

Siófoki Tankerületi Központ • 8600 Siófok Szépvölgyi u. 2.

SB3401 Somogy Megyei Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola,
Kollégium, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény

Somogyvár, Kaposvári u. 4.

OM azonosító: 038556

Pedagógiai Program

2022.

„Isten minden kis tücskének akad hely a kórusban. Némelyik hangja mély, a másiké magas. Megint másik hangosan ciripel a telefondróton, és aki csak tapasztalni tud, olyan is akad.” (Margaret Martle)

Tartalom

Bevezető	10
A pedagógiai program törvényi háttere:	10
Az intézmény bemutatása, jogi státusza	11
Az intézmény szakmai alapidokumentumában meghatározott szakmai alapfeladatok	12
Intézményünk története	13
Küldetésnyilatkozat	15
Jövőképünk	16
Alapértékeink	17
Az intézmény szervezeti felépítése	18
Szervezeti struktúra	18
Az intézmény szervezeti és irányítási rendszere	18
Általános iskolai intézményegység	20
Szakiskolai intézményegység (9/E-12. évfolyam)	20
Fejlesztő iskola (6-23 éves korig súlyosan és halmozottan sérült tanulók számára)	21
Utazó gyógypedagógiai hálózat	21
Eszközkölcsönző	21
Autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók nevelése-oktatása	22
Helyzetkép	22
Törvényi hivatkozás:	22
Az autizmussal élő gyermekek jellemzése	23
Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók nevelésének-oktatásának alapelvei	24
Általános célok	25
Kollégium	27
Az intézmény alapfeladaton túli tevékenységei, szolgáltatásai	28
Az intézmény kapcsolatai	28
A tanórán kívüli tevékenységi rendszer és szervezeti formák	29
Terápiák	29
Gyógytestnevelés	29
Terápiás foglalkozások	30
Az intézmény személyi feltételei	32
Tárgyi feltételek	32
Nevelési program	33
1. Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, értékei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai	33
2. Az iskolában folyó nevelő-oktató munka céljai, feladatai	34
2.1. Pedagógiai célok	34
3. A személyiség- és közösségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok	35
3.1. Személyiségfejlesztés	35
3.2. A személyiségfejlesztéssel és a közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok	35
3.3. Céljaink	37
3.4. A közösségfejlesztés szinterei:	38

3.5. Tevékenységformák.....	38
3.6. Hagyományaink.....	38
3.7. Adaptációs hét	38
4. A teljeskörű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok, egészségnevelési és környezeti nevelési elvek	40
4.1. Az egészségnevelés célja.....	40
4.2. A környezeti nevelés célja és feladata	40
5. A pedagógusok, osztályfőnökök feladatai.....	41
5.1. Az osztályfőnöki munka tartalma.....	44
5.2. Az osztályfőnökök feladatai	44
6. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység.....	45
6.1. A beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő pedagógiai tevékenység..	45
6.2. A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő feladatok.....	46
6.3. A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenység.....	47
6.4. Az iskolában folyó nevelés-oktatás habilitációs, rehabilitációs tevékenységének kiemelt feladatai.....	47
7. Szociális hátrányok enyhítését szolgáló tevékenységek.....	49
7.1. Gyermekek és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok	49
8. A közösségfejlesztéssel, az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok	50
8.1. A közösségi nevelés színterei	50
8.2. Feladataink az életkor és a sérültség foka szerint.....	50
8.3. A közösségi szabályrendszer elfogadását és a belső normarendszer kialakítását segítő elemek	51
9. A tanulóknak az intézményi döntési folyamatokban való részvételi jogai.....	51
10. A szülő, a tanuló, a pedagógus és az intézmény partnerei kapcsolattartásának formái .	52
10.1. Kapcsolattartás a szülőkkel, tanulókkal, az iskola partnereivel.....	52
10.2. Szülő-pedagógus együttműködése.....	52
10.3. Hagyományos kapcsolattartási formáink:.....	52
10.4. Szülői munkaközösség.....	52
10.5. Iskolai és kollégiumi pedagógus együttműködése	52
11. A tanulmányok alatti vizsgák szabályai	53
12. A felvétel és átvétel szabályai	53
A felvételi eljárás különös szabályai	53
13. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv.....	54
MELLÉKLETEK	55
1. sz. melléklet Általános iskola helyi tanterve 1-8. osztály	56
1.1. sz. melléklet Általános Iskola enyhén értelmi fogyatékos tanulók helyi tanterve	58
Fejlesztési területek – nevelési célok	58
A tanulási területek kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai, a fejlesztési programok alapjául szolgáló fejlesztési területek	64
Magyar nyelv és irodalom	64
Történelem és állampolgári ismeretek.....	66

Természettudomány és földrajz: környezetismeret, természettudomány, biológia, kémia, fizika és földrajz.....	67
Erkölc és etika	68
Idegen nyelv: élő idegen nyelv	68
Művészetek: ének-zene, vizuális kultúra, dráma és színház.....	69
Technológia: technika és tervezés, digitális kultúra	70
Testnevelés és egészségfejlesztés: testnevelés	71
Tantervek bevezetésének ütemezése (Tanulásban akadályozott tagozat)	72
Tantárgyi struktúra és óraszámok	73
Alapfokú nevelés-oktatás szakasza, alsó tagozat, 1–4. évfolyam.....	73
Alapfokú nevelés-oktatás szakasza, felső tagozat, 5–8. évfolyam	74
A tanulási képességek fejlesztésének célja és feladata a rehabilitációs, rehabilitációs célú foglalkozásokon	77
Második pedagógiai szakasz.....	78
A mindennapos testnevelés	79
NETFIT.....	80
1.2. sz. melléklet Általános iskola Középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók	81
Fejlesztési területek, nevelési célok	82
A tanulási területek kiemelt rehabilitációs/rehabilitációs feladatai, a fejlesztési programok alapjául szolgáló fejlesztési területek	86
Tantervek bevezetésének ütemezése (Értelmileg akadályozott tagozat).....	94
A tantárgyak struktúrája és a hozzájuk tartozó óraszámok új kerettanterv alapján.....	96
A tankönyvválasztás elvei	97
Ellenőrzési értékelési rendszerünk	98
Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei, rendszeressége és formái.....	98
Ellenőrzési, értékelési rendszerünk területei	98
Az ellenőrzés, értékelés alapelvei.....	98
Az értékelés jellege.....	99
A félévi és az év végi teljesítménymérések szempontjai.....	99
Az értelmileg akadályozott tanulók munkájának ellenőrzési, mérési, értékelési rendszere	103
Értékelés megjelenése az iskolai dokumentumokban.....	104
A szöveges minősítés kategóriái.....	105
Szöveges értékelés	105
Szöveges értékelés 1-4. osztály félév végéig.....	106
A tanuló magasabb évfolyamra lépésének feltételei	138
Évfolyamismérlés	138
A tanulók magatartásának és szorgalmának értékelése.....	139
Iskolánkban a magatartás értékelésének és minősítésének követelményei	139
A szorgalom minősítéséhez szükséges szempontok.....	140
Az iskolai jutalmazás formái	141
Az iskolai elmarasztalás formái.....	142
A szülők tájékoztatása a tanulók eredményeiről	143

A NAT által meghatározott pedagógiai feladatok megvalósításának helyi szabályai	144
Pedagógiai feladatok helyi megvalósítása	144
Projektoktatás	145
A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések	145
Környezeti nevelési elvek.....	145
Ökoiskola.....	146
Egészségnevelési elvek	150
Egészségnevelési program.....	150
Célunk programunkkal	151
Programunk megvalósítása eredményezhetné	151
Célkitűzéseink.....	152
Az egészségnevelés szinterei	152
A tanulók fizikai állapotának mérése	154
Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv.....	154
2. sz. melléklet Szakiskola szakmai programja.....	157
1. A képzést meghatározó jogi környezet.....	158
2. Az iskola szakképzési rendszere	158
2.1. A nevelő-oktatómunka tervezése.....	158
2.2. A választott kerettantervek	158
2.3. Kerettanterv által meghatározott kötelező óraszámokon felüli kötelező tanórai foglalkozások	159
2.4. Tankönyvek, tanulmányi segédletek, taneszközök kiválasztásának elvei.....	159
2.5. A mindennapos testnevelés.....	160
2.6. A tanulók munkájának értékelése	161
2.7. Ellenőrzési, értékelési rendszerünk területei	161
2.8. Az értékelés alapelvei.....	161
2.9. Az értékelés jellege.....	162
2.10. Teljesítménymérések	162
2.11. A beszámoltatás formái, rendje	163
2.12. A tanulók magatartásának és szorgalmának értékelése	164
Az értékelés adminisztratív teendői.....	166
A szülők tájékoztatása a tanulók eredményeiről	167
Az iskolai jutalmazás formái	167
A tanulók fizikai állapotfelmérése.....	168
Környezeti nevelési elvek.....	168
Egészségnevelési elvek.....	170
3. A szakiskolába történő jelentkezés rendje.....	171
4. Személyi és tárgyi feltételek.....	171
5. A szakképzés	171
5.1. A szakiskolai képzés célja	171
5.2. A szakiskolai képzés feladata	172
5.3. A szakiskolai szakképzés szerkezeti felépítése	173
Tantárgyak és óraszámok az 9/E évfolyamon az új kerettanterv alapján.....	174
Tantárgyak és óraszámok az 9-10. évfolyamon az új kerettanterv alapján	175

5.5. Szakiskolai képzéseink	176
5.6. Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó szakiskolai képzés szerkezete	177
Tantervek bevezetésének ütemezése (Szakiskola)	179
3. sz. melléklet Készségfejlesztő Iskola szakmai programja	180
1. A készségfejlesztő iskola szakmai programja	181
1.1. A képzést meghatározó jogi környezet	181
2. Készségfejlesztő iskola	181
2.1. Értelmileg akadályozott gyerekek	182
2.2. A készségfejlesztő iskola célja	182
2.3. Készségfejlesztő iskola feladata	183
2.4. Készségfejlesztő évfolyamok kiemelt feladatai	183
2.5. Tanulói összetétel	184
2.6. A Készségfejlesztő iskolai képzésbe kerülés feltételei	184
3. Személyi feltételek	185
4. Tárgyi feltételek	185
5. Értékelési rendszer	185
5.1. Az értékelés tárgya	185
5.2. Elvart teljesítmény	186
5.3. Értékelés formái	186
6. A középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó készségfejlesztő iskola 9-10. évfolyamának közismereti kerettanterve	187
6.1. Célok és feladatok:	187
6.2. Tantárgyi struktúra és óraszámok 9-10. évfolyam:	188
7. A középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó készségfejlesztő iskola 11-12. évfolyamának közismereti kerettanterve	190
7.1. Célok és feladatok:	190
7.2. Tantárgyi struktúra és óraszámok 11. évfolyam	191
7.4. Készségfejlesztő iskolánkban a 2022/2023-as tanévben a következő szakmai képzések zajlanak:	192
7.5. Mézeskalács-sütő készségfejlesztő kerettanterv	192
7.6. Kert-és parkápoló készségfejlesztő kerettanterv	194
7.7. Háztartástan – életvitel készségfejlesztő kerettanterv	197
4. sz. melléklet Utazó gyógypedagógusi hálózat pedagógiai programja	201
Utazó gyógypedagógusi hálózat	202
Az utazó gyógypedagógusi hálózat tevékenységének jogszabályi környezete	202
Az ellátási körzet	202
Az ellátottak köre	202
Az utazó gyógypedagógusi hálózat feltételrendszere	203
Személyi feltételek	203
Tárgyi feltételek	203
Az ellátás formája	203
Az ellátás időkerete	203

A szolgáltatás feltételei és folyamata	204
Az utazó gyógypedagógusi hálózat feladata	204
A befogadó pedagógusokkal történő kapcsolattartás feladatai	205
Szülőkkel való kapcsolattartás feladatai.....	205
Az együttnevelő intézmények feladata.....	205
Szakmai felkészültség, kapcsolattartás.....	206
5. sz. melléklet Kollégiumi Pedagógiai Program.....	207
Bemutakozás	208
A kollégium alapfeladata.....	208
A kollégium tárgyi feltételei.....	208
A kollégium tanulói	208
A kollégium nevelési alapelvei, értékei, célkitűzései.....	208
A kollégium nevelési célkitűzései	209
A tanulók életrendje, tanulása, szabadideje szervezésének pedagógiai elvei.....	209
A tanulók szabadidő szervezésének pedagógiai elvei	209
A teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok	210
A hátrányos helyzetű tanulóknak szervezett felzárkóztató, tehetséggondozó, társadalmi beilleszkedést segítő foglalkozások terve.....	211
A közösség fejlesztéssel kapcsolatos feladatok	212
A gyermek- és ifjúságvédelemmel összefüggő tevékenységek	212
A kollégium hagyományai és tovább fejlesztésének terve	212
Az iskolával, a szülővel való kapcsolattartás és együttműködés formái.....	213
A szülőkkel való kapcsolattartás formái.....	213
Egészségnevelési és környezeti nevelési elvek	213
A kollégiumi nevelés feladatai	214
A kollégiumi nevelés eszközei, eljárásai	214
A tanulók személyiségének fejlesztése.....	215
Éves tanulói foglalkozási terv	215
A kollégium által szervezett foglalkozások 16 óra után.....	215
Kollégiumi csoportvezetői foglalkozás formái.....	216
A Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása ...	216
Tematikus csoportfoglalkozások témakörei	217
Boldogságóra program.....	218
6. sz. melléklet Fejlesztő – nevelés oktatás programja	220
A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő nevelésének-oktatásának irányelvei	222
1. A súlyos és halmozott fogyatékos meghatározása	222
2. A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztésének kiemelt céljai és sajátosságai	223
3. A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók nevelésének-oktatásának alapelvei..	228
4. A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók kiemelt tanulási és nevelési-oktatási feladatai és területei	230
5. A tanítás és tanulás szervezeti keretei, formái	232

6. A fejlesztő iskola szakmai irányelvei	233
7. A fejlesztő iskolai oktatás, rehabilitációs pedagógiai programjának céljai, feladatai	235
8. A fejlesztő nevelés-oktatás fejlesztési területei	235
9. A fejlesztő iskolai oktatás képzési rendszere.....	262
10. A bekerülés feltételei – továbbhaladás – tanulói jogviszony megszüntetése	263
11. EFOP-3.1.6-16-2017-00039 számú, „Másnak lenni, ugyanúgy élni” című projekt.	263
7. sz. melléklet Óvodai Nevelési Program	265
Helyzetkép.....	267
Pedagógiai alapelveink.....	267
Gyermekkép, óvodakép.....	268
Az óvodai nevelés célja, feladata	269
A fejlesztés legfontosabb területei.....	270
Az óvodai élet tevékenységi formái	273
A foglalkozások	273
Játékra nevelés	276
Anyanyelvi nevelés – mese, vers (Verselés, mesélés).....	279
Az anyanyelvi nevelés feladatai a külső világ tevékeny megismerésében.....	280
Zenei nevelés (Ének, zene, énekes játék, gyermektánc).....	282
Vizuomotoros fejlesztés (Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka)	284
Mozgásfejlesztés.....	286
A beszédfunkciók fejlesztése és korrekciója:	288
Munka jellegű tevékenységek – önkiszolgálás	289
A tevékenységekben megvalósuló tanulás	293
Egyéni fejlesztés	293
Az óvodai élet megszervezésének feltételei	295
Szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység	297
A gyermek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések	298
Gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenység.....	298
Az óvoda működési rendje	299
Az óvoda kapcsolatai.....	299
Nyomon követés, mérés-értékelés az óvodában.....	301
Egyéni fejlesztési terv.....	302
Nevelési program.....	303
8. sz. melléklet Egyéni munkarend szabályzata.....	309
9. sz. melléklet Lázár Ervin Program.....	313
10. sz. melléklet „Mozdulj, indulj, hogy ügyesedj!” – segédanyag a súlyosan és halmozottan sérült gyermekek, fiatalok nagymozgásainak fejlesztéséhez	315

BEVEZETŐ

Intézményünk Pedagógiai Programjának átdolgozását a jogszabályi háttér változása, a módosított Nemzeti alaptantervben előírt változásokhoz való igazítás indokolja. A módosított Nemzeti alaptanterv, valamint a hozzá illeszkedő kerettantervek (*Kerettantervek a sajátos nevelési igényű tanulók oktatásához*) 2020. szeptember 1-jén az első, az ötödik és a kilencedik évfolyamokon kerültek bevezetésre.

A PEDAGÓGIAI PROGRAM TÖRVÉNYI HÁTTERE:

- 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről
- 2012. évi CLXXXVIII. törvény a köznevelési feladatot ellátó egyes önkormányzati fenntartású intézmények állami fenntartásba vételéről
- 2011. évi CLXXXVII. törvény a szakképzésről
- 202/2012. (VII. 27.) Korm. rendelet a Klebelsberg Intézményfenntartó Központtól
- 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 326/2013. (VIII.30.) Korm. rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. tv. köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról
- 135/2019. (VI. 11.) Korm. rendelet. A szakképzési megállapodásról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 5/2020. (I. 31.) Kormányrendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításáról
- A 2020-as NAT-hoz illeszkedő tartalmi szabályozók:
- *Kerettantervek a sajátos nevelési igényű tanulók oktatásához* https://www.oktatas.hu/kozneveles/kerettantervek/2020_nat/kerettantervek_sni_tanulok
- *Irányelvek a sajátos nevelési igényű tanulók oktatásához* https://www.oktatas.hu/kozneveles/kerettantervek/2020_nat/iranyelvek_alapprogramok

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 26.§-a (1) A nevelő és oktató munka az óvodában, az iskolában, a kollégiumban pedagógiai program szerint folyik. A pedagógiai programot a nevelőtestület fogadja el és az intézményvezető hagyja jóvá. A pedagógiai program azon rendelkezéseinek érvénybelépéséhez, amelyekből a fenntartóra, a működtetőre többletteleveztettség hárul, a fenntartó, a működtető egyetértése szükséges. A pedagógiai programot nyilvánosságra kell hozni.

AZ INTÉZMÉNY BEMUTATÁSA, JOGI STÁTUSZA

Az intézmény hivatalos neve

Somogy Megyei Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Kollégium,
Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény

Rövid neve

Somogy Megyei EGYMI és Kollégium

Az intézmény típusa

Közös igazgatású köznevelési intézmény

Az intézmény fenntartója

Siófoki Tankerületi Központ, 8600 Siófok, Szépvölgyi utca 2.

Az intézmény székhelye

8698.Somogyvár, Kaposvári utca 4.

Alapítás dátuma: 1946.

OM azonosító: 038556

Telefon/fax: 0685/340-074

Email: titkarsag@liveedu.szechenyikastely.hu

Honlap: www.szechenyikastely.hu

AZ INTÉZMÉNY SZAKMAI ALAPDOKUMENTUMÁBAN MEGHATÁROZOTT SZAKMAI ALAPFELADATOK

A köznevelési alapfeladatai

Sajátos nevelési igényű tanulók gyógypedagógiai nevelése-oktatása (beszédfogyatékos, halmozottan fogyatékos, autizmus spektrumzavar, egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdők, értelmi fogyatékos –enyhe értelmi fogyatékos, középsúlyos értelmi fogyatékos)

- általános iskolai nevelés-oktatás
- kollégiumi ellátás
- fejlesztő nevelés-oktatás
- utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózat működtetése
- szakiskolai nevelés-oktatás
- készségfejlesztő iskolai nevelés-oktatás

Az intézmény beiskolázási körzete

Az intézmény beiskolázási területe egész Somogy Megye, de esetenként más megyékből is kéri a szülők gyermekük felvételét. A gyógypedagógia több területét átfogó munkánkat a Somogy Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Megyei Szakértői Bizottság javaslata alapján kezdjük meg. Ebben az értelemben iskolánk „bemenet-szabályozott”.

Az intézmény környezete

Az intézmény egy Somogy megyei kisfaluban, Somogyváron található. A település a Balatontól délre, 26 km-re a Kaposvár-Fonyód közötti út mellett terül el, 32 km-re a megyeszékhelytől, Kaposvártól. A megye névadója, egykori központja, amely rendkívül gazdag történelmi múlttal tekint vissza. Somogyvár és Kupavár-hegyi történelmi emlékhely 1983 óta hazánk III. Történelmi Emlékhelye. A gyönyörű Széchenyi kastély különleges parkjával ad otthont iskolánknak.

INTÉZMÉNYÜNK TÖRTÉNETE

A Széchenyi család 1855-ben épített gyönyörű kastélyt - eklektikus stílusban - Somogyváron, melyet 1870-ben megnagyobbítottak. Ekkor hozta létre Széchenyi Dénes a kastélyt körülvevő pompás angolparkot is. A 24ha park ma helyi védettséggel rendelkező terület. 1941-ig lakta a kastélyt a Széchenyi család. A második világháború ideje alatt az épületet katonai kórház céljaira használták.

1945. május 29-én Újvári Ferenc, a vakok volt kolozsvári intézményének megbízott igazgatója, azzal a kéréssel fordult Somogy Vármegye Földbirtokrendező Tanácsához, hogy a Somogyvár községben lévő kastélyt, a hozzátartozó ingó és ingatlan vagyonnal, egy itt felállítható gyógypedagógiai iskola céljaira igényelje.

Ehhez az engedélyt megkapta és megbízták az intézmény létrehozásával. Az engedélyek beszerzése, a berendezések és a dolgozók összegyűjtése után a volt Széchenyi kastély Állami Fiú Foglalkoztató Intézet lett.

A kastély a hozzátartozó állattartásra alkalmas melléképületekkel – lóistálló, tehénistálló, sertés- és baromfiólak – egy 23 ha 7235 m²-es parkban, amelyhez egy 5 ha 6006 m²-es erdő és halastó, továbbá 22 ha 1348 m² szántóföld és 2 ha 7235 m² kertészet és egy lakóház is tartozott a faluban – az intézet tulajdona lett.

Az anyakönyvi bejegyzés szerint 1946. november 4-én érkezett az első tanuló. Az Állami Fiú Foglalkoztató Intézetben szakmai jellegű képzés folyt, helyi gyakorlati helyekkel az elemi iskolát végzett, szakmát szerezni nem tudók részére. A gazdasági és foglalkoztató intézet célkitűzése a munkára nevelés volt, melyet folyamatos munkáltatással kívánt elérni. A tanulók többsége 22-24 éves koráig maradt az intézetben. Létszámuk 30-40 fő volt.

A társadalmi fejlődés új igényeket, szükségleteket hozott létre. Megnőtt az igény a fogyatékosok szegregált, szakszerű oktatására, nevelésére.

A kastély rekonstrukciós tervét 1959-ben készítették el, az építkezés 1962-ben fejeződött be. Ekkor épült a kastélyépület déli szárnya, melyben 10 tantermes iskola és ebédlő kapott helyet, másutt a 200 férőhelyes diákothton az egészségház, a szolgálati lakások, a mosoda, a kazánház. Felújították a vízvezetékrendszert és a fűtőhálózatot is. Az épületek közötti forgalom lebonyolítására aszfaltburkolatú utakat építettek.

1962-től enyhe és közepes értelmi fogyatékos fiúkat oktató-nevelő iskola és diákothtonként működött, fokozatosan növekvő tanulólétszámmal.

1978-tól értelmi sérült lányokat is fogadott az intézmény, ezáltal koedukálttá vált az iskola. A lányok fogadása belső átalakítással, átszervezéssel megoldható volt.

A 70-80-as években a tanulólétszám 300-330 fő körül mozgott. A tanulók harmada állami gondozott volt.

A létszámhoz viszonyítva a tantermek száma kevés volt. A tanítást csak délelőtti és délutáni tanítással lehetett megoldani. 1989-től átszervezésekkel, szükségstantermek kialakításával sikerült elérni, hogy mindenki délelőtt járhatott iskolába, és a délutáni tanórákat saját tantermükben tarthatták az osztályok.

1993. szeptember 1-jén speciális szakiskolai képzéssel bővült iskolánk képzési profilja.

Az 1999/2000-es tanévtől a tanköteles tanulók számára 9. és 10. évfolyamok kerültek bevezetésre, melyekben jelenleg is az iskola helyi tanterve szerinti oktatás folyik pályaorientációs és szakmai alapozó programmal. A speciális szakképzés keretében közismereti tárgyak tanulásával, szakmai elméleti ismeretek elsajátításával és szakmai gyakorlati képzéssel bővíthetik tudásukat a 11-12. évfolyamokon.

1997-ben új, korszerű konyha és ebédlő épült.

A 2002-es és 2003-as év folyamán az állami gondoskodásban élő tanulók közül 31-en költöztek át a Somogyváron megvásárolt, felújított, majd családiasan berendezett gyermek- és lakásotthonokba.

A 2003/2004-es tanévtől a 9-10. előkészítő évfolyamok után az értelmileg akadályozott tanulók számára lehetőség nyílik két évfolyamos készségfejlesztő szakiskolai képzésre is a 11-12. évfolyamokon.

A 2004-2005 tanév során világításkorszerűsítés zajlott.

A 2005-2006-os tanévben informatikai labor átadására és fűtéskorszerűsítésre került sor.

A 2007-2008-as tanévben az öreglaki Somogy Megyei Általános Iskola, Diákotthon és Gyermekotthon tagintézményünké vált.

Az oktatás megszűnt, a diákok Somogyváron tanulnak tovább, a diákotthon a gyermekotthon és a lakásotthonok továbbra is Öreglakon működnek.

2009/2010-es tanévben az igényeknek megfelelően megkezdtük az intézményben a fejlesztő iskolai képzés alapozását. Szakmai rendezvényeken és tapasztalatcseréken vettünk részt és elkészítettük a fejlesztő iskolai programot. Intézményünk 2010 óta látja el a súlyosan halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztőiskolai individuális nevelését.

Intézményünkben az Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény (későbbiekben: EGYMI) megalakulását a TÁMOP 3.1.6.11/2 sz. „EGY-MI Együtt a gyermekekért a bölcsőtől a munka világába” pályázatunk tette lehetővé, 2013 óta alapító okiratunkban is megjelent az EGYMI megalakulása.

Újabb változást hozott az intézmény életében, hogy 2016 áprilisában az oktatás és a szociális ellátás külön vált egymástól, melynek következtében a gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatokat a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság látja el.

2017-ben a jogszabályoknak megfelelően intézményegységek jöttek létre, s kötelező feladattá vált az utazó gyógypedagógiai ellátás megszervezése.

2020 szeptemberétől kezdte meg működését az óvodai intézményegység, ahol enyhe és közepesúlyos értelmi fogyatékos, és autizmus spektrumzavarral élő óvodás korú gyermekek nevelése, fejlesztése történik.

Jelenlegi helyzet

Az intézmény típusa **többcélú gyógypedagógiai nevelési-oktatási intézmény**, melyben jelenleg óvoda, fejlesztő iskola (súlyosan és halmozottan sérült tanulók számára), általános iskola, (tanulásban és értelmileg akadályozott tanulók számára), szakiskola, és készségfejlesztő iskola működik. Önálló intézményegységként utazó gyógypedagógusi hálózatot működtetünk a Siófoki Tankerületi Központ területén (a 2017/2018-as tanévtől).

KÜLDETÉSNYILATKOZAT

Munkánk alapeszménye az emberi jogokat tiszteletben tartó, a szereteten alapuló gyermek és ifjúságközpontú pedagógia. Alapvető nevelési és oktatási feladataink során az esélyegyenlőség növelését és az életminőség fejlesztését tartjuk szem előtt.

Igyekszünk megteremteni a célok eléréséhez szükséges légkört, hogy iskolánkban felnőtt is, gyermek is jól érezze magát, ahol az emberi és a társas kapcsolatok a kölcsönös tiszteleten alapulnak, ahol minden gyermek teljes értékű emberként élheti meg önmagát, ahol minden tanuló hibázhat, ahol mindenkinek lehetősége van a javításra.

Ennek érdekében a tanulók teljesítményét individuálisan, saját teljesítményéhez viszonyítjuk. A hibák korrigálása mellett törekszünk a pozitív megerősítésre, rövid távú sikereket biztosítására a tanítás-tanulás folyamatában.

Törekszünk szakmai és tárgyi felkészültségben a korszerű gyógypedagógiai szemléletet követni. A sokoldalúan kvalifikált, innovatív szakembereinknek köszönhetően lehetőséget nyújtunk speciális fejlesztésekre: logopédia, Ayres terápia, gyógytestnevelés, állatasszisztált terápia, TSMT I-II. terápia, alapozó terápia, snoezelen terápia bazális stimuláció keretében.

A partnerközpontú működés kialakításával magas színvonalú rendezvények, versenyek szervezésével bővítjük, erősítjük kapcsolatainkat, ápoljuk hagyományainkat. Speciális feltételeink ellenére, illetve mindezeket szem előtt tartva, befejezett képzést szeretnénk adni általános iskolát végzett gyermekeinknek, és széleskörű szolgáltatást kínálunk továbbra is (napközi, tanulószoba, sportkörök, szakkörök, kirándulások) tanulóinknak.

Szakiskolánkban adottak a számítógéppel támogatott oktatás feltételei és több szakmában (kerti munkás, szobafestő-mázoló-tapétázó, konyhai kisegítő, mézes kalácskészítő, asztalosipari felületkezelő) szerezhettek a tanulóink OKJ-s végzettséget, melyhez helyben biztosítunk vizsgalehetőséget. A készségfejlesztő szakiskolánkban két szakmát oktatunk: parkápoló és konyhakerti növénytermesztő.

Értékeink közé tartozik a védett természeti és műemléki környezet, az informatikai labor, a könyvtár, az eszközkölcsönző, terápiás és mozgásfejlesztő termek, a biztonságos működést szolgáló HACCP rendszerű konyha és önkiszolgáló étterem, valamint tankonyha.

További értékünk a csapatmunka, a sérült emberek iránti elkötelezettség. Az itt dolgozó emberek segítőkészségét és elhivatottságát tükrözi, hogy már több éve az Empátia Alapítványunk javára színvonalas bált rendezünk. A bál bevételét a hátrányos helyzetű, illetve sérült tanulóink segítésére ajánljuk fel. Így sikerült 2017-ben alapítványi összefogásból átadni a korszerű és sérülés specifikus játszótér első ütemét, melyet folyamatosan szeretnénk az alapítvány segítségével bővíteni.

JÖVŐKÉPÜNK

Váljunk olyan köznevelési intézménnyé, ahol megfelelően és hatékonyan neveljük, oktatjuk, segítjük a kiemelt figyelmet igénylő, sajátos nevelési igényű gyermekeket. Az EGYMI minőségi szolgáltatásaival, tudjuk segíteni az együttnevelés minden szereplőjét, a tanulókat, pedagógusokat, pedagógiai munkát segítőket és a szülőket. Tudjuk összehangolni a helyi és a tankerület által meghatározott feladatokat, igényeket a hozzáférhető, minőségi és szakszolgáltatások biztosításával.

Tudjunk működtetni szakmai és szakmaközi kapcsolatokat a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók nevelésében-oktatásában, fejlesztésében, terápiájában érintett köznevelési intézményekkel és szakmai szervezetekkel (pl. más oktatási intézmények, nevelési tanácsadók, Szakértői Bizottságok stb.), szülőkkel, civil szervezetekkel, gazdálkodó szervezetekkel.

Az intézmény kiépített partnerkapcsolatai legyenek erősek, legyünk nyitottak, fogadjunk minden érdeklődő szülőt és szakembert a nevelő-oktató munka színvonalának emelése érdekében.

Tudjuk biztonságos, ingergazdag, befogadó környezetben, tevékenységközpontú, differenciált, változatos tanulásszervezési és módszertani eljárások alkalmazásával fejleszteni, nevelni, oktatni tanulásban akadályozott, értelmileg sérült, halmozottan fogyatékos, autizmussal élő gyerekeket.

Súlyos, halmozottan sérült gyermekek esetében a köznevelésben való részvétel biztosítása, sokoldalú, gazdag, motiváló környezeti inger segítségével, a tanulók optimális fejlesztése, nevelése, gondozása.

Találjuk meg a sérült személyiségnek azokat az örömet adó, fejlődési útjait, melyekre ráépülhet a sajátos nevelési igényű tanulóink tehetséggondozása.

Váljon mindannyiunk érdekévé, hogy a sérült gyermek, fiatal szakmát tanulhasson és a lehető legönállóbb, a társadalom egyenrangú tagjaként élhessen.

Lehetővé váljon a gyógypedagógus, pedagógus és a nevelés-oktatásban részt vevő egyéb szakember részére az a tudás, amelyet használni tud a gyermekek, tanulók fejlesztésében.

ALAPÉRTÉKEINK

Intézményünk pedagógiai kultúráját az egyéni bánásmódra való törekvés, a gyermek, a tanuló elfogadása, a bizalom, a szeretet, az empátia, az életkornak megfelelő követelmények támasztása, a feladatok elvégzésének ellenőrzése és a gyermek, tanuló fejlődését biztosító sokoldalú, a követelményekhez igazodó értékelés jellemzi, amely a felnövekvő nemzedék érdekében a magyar társadalom hosszú távú fejlődésének feltételeit teremti meg.

Köznevelésünk egészét a tudás, az igazságosság, a rend, a szabadság, a méltányosság, a szolidaritás erkölcsi és szellemi értékei, az egyenlő bánásmód, valamint a fenntartható fejlődésre és az egészséges életmódra nevelés határozzák meg.

- Gyermekközpontúság – sajátos gyermekszemlélet érvényesítése
- Sokoldalú készség és képességfejlesztés
- Szocializáció
- Felzárkóztatás, tehetséggondozás
- Munkára nevelés, társadalmi beilleszkedés elősegítése
- Felkészítés az önálló életvitelre és családi életre - székhelyen a segített életvitelre
- Egészséges életmódra nevelés
- Nyitottság, korszerűség az oktató- nevelő munkában
- Hagyományőrzés

AZ INTÉZMÉNY SZERVEZETI FELÉPÍTÉSE

SZERVEZETI STRUKTÚRA

A Somogy Megyei Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Kollégium, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, óvodai, általános iskolai, szakiskolai, fejlesztő iskolai, kollégiumi, és utazó gyógypedagógiai szolgáltatások széles körével támogatja az adaptív nevelés-oktatás megvalósulását.

Intézményünk alapdokumentuma szerint többcélú, közös igazgatású intézmény, amelynek keretén belül az alábbi köznevelési intézményegységek működnek:

- Általános iskolai intézményegység
- Óvodai intézményegység
- Szakiskolai intézményegység
- Fejlesztő iskolai intézményegység
- Utazó gyógypedagógiai hálózat
- Kollégium

A közös igazgatású, többcélú intézmény intézményegységeinek létrehozásával, működtetésével megvalósítandó cél: az adott lehetőségeken, kereteken belül az intézményi feladatok zavartalan, zökkenőmentes, de mindenekelőtt a tanulók érdekeit szolgáló, hatékony feladatellátás.

AZ INTÉZMÉNY SZERVEZETI ÉS IRÁNYÍTÁSI RENDSZERE

Az iskola életét, belső rendjét, működését, szervezeti felépítését törvényi előírások szabályozzák.

A nevelőtestület a mindenkor hatályos jogszabályok alapján véleményez. A működést az intézmény szervezeti és működési szabályzatában, a házirendben leírtak, továbbá szabályzatok, tervek szabályozzák. A szervezet organizációját iskolánk vezetői testülete végzi az intézményegység-vezetőkkel, melynek élén az intézményvezető áll.

ÓVODAI INTÉZMÉNYEGYSÉG

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése, ezen belül:

- az egészség életmód kialakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés,
- az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

Az óvoda általános és speciális feladatai:

- A fogyatékosságból eredő hátrányok megelőzése, csökkentése, kompenzálása, a képességek kibontakoztatása, társadalmi beilleszkedésük sérülésspecifikus szempontú támogatása.
- A hátrányos szociokulturális környezetből érkező gyermekek beilleszkedési, magatartási nehézségeinek leküzdése. HHH gyermekek speciális fejlesztése.
- A speciális nevelési szükségletekhez, életkori, érési sajátosságokhoz igazodó támasznyújtás, az érzelmi biztonság nyújtása.
- Az interperszonális kapcsolatok, az énkép kialakítása, az önismeret fejlesztése, attitűdök, normák, szokások, az önállóság folyamatos fejlesztése és kialakítása.
- Speciális módszerek, terápiák alkalmazásával segítjük az egyre pontosabb észlelést, fejlesztjük a figyelmet, a gondolkodást, az emlékezetet, elősegítjük a verbális és non-verbális kommunikáció kialakulását.
- A mozgásra alapozunk a tanulási képességeket meghatározó struktúrák fejlesztésénél.
- Programunk a gyógypedagógiai hagyományokra, a legújabb szakirodalomra, a gazdag tapasztalatokra támaszkodik, a sérült gyermek egyéni szükségleteihez, eltérő fejlődésű üteméhez igazodik.
- Differenciált, a szükségletekhez igazodó segítségnyújtással szolgáljuk a képességfejlesztést, törekszünk a hiányosan működő képességek korrekciójára valamennyi területen.
- Differenciálási eljárásokat és munkaformákat alkalmazunk, amelyek a pedagógiai fejlesztés célját szolgálják.

ÁLTALÁNOS ISKOLAI INTÉZMÉNYEGYSÉG

Általános iskola:

- tanulásban akadályozottak általános iskolája (1-8. évfolyam),
- értelmileg akadályozottak általános iskolája (1-8. évfolyam),

A szervezeti egység működésének célja, feladata:

- a szakmai jogszabályokban előírt intézmény-specifikus feladatok minőségi teljesítése,
- biztosítani azokat a személyi és tárgyi feltételeket, amelyek a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásához és neveléséhez szükségesek,
- egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs ellátásban részesíteni a tanulókat, az alapfokú iskolázás teljes tartalmában – szükségleteiknek megfelelően,
- megfelelő tanulásszervező formákkal és módokkal biztosítani, hogy a tanórákon és a tanórán kívüli tevékenységekben érvényesüljön a differenciált egyéni fejlesztés,
- a követelmények teljesítéséhez legalább két éves időkeret biztosítása azon tanulók számára, akiknél az évfolyamra meghatározott követelmények teljesítése akadályozott,
- a tanulók számára olyan tanulási környezetet, tapasztalatszerzési lehetőséget biztosítani, amelyben a valóságról sokoldalú, konkrét tapasztalatokat szerezhettek és adekvát módszertanok alkalmazásával eljuttatni őket a Pedagógiai programban meghatározott követelmények teljesítéséhez,
- a tanulók szükségletének és a szülők igényének megfelelően teljes ellátás biztosítása – oktatás, ügyelet, étkeztetés, fejlesztő felkészítés, napközi, tanulószobai ellátás, szakkörök, klubok, tehetséggondozás,
- szervezeti keretet biztosítani, a diákok számára iskolai életük szervezésére, szervezeteik működtetésére, jogaik gyakorlására, kötelezettségeik felfogására, értelmezésére,
- a törvények és egyéb szabályozók szellemében a gyermekvédelmi tevékenységben történő közreműködés, a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok megszervezése, működtetése, a szociális hátrányból eredő különbségek csökkentése.

SAKISKOLAI INTÉZMÉNYEGYSÉG (9/E-12. ÉVFOLYAM)

Az intézményegység működésének célja, feladata:

- a szakmai jogszabályokban előírt intézmény-specifikus feladatok minőségi teljesítése,
- biztosítani azokat a személyi és tárgyi feltételeket, amelyek a sajátos nevelési igényű tanulók szakiskolai oktatásához és neveléséhez szükségesek,
- felkészítés a szakmák eredményes szakmai vizsgáihoz,
- differenciált segítségnyújtás a szakmatanuláshoz,
- képessé tenni a tanulókat, hogy a társadalomnak rendezett életvitelű, eredményesen dolgozó tagjaivá váljanak,

- továbbfejleszteni a nem, vagy csak kevésbé sérült funkciókat, korrigálni a fejlődési rendellenességeket,
- törekedni a személyiség fejlődését károsító hatások következményeinek megelőzésére vagy ellensúlyozására.

FEJLESZTŐ ISKOLA (6-23 ÉVES KORIG SÚLYOSAN ÉS HALMOZOTTAN SÉRÜLT TANULÓK SZÁMÁRA)

A szervezeti egység működésének célja, feladata:

- a szakmai jogszabályokban előírt intézmény-specifikus feladatok minőségi teljesítése,
- biztosítani azokat a személyi és tárgyi feltételeket, amelyek a halmozottan és súlyosan sérült tanulók neveléséhez szükségesek,

Szakaszai:

- bevezető szakasz: 6-9 éves korig,
- alapozó szakasz: 10-14 éves korig,
- fejlesztő szakasz: 15-23 éves korig,

Végső cél: a súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók részére a megszerzett tapasztalatok, a koncentrikusan bővülő ismeretanyag beépítése a tanulók mindennapjaiba.

UTAZÓ GYÓGYPEDAGÓGIAI HÁLÓZAT

Az intézményegység működésének célja, feladata

Utazó tanári hálózat:

- az utazó tanári hálózat jogszabályban meghatározott személyi és tárgyi feltételeinek biztosítása,
- az utazó gyógypedagógusok feladatellátása által szakmai szolgáltatások nyújtása,
- az utazó tanári hálózatban a gyógypedagógusok a más oktatási intézményben integráltan nevelt gyermekek/tanulók foglalkozásainak, tanórai munkájának eredményességét támogató szolgáltatásokat nyújtanak, segítik a pedagógusokat, szülőket és egyben az oktatási program gondozói és mentorai is,
- egyes gyermekekre irányuló fejlesztés,
- igény szerint: a pedagógusok, szülők csoportjainak támogatása képzéssel,
- az eszközkölcsönzői szolgáltatás megszervezése, lebonyolítása.

Eszközkölcsönző

Intézményünk eszközkölcsönzőt és hozzákapcsolódó szolgáltatási rendszert működtet SNI gyermekek családja és befogadó intézmények részére.

Az eszközkölcsönzés célja

A sérülés-specifikus eszközpark kialakításával, eszközrendszer bővítésével, az eszközkölcsönző rendszer működtetésével az SNI gyermekek családjai és az együttműködő partnerintézmények részére térítésmentesen elérhetővé váljanak a jó minőségű speciális eszközök, segéd-eszközök.

Az eszközkölcsönzés feladata

- az eszközkölcsönző szolgáltatási rendszerének működtetése,
- eszközkölcsönző rendszer, eszközpark nyilvánosság előtti megjelentetése, hirdetése, népszerűsítése,
- egyéni tanácsadás, egyéni szolgáltatási portfólió ajánlása,
- a sajátos nevelési igényű gyermekek és családjuk, szakemberek felkészítése a speciális eszközök használatára, alkalmazására,
- visszacsatolás: családok és a partnerintézmények, szervezetek kikérdezése az eszközökről hasznosulási mérés formájában.

AUTIZMUS SPEKTRUM ZAVARRAL KÜZDŐ TANULÓK NEVELÉSE-OKTATÁSA

Helyzetkép

Az intézmény beiskolázási területe egész Somogy megye, de esetenként más megyékből is kéri a szülők gyermekük felvételét. Autizmus spektrum zavarral élő tanulóink is a megye egész területéről érkeznek. Az alacsony létszám miatt az autizmussal élő gyermekek a tanulásban akadályozott, az értelmileg akadályozott tagozat, valamint a szakiskola osztályaiba, integráltan vannak jelen. A velük való fejlesztő munkánkat többnyire a Somogy Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Megyei Szakértői Bizottság javaslata alapján kezdjük meg.

Törvényi hivatkozás:

- Az intézmény alapidokumentuma
- 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
- A gyermekek jogairól szóló egyezmény (1991. évi LXIV. törvény)
- 1997. évi XXXI. törvény A gyermekek védelméről és jogairól
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról •
- 1998. évi XXVI. Törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról

- 19/2002. (V. 8.) OM rendelet a közoktatási intézmények elhelyezésének és kialakításának építészeti és műszaki követelményeiről
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények kötelező (minimális) eszközeiről és felszereléséről • 2003. évi CXXV. törvény az Egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség elmozdításáról
- Autizmussal élő személyek jogi chartája (Hága, 1992.)

Az autizmussal élő gyermekek jellemzése

Az autizmus spektrumzavarok lényege a társas viselkedés, a kommunikációs és a rugalmas viselkedésszervezés minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg:

- kölcsönösséget igénylő társas viselkedési készségek területén tapasztalható gondolkodási képesség sajátos hiányossága,
- a beszéd szintjéhez képest károsodott kölcsönös kommunikáció,
- a rugalmas viselkedésszervezés és -kivitelezés képességének minőségi sérülése,
- egyenetlen képességprofil.

Az autizmus az agyműködés fejlődési zavara. A tünetek az első három év folyamán jelentkeznek. A fejlődés minden területét, a személyiség egészét érintő károsodás, amely végig kíséri az egyén teljes életét. Nem vesznek tudomást az őket körülvevő világról, saját belső világukban élnek. Ennek két kulcsponja a megszokottság és a biztonság.

Ami váratlan, nem előrelátható, arra sokszor agresszívan reagálnak. Nem értik a szociális elvárásokat, nehezen alakítanak ki kapcsolatokat különféle irányba, nem észlelik megfelelően a többi ember érzését, súlyosabb esetben közömbösek az emberek iránt, úgy kezelik őket, mintha tárgyak lennének. Az autizmussal élő személyek szeretik a magányt, különösen kötődnek megszokott tárgyakhoz, ellenállnak minden változásnak, cselekvéseikben formális szertartásokat alakítanak ki, szembetűnőek a kényszermozgások is. Egyesek beszédére csak az echolalia jellemző, úgy tűnik anélkül, hogy azt értenék. Hajlamosak váratlan dühkitörésekre, a belátatás, illetve felszólítás ilyenkor hatástalan.

A fejlődési zavar átlagos vagy átlag feletti intelligencia esetében is jelentősen befolyásolja, áthatja a gyermeki fejlődést, megváltoztatja a megismerés folyamatát és a társas viselkedés fejlődését, ezért sérülésspecifikus fejlesztésre minden érintett gyermeknek joga és szüksége van.

Az autizmus spektrumzavarok gyakran társulnak egyéb problémákkal, amelyek az ellátási szükségletet, taníthatóságot és a gyermek jövőjére vonatkozó előjelzéseket jelentősen befolyásolják.

Gyakori társuló állapotok

- intellektuális képességzavar (értelmi fogyatékoság) mint a leggyakoribb társuló fejlődési zavar;
- beszéd-, érzékszervi, mozgás- vagy egyéb fogyatékoság;
- ADHD (figyelemhiányos/hiperaktivitás zavar);

- epilepszia;
- alvási és étkezési nehézségek, zavarok;
- egyes pszichiátriai zavarok (pl. szorongás, depresszió);
- viselkedésproblémák (pl. agresszió, önbántalmazás, súlyos passzivitás).

A fejlesztésnél szem előtt kell tartani, hogy a tanítás lehetséges módszertanát illetően a tanuló autizmusa az elsődlegesen meghatározó tényező. Általában a szükségletek egyéni kombinációjához kell hangolni a járulékos zavar speciális szempontjait és az autizmus-specifikus pedagógiai módszereket.

Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók nevelésének-oktatásának alapelvei

Intézményünkben célunk, hogy autizmussal élő tanulóink életminősége a lehető legjobb legyen. Életkoruknak, képességeiknek megfelelő ellátásuk, nevelésük-oktatásuk célkitűzése, hogy mások segítségére minél kevésbé szoruló független emberként tapasztalhassák magukat. Törekvésünk a társadalomba való minél jobb beilleszkedés, alkalmazkodás, a kommunikáció képessége, az önállóság kialakítása az egyén által elérhető legmagasabb fokon valósuljon meg.

- Az autizmus-specifikus nevelés-oktatás alapja a tanuló egyéni szükségleteinek megértése, figyelembevétele.
- Az autizmus spektrumán komprehenzív, fejlődési-viselkedés-oktatási és kognitív-viselkedés megközelítést alkalmazó módszertanok egyénre szabott alkalmazása szükséges.
- Az oktatási környezet egyénre szabott adaptálása.
- A tanuló sérülésspecifikus támogatása a rehabilitációs-rehabilitációs órákon és az iskolai élet minden színterén.
- Az iskolai élet minden területére ki kell terjeszteni a támogatás alapvető stratégiáit, módszereit (pl.: egyénre szabott motivációs rendszer, strukturált környezet, vizuális környezeti támpontok, zavaró környezeti ingerekkel szembeni védelem, a beszédet kiegészítő vagy helyettesítő augmentatív-alternatív kommunikációs eszközök, pl. írott, képes vagy tárgyi szimbólumok).
- A családdal való folyamatos együttműködés a sikeresség egyik alapfeltétele. Célja a család terheinek csökkentése, a kölcsönös információnyújtás, a módszerek otthoni és intézményi alkalmazása közötti folyamatosság biztosítása, a tanultak általánosításának elősegítése.
- Törekedni kell arra, hogy a tanuló pozitív tapasztalatokat szerezzen a közösségben való részvételről. Ennek érdekében alapelv a tanuló teljesítményének, erőfeszítésének értékelése, a rendszeres pozitív visszajelzések biztosítása.

Általános célok

- az egyéni képességek, fejlettség szintjén elérhető legjobb felnőttkori életminőség, a szociális adaptáció és önállóság feltételeinek megteremtése: ennek alapja a szociális-kommunikációs nehézségek, a viselkedésszervezés és a gondolkodás sérülésének speciális módszerekkel történő kompenzálása és a meglévő készségek fejlesztése,
- a tanultak egész életen át történő megfelelő alkalmazhatósága, különös tekintettel a következő területekre: önkiszolgálás és önellátás, spontán kommunikáció, tanulás, munkavégzés, szabadidő, társas kapcsolatok, közösségi élet, felnőttkorban funkcionális tantárgyi készségek,
- a hiányzó funkciók, készségek és ismeretek pótlólagos kialakítása,
- az iskolai és a mindennapi gyakorlati életre felkészítő tananyag speciális módszerek segítségével történő elsajátítása,
- a tanulók megfigyelésére, a szakértői véleményekre, a jelen állapot felmérésére, a gyermekekkel foglalkozó gyermekpszichiáterek, pszichológusok, gyógypedagógusok, terapeuták, szülők információira építve egyéni fejlesztési terv összeállítása.

Fő célkitűzéseink:

- az egyén által elérhető legnagyobb fokú szociális adaptáció, valamint az önállóság feltételeinek megteremtése; a szociális, kommunikációs, valamint kognitív funkciók hiányának specifikus módszerekkel való kompenzálása, fejlesztése
- támogató eszközök egyéni képességekhez igazodó, az egyén lehetőségeihez képesti leghatékonyabb alkalmazása
- társadalmi élet szabályaihoz alkalmazkodó, adaptív viselkedési készségek kialakítása, közösségbe való beilleszkedés elősegítése
- önállóság, önellátás az egyén által elérhető legmagasabb fokon
- egyéni képességek kibontakoztatása, erős területek elmélyítése, a későbbi munkavégzésre való felkészítés.

Speciális módszerek az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók fejlesztésében

1. Autizmus spektrum zavarral élők esetében a fejlesztés tervezése a mért fejlettségi kor, az intelligencia szintje, a kommunikációs színvonal, a szociális alkalmazkodás alapján történik. Rendkívül fontos az egyénhez igazodó módon történő fejlesztés, a fejlődés erre alkalmas eszközzel (pl. fejlődési kérdőív) való folyamatos követésével.

2. Protetikus környezet és eszköztár kialakítása.

3. Vizuálisan segített kommunikációs rendszer kialakítása.

4. A tanítási helyzetek szociális vonatkozásainak elfogadása, megértése fontos tanítási feladat.

5. A fejlesztés folyamán konkrét, megtapasztalható szituációkat érdemes teremteni, valamint lehetőleg mindent abban a kontextusban tanítani, ahol valójában alkalmazzuk azokat.

6. A változásokat fokozatosan, az egyén számára érthető szimbólumszinten mindig előre jelezve vezethetjük be.

7. A fejlesztés során csak azokra az ismeretekre, készségekre építhetünk, melyeket a gyermek folyamatosan gyakorolt.

8. A készségek, ismeretek folyamatos szinten tartása nélkülözhetetlen.
9. A fejlesztés során minden esetben a meglévő tudást bővítjük egyetlen mozzanattal.
10. A viselkedésproblémák kezelésében alapvető a kognitív viselkedésterápia módszereinek alkalmazás.
11. Egyéni motivációs és jutalmazási rendszer kialakítása.

Az iskolai oktatás célja, hogy az autizmus spektrum zavarral élő tanulók felnőttkorukra elérjék a lehető legmagasabb alkalmazkodási küszöböt, magas szinten használják a szükséges támogató eszközöket (napirend, folyamatábra, alternatív kommunikációs eszközök). Gyógypedagógiai módszertani intézményünk nagy hangsúlyt fektet arra, hogy a tanulók rugalmasan vegyenek részt intézményünk életében. A speciális csoport tantermébe bármikor biztonságosan visszavonulhatnak a tanulók.

A fejlesztés fő területei:

- Szociális készségek fejlesztése:
 - adaptív viselkedés
 - szelektív kapcsolatok
 - kapcsolat gyermekekkel
 - kapcsolat felnőttekkel
 - szabadidős tevékenységek
- Kommunikációs készségek fejlesztése:
 - preverbális készségek
 - beszédértés, irányíthatóság
 - beszédhasználat, metakommunikáció
 - augmentatív-alternatív kommunikáció, vagyis AAK
- Tájékozódás:
 - tájékozódás időben, térben, emberi viszonylatokban
- Önkiszolgálás:
 - étkezés
 - öltözködés
 - önápolás
 - háztartási készségek
- Munkavégzés:
 - strukturált önálló munka;
 - kézimunka
 - házimunka
- Kognitív készségek fejlesztése:
 - egyeztetés
 - válogatás
 - soralkotás
 - figyelem

- emlékezet
- percepció
- érdeklődés
- analízis-szintézis
- ok-okozati összefüggések
- következtetések
- Akadémikus készségek fejlesztése:
 - számolás-mérés előkészítése, számolás-mérés elemei, matematika
 - olvasás-írás előkészítése, olvasás-írás elemei, magyar nyelv és irodalom
 - beszédfejlesztés és környezetismeret, környezetismeret, természetismeret
- Mozgás:
 - utánzás
 - nagymozgás
 - finommozgás
 - testi tudatosság.

KOLLÉGIUM

A szervezeti egység működésének célja, feladata:

- a szakmai jogszabályokban előírt intézmény-specifikus feladatok minőségi teljesítése,
- biztosítani azokat a személyi és tárgyi feltételeket, amelyek a sajátos nevelési igényű tanulók kollégiumi neveléséhez szükségesek,
- hozzájárulni az iskolában folyó értelmi nevelés feladatainak megoldásához, az értelmi képességek maximális fejlesztéséhez, a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű tanulók szocializációjának segítéséhez,
- biztosítani az iskolai feladatokra való naponkénti nyugodt és eredményes felkészülési lehetőséget,
- lehetőséget nyújtani a társas együttélés szabályainak gyakorlására, a viselkedéskultúra fejlesztésére,
- változatos, gazdag tartalmú kulturális foglalkozásokkal és az életkornak megfelelő igényes szabadidő eltöltésének biztosításával hozzájárulni a személyiségfejlődéshez,
- higiénikus, esztétikus, otthonos környezettel biztosítani az egészséges életmódra nevelést
- a szülői, nevelői háttérrel rendelkező, hét végén hazautazó, értelmileg sérült tanulók életterének biztosítása a tanítási év során.

AZ INTÉZMÉNY ALAPFELADATON TÚLI TEVÉKENYSÉGEI, SZOLGÁLTATÁSAI

Főiskolai szintű gyakorlati képzés

Az intézmény felsőoktatási gyakorlóhelyként is működik, egyetemek, gyógypedagógiai képzésben részt vevő hallgatóinak szakmai gyakorlatot biztosít.

Jelenleg az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar, a MATE Kaposvári Campus Gyógypedagógiai Tanszék hallgatói vesznek részt a mindennapi pedagógiai gyakorlatban, amely szakmai kihívást, korszerű oktatásszervezési technikákat, módszereket kíván meg a kollégáktól.

Közösségi szolgálat

A köznevelési törvényben megfogalmazottak szerint a közoktatásban érettségi vizsgára készülő diákoknak 50 óra közösségi szolgálatot kell teljesítenie a vizsgára bocsátás feltételeként.

Intézményünk több középfokú oktatási intézménnyel áll szerződésben (Mátyás Király Gimnázium Fonyód, Munkácsi Mihály Gimnázium Kaposvár) és fogadjuk a diákokat a szolgálat teljesítéséhez. Az itt eltöltött szolgálat alatt segítenek a tanulóbarát környezet kialakításában az iskola épületén belül, közösségi programokon vesznek részt tanulóinkkal együtt.

Az intézmény kapcsolatai

Iskolánk kiegyensúlyozott kapcsolatot épített ki és tart fent a működésében közvetlenül érintett szervezetekkel, intézményekkel. Működő kapcsolataink vannak az országos szakmai szervezetekkel, a fogyatékosokat képviselő érdekvédelmi, sport és kulturális szervezetekkel. Az integrációban résztvevő többségi óvodákkal, általános és középiskolákkal, a követő gyógypedagógiai és a befogadó intézményekkel szakmaközi együttműködéssel segítjük elő az esélyegyenlőség feltételeinek megteremtését.

Az intézmény működési, ügyviteli, gyermekvédelmi feladatainak ellátása során az iskola vezetősége állandó munkakapcsolatban áll a fenntartóval, a Siófoki Tankerületi Központtal, a polgármesteri hivatallal, a gyermekvédelmi intézményekkel, a rendőrséggel, a kisebbségek fenntartóival, egyesületekkel, alapítványokkal, civil szervezetekkel.

A TANÓRÁN KÍVÜLI TEVÉKENYSÉGI RENDSZER ÉS SZERVEZETI FORMÁK

A nevelési, oktatási intézményekben a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók számára a köznevelési törvény előírja:

„A sajátos nevelési igényű gyermeknek, tanulónak joga, hogy különleges gondozás keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították... A gyógypedagógiai nevelésben-oktatásban részt vevő nevelési-oktatási intézményben a gyermek, tanuló egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs ellátásban is részesül.”

A sajátos nevelési igényt a szakértői és rehabilitációs bizottságok szakértői véleményükben állapítják meg.

Intézményünkben az alábbiakban felsorolt terápiás fejlesztések működnek, illetve tervezzük az elindításukat. Valamennyinél biztosítottak a személyi és tárgyi feltételek.

TERÁPIÁK

Gyógytestnevelés

A mozgásszervi betegségek a ma élő emberek, - ezen belül a fiatalok - nagy részének, keserítik meg az életét. Több tanulónál - többek között a mozgásszegény életmód általánossá válása miatt - idővel már az iskolai tanulmányok idején vagy befejezésekor súlyos, sokszor irreverzibilis gerinc deformitások alakulnak ki. A mozgásában gátolt, gyakran igen nagy fájdalommal is együtt járó deformitásban szenvedő fiatalnál, a betegségével törvényszerűen fellépő lelki károsodások is számos, kedvezőtlen személyiségjegyek kialakulását eredményezhetik.

A gyógytestnevelés során azokkal a tanulókkal foglalkozunk, akik orvosi javaslattal rendelkeznek. A testnevelés órákon nem kapják meg a célzott speciális fejlesztést. A gyógytestnevelés segítségével rendszeres testnevelésben részesülnek, ezzel jelentősen fejlődnek, erősödnek, kialakul mozgáskészségük és megalapozódik munkavégzésük.

A gyógytestnevelés célja

- mozgásszervi betegségek megelőzése
- a veleszületett vagy szerzett betegség következtében kialakult állapot gyógyítása
- az önismeret és önértékelés fejlesztése
- az egészséges életmódra nevelés

Terápiás foglalkozások

Logopédia

A logopédiai foglalkozás célja

- a beszédhibák megelőzése
- a meglévő beszédhibák korrekciója
- másodlagos beszédhibák korrekciója
- a gyermekközösségbe való beilleszkedés és az önértékelés segítése
- a tanulók gondolkodásának, érzelmeinek, magatartásának és értékrendjének formálása
- a szocializáció segítése.

A szenzoros integrációs (Ayres) terápia

A foglalkozások célja

- a taktilis és vesztibuláris rendszerek általános normalizálása
- a primitív poszturális reflexek gátlása, az egyensúlyi reakciók normalizálása
- a szemmozgások normalizálása
- a test két oldalának integrálása
- vizuális forma- és térpercepció fejlesztése
- a tanulási kudarcok megelőzése: a finom és nagymozgások, az egyensúlyérzék, a tájékozódási képesség, nyelvi, vizuális, számolási, olvasási és írási készségek fejlesztése
- magatartászavarok csökkentése

Állatasszisztált terápia

A terápia lényege: testi-lelki-szociális változások indukálása, ezen túl, egy speciális terület (mozgás, kommunikáció, empátiás figyelem stb.) fejlesztése.

Az állatasszisztált terápia lényege, célja:

- etológiai viselkedésminták
- analógiák
- humánetológiai magatartásformák
- az állattal való interakciók
- nyitott lesz az emberre
- feladatok és a kommunikáció terápiás hatásai

Snoezelen terápia

Célja:

- különleges élmények nyújtása, a gátlások, félelmek és feszültségek oldása, nyitottság a környező világ felfedezése iránt
- kedvező hatással lehet a hallásra, tapintásra, szaglásra, figyelemre, érzékelés-észlelés és szem-kéz koordináció fejlődésére, ok-okozati kapcsolatok feltárására, szociális és kommunikációs készségek fejlődésére, testséma valamint szabadidős és játék tevékenységek alakulására.

TSMT I-II. terápia

TSMT – tervezett szenzomotoros tréning, egy mozgásterápia, melynek neurofiziológiai háttere megegyezik más szenzomotoros terápiák hátterével. Az edzésméleti ismeretek segítségével kialakított gyakorlatsorok tematikus fejlesztési lehetőséget nyújtanak több korosztály számára.

A terápia során fejlődés várható:

- az érzékelés és az észlelés,
- a lateralitás és dominancia valamint testvázlat,
- a figyelem, koncentráció,
- a szerialitás, ritmusérzék,
- a kommunikáció és az anyanyelvi képességek terén.

Cél: Az elsődleges célja a fejlesztésnek az, hogy a központi idegrendszerben a kéreg alatti, vagyis a nem tudatos területeket szabályozza, normalizálja és egymással összehangolja. A TSMT fejlesztések során elsősorban a vesztibuláris rendszert ingereljük, ettől várjuk a fejlődést.

Hidroterápia

Cél:

- jól átgondolt, vízben végezhető gyakorlatsorok
- mozgásfejlődés kimaradt mozzanatainak korrigálása
- finom mozgások kiépítése
- sok mozgásra épülő mentális tevékenység
- saját magukon történő eligazodás
- a kar és a láb mozgásának összerendezettsége

Alapozó Terápia:

A módszer lényege az idegrendszeri érés elősegítése moto-szenzoros terápia útján. Az emberi fejlődéstani mozgássorozatát veszi alapul a terápia. A foglalkozásokon nagy hangsúlyt kapnak ezen mozgások gyakorlása, esetleg újratanulása.

Cél:

- mozgásformák újraindításával az agyi fejlődés is újraindul,
- elmaradt és/vagy be nem gyakorolt mozgásformák automatizálódása,
- mozgásügyesség és kognitív területek fejlesztése

AZ INTÉZMÉNY SZEMÉLYI FELTÉTELEI

Iskolánkban a gyógypedagógiai feladatokat gyógypedagógiai tanárok, illetve az ő szakmai segítségükkel, egyéb pedagógiai végzettségű szakemberek, terapeuták látják el. Az alapfeladathoz többletfeladatok kapcsolódnak: hallgatói képzés, egyéb foglalkozások stb. A szakiskolában folyó közismereti tantárgyakat gyógypedagógusok oktatják. A szakmai elméleti tantárgyak oktatásában szakmai oktatók is részt vesznek.

A pedagógusok végzettségei

- oligofrénpedagógia-szakos gyógypedagógus
- tanulásban akadályozottak pedagógiája szakos gyógypedagógus
- szomatopedagógia szakos gyógypedagógus
- autizmus spektrum zavarok pedagógiája szakos gyógypedagógiai tanár (megbízási szerződéssel foglalkoztatott)
- pszichopedagógus
- logopédus
- szakvizsgázott pedagógus
- gyógytestnevelő
- tanító
- tanár
- óvodapedagógus
- mesterpedagógus

Az oktatásban a tanulók nevelését-oktatását 46 gyógypedagógus végzi, munkájukat 20 fő pedagógiai asszisztens segíti. A kollégiumban 1 fő kollégiumi nevelőtanár és 6 fő pedagógiai asszisztens látja el a feladatokat. A többi dolgozó az oktatást segítő technikai feladatokat végez.

TÁRGYI FELTÉTELEK

Az intézményben 21 oktatásnak megfelelő osztályterem van. A tantermek berendezése megfelelő, valamennyi osztályteremben megfelelő mennyiségű és minőségű iskolapad, és hozzá tartozó szék áll a tanulók rendelkezésére. Az osztálytermek nagy része interaktív táblával, és projektorral ellátott. A szakiskolai képzés gyakorlati helyszínei a kertészkert, az asztalosműhely, az intézmény konyhája és tankonyhája. Ének-zene szaktanterem, informatikai labor, logopédiai terem, tornatermek állnak rendelkezésre a színvonalas oktatáshoz.

A terápiás foglalkozások megtartására 7 korszerűen berendezett terápiás szoba áll rendelkezésre.

A kollégiumunk 21 szobás. A szobák 4 férőhelyesek, saját fürdőszobával ellátottak.

NEVELÉSI PROGRAM

1. AZ ISKOLÁBAN FOLYÓ NEVELŐ-OKTATÓ MUNKA PEDAGÓGIAI ALAPELVEI, ÉRTÉKEI, CÉLJAI, FELADATAI, ESZKÖZEI, ELJÁRÁSAI

Pedagógiai alapelvek

- komplexitás elve
- a pedagógus vezető szerepe
- életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételének elve
- a különböző közösségekhez tartozás elve
- a tapasztalatszerzés elve
- a külső hatások elve
- a bizalom elve
- a következetesség elve
- a motiváció elve
- a koncentráció elve
- a szemléletesség elve
- az aktivizálás elve
- a visszajelzés elve
- hazafias nevelés elve
- humanizmus,
- demokratizmus,
- az egyén tisztelete,
- esélyegyenlőség,
- tolerancia,
- befogadó iskola
- versenyképesség
- gyermek- és tanulóközpontúság
- ismeret-, képesség- és személyiségfejlesztés
- differenciált fejlesztés
- fokozatosság
- változatos tanulásszervezési megoldások
- új típusú tanári attitűd
- minőség és hatékonyság az oktató-nevelő munkában
- az iskola, szülők, tanulók partnerközpontú kapcsolata
- szakmai együttműködés társintézményekkel (konferenciák, szakmai napok szervezése,

A nevelőtestület a gyermekek nevelése-oktatása során a következő fő szempontokat, értékeket tartja szem előtt:

- a tanulók társadalmi beilleszkedésének, segítése
- az életkezdési, életviteli technikák elsajátítása, a „tanuld meg” helyett a „készítsd el” alapelv érvényesítése a végzett tanulók munkaerő-piaci értékének növelése érdekében

- a különböző ismeretek gyakorlatorientáltabbá adása
- a tanulási folyamatok hatékonyabbá tétele, új oktatási eljárások alkalmazása
- a tanulók személyiségének differenciált fejlesztése
- az egyéni adottságokra építő, az egész életen át tartó tanulás stratégiájának elfogadtatása
- tanulás iránti motiváltság kialakítása
- az iskoláról kialakult élő „közvéleménykép” javítása
- intézményi kapcsolatok ápolása
- nyitás a város és régió kívüli területekre
- iskolai fegyelem és tisztaság megszilárdítása
- szorosabb kapcsolat kialakítása a családokkal

2. AZ ISKOLÁBAN FOLYÓ NEVELŐ-OKTATÓ MUNKA CÉLJAI, FELADATAI

Átfogó célunk, a gyógypedagógiai ellátás keretében biztosítani a tanulásban akadályozott, az értelmileg akadályozott, a súlyosan, halmozottan fogyatékos tanulók sajátos nevelési igényéből adódó nevelést-oktatást, fejlesztést.

A Nemzeti alaptanterv a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának is alapdokumentuma, az abban meghatározott fejlesztési területek – nevelési célok, kulcskompetenciák, illetve a tanulási területeken megfogalmazott célok, feladatok – a sajátos nevelési igényű tanulóakra is érvényesek.

Ez alapján legfőbb célunk a NAT-ban foglalt kulcskompetenciák fejlesztése:

- A tanulás kompetenciái
- Kommunikációs kompetenciák: anyanyelvi és idegen nyelvi
- Digitális kompetenciák
- Matematikai gondolkodási kompetencia
- Személyes és társas kapcsolati kompetencia
- Kreativitás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái
- Munkavállalói, vállalkozói kompetencia

2.1. Pedagógiai célok

- A beiskolázott tanulók bizonyítványhoz vagy szakképesítéshez juttatása.
- A tanuló képességeinek és érdeklődésének megfelelő végzettség (vagy végzettségek) megszerzésére való felkészítés.
- A tanuló megszerezhesse azokat az ismereteket, amelyek elősegítik a munkaerőpiacon való jobb érvényesülés lehetőségét (vállalkozói ismeretek, idegen nyelv, informatika).
- Az informatikai eszközök egyénre szabott alkalmazása segítse elő a tanuló fejlődését.
- A tehetséges tanulók felkészítése versenyekre, további tanulmányok megkezdésére.

- Olyan szakmai alapokat kapjon a tanuló, amelyek birtokában képessé válhat az új technológiák alkalmazására, a felnőttképzésbe való eredményes bekapcsolódásra (átképzés, tanfolyam stb.).
- A tanulók ismerjék meg a demokratikus társadalom értékeit, az állampolgári jogokat és kötelességeket.
- A szakemberektől elvárt emberi tulajdonságok kialakítása: munkafegyelem, megbízhatóság, felelősségtudat, önállóság, kreativitás, nyitottság, fogékonyság a változásokra, az önképzés igénye.
- Az egyetemes emberi értékek megismertetése és tiszteletben tartására nevelés.
- A másság elfogadására nevelés.
- Egészséges életmódra nevelés.
- A harmonikus életvitelt megalapozó szokások kialakítása.
- Kommunikációs készségek kialakítása, önismeret fejlesztése.
- A mindennapi érintkezéssel kapcsolatos értékek kialakítása, kulturált viselkedési normák kialakítása.

3. A SZEMÉLYISÉG- ÉS KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉSSEL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI FELADATOK

3.1. Személyiségfejlesztés

A személyiségfejlesztés programjának legfontosabb feladatai:

- hatékony gyermekismeret,
- differenciált követelményrendszer,
- differenciált tevékenységrendszer,
- a legalapvetőbb, állampolgársággal kapcsolatos alapfogalmak megismertetése,
- együttműködésre ösztönzés a társakkal, pedagógusokkal,
- az egyének közösségi viszonyrendszerének szabályozása,
- a felelősségtudat kialakítása,
- ösztönzésre, becsületességre nevelés,
- az önértékelés, tolerancia fejlesztése.

3.2. A személyiségfejlesztéssel és a közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

Iskolánkban minden dolgozó elsőrendű feladata a gyermek személyiségének tiszteletben tartása, annak fejlesztése és a sérült személyiség korrekciója. Az egészséges személyiség kialakításával, megőrzésével és fejlesztésével kapcsolatos feladataink:

- A nevelési-oktatási folyamatban a tanulók értelmi, érzelmi, szociális és testi sajátosságaira egyaránt kiemelt figyelem fordítása.

- Az egyéni sajátosságok megismerése: az életkori és egyéni jellemzők figyelembevételével a tanulók viselkedésének, szokásainak, társas kapcsolatainak megfigyelése, valamint a tanulóval, a szülővel, tanártársakkal történő beszélgetések tapasztalatainak elemzése.
- A nevelő-oktató munka tervezése során valamennyi értelmi képesség fejlesztése mellett az egész személyiség fejlesztése.
- Az általános műveltség megalapozása az életkor, a tanulási akadályozottság figyelembevételével.
- Az elméleti ismeretek elsajátítása lehetőség szerint a gyakorlati életből vett példákon keresztül, ezzel is segítve a tanulók eligazodását a mindennapokban.
- A kommunikációs képességek kifejlesztése, eszközként való kezelésének elsajátítása, gyakorlása, az együttműködési készség, véleménycsere, érvelési kultúra fejlesztése ezáltal a társadalomba való beilleszkedés megsegítése.
- Az önálló tanulás képességének fejlesztése, egyénre szabott tanulási módszerek és technikák kiépítése.
- Az akaraterő, a kitartás fejlesztése a tanulásban és a munkában.
- A tanulók egyéni képességeit szem előtt tartva a szociális képességeinek fejlesztése, viselkedésének, magatartásának formálása a konfliktusmentes társadalmi beilleszkedés érdekében.
- Az önellátó és önvédő technikák birtoklása, családi életre nevelés, a környezettel való súrlódásmentes együttélés megteremtése.
- Az alapvető tanulási képességek fejlesztése az ismeretek megszerzése, a továbbtanulás érdekében.
- A szomatikus és pszichikus egészség megóvása.
- A tanulók személyiségének tiszteletben tartásával személyiségük komplex fejlesztése, a jól működő képességek tudatos fejlesztése, saját értékeik, adottságaik megismerése, önbecsülésük erősítése, pozitív énkép kialakítása, az együttnevelés megvalósítása.
- A tanulók ösztönzése – képességüknek megfelelően- tudatos értékválasztásra és saját értékrendjük kialakítására.
- Értékeink, kultúránk, a szülőföldünk és népünk, saját gyökereink megismertetése, kötések, azonosulások kiépítése.
- Az esztétika, a vizuális kultúra iránti igény és érzék kifejlesztése, a gondolatok és érzelmek megjelenítését szolgáló alapvető kifejezőképességek kialakítása.
- A cselekvőképesség kialakulása, melynek birtokában a tanulók az iskolából való kilépés után képesek lesznek érdekeik felismerésére, azok adekvát módon való érvényesítésére.
- Önmaga és társai másságának elfogadása, felismerése, törekvés a fejlődésre, a kompenzáló technikák, megoldások, korrigáló gyakorlatok elsajátítása és kitartó gyakorlása.
- A közösségfejlesztés érdekében törekvés olyan helyzetek teremtésére, eszközök alkalmazására, szabadidős tevékenységek megszervezésére, amelyek során a tanulók együttműködési képessége fejlődik.

- A közösség iránti szerepvállalást erősítő helyzetek teremtése a tanulók képességeinek megfelelően.

Ennek érdekében fontos, hogy a pedagógus:

- tervező tevékenysége során a tanulási folyamatba illeszti a foglalkozáson, a tanórán kívüli ismeret- és tapasztalatszerzési lehetőségeket,
- lehetőség szerint, a tanulók fejlettségét szem előtt tartva bevonja őket a nevelés-oktatás és tanulás-tanítás tervezésébe,
- a tanulók hibázásait, tévesztéseit a tanulási folyamat szerves részeinek tekinti, és a megértést segítő módon reagál rájuk,
- felkelti és fenntartja a tanulók érdeklődését – illetve lehetőség szerint együttműködést kezdeményez, alakít ki és tart fenn,
- a tanulás támogatása során építsen a tanulók egyéni céljaira és szükségleteire a gyermek és tanulócsoporthoz sajátosságaira,
- támogassa a tanulók önálló gondolkodását, elismeri, és a tanítás- tanulási folyamat részévé teszi kezdeményezéseiket és ötleteiket,
- nyelvhasználatában igazodjon tanulói képességeihez és szókinchéhez,
- a tanórai és tanórán kívüli tevékenységekben egyaránt törekedjen a tanulók motiválására, motivációjuk fejlesztésére,
- tanuláshoz megfelelő hatékony és nyugodt kommunikációs teret, feltételeket alakítson ki, tudatosan támogassa a diákok egymás közötti kommunikációját,
- visszajelzései, értékelései legyenek világosak, egyértelműek, tárgyyszerűek,
- munkája során tudatosan használja a szociális tanulásban rejlő lehetőségeket,
- terveit az óra/foglalkozás eredményességének függvényében felülvizsgálja, szükség esetén korrigálja, tanácsot kérjen.
- Pedagógiai tevékenységében a nevelt, oktatott tanulók életkorából következő fejlődés- lélektani jellemzőik, valamint az adott fogyatékosági terület ismerete tükröződjön.

3.3. Céljaink

- magatartásnormák, minták, szabályok megismertetése, gyakoroltatása
- szabálytudat kialakítása, elfogadása, azonosulás a pozitív magatartásformákkal
- a megismert minták, normák belsővé válásának elősegítése
- olyan közösségek megteremtése, melyek tagjaikat az egyéni képességeik, személyiségük
- lehető legteljesebb kibontakoztatására serkentik, és elősegítik a tanulók társadalmi beilleszkedését

Ezek megvalósítása megfelelő pedagógiai helyzetteremtéssel, a közösségi nevelés különböző szintjeinek felhasználásával történik.

3.4. A közösségfejlesztés színterei:

- osztályközösség,
- napközis csoport,
- szakkör,
- alsó tagozat
- felső tagozat
- szakiskola
- terápiás foglalkozások

3.5. Tevékenységformák

- közös programok szervezése, hagyományteremtés
- szabadon választott munkatevékenységek – osztályszinten, iskolai szinten
- tanórai keretek között történő közösségfejlesztés
- nem kötelező tanórai foglalkozások

3.6. Hagyományaink

- Hagyományaink erősítik az intézményhez tartozás érzését.
- nemzeti ünnepek köré szervezett rendezvények
- évnyitó, évzáró, ballagás
- adaptációs heti programok
- mikulásvárás
- karácsonyi játszóház és ünnepély
- karácsonyi vásár
- játékos sportnap
- versmondó verseny
- kézműves délutánok
- egészségnap
- farsang
- gyermeknap
- rajzpályázatok

3.7. Adaptációs hét

A 2008/2009-es tanévben kísérleti jelleggel, adaptációs héttel indítottuk a tanévet. A pozitív tapasztalatok alapján a 2009/2010-es tanévtől bevezetésre került.

Célja:

- nagyobb alkalmazkodási tér biztosítása tanulóinknak a nyári szünet után az iskolai életbe való visszatéréshez,
- az újonnan érkező diákjainknak hosszabb idő álljon rendelkezésre a beilleszkedésre, társaik megismerésére és a helyi szokásrendszerek elsajátítására,

- az iskolakezdéssel sok esetben előforduló szorongás csökkentése, stressz oldás,
- beilleszkedés megkönnyítése, ráhangolódás az új tanévre, közösségépítés,
- helyi szokások, hagyományok, házirend megismerése.

Ezen célok megvalósítása érdekében változatos programokkal igyekszünk tanulóinknak vonzóbbá tenni az iskolába járást: kirándulások, sportversenyek, vetélkedők, közös főzések, lovaglás, kerékpártúrák. Tapasztalataink azt mutatták, hogy az iskolai időbeosztásra való átállás tanulóinknak gondot okoz, a tanévkezdés megkönnyítése nemcsak az újonnan érkező, de a régóta ugyanabba az iskolába járó diákok számára is fontos. A tanévkezdés hetében (adaptációs hét) megszűnnek a 45 perces tanórák, egész héten a diákok ismerkednek az intézménnyel, egymással, a nevelőkkel, tanárokkal. A napi programok reggel 8-tól délután 14 óráig tartanak.

„Egyenprogramot” tervezni nem lehet, hiszen intézményünkben 6-24 éves korig fogadunk diákokat, természetesen különös figyelemmel kell lenni az életkori sajátosságokra, s az értelmi állapotra – más programot igényelnek az enyhe fokban értelmi sérült és a középsúlyos fokban sérült gyerekek, fiatalok. Ezen a héten az osztályközösségek kialakítják a saját osztályukra vonatkozó csoportszabályokat. Közösén alakíthatják ki az osztályterem kinézetét (dekorációkészítés, szobanövények ültetése, gondozása, folyosók díszítése, tapasztalataink szerint, ha a tanulókat bevonjuk pl. a tanterem dekorálásába; saját maguk formálhatják a folyosókat jóval kevesebb rongálás történik.) Az időjárás függvényében több időt tölthetnek a szabadban az osztályfőnökkel és a legnagyobb óraszámúban az osztályban tanító kollégával vannak együtt egész nap. Kisebb-nagyobb túrákat tehetnek az intézmény parkjában, a településen és a környező falvakban, helyismeretüket bővíthetik.

Csapatépítő, bizalomerősítő, önismereti drámajátékok sora kerül ilyenkor elő, általában minden osztály a héten legalább egyszer közösen főz a szabadban, szalonnát sütnek. Az intézménybe újonnan érkező tanulók számára ezen a héten megteremtjük a lehetőségét annak, hogy oldottabb körülmények között, kötetlen módon ismerkedjenek meg az iskola hagyományaival, rendezvényeivel. Úgynevezett sulitúra keretében a hatalmas intézményt és az azt körülvevő parkot körbejárhatják, megismerkedhetnek a lakóhely nevezetességeivel.

4. A TELJESKÖRŰ EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSEL ÖSSZEFÜGGŐ FELADATOK, EGÉSZSÉGNEVELÉSI ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉSI ELVEK

A 20/2012. EMMI rendelet 128-131§.- a rendelkezései alapján:

„A teljes körű egészségfejlesztés célja, hogy a nevelési-oktatási intézményben eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki jóllétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, a nevelési-oktatási intézmény mindennapjaiban rendszerszerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben.”

4.1. Az egészségnevelés célja

Az egészségnevelés élethosszig tartó folyamat, nemcsak az iskolában, hanem az élet más színterein – család, óvoda, más intézményes és intézményen kívüli terület – is folyik. E színtereken az egészség megvédéséhez szükséges tudást, készséget, értékrendszert, pozitív érzelmi hozzáállást, elkötelezettséget szerezhetnek a fiatalok. Mivel intézményünk tanulóinak jelentős hányada állami gondoskodásban élő gyermek különösen nagy feladat hárul pedagógusainkra és intézményünk minden dolgozójára, hogy a családban megszerezhető ismereteket pótolni tudja gyermekeink számára.

Cél olyan gyermekek nevelése, akik az egészségük megvédésére nyitottak, egészségüket értékelni tudják. Az egészségnevelés legfontosabb célja az együttműködésre nevelés, az egymásra odafigyelés, az egymás iránti tisztelet és szeretet kialakítása. Fontosnak tartjuk az önálló ismeretszerzés, a kreativitás és a kritikus problémamegoldó gondolkodás fejlesztését.

Intézményünk 3 tagozaton 18 tanulócsoportban neveli, oktatja diákjainkat. Jelentős részük állami gondoskodásban élő, de a családból jövő gyermekeink is többnyire halmozottan hátrányos körülmények között élő gyermekek. A leggyakoribb probléma az anyagi- szociális veszélyeztetettség és a pszichés teher és egyre növekvő az egészségügyi veszélyeztetettség is.

Intézményünk hosszú távú programja és feladatai- tekintettel a tanuló ifjúság helyzetére, a környezeti meghatározottságára és az egyre felerősödő kedvezőtlen tendenciájú hatásokra- az egészséges életmódra nevelés.

4.2. A környezeti nevelés célja és feladata

Környezetünk legyen tanítványaink számára az emberiség közös öröksége, mely minőségének, megőrzése és javítása közös és egyéni kötelesség. A környezeti nevelés az egészségvédelem és az ökológiai egyensúly fenntartásának része, védelméhez minden ember képes hozzájárulni.

Tudatosuljon bennük, hogy a környezet részét képező erőforrásokat előrelátóan és ésszerűen szabad csak felhasználni.

Célmeghatározások:

- pozitív attitűd kialakítása a mindennapi környezetvédelem iránti tágabb és szűkebb környezetünkben
- kortárs csoportok közötti kapcsolat elősegítése
- az iskolaközösség külső és belső kapcsolatrendszerének gazdagítása
- a szabadidő hasznos eltöltésének biztosítása
- kiemelt célunk Somogyvár természeti értékeinek megismerése (Nemzeti Emlékhely, Széchenyi-kastély és a hozzá tartozó park élővilága, Szentese-árok, Templom, Kálvária)
- egységes környezet, életmód biztosítása
- a környezetet károsító, veszélyeztető hatások megelőzése
- az élő és élettelen környezet kapcsolatának megismerése
- a természeti értékek megóvása
- természeti erőforrások (föld, víz, levegő) vizsgálata
- tudatformálás, erkölcsi értékek közvetítése
- életvezetési képességek fejlesztése, közösségfejlesztés

5. A PEDAGÓGUSOK, OSZTÁLYFŐNÖKÖK FELADATAI

A köznevelési törvény alapján a gyermek, a pedagógus és a szülő kötelességei és jogai egységet alkotnak. A nevelés és oktatás feladata megosztott a szülők és a pedagógusok között, amelynek alapja a bizalom és a pedagógusok szakmai hitelessége.

Tanulóink oktatásának, nevelésének célja, hogy segítse a minél teljesebb önállóság elérését és a társadalmi integráció kívánalmainak való megfelelést.

Ennek jegyében az egyéni fejlesztések és az általunk alkalmazott korszerű tanulás-módszertani eljárások lehetőséget teremtenek tanulóink számára, hogy saját képességeiknek megfelelő ütemben sajátítsák el a tananyagot, alakuljanak ki kompetenciáik és bontakozzon ki tehetségük.

Minden pedagógus feladata, hogy a tanításra való felkészülés során a NAT fő fejlesztési feladatainak figyelembevételével tervezze meg saját munkáját, az Irányelvek és a helyi tanterv alapján.

- Legyen tekintettel arra, hogy e területek fejlesztése a tanulásban akadályozott tanulók esetében egyéni sajátosságaikhoz igazodik.
- A tanítás módszereinek kiválasztása, alkalmazása. A pedagógus korszerű tanulás-szervezési eljárások alkalmazásával motiválja a tanulókat, teremtse lehetőséget a hatékony, önálló ismeretszerzésre, így készítve fel őket a felnőtt-lét szerepeire.
- A tanítási órán törekedjék a pozitív osztálytermi légkör megteremtésére, tartson fegyelmet és kezelje a felmerülő konfliktusokat. Alkalmazza helyi programunkat az agresszió kezelésére: „Módszertani útmutató az iskolai agresszió kezeléséhez”

- A tanulók munkájának felmérése, ellenőrzése, értékelése alkalmával tervezetten használja a mérés-értékelés különböző – diagnosztikus, formatív, szummatív – fajtáit.

A pedagógusok feladatait személyre szabott munkaköri leírásuk tartalmazza.

A pedagógusok legfontosabb helyi feladatait az alábbiakban határozzuk meg:

- pedagógiai munkáját éves szinten, tanulási-tanítási (tematikus) egységekre és órákra bontva is megtervezi,
- terve készítése során figyelembe veszi a sajátos nevelési igényű tanulók oktatási irányelveit, az intézménye Pedagógiai Programját, valamint az általa nevelt, oktatott egyének és csoportok fejlesztési célját,
- a tanulók optimális fejlődését elősegítő, az egyéni fejlődési sajátosságokhoz igazodó, differenciált tanítási-tanulási folyamatot tervez,
- a tanítási órákra való tudatos felkészülés a rendelkezésére álló tananyagok, eszközök, speciális eszközök, segédeszközök – a digitális anyagokat és eszközöket is – ismeretével, és megfelelő használatával, a tervezésénél feltárja azokat a területeket, amelyek tartalmilag, térben vagy időben kapcsolódnak más tárgyak anyagához, illetve kapcsolhatók a műveltség konkrét tananyagán kívüli területeihez,
- a tanulók dolgozatainak javítása,
- megtervezi a tanulók és nevelt, oktatott csoportok értékelésének módszereit, eszközeit,
- változatos pedagógiai értékelési módszereket alkalmaz, célzottan alkalmazza a diagnosztikus, a fejlesztő és összegző értékelési formákat,
- az ellenőrzési, értékelési módszerei az adott nevelési helyzetnek és a tanuló sajátosságainak megfelelőek,
- pedagógiai céljait hatékonyan támogató ellenőrzési, értékelési eszközöket választ vagy készít,
- a tanulóknak személyre szabott értékelést ad,
- a kapott adatok elemzése, az egyéni, illetve csoportos fejlesztés alapjaként való felhasználása, szükség esetén az eredmények függvényében a gyakorlatának módosítása,
- a megtartott tanítási órák dokumentálása,
- a tanulók fejlesztésével kapcsolatos feladatok,
- a tanulók közötti konfliktus felismerése és hatékony kezelése,
- iskolai kulturális, és sportprogramok szervezése,
- osztályfőnöki, munkaközösség-vezetői, diákönkormányzatot segítő feladatok ellátása,
- az ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátása,
- szülői értekezletek, fogadóórák megtartása,
- részvétel nevelőtestületi, munkaközösségi értekezleteken, megbeszéléseken, ahol képviseli álláspontját, képes másokat meggyőzni, és ő maga is meggyőzhető,
- részvétel a továbbképzéseken,
- a tanulók felügyelete óráközi szünetekben és ebédeléskor,
- tanulmányi kirándulások, iskolai ünnepek és rendezvények megszervezése,
- iskolai ünnepeken és iskolai rendezvényeken való részvétel,
- iskolai dokumentumok készítésében, felülvizsgálatában való közreműködés,

- osztálytermek rendben tartása és dekorációjának kialakítása.

Ennek érdekében szükséges, hogy a pedagógusok legyenek tisztában személyiségük sajátosságaival és képesek legyenek alkalmazkodni a mindenkori szerepelvállalásokhoz.

Pedagógiai munkájukat reflektivitás jellemezze. Igényeljék a pedagógiai munkájukkal kapcsolatos rendszeres visszajelzéseket, nyitott legyenek azok befogadására.

A tanulás segítése, a tananyag könnyebb megértése érdekében, tantárgyanként olyan fogalomrendszert használjanak, amely tanulóink értelmi képességeihez a lehető legjobban igazodik. Ezeket a fogalmakat következetesen alkalmazzák.

Színvonalas oktató- nevelő munkánk érdekében intézményünk elvárja pedagógusaitól, hogy pedagógiai tevékenységük biztos szaktudományos tudáson alapuljon, továbbá fontos legyen számukra tudásuknak folyamatos megújítása, és a megszerzett tudásukat lehetőség szerint a pedagógiai gyakorlatukban eredményesen alkalmazzák.

Ismerjék az intézményünkre vonatkozó tantervi szabályozó dokumentumokat és a Pedagógiai Programunkat.

Ismerjék a szakterületük, tantárgyuk szempontjából fontos információforrásokat, azok pedagógiai felhasználásának lehetőségeit, megbízhatóságát, etikus alkalmazását.

Különös figyelmet kell fordítani pedagógusainknak az informatikai eszközök oktatásban történő alkalmazására. Tájékozódni kell a digitális anyagokról, intézményünkben való felhasználhatóságáról. A tanulók képességeihez igazodva, ahol lehetséges, ösztönözni kell a tanulókat a hagyományos és az infokommunikációs eszközök célszerű, kritikus, etikus használatára a tanulási folyamatban.

Fontos, hogy a tanulók képességeihez mérten az önálló tanuláshoz szakszerű útmutatást és megfelelő tanulási eszközöket biztosítsanak. Ennek érdekében fontos, hogy pedagógusaink felhasználói szinten ismerjék a világhálón fellelhető információk közvetítéséhez használható eszközöket. Szelektálják a különböző web-es forrásokat, azok hitelessége és információtartalma alapján felhívják tanulóink figyelmét a kontrollálatlan internethasználat veszélyeire.

Intézményünk számára fontos, hogy minden pedagógus a tanulókkal történő együttműködés elveit és formáit az alkalmazott pedagógiai program és az intézményi dokumentumok keretei között a tanulók személyiségfejlődését figyelembe véve alakítsa ki és valósítsa meg.

A pedagógiai feladatok megoldásában kezdeményezően működjenek együtt pedagógustársaikkal, munkaközösségeikkel, a nevelő-oktató munkát segítő munkatársakkal, a tanuló fejlődését támogató más szakemberekkel és a szülőkkel.

Lehetőség szerint vegyenek részt szakmai kooperációkban, problémafelvetéseikkel, javaslataikkal kezdeményező szerepet vállaljanak.

Vegyen részét az Ökoiskola program megvalósításában.

Vegyék ki részüket az iskolai kirándulások szervezéséből, lebonyolításából.

5.1. Az osztályfőnöki munka tartalma

Az osztályfőnöki munka egyrészt az osztály tanulóinak differenciált személyiségfejlesztését, másrészt az osztály közösségének kialakítását, illetve annak fejlesztését is magába foglalja. Rugalmasságot, reflektivitást, kreativitást igényel. Az osztályfőnöki munka tartalma a mindennapok közvetlen nevelőmunkája több terület szintézise nyomán alakul ki. Részét alkotja a különböző értékrendek megismertetése, a kultúrahasználat megtanítása, a konfliktuskezelés módjainak megismertetése, mentálhigiénés szemléletmód alkalmazása, aktuális problémák kezelése és a gyermekvédelmi tevékenység is. Az osztályfőnöki munka elengedhetetlen részét alkotják az úgynevezett koordinációs feladatok, mint a kapcsolattartás az osztályt tanító kollégákkal, a szülőkkel, olyan más szakemberekkel és szervezetekkel, amelyek a tanulók, vagy az osztályközösség fejlesztésében valamilyen módon részt vesznek. (egészségvédelem, gyermekvédelem, terápiás tevékenység) Az osztályfőnök feladatkörébe tartoznak még olyan szervezési feladatok is, mint a tanulmányi és osztálykirándulások szervezése, szabadidős tevékenységek tervezése és lebonyolítása.

Az osztályfőnöki munka része az ügyviteli, adminisztratív munka is, amely a dokumentumok naprakész vezetését, a tanulói hiányzások regisztrálását, az osztályozó értekezletekre való felkészülést, a félévi-évvégi értesítő, anyakönyv és bizonyítvány, valamint az egyéni fejlesztési tervek elkészítését jelenti.

A felső tagozaton folyó osztályfőnöki munkának kiemelt területe az egyéni és a csoportos pályáorientációs tevékenység. A 8. évfolyamos tanulóink egyéni pályaválasztási tanácsadásban részesülnek.

5.2. Az osztályfőnökök feladatai

- Az iskola pedagógiai programjának szellemében neveli osztályának tanulóit, munkája során maximális tekintettel van a személyiségfejlődés jegyeire.
- Segíti és koordinálja az osztályban tanító pedagógusok munkáját. Kapcsolatot tart az osztály szülői munkaközösségével.
- Figyelemmel kíséri a tanulók tanulmányi előmenetelét, az osztály fegyelmi helyzetét.
- Az osztályközösség megismerése több, egymást kiegészítő módszer alkalmazásával (szociometria, megfigyelés, interjú).
- Az osztályközösség további alakítása, együttműködés, szabályrendszer kialakítása.
- Az osztályközösség, valamint a közös szabályok kialakítása során az osztályfőnök teremtsen lehetőséget arra, hogy a tanulók megélethessék az egyéni és a csoportos koherencia élményét, kapjanak lehetőséget a demokratikus jogok gyakorlására.
- Segítse az osztályhagyományok kialakítását és ápolását.
- Minősíti a tanulók magatartását, szorgalmát, minősítési javaslatát a nevelőtestület elé terjeszti.
- Szülői értekezletet tart.
- Ellátja az osztályával kapcsolatos ügyviteli teendőket: napló vezetése, ellenőrzése, félévi és év végi statisztikai adatok szolgáltatása, bizonyítványok megírása, továbbtanulással kapcsolatos adminisztráció elvégzése, hiányzások igazolása.

- Segíti és nyomon követi osztálya kötelező orvosi vizsgálatát.
- Kiemelt figyelmet fordít az osztályban végzendő ifjúságvédelmi feladatokra, kapcsolatot tart az iskola ifjúságvédelmi felelősével.
- Tanulóit rendszeresen tájékoztatja az iskola előtt álló feladatokról, azok megoldására mozgósít, közreműködik a tanórán kívüli tevékenységek szervezésében.
- Javaslatot tesz a tanulók jutalmazására, büntetésére, segélyezésére.
- Rendkívüli esetekben órát látogat az osztályban.

6. A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ TANULÓKKAL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉG

6.1. A beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő pedagógiai tevékenység

A magatartás (viselkedési) – zavar egy gyűjtőfogalom, amely egyesíti magában a különböző, részben orvosi, részben belső pszichikai, részben szociális eredetű, a viselkedésben kifejezésre jutó zavarokat. A zavarok gyermekkorban kezdődnek, okai között alkati és környezeti tényezők is szerepet kapnak. Megnyilvánulásaikban nagyon különbözőek: agresszió, pszicho-motoros nyugtalanság, zárkózottság, aktivitás csökkenése.

A viselkedés alkalmi jellegével szemben a magatartástartás jellemzője a személyiségnek. A magatartászavaros gyermek és fiatal állapotának jellemzői: önmagának, az embernek, a világnak nehezített megismerése, és ez által az ismeretek területén jelentkező elmaradottság. Továbbá alkalmazkodási, szocializációs, életvezetési nehézségek. A szociális tanulás retardáltsága a beilleszkedési nehézségek okozója is.

Az iskolai fejlesztésénél figyelembe vesszük tanulási nehézségeiket, sajátos nevelési szükségleteiket.

A magatartási és beilleszkedési nehézségek okai:

- a pszichés funkciók sérültsége
- érzelmi elhanyagoltság
- a család strukturális és funkcionális problémái, illetve hiánya, új rossz életkörülmények
- a kommunikációs képesség zavarai
- iskolai és diákotthoni miliőártalmak
- negatív személyek a közvetlen és a távolabbi környezetben (deviáns emberek, rossz példaképek)
- mentális egészségkárosító és veszélyeztető tényezők.

Tanulási, magatartási, beilleszkedési zavarok korrekciója:

- A tanulás feltételeinek megteremtése, ezzel segítve a gyermek optimális személyiségfejlődését, különös tekintettel mentális fejlődésére.
- A terápiás, rehabilitációs célú foglalkozások változatos tanulás-szervezési módjainak alkalmazása.

- Az SNI tanulók számára általános gyógypedagógiai, logopédiai terápiák biztosításával. A Sindelar, gyógytorna, gyógytestnevelés, állatterápia, bazális stimuláció, masszázs, Snoezelen terápia, szenzoros terápia és minden terület, mely a gyógypedagógia köréhez kapcsolható.
- Fontos a látási-hallási észlelést fejlesztő gyakorlatok alkalmazása. A téri tájékozódás hiányának pótlása.

A pedagógus feladatai:

- pedagógiai helyzetek kialakítása (tanulás, játék, szórakozás stb.) melyek a közeledést segítik elő, s lehetővé teszik a kölcsönös elfogadást,
- kulturált konfliktuskezelés, tanulók autonómiájának fejlesztése osztályfőnöki órán,
- a kivárási képességének fejlesztésében segít a metakommunikáció, amivel jelezzük a gyermek felé, hogy tudunk róla,
- a gyermekek empátia képességének fejlesztése,
- önismeret-fejlesztés a beilleszkedés, a magatartási zavarok nehézségeinek leküzdése érdekében.

6.2. A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő feladatok

Az intézmény célkitűzései között kiemelt helyen szerepel a gyermekek képességfejlesztése, a habilitációs, rehabilitációs tevékenység.

- a nem, vagy csak kevésbé sérült funkciók továbbfejlesztése,
- az értelmi fejlődés rendellenességeinek korrigálása,
- az eltérő értelmi fejlődés személyiségkárosító következményeinek megelőzése, illetve ellensúlyozása,

A tanítás-tanulás folyamatában a hátrányok csökkentése, a nehézségek enyhítése céljából – a tanórákon és azon kívül is elengedhetetlen a következő szempontok érvényesülése:

- lassabb ütemű, kis lépésekben történő haladás,
- következetesség, hézag nélkülség az ismeretek elsajátításában,
- a szemléletesség, a szemléltetés kiemelt szerepe, (természetes valóság, makett, kép),
- cselekvéssel, tevékenységgel egybekötött ismeretelsajátítás,
- a differenciálás, az egyéni adottságokhoz való alkalmazkodás- segítségnyújtás, mennyiségi és minőségi differenciálás,
- a gyakori és intenzív ismétlés, a változatos gyakorlás,
- a megismerő tevékenység, a különböző kognitív képességek fejlesztése, minden tantárgy keretében,
- a súlyosabban sérült területek speciális fejlesztése és sérülése enyhítése.

6.3. A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenység

Célunk a nálunk végző tanulók a sikeres társadalmi integráció érdekében:

- rendelkezzenek olyan személyiségjegyekkel,
- legyenek olyan tudás birtokában,
- szerezzenek olyan gyakorlati ismereteket,
- sajátítsanak el olyan munkafolyamatokat, amelyek segítségével folytatni tudják tanulmányaikat, értékteremtő munkát tudnak végezni.

Feladataink

- szakszerű diagnózisra épülő egyéni terápiák, fejlesztő foglalkozások szervezése,
- a fejlesztő munka egymásra épülésének, folyamatosságának biztosítása,
- az egyéni fejlesztések koordinálása időben, tartalomban, az osztályban tanítók és a fejlesztő pedagógusok együttműködésének segítségével,
- a differenciált foglalkozások dominanciájára való törekvés a frontális osztálymunkával szemben,
- a fejlesztő technikák tudatos beépítése a tanórai, tantárgyi tevékenységekbe,
- a szabadidős tevékenységek ráépítése a fejlesztendő területekre (fejlesztő játékok tudatos alkalmazása),
- külső helyszínek, lehetőségek felhasználása a fejlesztés egy-egy részterülete esetében, a sport, a zene és a kézműves tevékenységek terén szakkörök, versenyek, kiállítások, pályázatok szervezése a tehetséges tanulók kreatív képességeinek továbbfejlesztése érdekében - kompenzációs céllal - a sikerhez, önbizalomhoz juttatás érdekében,
- szakkörök szervezése, melyekről - érdeklődés és igény alapján - a nevelőtestület dönt minden tanév elején,
- sportolás lehetőségének biztosítása az iskolai sportkör keretein belül: sportjáték, atlétika, zsinórlabda, labdarúgás,
- tehetséges 6-7. évfolyamos tanulóink felkészítése a - tanulásban akadályozott tanulók számára kiírt – Komplex Tanulmányi Verseny helyi, megyei fordulóján való sikeres részvételre,
- minden évben keressük azokat a színtereket, ahol csatlakozhatunk más iskolák, alapítványok által hirdetett tehetséggondozó programokhoz.

6.4. Az iskolában folyó nevelés-oktatás habilitációs, rehabilitációs tevékenységének kiemelt feladatai

Az 1.-4. évfolyam kiemelt fejlesztési területei

- Mozgások, testrészek érzékelése különböző helyzetben, irányok viszonyítása a saját helyzethez
- Finom és nagymozgások gyakoroltatása

- Mozgás, egyensúlyozás
- Tér és időbeli tájékozódás:
- Térbeli helyzetek és megnevezésük
- Időbeli tájékozódás: időpont, napok stb.
- Kommunikációs képességek fejlesztése:
- Beszédre való készítés
- Helyes beszédtechnika kialakítása
- Szókincs gyarapítása
- Olvasási nehézségek leküzdésének segítése
- Írásmozgás fejlesztése, gyakoroltatása
- Szociális készségek fejlesztése
- Társas kapcsolatok alakításának segítése. Viselkedés, önfegyelem.
- A szociális hátrányból eredő szokások korrigálása.

Az 5.-8. évfolyam kiemelt fejlesztési területei

- Gondolkodási képességek fejlesztése
- Tanulási képességek fejlesztése
 - Szándékos és önálló tanulás
 - Önálló tanulási módszerek
 - Önellenzés képessége
 - Kitartás, újrakezdés, a kudarc leküzdés
 - Kommunikációs készség

Szakképző évfolyamok kiemelt feladatai

- Munkavégzéshez szükséges technikák elsajátítása
- A munkahelyi beilleszkedés elősegítése
- Kommunikációs készség továbbfejlesztése
- Mozgás, erőnlétfejlesztés
- Személyiségfejlesztés, értelmi képességek továbbfejlesztése
- Viselkedési normák szükségessége, elfogadtatása
- Önbizalom, önértékelés, önismeret, önkritikai érzék fejlesztése
- Társkeresés gondjai, problémái
- Életvitel kialakításának segítése
- Igénykialakítás az egészséges és kulturált életmódra

Készségfejlesztő évfolyamok kiemelt feladatai

- A készségfejlesztő iskolában az egységesség és differenciálás elve az azonos életkori csoportokban történő oktatási rendszerben is biztosítja az egyéni haladási ütemnek, az eltérő képességeknek, a reális életlehetőségeknek a figyelembevételét, az adaptív oktatás alkalmazását. Az adaptív oktatás lehetőséget ad az eltérő képességű, másodlagos sérülésekkel is küzdő tanulók számára egyéni tanulási utak kijelölésére, a rehabilitációs

és rehabilitációs foglalkozások támogató jellegének tervezésére. A fejlesztésben a fő hangsúly nem a műveltségterületek elsajátításán, hanem a meglévő képességelőnyökre építve az alapvető kompetenciák kialakításán van.

- A közismereti évfolyamokon a tanulók felkészülnek az eltérő érdeklődés és kompetenciastruktúra szerint a gyakorlati tevékenységek kiválasztására.
- Minél önállóbb gyakorlás, praktikus készségek, figyelem, fegyelem, motiváció, pontosság, türelem kialakítása a cél.

7. SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SZOLGÁLÓ TEVÉKENYSÉGEK

Feladat

- a gyermek teljes személyiségének megismerésére irányuló pozitív attitűd és szemlélet elterjedésének elősegítése az intézményben,
- szociális, pszichológiai és mentálhigiénés segítségnyújtás az okok teljes körű feltárása és a gyermek megismerése érdekében,

7.1. Gyermek és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok

A gyermek-és ifjúságvédelmi felelős az iskolán belül együttműködve a pedagógusokkal, segítséget nyújt a tanulók hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetéből, elhanyagolásából, veszélyeztetettségéből fakadó problémák megelőzésében, feltárásában, kezelésében. Az intézmény jelzési és együttműködési kötelezettségéből adódóan a gyermek-és ifjúságvédelmi felelős rendszeresen kapcsolatot kezdeményez és tart a gyermekek védelmét végző, segítő intézményekkel, különösen a család-és gyermekjóléti központokkal és szolgálatokkal, a gyámhivattal, szociális irodákkal, jegyzőségekkel, és a jogszabályban meghatározott esetekben az általános szabálysértési hatósággal, valamint a rendőrséggel. A gyermek-és ifjúságvédelmi felelős munkája során rendszeresen tájékoztatást nyújt, tanácsadás biztosít pedagógusok, szülők, gyermekek részére. Végzi a tanulókkal kapcsolatos hivatalos levelezést, dokumentációt.

8. A KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉSSEL, AZ ISKOLA SZEREPLŐINEK EGYÜTTMŰKÖDÉSÉVEL KAPCSOLATOS FELADATOK

A sajátos nevelési igényű gyermek társadalmi cselekvőképessége korlátozott, befolyásolható. A közösségi, morális magatartásnak és tevékenységnek az értelmi tényezők nem kizárólagos és önmagában elégséges feltételei.

A társadalom szocializációs elvárása, hogy a felnövekvő nemzedék ismerje a társas együttélés alapvető szabályait, s ezek betartásában harmonikus, elfogadó együttműködésre legyen képes. A szocializáltság fontos mutatója a társadalmi érintkezés normáinak felfogása, az egyéni a közösségi érdekérvényesítés ön- és mások elfogadása.

A személyiségfejlesztéssel kölcsönösen, szorosan összekapcsolódik a közösségfejlesztés. A személyiség fejlődése, alakulása összefügg a gyermek adott közösségeivel. A közösség hat az egyénre, az egyén maga is viszont hat a közösségre.

A közösségi nevelésünk legfőbb irányítója a pedagógus és a pedagógiai munkát segítő, akik meleg, szeretetteljes légkörben, közös alapelvek szerint végzik a közösségfejlesztést.

Az intézmény valamennyi dolgozója mintaként áll a diákok előtt, mind külső és belső emberi tulajdonságaikat tekintve.

Mivel a vérszerinti családi közösségből kiemelve él diákjaink közel harmada, a társadalom legkisebb egységének, a család közösségnevelő funkcióját is átvállaljuk.

8.1. A közösségi nevelés szinterei

- tanórák,
- tanórán kívüli szinterek,
- felnőttek által szervezett iskolai foglalkozások (napközi, kirándulások),
- szakkörök, tehetséggondozás,
- diákok által szervezett, tanórán kívüli iskolai foglalkozások (diákönkormányzati munka),
- diákotthoni szabadidős tevékenység,
- lakás- és gyermekotthoni szabadidős tevékenység.

8.2. Feladataink az életkor és a sérültség foka szerint

Feladataink differenciáltan jelentkeznek a tanulók életkorának, fejlettségének megfelelően. Az életkorhoz, a fejlettséghez igazítjuk a tartalmat, az elvárható szintet, a tevékenység gyakorlásának helyszínét, idejét.

Kisiskolás kor

- tapasztalatszerzés: az új diákok számára – az iskola és a helyi közösségek működési rendjéről,
- az iskolai hagyomány és szokásrend felfogása, értelmezése,

- pozitív szokásrend kialakítása és megerősítése,
- a felelősi rend értelmezése,
- a belsővé vált normák tevékenységbe ágyazott begyakorlása, megerősítése, illetve a visszajelzések alapján korrekció.

Serdülő kor

- a megismert, a megértett szokás, norma gyakorlása, megerősítése a viselkedési szabályok, normák alkalmazása,
- az interiorizált pozitív szokásrend automatizálása,
- a másság, a más kulturális érték megértése, elfogadása és tolerálása.

Az önkormányzás képességeinek kialakítása

- a diákközösségek érdekei alapján közös célkitűzések,
- a cél eléréséhez összehangolt együttes tevékenység,
- önmagát és társait, a közösségeket értékelni és irányítani képes tudatos cselekvés,
- véleményalkotó és -nyilvánító képesség, az elvégzett munka értékelése.

8.3. A közösségi szabályrendszer elfogadását és a belső normarendszer kialakítását segítő elemek

- Pontos észlelés
- Kommunikációs képességek
- Önismeret és önértékelés
- Empátia
- Véleményalkotó és -nyilvánító képesség
- A közösség minősítő ereje, hatása
- A társak véleménye, megítélése
- Következetes visszajelzés
- Megerősítés vagy korrekció

9. A TANULÓKNAK AZ INTÉZMÉNYI DÖNTÉSI FOLYAMATOKBAN VALÓ RÉSZVÉTELI JOGAI

A tanulóifjúságot az iskola vezetősége és a nevelőtestület előtt az iskolai diákbizottság képviseli (jogokat gyakorolja). A diákönkormányzat tevékenységét az iskolai diákönkormányzatot segítő tanár támogatja és fogja össze. A diákönkormányzat az említett pedagóguson keresztül is érvényesítheti jogait, és fordulhat az iskola vezetőségéhez.

10. A SZÜLŐ, A TANULÓ, A PEDAGÓGUS ÉS AZ INTÉZMÉNY PARTNEREI KAPCSOLATTARTÁSÁNAK FORMÁI

10.1. Kapcsolattartás a szülőkkel, tanulókkal, az iskola partnereivel

Intézményünk szellemiségét meghatározza a partneri kapcsolatok ápolása, az együttműködések minél szélesebb körű kiépítése. Ennek keretében nem csak a szülői házzal, a lakásotthonokkal, a kollégiummal és a gyermekekkel igyekszünk a partnerségre, de szoros kapcsolatot ápolunk a szakmai munkánkat támogató szervezetekkel, a szociális fejlesztést segítő szervezetekkel, az oktatás különböző szereplőivel, a civil szereplőkkel. Kapcsolataink kialakítása szoros összefüggésben van az esélyegyenlőség elvének érvényesítésével.

10.2. Szülő-pedagógus együttműködése

Az óvodai, iskolai nevelés csak a család segítségével lehet teljes értékű. Ennek érdekében minden intézményegységben a szülőkkel való jó kapcsolat kialakítására, maximális együttműködésre törekszünk. Keresnünk kell azokat a lehetőségeket, amelyek során a szülő közreműködhet, segítséget nyújthat iskola nevelőmunkájában és fordítva, milyen segítséget nyújthat az intézmény a családnak gyermeke helyes neveléséhez.

10.3. Hagyományos kapcsolattartási formáink:

- szülői értekezletek,
- pályaválasztási szülői értekezlet,
- a felmerülő problémák megoldására rendkívüli szülői értekezlet,
- összevont szülői értekezlet az intézményegység, tagintézmény egészét érintő ügyek megvitatására,
- fogadóórák heti szinten,
- rendszeres írásbeli és szóbeli tájékoztatás a tanulók előmeneteléről, családlátogatás, szülői körlevelek – aktuális információk, közlemények, kérések közvetítése, nyílt napok
- Az illetékes elsőfokú gyámhatósággal és – a nevelőszülőnél élő állami gondozott tanulók tekintetében – a Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat nevelőszülői felügyelőivel.

10.4. Szülői munkaközösség

Osztályonként 1 fő alkotja a szülői munkaközösséget. Feladatuk a szülői ház és az iskola közti kapcsolattartás erősítés.

10.5. Iskolai és kollégiumi pedagógus együttműködése

Fontos, hogy a kollégiumi nevelő, pedagógiai felügyelő (gyermekfelügyelő) és az iskolai pedagógus – az egységes pedagógiai hatások érvényesülése, a tanulók jobb megismerése érdekében – kölcsönösen tájékozódjanak egymás munkájáról, segítsék egymást.

Az együttműködés formái lehetnek:

- órák, foglalkozások látogatása nyílt tanítási napokon

- személyes beszélgetések
- kapcsolattartás írásban (üzenő füzet; KRÉTA rendszer)
- a tanuló és a tanulóval foglalkozó pedagógusok (iskolai, kollégiumi nevelők) együttes megbeszélései
- közös programok szervezése (színház-, mozi látogatások, kirándulások, versenyek stb.)

Együttműködés partnerintézményekkel

A referenciainstanznyi szolgáltatás keretében a régió közoktatási intézményeivel a kapcsolattartást különböző módjait építjük ki:

- műhelyfoglalkozások
- bemutató órák
- hospitálási lehetőségek
- konferenciák

Az intézményvezetés folyamatosan törekszik a kulturális tőke, a hálózatépítés kialakítására, fejlesztésére, a civil szervezetekkel, egyéni és magánvállalkozói szférával, hazai és külföldi oktatási intézményekkel, terepgyakorlaton résztvevő főiskolákkal, egyetemekkel.

11. A TANULMÁNYOK ALATTI VIZSGÁK SZABÁLYAI

A tanuló tanulmányai alatt a jogszabályok által meghatározott feltételekkel javító- és osztályozó vizsgát, más intézményből való átvétel esetén különbözeti vizsgát tehet. A javító- és osztályozó vizsgák rendjére a nappali 9-12. évfolyamokon és a szakképző évfolyamokon egyforma szabályozás érvényes. A tantárgyankénti követelmények megegyeznek a helyi tantervekben évfolyamokra lebontott tantárgyi követelményekkel.

A szakiskolában tanuló diákok a képzés befejeztével az adott tanévre vonatkozó szabályzat szerinti időpontban szakmai vizsgát tesznek.

A magántanulókra vonatkozó jogszabályi előírások szerint a magántanulók félévente beszámolnak – szóban és írásban - a tanulmányi előrehaladásukról.

12. A FELVÉTEL ÉS ÁTVÉTEL SZABÁLYAI

A mindenkor érvényben lévő jogszabályok betartásával történik.

A tanulók más iskolából való átvételéről a szülő kérelme alapján – a bizonyítvány bemutatásával – a tanuló szakértői véleményének figyelembevételével az igazgató dönt.

A felvételi eljárás különös szabályai

A gyermekek, tanulók felvétele kizárólag a tanulási képességeket vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottság érvényben lévő szakvéleménye alapján történik.

13. AZ ELSŐSEGÉLY-NYÚJTÁSI ALAPISMERETEK ELSAJÁTÍTÁSÁVAL KAPCSOLATOS ISKOLAI TERV

Az intézmény tanulói a munkavédelmi témakörben sajátítják el a tűzrendészeti előírások mellett az elsősegély-nyújtási ismereteket. Az iskola elsősegély-nyújtási szabályzatát minden tanulóknak és dolgozónak ismernie kell. Tanév elején a munkavédelmi felelős oktatást tart a tantesületnek, melyen mindenkinek kötelező a részvétel.

MELLÉKLETEK

1. sz. melléklet **ÁLTALÁNOS ISKOLA HELYI TANTERVE**

1.1. sz. melléklet **ENYHÉN ÉRTELMI FOGYATÉKOS TANULÓK HELYI TANTERVE**

1.2. sz. melléklet **KÖZÉPSÚLYOS ÉRTELMI FOGYATÉKOS TANULÓK HELYI TAN-
TERVE**

2. sz. melléklet **SZAKISKOLA SZAKMAI PROGRAMJA**

3. sz. melléklet **KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA SZAKMAI PROGRAMJA**

4. sz. melléklet **UTAZÓ GYÓGYPEDAGÓGUSI HÁLÓZAT PEDAGÓGIAI PROGRAMJA**

5. sz. melléklet **KOLLÉGIUMI PEDAGÓGIAI PROGRAM**

6. sz. melléklet **FEJLESZTŐ-NEVELÉS OKTATÁS PROGRAMJA**

7. sz. melléklet **ÓVODAI NEVELÉSI PROGRAM**

8. sz. melléklet **EGYÉNI MUNKAREND SZABÁLYZATA**

9. sz. melléklet **LÁZÁR ERVIN PROGRAM**

10. sz. melléklet **„MOZDULJ, INDULJ, HOGY ÜGYESEDJ!” – SEGÉDANYAG A SÚ-
LYOSAN ÉS HALMOZOTTAN SÉRÜLT GYERMEKEK, FIATALOK
NAGYMOZGÁSAINAK FEJLESZTÉSÉHEZ**

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

Pedagógiai program

1. SZ. MELLÉKLET ÁLTALÁNOS ISKOLA HELYI TANTERVE 1-8. OSZTÁLY

Módosítás indoklása

A helyi tanterv átdolgozását a jogszabályi háttér változása, a módosított Nemzeti alaptantervben előírt változásokhoz való igazítás indokolja. A módosított Nemzeti alaptanterv, valamint a hozzá illeszkedő kerettantervek (*Kerettantervek a sajátos nevelési igényű tanulók oktatásához*) 2020. szeptember 1-jén az első, az ötödik és a kilencedik évfolyamokon került bevezetésre.

- **Kerettanterv az enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára (1-8. évfolyam)**
- **Kerettanterv a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók számára (1-8. évfolyamon)**

Választott kerettantervek megnevezése és jellemzői

Az 51/2012.(XII.21.) számú EMMI rendelet 11. sz. mellékletben megjelent és a miniszter által jóváhagyott (kifutó jelleggel)

- Kerettanterv az enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára (1-8. évfolyam)
- Kerettanterv a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók számára (1-8. évfolyamon)

Bevezetésre kerül felmenő rendszerben:

A Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Kormányrendelet módosításáról szóló 5/2020. (I. 31) Korm. rendelet alapján az Oktatási Hivatal által megjelentetett Kerettantervek a sajátos nevelési igényű tanulók oktatásához:

- Kerettanterv az enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára (1-8. évfolyam)
- Kerettanterv a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók számára (1-8. évfolyamon)

1.1. SZ. MELLÉKLET ÁLTALÁNOS ISKOLA ENYHÉN ÉRTELMI FOGYATÉKOS TANULÓK HELYI TANTERVE

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára készült kerettanterv céljaiban, feladataiban és az ezekre épülő további tartalmakban is figyelembe veszi a jövőben várható társadalmi, gazdasági változásokat, valamint az ezzel összefüggésben megjelenő, a köznevelés egészére vonatkozó célokat és feladatokat. A kerettantervi rendszer az enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében is prioritásként értelmezi azokat a személyiség-, készség- és képességfejlesztési tartalmakat, amelyek az egyén és a társadalom számára egyaránt nélkülözhetetlenek.

A célok és feladatok meghatározása a Nemzeti alaptanterven és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvén alapul.

FEJLESZTÉSI TERÜLETEK – NEVELÉSI CÉLOK

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók nevelése során a fejlesztési területek megegyeznek a NAT-ban leírtakkal, de azok mélysége, kialakíthatóságuk időigénye, módja az egyéni sajátosságokhoz igazodóan módosul.

Erkölcsei nevelés

A köznevelés alapvető célja a tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése, a cselekedeteikért és azok következményeiért viselt felelősségtudatuk elmélyítése, igazságérzetük kibontakoztatása, közösségi beilleszkedésük elősegítése, az önálló gondolkodásra és a majdani önálló, felelős életvitelre történő felkészülésük segítése. Az erkölcsi nevelés legyen életszerű: készítse fel az elkerülhetetlen értékkonfliktusokra, segítsen választ találni a tanulók erkölcsi és életvezetési problémáira. Az erkölcsi nevelés lehetőséget nyújt az emberi lét és az embert körülvevő világ lényegi kérdéseinek különböző megközelítési módokat felölelő megértésére, megvitatására. Az iskolai közösség élete, tanárainak példamutatása támogatja a tanulók életében olyan nélkülözhetetlen készségek megalapozását és fejlesztését, mint a kötelelősségtudat, a munka megbecsülése, a mértéktartás, az együttérzés, a segítőkészség, a tisztelet és a tisztesség, a korrupció elleni fellépés, a türelem, a megértés, az elfogadás. A tanulást elősegítő beállítódások kialakítása – az önfegyelműtől a képzelőtehetségen át intellektuális érdeklődésük felkeltéséig – hatással lesz egész felnőtt életükre, és elősegíti helytállásukat a munka világában is.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

A tanulók ismerjék meg nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait. Tanulmányozzák a jeles magyar történelmi személyiségeket, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók munkásságát. Sajátítsák el azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek megalapozzák az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei

megismerését, megbecsülését. Alakuljon ki bennük a közösséghez tartozás, a hazaszeretet érzése, és az a felismerés, hogy szükség esetén Magyarország védelme minden állampolgár kötelessége. Európa a magyarság tágabb hazája, ezért magyarságtudatukat megőrizve ismerjék meg történelmét, sokszínű kultúráját. Tájékozódjanak az egyetemes emberi civilizáció kiemelkedő eredményeiről, nehézségeiről és az ezeket kezelő nemzetközi együttműködési formákról.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

A demokratikus jogállam, a jog uralmára épülő közélet működésének alapja az állampolgári részvétel, amely erősíti a nemzeti öntudatot és kohéziót, összhangot teremt az egyéni célok és a közjó között. Ezt a cselekvő állampolgári magatartást a törvénytisztelet, az együttélés szabályainak betartása, az emberi méltóság és az emberi jogok tisztelete, az erőszakmentesség, a méltányosság jellemzi. Az iskola megteremti annak lehetőségét, hogy a tanulók megismerjék a főbb állampolgári jogokat és kötelezettségeket, és ennek keretében biztosítja a honvédelmi nevelést. A részvétel a közügyekben megkívánja a kreatív, önálló mérlegelő gondolkodás, az elemzőképesség és a vitakultúra fejlesztését. A felelősség, az önálló cselekvés, a megbízhatóság, a kölcsönös elfogadás elsajátítását hatékonyan támogatják a tanulók tevékeny részvételére építő tanítás- és tanulásszervezési eljárások.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

Az önismeret – mint a személyes tapasztalatok és a megszerzett ismeretek tudatosításán alapuló, fejlődő és fejleszhető képesség – a társas kapcsolati kultúra alapja. Elő kell segíteni a tanuló kedvező szellemi fejlődését, készségeinek optimális alakulását, tudásának és kompetenciáinak kifejezésre jutását, s valamennyi tudásterület megfelelő kiművelését. Hozzá kell segíteni, hogy képessé váljék érzelmeinek hiteles kifejezésére, a mások helyzetébe történő beleélés képességének az empátiának a fejlődésére, valamint a kölcsönös elfogadásra. Ahhoz, hogy az oktatási és nevelési folyamatban résztvevő tanulók, az elsajátított készségekre és tudásra támaszkodva énképükben is gazdagodjanak, a tanítás-tanulás egész folyamatában támogatást igényelnek ahhoz, hogy tudatosuljon, a saját/egyéni fejlődésüket, sorsukat és életpályájukat maguk tudják alakítani. A megalapozott önismeret hozzájárul a kulturált egyéni és közösségi élethez, mások megértéséhez és tiszteletéhez, a szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakításához.

A testi és lelki egészségre nevelés

Az egészséges életmódra nevelés hozzásegít az egészséges testi és lelki állapot örömteli megéléséhez. A pedagógusok ösztönözzék a tanulókat arra, hogy legyen igényük a helyes táplálkozásra, a mozgásra, a stresszkezelés módszereinek alkalmazására. Legyenek képesek lelki egyensúlyuk megóvására, társas viselkedésük szabályozására, a konfliktusok kezelésére. Az iskola feladata, hogy a családdal együttműködve felkészítse a tanulókat az önállóságra, a betegség-megelőzésre, továbbá a szabályok betartására a közlekedésben, a testi higiéniában, a veszélyes körülmények és anyagok felismerésében, a váratlan helyzetek kezelésében. A pedagógusok motiválják és segítsék a tanulókat a káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzésében.

Családi életre nevelés

A család kiemelkedő jelentőségű a gyerekek, fiatalok erkölcsi érzékének, szeretetkapcsolatainak, önismeretének, testi és lelki egészségének alakításában. A szűkebb és tágabb környezet változásai, az értékrendben jelentkező átrendeződések, a családok egy részének működésében bekövetkező zavarok szükségessé teszik a családi életre nevelés beemelését a köznevelés területére. A köznevelési intézményeknek ezért kitüntetett feladata a harmonikus családi minták közvetítése, a családi közösségek megbecsülése. A felkészítés a családi életre segítséget nyújt a gyermekeknek és fiataloknak a felelős párkapcsolatok kialakításában, ismereteket közvetít a családi életükben felmerülő konfliktusok kezeléséről. Az iskolának foglalkoznia kell a szexuális kultúra kérdéseivel is.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

A NAT ösztönzi a személyiség fejlesztését, kibontakozását segítő nevelést-oktatást: célul tűzi ki a hátrányos helyzetű vagy fogyatékkal élő emberek felé irányuló szociális attitűd, támogató, segítő magatartás kialakítását a tanulóknál úgy, hogy saját élményű tanuláson keresztül ismerik meg ezeknek a csoportoknak a sajátos igényeit, élethelyzetét. A segítő magatartás számos olyan képességet igényel és fejleszt is egyúttal (együttérzés, együttműködés, problémamegoldás, önkéntes feladatvállalás és -megvalósítás), amelyek gyakorlása elengedhetetlen a tudatos, felelős állampolgári létezéshez.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

A felnövekvő nemzedéknek ismernie és becsülnie kell az életformák gazdag változatosságát a természetben és a kultúrában. Meg kell tanulnia, hogy az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességükre tekintettel használja. Cél, hogy a természet és a környezet ismeretén és szeretetén alapuló környezetkímélő, értékvédő, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás váljék meghatározóvá a tanulók számára. Az intézménynek fel kell készítenie őket a környezettel kapcsolatos állampolgári köteleességek és jogok gyakorlására. Törekedni kell arra, hogy a tanulók megismerjék azokat a gazdasági és társadalmi folyamatokat, amelyek változásokat, válságokat idézhetnek elő, továbbá kapcsolódjanak be közvetlen és tágabb környezetük értékeinek, sokszínűségének megőrzésébe, gyarapításába.

Pályaorientáció

Az iskolának – a tanulók életkorához igazodva és a lehetőségekhez képest – átfogó képet kell nyújtania a munka világáról. Ennek érdekében olyan feltételeket, tevékenységeket kell biztosítani, amelyek révén a diákok kipróbálhatják képességeiket, elmélyülhetnek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, megtalálhatják hivatásukat, kiválaszthatják a nekik megfelelő foglalkozást és pályát, valamint képessé válnak arra, hogy ehhez megtegyék a szükséges erőfeszítéseket. Ezért fejleszteni kell bennük a segítséssel, az együttműködéssel, a vezetéssel és a versengéssel kapcsolatos magatartásmódokat és azok kezelését.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

A felnövekvő nemzedéknek hasznosítható ismeretekkel kell rendelkeznie a világgazdaság, a nemzetgazdaság, a vállalkozások és a háztartások életét meghatározó gazdasági-pénzügyi intézményekről és folyamatokról. Cél, hogy a tanulók ismerjék fel saját felelősségüket az értékteremtő munka, a javakkal való ésszerű gazdálkodás, a pénz világa és a fogyasztás területén. Tudják mérlegelni döntéseik közvetlen és közvetett következményeit és kockázatát. Lássák világosan rövid és hosszú távú céljaik, valamint az erőforrások kapcsolatát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, egymásrautaltságát. Ennek érdekében a köznevelési intézmény biztosítja a pénzügyi rendszer alapismereteire vonatkozó pénzügyi szabályok, a banki tranzakciókkal kapcsolatos minimális ismeretek és a fogyasztóvédelmi jogok tanítását.

Médiatudatosságra nevelés

Cél, hogy a tanulók a mediatiszt, globális nyilvánosság felelős résztvevőivé váljanak: értsék az új és a hagyományos médiumok nyelvét. A médiatudatosságra nevelés az értelmező, mérlegelő beállítódás kialakítása és tevékenység-központúsága révén felkészít a demokrácia részvételi kultúrájára és a médiumoktól is befolyásolt mindennapi élet értelmes és értékelvű megszerzésére, tudatos alakítására. A tanulók megismerkednek a média működésével és hatásmechanizmusával, a média és a társadalom közötti kölcsönös kapcsolatokkal, a valóságos és a virtuális, a nyilvános és a bizalmas érintkezés megkülönböztetésének módjával, valamint e különbségek és az említett médiajellemzők jogi és etikai jelentőségével.

A tanulás tanítása

A tanulás tanítása az iskola alapvető feladata. Minden pedagógus teendője, hogy felkeltse az érdeklődést az iránt, amit tanít, és útbaigazítást adjon a tananyag elsajátításával, szerkezetével, hozzáféréssel kapcsolatban. Meg kell tanítani, hogyan alkalmazható a megfigyelés és a tervezett kísérlet módszere; hogyan használhatók a könyvtári és más információforrások; hogyan mozgósíthatók az előzetes ismeretek és tapasztalatok; melyek az egyénre szabott tanulási módszerek; miként működhetnek együtt a tanulók csoportban; hogyan rögzíthetők és hívhatók elő pontosan, szó szerint például szövegek, meghatározások, képletek. Olyan tudást kell kialakítani, amelyet a tanulók új helyzetekben is képesek alkalmazni, a változatok sokoldalú áttekinthetőségével és értékelésével. A tanulás tanításának elengedhetetlen része a tanulás eredményességének, a tanuló testi és szellemi teljesítményeinek lehetőség szerinti növelése és a tudás minőségének értékelése.

Kulcskompetenciák

A tanulás kompetenciái

A hatékony, önálló tanuláshoz alapvető készségekkel, képességekkel kell rendelkezni, amit az alapkompentenciák biztosítanak. A tanulót támogatni kell abban, hogy megtalálja saját érdeklődési körét, hogy minél több tanulási technikát megismerjen, és ezek alapján képessé váljon majd saját tanulási stratégia kialakítására. Segíteni kell a tanulót abban, hogy lehetősége legyen

a metakogníció (gondolkodásról való gondolkodás) gyakorlására, tudatos alkalmazására, a tanuláshoz való pozitív viszony kialakítására.

A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a nevelés-oktatás ezen szakaszában idegen nyelv oktatása még nem történik, a hangsúly az anyanyelvi kompetenciák fejlesztésére helyeződik.

Az anyanyelv elsajátításának folyamatában az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a közlés és befogadás szóbeli ágát javasolt a középpontba állítani. Az anyanyelv elsajátítása során – a tanulók egyéni sajátosságaihoz való igazodás mellett – alapelv, hogy esetükben a nyelvsajátítás lényegi módja nem az elszigetelt nyelvi jelenségek oktatása, hanem az a folyamat, amelyben az ember nyelvileg fogalmazza meg a valóságra vonatkozó ítéleteit. Az anyanyelv tanításában csak az a fejlesztő tevékenység hozhatja meg a kívánt eredményt, amely (az egyén képességének és beszédállapotának figyelembevételével) a beszédnek mint összetett folyamatnak a fejlesztésére irányul, s a „nyelvet” funkcióinak (kifejező, informáló, felhívó) megfelelően, elemi formáiban (közlés, megbeszélés, rábeszélés) és alaptípusaiban (élőbeszéd, írott beszéd) gyakoroltatja és alkalmaztatja. Törekedni kell a digitális technológia kínálta eszközök, lehetőségek kommunikációs célú alkalmazására.

A digitális kompetenciák

A digitális kompetenciák elsajátítása, felhasználói szintű alkalmazása az esélyegyenlőség megteremtése és a minél önállóbb életvitel támogatása szempontjából is kiemelkedő jelentőségű. Az online zaklatás gyakori megjelenése miatt a tanulóknak ismerniük kell a biztonságos eszközhasználatot, valamint a digitális tartalmak létrehozásával kapcsolatos etikai szabályokat is. A munka, a szabadidő és a tanulás egész életen át ívelő folyamatai során a digitális eszközök használata, az így megszerzett információk feldolgozása és alkalmazása is a digitális kompetenciákat igényli. A tanulók számára fontos a megbízható információk, az online biztonság, a digitális eszközök társadalmilag elfogadott formáinak alkalmazása a kommunikáció során, illetve azok alapvető szabályainak ismerete a társadalomban való részvétel érdekében.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák

A matematikai kompetencia fejlesztése során lehetőség nyílik a problémamegoldó gondolkodás, valamint a kognitív képességek fejlesztésére. A matematikai kompetencia fejlesztésével az enyhe értelmi fogyatékos tanuló képessé válik a környező világ mennyiségi és térbeli viszonyainak felfedezésére, valamint a tapasztalatok útján megszerzett tudás praktikus felhasználására a mindennapi élet különböző területein. Ez úgy érhető el, hogy a tanulás-tanítás folyamatában döntően a mindennapok során létrejött helyzetekben ismertetjük meg a matematikai tartalmakat. Kiemelten fontos a konkrét cselekvéssel összekapcsolt, a konkrét élethelyzetekhez kötött tapasztalatszerzés és matematikai tevékenység, a szabálytudat és a stratégiahasználat kialakítása, valamint a mindennapokban használható tudás biztosítása.

A természettudományos kompetencia fejlesztése során az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknál a gyakorlati jellegű természettudományi műveltség kialakítása, a mindennapi életben előforduló természettudományos jelenségek körében a felhasználói tájékozottság elérése, az egységes természettudományos világkép kialakítása a feladat. Fontos a mindennapi életet érintő, konkrét tényeken, tapasztalatokon alapuló egyszerű következtetések levonásának és az erre alapozott döntéshozatalnak a tanítása.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

A tanulókat támogatni kell a társas kapcsolatok kialakításában és fenntartásában, ehhez elengedhetetlen a pozitív énkép és az emberi kapcsolatokban való eligazodás képessége. Az eltérő képességeknek megfelelően fel kell készíteni a tanulókat a változó társadalmi-gazdasági helyzet adta kihívásokra (változó egyéni szerepkör, érdekérvényesítés, tulajdonviszonyok). A tanulóknak ismereteket kell szerezniük a célszerű gazdálkodás, a pénzhasználat és a fogyasztás, valamint – az egyéni képességeket figyelembe véve – a rövidebb és hosszabb távú élethelyzetek tervezése kapcsán. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók felkészülnek a közügyekben való aktív részvételre. A társadalmi részvétel és felelősségvállalás kompetenciái fejlesztése során – a tanulók gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőit figyelembe véve – a tartalmakat sajátélményű tevékenységek formájában gyakoroltatva kell biztosítani. Az önismeret, a kapcsolatteremtés, kapcsolattartás képességének fejlesztése elősegíti a harmonikus közösségi beilleszkedést, a felelős társadalmi részvételt.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

Az eredetiség és ötletgazdagság, a divergens gondolkodás, a kíváncsiság és az alkotókedv nem csak az intellektuális tényezők függvénye, ezen a területen nagy szerepe van a motivációnak és az érzelmeknek is. Fontos a sok érzékszervi, megfigyelési, manipulatív tevékenységre épülő tapasztalatszerzés, a nyitottság, az értékítélet kialakítása.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

A munkavállalói és innovációs kompetenciákhoz szükséges ismeretek, képességek és attitűdök alakítása, formálása a tanulók egyéni sajátosságait figyelembe véve lehetséges. A tanulási-tanítási folyamatban az enyhe értelmi fogyatékos tanuló minden esetben saját cselekedeteinek tükrében ismerje fel lehetőségeit, próbálja elérni céljait. A munkavégzésre való szocializálás, a munkavállalói magatartás kialakítása, a tanulók élettervezésének elősegítése, az önálló életvezetés megalapozása a társadalmi beilleszkedés fontos eleme.

A TANULÁSI TERÜLETEK KIEMELT HABILITÁCIÓS/REHABILITÁCIÓS FELADATAI, A FEJLESZTÉSI PROGRAMOK ALAPJÁUL SZOLGÁLÓ FEJLESZTÉSI TERÜLETEK

Magyar nyelv és irodalom

A tanulási terület kiemelt rehabilitációs/rehabilitációs feladatai:

- a) A beszédfeldolgozó folyamatok erősítése.
- b) Figyelem, a gondolkodás, az emlékezet, az analizáló és szintetizáló képesség fejlesztése.
- c) A téri és síkbeli tájékozódás fejlesztése, a relációs szókincs bővítése.
- d) A grafomotoros készségek fejlesztése.
- e) Az olvasás elsajátításához szükséges hármasszociáció megerősítése:
 - vizuális észlelés – jelfelismerés,
 - akusztikus észlelés – hangok differenciálása,
 - a beszédmotoros észlelés fejlesztése.
- f) Az olvasott szavak és a köztük lévő grammatikai viszonyok felismertetése.
- g) A rutinszerű olvasási képesség fejlesztése.
- h) A szövegösszefüggések megláttatása, a szövegértés fejlesztése.
- i) Az írás műveleteinek gyakorlása: másolás, tollbamondás, emlékezetből írás fokozatai, törekvés az eszközszintű használatra.
- j) Szövegalkotás szóban, majd írásban.
- k) A helyesírási szokások megerősítése.

Tanulási eredmények

- alkalmazza a tanult nyelvi fordulatokat tanulási helyzetben és a spontán beszédben egyaránt;
- képes a kommunikációs helyzetnek megfelelő kulturált nyelvi magatartásra és viselkedésre;
- képes véleménynyilvánításra és mások véleményének meghallgatására;
- fokozódó önállósággal alkalmazza a szövegtartalmat és a beszélő szándékát tükröző kommunikációs eszközöket;
- receptív (passzív) és expresszív (aktív) szókincse bővül;
- egyéni sajátosságaihoz mérten törekszik a rendezett és olvasható írásképre;
- érdeklődésének megfelelően, hagyományos és digitális szövegek által bővíti ismereteit;
- felismer helyesírási problémahelyzeteket, képes hibakeresésre és hibajavításra.

Matematika

A tanulási terület kiemelt rehabilitációs/rehabilitációs feladatai:

- a) A tanulás eszközeinek célszerű használata.
- b) Kíváncsiság ébrentartása, az önbizalom folyamatos megerősítése.

- c) A finommotorika, a térlátás, a téri és idői tájékozódás, valamint a szem-kéz koordináció fejlesztése.
- d) Ismeretek mozgósítása bemutatott analóg helyzetekben, alkalmazás a próbálgatások szintjén.
- e) Cselekvésben jelentkező problémák segítséggel, majd segítség nélkül való felismerése, megbeszélése, megoldása próbálkozással. Az eredmény ellenőrzése.
- f) Tárgyak, személyek, alakzatok, jelenségek, mennyiségek megfigyelése, a látottak értelmezése, és a tapasztalatok összefoglalása.
- g) A mennyiségállandóság, a mennyiségek közötti tájékozódás és a becslés képességének kialakítása.
- h) A matematika tanulásához szükséges fogalmak fokozatos megismerése.
- i) A közös cselekvéshez, munkához szükséges tulajdonságok, képességek felépítése, szokások kialakítása.
- j) A tantárgy iránti tanulási kedv folyamatos szinten tartása. Az önfejlesztés igényének támogatása, értékelése. Az önismeret, az önszabályozás képességének fejlesztése.
- k) Az alkotás örömeinek átélése. Az érzelmi, akarati életük fejlesztése, az együttéléssel kapcsolatos értékek megismertetése, elfogadtatása.
- l) Mindennapos probléma megoldásának elképzelése, sejtés megfogalmazása. A képzelt és a tényleges megoldás összevetése.

Tanulási eredmények

- tájékozódik a térben és időben, valamint a világ mennyiségi viszonyaiban saját élményből kiindulva;
- felhasználja a megszerzett tudást, az elvont fogalmakat, szabályokat, összefüggéseket stb. kezdetben ismert, majd ismeretlen szituációkban;
- használja a problémamegoldó képességét először próbálkozás útján, majd racionális szinten;
- képes kérdéseket megfogalmazni, állításokat bizonyítani, valamint véleményt alkotni;
- ismeri a matematikai fogalmakat, a mennyiségi viszonyokat, valamint a mennyiségállandóság fogalmát a kiválogatás, összehasonlítás, csoportosítás gondolkodási műveleteinek segítségével;
- változatos feladatokban használja számolási készségét;
- emlékszik a szóbeli számoláson túl a műveleti sémákra (analógiákra), így képes műveleteket írásban elvégezni;
- megtervezi a cselekvési sorrendet; megoldást keres: kiválasztja a lehetséges megoldásokat, a feladatot megoldja a készen kapott sémák szerint, algoritmusok segítségével, később alternatív gondolkodás mentén. A sémák alkalmazásának nehézsége esetén felismeri a lehetséges műveletet, és eszközhasználat (pl. számológép) váltja ki;
- összehasonlítja a feltételezést és a valóságot az eredmény helyességének megítélésében;
- megnevezi a gyakorlatban megfigyelt tulajdonságokat, kiemeli a lényeges jegyeket;
- elemzi és összehasonlítja a látottakat, felfedezi a különbségeket;

- képes mennyiségeket elképzelni, cselekvéshez, történéshez fűződő megfogalmazással;
- tanult ismereteit digitális eszközön is alkalmazza;
- képes segítséget kérni és elfogadni, valamint együttműködni.

Történelem és állampolgári ismeretek

A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- a) Az időérzékelés fejlesztése saját élményen keresztül, majd pedig, az évtizedek, évszázadok, évezredek, az emberöltő megértése.
- b) Az idő múlása és a korok emberének, társadalmának, környezetének változása, összefüggések felfedeztetése. Az egyén és társadalom kapcsolata, egyén, család, közösség, nemzeti társadalom, a világ nemzetei.
- c) Emberi magatartásformák és élethelyzetek megfigyelésének, az információgyűjtés technikájának fejlesztése. Az információ forrásainak megkülönböztetése, bizonyosan hiteles, nem bizonyosan hiteles, hiteltelen.
- d) A tér és idő kapcsolatainak bemutatása, ezek felfedeztetése.
- e) A kommunikációs képességek fejlesztése.
- f) A képzelet, a kreativitás alakítása, fejlesztése.
- g) Tapasztalatok szerzése a valós, a lehetséges és a lehetetlen megítéléséhez, valóság és a fikció közötti különbségérzékeltetése, szemléletes bemutatása.
- h) A megtartó emlékezet, az akaratlagos figyelem fejlesztése.
- i) Az önálló tanulás képességének fejlesztése. Kritikai gondolkodás fejlesztése.
- j) Az együttműködésen alapuló tanulás fejlesztése kooperatív technikák alkalmazása.

Tanulási eredmények

- érzékeli a különbséget a múlt és a jelen között, képes beazonosítani eseményeket saját élményből;
- elemzi a történelmi események okait és következményeit fokozatosan csökkenő segítségnyújtás mellett;
- ismeri a közös európai civilizációs és magyar nemzeti kulturális kódrendszer (szimbólumok, történelmi személyek, történetek, fogalmak, alkotások) legalapvetőbb elemeit;
- felismeri a saját szerepét, a saját feladatát, valamint a saját felelősségét;
- felismeri a szabadság, a felelősség és az emberi helytállás jelentőségét;
- tájékozódik a munkalehetőségek és a munkavállalás terén;
- az információk szerzéséhez és rendszerezéséhez infokommunikációs eszközöket használ.

Természettudomány és földrajz: környezetismeret, természettudomány, biológia, kémia, fizika és földrajz

A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- a) A kíváncsiság és az érdeklődés felkeltése.
- b) Kérdésfeltevés, kérdések megfogalmazásának tanítása.
- c) A kommunikációs képességek és készségek fejlesztése, a tantárgyspecifikus fogalmak használata.
- d) A saját testkép, testséma kialakítása, majd pedig a térérzet alakítása, megerősítése, a viszonzyszavak pontos használata.
- e) A rész-egész viszony a valóságban, a térképi ábrázolásban. A valóság és a térkép összefüggéseinek felismerése.
- f) Biztos tájékozódás megteremtése a közvetlen térben. Tájékozódás biztonsága a síkban, a jelek, a szimbólumok világában.
- g) Tájékozódási feladatok, téri viszonyok felismerése, megértése; valamely tárgy, objektum tényleges és viszonylagos helye, helyzete.
- h) Az idő múlásának érzékelése, felfogása, az idő és tér változásának észlelése, értelmezése. Az idő észlelésének fejlesztése. Időrend, periódus a természetben, a folyamatokban.
- i) A gondolkodási funkciók, műveletek fejlesztése. Analizáló, szintetizáló képesség fejlesztése. Ok-okozati összefüggések, problémák felismerése, megoldások keresése.
- j) A rövid és a hosszú távú figyelem és emlékezet fejlesztése.
- k) A tanulási technikák (megfigyelés, vizsgálódás, lejegyzés, feladatmegoldás, értelmezés, irányított ismeretszerzés) kialakítása, megerősítése.
- l) Tanulási technikák megerősítése: térképek, információhordozók használata, önálló ismeretszerzés egyszerű szövegből, a tankönyv, a feladatlap, a munkalap használata.
- m) Kísérletek, saját tapasztalatok, a természettudományos ismeretek és a hétköznapi élet tapasztalatai közti összefüggések felismerése, erősítése.

Tanulási eredmények

- megkülönböztet anyagokat és halmazállapotokat a hétköznapi élet példáinak segítségével;
- megállapítja, majd összehasonlítja az élőlények érzékelhető jegyeit;
- megfigyeli a természet egyes ciklusait, összegyűjti az ezzel kapcsolatos tapasztalatait és ismereteit;
- irányítással, egyszerű példákkal felfedezi az állandóságot és a változást;
- jól tájékozódik a közvetlen környezetében, a szűkebb lakóterében, lakóhelyén;
- jól tájékozódik a földrajzi térben és időben;
- jól tájékozódik a földrajzi-környezeti kérdésekben, folyamatokban;
- tájékozott a hazai földrajzi-környezeti folyamatokban;
- ismeri a hétköznapi életben felhasználható földrajzi-környezeti tudás elemeit;
- tájékozott a regionális és globális földrajzi-környezeti kérdésekben;

- jól tájékozódik a térben térkép, illetve digitális alkalmazások segítségével;
- felismeri a használati tárgyak anyagait, az anyagfogalmat biztosan használja;
- ismeri saját szervezete működését, felépítését – megfigyelések, vizsgálódások, konkrét tapasztalatok segítségével;
- ismeretekkel rendelkezik a gyakoribb betegségek megelőzéséről, a környezet és az egészség közötti kapcsolat felismeréséről, az emberi szervezetet veszélyeztető anyagok hatásairól;
- jól használja a háztartás, a környezet ismert és használt egyszerű gépeit, a fizikai ismereteit alkalmazza a működtetés során;
- felismeri a kémiai ismeretekhez kapcsolódó környezeti problémákat;
- ismeri a háztartási szerek használatával, tárolásával kapcsolatos elővigyázatossági szabályokat;
- segítséggel alkalmazza földrajzi tudását a mindennapi életben a környezettudatos döntések meghozatalában, felelősséget érez döntései következményeiért.

Erkölc és etika

A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- a) A kommunikációs képességek fejlesztése.
- b) Az önálló tanulás képességének fejlesztése. Kritikai gondolkodás fejlesztése.
- c) Az együttműködésen alapuló tanulás fejlesztése kooperatív technikák alkalmazásával.

Tanulási eredmények

- elfogadó attitűdöt tanúsít a hátrányos helyzetű és a különleges bánásmódot igénylő tanulók iránt;
- ismeri a különböző közösségekben való létezés formáit és lehetőségeit;
- ismeri az erkölcs, a vallás helyét és szerepét az egyén és a társadalom szempontjából;
- ismeretekkel rendelkezik a családi költségvetéstől az államháztartásig.

Idegen nyelv: élő idegen nyelv

A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- a) Az idegen nyelv tanításának alapvető célja a kellő motiváció és késztetés kialakulásának támogatása. Ennek érdekében, valamint a későbbi nyelvtanulás megalapozása miatt a tanulót sikerélményekhez kell juttatni.
- b) A nyelvtanulás a természetes nyelvelsajátításra épül, amelynek során a tanulók bátorító nyelvi tapasztalatokra tesznek szert. Az idegen nyelv elsajátítása során a tanulók olyan nyelvi tevékenységekben vesznek részt, amelyek képességeiknek megfelelnek.
- c) A nyelvtanulási stratégiák között fontos szerep jut a játékos tevékenységeknek, az egyszerű élethelyzetek modellezésének, ismert helyzetek, tartalmak idegen nyelven történő értelmezésének. A nyelvórákon érdekes, az életből vett gyakorlati tartalom jelenik meg.
- d) A nyelvtanulás középpontjában a motiváció fenntartása, a hallott szöveg (kérdés, utasítás, cselekvés stb.) megértése, fejlesztése áll.

- e) A receptív nyelvi készségek közül a hallásészlelés fejlesztése, a produktív nyelvi készségek közül a beszédfejlesztés az idegennyelv-tanítás leghangsúlyosabb területe.

Tanulási eredmények

- megismerkedik a nyelvtanulással, nyelvtudással, és pozitív viszonyulása alakul ki ezekhez;
- bekapcsolódik a szóbeliséget, interakciót igénylő alapvető, korának megfelelő játékos, élményalapú nyelvi tevékenységekbe;
- érdeklődik az idegen nyelvi információhordozók, a számítógép nyelve iránt;
- felismeri és használja a legegyszerűbb kérés kifejezésére használt mindennapi nyelvi funkciókat életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben;
- a tanórán begyakorolt, nagyon egyszerű, egyértelmű kommunikációs helyzetekben a megtanult, állandósult beszédfordulatok alkalmazásával kérdez vagy reagál, mondani valóját segítséggel vagy nonverbális eszközökkel kifejezi;
- megérti és értelmezi az adott témakörökben feldolgozott, begyakorolt szavakat.

Művészetek: ének-zene, vizuális kultúra, dráma és színház

A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- a) Önismeret, önértékelés, társas kapcsolatok, a pozitív alkalmazkodóképesség, a kapcsolatteremtő és együttműködési képesség fejlesztése.
- b) Képzelet, kifejezőkészség, kreativitás fejlesztése.
- c) Harmonikus mozgás kialakítása, fejlesztése.
- d) A figyelemkoncentráció, a tartós figyelem és az emlékezet fejlesztése.
- e) Az esztétikai érzékenység készségeinek alapozása, fejlesztése.
- f) A térlátás fejlesztése, pontos képzetek kialakítása a valós térről, időről, az anyag, forma, funkció, szerkezet, szín, fény és mozgás viszonyairól.
- g) A kommunikációs képességek fejlesztése szóban, ábrázolásban, befogadásban.
- h) A finommotorika, a kreativitás, az eszközhasználati készség fejlesztése.
- i) Az ismeretszerzési, a tanulási képességek fejlesztése.
- j) Az érzékszervi tapasztalatszerzés fejlesztése, az érzelmi nevelés, érzékszervi kultúra gazdagítása, a belső kontroll, a pozitív énkép erősítése, a szegregált élethelyzet oldása.
- k) Az önkifejezés elősegítése, a szorongás oldása.

Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- képes téri helyzetek leírására szóban, megjelenítésére szabadkézi rajzzal;
- egyszerű közlő ábrákat értelmez;
- képes a kezdeményező, alkotó magatartásra;
- változatos technikákat alkalmaz az önkifejezésben és az alkotásban;
- képes az egyéni ízlését, stílusát érvényesíteni egy-egy saját tárgy készítése során;

- értelmezi a művészi alkotásokban megismert konfliktusokat, és ez segíti a toleráns, másokkal szemben empátikus személyiség kialakítását;
- egyszerű dalokat énekel emlékezetből, énekhangját árnyaltan használja;
- ismeri a tempó, hangerő, hangszín, hangmagasság és ritmus fogalmát;
- zeneértő és zeneérző képessége, zenei koncentrációja és érzékenysége fejlődik;
- alapszinten alkalmaz digitális zenei eszközöket, hangfelvétel készítéséhez, szerkesztéséhez és tárolásához.

Technológia: technika és tervezés, digitális kultúra

A tanulási terület kiemelt rehabilitációs/rehabilitációs feladatai:

- a) Érzékszervi megismerések.
- b) Térbeli, időbeli tájékozódó képesség fejlesztése.
- c) Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés műveleteinek gyakorlása.
- d) Szabályfelismerés, tervező, rendszerező, döntési képesség fejlesztése.
- e) Csoportosítások, következtetések.
- f) Algoritmikus és problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.
- g) A gyors, pontos, koordinált mozgásos reagálóképesség fejlesztése.
- h) A figyelem, az emlékezet, az akarat, az alkotó képzelet fejlesztése.
- i) Felismerő, rendszerező képesség, szerialitás fejlesztése.
- j) Analízis, szintézis.
- k) A gondolkodási funkciók, műveletek fejlesztése: azonosságok, különbségek, csoportosítások, szabálykeresések, analógiák felismerése, összefüggések megoldása, ok-okozat felfedezése.
- l) A problémafelismerő, tervező, alakító, konstruáló képesség fejlesztése, a kíváncsiság, motiváltság ébrentartása.
- m) A cselekvőképesség fejlesztése, az önellátás, a környezetellátás technikáinak elsajátítása, alkalmazása.
- n) Motorikus képességek fejlesztése, szabályozott akaratú mozgások, mozdulatok továbbfejlesztése. A kar-kéz sebességének és ütemének alakítása.
- o) A munkához való helyes viszonyulás, az érzelem, akarat, kitartás céltudatos fejlesztése.
- p) A reális énkép, önismeret kialakítása, távlati lehetőségek felismerése, az önfejlesztő magatartás elfogadtatása.
- q) Szociális képességek fejlesztése.

Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- felhasználja az infokommunikációs eszközöket a tudás bővítésére, kezdetben segítséggel, később önállóan is;
- kezdetben segítséggel, majd önállóan információkat keres az interneten, később használja kapcsolatok építéséhez, problémák megoldásához;

- megkülönbözteti a számára releváns információt a lényegtelen, illetve hamis információktól;
- tisztában van a személyes adat fogalmával, törekszik megőrzésére;
- egy adott feladat kapcsán önállóan hoz létre szöveges vagy multimédiás dokumentumokat;
- önállóan használja az informatikai eszközök operációs rendszereinek felhasználói felületét, az operációs rendszer mappáit, fájljait és a felhőszolgáltatásokat;
- digitális eszközökkel önállóan rögzít és tárol képet, hangot és videót;
- a hulladékokat szelektíven gyűjti, környezetét rendben tartja;
- ismeri a gyalogos és kerékpáros közlekedés szabályait;
- munkavégzéskor szabálykövető, kooperatív magatartást követ;
- munkája során odafigyel a takarékos anyag-, idő- és energiafelhasználásra;
- elvégzi a rábízott családi és iskolai feladatokat;
- odafigyel az egészséges étkezés szempontjaira, egyszerűbb ételeket, italokat elkészít;
- a lehetséges továbbtanulási útvonalakkal kapcsolatban segítséggel összehangolja a valóságot és a vágyakat.

Testnevelés és egészségfejlesztés: testnevelés

A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- a) Erősítse a mozgásigényt, a kezdeményezőkézséget, bátorítson mozgásos feladatok, gyakorlatok elvégzésére.
- b) Tanítson mozgásos játékokban való együttműködésre, szabálytartásra, a játék örömére.
- c) Fejlessze a mozgásos alaptéchnikák elsajátításának képességét, a kitartást, az állóképességet.
- d) Kiemelt feladat az általános kondicionálás, a test hajlékonyságának, a végtagok ügyességének fejlesztése, a gyorsaság, az ugró, dobó, egyensúlyozó képesség alakítása, a tanuló biológiai állapotának, terhelhetőségének függvényében.
- e) A saját testen való biztonságos tájékozódás kialakítása (függőleges és vízszintes zónák), a téri viszonylatok pontos felismerése, viszonzszavak megértése, használata, a téri biztonság erősítése.
- f) A szép testtartás, a harmonikus mozgás fejlesztése.
- g) A tartós figyelem, a fegyelmezett feladat-végrehajtás fejlesztése, a felelős magatartás beláttatása.
- h) Önismereti képesség fejlesztése, önállóság, a versenyszellem erősítése.

Tanulási eredmények

- képes önállóan elvégezni koordinációs gyakorlatokat, amelyek a kinesztetikus differenciáló képességet (ezen képességterület az izmokból, inakból, ízületekből származik, és a finoman szabályozott mozgások működésében nyilvánul meg), a térbeli tájékozódó képességet és az egyensúlyozó képességet fejlesztik;

- képes önállóan elvégezni kondicionálást biztosító gyakorlatokat, amelyek növelik az erőt, az állóképességet és a gyorsaságot;
- megosztott figyelme automatizálódik;
- helyzetfelismerő képessége fejlődik;
- képes helyesen kivitelezni tartásjavító és korrekciós gyakorlatokat, prevenció és rehabilitációs feladatokat sporteszközök alkalmazásával is;
- a testmozgás, a testnevelés és a sport eszközei által megfelelő önismeretre tesz szert, fejlődnek az érzelmi-akarati készségei és képességei;
- toleráns a fogyatékos személyek iránt, tiszteletben tartja a szexuális kultúra alapelveit, elfogadja az egészségügyi szűrések és a környezetvédelem fontosságát.

Tantervek bevezetésének ütemezése (Tanulásban akadályozott tagozat)

	2020/2021 tanév	2021/2022 tanév	2022/2023 tanév	2023/2024 tanév
<p>Kerettantervek a sajátos nevelési igényű tanulókat oktató nevelési-oktatási intézmények számára 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet 11. melléklet, Kerettanterv az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára (1-8. évfolyam)</p>	2. osztály 3. osztály 4. osztály 6. osztály 7. osztály 8. osztály	3. osztály 4. osztály 7. osztály 8. osztály	4. osztály 8. osztály	–
<p>Kerettantervek a sajátos nevelési igényű tanulók oktatásához: Kerettanterv az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára (1-8. évfolyam) https://www.oktatas.hu/koz-neveles/kerettantervek/2020_nat</p>	1. osztály 5. osztály	1. osztály 2. osztály 5. osztály 6. osztály	1. osztály 2. osztály 3. osztály 5. osztály 6. osztály 7. osztály	1. osztály 2. osztály 3. osztály 4. osztály 5. osztály 6. osztály 7. osztály 8. osztály

Tantárgyi struktúra és óraszámok

Alapfokú nevelés-oktatás szakasza, alsó tagozat, 1–4. évfolyam

Kötelező tantárgyak és minimális óraszámok az 1–4. évfolyamon a (51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet 11. melléklet, Kerettanterv az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára 1-4. évfolyam) kerettanterv alapján (kifutó jelleggel) .

Tantárgyak	1. évfolyam	2. évfolyam	3. évfolyam	4. évfolyam
	Heti óraszám			
Magyar nyelv és irodalom	7	7	6	7
Matematika	4	4	3	4
Etika	1	1	1	1
Környezetismeret	2	2	2	2
Ének-zene	2	1	2	2
Vizuális kultúra	1	2	2	2
Informatika	–	–	1	1
Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	1	1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	2	2
Rendelkezésre álló órakeret	25	25	25	27
Rehabilitációs tanórai foglalkozás (Nkt. 6. számú melléklet alapján)	3	3	3	3
Összesen:	28	28	28	30

A tantárgyankénti 10%-os szabad időkeretet, valamint a szabadon tervezhető órákat (évfolyamonként 2 óra) gyakorlásra, az ismeretek elmélyítésére, differenciált képességfejlesztésre fordítjuk.

Szabadon tervezhető órakeretet minden évfolyamon az életvitel és gyakorlati ismeretek tantárgy keretében valósítjuk meg.

Tantárgyak és óraszámok az 1-4. évfolyamon az új kerettanterv alapján

https://www.oktatas.hu/kozneveles/kerettantervek/2020_nat/kerettantervek_sni_tanulok

Tantárgyak	1. évfolyam	2. évfolyam	3. évfolyam	4. évfolyam
	Heti óraszám			
Magyar nyelv és irodalom	7	7	7*	7
Matematika	4	4	4*	4
Etika	1	1	1	1
Környezetismeret	–	–	1	2*
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	1
Digitális kultúra	–	–	1	1
Technika és tervezés	3*	3*	1	2*
Testnevelés	5	5	5	5
Rendelkezésre álló órakeret	24	24	24	25
Rehabilitációs tanórai foglalkozás (Nkt. 6. számú melléklet alapján)	3	3	3	3
Összesen	27	27	27	28

A tantárgyankénti szabad időkeretet, valamint a szabadon tervezhető órákat (évfolyamonként 2 óra) gyakorlásra, az ismeretek elmélyítésére, differenciált képességfejlesztésre fordítjuk.

A szabadon tervezhető órakeretet

- az első és második évfolyamon a technika és tervezés tantárgy óraszámának növelésére
- a harmadik évfolyamon a matematika és magyar nyelv és irodalom tantárgyak óraszámának növelésére

a negyedik évfolyamon a környezetismeret és technika és tervezés tantárgyak óraszámának növelésére fordítottuk.

Alapfokú nevelés-oktatás szakasza, felső tagozat, 5–8. évfolyam

Célok és feladatok

A felső tagozaton a tanulók fejlesztése elsődlegesen a megismerési módszerek további fejlesztésére, a szemléletes képi gondolkodás nyomán kialakuló képzetekre, ismeretekre, az elsajátított tanulási szokásokra irányul. Hangsúlyosabbá válik az önálló tanulási tevékenység. A tudásgyarapítást, a képességek, a személyiség fejlesztését a konkrét tapasztalásokra alapozva a gondolkodási funkciók különböző sérülését, eltérő ütemű fejlődését figyelembe véve kell elérni.

Az 5–6. évfolyamon a cél a tevékenységek számának és minőségének növelésével, az önálló tanulás képességének fejlesztésével az alapvető kultúrtechnikák használatának eszközzintűvé tétele, valamint az intenzív személyiségfejlesztés.

A 7–8. évfolyam legfontosabb célja tudáselemek szintetizálása, a képességstruktúra megszilárdítása, a személyiség integritásának növelése.

E cél eléréséhez szükséges feladatok: a tanuló sikeres továbbtanulási, szakmaelsajátítási lehetőségeinek kialakítása; az önálló tanulás, a tájékozódási képesség, a tájékozottság, a döntési képesség erősítése; a társadalmi beilleszkedéshez szükséges szociális és cselekvési kompetenciák kialakítása, az önálló életvitelre való alkalmasság megszilárdítása.

Kötelező tantárgyak és minimális óraszámok az 5-8. évfolyamon a (51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet 11. melléklet, Kerettanterv az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára 5-8. évfolyam) kerettanterv alapján (kifutó jelleggel)

Tantárgyak	5. évfolyam	6. évfolyam	7. évfolyam	8. évfolyam
	Heti óraszám			
Magyar nyelv és irodalom	4	4	4	4
Idegen nyelv	–	–	2	2
Matematika	4	4	4	4
Etika	1	1	1	1
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	2	2	2	2
Hon- és népismeret	1	–	–	–
Természetismeret	2	2	4	4
Földrajz	–	1	1	2
Ének-zene	2	2	1	1
Vizuális kultúra	2	2	1	1
Informatika	1	1	1	1
Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	2	1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Osztályfőnöki óra	1	1	1	1
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	2	2
Rendelkezésre álló órakeret	28	28	31	31
Rehabilitációs tanórai foglalkozás (Nkt. 6. számú melléklet alapján)	3	3	4	4
Összesen:	31	31	35	35

A kerettantervek által előírt tartalmak a tantárgyak számára rendelkezésre álló időkeret kilencven százalékát fedik le. Egy heti öt (évi 180) órás időkerettel rendelkező tantárgy kerettanterve tehát heti fél (évi 18) óra szabad időkeretet biztosít a tantárgy óraszámán belül a pedagógusnak, melyet a helyi igényeknek megfelelően a kerettanterven kívüli tantárgyi tartalommal tölthet meg.

A tantárgyankénti 10%-os szabad időkeretet, valamint a szabadon tervezhető órákat (évfolyamonként 2 óra) gyakorlásra, az ismeretek elmélyítésére, differenciált képességfejlesztésre fordítjuk.

Szabadon tervezhető órakeretet minden évfolyamon az életvitel és gyakorlati ismeretek tantárgy keretében valósítjuk meg.

Tantárgyak és óraszámok az 5-8. évfolyamon az új kerettanterv alapján

https://www.oktatas.hu/koznevelas/kerettantervek/2020_nat/kerettantervek_sni_tanulok

Tantárgyak	5. évfolyam	6. évfolyam	7. évfolyam	8. évfolyam
	Heti óraszám			
Magyar nyelv és irodalom	5*	5*	5*	5*
Idegen nyelv	–	–	2	2
Matematika	4	4	4	4
Etika	1	1	1	1
Történelem	2	2	2	1
Hon- és népismeret	1	–	–	–
Természettudomány	2	3	5	5
Állampolgári ismeretek	–	–	–	1
Ének-zene	2	2	1	1
Vizuális kultúra	2	2	1	1
Digitális kultúra	1	1	1	1
Technika és tervezés	2*	2*	2*	2*
Testnevelés	5	5	5	5
Osztályfőnöki óra (közösségi nevelés)	1	1	1	1
Heti órakeret	28	28	30	30
Rehabilitációs tanórai foglalkozás (Nkt. 6. számú melléklet alapján)	3	3	4	4
Összesen:	31	31	34	34

A tantárgyankénti szabad időkeretet, valamint a szabadon tervezhető órákat (évfolyamonként 2 óra) gyakorlásra, az ismeretek elmélyítésére, differenciált képességfejlesztésre fordítjuk.

* A szabadon tervezhető órakeretet minden évfolyamon a magyar nyelv és irodalom, valamint a technika és tervezés tantárgyak óraszámának növelésére fordítottuk.

A tanulási képességek fejlesztésének célja és feladata a rehabilitációs, rehabilitációs célú foglalkozásokon

1-4. osztály: a rehabilitáció, rehabilitáció kiemelt célja a megismerő képesség, az emlékezet, a figyelem fejlesztése az észlelés-képzés folyamatain keresztül, a cselekvésszabályozás belső feltételeinek folyamatos kialakítása, fejlesztése, a beszéd formai és tartalmi oldalának megerősítése.

Gondolkodási képességek fejlesztése:

- a pontos érzékelés kialakítása: tárgyak, személyek, jelenségek felismerése, megnevezése, felsorolása:
- összehasonlítás: szín, alak-forma, nagyság, mozgás, mennyiség
- differenciálás: csoportosítás, megkülönböztetés, rendezés.

A gondolkodási funkciók fejlesztése nem nélkülözheti a figyelem, emlékezet, a koncentráció folyamatos fejlesztését.

Az emlékezet fejlesztése: tárgyak, személyek megjegyzése, felsorolása, egymásutánisága, cselekedetekre, cselekvésre, történésekre való visszaemlékezés, tárgyakhoz, személyekhez kapcsolódó tevékenységek felidézése, események elmondása stb.

A figyelem fejlesztése: meghatározott cselekvések elvégzése, egyszerűbb, majd fokozatosan bonyolultabbá váló utasítások végrehajtása, céltudatos feladatvégzés, önellenőrzés.

A motoros képességek fejlesztése: a testvázlat kiépítése, különböző testhelyzetek tudatos érzékelése, változtatása, testrészek mozgatása, azok megnevezése, saját testhez viszonyított irány- és térbeli helyzet felismerése, finommotorika fejlesztése, vizuomotoros koordináció kialakítása, nagymozgások lendületes gyakorlása, egyensúly- és ügyességi gyakorlatok, különböző mozgásfajták végzése tempó, erősség és ritmus szerint.

A tér- és időbeli tájékozódási képesség kialakítása: térbeli hely- és helyzetfelismerés, ezek megnevezése, relációs szókincs fejlesztése, térbeli helyzetek megfogalmazása. Időbeli tájékozódások gyakorlása, visszaemlékezés történésekre, cselekvésekre, időpont, időköz, az idő és a természet ritmusának megfigyelése.

A kommunikációs képességek fejlesztése: a beszédindíték, a beszédkedv fokozása, a beszédtechnikai részének fejlesztése beszédmintával, helyes gyakorlatokkal, a fonetikus hallás fejlesztése a hangerő, a hanglejtés, a beszédtempó és ritmus megtanulása, szókincsgyarapítás,

új fogalmak beépítése a gyermek aktív szókincsébe. A kultúrtechnikák tanulásában mutatkozó fejlődési lemaradások leküzdése, írásmozgás fejlesztése.

A szociális képességek fejlesztése: megfelelő kötődések, viszonyulások kialakítása, szabályok értelmezése, betartása, a társas viselkedés formáinak ismerete, az önfegyelem kialakítása. A kulturális hátrányokból eredő viselkedési formák megváltoztatása.

5-6. osztály: az első szakasz korrekciós területei és feladatai ismétlődnek, de minőségben és mennyiségben követik a gyermekek életkori sajátosságait, a tanulók fejlettségét, az elvárható tudást. A rehabilitáció és rehabilitáció kiemelt területe és feladata a gondolkodási-, a tanulási- és kommunikációs képességek fejlesztése.

A gondolkodási képességek fejlesztése: az újonnan szerzett és már meglévő ismeretek közötti kapcsolat kialakítása, lényeges, lényegtelen megkülönböztetése, összehasonlítások, eltérések, különbségek megfogalmazása, differenciálása, a verbális szint erősítése, gyakorlása.

Tanulási képességek fejlesztése: az önálló, meghatározott célra irányuló tanulás kialakítása, önálló tanulási módszerek megtanítása, gyakorlása, az önellenőrzés, koncentráció, a kudarc, a nehézség leküzdése.

A kommunikációs képességek fejlesztése: az összefüggő beszéd megerősítése, és javítása sokféle kommunikációs helyzetben, nyelvi készségek kialakítása, nyelvi megnyilatkozások tartalmi és formai alakítása, információközlések szóban és írásban, szövegértelmezés, szövegalkotás szóban és írásban, grammatikai gyakorlatok, helyesírási hibák elemzése.

Második pedagógiai szakasz

7-8. osztály: a pedagógiai munka a megelőző évekre alapozva folytatódik. A fejlesztésnek fokozottabban kell szolgálni a harmonikus személyiség alakítását, a tudatos magatartást, az önfegyelmet, a céltudatos feladat- és munkavégzést. A társadalomba való beilleszkedés érdekében elsődleges feladat a társas kapcsolatok fejlesztése, a konfliktuskerülő és feloldó magatartás erősítése, felkészítés a családi életre és az önálló életvezetésre, a társadalmi elvárások, normák, szabályok elfogadása. A kognitív képességek fejlesztésében előtérbe kell kerülnie a verbális szint megerősítésének. Fontos a feladatmegoldások menetének értelmezése, szabályok alkalmazása analóg feladatokra, ok-okozati összefüggések keresése, kommunikációs képességek fejlesztése, a történelmi időben való tájékozódó képesség megerősítése. Törekvés a kulturális, szociális hátrányok felszámolására, a kortárs csoportba történő visszavezetésre, a beilleszkedésre.

A MINDENNAPOS TESTNEVELÉS

A **mindennapos testedzés** fő funkciója, hogy a tanuló életkorához, egyéni adottságaihoz igazítsa a mozgástevékenységet, pótolja a lemaradásokat. Valamennyi korosztály számára kínál mozgásos játékot, versengést, mozgásfejlesztést. Elősegíti koordinációs képességeik fejlődését, cselekvési biztonságukat, erőnlétüket.

Minden órán megtörténik a keringési- és légzőrendszer megfelelő terhelése. Igyekszünk kihasználni a testnevelés és sport személyiségfejlesztő hatásait is.

- Egészségnappal kívánjuk a tanulók számára elérhető közelségbe hozni az egészséges életmódot.
- Évente két alkalommal megrendezésre kerülő sportnappal mozgást és versenyzési lehetőséget biztosítunk a tanulók számára.
- Szakkörök szervezése, versenyeken való részvétel.
- Kiemelten kezeljük a testnevelés, a természeti ismeretek, az életvezetés és az osztályfőnöki órákon az egészséges életmódra nevelést. Csak akkor lehetünk azonban elégedettek, ha a többi foglalkozáson is megjelenik a pozitív egészségszemlélet.
- Továbbra is törekszünk az érzékeny, egymásra figyelő, jó hangulatú iskola megtartására.
- Figyelünk környezetünk tisztaságára, tantermeink szellőztetésére, a berendezések méretére, épségére, a tanulók táskájának súlyára, a helyes munkarendre.
- Szakirányú továbbképzéseket szervezünk, vagy részt veszünk azokon.
- Kialakítjuk az ellenőrzés, értékelés módszereit.

Cél, hogy minden iskolás hetente legalább öt alkalommal a testnevelés órákon sportoljon, felfedezze a mozgás örömet, s egészséges felnőtté váljon.

A mindennapos testnevelés megvalósítását a testnevelés szakos tanáraink mellett nevelőtanáraink és a pedagógiai asszisztensek biztosítják változatos formában (játék, séta, tornatermi foglalkozás).

Kiemelt feladat: a tehetséggondozás, az egyes sportági tevékenységek fejlesztése, a becsületes versenyzés elsajátítása, a kudarcélmény tűrése.

NETFIT

A Magyar Diáksport Szövetség és az amerikai Cooper Intézet közös tudományos kutatása segítségével országosan reprezentatív, véletlenszerűen kiválasztott tanulói minta segítségével határozza meg a magyar iskoláskorú fiatalok fizikai fittségi állapotát. A kutatás eredményeképpen jelölték ki azokat a sztenderd értékeket, amelyek segítségével objektív módon megítélhető a tanulók fizikai fittségi állapota.

A NETFIT fittség-mérési rendszer négy különböző fittségi profilt különböztet meg, amely profilokhoz különböző fittségi tesztek tartoznak. A négy profil egészében jellemzi egy tanuló egészségközpontú fittségi állapotát. Az egyes profilok különböző számú tesztet tartalmaznak. A testösszetétel és tápláltsági profil 3 db mérést, az aerob fittségi (állóképességi) profil 1 db tesztet, a vázizomzat fittségi profil 5 db tesztet, míg a hajlékonysági profil 1 db tesztet tartalmaz.

Testösszetétel és tápláltsági profil

Testtömeg mérése – testtömeg- index (BMI)

Testmagasság mérése

Testzsírszázalék – mérése - testzsírszázalék

Aerob fittségi (állóképességi) profil

Állóképességi ingafutás teszt (20 m vagy 15 m)- aerob kapacitás

Vázizomzat fittségi profil

Ütemezett hasizom teszt – hasizomzat ereje és erő-állóképessége

Törzsemelés teszt – törzsfeszítő izmok ereje és nyújthatósága

Ütemezett fekvőtámasz teszt – felsőtest izomereje

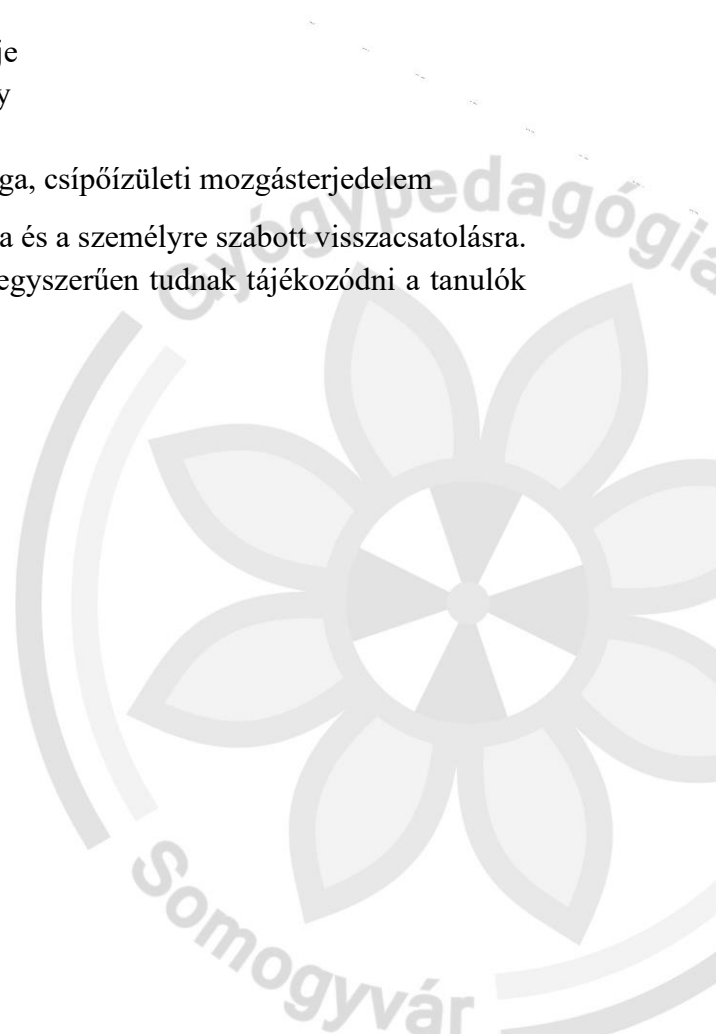
Kézi szorítóerő mérése – kéz maximális szorítóereje

Helyből távolugrás teszt – alsó végtag robbanékonysága

Hajlékonysági profil

Hajlékonysági teszt – térdhajlítói izmok nyújthatósága, csípőízületi mozgásterjedelem

A tesztrendszer alkalmas a pozitív attitűdformálásra és a személyre szabott visszacsatolásra. Segítségével a testnevelésben dolgozók könnyen és egyszerűen tudnak tájékozódni a tanulók aktivitási és fittségi szintjéről, állapotáról.

1.2. SZ. MELLÉKLET ÁLTALÁNOS ISKOLA KÖZÉPSÚLYOS ÉRTELMI FOGYATÉKOS TANULÓK

Az értelmileg akadályozott tanuló személyiségfejlődését akadályozza a maradandó agyi károsodás, a tartós testi-lelki állapotváltozás. A nevelhetőség szempontjából nagyon eltérő adottságaik miatt fejlesztésükben egyénenként is eltérő nevelési – oktatási igények és szükségletek jelentkeznek. A nevelésnek elsődlegesen a kommunikációs és szocializációs képességek, valamint a pszichés funkciók fejlesztését és a mozgásállapot javítását kell biztosítani.

Az értelmileg akadályozott gyermekek iskolai fejlesztésében jellegzetes nevelési és tanulási nehézségek jelentkezhetnek:

- a többségi iskoláztatás rendjébe egyáltalán nem tudnak beilleszkedni;
- az értelmi funkciók fejlődésének sajátossága miatt az ismeretszerzés, a feldolgozás és alkalmazás során vezetésre, segítségre, folyamatos irányításra szorúlnak, ezért csak a cselekvésbe ágyazott ismeretszerzéssel mutatható fel eredményesebb fejlesztés;
- a figyelemkoncentráció zavara miatt a külső ingerek könnyen eltérítik őket, ezért ismeretszerzésükben rövid idejű odafordulás, tevékenységi kedv tapasztalható;
- erősen kötődnek a tanulási helyzetekhez, szokásokhoz, személyekhez, így a tanultakat gyakran csak konkrét gyakorlati helyzetben tudják alkalmazni;
- a szociális képességek területén jelentkező akadályozottságok – a normakövetés képességének zavara, a kooperatív készségek hiánya, a kritikátlanúság, az önfegyelem hiánya, kommunikáció zavara – további nehezítő tényezők;
- a fejlesztést sok esetben a helytelen szülői magatartás, a diszharmonikus személyiségfejlődés következményeként fellépő magatartászavar is nehezítheti és a társulók egyéb fogyatékoságok, betegségek, pl. érzékszervek működési zavarai, mozgászavar, epilepszia jelentős mértékben befolyásolják az egész személyiség fejlődését;
- a nagymértékű egyéni különbségek miatt a csoportok összetétele rendkívül heterogén - ez a pedagógiai helyzet csak a tanulók képességeihez igazodó egyéni fejlesztési programokkal, pedagógiai többlétszolgáltatásokkal oldható meg.

FEJLESZTÉSI TERÜLETEK, NEVELÉSI CÉLOK

A célok és feladatok meghatározása a Nemzeti alaptanterven és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvén alapul.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók nevelése során a fejlesztési területek megegyeznek a NAT-ban leírtakkal, de azok mélysége, kialakíthatóságuk időigénye, módja az egyéni sajátosságokhoz igazodóan módosul.

Az erkölcsi nevelés

A középsúlyos értelmi fogyatékos tanuló képes szociális kapcsolatokat kialakítani és fenntartani, ismeri és elfogadja az alapvető emberi értékeket, a személyiségében rejlő pozitív tulajdonságokat meg tudja jeleníteni a környezete számára. Különböző élethelyzetekben képes az adekvát viselkedésre, elfogadja társait és környezetét, megismeri, követi és igyekszik betartani a szabályokat. Interperszonális kapcsolataiban együttműködő, megértő, türelmes.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

A tanuló érdeklődik környezete és lakóhelye szokásai iránt, ismeri a legfontosabb nemzeti ünnepekhez köthető hagyományokat, képességeihez mértén bekapcsolódik az ünnepi megemlékezésekbe. Fokozatosan megismeri a szülőföld, a haza legfontosabb értékeit, megismeri környezetében előforduló szimbólumait.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

A tanuló fokozatosan képessé válik az együttműködésre környezetével, közösségében magatartása elfogadó. Megismeri, és képességeinek megfelelően alkalmazza alapvető emberi jogait és kötelezettségeit. Kialakul igénye az önállóságra, megismeri az önérvényesítés és a támogatott döntéshozatal lehetőségét. Közösségének alakításába bevonható, igényli a rendezett, célszerűen kialakított környezetet.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

A tanuló megtapasztalja saját személyét, bekapcsolódik társas foglalkozásokba.

Megtanulja a helyzeteknek megfelelő kapcsolatokat megteremtteni környezetével, cselekedeteit kontrollálni, képes a kapcsolatokban a közeledés és a távolságtartás egyensúlyának és szükségességének megválasztására. Konfliktusait önállóan, vagy segítséget kérve próbálja megoldani. Megtanul választani lehetőségei közül, képessé válik korlátai felismerésére, megismeri az adekvát segítségkérés módszereit.

Megismeri a nemi szerepekkel kapcsolatos alapvető társadalmi elvárásokat és a biológiai működés elemeit.

A családi életre nevelés

A tanuló lehetőség szerint minél nagyobb önállósággal közreműködő önmaga ellátásában, ismeri a családi élet szerepeit, feladatait. Képességeihez mértén elfogadja és kéri személyi segítő tanácsát a magánéletben adódó problémahelyzetek megoldásához.

A testi és lelki egészségre nevelés

A tanuló megismeri a helyes táplálkozás és a személyes higiéné alapjait, minél önállóbban képes gondoskodni magáról, ápolni testét. Igényli a rendszeres testmozgást, figyel testi épségének és egészségének megőrzésére.

Lehetőségeihez mérten felismeri és elkerüli a káros szokásokat és veszélyes helyzeteket.

Testi és lelki érzéseit képes környezetének megfelelő jelzésekkel tudomására hozni.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség területén a tanulóban megerősödik a másokra való odafigyelés igénye, szívesen törekszik közösségében a segítségnyújtásra. Felismeri gyakorlati tevékenységében az önmaga és mások testi és lelki épségének megóvása érdekében szükséges körültekintő magatartás fontosságát.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

A tanuló igényli a kulturált környezetet, vigyáz lakóhelye, élettere tisztaságára, óvja épségét. Felismeri a szennyező anyagokat, kerüli a káros környezeti hatásokat. Igényévé válik a takarékoság az anyagokkal, energiával, kerüli a felesleges pazarlást. Megtanulja szükségleteihez mérten beosztani a javakat.

Megismeri és alkalmazza a szelektív hulladékgyűjtés, az újrafelhasználás és hasznosítás gyakorlati technikáit.

Pályaorientáció

A tanuló motivációja felkelthető a munkatevékenységek iránt, lehetőségeihez képest igényli a felnőtt élet alapvető tevékenységének, a munkának megismerését, elsajátítását.

Képes önmaga munkatevékenységi lehetőségeinek felismerésére, belátására, elfogadja a segítséget.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

A tanuló megismeri a pénz fogalmát, adott nagyságrendben tisztában van az ár és az érték fogalmával. Tisztában van a takarékoság, a pazarlás és a felesleges fogalmával.

Képes saját tulajdonának felismerésére és megóvására.

Médiatudatosságra nevelés

A tanulóban fokozatosan tudatosul a virtuális valóság és az élet közötti különbség. Felismeri az elektronikus eszközök helyes információszerező és szabadidő eltöltési lehetőségeit, ügyel a mértékletességre.

A tanulás tanítása

A tanuló az elsajátított kompetenciák felhasználásával igényli az ismeretszerzést, az új információk, tevékenységek elsajátítását. Felkelthető a tanuláshoz és megismeréshez motivációja, kíváncsisága.

Kulcskompetenciák

A tanulás kompetenciái

A NAT-ban meghatározott kapcsolódó ismeret, készség és attitűd kialakulása részlegesen várható el értelmi akadályozottság esetén. Ez távlati, ideális célkitűzésként értelmezhető, és a fejlesztést kis lépésekre, részcélokra kell bontani, az egyes tanulók képességstruktúrájához igazodva. Különös figyelmet kell fordítani a motiváció kialakítására, illetve fenntartására, az éntudatosság, a saját értékek és lehetőségek felismerésének fejlesztésére. Elsődleges cél a szűkebb, majd tágabb környezetben való eligazodás, a közösségi részvétel különféle szerepköreire való felkészülés, a minél önállóbb életvitel kialakítása.

A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi)

A kommunikációs kompetenciák fejlesztése általános, tág értelmezésben megfeleltethetők a NAT vonatkozó célkitűzéseinek. Nélkülözhetetlen az információ befogadásához, az elemi gondolkodási műveletek hatékony működéséhez. Elsődleges a kommunikációs szándék felkeltése/fenntartása, a kommunikációs csatornák hatékony alkalmazása mind a megértés és információszerezés, mind az önkifejezés tekintetében. Mivel a társas helyzetek, kapcsolatok alapja, a szociális készségek fejlesztése szempontjából is kiemelten fejlesztendő terület. A más nyelvekkel való ismerkedés opcionális, sok közép-súlyos értelmi fogyatékos tanuló esetében nem megvalósítható. Néhányan azonban rendelkezhetnek a szükséges alapképességekkel, és általános adottságaikhoz képest jó nyelvelsajátítási képességük lehet. Ezen nevelési-oktatási formában idegen nyelv oktatása nem folyik, a hangsúly az anyanyelvi kompetenciákra helyeződik.

A digitális kompetenciák

A digitális kompetenciák alapjaiban megfeleltethetők a NAT elvárásainak. A készségszintben, illetve a támogatási szükségletben lehetnek jelentős egyéni eltérések. A hamis információk kiszűrése, valamint a lehetséges visszaélések elkerülése érdekében fokozottan figyelmet kell fordítani a „gyanús”, „bizonytalan” internetes tartalmak felismerésére, a megfelelő kapcsolati személytől való segítségkérésre, a támogatott döntéshozatal gyakorlására. A verbális kommunikációra képtelen tanulók esetén helyettesítő/kiegészítő jelleggel egyaránt alkalmazunk különféle IKT-eszközöket.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák

A gondolkodás kompetenciái megfelelően adaptálva jól értelmezhetők a közép-súlyos értelmi fogyatékos tanulóakra is. Különös figyelmet kell fordítani a meglévő képességek fejlesztésére, a látókör szélesítésére, az elemi mérlegelő érzék, óvatosság alakítására, miközben meg kell tartani / ki kell alakítani a környezet iránti nyitottságot, kíváncsiságot is. Alapcél az egyszerű logikai összefüggések felismerése, az ismeretek minél rugalmasabb, eltérő kontextusokban való hatékony előhívása és alkalmazása.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

A középúlyos értelmi fogyatékos ember számára kiemelten fontos terület, mivel nagy valószínűséggel hosszú távon, egész életen át valamilyen közösségi ellátásban fog részesülni. Az egyéni és közösségi javakat szolgáló tevékenységek, készségek gyakorlása a személyes jóllétnek is egyik alappillére. A saját személyiség, a külső és belső tulajdonságok ismerete, a viselkedésszabályozás alapjai, az együttműködési készség (ki)alakítása, a társas kapcsolatok szabályrendszerének megismerése kiemelten fejlesztendő. Cél a harmonikus, reális önértékeléssel, pozitív énképpel rendelkező személyiség kibontakoztatása. Fontos a helyes önellátási-önkiszolgálási szokások (beleértve a napirend, az egészséges életmód), a tanuló önmaga és környezete iránti igényesség kialakítása. Kiemelten fontos, hogy a tanuló érdeklődéséhez, igényeihez mértén megfelelő nemi és szexuális nevelést biztosítsunk, mint az önazonosság, én-tudatosság integráns része. Mint minden nevelésben, kisebb korban a szokások kialakítása van inkább előtérben, de a középúlyos értelmi fogyatékos tanulóknál is fontos, hogy fokozatosan megtanulják az önálló felelősségvállalást. Ennek kardinális kérdése, hogy a tanuló felismerje a lehetőségek és lehetséges következmények közötti összefüggéseket, tudja, hogy mit jelent a következmények vállalása, és felismerje, hogy mikor van szüksége segítségre a lehetséges következmények feltárásában (támogatott döntéshozatalra való felkészítés). Ez leginkább konkrét élethelyzetekhez, eseményekhez kötötten valósulhat meg.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

A NAT leírásában foglaltak megvalósulásában nagyobb szerep jut az érzelmi alapú megközelítésnek. A kreativitás, az alkotótevékenység sok középúlyos értelmi fogyatékos ember számára az önkifejezés alapvető eszköze. Ennek elemei épülnek be a felnőttkori foglalkozásterápiás tevékenységekbe is. Sok esetben ez a szabadidő tartalmas eltöltésének egyik módja lehet. Külön figyelmet kell szentelni e téren a kiemelkedően teljesítő tanulók tehetséggondozására.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

A vonatkozó kompetenciák megfelelően adaptált értelmezésben megfeleltethetők a Nat leírásának. Elsődleges a pályaorientáció: adjuk meg a lehetőséget, hogy a tanuló különféle területeken próbálja ki magát. Ezáltal felszínre kerülhetnek erősségei, egyben érdeklődésének megfelelő elfoglaltságot végezhet. Fejlesztendő területek a kitartás, a munkafegyelem, az adott tevékenység jelentőségének belátása, a munkavállalói szerepkörhöz igazodó viselkedési normák gyakorlása. Ettől elválaszthatatlan, hogy a tanuló tisztában legyen az alapvető jogokkal, amelyek munkavállalóként megilletik. A különféle eszközök, nyersanyagok, munkafolyamatok célirányos megismertetése is szükséges. Tudatossá kell tenni a különbséget a precíz teljesítmény-elvárás és a kreativitás, az alternatív megoldások lehetőségei között.

A TANULÁSI TERÜLETEK KIEMELT HABILITÁCIÓS/REHABILITÁCIÓS FELADATAI, A FEJLESZTÉSI PROGRAMOK ALAPJÁUL SZOLGÁLÓ FEJLESZTÉSI TERÜLETEK

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

A tanulási terület speciális feladatai:

- a beszéd, az olvasás és írás, illetve ezek speciális alternatíváinak kommunikációs csatornaként, eszközként való felismerése (mind a közlés, mind az információszerzés, a megismerési folyamatok eszközeként), majd egyre szélesebb körű és egyre differenciáltabb alkalmazása;
 - az olvasás-íráshoz szükséges alapkészségek kialakítása és fejlesztése (téri orientáció, irányok tudatosítása, szerialitás, szem-kéz koordináció, finommotoros precizitás analízis-szintézis folyamata);
 - a személyközi kapcsolatok megfelelő szabályozásához szükséges kommunikációs szabályok elsajátítása;
 - az egyénre szabott minél nagyobb fokú önállóság kialakítása az olvasás és írás területén;
 - minél önállóbb eligazodás írásos, képes anyagokban;
 - a kulturált kommunikáció minden formájának gyakorlása különböző élethelyzetekben;
 - infokommunikációs eszközök és programok használata, pl. Piktoverb, Verbalio, telefon, tablet szövegíró funkciójának használata – egyéni képességprofilhoz igazodóan.
- a) Beszédfejlesztés
- Beszédszervek tudatosítása, artikulációs gyakorlatok (súlyos hangképzési zavarok esetén logopédus bevonása szükséges).
 - Szókincs bővítése.
 - Nyelvtani szerkezetek (pl. viszonyszavak, határozós szerkezetek) közlési szándéknak megfelelő alkalmazása.
 - Verbális kifejezőképesség akadályozottsága esetén a megfelelő alternatív vagy augmentatív (helyettesítő vagy kiegészítő) kommunikációs eszközök, módozatok megismertetése, tanítása, alkalmazása.
- b) Olvasás
- Az írott/nyomtatott szöveg információforrásként való azonosítása.
 - Hang és betű megfeleltetésének tudatosítása, megerősítése minél több módon, majd a leginkább bevált módszer (pl. hívókép, fonometrikai jelek) egyénenként differenciáltan alkalmazása.
 - Betűkből szavak alkotása, amit megelőz a szavakból hangok (majd nyomtatotról betű) leválasztása.

- Szavak mondatokká fűzése, majd egyszerű mondatok értelmezése. Fontos, hogy ezek könnyen értelmezhető, a tanulók által ismert és érdeklődésüket felkeltő (vagy érdeklődésükhöz igazodó) tartalmúak legyenek. Legtöbben tőmondatokat, esetleg egy-egy új információt tartalmazó bővített mondatokat lesznek képesek értelmezni. Szövegalkotáskor a könnyen érthető kommunikáció szabályaihoz kell igazodni.
- A szövegértő olvasás nehezített kialakulása esetén a megelőző olvasási szintek gyakorlása, egyéni képességekhez igazodó választással:
 - szituációelemzés, anticipációs (várható esemény felismerése, pl. terítés → étkezés) képesség,
 - tárgyi szimbólum értelmezése (pl. fakanál = tankonyhai foglalkozás),
 - képi szimbólumok (fénykép, valóságkép vagy egyszerűsített ábra),
 - piktogramok, logók értelmezése,
 - állandó feliratok, szignálzavak, globális szófelismerés (pl. WC, KIJÁRAT, MOZI).

c) Írás

Hosszú előkészítő szakasz szükséges a megfelelő grafomotoros készségek elsajátításához.

Az olvasás tanításához szorosan kapcsolódva, eleinte előnyomtatott betűkből egymás mellé rendezéssel alkotunk szavakat, ezt követően kezdjük ezeket valóban leírni is.

- A legmegfelelőbb írásforma tanítása (blokk, zsinór, dőltbetűs stb.) az egyén számára differenciáltan
- Az íráskészség kialakulásának akadályozottsága esetén:
 - infokommunikációs eszközhasználat,
 - képes rögzítés (pl. tartalomhoz illő kiválasztása, sorba rendezése, beragasztása).

Tanulóink többségénél az olvasva író módszer, a Meixner-módszer vagy a párhuzamos tanítás a legmegfelelőbb.

Többnyire analízis-szintetizáló módon a leghatékonyabb a tanítás, esetenként a globális felismerés-beazonosítás segít az olvasás jelentőségének felfedezésében.

MATEMATIKA

A tanulási terület speciális feladatai:

- a) Tárgyállandóság, mennyiségállandóság kialakítása: Csoportosító/halmazalkotó tevékenység egy-egy megfigyelt tulajdonság alapján, egy-egy tulajdonság biztos felismerése, változások követése, azonosságok és különbségek felismerése.
 - A mennyiségfogalom kialakítása: globális mennyiségekkel, illetve mennyiségi tulajdonságokkal (pl. sok – kevés – semmi, nagy – kicsi, vastag – vékony) ismerkednek a tanulók. A mennyiségekkel való bánás, ezek értelmezése is hosszú gyakorlási időt igényel (játékos formában, pl. homokozóban, vagy egyszerű étel közös elkészítése során: egy kanálnyi, egy pohárnyi, egy vödörnyi...).
 - A számfogalom, a számosság értelmezésének kialakítása külön fejlesztendő terület. Tanítványaink egy részénél ez igen nehéz, esetenként megoldhatatlan.

- Egyszerű műveletek, elsősorban az összeadás és kivonás elvégzését az értelmileg akadályozott tanulók egy része meg tudja tanulni. Fontos, hogy e téren is tisztában legyenek tudásukkal, illetve meg tudják ítélni, hogy milyen kérdésekben van szükségük külső segítségre.
 - Kiemelten fejlesztendő terület egyrészt a mennyiségek gyakorlati életben való jelenlétének, fontosságának tudatosítása, másrészt a nagyságrendek érzékeltetése, legalább hozzávetőleges értelmezése a későbbi eligazodás, önállóbb életvezetés elősegítése, illetve a kihasználás, becsapás veszélyének csökkentése érdekében.
 - A pénz fogalmával való megismerkedés központi feladat, egyéni képességekhez igazodóan legalább a címletek nagyságrendi megkülönböztetése, néhány legfontosabb árucikk árának címletekhez való kötése.
- b) E tanulási terület kiemelt feladata az időbeli tájékozódás fejlesztése, ami a rendszeresen (napi rutinként) ismétlődő tevékenységekhez, eseményekhez kötve ragadható meg leginkább. A jelenidejűségből (azaz „itt és most” helyzetekből) kiindulva előbb a közelmúlt eseményeinek időbeli elhelyezése, majd a belátható jövőbeli események anticipálása (azaz elővételezése, kikövetkeztetése, megjóslása) válik realizálhatóvá. Mindehhez egyszerű, áttekinthető ábrák, időrendi sorba helyezhető eseményképek, naptárrészek alkalmazása javasolt a megfelelő vizuális megerősítéshez.
- c) A térbeli tájékozódás fejlesztésének más tanulási területekkel összhangban kell megvalósulnia. Itt elsősorban az irányok, viszonyszavak közötti eligazodás, a saját testhez vagy egy meghatározott tárgyhoz/ponthoz viszonyított helymeghatározás kap hangsúlyt.

TÖRTÉNELEM ÉS ÁLLAMPOLGÁRI ISMERETEK

A tanulási terület speciális feladatai:

- a) A tanulónak legyenek elemi ismeretei a társadalmi normákról, kötelességekről, a különböző személyi okmányok jelentőségéről! Ismerkedjen különféle szolgáltatásokkal, azok elérhetőségével! Mindez valós helyzetekhez kötötten, tanulmányi sétákkal, látogatásokkal, valóság-hű szemléltetéssel vihető közel tanítványainkhoz. Fontos cél a társadalmi szerepek, a nemi szerepek, az önazonosság fejlesztése. A tantárgy adjon támpontokat a tanuló saját lehetőségeinek, szerepeinek, személyközi kapcsolatainak alakításához!
- b) Készítse fel a tanulót a különféle személyközi kapcsolatok helyes értelmezésére, legyen megfelelő eszközkészlete ezek kulturált kezdeményezésére (a hivatalos kapcsolattól az intim kapcsolatokig, a párkapcsolatok megéléséig egyéni igény és szükséglet szerint), valamint a helyes-helytelen kapcsolatfelvételek közötti különbségtételre, jó és rossz szándékú kezdeményezések felismerésére, illetve bizonytalanság esetén a támogatott döntéshozatalhoz segítség kérésére! Különös körültekintést igényel a nemi önazonosság alakítása, támogatása már kisgyermekkorától, a szexuális késztetések legitimációja, egyben társadalmilag elfogadott, diszkrét kezelésének támogatása.

- c) Különösen nagy hangsúlyt kell fektetni a korosztályhoz illő, szokásosnak tekinthető viselkedésformák elsajátítására. Ehhez hatékonyan járul hozzá a (többségi) korosztályi csoportokkal való kapcsolatok, ezek révén megfelelő utánpótlási minták biztosítása.
- d) A más kultúrákkal, népcsoportokkal, a tanulóétól eltérő szokásokkal, értékekkel való ismerkedés a sokféleség tolerálását, ezen keresztül saját „másságának” elfogadását segíti elő. Az értelmileg akadályozott tanuló én-identitásának, önmagának a társadalom részeként való értelmezésének kibontakoztatásához feltétlenül törekedni kell a szülői házzal, illetve más elsődleges kapcsolati személyekkel való együttműködésre.
- e) A történelmi ismeretek biztosítása ünnepekhez kötötten, egy-egy példakép megismerésén keresztül valósul meg. A letűnt korok kulturális öröksége a tárgyi emlékek révén, legendák, történetek, elbeszélések megismerésével ragadható meg. A történelmi időszemlélet kialakulása csak hozzávetőlegesen valósul meg, és csak felsőbb osztályokban.

ERKÖLCS ÉS ETIKA

A tanulási terület speciális feladatai:

- a) A tantárgy célja a formálódó gyermeki személyiség számára önmaga, társai, szűkebb és tágabb környezete megismerésében olyan segítséget nyújtani, amely lehetővé teszi az eligazodást a társadalmi viszonyulásokban, támogatja a gyermek emberi kapcsolatainak alakítását, és megalapozza azt az értékrendet, amely segíti őt önálló döntéseiben. Fő cél azoknak az erkölcsi, etikai normáknak a megismertetése és alkalmazása, ami segíti a tanulót az önálló véleményformálásban, a helyes és helytelen viselkedési módok felismerésében, jelzésében, a segítségnyújtás, segítségkérés és -elfogadás lehetőségének és fontosságának megértésében.
- b) A tantárgy feladata a tanulók által egyre tágabban megismert környezet és közösség értékrendjének megismertetése, a saját érdek és a közösségi érdek helyes arányának érzékeltetése. Fontos a közösségi írott és íratlan szabályok tiszteletben tartásának, önmaga, a társak, csoportok érdekei, értékei védelmének elfogadása. Az etika tantárgy tananyaga elsősorban élményalapú, épít a tanulók megélt ismereteire, azokat rendszerezi, tudatosításukkal elősegíti a tanulók számára a környezet, a társak, a saját csoport (tanuló, sportoló, egyéb szabadidős közösségek stb.) értékeinek felismerését. A mindennapi gyakorlat élményanyagának felhasználásával támogatja a veszélyhelyzetek felismerését, azok jelzésének lehetőségeit, a segítségkérés, -elfogadás és a segítségnyújtás fontosságának felismerését.
- c) Az értelmileg akadályozott személyek esetében kiemelt jelentőséggel bír, hogy a közvetített normák, értékek az élet különböző színterein egységesen, következetesen jelen legyenek, hiszen e nélkül nem válnak az egyén számára általánosan értelmezhetővé. E téren kiemelten fontos a családdal, szülőikkel és/vagy közvetlen, elsődleges kapcsolati személyekkel való együttműködés.

TERMÉSZETTUDOMÁNY ÉS FÖLDRAJZ

A tanulási terület speciális feladatai:

E tartalmak integrált módon, a környezetismeret tárgy keretében jelennek meg.

- a) A tanulási terület célja, hogy a tanulóknál alakuljon ki az igény a természet- és környezetvédelemre, a környezettudatos magatartásra. Képességeikhez mérten ismerjék meg saját testük jellemzőit, működését, az egészség-betegség, egészségmegőrzés, egészséges életmód alapjait, valamint a nemzeti identitás természettudományos vonatkozásait, illetve ezek hétköznapi megnyilvánulásait (elemi biológiai ismeretek). A tényanyag megismerésén túl nagy hangsúlyt kell fektetni a felelősségteljes döntés, a tudatosság kialakítására is. A tanulók szerezzenek ismereteket, tapasztalatokat az élő és élettelen környezet (biológiai rendszertani alapfogalmak, földrajzi/földtani alapfogalmak bevezetése képességeikhez mérten), természeti jelenségek szabályszerűségeiről, összefüggéseiről (éghajlati/ időjárási és fizikai törvényszerűségek, egy-egy kémiai jelenség hétköznapi meg tapasztalása)! Tapasztalják meg az ember és természeti környezet (földrajzi, éghajlati adottságok), valamint az épített környezet (falusi, városi életmód) kölcsönhatásait.
- b) Elsődleges ismeretforrás a tapasztalatszerzés, a valós helyzetekben való megfigyelés, gyakorlás, többek között tankertekben, tanulmányi séták, kirándulások alkalmával. Kiemelten fontos, hogy az elsajátítandó elvi alapok tükröződjenek a hétköznapi életben (pl. ha azt tanítjuk, hogy minden étkezés után fogat kell mosni, akkor biztosítsuk ennek lehetőségét, és következetesen tartjuk be az iskolában).
- c) A saját tapasztalási lehetőségeken túlmutató, távoli tájak jellemzői (földrajzi, állat- és növénytanilag szempontokból egyaránt) némely tanítványunk számára nehezen megfoghatóak, de sokszor építhetünk – megfelelő képi szemléltetés, filmek megtekintése mellett – a kuriózum jellegre, az egzotikum figyelemfelkeltő hatására.

MŰVÉSZETEK

A tanulási terület speciális feladatai:

- a) A tanulási terület célja, hogy hozzájáruljon a harmonikus személyiség fejlesztéséhez, a félénkség, a szorongás, a gátlás leküzdéséhez.
- b) Az értelmileg akadályozott tanulók körében a Művészetek tanulási terület az önmegevalósítás, az egyéni adottságok, tehetség kibontakoztatásának lehetséges eszköze. Kiemelt cél az értelmileg akadályozott tanulók személyiségének gazdagítása, az esztétikai érzék, a szép iránti fogékonyság, az érzelmi gazdagság fejlesztése. Különösen fontos lehetőség az alkotás, létrehozás örömeinek megélésére, a szociális kapcsolatok mélyítésére, a kreativitás, kísérletező kedv felkeltésére, fenntartására, a döntési képesség fejlesztésére. Itt adódik leginkább lehetőség szubjektív vélemény, egyéni ízlés kialakítására, választási lehetőségek, alternatívák kipróbálására. Ehhez speciális támogatásra van szükség,

amely megvalósulhat mintaadással, figyelemfelhívással, célzottan variációk, módosítások beépítésével. Különböző művészek alkotásainak, művészeti stílusoknak a bemutatása, véleményezése szintén inspirálóan hathat.

- c) Kiemelt figyelmet kell fordítani, valamint elnyújtott tanulási-tapasztalatszerzési időt kell biztosítani a különböző technikák, fogások, anyagok, eszközök felhasználásának, alkalmazásának elsajátítására. A közvetlen mintaadás, az utánzási lehetőségek nagy szerepet játszanak ebben.

Ábrázolás-alakítás

Külön tudatosítani kell a térbeli és a síkbeli alkotótevékenységek mibenlétét. Kiemelt jelentősége van a szem-kéz koordinációnak, mely az alkotótevékenységgel kölcsönösen hat egymásra (a próbálkozások javítják a koordinációt, és a jobb koordináció sikeresebb tevékenységet eredményez), valamint a grafomotoros készségek fejlesztésének.

Ének-zene

Cél a zenei önkifejezés elősegítése, a zenei sokszínűség megtapasztalása, a zenei ízlésformálás, a tudatos zenehallgatás, zeneválasztás – ízléshez és alkalomhoz illeszkedően. Fontos szempont az érzelmi telítettség, felszabadultság megélése, az érzelmek kifejezése, megjelenítése a zenében. Értelmileg akadályozott tanulók körében a gyakori mozgáskoordinációs éretlenség miatt fontos a ritmusfejlesztés; az ének és a mondóka gyakran a motiváció eszköze. További eszköz ehhez a hangszerek irányított/céltudatos megszólaltatása. Az elnyújtott tanulási idő miatt különös gondot kell fordítani arra, hogy a kiválasztott zenei anyag vagy mondóka illeszkedjen a korosztályi elvárásokhoz. A zenélés alapjaival való ismerkedés lehetőséget teremt a tehetség felismerésére, kibontakoztatására. Magasabb szintű tehetséggondozásban leginkább a speciálisan e populáció adottságaihoz igazodó színeskotta módszer alkalmazása javasolt. A tipikusan fejlődő kortársakkal való közös zenélés a szociális integráció kiváló terepe.

TECHNOLÓGIA

Digitális kultúra

A tanulási terület speciális feladatai:

- a) A tantárgy célja megismertetni az értelmileg akadályozott tanulóval a személyi számítógép és más infokommunikációs eszközök, irodai eszközök gyakorlati alkalmazhatóságát a munkavégzés során és a hétköznapi életben (tanulásban, információszerzésben, közösségi oldalakon való tájékozódásban, kommunikációban, szociális kapcsolatok fenntartásában, a játékban és a szabadidő eltöltésében). Fontos, hogy személyre szabottan, az egyéni belátási képességekhez igazodóan segítsük a minél szélesebb körű és minél önállóbb felhasználást. Mindehhez külön hangsúlyt kell fektetni a különböző eszközök funkciójának alapszintű megismertetésére, valamint a felelősségtudat fejlesztésére

(elemi adatvédelmi ismeretek, információforrás megbízhatóságának kontrollja [segítségel]). E területen a hatékony nevelő-oktató munkához kiemelt jelentőségű a családokkal való együttműködés, a tartalmi és időbeli lehetőségek és korlátok egyeztetése. Az IKT-eszközök használatában tanulóink általában nagyon motiváltak.

- b) Kiemelten fontos, hogy az itt szerezhető és begyakorolható ismereteket hozzáigazítsuk az egyéb tantárgyak oktatásában használatos eszközök megfelelő használatához, az egyes tanulók kommunikációját segítő alternatív és augmentatív módszerekhez.

TECHNIKA ÉS TERVEZÉS

A tanulási terület speciális feladatai:

- a) A technika és tervezés terén nagy szerepe van a gondolkodási funkcióknak és a kreativitásnak. Értelmileg akadályozott tanulóknál ez a konkrét döntési helyzetek, választási lehetőségek biztosításával, illetve a kreativitás nem kognitív szegmenseinek előtérbe helyezésével támogatható. Tanulóink az önkiszolgálás, illetve az életvitel és gyakorlati ismeretek tárgyak keretében dolgozzák fel a saját életvezetésükkel, közvetlen és tágabb környezetük alakításával, személyközi kapcsolatokkal, munkavégzéssel összefüggő (politechnikai), egyéni képességekhez igazodó alapvető ismereteket.
- b) Módszertanilag legmegfelelőbb lehetőségek a konkrét gyakorlatok, a hétköznapi feladatok, a valós szituációkban való cselekvések, illetve a kivitelezéshez szükséges alapképességek fejlesztése, az összefüggések megtapasztalása, a lehetőségek és szükséges teendők felismerésének támogatása, ehhez megoldási stratégiák kialakítása. Számos témához jól alkalmazhatók a szerepjáték, bábjáték különféle alternatívái.
- c) Ezen a területen különösen hangsúlyos az önállóságra nevelés, ezért a folyamatábrák, az egyéb vizuális és/vagy akusztikus támogató eszközök használata, egyéni szükségletekhez igazodó alkalmazása elengedhetetlen (pl. könnyen érthető instrukciók meghallgatása infokommunikációs eszközökön, video-modellálás). Az olyan alapkészségek kialakítása is a nevelő-oktató munka részét képezi, mint a saját test észlelése, funkcióinak tudatosítása.

TESTNEVELÉS ÉS EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS

A tanulási terület speciális feladatai:

- a) A személyes jóllét megéléséhez, feltételeinek kialakításához, a fenntartásában való aktív közreműködéshez különböző tantárgyak tartalmainak egymásra épülő, egymást kiegészítő és megerősítő megjelenése szükséges és jellemző az értelmileg akadályozott tanulók nevelés-oktatásában. Ezek elsősorban a játékra nevelés, önkiszolgálás, technika, életvitel és gyakorlat, környezetismeret, állampolgári ismeretek. A szorosabb értelemben vett testnevelés általános célkitűzései (kondíciós és koordinációs képességek

fejlesztése, személyiségfejlesztés, betegségmegelőzés) mellett a mozgásnevelés, majd a testnevelés tárgyához számos speciális feladat kapcsolódik.

- a) A mozgásnevelés és a testnevelés speciális feladatai az értelmileg akadályozott tanulók esetében:

A tanulókkal való foglalkozást számos esetben a mozgásöröm megélésének kialakításával, felfedeztetésével kell kezdenünk. E hiányosság háttérében meghúzódhat a lehetőség felismerésének, az adekvát válaszreakció önszervezésének nehezítettsége, de lehet szorongás egy nagyobb tér észlelésének bizonytalansága vagy egy viszonylag ismeretlen helyzet miatt. A megfelelő módszer megválasztásához mindenképp szükséges a konkrét tanuló viselkedésének elemzése.

- Testtudatosság, testsémafejlesztés, ezen keresztül az én-kép, én-tudatosság fejlesztése.
- Alapmozgások begyakorlása, automatizálása az elhúzódó pszichomotoros fejlődés egyéni ütemének figyelembevételével.
- A mozgáskoordináció, a térészlelés és a téri tájékozódás fejlesztése a tanuló számára, saját maga, majd a tágabb téri környezet viszonylatában. Kiemelt feladat a gördülékeny, ritmusos mozgáskivitelezés begyakorlása, mivel az általános idegrendszeri éretlenség következtében a legtöbb tanuló kihívásokkal küzd e téren.
- Kórképekhez kötött morfológiai adottságok (izomzat, kötőszövet, csontrendszer) korrekciója, kompenzációja (egyes esetekben társszakmákkal együttműködésben).
- A motivációhoz sok játékos elem, mondókák, énekek bevonása ajánlott. Különösen nagy figyelmet kell fordítani a baleset-megelőzésre (különös tekintettel a helyzetfelismerés és a térészlelés zavaraira), az egyes kórképekhez kapcsolódó lehetséges kontraindikációk (ellenjavallatok, jelen esetben fokozott sérülésveszély, egészségügyi kockázat miatt) figyelembevételére.

- b) Játékra nevelés: a közepesúlyos értelmi fogyatékos tanulók speciális szükségleteihez igazodó speciális tantárgy. E téren a felfedezés, spontán kezdeményezés, kibontakozás és spontán fejlődés jelentősen akadályozott az ép társakra jellemző fejlődési úthoz képest. Speciális feladataink közé tartozik az egyes játékfajták elsajátíttatása, a játékeszközök használatának megismertetése, a kezdeményezőképeség, a választási és döntési képesség fejlesztése és lehetőségként való megélése, a kreativitás és az egyéni vágyak kibontakoztatása. Ide sorolható továbbá a játékélmény megélése, szabadidős lehetőségként való alkalmazása, elkülönítése feladathelyzettől, más kötelességektől, valamint a társas jelleg megélése, szintjének szabad megválasztása, az életkorhoz illeszkedő lehetőségek megismerése, megtapasztalása.

Tantervek bevezetésének ütemezése (Értelmileg akadályozott tagozat)

	2020/2021 tanév	2021/2022 tanév	2022/2023 tanév	2023/2024 tanév
Kerettantervek a sajátos nevelési igényű tanulókat oktató nevelési-oktatási intézmények számára 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet 11. melléklet, Kerettanterv a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók számára (1-8. évfolyam)	2. osztály 3. osztály 4. osztály 6. osztály 7. osztály 8. osztály	3. osztály 4. osztály 7. osztály 8. osztály	4. osztály 8. osztály	–
Kerettantervek a sajátos nevelési igényű tanulók oktatásához: Kerettanterv a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók számára (1-8. évfolyam) https://www.oktatas.hu/kozneveles/kerettantervek/2020_nat	1. osztály 5. osztály	1. osztály 2. osztály 5. osztály 6. osztály	1. osztály 2. osztály 3. osztály 5. osztály 6. osztály 7. osztály	1. osztály 2. osztály 3. osztály 4. osztály 5. osztály 6. osztály 7. osztály 8. osztály

Kötelező tantárgyak és óraszámok az 1–8. évfolyamon a (51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet 11. melléklet, Kerettanterv a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók számára (1-8. évfolyam) kerettanterv alapján (kifutó jelleggel)

A nevelés- oktatás-fejlesztés területei	Tantárgy	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Anyanyelv és kommunikáció	Kommunikáció	4	4	4	4	4	4	5	5
	Olvasás-írás	2	2	3	3	4	4	2	2
Társadalmi környezet	Számolás-mérés	2	2	2	2	3	3	3	3
	Játékra nevelés	2	2	2	2				
	Társadalmi ismeretek					1	1	2	2
Életvitel és gyakorlat	Önkiszolgálás	2	2						
	Életvitel és gyakorlat			2	2	2	2	3	3
Természeti környezet	Környezetismeret					1	1	2	2
Művészetek	Ének-zene	2	2	2	2	2	2	2	2
	Ábrázolásalakítás	3	3	2	2	2	2	2	2
Informatika	Információs eszközök használata							1	1
Testi nevelés	Mozgásnevelés	5	5	5	5	5	5		
	Testnevelés							5	5
Szabadon tervezhető órakeret		3	3	3	4	4	4	4	4
Összesen		25	25	25	26	28	28	31	31
Rehabilitációs tanórai foglalkozás (Nkt. 6. számú melléklet alapján)		3	3	3	3	3	3	4	4
Összesen:		28	28	28	29	31	31	35	35

A kerettantervek által előírt tartalmak a tantárgyak számára rendelkezésre álló időkeret kilencven százalékát fedik le. Egy heti öt (évi 180) órás időkerettel rendelkező tantárgy kerettanterve tehát heti fél (évi 18) óra szabad időkeretet biztosít a tantárgy óraszámán belül a pedagógusnak, melyet a helyi igényeknek megfelelően a kerettanterven kívüli tantárgyi tartalommal tölthet meg.

A tantárgyankénti 10%-os szabad időkeretet, valamint a szabadon tervezhető órákat (évfolyamonként 2 óra) gyakorlásra, az ismeretek elmélyítésére, differenciált képességfejlesztésre fordítjuk.

Szabadon tervezhető órakeretet minden évfolyamon az életvitel és gyakorlati ismeretek tantárgy keretében valósítjuk meg.

A tantárgyak struktúrája és a hozzájuk tartozó óraszámok új kerettanterv alapján

https://www.oktatas.hu/kozneveles/kerettantervek/2020_nat/kerettantervek_sni_tanulok

Műveltségi terület	Tantárgy	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Magyar nyelv és irodalom	Kommunikáció (Magyar nyelv és irodalom)	4	4	4	4	4	4	5	5
	Olvasás-írás (Magyar nyelv és irodalom)	2	2	3	3	4	4	3*	2
Matematika	Számolás-mérés (Matematika)	2	2	2	3*	3	3	3	3
Történelem és állampolgári ismeretek	Állampolgári ismeretek	–	–	–	–	1	1	1	1
	Hon- és népismeret	–	–	–	–	–	–	1	–
	Etika	–	–	–	–	–	–	–	1
Természettudomány és földrajz	Környezetismeret	–	–	–	–	2*	2*	2	2
Művészetek	Ének-zene	2	2	2	2	2	2	2	2
	Ábrázolás-alkatás (Vizuális kultúra)	3	3	2	2	2	2	2	2
Technológia	Digitális kultúra	–	–	–	–	–	–	1	1
Testnevelés és egészségfejlesztés	Mozgásnevelés (Testnevelés)	5	5	5	5	5	5	–	–
	Testnevelés	–	–	–	–	–	–	5	5
	Osztályfőnöki (Közösségi nevelés)	–	–	–	–	1	1	1	1
Egyéb	Önkiszolgálás	3*	3*	–	–	–	–	–	–
	Életvitel és gyakorlat	–	–	3*	4*	4*	4*	4*	5*
	Játékra nevelés	3*	3*	3*	2	–	–	–	–
Rendelkezésre álló órakeret		24	24	24	25	28	28	30	30
Rehabilitációs tanórai foglalkozás (Nkt. 6. számú melléklet alapján)		3	3	3	3	3	3	4	4
Összesen		27	27	27	28	31	31	34	34

A tantárgyankénti szabad időkeretet, valamint a szabadon tervezhető órákat (1. 2. 3. évfolyamon 2 óra, 4. 5. 6. évfolyamon 3 óra, 7. 8. évfolyamon 2 óra) gyakorlásra, az ismeretek elmélyítésére, differenciált képességfejlesztésre fordítjuk.

*A szabadon tervezhető órakeretet

- az 1. és 2. évfolyamon az önkiszolgálás és játékra nevelés tantárgyak óraszámának növelésére,
- a 3. évfolyamon az életvitel és gyakorlat, valamint a játékra nevelés tantárgyak óraszámának növelésére,
- a 4. évfolyamon a számolás-mérés és az életvitel és gyakorlat tantárgyak óraszámának növelésére,
- az 5. és 6. évfolyamon a környezetismeret és az életvitel és gyakorlat tantárgyak óraszámának növelésére,
- a 7. évfolyamon az olvasás-írás és az életvitel és gyakorlat tantárgyak óraszámának növelésére,
- 8. évfolyamon az életvitel és gyakorlat tantárgyak óraszámának növelésére fordítottuk.

A tankönyvválasztás elvei

A közoktatási törvény a nevelőtestületek hatáskörébe utalta az iskolában használt tankönyvek kiválasztásait.

Törvényi háttér:

2013.évi CCXXXII. törvény, a nemzeti köznevelés tankönyvellátásáról

A tankönyvvé nyilvánítás, a tankönyvtámogatás, valamint az iskolai tankönyvellátás rendjéről szóló 17/2014.(III.12.) EMMI rendelet

A tankönyvválasztás elvei az iskolában:

A nevelőtestület az alábbi elvek szerint választja meg az iskolában használt tankönyveit:

- legyen minősített NAT kerettanterv kompatibilis
- igazodjon a helyi tanterv követelményeihez, tartalmához
- legyen vonzó, figyelemfelhívó, szép kivitelezésű, időtálló, jól olvasható és jól áttekinthető
- tartalmában, információiban, ábravilágában, a feldolgozás mélységében igazodjék a fogyatékos tanuló szükségleteihez
- az egyes tantárgyak könyvei egymásra épüljenek
- a tankönyvekhez lehetőleg feladatlap vagy munkafüzet tartozzon a megerősítés, a gyakorlás, a tanuló önálló munkáltatása, a tudás ellenőrzése érdekében
- azokat a tankönyveket rendeljük meg elsődlegesen, amelyek a tantárgyak tanterveivel illeszkednek és kézikönyveket is kínálnak

- a helyi tankönyvsomagok részét képezik azok a könyvek, amelyek egy-egy helyi sajátosságot tükröző egységhez készülnek
- az évfolyamok könyvét néhány példányban a könyvtárban kell megőrizni az esetleges tankönyvhiány pótlására és a tanév közben érkező új tanulók miatt
- a szakmai munkaközösség véleménye alapján történjen

A tartós tankönyvek a könyvtárból kölcsönözhetők. A tankönyvválasztást az érintett pedagógusok tanévenként felülvizsgálják és a tankönyvrendelést megelőzően döntést hoznak.

ELLENŐRZÉSI ÉRTÉKELÉSI RENDSZERÜNK

Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei, rendszeressége és formái

Az egységes nevelési rendszer alapját azok a szempontok képezik, amelyben a nevelőtestület meghatározta azt, hogy mit értékeljenek

- a tanuló önmagához mért fejlődése az ismeretek elsajátítása, a képesség minőségi és mennyiségi gyarapodása terén,
- a tanuló szociális képességeinek, magatartásának, szorgalmának, viselkedésének, fejlődésének terén és
- a gyermek más területen megmutatkozó képességeinek fejlődése terén.

Ellenőrzési, értékelési rendszerünk területei

1. az adott tantárgyhoz kapcsolódó ismeretek, készségek, és képességek fejlődésének ellenőrzését és
2. a tanulók személyiségfejlődésének, szocializációjának folyamatos alakulását nyomon követő ellenőrzését, értékelését.

Az ellenőrzés, értékelés alapelvei

- mindenkor az iskola pedagógiai programjára épüljön,
- egyénre szabott, konkrét és a gyermek egész személyiségét figyelembe vevő,
- irányuljon az egész személyiség alakulására, segítse elő a tanulók önértékelési képességek kialakulását, fejlesztését,
- motiváló hatású és folyamatos legyen, a tanuló állapotát szem előtt tartva mindenkor differenciált,
- az értékelésben a fejlesztő szándék domináljon,
- tárja fel egyértelműen a pozitívumokat és a hiányosságokat a tanulási képességek területén, adjon megoldási módokat a javításra,

- az írásbeli és szóbeli értékelés, ellenőrzés alkosson komplex egységet,

Az alkalmazott pedagógiai ellenőrzési és értékelési rendszert és módszereket, azok szempontjait a megkezdett nevelési-oktatási folyamat elején a pedagógus megismerteti a szülővel, ahol lehetséges a tanulókkal is.

Az értékelés jellege

Diagnosztikus (tanév elején vagy nagyobb témaegység megkezdése előtt)

Formatív (alakító) (a tanítás-tanulás folyamatában)

Szummatív (összegző) egy-egy témaegység lezárásakor, félévkor és év végén

A tantárgyi tudás értékelése pedagógiai szakaszokhoz rendelt az érdemjegyek alkalmazásáig félévi, és év végi szöveges tájékoztatással, majd érdemjegyekkel történik. Iskolánkban az értékelés elsődlegesen a tanuláshoz való viszony, a motiváltság, a fejlődés pozitív irányú elmozdulását segíti. Hozzájárul az önismeret képességének kialakulásához, az ön- és mások elfogadásához, a szülői elfogadáshoz. Értékelése **formatív** módon történik. A formatív értékelés legfőbb célja, hogy feltárjuk a nevelési-oktatási folyamat közben jelentkező tanulási nehézségeket, s lehetővé tegyük az azonnali korrekciót. Lényeges a formatív értékelés megerősítő szerepe, hiszen folyamatos visszajelzést kapunk munkánk hatékonyságáról, a gyermek taníthatóságáról és tanulási képességeinek fejlődéséről.

Egy-egy nagyobb témakör lezárásánál, év elején, félévkor és év végén **szummatív** értékelést alkalmazunk, melynek célja az eredmények megállapítása, összevetése a kitűzött célokkal.

Ahhoz, hogy a tanuló jegyekkel értékelhető lehessen, minden hónapban, minimum egy érdemjegynek szerepelnie kell az értékelő naplóban. Ez minden tantárgyra vonatkozik.

A félévi és az év végi teljesítménymérések szempontjai

- a feladat begyakorolt ismeretanyagra épüljön,
- legyen differenciált,
- az ismereteken túl mérjék a tanuló önállóságát, munkatempóját, feladat megértési képességét, a munkához való viszonyulását,
- megszokott eszközhasználatot igényeljen,
- megszokott feladatot–megoldási módozatokat tartalmazzon és a tanuló fejlettségi szintjének megfelelően kapjon manipulációs segítséget.

A **diagnosztikus méréseket** helyzetfeltárás céljából, tanév elején, főleg iskolakezdekéskor, új tanuló érkezésekor, illetve kirívó eredménytelenség esetén végezzük azzal a céllal, hogy információkat szerezzünk a tanulók képességeiről, előzetes tudásáról. A diagnosztizálás a tanítás – tanulás egész folyamatát végigkísérő gyógypedagógiai tevékenység, mely terápiás célokat szolgál a különböző sérülések miatt.

A diagnosztikus felmérés hangsúlyos szerepet kap – különösen az alsó tagozaton -, mert ez kiindulópontja a különböző készségek fejlesztésének, a tananyag eredményes elsajátításának. Az értelmileg akadályozott tanulók szociális és személyiségfejlődésének mérésére kidolgozott képességlistát tartalmazó megfigyelési módszer, a Pedagógiai Analízis és Curriculum (PAC), amely lehetővé teszi az értelmileg sérült személyek teljesítményeinek fejlesztési konklúziókat is tartalmazó állapotleírását, hasonló súlyosságú személyekkel összehasonlítva.

A tanulásban akadályozott első évfolyamos tanulók mérése a DIFER programcsomaggal történik. Célja, funkciója, hogy segítse az eredményes iskolakezdést. Az első évfolyamokon elsajátítandó alapkészségek eredményessége nagymértékben az úgynevezett kritikus elemi készségek fejlettségétől függ. Az íráskészség elsajátításának előfeltételét az írásmozgás-koordináció fejlettsége, az olvasási készségét a beszédhallás fejlettsége határozza meg. A nyelvileg közölt információk vételének egyik feltétele a relációszókincs fejlettsége. A matematika tanítása az elemi számolási készség fejlettsége. A tudásszerzés, a tanulás kritikus feltétele pedig többek között a tapasztalati összefüggés-kezelés képességének fejlettsége. Az eredményes iskolakezdés döntő feltétele a szocialitás fejlettsége.

AZ ISKOLAI BESZÁMOLTATÁS AZ ISMERETEK SZÁMONKÉRÉSÉNEK KÖVETELMÉNYEI ÉS FORMÁI

Intézményünkben az iskolai beszámoltatás két nagy csoportját alkalmazzuk:

- szóbeli feleltetés
- írásbeli beszámoltatás

Szóbeli feleltetés, számonkérés

Az értelmileg sérült tanulók esetében szükség van a szóbeli számonkérésre, feleltetésre. A szóbeli feleltetés alkalmazásánál figyelembe kell venni az értelmi sérülés súlyosságát, a kommunikációs képességek szintjét, a beszéd alaki és tartalmi jellemzőit, a tanulók életkorát és személyiségének jellemzőit.

A szóbeli feleltetés gyakoriságát és időtartamát meghatározza:

- az értelmi sérülés súlyossága
- a tanulók életkori sajátossága
- kommunikációs képessége
- rendelkezésre álló időkeret
- tantárgy specifikuma
- a szóbeli feleltetés célja

A szóbeli felelet alkalmazásának célja a tanulók személyiségének és a kulcskompetenciák fejlesztése. A szóbeli beszámolókat kisebb anyagrészt ölelnek fel. Ilyen esetekben mindig figye-

lembe kell venni a tanuló pillanatnyi lelkiállapotát. Tanulóink nehezen fejezik ki magukat szóban és írásban egyaránt, sok tudásanyag marad bennük pillanatnyi diszpozíciójuktól függően, ezért célunk, hogy az értékelés mindig motiváló legyen.

Az apróbb hozzászólásokat, gyűjtéseket, kiselőadásokat stb. kisebb súlyú érdemjegyekkel is lehet honorálni. Így jobban érzi a tanuló, hogy érdemes otthon-tanórán rendszeresen készülni az órákra.

Írásbeli számonkérés

Az intézményünkben tanuló értelmileg sérült tanulók teljesítményének értékelésénél – a szóbeli feleltetés, számonkérés mellett – az írásbeli feleltetés, beszámoltatás módszere is alkalmazható. Az írásbeli beszámoltatást a sajátos nevelési igényű tanulók pszichikus sajátosságait figyelembe véve kell megszervezni és nem szabad a tanulók teljesítményének értékelési, számonkérési lehetőségeinél domináns tényezőnek tekinteni.

Az írásbeli beszámoltatás alkalmazható formáit a feladatadás típusát és módját a csoportban lévő tanulók értelmi sérüléseinek súlyossága, a tanulók életkora, valamint az írásbeli beszámoltatás célja határozza meg (diagnosztikus, formatív vagy szummatív típusú értékelés a célunk). Ennek figyelembe vételével a tantárgyat tanító pedagógus dönt a beszámoltatás formájáról, a feladatadás típusáról és módjáról.

Az írásbeli beszámoltatás alkalmazható formái iskolánkban

- röpdolgozat
- feladatlap
- témazáró, félévi mérés, tanév végi mérés, fogalmazás
- minden tanév kezdetekor, illetve az új tanulókkal szintfelmérő dolgozatokat kell íratni a közismereti tantárgyakból, legkésőbb szeptember hónap végéig.
- A tanév folyamán a beszámoltatás egyéb formái mellett nagyon nagy hangsúlyt kell fektetni a témazáró dolgozatokra. Ez olyan számonkérési forma, amely egy bizonyos tantárgyi témakör elsajátításának írásos tanúságtétele, ám veszélyekkel jár, mert a tanulónak nincs lehetősége gondolatait szóban kifejezni (pl. tesztek). Ennek ellenére nagyobb súllyal bír egyszerű feleltetésnél, mert nagyobb anyagrészt ölel át. Ennek a formának előfeltételei a tanulók kellő lelki felkészítése, az írásos formában történő gyakorlások. A dolgozat jellegű feleltetések száma egy tanítási napon ne legyen kettőnél több.

Magántanulóinkat is értékelni kell, akik félévkor és év végén osztályozó vizsgát tesznek. A tanév folyamán havonta egy alkalommal konzultáción vesznek részt, amin a szülői igényekhez igazítva módosíthatunk. Két részből áll – feltételezve a szülő otthoni segítségét a tanulásban –, új ismeretek közlése írott és szóbeli formában és az eddigi feladatok számonkérése.

Az értékelés dokumentálása

A témazáró dolgozatok időpontjai tantárgyanként különbözőek egy-egy ismeretanyag lezárásakor. Ezek érdemjegyekkel történő értékelésekor megkülönböztető jegyként célszerű az osztályzatot a többitől más színnel jelölni, amely intézményünkben a piros.

Az új anyagból szerzett szóbeli vagy írásbeli érdemjegyek a naplóba kék tintával kerülnek beírásra.

Minden érdemjeggyel történő értékelés a naplóval párhuzamosan kerüljön bele a tanuló ellenőrző könyvébe, pontosan dokumentálva a témát, időpontot a szülő vagy gondozó felé, aki aláírásával ellenjegyezi.

Az írásbeli számonkérés érdemjegyeinek közlése a tanulókkal határidős, a megírástól számított 2 hét.

A nem dolgozatfüzetbe íratott, vagy nem központi felmérőlapot a kijavítás után a tanuló kezébe kell adni, majd visszakérni és év végéig megőrizni.

A füzetek értékelhetők, akár szövegesen, akár osztályzattal, de kizárólag a füzetben, ám a tantárgyi értékelésnél nem vehetők figyelembe.

A törvényileg meghatározott évi óraszámnál többet hiányzott tanuló csak nevelőtestületi jóváhagyással kaphat érdemjegyet tanév végén.

Nem adható elégtelen osztályzat a szaktárgyból a tanuló magatartása, helytelen viselkedése miatt.

Tanulásban akadályozott tanulók

Az alsó tagozaton negyedik osztály első félévéig szöveges értékelés van. A második félévtől a tanulók teljesítményét érdemjeggyel értékeljük.

Amennyiben félévkor nem teljesíti a tanuló a követelményeket, elégtelen kap a félévi bizonyítványba, és a szülőkkel megbeszéljük a tennivalókat annak érdekében, hogy kijavításra kerüljön a jegy. Az év végi elégtelen esetén, javító vizsgára utasítjuk a tanulót.

Tanulóink sajátos nevelésű igényűek (tanulásban akadályozottak). Sokat küszködnek tanulásban akadályozottságuk mellett egyéb részképesség zavarokkal. (pl.: diszlexiával, diszgráfiával)

A tanítási-tanulási folyamat eredményességének mérését, ellenőrzését, értékelését ez a tény nagymértékben befolyásolja. Szóbeli kifejezőkészségük, fogalmazásuk jobb, mint az írásbeli. Kevesebb a hibalehetőség, mód van az azonnali javításra, korrigálásra. Ezért ellenőrzésnél a szóbeli feleletre nagyobb hangsúlyt fektetünk, Az értékelés tanulónak, tanárnak egyaránt szól.

Az írásbeli beszámoltatás formái

Felmérés – feladatlapon történik:

- tanév elején
- félévkor
- tanév végén

A **tanév elején** tudásszint mérést végzünk. Tájékoztató jellegű, ismeretek feltérképezését, számbavételét jelenti.

Félévkor és tanév végén matematikából, magyar nyelv és irodalomból írásbeli felmérést végez a pedagógus. Az alsó tagozatban többfajta érzékszervi megerősítést alkalmazunk a feladatok összeállításánál (képi, nyelvi).

Egy tanítási napon az adott osztályban csak egy felmérés iratható. A félévi és év végi felmérések érdemjegyeit az osztályzatba beszámítjuk.

Témazáró dolgozat

A témazáró dolgozatot a pedagógus egy-egy témakör után íratja meg. Ezt rendszerező, összefoglaló óra előzi meg. A dolgozat megírásának időpontját a tanulókkal előzetesen közölni kell, hogy legyen idejük a felkészülésre. Ebben az esetben köteles a pedagógus a feladatlapot egy héten belül kijavítani, a tanulóknak megmutatni. A feladatok megoldását pontról-pontra megbeszélni a tanulókkal. A gyenge írásbeli teljesítményt nyújtóknak lehetőséget kell adni a szóbeli javításra. Az érdemjegyeket piros színnel jelöljük az osztálynaplóba. A felméréseket a tanár a tanév végéig köteles megőrizni, szülői kérésre rendelkezésre bocsátani.

Röpdolgozat

Csak a felső tagozatban alkalmazzuk. Értékelésének módját a pedagógus határozza meg.

Érdemjeggyel történő értékelés

Érdemjeggyel történő értékelésnél legalább 1 érdemjeggyel való minősítést tartjuk kívánatosnak, azzal a feltételezéssel, hogy a tanulónak értenie kell, miért olyan jegyet kapott, a szám milyen teljesítményt takar. Tehát a számmal való osztályozás a már leírt standardot fejezi ki.

AZ ÉRTELMILEG AKADÁLYOZOTT TANULÓK MUNKÁJÁNAK ELLENŐRZÉSI, MÉRÉSI, ÉRTÉKELÉSI RENDSZERE

Értelmileg akadályozott tanulóinknál (a foglalkoztató tagozaton) eltekintünk a tantárgyi mérésektől, a szociális készségek mérését helyezük előtérbe.

A mérés, értékelés valamint az ellenőrzés rendszere részben a **P-A-C** (Pedagógiai Analízis és Curriculum) kidolgozott rendszerére épül.

Mint megfigyelő módszer, a felmérés eszköze. Mint vizsgálat, részletes képet nyújt a személyről. Mint képességfejlesztő program, válogatott képességek listája, a szociális fejlesztés elemeit tartalmazza, szisztematikus felmérésre szolgál.

A szociális felmérés **főbb területei, a vizsgált kompetenciák**

- Önkiszolgálás
- Kommunikáció

- Szocializáció
- Tevékenység

Úrlapjai a különféle sérülési fokokat és eltérő életkorokat egyaránt átfogják.

Alkalmazható: iskoláskorú értelmi fogyatékos gyermekekre, középsúlyos, súlyos fogyatékos esetén, fiatal felnőtt korban, középsúlyos és enyhe határeseti fogyatékos, fiatal és középkorú súlyos fogyatékos esetén.

Az értékelést kiegészíti a P-A-C kördiagram alapján elkészített szöveges értékelés. Újszerű képet nyújt a szociális kompetenciákról, a minőségi és mennyiségi jellemzőket feltüntetve.

Első évfolyamtól nyolcadik évfolyam végéig minden tantárgyból szöveges értékelést kapnak tanulóink, félévkor és tanév végén is. Az értelmi funkciók fejlődésének sajátossága miatt fejlesztésükben, ismeretszerzésükben egyéneként is eltérő nevelést – oktatást igényelnek. Teljesítményüket önmagukhoz mérten értékeljük, ezért célszerű a szöveges értékelés.

A **magatartás és a szorgalom értékelése** havonta, osztályszinten, a félévi és az év végi érdemjegy véglegesítése osztályozó értekezleten legalizálódik. A tanulók, tanórán és tanórán kívül tanúsított bármilyen magatartásának értékelése, kizárólag a magatartási érdemjegyekben nyilvánulhat meg.

A nevelői munka belső értékelése és ellenőrzése kiterjed az intézményben és az intézményen kívül folyó nevelő-oktató munka minden területére, s az egymás közötti emberi kapcsolatokra is. Az ellenőrzés formáit, az ellenőrzésre jogosultak meghatározását követik a programban a tanári munka értékelésének és ellenőrzésének szempontjai, melyek maximálisan biztosítják a pedagógiai munka minőségét.

Értékelés megjelenése az iskolai dokumentumokban

Az értelmileg akadályozott tanuló nyolcadik évfolyamának végéig, illetve a tanulásban akadályozott tanulók negyedik osztályának félévéig szöveges értékelés van.

A szöveges értékelés a tantárgyakhoz kidolgozott egyéni értékelőlapokon történik, félévkor és tanév végén.

A minősítés formái:

- **kiváló** – ha a követelményszint **80-100 %** között teljesített
- **jól megfelelt** – ha a követelményszint **65-79 %** között teljesített
- **megfelelt** – ha a követelményszint **50-64 %** között teljesített
- **gyengén felelt meg** – ha a követelményszint **35-49 %** között teljesített
- „**nem felelt meg**” minősítés helyett a tanuló lehetőséget kap arra, hogy az adott tanév követelményeit hosszabb idő alatt teljesítse.

Ezt követően a tanulók teljesítményét érdemjegyekkel fejezzük ki, amelyek az osztálynapló, értékelő napló részébe kerülnek bejegyzésre:

- **(5) jeles** – ha a követelményszint **80 %**-a fölött teljesít,
- **(4) jó** – ha a követelményszintet **65 %**-tól **79 %**-ig teljesíti,
- **(3) közepes** – ha a követelményszintet **50 %**-tól **64 %**-ig teljesíti,
- **(2) elégséges** – ha a követelményszintet **35%-**től **49 %**-ig teljesíti.

- **elégtelen** – ha a minimum követelmény szintet 35% alatt teljesíti.

A magántanulók tanév végén osztályozó vizsgát tesznek. A tanuló kísérőjét szóban értesítjük az eredményről, az írásbeli értékelést levélben elküldjük.

A szöveges minősítés kategóriái

kiválóan megfelelt	A tantervi követelményeknek megbízhatóan eleget tesz, az elsajátított ismereteket alkalmazni képes, és az adott tantárgyban egyenletesen kimagasló teljesítményt nyújt.
jól megfelelt	A tantervi követelményeknek megbízhatóan, kevés hibával tesz eleget, apró bizonytalanságai vannak. Hibáit képes önállóan javítani.
megfelelt	A tanuló ismeretei bizonytalanok, pontatlanok, gyakran hibázik. Sokszor szorul segítségre, kevésbé tud önállóan dolgozni.
gyengén felelt meg	A továbbhaladáshoz szükséges minimális ismeretekkel rendelkezik, jelentős a lemaradása a tantervi követelményekben. Önálló feladatvégzésre csak a legegyszerűbb esetekben képes.
nem felelt meg	A továbbhaladáshoz szükséges tantervi feltételeket nevelői segítséggel sem képes teljesíteni.

Szöveges értékelés

A szöveges értékelés összeállításánál a következő **szempontokat** kell figyelembe venni:

- szociális képességek, magatartási, viselkedési szokások alakulását,
- tanuláshoz, munkához való viszonyt, erőfeszítést,
- cselekvőképességet, pszicho motoros fejlődést,
- tanult ismeretek alkalmazásának képességét, az alapképességek és képességek működőképességét,
- tantárgyi követelmények teljesítését,
- a tanuló egyéni értékeinek sajátosságait, önmagához, előző teljesítményéhez mért fejlődés mértékét,
- adjon információt a pedagógusnak a helyzetfelméréshez, az egyén tanulási folyamatának tervezéséhez, a fejlődési hiányok, a különböző okból létrejött hátrányok kompenzálásához (diagnosztizálásához),
- segítsen a szülőknek, a tanulónak, s mindenkinek, aki a gyermek fejlesztésében részt vesz, gyakorlati következtetéseket levonni a tanuló fejlődése érdekében,

– az értékelőlapoknál a kész megfogalmazások közüli választások mellett lehetőséget kell biztosítani, hogy a pedagógusok önállóan is megfogalmazhassák értékelésüket a tanulóra vonatkozóan az alkalmazható tantárgyi értékelőlapokat a munkaközösségek hagyják jóvá.

Szöveges értékelés 1-4. osztály félév végéig

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM 1-2. OSZTÁLY

BESZÉD

Kiejtés

- Kiejtése tiszta, jól artikulál.
- Kiejtése megfelelő, csak apróbb javításokra szorul.
- Kiejtése egyelőre nem tiszta, különösen a ejtésében.
- Kiejtése egyelőre nem tiszta, logopédiai fejlesztést igényel, különösen a ejtése terén.

Szóbeli kifejezőképesség

- Szóbeli kifejezőképessége kiváló.
- Szóbeli kifejezőképessége megfelelő.
- Szóbeli kifejezőképessége fejlesztésre szorul. Egyelőre nehézkesen, akadozva tud csak adott témáról hosszabban, összefüggően beszélni. Otthon is több alkalmat kell teremteni számára, hogy gyakorolhassa a folyamatos beszédet.

Beszéd és szóbeli kifejezőkészség

Beszédértés

- A szóbeli közléseket gyorsan és pontosan megérti.
- A szóbeli közléseket csak többszöri ismétlés után érti meg pontosan. A figyelem és a szókincs fejlesztésére van szüksége.
- A szóbeli közléseket időnként nehezen érti meg. A figyelem és a szókincs fejlesztésére van szüksége.

A beszéd tisztasága

- Beszéde tiszta, érthető.
- Néhány hang képzése még bizonytalan.
- Néhány hangot már magában is tisztán ejt
- Sok hangképzési hibája van.
- Beszéde korrekciót igényel.
- Kiejtése tiszta, jól artikulál
- Kiejtése megfelelő, csak apróbb javításra szorul
- Kiejtése egyelőre nem tiszta, különösen a _____ ejtésében

– Kiejtése egyelőre nem tiszta, logopédiai fejlesztést igényel, különösen a _____ejtése terén

A szókincse

- Szókincse gazdag, választékosan beszél.
- Beszéde és szókincse korának megfelelő.
- Szókincse szegényes.
- A tanév során beszéde fejlődött, szókincse gazdagodott.
- Ha figyelünk rá, gondolatait helyesen választott szavakkal közli.
- Szívesen mond verset és mesét.
- Nehezen fejezi ki magát.
- Még nem szeret a társai előtt szerepelni.

OLVASÁS

Viszonyulás az olvasáshoz

Szereti a könyveket, szívesen nézegeti, lapozgatja azokat.

Szereti a könyveket, szívesen betűzgeti, olvasgatja a történeteket.

Szereti a könyveket, szívesen olvas.

A tanórán szívesen olvas, de önmagától még nem érdeklődik a könyvek iránt.

Egyelőre nem szívesen olvas.

Hangos olvasás (technika)

- Hibátlanul felismeri és megnevezi a tanult betűket.
- Bizonytalan a tanult betűk felismerésében és megnevezésében.
- Az alábbi betűk felismerésében még bizonytalan: _____
- A tanult betűket még biztonsággal nem ismeri fel.
- Önállóan összeolvassa a tanult betűket.
- A tanult betűk összeolvasásában bizonytalan.
- A betűket felismeri, de azok összeolvasása nehézséget jelent.
- Elolvas rövid szavakat, mondatokat, de azok jelentését nem érti meg.
- Elolvas rövid szavakat, mondatokat, de azok megértése még nehézséget jelent számára.
- Elolvas rövid szavakat, mondatokat, azok jelentését megérti.
- Rövid szövegek esetében már mondatokat olvas és megérti azokat.

Néma olvasás (szövegértés)

– Képes elmélyülten, magában olvasni, és az olvasottak tartalmáról beszámolni, a szöveggel kapcsolatos feladatokat megoldani.

- Képes elolvasni rövid szövegeket, és megérti azokat.
- Elolvassa a rövidebb szövegeket, de nem érti meg azokat.
- A rövidebb szövegek önálló néma olvasására még nem képes.
- Képes elolvasni rövid mondatokat, és megérti azokat.
- Képes önállóan elolvasott szavak magyarázatára, de a mondatértése még bizonytalan.

- Szavak önálló olvasására még nem képes.

Memoriterek

- Verseket szívesen és gyorsan tanul, kifejezően adja elő.
- Verseket nehezen tanul, de pontosan adja elő.
- Verseket nehezen tanul, pontatlanul adja elő.
- Verseket nem képes megtanulni és felidézni.

ÍRÁS

Íráshasználat

- Írásos tevékenységet szívesen végez.
- Írásos tevékenységet nem mindig végez szívesen.
- Írásos tevékenységet egyelőre nem szívesen végez, hamar elfárad, írástechnikai készsége még nem elég fejlett.
- Vonalvezetése és írása biztos.
- Vonalvezetése és írása határozatlan.
- Füzete tiszta, rendezett.
- Füzetvezetése egyenetlen.
- Füzete igénytelen.

Íráskép

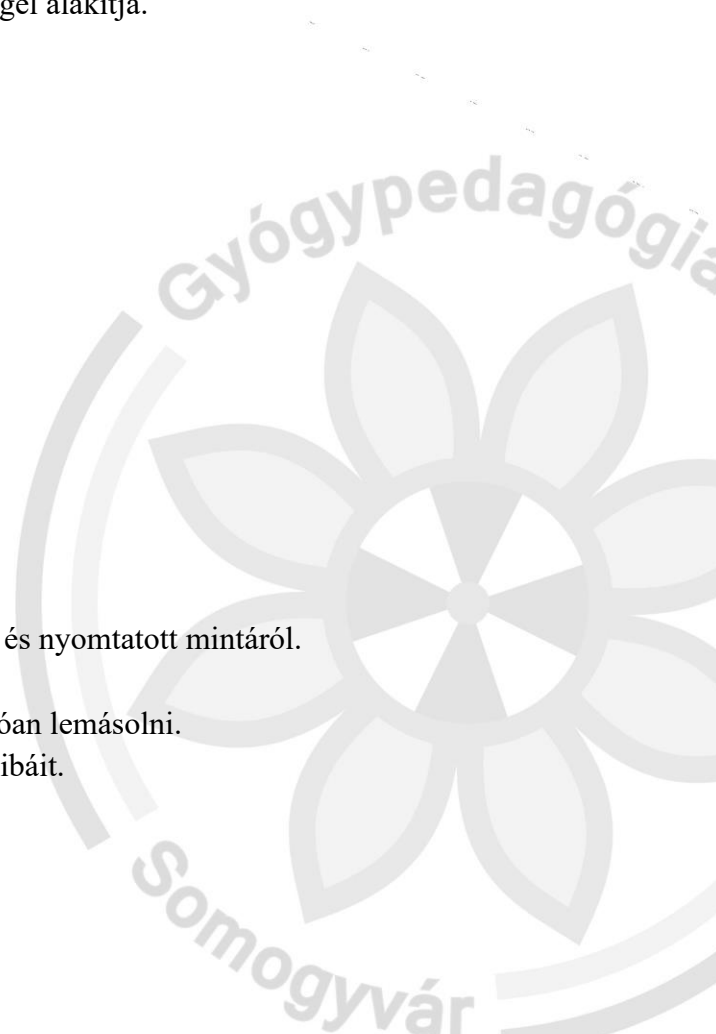
- Betűalakítása, betűkapcsolása szabályos.
- A tanult betűket, betűkapcsolatokat még segítséggel alakítja.
- Betűalakítása szabálytalan.
- Írásképe esztétikus, egyéni.
- Írásképe rendezetlen
- Írása lendületes, folyamatos.
- Betűalakítása, a betűk kapcsolása pontatlan
- Írásképe rendezetlen

Írástempó

- Írástempója az átlagnál gyorsabb
- Írástempója életkorának megfelelő.
- Az írástempója lassú.
- Írástempója lassú, folyamatos fejlesztést igényel.

Másolás

- A tanult betűket, szavakat pontosan másolja írott és nyomtatott mintáról.
- A tanult betűk, szavak másolása pontatlan.
- Még nem tudja a tanult betűket és szavakat önállóan lemásolni.
- A tanító jelölése alapján önállóan tudja javítani hibáit.
- Hibáit kis segítséggel javítani tudja.

- Hibáit még nem tudja egyedül javítani.

Tollbamondás

- Tollbamondás után hibátlanul leírja a betűket és a szavakat.
- Tollbamondás után még pontatlanul írja le a tanult betűket és szavakat.
- Tollbamondás után még nem tudja leírni a tanult betűket és szavakat.
- Képes önellenőrzéssel javítani a hibákat.
- Hibáit kis segítséggel javítani tudja.
- Hibáit nem tudja javítani.

Írás emlékezetből

- Emlékezetből is pontosan írja le a betűket, szavakat.
- Emlékezetből pontatlanul ír.
- Emlékezetből még nem tud betűket, szavakat leírni.
- Önellenőrzéssel képes javítani a hibáit.
- Önellenőrzéssel még nem tudja a hibáit javítani.

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM 3-4. OSZTÁLY

BESZÉD

Szókincs

- Szókincse gazdag.
- Szókincse életkorának megfelelő.
- Kevés szóval közli gondolatait.
- Szókincse fejlődéséhez több mesehallgatásra, olvasásra, és beszélgetésre van szüksége.
- Szókincse még fejletlen, bővítésre, pontosításra szorul.
- Szókincsének gazdagításához külön fejlesztésre van szüksége.

Helyes ejtés

- Kiejtése tiszta, beszéde jól érthető.
- Beszéde érthető, de kiejtése kisebb javításokra szorul.
- Több hangot is hibásan ejt, beszéde ezért nem mindig érthető.
- Kiejtése bizonytalan, egyelőre nem tiszta, hibáit segítséggel is nehezen tudja javítani.
- A tiszta beszéd eléréséhez logopédiai fejlesztésre van szüksége a hang(ok) hibás ejtése miatt.

Beszédértés

- Az egyszerű szóbeli közléseket gyorsan és pontosan megérti. Szívesen vesz részt közös beszélgetésekben.
- Az egyszerű szóbeli közléseket általában megérti.
- A szóbeli közléseket csak többszöri ismétlés és szavak magyarázata után érti meg pontosan.

- A szóbeli közlések megértéséhez szükséges figyelme és szókincse külön fejlesztést igényel.
- Az egyszerű utasítások megértésére már képes, de nehezen követi a tanító magyarázatait és társai beszélgetését.
- A tanítás menetébe nem tud bekapcsolódni, mert kevés szót ismer, nehezen érti meg a kérdéseket és a feladatok utasításait.

Szóbeli kifejezőképesség.

- Szóbeli kifejezőképessége kiváló. Választékosan, gördülékenyen közli gondolatait.
- Szóbeli kifejezőképessége az életkorának megfelelő. Gondolatait értelmes mondatokkal közli.
- Gondolatait nehézkesen fejezi ki. Szóbeli kifejezőképessége fejlődéséhez fejlesztő-foglalkozásra van szüksége.
- A többször gyakorolt olvasmányok tartalmának elmondásában sokat fejlődött.
- Nehézkesen, akadozva mondja el gondolatait egy adott témáról, ha hosszabban kell beszélnie.
- Összefüggő beszédre önállóan még nem képes.

OLVASÁS

Érdeklődés

- Szereti a könyveket, szívesen olvas.
- A tanórán szívesen olvas, de önállóan még nem érdeklődik a könyvek iránt.
- Igénye van az önálló olvasásra.
- Kedvenc témáiról szívesen olvas önállóan.
- Egyelőre még nem talál örömet az olvasásban.

Hangos olvasás – olvasástechnika.

Felkészülés utáni hangos olvasás.

- Felkészülés után rövid szöveget képes folyamatosan, hibátlanul vagy egészen kevés hibával felolvasni.
- Felkészülés után rövid szöveget fel tud olvasni úgy, hogy 3-4 hibánál többet nem ejt. Olvasástechnikai hibáit önállóan javítja. Leggyakoribb hibája, hogy mást olvas, mint ami a szövegben van.
- Felkészülés után rövid szöveget fel tud olvasni úgy, hogy 3-4 összetartozó szó közben már nem kell megállnia. Olvasása jól hallható és érthető. Olvasástechnikai hibái: újrakezdés/ mást olvasás/ betűtévesztés/ betűcsere. Ezeket a hibákat tanítói segítséggel javítani tudja.
- Felkészülés után rövid szöveget fel tud olvasni úgy, hogy 3-4 olvasástechnikai hibánál többet nem ejt. Olvasási tempója azonban igen lassú, az írásjelekre még nem tud odafigyelni. Nem tudja érzékeltetni a mondatfajtának megfelelő hanglejtést és hangsúlyozást.
- Felkészülés után rövid szöveget az élőbeszédhez közelítő tempóban fel tud olvasni úgy, hogy törekszik az írásjelek érzékeltetésére és a kifejező hangsúlyozásra, de gyakran követ el olvasástechnikai hibát.

- Felkészülés után rövid szöveget pontosságra törekvően olvas fel. A mondatok végét azonban nem érzékelteti, hanglejtésével nem jelzi a beszélői szándékot. (pl. kérdés, kijelentés).
- Felkészülés után rövid szöveget is csak lassú tempóban, akadozva, betűzve tud felolvasni. Közben gyakran követ el olvasástechnikai hibát, az írásjeleket többnyire nem veszi figyelembe.
- Gyakori hibás hanglejtése és indokolatlan szünettartásai miatt nehezen érthető, amit felolvas.

Néma olvasás – szövegértés

Szövegértés bizonyítása szóban

- Képes hosszabb ideig csendesen magában olvasni, az olvasottak tartalmáról pontosan beszámolni.
- Képes magában olvasni figyelmesen és tartósan, az olvasottak tartalmával kapcsolatos kérdésekre helyesen válaszol.
- Rövid ideig képes magában olvasni, de az olvasottakat többé-kevésbé pontosan fel tudja idézni.
- Tartósan képes magában olvasni, de az olvasottak tartalmát csak hiányosan tudja felidézni. Fejletlen olvasástechnikája miatt hosszú időre van szüksége a rövid szövegek elolvasásához is.
- Nem képes tartósan magában olvasni, így nem tudja sem megérteni, sem felidézni a szöveg tartalmát.
- Nehezen érti meg, amit olvas, így a szöveg tartalmát nagyon pontatlanul vagy alig tudja felidézni.

Szövegértés bizonyítása írásban

- Képes arra, hogy egy szöveget némán elolvasson, és a szöveghez kapcsolódó feladatokat írásban egyedül megoldja.
- Képes arra, hogy egy szöveget némán elolvasson, de a szöveghez kapcsolódó feladatokat írásban csak segítséggel tudja megoldani.
- Képes arra, hogy egy szöveget némán elolvasson, de a megértést vizsgáló feladatok közül csak az egyszerűbbeket tudja önállóan megoldani.
- Nem képes arra, hogy egy szöveget némán elolvasson és a szöveghez kapcsolódó feladatokat megoldja.
- Tájékozódásra a könyvekben és egyéb nyomtatott szövegekben önállóan is képes: pl. lexikonban, szótárban, tartalomjegyzékben.
- Képes ismeretlen szavakat egyedül megkeresni egyszerűen kezelhető lexikonokban, szótárakban; a megértéshez fel tudja használni az olvasókönyvben lévő szómagyarázatokat.
- Tanítói segítséggel képes ismeretlen szavakat megkeresni egyszerűen kezelhető lexikonokban, szótárakban. A megértéshez tanítói irányítással fel tudja használni az olvasókönyvben lévő szómagyarázatokat.
- Az olvasókönyvén kívül más könyveket még nem használ.

Memoriterek

- Verseket szívesen és gyorsan tanul, kifejezően adja elő.
 - Verseket nehezen tanul, de pontosan adja elő.
 - Verseket nehezen tanul, pontatlanul adja elő.
- Verseket nem képes megtanulni és felidézni.

ÍRÁS

Íráskép

- Betűalakítása, betűkapcsolása szabályos, szép.
- Betűalakítása, betűkapcsolása időnként szabálytalan, egyenetlen.
- Betűalakítása, betűkapcsolása gyakran szabálytalan. Írása ettől még olvasható, de nem szép.
- Betűalakítása, betűkapcsolása olyan mértékben eltér a szabályostól, hogy írása már nehezen olvasható.
- Írása lendületes, egyenetlen és jól olvasható.
- Vonalvezetése határozott, képes a sor kitöltésére.
- Vonalvezetése bizonytalan, időnként kilép a vonalak közül.

Füzetvezetés

- Füzete tiszta, rendes, áttekinthető.
- Füzetébe egyre rendezettebben dolgozik.
- Füzete rendezetlen.
- Füzetvetése igényes, rendezett. 62. Füzete rendezetlen, igénytelen.
- Füzetvezetésének rendezettsége sokat fejlődött.

Helyesírás

- Írás közben kevés hibát ejt.
- Többnyire hibátlanul másol, de emlékezetből íráskor és tollbamondáskor még gyakran téveszt.
- Sok hibával ír.
- Gyakori hibái másoláskor ____ tollbamondás íráskor: ____ emlékezetből íráskor: ____
- Gyakran elhagyja a mondatvégi írásjeleket.
- A begyakorolt szókészlet körében is bizonytalan a j és az ly hangok jelölésében.
- Sokszor téveszt a hangok időtartamának jelölésében.
- Egyéni gyakorlásra, fejlesztésre van szüksége helyesírása javulásához.

MATEMATIKA 1-2. OSZTÁLY

Érdeklődése, órai aktivitása

- A számolással és egyéb matematikai problémákkal összefüggő feladatokat szívesen végzi.
- Órákon aktív, figyelmes.

- Önálló munkái többnyire hibátlanok.
- A számolással és egyéb matematikai problémákkal összefüggő feladatokat többnyire elvégzi.
- Órákon nem mindig aktív, de szorgalmasan dolgozik.
- Önálló munkáiban keveset hibázik.
- A számolással és egyéb matematikai problémákkal összefüggő feladatokat legtöbbször szívesen végzi.
- Órákon nem mindig aktív, de szorgalmasan, figyelmesen dolgozik.
- A számolással és egyéb matematikai problémákkal összefüggő feladatok iránt ritkán mutat érdeklődést.
- Órai aktivitása változó.
- Önálló munkavégzés közben gyakran bizonytalan.
- Önálló munkavégzés közben aránylag sokat hibázik.
- A számolással és egyéb matematikai problémákkal összefüggő feladatokat egyelőre nem végzi szívesen.
- Órákon gyakran elkalandozik. nem figyel.
- Önálló munkái sok esetben hiányosak, hibásak.
- A számolással és egyéb matematikai problémákkal összefüggő feladatvégzésben felzárkóztatásra szorul.

Mennyiség- és számfogalom

- Mennyiség- és számfogalma számkörben kialakult.
- Mennyiség- és számfogalma számkörben még nem alakult ki.
- Biztonsággal felismeri és lejegyzí a számokat-ig.
- A számok felismerésében és lejegyzésében még téveszt.
- Nem ismeri fel a tanult számokat.
- Számfogalma biztos 20-ig.
- Számfogalma még bizonytalan 20-ig.
- Aszámkörben számfogalma kialakult.
- Aszámkörben számfogalma kialakulóban van.
- A ...számkörben számfogalma még bizonytalan.
- A(z)jegyű számokat helyesen képezi, olvassa, írja, számlálja, sorba tudja rendezni.
- Általában helyesen képezi, olvassa, írja a számokat.
- Nem mindig képezi, olvassa, írja pontosan ajegyű számokat.
- A számlálásban, összehasonlításban, sorba-rendezésben téveszt.
- Legtöbbször megtalálja a számok helyét a számegyenesen, de a számok tulajdonságainak megnevezésében és a számszomszédok felismerésében néha bizonytalan.

Számolási készség, műveletvégzés

- Műveleteket hibátlanul végez.
- Műveleteket önállóan, kevés hibával végez.
- Műveleteket önállóan, több hibával végez.

- Műveleteket önállóan, sok hibával végez.
- Műveleteket csak segítséggel végez.
- Műveleteket segítséggel sem tud elvégezni.
- Adott szabály szerint képes számsorozat folytatására.
- Segítséggel képes a számsorozatot folytatni.
- Nem képes adott szabály szerint számsorozatot folytatni.
- Képről helyesen alkot számfeladatot.
- Képről segítséggel képes a számfeladat folytatására.
- Még nem tud képről számfeladatot megoldani.
- Képes a tanult műveleteket képről, tevékenységről leolvasni, kirakással, rajzzal megjeleníteni.
- A tanult műveleteket képről, tevékenységről történő leolvasásában, leírásában, azok megjelenítésében segítségre szorul.
- Eszközhasználat nélkül hibátlanul dolgozik.
- Eszközhasználat nélkül, kevés hibával dolgozik.
- Eszközhasználatl jól dolgozik.
- Eszközhasználatl, több hibával dolgozik.
- Önállóan képes összeadni és kivonni-as számkörben.
- Önállóan nem képes összeadni és kivonni-as számkörben
- Sok hibával dolgozik.
- Fejszámolása gyors és pontos.
- Fejszámolása átlagos tempójú.
- Fejszámolása lassú, pontatlan.

Szöveges feladatok megoldása

- Képes egyszerű, egyenes és fordított szövegezésű szöveges feladatot megjeleníteni kirakással, rajzzal, megoldani művelettel.
- Szöveges feladatból önállóan le tudja jegyezni az adatokat.
- Tud kirakáshoz, képhez szöveget alkotni.
- Általában képes egyszerű szövegezésű feladatokat megjeleníteni, művelettel megoldani.
- Egyelőre csak segítséggel tud egyszerű szöveges feladatokat megjeleníteni, megoldani művelettel.

Geometriai összefüggések felismerése, alkalmazása, mérések

- Biztonsággal felismeri a síkidomokat.
- Megbízhatóan tud síkidomokat előállítani, szétválogatni, rendszerezni.
- Meg tudja nevezni a megismert síkidomokat és testeket.
- Tud síkidomokat a tanult módszerekkel előállítani.
- Többnyire meg tudja nevezni a megismert síkidomokat és testeket.
- Egyelőre csak segítséggel tud geometriai alakzatokat előállítani.
- Megfigyelései gyakran pontatlanok, így a síkidomok szétválogatásában, rendezésében sokat téveszt.

- A geometriai elnevezésekben bizonytalan.
- A megismert mértékegységeket felismeri és alkalmazni tudja.
- A megismert mértékegységeket felismeri, de nem tudja alkalmazni.
- A megismert mértékegységeket nem ismeri fel.

MATEMATIKA 3. OSZTÁLY

Érdeklődése, órai aktivitása

- A számolással és egyéb matematikai problémákkal összefüggő feladatokat szívesen végzi.
- Órákon aktív, figyelmes.
- Önálló munkái többnyire hibátlanok.
- A számolással és egyéb matematikai problémákkal összefüggő feladatokat többnyire elvégzi.
- Órákon nem mindig aktív, de szorgalmasan dolgozik.
- Önálló munkáiban keveset hibázik.
- A számolással és egyéb matematikai problémákkal összefüggő feladatokat legtöbbször szívesen végzi.
- Órákon nem mindig aktív, de szorgalmasan, figyelmesen dolgozik.
- A számolással és egyéb matematikai problémákkal összefüggő feladatok iránt ritkán mutat érdeklődést.
- Órai aktivitása változó.
- Önálló munkavégzés közben gyakran bizonytalan.
- Önálló munkavégzés közben aránylag sokat hibázik.
- A számolással és egyéb matematikai problémákkal összefüggő feladatokat egyelőre nem végzi szívesen.
- Órákon gyakran elkalandozik. nem figyel.
- Önálló munkái sok esetben hiányosak, hibásak.
- A számolással és egyéb matematikai problémákkal összefüggő feladatvégzésben felzárkóztatásra szorul.

Mennyiség- és számfogalom

- Mennyiség- és számfogalma számkörben kialakult.
- Mennyiség- és számfogalma számkörben még nem alakult ki.
- Biztonsággal felismeri és lejegyzí a számokat-ig.
- A számok felismerésében és lejegyzésében még téveszt.
- Nem ismeri fel a tanult számokat.
- Számfogalma biztos ...-ig.
- Számfogalma még bizonytalan ...-ig.
- Aszámkörben számfogalma kialakult.
- Aszámkörben számfogalma kialakulóban van.
- A ...számkörben számfogalma még bizonytalan.

- A(z)jegyű számokat helyesen képezi, olvassa, írja, számlálja, sorba tudja rendezni.
- Általában helyesen képezi, olvassa, írja a számokat.
- Nem mindig képezi, olvassa, írja pontosan ajegyű számokat.
- A számlálásban, összehasonlításban, sorba-rendezésben téveszt.
- Legtöbbször megtalálja a számok helyét a számegyenesen, de a számok tulajdonságainak megnevezésében és a számszomszédok felismerésében néha bizonytalan.

Számolási készség, műveletvégzés

Tízestlépés nélküli műveletvégzés:

- Műveleteket hibátlanul végez.
- Műveleteket önállóan, kevés hibával végez.
- Műveleteket önállóan, több hibával végez.
- Műveleteket önállóan, sok hibával végez.
- Műveleteket csak segítséggel végez.
- Műveleteket segítséggel sem tud elvégezni.

Tízestlépéses műveletvégzés:

- Műveleteket hibátlanul végez.
- Műveleteket önállóan, kevés hibával végez.
- Műveleteket önállóan, több hibával végez.
- Műveleteket önállóan, sok hibával végez.
- Műveleteket csak segítséggel végez.
- Műveleteket segítséggel sem tud elvégezni.
- Adott szabály szerint képes számsorozat folytatására.
- Segítséggel képes a számsorozatot folytatni.
- Nem képes adott szabály szerint számsorozatot folytatni.
- Képről helyesen alkot számfeladatot.
- Képről segítséggel képes a számfeladat folytatására.
- Még nem tud képről számfeladatot megoldani.
- Képes a tanult műveleteket képről, tevékenységről leolvasni, kirakással, rajzzal megjeleníteni.
- A tanult műveleteket képről, tevékenységről történő leolvasásában, leírásában, azok megjelenítésében segítségre szorul.
- Eszközhasználat nélkül hibátlanul dolgozik.
- Eszközhasználat nélkül, kevés hibával dolgozik.
- Eszközhasználatl jól dolgozik.
- Eszközhasználatl, több hibával dolgozik.
- Önállóan képes összeadni és kivonni-as számkörben.
- Önállóan nem képes összeadni és kivonni-as számkörben
- Sok hibával dolgozik.
- Fejszámolása gyors és pontos.
- Fejszámolása átlagos tempójú.
- Fejszámolása lassú, pontatlan.

- A megismert szorzó és bennfoglaló táblákat hibátlanul fel tudja idézni, valamint alkalmazni.
- A megismert szorzó és bennfoglaló táblákat hibásan tudja felidézni, valamint alkalmazni.
- A megismert szorzó és bennfoglaló táblákat nem tudja felidézni, valamint alkalmazni.

Szöveges feladatok megoldása

- Képes egyszerű, egyenes és fordított szövegezésű szöveges feladatot megjeleníteni kirakással, rajzzal, megoldani művelettel.
- Szöveges feladatból önállóan le tudja jegyezni az adatokat.
- Tud kirakáshoz, képhez szöveget alkotni.
- Általában képes egyszerű szövegezésű feladatokat megjeleníteni, művelettel megoldani.
- Egyelőre csak segítséggel tud egyszerű szöveges feladatokat megjeleníteni, megoldani művelettel.

Geometriai összefüggések felismerése, alkalmazása, mérések

- Biztonsággal felismeri a síkidomokat.
- Megbízhatóan tud síkidomokat előállítani, szétválogatni, rendszerezni.
- Meg tudja nevezni a megismert síkidomokat és testeket.
- Tud síkidomokat a tanult módszerekkel előállítani.
- Többnyire meg tudja nevezni a megismert síkidomokat és testeket.
- Egyelőre csak segítséggel tud geometriai alakzatokat előállítani.
- Megfigyelései gyakran pontatlanok, így a síkidomok szétválogatásában, rendezésében sokat téveszt.
- A geometriai elnevezésekben bizonytalan.
- A megismert mértékegységeket felismeri és alkalmazni tudja.
- A megismert mértékegységeket felismeri, de nem tudja alkalmazni.
- A megismert mértékegységeket nem ismeri fel.

MATEMATIKA 4. OSZTÁLY

Érdeklődése, órai aktivitása

- A számolással és egyéb matematikai problémákkal összefüggő feladatokat szívesen végzi.
- Órákon aktív, figyelmes.
- Önálló munkái többnyire hibátlanok.
- A számolással és egyéb matematikai problémákkal összefüggő feladatokat többnyire elvégzi.
- Órákon nem mindig aktív, de szorgalmasan dolgozik.
- Önálló munkáiban keveset hibázik.
- A számolással és egyéb matematikai problémákkal összefüggő feladatokat legtöbbször szívesen végzi.
- Órákon nem mindig aktív, de szorgalmasan, figyelmesen dolgozik.

- A számolással és egyéb matematikai problémákkal összefüggő feladatok iránt ritkán mutat érdeklődést.
- Órai aktivitása változó.
- Önálló munkavégzés közben gyakran bizonytalan.
- Önálló munkavégzés közben aránylag sokat hibázik.
- A számolással és egyéb matematikai problémákkal összefüggő feladatokat egyelőre nem végzi szívesen.
- Órákon gyakran elkalandozik. nem figyel.
- Önálló munkái sok esetben hiányosak, hibásak.
- A számolással és egyéb matematikai problémákkal összefüggő feladatvégzésben felzárkóztatásra szorul.

Mennyiség- és számfogalom

- Mennyiség- és számfogalma számkörben kialakult.
- Mennyiség- és számfogalma számkörben még nem alakult ki.
- Biztonsággal felismeri és lejegyzí a számokat-ig.
- A számok felismerésében és lejegyzésében még téveszt.
- Nem ismeri fel a tanult számokat.
- Számfogalma biztos ...-ig.
- Számfogalma még bizonytalan ...-ig.
- Aszámkörben számfogalma kialakult.
- Aszámkörben számfogalma kialakulóban van.
- A ...számkörben számfogalma még bizonytalan.
- A(z)jegyű számokat helyesen képezi, olvassa, írja, számlálja, sorba tudja rendezni.
- Általában helyesen képezi, olvassa, írja a számokat.
- Nem mindig képezi, olvassa, írja pontosan ajegyű számokat.
- A számlálásban, összehasonlításban, sorba-rendezésben téveszt.
- Legtöbbször megtalálja a számok helyét a számegyenesen, de a számok tulajdonságainak megnevezésében és a számszomszédok felismerésében néha bizonytalan.

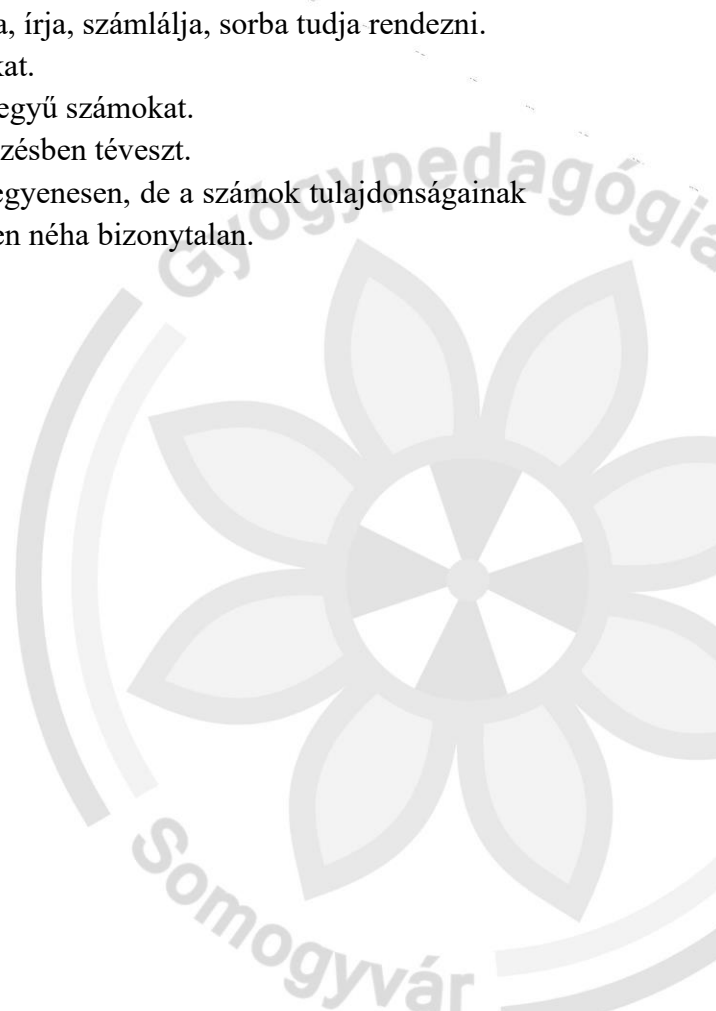
Számolási készség, műveletvégzés

Tízestlépés nélküli műveletvégzés:

- Műveleteket hibátlanul végez.
- Műveleteket önállóan, kevés hibával végez.
- Műveleteket önállóan, több hibával végez.
- Műveleteket önállóan, sok hibával végez.
- Műveleteket csak segítséggel végez.
- Műveleteket segítséggel sem tud elvégezni.

Tízestlépéses műveletvégzés:

- Műveleteket hibátlanul végez.
- Műveleteket önállóan, kevés hibával végez.
- Műveleteket önállóan, több hibával végez.

- Műveleteket önállóan, sok hibával végez.
- Műveleteket csak segítséggel végez.
- Műveleteket segítséggel sem tud elvégezni.
- Adott szabály szerint képes számsorozat folytatására.
- Segítséggel képes a számsorozatot folytatni.
- Nem képes adott szabály szerint számsorozatot folytatni.
- Képről helyesen alkot számfeladatot.
- Képről segítséggel képes a számfeladat folytatására.
- Még nem tud képről számfeladatot megoldani.
- Képes a tanult műveleteket képről, tevékenységről leolvasni, kirakással, rajzzal megjeleníteni.
- A tanult műveleteket képről, tevékenységről történő leolvasásában, leírásában, azok megjelenítésében segítségre szorul.
- Eszközhasználat nélkül hibátlanul dolgozik.
- Eszközhasználat nélkül, kevés hibával dolgozik.
- Eszközhasználatl jól dolgozik.
- Eszközhasználatl, több hibával dolgozik.
- Önállóan képes összeadni és kivonni-as számkörben.
- Önállóan nem képes összeadni és kivonni-as számkörben
- Sok hibával dolgozik.
- Fejszámolása gyors és pontos.
- Fejszámolása átlagos tempójú.
- Fejszámolása lassú, pontatlan.
- A megismert szorzó és bennfoglaló táblákat hibátlanul fel tudja idézni, valamint alkalmazni.
- A megismert szorzó és bennfoglaló táblákat hibásan tudja felidézni, valamint alkalmazni.
- A megismert szorzó és bennfoglaló táblákat nem tudja felidézni, valamint alkalmazni.

Szöveges feladatok megoldása

- Képes egyszerű, egyenes és fordított szövegezésű szöveges feladatot megjeleníteni kirakással, rajzzal, megoldani művelettel.
- Szöveges feladatból önállóan le tudja jegyezni az adatokat.
- Tud kirakáshoz, képhez szöveget alkotni.
- Általában képes egyszerű szövegezésű feladatokat megjeleníteni, művelettel megoldani.
- Egyelőre csak segítséggel tud egyszerű szöveges feladatokat megjeleníteni, megoldani művelettel.

Geometriai összefüggések felismerése, alkalmazása, mérések

- Biztonsággal felismeri a síkidomokat.
- Megbízhatóan tud síkidomokat előállítani, szétválogatni, rendszerezni.
- Meg tudja nevezni a megismert síkidomokat és testeket.

- Ismeri és tudja használni a kerület számítás szabályát.
- Ismeri, és többnyire jól használja a kerület számítás szabályait.
- Tud síkidomokat a tanult módszerekkel előállítani.
- Többnyire meg tudja nevezni a megismert síkidomokat és testeket.
- Egyelőre csak segítséggel tud geometriai alakzatokat előállítani.
- Megfigyelései gyakran pontatlanok, így a síkidomok szétválogatásában, rendezésében sokat téveszt.
- A geometriai elnevezésekben bizonytalan.
- A megismert mértékegységeket felismeri és alkalmazni tudja.
- A megismert mértékegységeket felismeri, de nem tudja alkalmazni.
- A megismert mértékegységeket nem ismeri fel.

KÖRNYEZETISMERET 2. OSZTÁLY

Érdeklődés

- Rendkívül nyitott és érdeklődő a természet jelenségei és értékei iránt.
- Fel lehet kelteni az érdeklődését a természet jelenségei és értékei iránt.
- Ritkán mutat érdeklődést a természet jelenségei iránt.

Tájékozódás

- Jól használja a térbeli és időbeli tájékozódáshoz szükséges fogalmakat.
- Még bizonytalan a térbeli és időbeli tájékozódást kifejező szavak használatában.
- Segítséggel sem képes a tájékozódáshoz használt kifejezések megkülönböztetésére.
- A hét napjait, a hónapok és az évszakok nevét ismeri, képes azok felsorolására.
- Segítséggel képes a hét napjainak, a hónapok és évszakok nevének felsorolására.
- Még nem tudja önállóan megnevezni a napok, hónapok, évszakok neveit.

Megismerési módszerek

- Képes megnevezni a tárgyak érzékelhető tulajdonságait (alak, forma, szín).
- Még bizonytalan a tárgyak érzékelhető tulajdonságainak megnevezésében (alak, forma, szín).
- Nem tudja megnevezni az érzékelhető tulajdonságokat (alak, forma, szín).
- Megfigyelései pontosak, képes megadott szempontú rendezésre is.
- Általában pontosan képes megfigyelni, de a megfogalmazásban és a rendezésben még segítségre szorul.
- Megfigyelései pontatlanok, tapasztalatait nehezen tudja megfogalmazni.

Ismeretek

- A megismert életközösségekkel kapcsolatos tájékozottsága kiváló, ismeretei megbízhatóak.
- A megismert életközösségekkel kapcsolatos tájékozottsága és ismeretei megfelelőek.

- A megismert életközösségekkel kapcsolatos tájékozottsága és ismereti bizonytalanok, hiányosak.
- Önmagára, az emberi testre vonatkozó ismeretei alaposak. Megbízható tudással rendelkezik az egészséges életmóddal kapcsolatban.
- Önmagára, az emberi testre vonatkozó ismeretei megfelelőek. Átlagos tudással rendelkezik az egészséges életmóddal kapcsolatban.
- Önmagára, az emberi testre vonatkozó ismeretei hiányosak. Gyenge tudással rendelkezik az egészséges életmóddal kapcsolatban.

KÖRNYEZETISMERET 3. OSZTÁLY

Érdeklődés

- Rendkívül nyitott és érdeklődő a természet jelenségei és értékei iránt.
- Fel lehet kelteni az érdeklődését a természet jelenségei és értékei iránt.
- Ritkán mutat érdeklődést a természet jelenségei iránt.

Tájékozódás

- Jól használja a térbeli és időbeli tájékozódáshoz szükséges fogalmakat.
- Még bizonytalan a térbeli és időbeli tájékozódást kifejező szavak használatában.
- Segítséggel sem képes a tájékozódáshoz használt kifejezések megkülönböztetésére.
- A hét napjait, a hónapok és az évszakok nevét ismeri, képes azok felsorolására.
- Segítséggel képes a hét napjainak, a hónapok és évszakok nevének felsorolására.
- Még nem tudja önállóan megnevezni a napok, hónapok, évszakok neveit.

Megismerési módszerek

- Képes megnevezni a tárgyak érzékelhető tulajdonságait (alak, forma, szín).
- Még bizonytalan a tárgyak érzékelhető tulajdonságainak megnevezésében (alak, forma, szín).
- Nem tudja megnevezni az érzékelhető tulajdonságokat (alak, forma, szín)..
- Megfigyelései pontosak, képes megadott szempontú rendezésre is.
- Általában pontosan képes megfigyelni, de a megfogalmazásban és a rendezésben még segítségre szorul.
- Megfigyelései pontatlanok, tapasztalatait nehezen tudja megfogalmazni.

Ismeretek

- A megismert életközösségekkel kapcsolatos tájékozottsága kiváló, ismeretei megbízhatóak.
- A megismert életközösségekkel kapcsolatos tájékozottsága és ismeretei megfelelőek.
- A megismert életközösségekkel kapcsolatos tájékozottsága és ismereti bizonytalanok, hiányosak.

- Önmagára, az emberi testre vonatkozó ismeretei alaposak. Megbízható tudással rendelkezik az egészséges életmóddal kapcsolatban.
- Önmagára, az emberi testre vonatkozó ismeretei megfelelőek. Átlagos tudással rendelkezik az egészséges életmóddal kapcsolatban.
- Önmagára, az emberi testre vonatkozó ismeretei hiányosak. Gyenge tudással rendelkezik az egészséges életmóddal kapcsolatban.

KÖRNYEZETISMERET 4. OSZTÁLY

Érdeklődés

- A természet jelenségei, értékei iránt rendkívül nyitott és érdeklődő.
- A természet jelenségei, értékei iránti érdeklődését tanítói segítséggel lehet felkelteni és fenntartani.
- A természet jelenségei iránt ritkán mutat érdeklődést.
- A természetvédelmi tevékenységekben szívesen részt vesz.
- Figyelmeztetni kell környezeté megbecsülésére és megóvására.

Megismerő tevékenységekben való eredményessége

- Megfigyelései pontosak, a tapasztalatok felidézése, rögzítése során felismeri az összefüggéseket.
- Megfigyelései többnyire pontosak, de a tapasztalatok felidézése, rögzítése során az összefüggések felismeréséhez tanítói segítségre van szüksége.
- Megfigyelései gyakran pontatlanok, felületesek, és a tapasztalatok felidézésében, rögzítésében is bizonytalan. Nehezen fedez fel összefüggéseket. Megismerő tevékenységében sok segítségre van szüksége.
- Ismeri és alkalmazza a gyalogos közlekedés elemi szabályait.
- Ismeri, de nem mindig alkalmazza a gyalogos közlekedés elemi szabályait.
- Nem ismeri, és nem alkalmazza a közlekedési szabályokat.
- Figyelmeztetésre, segítségre szorul a közlekedésben.

Alkalmazás, tájékozottság

- Tapasztalás útján, valamint képi és szöveges formában megszerzett ismereteit új feladathelyzetben is megbízhatóan fel tudja idézni. Az élő és élettelen környezettel kapcsolatos tájékozottsága kiváló.
- Tájékozódása közvetlen környezetében, szülőföldjén biztos.
- Megszerzett ismereteit nem mindig tudja pontosan felidézni és alkalmazni. Tájékozottsága főként a növények körében jó.
- Tájékozódása közvetlen környezetében, szülőföldjén bizonytalan.
- Megszerzett ismereteit nem mindig tudja pontosan felidézni és alkalmazni. Tájékozottsága főként az állatok körében jó.

- Tapasztalás útján megszerzett ismereteit megőrzi, főként az állatok/növények iránt mutat érdeklődést.
- Élő és élettelen környezetére még nem mindig figyel tudatosan. Gyakran kell figyelmeztetni. A megszerzett ismereteket nem tudja alkalmazni.
- Önmagára, az emberi testre vonatkozó ismeretei alaposak. Megbízható tudással rendelkezik az egészséges életmóddal kapcsolatban. A megismert betegségeket felismeri, tudja, kihez kell fordulni segítségért sérülés, rosszullét esetén.
- Önmagára, az emberi testre vonatkozó ismeretei megfelelőek. Átlagos tudással rendelkezik az egészséges életmóddal kapcsolatban. A megismert betegségeket általában felismeri, tudja, kihez kell fordulni segítségért sérülés, rosszullét esetén.
- Önmagára, az emberi testre vonatkozó ismeretei hiányosak. Gyenge tudással rendelkezik az egészséges életmóddal kapcsolatban. A megismert betegségeket nem ismeri fel, nem tudja, kihez kell fordulni segítségért sérülés, rosszullét esetén.

ÉNEK-ZENE 1. osztály

Érdeklődés, aktivitás

- A zenét szereti, élvezi, a feladatokat szívesen végzi.
- A zenét szereti, élvezi, de a feladatokat nem mindig végzi szívesen.
- A zenét szereti, de a feladatokban való részvételhez bátorítást igényel.

Dallami készség, éneklés

- A tanult dalokat el tudja énekelni csoportban és önállóan is.
- A tanult dalokat el tudja énekelni csoportban.
- A tanult dalokat csoportban sem tudja elénekelni.

Ritmikai készsége

- Hallás után képes egyszerű ritmus visszatapsolására.
- Hallás után segítséggel képes egyszerű ritmus visszatapsolására.
- Hallás után segítséggel sem képes egyszerű ritmus visszatapsolására.
- A tanult ritmusokat, azok jeleit ismeri és használja.
- A tanult ritmusokat, azok jeleit felismeri, de nem használja.
- A tanult ritmusokat, azok jeleit nem ismeri fel.

- Szívesen részt vesz a tanult gyermekjátékok eljátszásában.
- Csak biztatásra vesz részt a tanult gyermekjátékok eljátszásában.
- Biztatásra sem vesz részt a tanult gyermekjátékok eljátszásában.

ÉNEK-ZENE 2. osztály

Érdeklődés, aktivitás

- A zenét szereti, élvezi, a feladatokat szívesen végzi.
- A zenét szereti, élvezi, de a feladatokat nem mindig végzi szívesen.
- A zenét szereti, élvezi, de a feladatok elvégzésében bátorításra szorul.
- Érdeklődését, figyelmét nehéz a zene iránt felkelteni és ébren tartani.

Ritmikai készsége

- Ritmikai készsége a tanult és gyakorolt dalokkal kapcsolatos feladatok végzése közben jó fejlettséget mutat.
- A ritmikai elemeket felismeri, ha a ritmikai motívumok a tanult dalokhoz kapcsolódnak.
- Ritmikai készsége kialakulóban van, dalrészletek ritmusát képes bemutatni. Képes a tanult dalokat dalritmusról felismerni.
- Képes a dalok ritmusát összehasonlítani.
- Ritmikai készsége külön, egyéni fejlesztésre szorul.
- Az egyenletes járást ritmustapsra, éneklésre vagy zenére pontosan végzi, képes a társakkal való együttmozgásra, a tempótartásra.
- Az egyenletes járást ritmustapsra, éneklésre vagy zenére néha eltéveszti, de törekszik a társakkal való együttmozgásra, és a tempótartásra.
- Az egyenletes járást ritmustapsra, éneklésre vagy zenére gyakran eltéveszti, a társakkal való együttmozgásban és a tempótartásban bizonytalan

Dallami készség, éneklés

- Zenei hallása az ismert és gyakorolt dalok esetében kiváló, tisztán, pontosan énekel.
- Zenei hallása jó, a gyakorolt dalokat a többiekkel együtt többnyire tisztán énekl.
- Zenei hallása fokozatosan fejlődik, de időnként pontatlanul és bántortalanul énekel.
- Zenei hallása külön fejlesztésre szorul.
- Énekes-mozgásos játékokban szívesen részt vesz.
- Az énekes–mozgásos játékokba nem szívesen kapcsolódik be, a zenéhez kapcsolódó ritmikus mozgás örömét még nem fedezte fel

ÉNEK-ZENE 3. osztály

Érdeklődés, általános zenei képességek

Érdeklődés, aktivitás

- A zenét szereti, élvezi, a feladatokat szívesen végzi.
- A zenét szereti, élvezi, de a feladatokat nem mindig végzi szívesen.
- A zenét szereti, élvezi, de a feladatok önálló elvégzésében bátorításra szorul.

Ritmikai készség

- Ritmikai készsége fejlett. A tanult ritmusképleteket kottaképről felismeri, pontosan olvassa le.
- Ritmikai készsége megfelelő. A tanult ritmusképletek felismerésében, leolvasásában ritkán téveszt.
- Ritmikai készsége kialakulóban van. A tanult ritmusképleteket nehezen ismeri fel.
- Ritmikai készsége külön egyéni fejlesztésre szorul.

Dallami készség, éneklés

- Zenei hallása kiváló, magabiztosan, tisztán, pontosan énekel. Magabiztosan éneklő a dalokat. Képes kottából szolmizálni.
- Zenei hallása jó, a többiekkel együtt legtöbbször tisztán énekel. Elfogadhatóan tud kottából is szolmizálni.
- Zenei hallása fokozatosan fejlődik, de egyelőre időnként pontatlanul/bátortalanul énekel. Segítséggel képes a gyakorolt dalokat kottából szolmizálni.

Improvizáció

- Kreatívan vesz részt dallamok kiegészítésében, megadott szöveghez, ritmussorhoz szívesen talál ki új dallamot.
- Általában szívesen vállalkozik dallamok kiegészítésére, rögtönzésére.
- Egyelőre nem szívesen vállalkozik dallamok kiegészítésére, rögtönzésére.

Ritmikai érzék, tempótartás, mozgáskoordináció

- A tanult játékokat, játék- és motívumfűzéseket pontos ritmusban, énekléssel kísérve is el tudja végezni. Képes a társakkal való együttmozgásra.
- A tanult játékokat, játék- és motívumfűzéseket még nem mindig tudja pontos ritmusban, énekléssel kísérve végezni, de igyekszik a többiekkel összhangban mozogni.
- A tanult játékokat, játék- és motívumfűzéseket gyakran pontatlanul végzi. Bizonytalan a társakkal való együtt mozgása

Befogadói képességek

- Az osztályban hallgatott zeneműveket, a közösen megfigyelt hangszerek hangját felismeri. Képes megadott szempont szerint tudatos megfigyelést végezni, megfigyeléseit megfogalmazni. A tanult kórustípusokat meg tudja különböztetni.
- Az osztályban hallgatott zeneműveket, a közösen megfigyelt hangszerek hangját, a tanult kórustípusokat nem mindig ismeri fel. Tudatos megfigyelései gyakran felületesek, pontatlanok, megfigyeléseit nem mindig tudja megfogalmazni.

ÉNEK-ZENE 4. OSZTÁLY I. FÉLÉVE

Érdeklődés, általános zenei képességek

Érdeklődés aktivitás

- A zenét szereti, élvezi, a feladatokat szívesen végzi.
- A zenét szereti, élvezi, de a feladatokat nem mindig végzi szívesen.
- A zenét szereti, élvezi, de a feladatok megoldásában bátorításra szorul.

Ritmikai készség

- Ritmikai készsége fejlett. A tanult ritmusképleteket kottaképről felismeri, pontosan olvassa le. Hibátlanul hangoztatja a változó ütemű dalok ritmusát is.
- Ritmikai készsége megfelelő. A tanult ritmusképletek felismerésében, leolvasásában ritkán téveszt. A változó ütemű dalok hangoztatásában néha téveszt.
- Ritmikai készsége kialakulóban van. A tanult ritmusképleteket nehezen ismeri fel, olvassa le. A változó ütemű dalok ritmusát sok hibával hangoztatja.
- Ritmikai készsége egyéni fejlesztésre szorul.

Dallami készség, éneklés

- Zenei hallása kiváló, tisztán, pontosan énekel, többszólamú dalok közös éneklése során is.
- Magabiztosan képes a tanult dalok szolmizálására.
- Zenei hallása jó, legtöbbször tisztán énekel, de többszólamú dalok közös éneklésekor még időnként bizonytalan, határozatlan. Elfogadhatóan képes a tanult dalokat szolmizálni.
- Zenei hallása fokozatosan fejlődik, de egyelőre időnként pontatlanul/bátortalanul énekel.
- Segítséggel képes a tanult dalokat szolmizálni.
- Hibásan énekel, ezért egyéni fejlesztésre szorul. A tanult dalokat segítséggel sem képes önállóan szolmizálni.

Ritmikai és dallami ismeretek

- A ritmusra, dallamra vonatkozó jelzéseket, elnevezéseket, fogalmakat ismeri, szóbeli és írásbeli tevékenység során fel tudja használni.
- A ritmusra, dallamra vonatkozó jelzéseket, elnevezéseket, fogalmakat ismeri, de nem mindig képes szóbeli és írásbeli tevékenység során pontosan használni.
- A ritmusra, dallamra vonatkozó jelzéseket, elnevezéseket, fogalmakat nem ismeri

Befogadói képességek

- Az osztályban hallgatott zeneműveket, a közösen megfigyelt hangszerek hangját felismeri. Képes megadott szempont szerint tudatos megfigyelést végezni, megfigyeléseit megfogalmazni. A tanult kórustípusokat meg tudja különböztetni.
- Az osztályban hallgatott zeneműveket, a közösen megfigyelt hangszerek hangját, a tanult kórustípusokat nem mindig ismeri fel. Tudatos megfigyelései gyakran felületesek, pontatlanok, megfigyeléseit nem mindig tudja megfogalmazni.

Improvizáció

Kreatívan vesz részt dallamok kiegészítésében, megadott szöveghez, ritmussorhoz szívesen talál ki új dallamot.

Általában szívesen vállalkozik dallamok kiegészítésére, rögtönzésére.

Egyelőre nem szívesen vállalkozik dallamok kiegészítésére, rögtönzésére.

VIZUÁLIS KULTÚRA 1. OSZTÁLY

Érdeklődés

– Szeret rajzolni, színezni, festeni, mintázni. Szívesen végez ilyen jellegű tevékenységeket.
– Átlagos az érdeklődése a vizuális kultúra, a vizualitással kapcsolatos tevékenységek iránt.
– Fel lehet kelteni az érdeklődését a vizualitással kapcsolatos tevékenységek iránt, de munka közben biztatást igényel.

– Munkavégzés előtt és közben is folyamatos biztatást, segítséget igényel. □ Egyelőre nem ábrázol szívesen, gyakran szorul segítségre és bátorításra.

Eszközhasználat

- A rajz- és mintázóeszközökkel ügyesen, jól bánt.
- A rajz- és mintázóeszközöket megfelelően használja.
- A rajz- és mintázóeszközök használata még nem megfelelő.

Ábrázolás

– Munkái szépek és igényesek. Megfigyelései pontosak. Saját ötleteit, elképzeléseit bátran megvalósítja.

– Megfigyelése nem mindig pontos, de tanítói segítséggel megfelelően képes ábrázolni, amit szeretne kifejezni.

- A tanult technikákat életkorának megfelelő szinten alkalmazza.
- Törekszik a rajzfelület esztétikus kitöltésére.
- Ábrázolási készsége lassan fejlődő.
- Megfigyeléseit tanítói segítségadás mellett sem mindig tudja vizuálisan kifejezni.
- Ismeri a színek nevét és felismeri azokat.
- Téveszti, illetve keveri a színeket.
- Nem ismeri fel biztonsággal a színeket, nevükben bizonytalan.

VIZUÁLIS KULTÚRA 2. OSZTÁLY

Érdeklődés

– A vizuális kultúra körébe tartozó minden fajta alkotótevékenységet teljes figyelemmel és odaadással végzi.

- Szeret rajzolni, színezni, festeni, mintázni.

- A vizuális kultúra körébe tartozó tevékenységeket általában szívesen végzi.
- Gyakran bátorításra, segítségre szorul.
- Egyelőre nem szívesen rajzol, fest, végez mintázással kapcsolatos feladatokat.

Eszközhasználat

- A rajz- és mintázóeszközökkel ügyesen, jól bánik.
- A rajz- és mintázóeszközöket megfelelően használja.
- A rajz- és mintázóeszközök használata még nem megfelelő.

Ábrázolás

- Kiváló megfigyelő, ügyesen ábrázolja gondolatait, érzéseit.
- Megfigyelése nem mindig pontos, de tanítói segítséggel megfelelően képes ábrázolni, amit szeretne kifejezni.
- Ábrázolási készsége lassan fejlődő.
- Megfigyeléseit tanítói segítségadás mellett sem mindig tudja vizuálisan kifejezni.

Kifejezés

- Fantáziája színes, kifejezésmódja gazdag.
- Szabadon készített alkotásai egyéniek.
- Általában törekszik a színek és formák változatosságára.
- Keresi kifejezésmódját.
- Időnként nagyon szép munkák kerülnek ki a keze alól.
- Kifejezésmódja fejletlen.
- Kevés szintet használ, formaalakítása kezdetleges.

VIZUÁLIS KULTÚRA 3. OSZTÁLY

Érdeklődés

- A vizuális kultúra körébe tartozó minden fajta alkotótevékenységet teljes figyelemmel és odaadással végez.
- Szeret rajzolni, színezni, festeni, mintázni.
- Többnyire gyönyörű munkák kerülnek ki a keze alól.
- A vizuális kultúra körébe tartozó tevékenységeket általában szívesen végzi.
- Egyelőre nem szívesen rajzol, fest, gyakran bátorításra, segítségre szorul.

Eszközhasználat

- A rajz- és mintázóeszközökkel ügyesen, jól bánik.
- A rajz- és mintázóeszközöket megfelelően használja.
- A rajz- és mintázóeszközök használata még nem megfelelő.

Ábrázolás

- Kiváló megfigyelő, ügyesen ábrázolja gondolatait, érzéseit.
- Megfigyelése nem mindig pontos, de tanítói segítségadás után ábrázolása megfelelő.
- Ábrázolási készsége bizonytalan, megfigyeléseit segítségadás után se mindig tudja az ábrázolásban érvényesíteni.

Kifejezés

- Fantáziája színes, kifejezésmódja érzelem-gazdag.
- Szabadon készített alkotásai egyéniék.
- Kifejezésmódja megfelelő.
- Általában törekszik a színek és formák változatosságára.
- Időnként nagyon szép munkák kerülnek ki a keze alól.
- Kifejezésmódja visszafogott, nem törekszik a színek és formák változatosságára.

Befogadói képességek

- Ismeri, meg tudja különböztetni a tanult képzőművészeti ágakat, azok műfajait.
- Képes véleményt alkotni a látott műalkotásról
- A tanult képzőművészeti ágak, és azok műfajainak megkülönböztetésében időnként még bizonytalan.
- A látott műalkotásokról tanítói segítséggel képes a véleményét megfogalmazni

VIZUÁLIS KULTÚRA 4. OSZTÁLY I. FÉLÉV

Érdeklődés

- A vizuális kultúra körébe tartozó minden fajta alkotótevékenységet teljes figyelemmel és odaadással végez. Többnyire gyönyörű munkák kerülnek ki a keze alól.
- Szeret rajzolni, színezni, festeni, mintázni.
- A vizuális kultúra körébe tartozó tevékenységeket általában szívesen végzi.
- Nem szívesen rajzol, fest, gyakran bátorításra, segítségre szorul.

Eszközhasználat

- A rajz- és mintázóeszközökkel ügyesen, jól bánik.
- A rajz- és mintázóeszközöket megfelelően használja.
- A rajz- és mintázóeszközök használata még nem megfelelő.

Ábrázolás

- Kiváló megfigyelő, ügyesen ábrázol.
- Megfigyelése nem mindig pontos, de tanítói segítségnyújtás után ábrázolása megfelelő.
- Ábrázolásban bizonytalan, megfigyeléseit segítségadás után se mindig tudja hasznosítani.

Kifejezés

- Fantáziája színes, kifejezésmódja gazdag.
- Szabadon készített alkotásai egyéniek.
- Általában törekszik a színek és formák változatosságára. Időnként nagyon szép munkák kerülnek ki a keze alól.
- Kifejezésmódja megfelelő.
- Kifejezésmódja kialakulatlan, nem törekszik a színek, és formák változatosságára.

Befogadói képességek

- Ismeri, meg tudja különböztetni a képzőművészeti ágakat, azok műfajait.
- A képzőművészeti ágak, és azok műfajainak megkülönböztetésében időnként még bizonytalan.
- Műalkotásokról képes megadott szempont szerint tudatos megfigyelést végezni.
- Ismereteit a műalkotás elemzésekor egyre ügyesebben fogalmazza meg.
- A látott műalkotásokról tanítói segítséggel képes a véleményét megfogalmazni.
- A látott műalkotásokról tanítói segítséggel sem képes a véleményt megfogalmazni.

DIGITÁLIS KULTÚRA 3-4. OSZTÁLY

Digitális eszközök használata

- A számítógép fő részeit jól ismeri, képes a billentyűzet és az egér tanult funkcióinak önálló használatára
- A számítógép fő részeit ismeri, segítséggel képes a billentyűzet és az egér tanult funkcióinak önálló használatára
- A számítógép fő részeinek felismerésében bizonytalan, csak segítséggel képes a billentyűzet és az egér tanult funkcióinak önálló használatára

Alkalmazási ismeretek

- Önállóan képes kezelni a tanult szövegszerkesztő és rajzolóprogramot, ügyes egyszerű rajzok, szöveges feladatok kiegészítésében
- Segítséggel kezeli a tanult szövegszerkesztő és rajzolóprogramot, képes egyszerű rajzok, szöveges feladatok kiegészítésére
- Segítséggel sem képes kezelni a tanult szövegszerkesztő és rajzolóprogramot, egyszerű rajzok, szöveges feladatok kiegészítésére

Infokommunikáció

- A hálózatok használatának alapszabályait, veszélyeit jól ismeri, gyakorlott a böngészők kezelésében, a web használatában
- A hálózatok használatának alapszabályait, veszélyeit bizonytalanul ismeri, képes a böngészők kezelésére, a web használatára
- A hálózatok használatának alapszabályait, veszélyeit nem ismeri, csak segítséggel képes a böngészők kezelésére, a web használatára

Könyvtárhasználat

- Jól eligazodik az iskolai könyvtár állomány szerkezetében, képes a főbb dokumentumfajták megkülönböztetése, a számára megfelelő információhordozók kiválasztására, használatára
- Eligazodik az iskolai könyvtár állomány szerkezetében, segítséggel képes a főbb dokumentumfajták megkülönböztetése, a számára megfelelő információhordozók kiválasztására, használatára
- Csak segítséggel képes eligazodni az iskolai könyvtár állomány szerkezetében, a főbb dokumentumfajták megkülönböztetése, de nem képes a számára megfelelő információhordozók kiválasztására, használatára

TECHNIKA 1. OSZTÁLY

Érdeklődés

- Technikai jellegű tevékenységet szívesen végez.
- Technikai jellegű tevékenységek iránti érdeklődését fel lehet kelteni.
- Technikai jellegű tevékenységek végzésekor biztatást igényel.
- Technikai jellegű tevékenységek iránti érdeklődése egyelőre ingadozó.
- Munkavégzés előtt és közben gyakori biztatást és segítséget igényel.

Eszközhasználat

- A iskolában megismert anyagok és eszközök használatában rendkívül ügyes.
- A iskolában megismert anyagok és eszközök használatában ismeretei korának megfelelőek.
- A iskolában megismert anyagok és eszközök használatában időnként bizonytalan, egyelőre sok segítséget igényel.
- Munkavégzés minősége
- A technika órán készülő munkadarab tervezésében kreatív, a kivitelezésben pedig igényes, pontos.
- A technika órán készülő munkadarab kivitelezésében általában igényes, pontos.
- A technika órán készülő munkadarab kivitelezésekor türelme, pontosságra törekvése változó.
- A technika órán készülő munkadarab kivitelezésekor időnként felületes, kapkodó.

Személyes szükségleteivel kapcsolatos teendők

- Személyével kapcsolatos teendők elvégzése során rendkívül ügyes, körültekintő
- Személyével kapcsolatos teendők elvégzése során általában pontos
- Személyével kapcsolatos teendők elvégzése során néha pontatlan, türelmetlen
- Személyével kapcsolatos teendők elvégzése során kapkodó, felületes

TECHNIKA 2. OSZTÁLY

Érdeklődés

- Technikai jellegű tevékenységeket szívesen végzi.
- Technikai jellegű tevékenységek iránti érdeklődését fel lehet kelteni.
- Technikai jellegű tevékenységekkor biztatást igényel.
- Technikai jellegű tevékenységek iránti érdeklődése egyelőre ingadozó.
- Munkavégzés előtt és közben gyakori biztatást és segítséget igényel.

Tájékozottság

- Az iskolában használt anyagok és eszközök sajátosságait jól, sokrétűen ismeri.
- Az iskolában használt anyagok és eszközök sajátosságait korának megfelelően ismeri.
- Az iskolában használt anyagok és eszközök sajátosságainak ismeretében néha bizonytalan.
- Az iskolában használt anyagok és eszközök sajátosságainak ismeretében tájékozottsága hiányos.

Eszközhasználat

- A iskolában megismert anyagok és eszközök használatában rendkívül ügyes.
- A iskolában megismert anyagok és eszközök használatában ismeretei korának megfelelőek.
- A iskolában megismert anyagok és eszközök használatában időnként bizonytalan, egyelőre sok segítséget igényel.

Munkavégzés minősége

- A technika órán készülő munkadarab tervezésében kreatív, a kivitelezésben pedig igényes, pontos.
- A technika órán készülő munkadarab kivitelezésében általában igényes, pontos.
- A technika órán készülő munkadarab kivitelezésekor türelme, pontosságra törekvése változó.
- A technika órán készülő munkadarab kivitelezésekor időnként felületes, kapkodó.

Személyes szükségleteivel kapcsolatos teendők

- Személyével kapcsolatos teendők elvégzése során rendkívül ügyes, körültekintő
- Személyével kapcsolatos teendők elvégzése során általában pontos
- Személyével kapcsolatos teendők elvégzése során néha pontatlan, türelmetlen
- Személyével kapcsolatos teendők elvégzése során kapkodó, felületes

TECHNIKA 3. OSZTÁLY

Érdeklődés

- Technikai jellegű tevékenységeket szívesen végzi.
- Technikai jellegű tevékenységek iránti érdeklődését fel lehet kelteni.

- Technikai jellegű tevékenységekkor biztatást igényel.
- Technikai jellegű tevékenységek iránti érdeklődése egyelőre ingadozó.
- Munkavégzés előtt és közben gyakori biztatást és segítséget igényel.

Tájékozottság

- Az iskolában használt anyagok és eszközök sajátosságait jól, sokrétűen ismeri.
- Az iskolában használt anyagok és eszközök sajátosságait korának megfelelően ismeri.
- Az iskolában használt anyagok és eszközök sajátosságainak ismeretében néha bizonytalan.
- Az iskolában használt anyagok és eszközök sajátosságainak ismeretében tájékozottsága hiányos.

Eszközhasználat

- Az iskolában megismert anyagok és eszközök használatában rendkívül ügyes.
- Az iskolában megismert anyagok és eszközök használatában ismeretei korának megfelelőek.
- Az iskolában megismert anyagok és eszközök használatában időnként bizonytalan, egyelőre sok segítséget igényel.

Munkavégzés minősége

- A technika órán készülő munkadarab tervezésében kreatív, a kivitelezésben pedig igényes, pontos.
- A technika órán készülő munkadarab kivitelezésében általában igényes, pontos.
- A technika órán készülő munkadarab kivitelezésekor türelme, pontosságra törekvése változó.
- A technika órán készülő munkadarab kivitelezésekor időnként felületes, kapkodó.

Személyes szükségleteivel kapcsolatos teendők

- Személyével kapcsolatos teendők elvégzése során rendkívül ügyes, körültekintő
- Személyével kapcsolatos teendők elvégzése során általában pontos
- Személyével kapcsolatos teendők elvégzése során néha pontatlan, türelmetlen
- Személyével kapcsolatos teendők elvégzése során kapkodó, felületes

Háztartás, gazdálkodás, életmód

- Háztartással, gazdálkodással és egészséges életmóddal kapcsolatos ismeretei sokrétűek, kapcsolódó tevékenységek végzése során ügyes, pontos
- Háztartással, gazdálkodással és egészséges életmóddal kapcsolatos ismeretei korának megfelelőek, kapcsolódó tevékenységek végzése során néha biztatást igényel
- Háztartással, gazdálkodással és egészséges életmóddal kapcsolatos ismeretei pontatlanok, kapcsolódó tevékenységek végzése során időnként bizonytalan, sok biztatást igényel
- Háztartással, gazdálkodással és egészséges életmóddal kapcsolatos ismeretei hiányosak, kapcsolódó tevékenységek végzése során gyakran felületes, segítséget igényel

TECHNIKA 4. OSZTÁLY I. FÉLÉV

Érdeklődés

- Technikai jellegű tevékenységeket szívesen végzi.
- Technikai jellegű tevékenységek iránti érdeklődését fel lehet kelteni.
- Technikai jellegű tevékenységekkor biztatást igényel.
- Technikai jellegű tevékenységek iránti érdeklődése egyelőre ingadozó.
- Munkavégzés előtt és közben gyakori biztatást és segítséget igényel.

Tájékozottság

- Az iskolában használt anyagok és eszközök sajátosságait jól, sokrétűen ismeri.
- Az iskolában használt anyagok és eszközök sajátosságait korának megfelelően ismeri.
- Az iskolában használt anyagok és eszközök sajátosságainak ismeretében néha bizonytalan.
- Az iskolában használt anyagok és eszközök sajátosságainak ismeretében tájékozottsága hiányos.

Eszközhasználat

- Az iskolában megismert anyagok és eszközök használatában rendkívül ügyes.
- Az iskolában megismert anyagok és eszközök használatában ismeretei korának megfelelőek.
- Az iskolában megismert anyagok és eszközök használatában időnként bizonytalan, egyelőre sok segítséget igényel.

Munkavégzés minősége

- A technika órán készülő munkadarab tervezésében kreatív, a kivitelezésben pedig igényes, pontos.
- A technika órán készülő munkadarab kivitelezésében általában igényes, pontos.
- A technika órán készülő munkadarab kivitelezésekor türelme, pontosságra törekvése változó.
- A technika órán készülő munkadarab kivitelezésekor időnként felületes, kapkodó.

Személyes szükségleteivel kapcsolatos teendők

- Személyével kapcsolatos teendők elvégzése során rendkívül ügyes, körültekintő
- Személyével kapcsolatos teendők elvégzése során általában pontos
- Személyével kapcsolatos teendők elvégzése során néha pontatlan, türelmetlen
- Személyével kapcsolatos teendők elvégzése során kapkodó, felületes

Háztartás, gazdálkodás, életmód

- Háztartással, gazdálkodással és egészséges életmóddal kapcsolatos ismeretei sokrétűek, kapcsolódó tevékenységek végzése során ügyes, pontos
- Háztartással, gazdálkodással és egészséges életmóddal kapcsolatos ismeretei korának megfelelőek, kapcsolódó tevékenységek végzése során néha biztatást igényel

- Háztartással, gazdálkodással és egészséges életmóddal kapcsolatos ismeretei pontatlanok, kapcsolódó tevékenységek végzése során időnként bizonytalan, sok biztatást igényel
- Háztartással, gazdálkodással és egészséges életmóddal kapcsolatos ismeretei hiányosak, kapcsolódó tevékenységek végzése során gyakran felületes, segítséget igényel

TESTNEVELÉS 1. OSZTÁLY

Tanórai munkához való hozzáállása

- Mozgásos jellegű tevékenységet szívesen végez.
- Mozgásos jellegű tevékenységek iránti érdeklődését fel lehet kelteni.
- Mozgásos jellegű tevékenységek végzésekor biztatást igényel.
- Mozgásos jellegű tevékenységek iránti érdeklődése egyelőre ingadozó.
- Munkavégzés előtt és közben gyakori biztatást és segítséget igényel.

Tanórai aktivitása

- A sport és mozgásos jellegű tevékenységeket szereti, élvezi, a feladatokat szívesen végzi.
- A sport és mozgásos jellegű tevékenységeket szereti, élvezi, de a feladatokat nem mindig végzi szívesen.
- A sport és mozgásos jellegű tevékenységeket szereti, de a feladatokban való részvételhez bátorítást igényel.
- A sport és mozgásos jellegű tevékenységeket nem szívesen végzi.

Felszerelésének rendje

- Felszerelése mindig tiszta, hiánytalan.
- Felszerelése általában hiányos.
- Általában nincs felszerelése.

Mozgáskoordináció

- Mozgása összerendezett.
- Mozgásának összerendezettsége fejlődő.
- Mozgása bizonytalan, összerendezetlen.

Erőnlét

- Erőnléte és állóképessége korának megfelelő.
- Erőnléte és állóképessége korához képest gyenge.
- Testi fejlettsége, mozgása lassú fejlődést mutat.

Gimnasztika, torna, atlétika

- A feladatok kivitelezésében mozgása összerendezett.
- A feladatok kivitelezésében mozgása még rendezetlen.
- A feladatok kivitelezésében mozgása fejlesztésre szorul.

Labdajátékok

- A labdajátékokban ügyes, aktív, kezdeményező.
- A labdajátékokban aktív, de nem kezdeményező.
- A labdajátékokban egyre ügyesebb, aktívabb, kezdeményezőbb.
- A labdajátékokban nem elég aktív, kezdeményező.
- Labdakezelése ügyes, biztos. Labdakezelése bizonytalan.
- A sportjátékok, versengések szabályait érti és betartja. Minden helyzetben sportszerű.
- A sportjátékok, versengések szabályait érti, de időnként nem tartja be.
- A szabályokat többnyire érti, de gyakran nem tartja be.

Sportszerűsége a mozgásos feladathelyzetekben:

- Minden helyzetben sportszerűen viselkedik.
- Előfordul, hogy türelmetlenül, sportszerűtlenül viselkedik.
- Meggondolatlan, türelmetlen, sportszerűtlen, erőszakos viselkedésével veszélyezteti saját és mások testi épségét.

- Különösen ügyes:
- Fejlesztendő területek:

TESTNEVELÉS 2-3-4. OSZTÁLY

Tanórai munkához való hozzáállása

- Mozgásos jellegű tevékenységet szívesen végez.
- Mozgásos jellegű tevékenységek iránti érdeklődését fel lehet kelteni.
- Mozgásos jellegű tevékenységek végzésekor biztatást igényel.
- Mozgásos jellegű tevékenységek iránti érdeklődése egyelőre ingadozó.
- Munkavégzés előtt és közben gyakori biztatást és segítséget igényel.

Tanórai aktivitása

- A sport és mozgásos jellegű tevékenységeket szereti, élvezi, a feladatokat szívesen végzi.
- A sport és mozgásos jellegű tevékenységeket szereti, élvezi, de a feladatokat nem mindig végzi szívesen.
- A sport és mozgásos jellegű tevékenységeket szereti, de a feladatokban való részvételhez bátorítást igényel.
- A sport és mozgásos jellegű tevékenységeket nem szívesen végzi.

Felszerelésének rendje

- Felszerelése mindig tiszta, hiánytalan.
- Felszerelése általában hiányos.
- Általában nincs felszerelése.

Önszabályozása a mozgásos feladathelyzetben

- A sportjátékok, versengések, mozgássorozatok szabályait érti és betartja. Minden helyzetben sportszerűen viselkedik.
- A sportjátékok, versengések, mozgássorozatok szabályait érti, de időnként nem tartja be. Előfordul, hogy türelmetlenül, sportszerűtlenül viselkedik.
- A sportjátékok, versengések, mozgássorozatok szabályait többnyire érti, de gyakran nem tartja be.

Gimnasztika

- A gimnasztikai gyakorlatokat az utasításnak megfelelően, pontosan hajtja végre.
- A gimnasztikai gyakorlatokat az utasításnak megfelelően, de pontatlanul.
- A gimnasztikai gyakorlatokat legtöbbször pontatlanul hajtja végre, az utasításokra nem igazán figyel.

Torna

- A tornaelemeket koordinált mozgással, igényesen hajtja végre.
- Tud egyensúlyozni, saját testtömegét megtartja, képes mozgatni.
- A tornaelemek végrehajtásában mozgása és egyensúlyozása néha még bizonytalan.
- Saját testtömegét nehezen tudja megtartani, mozgatni alig képes.
- A tornaelemek végrehajtásában mozgása és egyensúlyozása bizonytalan.
- Saját testtömege megtartására, mozgatására nem képes.
- Szívesen végzi a játékos feladatokat támasz- és függéshelyzetben.
- A támasz- és függésgyakorlatok sikeres végzéséhez erősítenie kell izomzatát.
- Képes gurulóátfordulást végezni előre és hátra.
- A gurulóátfordulást előre biztonsággal végzi.
- A gurulások kivitelezése mindkét irányban nehézséget okoz.

Atlétika

- Tud kitartóan futni, az ezzel járó tevékenységeket végezni.
- A szökdeléseket, ugrásokat összerendezetten végzi.
- Dobó-, és hajítómozdulatai jók.
- Nem tud kitartóan futni és az ezzel járó tevékenységeket végezni.
- Az ugrásokat jól végzi, de kar-, és lábmunkája, elrugaszkodása nem elég erőteljes.
- Az ugrásai még nem összerendezettek, kar-, és lábmunkája nincs összhangban.
- Hajító mozdulatai hibásak.

Labdaügyesség

- A labdajátékokban ügyes, aktív, kezdeményező.
- A labdajátékokban aktív, de nem kezdeményező.
- A labdajátékokban egyre ügyesebb, aktívabb, kezdeményezőbb.
- A labdajátékokban nem elég aktív, kezdeményező.

- Különböző méretű labdák kezelésében ügyes, labdaérzéke jó.
 - Különböző méretű labdák gurításával, fogásával, felkapásával és elkapásával részt vesz az óra munkájában, de labdakezelése bizonytalan
 - Különböző méretű labdákkal végzett mozgások közben gyakran ejt hibát.
 - Labdaérzéke, ügyessége külön fejlesztést igényel.
 - A csapatjátékokban együttműködő, képes a szabályok megtartására és alkalmazására.
 - A csapatjátékban elsősorban a csapattársakra, a történésekre képes figyelni. Ezért sokszor kell figyelmeztetni a szabályokra.
-
- Az őszi és a tavaszi fizikai állapotmérés eredményei:
 - Különösen ügyes:
 - Fejlesztendő területek:

A tanuló magasabb évfolyamra lépésének feltételei

- A tanuló az iskola magasabb évfolyamába léphet, ha az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette.
- Első évfolyamon csak abban az esetben utasítható évfolyamisméltésre, ha a tanulmányi követelményeket az iskolából való igazolt és igazolatlan mulasztás miatt nem tudta teljesíteni.
- A tanuló részére engedélyezhető az iskola első évfolyamának megisméltése abban az esetben is, ha egyébként felsőbb évfolyamra léphetne, az engedély megadásáról a kiskorú tanuló esetén a szülő kérésére az iskola igazgatója dönt.
- A tanuló az iskola igazgatójának engedélyével két évfolyamra megállapított tanulmányi követelményeket egy tanévben, illetve az előírtnál rövidebb idő alatt is teljesítheti.
- A mentesítést az értékelés és minősítés alól, vagy az egyéni adottságához, fejlettséghez igazodó egyéni továbbhaladás az illetékes szakértői bizottság javaslatára az igazgató engedélyezi. Egyéni továbbhaladás esetén - a szakértői vélemény alapján - az engedélyben meg kell határozni, mely tárgyból, mely évfolyam utolsó tanítási napjáig kell a tanulóknak teljesíteni az adott követelményeket.
- A szülőt tájékoztatni kell a lehetőségekről, amelyekkel az iskola segítséget tud nyújtani gyermeke eredményes felkészüléséhez.
- Az előírt követelményeket nem teljesítette, de egyéni adottságai, fogyatékosága súlyosságának figyelembevételével a nevelőtestület döntése alapján.

Évfolyamisméltés

Évfolyamot ismételt a tanuló az alábbi esetekben

- háromnál több tantárgyból elégtelen osztályzatot kapott.

- a javítóvizsgán elégtelen osztályzatot kapott, vagy a javítóvizsgán nem jelent meg,
- jogszabályban meghatározott hiányzás miatt,
 - évfolyamon csak szülői kérésre, vagy ha az igazolt és igazolatlan hiányzás együtt meghaladja a 250 órát.

A TANULÓK MAGATARTÁSÁNAK ÉS SZORGALMÁNAK ÉRTÉKELÉSE

Általános alapelvek

A magatartás alakítása, mint a nevelés egyik fontos feladata arra irányul, hogy az egyén belső motívumoktól indítva mindenkor a közösségi normáknak megfelelően viselkedjék és cselekedjék.

A tudatosítási szakaszban fokozatosan arra kell törekednünk, hogy a felnövekvő gyermek a korának megfelelő normák és szabályok ismeretében, erkölcsi érzelmektől is készítve alakítsa helyesen a magatartását.

A magatartás és a szorgalom helyes értékelésében nagy jelentősége van a tanulók megfigyelésének, a felméréseknek, valamint a tapasztalatok pontos rögzítésének.

A tények gyűjtése a tanulók magatartásáról, szorgalmáról többnyire a nevelés folyamatában, természetes helyzetben történik. Az összegyűjtött tényeket mindig elemezni kell, azokat egymással összevetve.

Fontos, hogy az értékelés a tanulóközösség előtt demokratikus módon történjen, hogy a tanulók meg tanulják az általuk is elfogadott mércéhez viszonyítani saját és társaik magatartását, szorgalmát.

Az értékelés az életkori és egyéb sajátosságok figyelembevételével egységesen vonatkozzon minden tanulóra.

Iskolánkban a magatartás értékelésének és minősítésének követelményei

A tanulók magatartását iskolánkban a pedagógiai célokban megfogalmazottak alapján a gyakorlati életben várható és teljesíthető magatartás alapján értékeljük.

Példás az a tanuló,

- akinek magatartása, cselekedetei elismerést váltanak ki társaiból és tanáraiból
- aki kerüli a durvaságot, szeretettel közelít társai felé
- aki tiszteli és elismeri mások értékét
- aki nyelvi fordulataiban kerüli a durva, trágár kifejezéseket
- aki jóindulattal segíti társait, aki tudásával, a közösségben
- elért helyzetével soha nem él vissza
- aki képes kulturáltan fellépni saját maga és szűkebb környezete érdekében
- aki szívesen vállal munkát osztálya, iskolája, közössége
- érdekében, aki öregbíti iskolája hírnevét

- aki ügyel környezetére
- aki szándékosan nem okoz kárt
- aki betartja az illemszabályokat és az iskola házirendjét

Jó az a tanuló,

- akinek cselekedeteit a jóra vágyó hajlam irányítja, de időnként a körülmények hatására ettől eltér
- igyekszik elkerülni a durvaságot, ám játék, a munka nevében ez nem mindig sikerül
- szereti társait, elismeri mások sikereit, eredményeit, de cselekedeteit időnként az indulat vezérli
- tiszteli a felnőtteket, társait
- trágár, durva kifejezéseket nem használ
- feladatait becsülettel elvégzi, de a közösségért vállalt munkára önként ritkán vállalkozik
- ügyel környezetére, megjelenése, ruházata nem kirívó
- ismeri és betartja az iskola házirendjét, az életkorának megfelelő illemszabályokat

Változó magatartású az a tanuló:

- aki cselekedetei következményeit nem képes felmérni, így gyakran vét a házirend ellen, bár kellő motiváltsággal képes a viselkedés normáinak betartására.
- játékban, közösségi munkában gyakran durva
- társaival nem mindig van jó viszonyban, mert csínytevéseivel bosszantja őket, közeli barátaival viszonyt megértő és segítőkész
- az órai munka során nem kell, figyelemmel dolgozik, időnként mással foglalkozik
- ha feladattal bízzák meg, azt elvégzi, ha nem is kellő figyelemmel környezetére, rendjére semmit nem tesz

Rossz magatartású az a tanuló:

- általában nem tartja be az együttélés szabályait
- rosszra aktivizál
- szemben áll a tanulóközösséggel
- zavarja a közösségi élet kialakulását
- megengedhetlenül viselkedik társaival, a felnőttekkel szemben durva, goromba, beszéde trágár
- osztályfőnöki és igazgatói intője van

A szorgalom minősítéséhez szükséges szempontok

A szorgalom értékelésekor négy fokozatot alkalmazunk:

Példás:

- Tevékenységeiben megbízható, pontos, rendszeres, kitartó, törekvő.
- Érdeklődési területe szerint a kötelezőn felül többet nyújt.

- Munkájában képességeinek megfelelően önálló.
- Törekszik munkája ellenőrzésére.
- Vállalásait, megbízatásait teljesíti.

Jó:

- Tevékenységeiben pontos, rendszeres.
- Csak a szorosan vett követelményeket teljesíti.
- Munkavégzésében több irányítást igényel.
- Munkáját esetenként ellenőrzi.
- Csak a kötelező vállalásokat teljesíti.

Változó:

- Tevékenységekben való részvétele ingadozó, néha szorgalmas néha figyelmetlen, pontatlan.
- Kevésbé foglalkozik a tanórai, vagy tanórán kívüli feladatokkal, érdeklődése nagyon változó.
- Munkájában önállótlan, állandó figyelmeztetést, irányítást igényel.
- Munkáját csak felszólítás után ellenőrzi.
- A kötelező feladatokat is hiányosan, változó kedvvel végzi el.

Hanyag:

- Tevékenységeiben teljesen megbízhatatlan, figyelmetlen.
- Munkában, tanulásban érdektelen, közömbös.
- Önállóan nem hajlandó a feladatok elvégzésére.
- Munkáját nem nézi át, önellenőrzésre lusta.
- Passzív, munkája eredménye nem érdekli.
- A magatartás, a szorgalom értékelésénél maximálisan figyelembe vesszük az önmagához képest elért pozitív változást, fejlődést, amelynek szóban és írásban történő dokumentálással adhatunk nagyobb hangsúlyt.

Az iskolai jutalmazás formái

Azt a tanulót, aki képességeihez mérten:

- példamutató magatartást tanúsít
- folyamatosan jó tanulmányi eredményt ér el
- az osztály, illetve az iskola érdekében közösségi munkát végez
- iskolai, iskolán kívüli sport-, kulturális versenyeken, vetélkedőn vesz részt
- bármely más módon hozzájárul az iskola hírnevének megőrzéséhez,
- növeléséhez az jutalomban részesül.

A jutalom formái

Tanév közben elismerésként a következő dicséretek adhatók:

Szaktanári dicséret:

- az adott tantárgyból végzett pluszmunkáért.

Osztályfőnöki dicséret:

- iskolai rendezvényeken, versenyeken elért eredményekért

Igazgatói dicséret:

- osztályban végzett közösségi munkáért, megyei, országos versenyeken elért jó helyezésért

Nevelőtestületi dicséret:

- több éven át, folyamatosan nyújtott kiemelkedő sport, kulturális, tanulmányi tevékenységért.

A dicséretet a tanuló bizonyítványába be kell írni.

Az egyes tanévek végén, valamint a nyolc éven át kitűnő eredményt elért tanulók könyvjutalmat kapnak, melyet a tanévzáró ünnepélyen az iskola közössége előtt vehetnek át.

Az iskola szintű versenyek első három helyezettje oklevelet és könyvjutalmat kapnak, melyet az iskola közössége előtt vehetnek át.

Az iskolán kívüli versenyeken eredményesen szereplő tanulók dicséretben részesülnek. A dicséretet írásban kell foglalni és azt a szülő, gyám, vagy törvényes képviselő tudtára kell hozni.

Az iskolai elmarasztalás formái

Azt a tanulót, aki:

- a tanulmányi kötelezettségeit folyamatosan nem teljesíti
- a házirend előírását megszegi
- igazolatlanul mulaszt
- bármely módon árt az iskola jó hírnevének, büntetésben kell részesíteni.

Az iskolai büntetés formái

Tanári figyelmeztetés

Osztályfőnöki figyelmeztetés

Igazgatói– figyelmeztetés

- intés
- megrovás

Tantestületi figyelmeztetés

Szaktanári figyelmeztetés

Az iskolai büntetések kiszabásánál a fokozatosság elve érvényesül, amelytől indokolt esetben el lehet tekinteni. A büntetést írásban kell foglalni és a szülő, gyám vagy törvényes képviselő tudomására kell hozni.

Fegyelmi büntetések

Az a tanuló, aki **kötelességeit** szándékosan és súlyosan megszegi fegyelmi eljárás alapján, írásbeli határozattal - fegyelmi büntetésben részesítendő. Iskolánkban a fegyelmi eljárás lefolytatására és a fegyelmi büntetés kiszabására a nevelőtestület megbízásából a **Fegyelmi Bizottság** jogosult. A felelősségre vonás eljárásmódjára nézve a törvény rendelkezései az irányadók.

A közoktatási törvény alapján **fegyelmi büntetések** a következők:

- megrovás,
- szigorú megrovás,
- kedvezmények, juttatások csökkentése, illetőleg megvonása,
- áthelyezés másik osztályba, tanulócsoportha, vagy iskolába.

A SZÜLŐK TÁJÉKOZTATÁSA A TANULÓK EREDMÉNYEIRŐL

A szülők tájékoztatása a tanulók előmeneteléről történhet szóban – szülői értekezleteken, fogadóórákon, nyílt napon, családlátogatás alkalmával – írásban az üzenő- és tájékoztató füzetben, bizonyítványban - egyéni beszélgetés során is.

Az első évfolyamon főleg a tanulók beilleszkedéséről, a társaikhoz, a felnőttekhez és az egyes tantárgyakhoz való viszonyukról, feladattudatukról adunk tájékoztatást.

Az ötödik évfolyam első negyedében a felső tagozatos létformához, az új tantárgyakhoz, tanórákhoz való viszonyukat, motiváltságukat értékeljük.

A többi évfolyamokon a tanulók önmagukhoz mért fejlődéséről, személyiségjegyeik, szociális kapcsolataik alakulásáról, tanulmányi előmenetelükről tájékoztatjuk a szülőket. A tanulók motiválása, fejlődése érdekében fejlesztési javaslatokat és feladatokat is megfogalmazunk. Fél-évkor a tájékoztató füzetben, tanév végén a bizonyítványban tájékoztatjuk a szülőket a tanulók eredményeiről

A NAT ÁLTAL MEGHATÁROZOTT PEDAGÓGIAI FELADATOK MEGVALÓSÍTÁSÁNAK HELYI SZABÁLYAI

Pedagógiai feladatok helyi megvalósítása

A bevezető szakasz - 1-2. évfolyam feladatainak megvalósítása

- A tanulók között tapasztalható egyéni fejlődésbeli különbségek pedagógiai kezelése egyéni diagnosztikára épülő funkcionális képességfejlesztés.
- Óvoda-iskola átmenet támogatása – átvezetés az óvoda játékközpontú cselekvéseiből az iskolai tanulás tevékenységeibe, tanulási módszerek kialakításának megalapozása.

A 3-4. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

- A személyiség éréseinek, az önismeret fejlődésének elősegítése a tanulási, viselkedési szokások elsajátításával, magatartási normák közvetítésével.
- A sérülésből, a fogyatékosságból eredő tanulási nehézségek leküzdése a jól működő funkciók továbbfejlődésének segítése individualizált programok, terápiák, differenciáló pedagógiai eljárások alkalmazásával.

Az 5-6. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

- A tanuláshoz szükséges kulcskompetenciák, képesség-struktúrák és tudástartalmak megalapozásának folytatása.
- Önálló tanulás képességének fejlesztésével az alapvető kultúrtechnikák használatának eszköz-szintűvé tétele.
- Intenzív személyiségfejlesztés.
- Az értelmi és érzelmi intelligencia mélyítése, gazdagítása, együttműködési készség fejlesztése.

7-8. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

- A már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése.
- Tudáselemek szintetizálása, a képességstruktúra megszilárdítása, a személyiség integritásának növelése.
- Társadalmi beilleszkedéshez szükséges szociális és cselekvési kompetenciák kialakítása, az önálló életvitelre való alkalmasság megszilárdítása.
- Pályaválasztás, pályaeorientáció hangsúlyozása.

PROJEKTOKTATÁS

A projektoktatás lényege

A projektoktatás során a témaegységek feldolgozása, a feladat megoldása a tanulók érdeklődésére, a tanulók és a pedagógusok közös tevékenységére, együttműködésre épül a probléma megoldása és az összefüggések feltárása útján.

A projektoktatás szinterei

- A projektoktatás, mint módszer, bármely tantárgy tartalmához kapcsolódhat. A pedagógus saját szakmai kompetenciája, hogy az abban rejlő lehetőségeket hogyan használja ki.
- A projektoktatás, projektmódszer egyéb lehetőségei a nevelés-oktatás folyamatában
 - pályázatokhoz kapcsolódóan
 - témnap(ok) formájában
 - témahéten

Intézményünkben a szakmai munkaközösségek a munkatervükben meghatározott módon vesznek részt a témahetekhez kapcsolódó programokon, továbbá a tantervben előírt, az adott témával összefüggő tanítási órákat, valamint egyéb foglalkozásokat a témahét keretében szervezik meg.

2019/2020-as tanévtől intézményünk részt vesz az adott tanévre az Oktatási Hivatal által meghirdetett témahetek projektjeiben. (Fenntarthatósági témahét, Digitális témahét)

A TANULÓK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK

Amennyire lehetséges erősítjük, támogatjuk a gyerek-szülő-iskola kapcsolatát. Segítjük a szülőknek felvenni a kapcsolatot különböző szervezetekkel, melyek támogatást tudnak nyújtani a családnak, gyermeknek. Keressük azokat a pályázatokat, melyek a sajátos nevelési igényű tanulók számára nyújt előre lépési lehetőséget, kitérítjük számukra a világot.

Ennek érdekében olyan iskolán kívüli programokat szervezünk, melyekre nem lenne lehetőségük eljutni. Integrált programokon veszünk részt, ahol együtt lehetnek ép társaikkal.

KÖRNYEZETI NEVELÉSI ELVEK

A környezeti nevelés célja

- segítse elő a tanulók környezettudatos magatartásának, életvitelének kialakítását,
- tegye képessé a felnövekvő nemzedéket a környezeti válság elmélyülésének megakadályozására, elősegítve az élő természet fennmaradását és a társadalom fenntartható fejlődését,

A környezeti nevelés szinterei

- valamennyi tantárgy tanórai foglalkozásai,
- tanórán kívüli foglalkozások (rendezvények, versenyek stb.),
- az iskola környezettudatos működése és az ezzel kapcsolatos foglalkozások.

A környezeti nevelés tartalmi elemei:

- a tanulók ismerjék meg azokat a folyamatokat, amelyek következményeként bolygónkon környezeti válságjelenségek mutatkoznak,
- ismerjék fel hazai példákon a társadalmi – gazdasági modernizáció pozitív és negatív környezeti következményeit,
- kapcsolódjanak be közvetlen környezetük értékeinek megőrzésébe, gyarapításába,
- életmódjukban válják meghatározóvá a természet tisztelete, a felelősség, a környezeti károk megelőzésére való törekvés és
- szerezenek személyes tapasztalatokat az együttműködés, a környezeti konfliktusok közös kezelése és megoldása terén.

Ökoiskola

Helyzetelemzés

Iskolánk a megye északi részén fekszik, (Nyugat-belső Somogy) a Balaton vízgyűjtő területéhez tartozó dombvidéki terület. Ezt a területet a Balaton felé futó vízfolyások szabdalják fel.

Környezetünk legfontosabb erőforrásai:

- a talaj,
- a gyönyörű táj,
- az erdők,
- szőlő és gyümölcs kultúrák.

A természeti erőforrások lehetőségei kiváló alapot nyújtanak az agrár-környezetvédelemből adódó előnyök maximális kihasználására.

A környezeti és egészségnevelés minden fogyatékos tanuló, valamint inadaptált tanuló nevelésében – a későbbi életvitel kialakítása érdekében- igen hangsúlyos szerepet kap. A fogyatékosok okozta megismerési funkciók sérülései megkívánják úgy a természeti, mint a társadalmi környezet vonatkozásában, hogy ez a nevelési terület is elsajátításra kerüljön.

Iskolatípusunkban nagy segítséget jelent a nem intézményes környezeti nevelést végzőkkel való szoros együttműködés. Ez az együttműködés csatornát nyit a fogyatékos fiatalokat befogadó és teljes emberként elfogadó társadalmi közeg felé. Ez arra ad módot, hogy tanulóink tevékenyen részt vállaljanak a településünk környezetvédelmi munkájában, izoláltságukból ki léphetnek, így a környezetük elfogadja hiányosságaikat, épít az értékekre.

Nálunk a környezeti nevelésnek hagyományai vannak, mely a sérült személyeinkre komplex módon hat, értékeket ismernek meg, értékrendet, érzelmi viszonyulásukat alakítanak, fejlesztik

a megismerő képességüket, cselekvési képességeiket aktivizálják és felszínre hozzák a rejtett tartalékokat.

Nem a kampányszerűség jellemez bennünket, hanem a folyamatos és tervezett feladatok azok, amelyek szokásrendszerünkbe beépülve, elősegítik a megkívánt magatartásforma kialakulását.

Az iskola hitvallása

A környezet- és az egészség egymástól el nem választható fogalmak. A természet- környezet óvása, védelme nélkül nem beszélhetünk egészséges emberi életről sem, mivel az ember a természet része. Az általa okozott természeti-környezeti szennyeződések károsan hatnak vissza a saját szervezete működésére. Ennek szellemében kívánjuk nevelni a ránk bízott gyerekeket, hogy a társadalom számára hasznos és környezettudatos felnőttekké váljanak.

Alapelvek

- iskolánk a környezetegészségi nevelés központja
- az intézmény működtetése környezetkímélő, energiatakarékos
- a problémákat a környezet és egészség összefüggésében tárjuk fel
- a környezetvédelem és az egészségvédelem mindig a megfelelő súllyal szerepeljen

A környezeti nevelés cél és feladatrendszere

Környezetünk legyen tanítványaink számára az emberiség közös öröksége, mely minőségének, megőrzése és javítása közös és egyéni kötelesség. A környezeti nevelés az egészségvédelem és az ökológiai egyensúly fenntartásának része, védelméhez minden ember képes hozzájárulni.

Tudatosuljon bennük, hogy a környezet részét képező erőforrásokat előrelátóan és észszerűen szabad csak felhasználni.

Célmeghatározás

- pozitív attitűd kialakítása a mindennapi környezetvédelem iránti tágabb és szűkebb környezetükben
- kortárs csoportok közötti kapcsolat elősegítése
- az iskolaközösség külső és belső ÖKO kapcsolatrendszerének gazdagítása- kapcsolati háló bővítése
- kiemelt célunk Somogyvár természeti értékeinek megismerése (Nemzeti Emlékhely, Széchenyi-kastély és a hozzátartozó park élővilága, SzentesIca-forrás, Templom, Kálvária)
- egységes környezet, életmód biztosítása
- a környezetet károsító, veszélyeztető hatások megelőzése
- az élő és élettelen környezet kapcsolatának megismerése
- a természeti értékek megóvása
- természeti erőforrások (föld, víz, levegő) vizsgálata
- tudatformálás, erkölcsi értékek közvetítése

- életvezetési képességek fejlesztése
- közösségfejlesztés

Feladatunk

- a természeti, az épített, a társadalmi környezet fenntarthatósága érdekében szükséges magatartásminták, ismeretek, értékek, életviteli szokások megtanítása, kialakítása,
- az öreg fák megóvása, faültetés, madárvédelem, örökbe fogadott patak óvása,
- kisállatok megfigyelése és gondozása,
- gyógynövények megismerése, gyűjtése és felhasználása,
- a gyakorlati kert adta lehetőségek kihasználása: növények szaporítása, ápolása, gondozása,
- közvetlen környezet díszítése, szépítése,
- az intézmény minden dolgozója ismerje meg az iskola területén található védett növényeket, állatokat,
- a dolgozók járjanak elől jó példával a környezetvédelem területén,
- a tanult ismeretek folyamatos ellenőrzése, a hatékonyság felmérése,
- környezeti értékeink felmérése, feldolgozása a tanulók bevonásával,
- a tanult ismeretek alapján az élőhelyek megóvása, lehetőség szerint bővítése a cselekvő természetvédelem megteremtése,
- a tevékenység széleskörű megismertetése – reklámozása, ismeretterjesztő tablók készítése – térkép a park védett növényeiről, állatairól,
- a természeti környezetre alapozott programok továbbfejlesztése,
- kapcsolatok teremtése civil szervezetekkel, önkormányzattal, egyesületekkel, a meglévő kapcsolatok továbbfejlesztése,
- olyan jártasságok, képességek, személyiségvonások kialakítása, amelyek hatékonyabbá tehetik a környezeti nevelés megvalósítását,
- fejlesztések megvalósítása, pl.: illegális hulladéklerakók feltérképezése, elemgyűjtés, PET palackok gyűjtése, ÖKO csoport létrehozása,
- ÖKO kommandó megalakítása,
- ÖKO őrző felállítása,
- NATURA 2000 területek megismertetése a tanulókkal,
- Jelölő fajok megismertetése

Színterek, szervezeti keretek

- iskolai: tanítási óra, szakkörök, továbbképzések
- szabadtéri tevékenységek
- iskolán kívüli: állatkert, botanikus kert, kirándulások, terepgyakorlatok, erdei iskola, gyakorlókert, szakkör, egészségnap, vetélkedők, versenyek, jeles napok, kiállítások, előadások, együttműködés civil szervezetekkel
- NATURA 2000 területek Somogy Megyében
- tanulók tágabb környezetében fellelhető fariplikaságok gondozása:
 - Gingo biloba fák

- Magnólia stellata
- Píramis tölgy
- Tornyos tölgy
- Tulipánfák

Hosszú távú pedagógiai célok

- Az ökológiai gondolkodás kialakítása, fejlesztése
- NATURA 2000 ismertetése, elsajátítása
- A környezetetika hatékony fejlesztése
- Az érzelmi és értelmi környezeti nevelés
- Tapasztalaton alapuló, kreatív környezeti nevelés
- Tolerancia kialakítása
- A környezettudatos magatartás és életvitel segítése
- Felelősség felébresztése
- A családi életre nevelés fejlesztése
- Az egészséges életvitelhez szükséges képességek fejlesztése
- NATURA 2000 területekkel hosszú távú kapcsolat kiépítése
- Erdei iskolák, táborok szervezése
- Társiskolákkal (ÖKO) kapcsolatfelvétel

Konkrét környezeti nevelési céljaink

- Igényes környezeti kultúra kialakítása a tantermekben, az iskola belső terében, az iskola körül (funkcionális és aktuális dekoráció, derűs hangulatú, virágokkal díszített belső terek, ápolt parkok kialakítása).
- A helyes fogyasztási szokások kialakítása, étkezési, vásárlási szokások megfigyelése, módosítása.
- Takarékos és figyelmes anyaghasználatra nevelés, energiatakarékosság, a papír újrahasznosítása, komposztálás.
- A természeti és mesterséges környezet esztétikumának alakítása. A lakókörnyezet és a közeli természeti környezet adottságainak megismerése. Meghatározott terület rendszeres ellenőrzése, rendbetétele az iskolában és az iskola körül.

A környezeti nevelés programja az iskola rövid, közép és hosszú távú munkaterveinek is szerves részét alkotja, és meghatározza az ezzel kapcsolatos iskolai szintű éves feladatokat. Így, számtalan lehetőséget teremt a gyermekek személyiségének sokoldalú fejlesztésére, hiszen a környezetvédelmi tevékenység általában csoportos cselekvést, igazi csapatmunkát igényel, közösségformáló, természettudományos szemléletet alakító, felelős, előrelátó magatartást alakít ki és mindezek mellett nagyon sok új ismeretet is ad.

A környezeti nevelés iskolai szinterei

A környezeti nevelés tantárgyköziségénél fogva nem csak a természettudományos órák feladata. A nevelés, a szemléletformálás nyújtotta lehetősége minden pedagógus számára fontos.

Pl.: történelem órán: a jövőért érzett felelősség a múlt megjelenítése; irodalom órán: izgalmas témák a jövőkép megjelenítéséről.

A természettudományos tárgyak keretében direkter módon foglalkozunk az egészséges életmóddal, természeti és épített értékeink védelmével. Az osztályfőnöki órákon is fontos feladat az ilyen irányú szemlélet kialakítása.

Tevékenységeink, melyeket a környezetvédelemért teszünk

Hulladékgyűjtés

Gazdaságunk érdekében fontos a szelektív hulladékgyűjtés, hulladékkezelés, újrahasznosítás és az energiatakarékosság. A környezeti nevelés ezeknek a céloknak a megvalósításában hatékony segítséget nyújt.

Évente papírgyűjtési akciót szervezünk.

Minden évben csatlakozunk a **vadgesztenye-gyűjtési** akcióhoz. Megismertetve ezáltal a gyerekeket, a körülöttünk lévő gyógynövények, ezen belül a vadgesztenye jótékony gyógyászati hatásaival.

Iskolakert

Iskolánk 2021/2022-es tanévben csatlakozott az Iskolakert-hálózat tagjainak sorába. Tagként lehetőséget kapunk más iskolák programjának megismerésére, kapcsolatrendszer építésére, továbbá tapasztalatcserére.

EGÉSZSÉGNEVELÉSI ELVEK

Egészségnevelési program

Általános célok

Az egészségnevelés élethosszig tartó folyamat, nemcsak az iskolában, hanem az élet más szinterein – család, óvoda, más intézményes és intézményen kívüli terület-is folyik. E szintereken az egészség megvédéséhez szükséges tudást, készséget, értékrendszert, pozitív érzelmi hozzáállást, elkötelezettséget szerezhettek a fiatalok. Mivel intézményünk tanulóinak jelentős hányada állami gondoskodásban élő gyermek különösen nagy feladat hárul pedagógusainkra és intézményünk minden dolgozójára, hogy a családban megszerezhető ismereteket pótolni tudja gyermekeink számára. Cél olyan gyermekek nevelése, akik az egészségük megvédésére nyitottak, egészségüket értékelni tudják. Az egészségnevelés legfontosabb célja az együttműködésre nevelés, az egymásra odafigyelés, az egymás iránti tisztelet és szeretet kialakítása. Fontosnak tartjuk az önálló ismeretszerzést, a kreativitás és a kritikus problémamegoldó gondolkodás fejlesztését.

Intézményünk 18 tanulócsoportban neveli, oktatja diákjainkat. Jelentős részük állami gondoskodásban élő, de a családból jövő gyermekeink is többnyire halmozottan hátrányos körülmények között élő gyermekek. A leggyakoribb probléma az anyagi- szociális veszélyeztetettség és a pszichés teher és egyre növekvő az egészségügyi veszélyeztetettség is.

Intézményünk hosszú távú programja és feladatai- tekintettel a tanuló ifjúság helyzetére, a környezeti meghatározottságára és az egyre felerősödő kedvezőtlen tendenciájú hatásokra- az egészséges életmódra nevelés.

Az egészség romlásának okai gyermekeink és családjaik körében

- Káros élvezet cikkek fogyasztás (alkohol, dohányzás, drog)
- Megélhetési feltételek romlása
- Stressz
- Mozgásszegény életmód
- Az egészséges ételek megfizethetlensége
- Információhiány

Meggyőződésünk, hogy egy csapásra senki nem tudja megváltoztatni sem önmagát, sem környezetét, sem életkörülményeit. Az életre, az egészségre, a valódi életet tükröző helyes életmódra való felkészítést már a posztembrionális életszakasztól kezdve kellene elkezdni; majd az alap és középfokú intézményekben kellene kiteljesednie.

Célunk programunkkal

- Egészségünket megtartó, javító szokások megismertetése, megismerése
- Élettani, egészségügyi, testkulturális ismeretek alapjainak letétele
- Egészséges életmódigényre való ösztönzés
- Ismeretek és jártasságok kialakítása, amelyek segítségével képesek lesznek megelőzni az egészségügyi problémákat, illetve csökkenteni azok súlyosságát
- Helyzetfelismerés, ok-okozati összefüggések megláttatása
- Problémamegoldó gondolkodás, döntésképeség, konfliktuskezelés fejlesztése
- Globális összefüggések megértetése
- Létfenntartás választáshoz szükséges értékek, viselkedési normák kialakítása
- Családi életre nevelés
- Az egészséges életvitelhez szükséges képességek fejlesztése

Programunk megvalósítása eredményezhetné

- Az egészséges táplálkozási elméleti alapjainak lerakását
- Mozgásos tevékenységek növelését
- Káros szokások korlátozását, esetleges elhagyását
- A testi a lelki és a szellemi egyensúly fontosságának megláttatását

- Az élet és a tanulási körülményekből adódó stresszhelyzetek oldását
- A szűrővizsgálatokon való részvételek szükségességének igényét
- Az egészséges szexuális élethez és párkapcsolatok kialakításához szükséges ismeretek átadását

Kulcsszavak:

- Tisztelet
- Megbecsülés
- Harmónia
- Mértékletesség
- Alázat
- Esztétika
- Empátia

Célkitűzéseink

- A választott programok és az alkalmazott módszerek:
- Fejlesszék a tanulók szociális képességeit
- Adjanak lehetőséget új ismeretek megszerzésére
- Rendszerezék, szelektálják, mélyítsék el a már meglévő ismereteket
- Szintetizálják az egyes tantárgyak nyújtotta analitikus ismereteket, tanítsanak rendszer-
szemléletre
- Alakítsanak ki kritikus gondolkodást
- Ösztönözzenek az egészséges életmód elsajátítására
- Neveljenek a hagyományok tiszteletére
- Mutassanak követendő példákat
- Ösztönözzenek felelősségteljes cselekvésekre

Az egészségnevelés színterei

Minden tanulót egyformán érintő elemek:

- Pedagógusok, dolgozók példamutatása
- Ösztönzés az egészséges életmód napi gyakorlattá tételében pl.: reggeli torna
- Az iskolai médiák (iskolaújság, hirdetőtáblák) „egészségrovatai”
- Tantárgyakba beépített egészségnevelés:
 - Matematika: szöveges feladatok formájában
 - Magyar: fogalmazások az egészséges életmódról
 - Magyar nyelvtan: egészséges életmóddal kapcsolatos szövegek elemzése
 - Történelem. A káros szenvedélyek kialakulása, a „tiltott szerek” eredete
 - Fizika: kísérletek a káros szenvedélyek példaköréből
 - Kémia: alkohol, cigaretta drogok alkotóelemeinek vizsgálata

- Földrajz: statisztikai adatok az egyes országokban előforduló leggyakoribb betegségekről, környezeti ártalmak)
- Biológia: az emberi test működése, betegségek kialakulása
- Testnevelés: a mozgás fontossága
- Osztályfőnöki óra: egészséges életmód

Egészségnapjaink

- Sportvetélkedők
- Drog prevenciós előadások (életkornak és értelmi képességeknek megfelelően)
- Rajzverseny: plakátkészítés
- Tanár-diák vetélkedők
- Egészséges ételek készítése
- Gyógyteák főzése, mézkestoló

A tanulókat különböző mértékben érintő tanórán kívüli elemek

Sportolási lehetőségek:

- Asztalitenisz
- Labdarúgás
- Kosárlabda
- Zsinórlabda
- Atlétika
- Mozgásterápiák:
 - Szenzomotoros integrációs terápia
 - Alapozó terápia
 - TSMT-I terápia
 - TSMT-II terápia
 - Alapozó terápia
- Előadások, kiállítások
- Kirándulások, túrák
- Nyári táborok
- Téma nap, az egészségvédelem jeles napjai:
 - Április 7. Egészségügyi Világnap
 - Május 8. Nemzetközi Vöröskereszt napja
 - Május 31. Dohányzásmentes Világnap
 - Október 10. Lelki Egészség Napja
 - Október 16. Élelmezési Világnap
 - November 17. Füstmentes Nap
 - December 1. AIDS Elleni Világnap
 - Szeptember 23. Az elsősegélynyújtás világnapja

Módszerek

Használhatunk hagyományos módszereket, de az egészségnevelés szempontjából sokkal hatékonyabbak az élményalapú, tevékenységalapú, interaktív módszerek. Törekednünk kell ezek minél sokoldalúbb alkalmazására.

- Játékok:
 - Szituációs
 - Memóriafejlesztő
 - Kombinációs
 - Érzékelést fejlesztő
 - Bizalomerősítő
 - Kapcsolatteremtést segítő
- Projekt módszer
- Terepgyakorlati módszerek
- Közösségépítés
- Művészi kifejezés
- Taneszközök

A TANULÓK FIZIKAI ÁLLAPOTÁNAK MÉRÉSE

A méréseket évente 2 alkalommal – ősszel és tavasszal – végezzük. Ennek során feltérképezzük az egyes képességek területén mutatkozó hiányosságokat, melyek kiindulási alapul szolgálnak mind az egyéni, mind a közösségi fejlesztő, felzárkóztató programok elkészítéséhez, lehetőséget biztosítva az egészségileg hátrányos helyzet megszüntetésére, az általános fizikai teherbíró képesség fokozatos fejlesztésére, a szükséges szint elérésére, megtartására.

AZ ELSŐSEGÉLY-NYÚJTÁSI ALAPISMERETEK ELSAJÁTÍTÁSÁVAL KAPCSOLATOS ISKOLAI TERV

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának célja, hogy a tanulók vészhelyzetben a lehető legjobb döntést hozzák. Tudjanak szabályosan mentőt hívni, legyenek tisztában a vérzések és csontsérülések alapvető ellátásával, ismerjék az újraélesztés technikáját.

A fenti ismeretek elsajátítása nem önálló tantárgyként, hanem a természetismeret, biológia, testnevelés és osztályfőnöki órák keretei között folyamatosan, a tantárgyi tanterveknek megfelelően történik.

A tanulmányi kirándulások is kiváló lehetőséget kínálnak az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítására. Az iskolaéves programjában az egészségnapon készítjük fel diákjainkat az előforduló baleseti helyzetek elkerülésére és megoldására.

Az elsősegély azonnali segítségnyújtás vagy beavatkozás, amelyet a sérült kap valamely sérülésére vagy hirtelen egészségkárosodása miatt, a mentők, orvos vagy más személy megérkezése előtt.

Az elsősegélynyújtás képessége tudáson, begyakorláson és tapasztalaton alapul.

Egy elsősegély tanfolyam nagyban növeli az önbizalmat és cselekvőképességet. Az ott kapott alapos felkészítés segít uralkodni az érzelmek, és sok nehéz helyzetet átsegít. Az iskolai balesetek számának utóbbi időben való növekedése, valamint a szakszerű ellátása a sérülteknek, megkívánja, hogy az iskolai oktatásban nagyobb hangsúlyt kapjon az elsősegélynyújtás. Lehetőség van egészségtan-, osztályfőnöki-, biológia-, órákon, szakkörökön az ismeretek elsajátítására.

Jó alkalmat teremtenek az iskolai egészségnapok nagyszámú tanulócsoport előtti szemléltető elsősegélynyújtó ismeretanyag bemutatására.

Minden osztály számára fontos, hogy az iskola megfelelő számú elsősegélynyújtó ládával rendelkezzen, melyet nemcsak a mindennapok, de a kirándulások, és egyéb rendezvények (pl. hulladékgyűjtés során) alkalmával is tudnak használni.

1. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának célja, hogy a tanulók

- ismerjék meg az elsősegélynyújtás fogalmát;
- ismerjék meg az élettannal, anatómiával kapcsolatos legfontosabb alapfogalmakat;
- ismerjék fel a vészhelyzeteket;
- tudják a leggyakrabban előforduló sérülések élettani hátterét, várható következményeit;
- sajátítsák el a legalapvetőbb elsősegély-nyújtási módokat;
- ismerkedjenek meg a mentőszolgálat felépítésével és működésével;
- sajátítsák el, mikor és hogyan kell mentőt hívni.

2. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos kiemelt feladatok:

- a tanulók korszerű ismeretekkel és az azok gyakorlásához szükséges készségekkel és jártasságokkal rendelkezzenek elsősegély-nyújtási alapismeretek területén;
- a tanulóknak bemutatjuk és gyakoroltatjuk velük elsősegélynyújtás alapismereteit;
- a tanulók az életkoruknak megfelelő szinten - tanórai és a tanórán kívüli (egyéb) foglalkozások keretében – foglalkoznak az elsősegélynyújtással kapcsolatos legfontosabb alapismeretekkel.

3. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos feladatok megvalósításának elősegítése érdekében:

- az iskola kapcsolatot épít ki az Országos Mentőszolgálattal, Magyar Ifjúsági Vöröskereszttel és az Ifjúsági Elsősegélynyújtók Országos Egyesületével;
- tanulóink bekapcsolódnak az elsősegély-nyújtással kapcsolatos iskolán kívüli vetélkedőbe;
- támogatjuk a pedagógusok elsősegély-nyújtási ismeretekkel foglalkozó továbbképzésekre való jelentkezését.

4. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítását elsősorban a következő tevékenységformák szolgálják:

a helyi tantervben szereplő tantárgyak tananyagaihoz kapcsolódó alábbi ismeretek:

Tantárgy	Elsősegély-nyújtási alapismeretek
Biológia	rovarcsípések légúti akadály artériás és ütőeres vérzés komplex újraélesztés
Kémia	mérgezések vegyszer okozta sérülések savmarás égési sérülések forrázás szénmonoxid mérgezés
Fizika	égési sérülések forrázás
testnevelés	magasból esés

- az ötödik–nyolcadik évfolyamon az osztályfőnöki órák tanóráin feldolgozott elsősegély-nyújtási ismeretek: teendők közlekedési baleset esetén, segítségnyújtás baleseteknél; a mentőszolgálat felépítése és működése; a mentők hívásának helyes módja; valamint az iskolai egészségügyi szolgálat (iskolaorvos, védőnő) segítségének igénybe vétele az ötödik – nyolcadik évfolyamon egy-egy osztályfőnöki óra megtartásában az elsősegély-nyújtási alapismeretekkel kapcsolatosan.

5. Az egészségnevelést szolgáló egyéb (tanórán kívüli) foglalkozások:

- szakkörök (elsősegély-nyújtó);
- minden évben egy alkalommal elsősegély-nyújtási bemutatót szervezünk a tanulóknak az Országos Mentőszolgálat, a Magyar Ifjúsági Vöröskereszt vagy az Ifjúsági Elsősegélynyújtók Országos Egyesületének bevonásával;
- évente egy egészségvédelemmel, helyes táplálkozással, elsősegélynyújtással foglalkozó projektnap (téma nap) szervezése az alsó és a felső tagozatos tanulók számára.

Pedagógiai program

2. sz. melléklet

SZAKISKOLA SZAKMAI PROGRAMJA

1. A KÉPZÉST MEGHATÁROZÓ JOGI KÖRNYEZET

Törvények

- 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
- Az 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- A 2011. évi CCXXI. törvény a családok védelméről
- A 2019. évi LXXX. törvény a szakképzésről

Kormányrendeletek

- 138/1992. (X. 8.) Kormányrendelet a közalkalmazottakról szóló 1992. évi XXXIII. törvény végrehajtásáról a közoktatási intézményekben
- 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet A nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelete a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet
- 315/2013. (VIII. 28.) Kormányrendelet a komplex szakmai vizsgáztatás szabályairól
- A Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Kormányrendelet módosításáról szóló 5/2020. (I. 31) Korm. rendelet alapján az Oktatási Hivatal által megjelentetett Kerettantervek a sajátos nevelési igényű tanulók oktatásához

Belsőszabályzók

- SZMSZ, Házi rend, Munkaköri leírások

Szakmai szabályzók

- Pedagógiai program, Helyi- és kerettantervek

2. AZ ISKOLA SZAKKÉPZÉSI RENDSZERE

2.1. A nevelő-oktatómunka tervezése

Az intézményegység szakmai programja a speciális kerettanterv alapján készült, figyelembe véve az iskola arculatát, valamint a helyi sajátosságokat. Az éves tervező munka során elsődleges szempont a komplex, sérülés specifikus egyéni fejlesztés.

2.2. A választott kerettantervek

A szakiskolai helyi tanterve a következők alapján készült.

A Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Kormányrendelet módosításáról szóló 5/2020. (I. 31.) Kormányrendelet és az Oktatási Hivatal honlapján található- Kerettanterv az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját

ellátó szakiskola kötelező 9/E előkészítő évfolyamának kerettanterve, az enyhe értelmi fogyatékos tanulók két évfolyamos szakiskolai szakmai oktatásához, képzéséhez alkalmazandó 9-10. évfolyamos közismereti kerettanterv, valamint a két évfolyamos szakiskolai oktatás, képzés szakmai kerettantervei alapján készült.

2.3. Kerettanterv által meghatározott kötelező óraszámokon felüli kötelező tanórai foglalkozások

A kerettantervek által meghatározott óraszámokon felül az Nkt.6. melléklete szerinti óraszámokban a tanulók egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozásokon vesznek részt.

A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység céljai és feladatai a szakképző évfolyamokon:

- Munkavégzéshez szükséges technikák elsajátítása
- A munkahelyi beilleszkedés elősegítése
- Kommunikációs készség továbbfejlesztése
- Mozgás, erőnlétfejlesztés
- Személyiségfejlesztés, értelmi képességek továbbfejlesztése
- Viselkedési normák szükségessége, elfogadtatása
- Önbizalom, önértékelés, önismeret, önkritikai érzék fejlesztése
- Társkeresés gondjai, problémái
- Életvitel kialakításának segítése
- Igénykialakítás az egészséges és kulturált életmódra

A rehabilitációs foglalkozások egyéni, vagy kiscsoportos formában valósulnak meg, melynek során figyelembe vesszük:

- a fogyatékoság típusát, súlyosságát, kialakulásának idejét,
- a sajátos nevelési igényű tanuló életkorát, pszichés és egészségi állapotát, meglévő ismereteit, kialakult készségeit, kognitív funkcióit.

Tantárgy	Évfolyam	Óraszám/ heti	Óraszám/ éves
Rehabilitáció	9. előkészítő évfolyam	4	148
	9. szakképző évfolyam	4	148
	10. szakképző évfolyam	4	148

2.4. Tankönyvek, tanulmányi segédletek, taneszközök kiválasztásának elvei

Az oktatáshoz, tanuláshoz szükséges tankönyveket, segédanyagokat a szakiskolai munkacsoport pedagógusai határozzák meg, munkájuk során figyelembe veszik a kerettantervekben, valamint az adott tanévre és szakmára vonatkozó szakma és vizsgakövetelményekben meghatározott előírásokat. Csak olyan tankönyvet, munkafüzetet, segédeszközt használunk, amelynek

alkalmazásával a szakmai munkacsoport egyetért. A tankönyvfelelős készíti a tankönyvrendelést, a jogszabályokban meghatározott határidőig.

A tankönyvválasztás elvei szakiskolánkban:

- szakmai, tartalmi szempontból megfeleljenek a kerettanterveknek,
- biztosítsák a szakmai vizsgára történő felkészülés lehetőségét,
- biztosítsák a tanuláshoz szükséges alapkészségek fejlesztését,
- igazodjon a helyi tanterv követelményeihez, tartalmához,
- legyen vonzó, figyelemfelhívó, szép kivitelezésű, időtálló, jól olvasható és jól áttekinthető,
- tartalmában, információiban, ábravilágában, a feldolgozás mélységében igazodjék a fogatékos tanuló szükségleteihez,
- az egyes tantárgyak könyvei egymásra épüljenek,
- a tankönyvekhez lehetőleg feladatlap vagy munkafüzet tartozzon a megerősítés, a gyakorlás, a tanuló önálló munkáltatása, a tudás ellenőrzése érdekében,
- a helyi tankönyvcsomagok részét képezik azok a könyvek, amelyek egy-egy helyi sajátosságot tükröző egységhez készülnek,
- az évfolyamok könyvét néhány példányban a könyvtárban kell megőrizni az esetleges tankönyvhiány pótlására és a tanév közben érkező új tanulók miatt.

A tartós tankönyvek a könyvtárból kölcsönözhetők. A tankönyvválasztást az érintett pedagógusok tanévenként felülvizsgálják és a tankönyvrendelést megelőzően döntést hoznak. Tanulóink a tankönyveket alanyi jogon térítésmentesen kapják.

A kötelezően előírt taneszközökről a szülőket minden tanév előtt tájékoztatjuk. A taneszközök beszerzése a tanév kezdetéig a szülők, állami gondoskodásban élő tanulóink esetében a gyermekotthon, illetve lakásotthon kötelessége.

2.5. A mindennapos testnevelés

A **mindennapos testedzés** fő funkciója, hogy a tanuló életkorához, egyéni adottságaihoz igazítsa a mozgástevékenységet, pótolja a lemaradásokat. Valamennyi korosztály számára kínál mozgásos játékot, versengést, mozgásfejlesztést.

Az előkészítő, valamint a szakképző évfolyamokon a mindennapos testnevelés az Nkt.-ben meghatározott módon jelenik meg, azokon a napokon, amelyeken közismereti vagy szakmai elméleti oktatás folyik.

Cél, hogy minden iskolás hetente legalább öt alkalommal a testnevelés órákon sportoljon, felfedezze a mozgás örömét, s egészséges felnőtté váljon. A mindennapos testnevelés megvalósítását a testnevelés szakos tanáraink mellett nevelőtanáraink és a pedagógiai asszisztensek biztosítják változatos formában (játék, séta, tornatermi foglalkozás).

Kiemelt feladat: a tehetséggondozás, az egyes sportági tevékenységek fejlesztése, a becsületes versenyzés elsajátítása, a kudarcélmény tűrése.

2.6. A tanulók munkájának értékelése

Tanulóink ellenőrzése, értékelése egységes elvek alapján történik. Az egységes nevelési rendszer alapját azok a szempontok képezik, amelyben a nevelőtestület meghatározta azt, hogy mit értékeljenek:

- a tanuló önmagához mért fejlődése az ismeretek elsajátítása, a képesség minőségi és mennyiségi gyarapodása terén,
- a tanuló szociális képességeinek, magatartásának, szorgalmának, viselkedésének, fejlődésének terén és a gyermek más területen megmutatkozó képességeinek fejlődése terén.

2.7. Ellenőrzési, értékelési rendszerünk területei

1. az adott tantárgyhoz kapcsolódó ismeretek, készségek, és képességek fejlődésének ellenőrzését, és
2. a tanulók személyiségfejlődésének, szocializációjának folyamatos alakulását nyomon követő ellenőrzését, értékelését.

A tanulók személyiségének fejlődése, a megfelelő magatartási és viselkedési szokások kialakulása érdekében – a tanulmányi munka értékelése mellett – szükség van a magatartás és szorgalom minősítésére is.

A tanítás-tanulás folyamatában az ellenőrzés és értékelés szorosan összekapcsolódnak egymással, szinte elválaszthatatlanok.

Az értékelésnek fontos szerepe van az önellenőrzés és önértékelés képességének kialakításában is.

2.8. Az értékelés alapelvei

- mindenkor az iskola pedagógiai programjára épüljön,
- egyénre szabott, konkrét és a gyermek egész személyiségét figyelembe vevő,
- irányuljon az egész személyiség alakulására, segítse elő a tanulók önértékelési képességének kialakulását, fejlesztését,
- motiváló hatású és folyamatos legyen, a tanuló állapotát szem előtt tartva mindenkor differenciált,
- az értékelésben a fejlesztő szándék domináljon,
- tárja fel egyértelműen a pozitívumokat és a hiányosságokat a tanulási képességek területén, adjon megoldási módokat a javításra,
- az írásbeli és szóbeli értékelés, ellenőrzés alkosson komplex egységet,
- az alkalmazott pedagógiai ellenőrzési és értékelési rendszert és módszereket, azok szempontjait a megkezdett nevelési-oktatási folyamat elején a pedagógus megismerteti a szülőkkel, ahol lehetséges a tanulókkal is.

2.9. Az értékelés jellege

A tantárgyi tudás értékelése pedagógiai szakaszokhoz rendelt **érdemjegyekkel** történik. Iskolánkban az értékelés elsődlegesen a tanuláshoz való viszony, a motiváltság, a fejlődés pozitív irányú elmozdulását segíti. Hozzájárul az önismeret képességének kialakulásához, az ön- és mások elfogadásához.

- **Fejlesztő értékelés:** a nevelési és oktatási céljaink eléréséhez használjuk a fejlesztő értékelést. Célja: a tanulás elősegítése, az erkölcsi, értelmi és testi-lelki fejlődés optimalizálása, tanulási nehézségek feltárása, a tanulási folyamat fejlesztése. A fejlesztő értékelés során a tudás bizonyos elemeit értékeljük, amely a tanulónak visszajelzést nyújt az erősségeiről és esetleges hiányosságairól.
- **Formatív értékelés:** a formatív értékelés legfőbb célja, hogy feltárjuk a nevelési – oktatási folyamat közben jelentkező tanulási nehézségeket, s lehetővé tegyük az azonnali korrekciót. Lényeges a formatív értékelés megerősítő szerepe, hiszen folyamatos visszajelzést kapunk munkánk hatékonyságáról, a gyermek taníthatóságáról és tanulási képességeinek fejlődéséről.
- **Szummatív értékelés:** egy-egy nagyobb témakör lezárásánál, év elején, félévkor és év végén szummatív értékelést alkalmazunk, melynek célja az eredmények megállapítása, összevetése a kitűzött célokkal.

Ahhoz, hogy a tanuló jegyekkel értékelhető lehessen, minden hónapban, minimum egy érdemjegynek szerepelnie kell az értékelő naplóban. Ez minden tantárgyra vonatkozik.

2.10. Teljesítménymérések

A mérést kettős céllal alkalmazzuk.

1. A félévi és az év végi teljesítménymérések szempontjai:

- a feladat begyakorolt ismeretanyagra épüljön,
- differenciált legyen,
- az ismereteken túl mérjék a tanuló önállóságát, munkatempóját, feladat megértési képességét, a munkához való viszonyulását,
- megszokott eszközhasználatot igényeljen,
- megszokott feladatot–megoldási módozatokat tartalmazzon és a tanuló fejlettségi szintjének megfelelően kapjon manipulációs segítséget.

2. A **diagnosztikus mérések**et helyzetfeltárás céljából, tanév elején, főleg iskolakezdekéskor, új tanuló érkezésekor, illetve kirívó eredménytelenség esetén végezzük azzal a céllal, hogy információkat szerezzünk a tanulók képességeiről, előzetes tudásáról. A diagnosztizálás a tanítás – tanulás egész folyamatát végigkísítő gyógypedagógiai tevékenység, mely terápiás célokat szolgál a különböző sérülések miatt.

2.11. A beszámoltatás formái, rendje

Az értékelés akkor hatékony (akár szóban, akár írásban), ha folyamatos, változatos és tudatosított. Az értékelés sokfélesége lehetővé teszi, hogy a tanulók minél több információt szerezzenek saját fejlődésükről, problémáikról.

Intézményünkben az iskolai beszámoltatás két nagy csoportját alkalmazzuk:

- szóbeli felettetés
- írásbeli beszámoltatás

Szóbeli felettetés, számonkérés

Az értelmileg sérült tanulók esetében szükség van a szóbeli számonkérésre, felettetésre. A szóbeli felettetés alkalmazásánál figyelembe kell venni az értelmi sérülés súlyosságát, a kommunikációs képességek szintjét, a beszéd alaki és tartalmi jellemzőit, a tanulók életkorát és személyiségének jellemzőit. A szóbeli felettetés alkalmazásának célja a tanulók személyiségének és a kulcskompetenciák fejlesztése. A szóbeli beszámolókat kisebb anyagrészt ölelik fel. Ilyen esetekben mindig figyelembe kell venni a tanuló pillanatnyi lelkiállapotát. Tanulóik nehezen fejezik ki magukat szóban és írásban egyaránt, sok tudásanyag marad bennük pillanatnyi diszpozíciójuktól függően, ezért célunk, hogy az értékelés mindig motiváló legyen.

Írásbeli számonkérés

Az intézményünkben tanuló értelmileg sérült tanulók teljesítményének értékelésénél az írásbeli felettetés, beszámoltatás módszere is alkalmazható. Az írásbeli beszámoltatást a sajátos nevelési igényű tanulók pszichikus sajátosságait figyelembe véve kell megszervezni és nem szabad a tanulók teljesítményének értékelési, számonkérési lehetőségeinél domináns tényezőnek tekinteni.

Az írásbeli beszámoltatás alkalmazható formáit a feladatadás típusát és módját a csoportban lévő tanulók értelmi sérüléseinek súlyossága, a tanulók életkora, valamint az írásbeli beszámoltatás célja határozza meg.

Az írásbeli beszámoltatás alkalmazható formái iskolánkban:

- röpdolgozat
- feladatlap
- tantárgyi tesztek, témazáró, félévi mérés, tanév végi mérés, fogalmazás
- minden tanév kezdetekor, illetve az új tanulókkal szintfelmérő dolgozatokat kell íratni a közismereti tantárgyakból, legkésőbb szeptember hónap végéig.
- A tanév folyamán a beszámoltatás egyéb formái mellett nagyon nagy hangsúlyt kell fektetni a témazáró dolgozatokra. Ez olyan számonkérési forma, amely egy bizonyos tantárgyi témakör elsajátításának írásos tanúságtétele. A dolgozat jellegű felettetések száma egy tanítási napon ne legyen kettőnél több.

Érdemjeggyel történő értékelés

A tanulók teljesítményét érdemjegyekkel fejezzük ki, amelyek az osztálynapló, értékelő napló részébe kerülnek bejegyzésre:

- (5) kitűnő - ha **100%**-os a tanuló tantárgyismerete
- (5) jeles - ha **90%**-os a tanuló tantárgyismerete
- (4) jó - ha **70%**-os a tanuló tantárgyismerete
- (3) közepes - ha **50%**-os a tanuló tantárgyismerete
- (2) elégséges - ha **30%**-os a tanuló tantárgyismerete
- (1) elégtelen - ha **30%** alatti a tanuló tantárgyismerete.

A gyakorlati képzés keretében végzett tevékenység értékelésekor a Nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (Nkt.) és a Szakképzésről szóló 2011. évi CLXXXVII. törvény (Szt), valamint a 20/2012 (VIII.31) EMMI rendelet (Mr.) alapján járunk el.

2.12. A tanulók magatartásának és szorgalmának értékelése

Általános alapelvek

A magatartás alakítása, mint a nevelés egyik fontos feladata arra irányul, hogy az egyén belső motívumoktól indítva mindenkor a közösségi normáknak megfelelően viselkedjék és cselekedjék.

A tudatosítási szakaszban fokozatosan arra kell törekednünk, hogy a felnövekvő gyermek a korának megfelelő normák és szabályok ismeretében, erkölcsi érzelmektől is készítve alakítsa helyesen a magatartását.

A magatartás és a szorgalom helyes értékelésében nagy jelentősége van a tanulók megfigyelésének, a felméréseknek, valamint a tapasztalatok pontos rögzítésének.

A tények gyűjtése a tanulók magatartásáról, szorgalmáról többnyire a nevelés folyamatában, természetes helyzetben történik. Az összegyűjtött tényeket mindig elemezni kell, azokat egymással összevetve. Fontos, hogy az értékelés a tanulóközösség előtt demokratikus módon történjen, hogy a tanulók meg tanulják az általuk is elfogadott mércéhez viszonyítani saját és társaik magatartását, szorgalmát.

Az értékelés az életkori és egyéb sajátosságok figyelembevétele mellett egységesen vonatkozzon minden tanulóra.

Iskolánkban a magatartás értékelésének és minősítésének követelményei

A tanulók magatartását iskolánkban a pedagógiai célokban megfogalmazottak alapján a gyakorlati életben várható és teljesíthető magatartás alapján értékeljük.

Példás az a tanuló:

- akinek magatartása, cselekedetei elismerést váltanak ki társaiból és tanáraiból

- aki kerüli a durvaságot, szeretettel közelít társai felé
- aki tiszteli és elismeri mások értékét
- aki nyelvi fordulataiban kerüli a durva, trágár kifejezéseket
- aki jóindulattal segíti társait, aki tudásával, a közösségben
- elért helyzetével soha nem él vissza
- aki képes kulturáltan fellépni saját maga és szűkebb környezete érdekében
- aki szívesen vállal munkát osztálya, iskolája, közössége
- érdekében, aki öregbíti iskolája hírnevét
- aki ügyel környezete rendjére
- aki szándékosan nem okoz kárt
- aki betartja az illemszabályokat és az iskola házirendjét

Jó az a tanuló:

- akinek cselekedeteit a jóra vágyó hajlam irányítja, de időnként a körülmények hatására ettől eltér
- igyekszik elkerülni a durvaságot, ám játék, a munka nevében ez nem mindig sikerül
- szereti társait, elismeri mások sikereit, eredményeit, de cselekedeteit időnként az indulat vezérli
- tiszteli a felnőtteket, társait
- trágár, durva kifejezéseket nem használ
- feladatait becsülettel elvégzi, de a közösségért vállalt munkára önként ritkán vállalkozik
- ügyel környezete rendjére, megjelenése, ruházata nem kirívó
- ismeri és betartja az iskola házirendjét, az életkorának megfelelő illemszabályokat

Változó magatartású az a tanuló:

- aki cselekedetei következményeit nem képes felmérni, így
- gyakran vét a házirend ellen, bár kellő motiváltsággal képes a viselkedés normáinak betartására
- játékban, közösségi munkában gyakran durva
- társaival nem mindig van jó viszonyban, mert csínytevéseivel bosszantja őket, közeli barátaival viszonyt megértő és segítőkész
- az órai munka során nem kellő figyelemmel dolgozik, időnként mással foglalkozik
- ha feladattal bízzák meg, azt elvégzi, ha nem is kellő figyelemmel környezete rendjéért semmit nem tesz

Rossz magatartású az a tanuló:

- általában nem tartja be az együttélés szabályait
- rosszra aktivizál
- szemben áll a tanulóközösséggel
- zavarja a közösségi élet kialakulását
- megengedhetetlenül viselkedik társaival, a felnőttekkel szemben durva, goromba, beszéde trágár
- osztályfőnöki és igazgatói intője van

A szorgalom minősítéséhez szükséges szempontsor

A szorgalom értékelése négy fokozatot alkalmazunk:

Példás:

- Tevékenységeiben megbízható, pontos, rendszeres, kitartó, törekvő.
- Érdeklődési területe szerint a kötelezőn felül többet nyújt.
- Munkájában képességeinek megfelelően önálló.
- Törekszik munkája ellenőrzésére.
- Vállalásait, megbízatásait teljesíti.

Jó:

- Tevékenységeiben pontos, rendszeres.
- Csak a szorosan vett követelményeket teljesíti.
- Munkavégzésében több irányítást igényel.
- Munkáját esetenként ellenőrzi.
- Csak a kötelező vállalásokat teljesíti.

Változó:

- Tevékenységeiben való részvétele ingadozó, néha szorgalmas néha figyelmetlen, pontatlan.
- Kevésbé foglalkozik a tanórai, vagy tanórán kívüli feladatokkal, érdeklődése nagyon változó.
- Munkájában önállótlan, állandó figyelmeztetést, irányítást igényel.
- Munkáját csak felszólítás után ellenőrzi.
- A kötelező feladatokat is hiányosan, változó kedvvel végzi el.

Hanyag:

- Tevékenységeiben teljesen megbízhatatlan, figyelmetlen.
- Munkában, tanulásban érdektelen, közömbös.
- Önállóan nem hajlandó a feladatok elvégzésére.
- Munkáját nem nézi át, önellenőrzésre lusta.
- Passzív, munkája eredménye nem érdekli.

A **magatartás, a szorgalom értékelésénél** maximálisan figyelembe vesszük az önmagához képest elért pozitív változást, fejlődést, amelynek szóban és írásban történő dokumentálással adhatunk nagyobb hangsúlyt. A magatartás és a szorgalom értékelése havonta, osztályszinten, a félévi és az év végi érdemjegy véglegesítése osztályozó értekezleten legalizálódik. A tanulók, tanórán és tanórán kívül tanúsított bármilyen magatartásának értékelése, kizárólag a magatartási érdemjegyekben nyilvánulhat meg.

Az értékelés adminisztratív teendői

A témazáró dolgozatok időpontjai tantárgyanként különbözőek egy-egy ismeretanyag lezárásakor. Ezek érdemjegyekkel történő értékelésekor megkülönböztető jegyként célszerű az osztályzatot a többitől más színnel jelölni, amely intézményünkben a piros.

Az új anyagból szerzett szóbeli vagy írásbeli érdemjegyek a naplóba kék tintával kerülnek beírásra. Minden érdemjeggyel történő értékelés a naplóval párhuzamosan kerüljön bele a tanuló ellenőrző könyvébe, pontosan dokumentálva a témát, időpontot a szülő vagy gondozó felé,

aki aláírásával ellenjegyezi.

Az írásbeli számonkérés érdemjegyeinek közlése a tanulókkal határidős, a megírástól számított 2 hét. A nem dolgozatfüzetbe íratott, vagy nem központi felmérőlapot a kijavítás után a tanuló kezébe kell adni, majd visszakérni és év végéig megőrizni.

A füzetek értékelhetők, akár szóvegesen, akár osztályzattal, de kizárólag a füzetben, ám a tantárgyi értékelésnél nem vehetők figyelembe.

A törvényileg meghatározott évi óraszámnál többet hiányzott tanuló csak nevelőtestületi jóváhagyással kaphat érdemjegyet tanév végén.

Nem adható elégtelen osztályzat a szaktárgyból a tanuló magatartása, helytelen viselkedése miatt.

A szülők tájékoztatása a tanulók eredményeiről

A szülők tájékoztatása a tanulók előmeneteléről történhet szóban – szülői értekezleteken, fogadóórákon, nyílt napon, családlátogatás alkalmával – írásban az üzenő- és tájékoztató füzetben, bizonyítványban – egyéni beszélgetés során is.

A kilencedik előkészítő évfolyamon főleg a tanulók beilleszkedéséről, a társaikhoz, a felntettekhez és az egyes tantárgyakhoz való viszonyukról, feladattudatukról adunk tájékoztatást. A kilencedik és tizedik évfolyamon a szakmai képzéshez való viszonyukat, motiváltságukat értékeljük. Ezen kívül a szülőket a tanulók önmagukhoz mért fejlődéséről, személyiségjegyeik, szociális kapcsolataik alakulásáról, tanulmányi előmenetelükről tájékoztatjuk. A tanulók motiválása, fejlődése érdekében a pedagógusok fejlesztési javaslatokat és feladatokat fogalmaznak meg.

Félévkor a tájékoztató füzetben, tanév végén a bizonyítványban tájékoztatjuk a szülőket a tanulók eredményeiről.

Az iskolai jutalmazás formái

Azt a tanulót, aki képességeihez mérten példamutató magatartást tanúsít, folyamatosan jó tanulmányi eredményt ér el, az osztály, illetve az iskola érdekében közösségi munkát végez, iskolai, iskolán kívüli sport-, kulturális versenyeken, vetélkedőn vesz részt, bármely más módon hozzájárul az iskola hírnevének megőrzéséhez, növeléséhez az jutalomban részesül.

A jutalom formái:

- Szaktanári dicséret: az adott tantárgyból végzett pluszmunkáért.
- Osztályfőnöki dicséret: iskolai rendezvényeken, versenyeken elért eredményekért.
- Igazgatói dicséret: osztályban végzett közösségi munkáért, megyei, országos versenyeken elért jó helyezéért.
- Nevelőtestületi dicséret: több éven át, folyamatosan nyújtott kiemelkedő sport, kulturális, tanulmányi tevékenységért.

A dicséretet a tanuló bizonyítványába be kell írni.

Az iskolai elmarasztalás formái:

Azt a tanulót aki a tanulmányi kötelezettségeit folyamatosan nem teljesíti, a házirend előírását megszegi, igazolatlanul mulaszt, bármely módon árt az iskola jó hírnevének, büntetésben kell részesíteni.

Az iskolai büntetés formái:

- Tanári figyelmeztetés
- Osztályfőnöki figyelmeztetés
- Igazgatói figyelmeztetés
- Igazgatói intés
- Igazgatói megrovás
- Tantestületi figyelmeztetés
- Szaktanári figyelmeztetés

Az iskolai büntetések kiszabásánál a fokozatosság elve érvényesül, amelytől indokolt esetben el lehet tekinteni. A büntetést írásban kell foglalni és a szülő, gyám vagy törvényes képviselő tudomására kell hozni.

A tanulók fizikai állapotfelmérése

Fizikai fittségi mérés

Az Nkt. 80. § (9) bekezdése alapján minden tanévben országos mérés, értékelés keretében gondoskodunk a tanulók fizikai állapotának és edzettségének vizsgálatáról.

A tanulók fizikai állapotának felmérését az iskola a NETFIT (Nemzeti Egységes Tanulói Fittségi Teszt) alkalmazásával végzi.

A tanuló fizikai állapotának és edzettségének mérését, vizsgálatát az iskolai testnevelés tantervet tanító pedagógus végzi, szem előtt kell tartva, hogy iskolánk tanulói sajátos nevelési igényükből adódóan egy-egy teszt végrehajtását nem tudják a leírtaknak megfelelően, szabályosan végrehajtani.

Ebben az esetben az egyes feladatokat a fizikai vagy mentális problémák miatt csak speciálisan adaptált formában, vagy megfelelő asszisztencia segítségével, szélsőséges esetben pedig egyáltalán nem lehet megvalósítani.

Környezeti nevelési elvek

A környezeti nevelés célja: segítse elő a tanulók környezettudatos magatartásának, életvitelének kialakítását, tegye képessé a felnövekvő nemzedéket a környezeti válság elmélyülésének megakadályozására, elősegítve az élő természet fennmaradását és a társadalom fenntartható fejlődését.

A környezeti nevelés tartalmi elemei

- a tanulók ismerjék meg azokat a folyamatokat, amelyek következményeként bolygónkon környezeti válságjelenségek mutatkoznak,

- ismerjék fel hazai példákon a társadalmi – gazdasági modernizáció pozitív és negatív környezeti következményeit,
- kapcsolódjanak be közvetlen környezetük értékeinek megőrzésébe, gyarapításába,
- életmódjukban válják meghatározóvá a természet tisztelete, a felelősség, a környezeti károk megelőzésére való törekvés és
- szerezenek személyes tapasztalatokat az együttműködés, a környezeti konfliktusok közös kezelése és megoldása terén.

A környezeti nevelés cél és feladatrendszere

Célmeghatározás:

- pozitív attitűd kialakítása a mindennapi környezetvédelem iránti tágabb és szűkebb környezetükben,
- az iskolaközösség külső és belső ÖKO kapcsolatrendszerének gazdagítása- kapcsolati háló bővítése,
- kiemelt célunk Somogyvár természeti értékeinek megismerése (Nemzeti Emlékhely, Széchenyi-kastély és a hozzátartozó park élővilága, Szentes Ica-forrás, Templom, Kálvária)
- egységes környezet, életmód biztosítása, a környezetet károsító, veszélyeztető hatások megelőzése,
- az élő és élettelen környezet kapcsolatának megismerése, a természeti értékek megóvása.

Feladataink:

- a természeti, az épített, a társadalmi környezet fenntarthatósága érdekében szükséges magatartásminták, ismeretek, értékek, életviteli szokások megtanítása, kialakítása,
- az öreg fák megóvása, faültetés, madárvédelem, kisállatok megfigyelése és gondozása,
- gyógynövények megismerése, gyűjtése és felhasználása,
- a gyakorlati kert adta lehetőségek kihasználása: növények szaporítása, ápolása, gondozása,
- közvetlen környezet díszítése, szépítése,
- a tanult ismeretek folyamatos ellenőrzése, a hatékonyság felmérése, az élőhelyek megóvása, lehetőség szerint bővítése a cselekvő természetvédelem megteremtése,
- a tevékenység széleskörű megismertetése – reklámozása, ismeretterjesztő tablók készítése, térkép a park védett növényeiről, állatairól,
- a természeti környezetre alapozott programok továbbfejlesztése,
- kapcsolatok teremtése civil szervezetekkel, önkormányzattal, egyesületekkel, a meglévő kapcsolatok továbbfejlesztése.

Egészségnevelési elvek

Az egészségnevelés célja:

- segítse elő a tanulók egészségfejlesztési magatartásának, életvitelének kialakulását,
- tegye képessé őket arra, hogy képességeikhez mérten nyomon tudják követni saját egészségi állapotukat,
- érzékeljék a belső és külső környezeti tényezők megváltozásából fakadó, az egészségi állapotot érintő hatásokat,
- váljanak képessé egészségük megőrzésére, illetve a veszélyeztető hatások csökkentésére,
- találják meg a szükségleteikhez vezető, az egészségük és a környezetük védelmére is figyelő optimális megoldásokat, környezetével változzék és alkalmazkodják ahhoz.

Az egészségnevelés feladata:

- a tanulók felnőtt életükben legyenek képesek életmódjukra vonatkozóan helyes döntéseket hozni, egészséges életvitelt kialakítani,
- alakítsa ki a beteg, sérült és fogyatékkal élő embertársak iránti elfogadó és segítőkész magatartást,
- ismertesse meg a környezet leggyakoribb, egészséget, testi épséget veszélyeztető tényezőit,
- készítse fel a tanulókat a veszélyhelyzetek egyéni és közösségi szintű megelőzésére, kezelésére,
- készítse föl a gyalogos közlekedésre, a tömegközlekedési eszközök használatára, az utas balesetek elkerülésének módjára,
- készítse fel a veszélyes anyagok és készítmények helyes kezelésére, legfontosabb szabályaira,
- nyújtson támogatást a gyermekeknek a káros függőségekhez vezető szokások és életmódok – alkohol és drogfogyasztás, helytelen táplálkozás – kialakulásának megelőzésében,
- foglalkozzon a szexuális kultúra és magatartás kérdéseivel,
- készítse fel a családi életre, az örömteli párkapcsolatra,
- biztosítsa a gyermek egészséges testi, lelki és szociális fejlődését.

Az egészségnevelés módszertani elemei:

- serdülőkori kiscsoportos önismereti foglalkozások,
- problémamegoldó gyakorlatok és azok közös értékelése,
- szituációs játékok, esetmegbeszélések,
- sport, kirándulás, egészségnapok rendszeres szervezése,
- életvezetési gyakorlatok, a szabadidő hasznos eltöltésére irányuló tevékenységek, programok szervezése és az egészséges életmódra nevelés tantárgyakban történő megjelenítése.

3. A SZAKISKOLÁBA TÖRTÉNŐ JELENTKEZÉS RENDJE

Az iskolába jelentkezés rendjéről, szabályairól a 20/2012 (VIII. 31.) EMMI rendelet 13. fejezete rendelkezik. A szakiskolába a felvétel kizárólag a sajátos nevelési igényt megállapító szakértői bizottság szakvéleménye alapján történhet.

4. SZEMÉLYI ÉS TÁRGYI FELTÉTELEK

A szakmai és gyakorlati képzésben a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC törvény és a szakképesítésről szóló 2011. évi CLXXXVII. törvény előírásainak megfelelő végzettséggel rendelkező pedagógus és egyéb szakember vehet részt.

A szakmai képzés lebonyolításához szükséges eszközök és felszerelések felsorolását a részszakképesítés szakmai és vizsgakövetelménye tartalmazza.

A szakmai gyakorlati oktatást intézményünk tanműhelyeiben, valamint gazdálkodó szervezetek segítségével oldjuk meg együttműködési megállapodás keretében. Ennek alapján a gyakorlati képzés partnereknél, illetve az intézmény keretein belül folyik.

5. A SZAKKÉPZÉS

5.1. A szakiskolai képzés célja

Az alapfokú nevelő- és oktató munka eredményeire, fokozottan és kiemelten a gyakorlati képzés tapasztalataira támaszkodva segítséget nyújtunk a szakma tanulásához, a társadalmi beilleszkedéshez, a felnőtt életre való felkészüléshez. Ezáltal tegyük képessé a fiatalokat, hogy a munkaerőpiacon sikeresek legyenek, valamint társadalmunk rendezett életviteli, eredményesen dolgozó, teljes értékű tagjaivá váljanak.

A szakiskolai oktatás célja az, hogy tanulói képesek legyenek sikeres szakmai vizsgát tenni, majd szakmájukban elhelyezkedni, tudásuk, képességeik és készségeik megfeleljenek a munkába állásuk idején támasztott elvárásoknak, követelményeknek. A hatékony és motiváló tanulási módszerek elsajátítása révén növekszik képességük szakmai és más munkatevékenységek értő és alkotó megtanulására, a folyamatos fejlődésre, a szakmán belüli további tanulásra, továbbképzésre és szükség esetén szakmaváltásra.

Az oktatott szakmáink szakmai céljait, követelményeit, a képzés struktúráját a speciális kevertantervek alapján a helyi tanterv tartalmazza.

A szakmai középfokú oktatás nappali munkarend szerint az érvényben lévő szakmai és vizsgakövetelmények alapján történik.

- Az alapfokon megszerzett tudás szinten tartása, elmélyítése, a mindennapi életben hasznosítható és tovább építhető általános és szakmai ismeretek nyújtása.
- A tanulók felkészítése a rendszeres munkára, a társadalmi együttélésre, a munkavállalói szerepre.

- Figyelembe véve és szem előtt tartva életkori sajátosságukat, eltérő fejlődésükből következő sajátos igényüket behatárolt lehetőségeiket. Különösen nagy hangsúlyt fektetve egyéni fejlesztésükre.
- A tanulók viselkedéskultúrájának javítása, közösségi szellem erősítése, egymás elfogadása és a takarékosagra nevelés a mindennapi élet területein.
- A mindennapokhoz kapcsolódó környezettudatossággal összefüggő ismeretek átadása, tevékenységek szervezése és azok beépítése környezettudatos magatartási normáikba.
- Hatékony nevelőmunkával egészségvédelmi programok szervezésével küzdeni a káros szenvedélyek ellen és egészséges életmódra nevelés.
- A szakiskola társadalmi kötelezettsége, hogy a tanulók életpályájuk során ne a társadalom leszakadó, gyakran gondoskodásra is szoruló rétegéhez tartozzanak, hanem dolgozó emberként a társadalom elfogadott tagjává váljanak.
- Lehetővé kell tenni a szakiskolai tanulók számára a korábban kialakult tudásbeli és szociális hátrányok felszámolását, piacképes szakképesítés megszerzését.
- A nevelő-oktató munka hatékonyságának növelése, a módszertani kultúra folyamatos fejlesztése, gazdagítása képzéssel, önképzéssel.
- IKT-val támogatott oktatás és digitális tananyag változatos, sokszínű tanórai és tanórán kívüli felhasználása.
- A tanulók továbbtanulásának, pályaválasztásának megfelelő előkészítése, segítése.
- A 9.-10. évfolyamokon az OKJ-s szakmai vizsga előkészítése.
- A lemorzsolódás csökkentése.

A szakiskolai gyakorlati képzésnek nagy hangsúlyt kell fektetnie a minél nagyobb cselekvő részvétellel minél több munkafolyamatban való tevékenységre. Tanulóink munkatapasztalataik és munkakultúrájuk révén lesznek képesek beilleszkedni a munkakörnyezetbe, fejlődik bennük az igényesség munkájuk eredményessége, minősége iránt és kialakul a munkájukkal kapcsolatos felelősségérzet.

5.2 A szakiskolai képzés feladata

- A tanulók személyiségének fejlesztése, erkölcsi normák megszilárdítása.
- Tanórákon és tanórán kívüli foglalkozásokon a tanulók viselkedés és beszédkultúrájának, kommunikációs készségének fejlesztése.
- Az egészséges életmódra való nevelés.
- Egységes nevelési elvek alkalmazása.
- Környezetünk ismerete, óvása, fejlesztése.
- Tanulási esélyegyenlőség segítése – egyéni, kiscsoportos foglalkozásokkal.
- Önálló tanulási technikák elsajátíttatása.
- Tanulókkal való közvetlen foglalkozás tervezése, szervezése: tehetséggondozás, felzárkóztatás, egyéni fejlesztés, egyéni törődés.
- Pályaorientáció, pályaválasztás segítése, tudatos előkészítése, szakmák ismertetése.
- A szakmák elsajátításához, a munkába álláshoz szükséges kapcsolatok kiterjesztése, befogadó, integrált, illetve védett munkahelyek felkutatása.

- A szakmai vizsgák tapasztalatainak elemzése, megfelelő gyakorlás, tudás elmélyítése a sikeres vizsga letételéhez.
- A szakiskola megismertetése, népszerűsítése a régió speciális és általános iskoláiban.

5.3. A szakiskolai szakképzés szerkezeti felépítése

1+2-es képzés:

9. előkészítő évfolyam + 9-10. osztályos szakiskolai szakmai képzés (részsakképesítés)

Előkészítő szakiskola (előkészítő évfolyam)

Az előkészítő szakiskola 9. évfolyamán folyó képzés elsődleges célja az általános műveltség megszilárdítása, az alapismeretekben mutatkozó hiányok pótlása, az alap- és kulcskompetenciák, valamint a szakképzésbe történő bekapcsolódáshoz szükséges ismeretek, készségek, képességek fejlesztése és az élethosszig tartó tanulás igényének, képességének kialakítása, a megalapozott szakmaválasztás elősegítése. A 9. évfolyamon folyó szakmai alapozó oktatás során a tanulók az általános szakmai ismeretek elsajátítása mellett megismerkednek a kiválasztott szakmacsoport jellemző technológiáival, az itt használt anyagokkal, megismerik a szakmacsoportba tartozó szakképesítéseket, ezáltal segítséget kapnak a Szakmajegyzékben szereplő, számukra leginkább megfelelő részsakképesítés kiválasztásához. 8. osztály befejezése után, a szakiskola szerkezetében a 9. előkészítő osztály elvégzése kötelező. Intézményünk szakképesítéseire csak azok a tanulók jelentkezhetnek, akik már a szakiskola 9. előkészítő osztályát elvégezték.

Szakiskola: Szakképző évfolyamok: tanulásban akadályozott tanulóink számára részsakképesítés megszerzésére van lehetőség.

A rész-szakképesítések képzési időtartama 2 év.

A szakképesítések munkaterületéhez tartozó legjellemzőbb munkakörök, foglalkozások betöltéséhez szükséges kompetenciák elsajátítása folyik. A cél elérése érdekében el kell sajátítani a munkakörben elvégzendő feladatokat, ki kell alakítani az azokhoz szükséges tulajdonságokat (alkalmazott szakmai ismeretek, szakmai készségek, képességek, személyes, társas és módszerkompetenciák).

Tanulásban akadályozottak esetében a képzés pedagógiai és szakmai céljai kiegészülnek – az egyéni igényeknek megfelelően – egészségügyi és pedagógiai rehabilitációs, rehabilitációs célokkal. Ezen célok megvalósítását a képzés során fejlesztő foglalkozások, szocializációs programok segítik. A fejlesztés a tanítás-tanulás folyamatában megmutatkozó gyengébb, vagy sérült funkciók korrigálására, kompenzálására, felzárkóztatásra, az eszköztudás, a szociális képesség fejlesztésére, az önálló életvezetés megtanulására, a szociális szféra akadályozottságából származó hátrányok csökkentésére irányul.

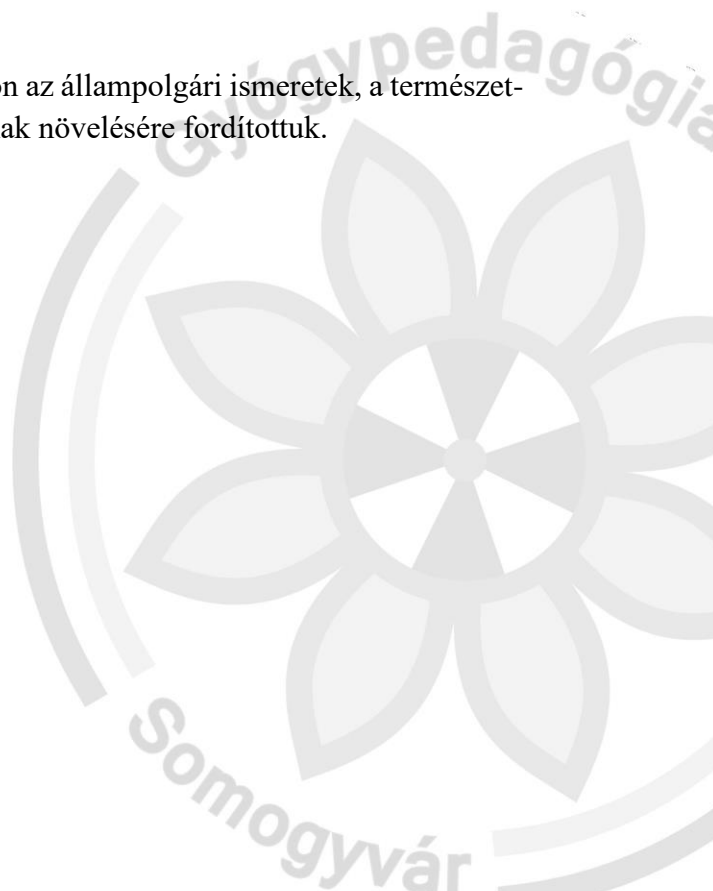
Tantárgyak és óraszámok az 9/E évfolyamon az új kerettanterv alapján

https://www.oktatas.hu/kozneveles/kerettantervek/2020_nat/kerettantervek_sni_tanulok

Tantárgyak	Heti óraszám	Éves óraszám
Magyar nyelv és irodalom	5	180
Idegen nyelv / német	2	72
Matematika	5	180
Állampolgári ismeretek	1*	72
Természettudomány	3*	144
Vizuális kultúra	2	72
Digitális kultúra	2	72
Pályaorientáció	1*	72
Szakmai alapozó ismeretek	4	144
Testnevelés	5	180
Osztályfőnöki (Közösségi nevelés)	1	36
Heti órakeret	34	1224
Rehabilitációs tanórai foglalkozás (Nkt. 6. számú melléklet alapján)	4	144
Összesen:	38	1368

A tantárgyankénti szabad időkeretet, valamint a szabadon tervezhető órákat (évfolyamonként 2 óra) gyakorlásra, az ismeretek elmélyítésére, differenciált képességfejlesztésre fordítjuk.

* A szabadon tervezhető órakeret. A 9/E évfolyamon az állampolgári ismeretek, a természettudomány, és a pályaorientáció tantárgyak óraszámának növelésére fordítottuk.

Tantárgyak és óraszámok az 9-10. évfolyamon az új kerettanterv alapján

https://www.oktatas.hu/kozneveles/kerettantervek/2020_nat/kerettantervek_sni_tanulok

Tantárgyak	9. évfolyam Heti óraszám	Éves óraszám	10. évfolyam Heti óraszám	Éves óraszám
Magyar nyelv és irodalom	2	72	2	70
Matematika	2	72	2	70
Digitális kultúra	1	36	1	35
Testnevelés	5	180	5	175
Osztályfőnöki (Közösségi nevelés)	1	36	1	35
Szakmai elmélet	8	288	8	280
Szakmai gyakorlat	15	540	15	525
Heti órakeret	34	1224	34	1190
Rehabilitációs tanórai foglalkozás (Nkt. 6. számú melléklet alapján)	4	144	4	140
Összesen:	38	1368	38	1330

A tantárgyankénti szabad időkeretet, valamint a szabadon tervezhető órákat (évfolyamonként 2 óra) gyakorlásra, az ismeretek elmélyítésére, differenciált képességfejlesztésre fordítjuk.

* A szabadon tervezhető órakeretet

A 9-10. évfolyamokon a magyar nyelv és irodalom, valamint a szakmai elmélet tantárgyak óraszámának növelésére fordítottuk.

5.5. Szakiskolai képzéseink

Szakképesítések a 2013/2014-es tanévtől felmenő rendszerben

Szakképesítés megnevezése	Szakképesítés azonosítószáma	Ágazat	Szakmacsoport	OKJ rendelet szerinti szakképző évfolyamok száma
Állatgondozó	3162101	XXXIII. Mezőgazdaság	20. Mezőgazdaság	2
Asztalosipari szerelő	2154301	XVIII. Faipar	11. Faipar	2
Kerti munkás	2162201	XXXIV. Kertészet és parképítés	20. Mezőgazdaság	2
Parkgondozó	2162202	XXXIV. Kertészet és parképítés	20. Mezőgazdaság	2
Szakács	3481104	XXVII. Vendéglátóipar	18. Vendéglátás-turisztika	4
Számítógépes adatrögzítő	3134602		16. ügyvitel	2
Szobafestő	2158201	XVI. Építőipar	9. Építészet	2

Szakképesítések a 2016/2017-es tanévtől felmenő rendszerben

Szakképesítés megnevezése	Szakképesítés azonosítószáma	Ágazat	Szakmacsoport	OKJ rendelet szerinti szakképző évfolyamok száma
Konyhai kisegítő (2020. évtől névváltozás: Szakácssegéd)	2181101	XXVII. Vendéglátóipar	18. Vendéglátás-turisztika	2
Mézeskalács-készítő	2121502	XXXVII. Élelmiszeripar	21. Élelmiszeripar	2
Vendéglátó eladó	3181102	XXVII. Vendéglátóipar	18. Vendéglátás-turisztika	2

Szakképesítések a szakiskolai képzésben

Szakképesítés megnevezése	Szakképesítés azonosítószáma	Ágazat	Szakmacsoport	OKJ rendelet szerinti szakképző évfolyamok száma
Kerti munkás	2162201	XXXIV. Kertészet és parképítés	20. Mezőgazdaság	2
Konyhai kiségitő	2181101	XXVII. Vendéglátóipar	18. Vendéglátás-turisztika	2
Mézeskalács-készítő	2121502	XXXVII. Élelmiszeripar	21. Élelmiszeripar	2
Szobafestő	2158201	XVI. Építőipar	9. Építészet	2

5.6. Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó szakiskolai képzés szerkezete

Képzés szerkezete OKJ szerinti részsakképesítés oktatásához

	előkészítő 9/E évfolyam heti óraszám (36 hét)	9. évfolyam heti óraszám (36 hét)	Összefüggő (nyári) gyakorlat (2 hét)	10. évfolyam heti óraszám (35 hét)
Közismeret				
Kötött órák	31,5	10,5	–	11,5
Szabadon felhasználható órakeret	3,5	1,5	–	1,5
Összesen	35	12	–	13
Szakmai elmélet és gyakorlat				
Kötött órák	–	21	70	21
Szabadon felhasználható órakeret	–	2	–	2
Összesen	–	23	70	23
Mindösszesen (teljes képzés ideje)	heti: 35	heti: 35	–	heti: 36

(A részsakképesítés oktatására fordítható idő összesen: 1703 óra nyári összefüggő szakmai gyakorlattal és a szakmai szabad sávval együtt)

Képzés szerkezete OKJ szerinti szakképesítés oktatásához

	9/E évf. (36 hét)	9. évf. (36 hét)	gyak.* (2 hét)	10. évf. (35 hét)	gyak.* (3 hét)	11. évf. (36 hét)	gyak.* (3 hét)	12. évf. (32 hét)
Közismeret								
Kötött órák	31,5	10,5	–	11,5	–	10,5	–	10,5
Szabadon felhasználható órakeret	3,5	2	–	1,5	–	1,5	–	1,5
Összesen	35	12,5	–	13	–	12	–	12
Szakmai elmélet és gyakorlat								
Kötött órák	–	21	70	21	105	21	105	21
Szabadon felhasználható órakeret	–	1,5	–	2	–	2	–	2
Összesen	–	22,5	70	23	105	23	105	23
Mindösszesen (teljes képzés ideje)	heti: 35	heti: 35		heti: 36		heti: 35		heti: 35

*Összefüggő nyári gyakorlat

(A szakképesítés oktatására fordítható idő összesen: 3482 óra nyári összefüggő szakmai gyakorlattal és a szakmai szabad sávval együtt)

A képzésekhez kapcsolódó közismereti kerettantervek két éves bontásban készültek. Azokban közölt óraszámokat a helyi tantervben, a fent bemutatott módon (a kötött órák óraszámához igazítottan) kell szétbontani.

Tantervek bevezetésének ütemezése (Szakiskola)

Kerettanterv	2020/2021 1 tanév	2021/2022 2 tanév	2022/2023 3 tanév	2023/2024 4 tanév
Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók nevelő- oktató munkáját ellátó speciális szakiskola OKJ szerinti részszakképesítés oktatásához alkalmazandó 9-10. évfolyamos közismereti tanterve	9. osztály 10. osztály			
Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó szakiskola kötelező 9/E előkészítő évfolyamának kerettanterve https://www.oktatas.hu/koznevelas/kerettantervek/2020_nat/kerettantervek_sni_tanulok/sni_kozismereti_kerettanterv_szakiskola_9e	9.E. osztály	9.E. osztály	9.E. osztály	9.E. osztály
Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók két évfolyamos szakiskolai szakmai oktatásához, képzéséhez alkalmazandó 9–10. évfolyamos közismereti kerettanterv https://www.oktatas.hu/koznevelas/kerettantervek/2020_nat/kerettantervek_sni_tanulok/sni_szaki_9_10		9. osztály	9. osztály 10. osztály	9. osztály 10. osztály
Két évfolyamos szakiskolai oktatás, képzés szakmai kerettantervei https://www.oktatas.hu/koznevelas/kerettantervek/2020_nat/kerettantervek_sni_tanulok/sni_szakiskola_2_evfolymos		9. osztály	9. osztály 10. osztály	9. osztály 10. osztály

Pedagógiai program

3. sz. melléklet

KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA SZAKMAI PROGRAMJA

1. A KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA SZAKMAI PROGRAMJA

1.1. A képzést meghatározó jogi környezet

- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény,
- 51/2012 (XII.21) EMMI rendelet 11. számú melléklet
- 20/2012 (VIII.31.) EMMI rendelet módosításáról
- 22/2016 (VIII.25.) EMMI rendelet
- 53/2016. (XII. 29.) EMMI rendelet

A kifutó jelleggel alkalmazott kerettanterv:

- A középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó készségfejlesztő iskola 12. évfolyamának közismereti kerettanterve

Az alkalmazott új kerettanterv

- A Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Kormányrendelet módosításáról szóló 5/2020. (I. 31) Korm. rendelet alapján az Oktatási Hivatal által megjelentetett Kerettantervek a sajátos nevelési igényű tanulók oktatásához

Belsőszabályzók

- SZMSZ, Házi rend, Munkaköri leírások

Szakmai szabályzók

- Pedagógiai program, Helyi- és kerettantervek

2. KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA

A készségfejlesztő iskola az **értelmileg akadályozott (középsúlyos értelmi fogyatékos) tanulók** részére biztosítja az életkezdéshez való felkészülést, a munkába állást lehetővé tevő egyszerű betanulást igénylő munkafolyamatok elsajátítását, továbbá a szakképzésben részt venni nem tudó enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára nyújt a munkába álláshoz és az életkezdéshez szükséges ismereteket.

A készségfejlesztő iskolának **négy évfolyama van**, amelyből

- kettő közismereti képzést folytató évfolyam,
- kettő, az életkezdéshez való felkészülést, a munkába állást lehetővé tevő egyszerű betanulást igénylő munkafolyamatok elsajátítását célzó gyakorlati jellegű évfolyam (gyakorlati évfolyam).
- A közismereti oktatás a készségfejlesztő iskolában a sajátos nevelési igény jellegéhez igazodó közismereti kerettanterv alapján folyik. A készségfejlesztő iskola gyakorlati

évfolyamainak képzése a készségfejlesztő kerettantervek szerint meghatározott. A készségfejlesztő iskola sikeresen teljesített gyakorlati évfolyamai eltérő készségfejlesztő kerettantervek szerinti oktatással megismételhetők.

2.1. Értelmileg akadályozott gyerekek

Az értelmileg sérült gyermekek az óvodába, iskolába lépéskor egymástól nagyon eltérő képet mutatnak.

Az eltérések az életkorban, a sérülés súlyosságában, típusában, a gyermek előzetes életében, családi vagy előző intézményes nevelésében gyökereznek. Közös vonásuk azonban, hogy fejlődésük lelassult, s a mennyiségi eltéréseken túl, minőségi eltérés tapasztalható. Személyiségük fejlődési zavara, akadályozottsága az idegrendszer közepesen súlyos, különféle eredetű, örökölt vagy korai életkorban szerzett sérülésével és funkciózavarával függ össze.

A maradandó agyi károsodás tartós testi-lelki állapotváltozást eredményez.

Tanulási helyzetekben megfigyelhető jellemzőik:

- rövid idejű odafordulás, figyelemkoncentráció zavara,
- nehezített verbális tanulás, lassú tanulási tempó és bevézés;
- erős kötődés a konkrét helyzetekhez, szokásokhoz, személyekhez;
- szociális képességek akadályozottsága (normakövetés zavara, kooperatív készségek hiánya, kritikátlanosság, önfegyelm hiánya, kommunikációs zavarok).

Az értelmi sérüléshez társuló egyéb problémák, betegségek (pl. érzékszervek működési zavarai, mozgászavar, epilepszia) jelentős mértékben befolyásolják az egész személyiség fejlődését. Állandó segítségre, folyamatos irányításra szorulnak. Egész életen át tartó védő-óvó környezetet igényelnek.

2.2. A készségfejlesztő iskola célja

A készségfejlesztő iskola célja, hogy az értelmileg akadályozott tanulók tanulmányaik befejeztével viszonylag önálló életet éljenek, legyenek képesek irányítással egyszerű munkafolyamatok elvégzésére, rendelkezzenek azokkal az ismeretekkel és készségekkel, amelyekkel alkalmazkodni tudnak a családi és munkahelyi közösségekbe. Cél az értelmükben akadályozott fiatalok segítése szocializációjukban, a munkavégzéshez szükséges kötöttségek, munkavégző-képesség, szabályok interiorizált elsajátításában.

A készségfejlesztő iskolai képzés olyan életvezetési ismeretek kialakítását tűzi ki célul, amely a mindennapi élet gyakorlati ismereteinek felhasználásával képessé teszi a tanulókat kiscsoportos lakóotthonokban, családban, napközbeni foglalkoztatással, illetve védőmunkahelyi vagy integrált munkahelyi munkával, viszonylag önálló életet élni.

Alapelvek:

- a speciális nevelés során, az egyéni bánásmód és egyéni haladás elvének alkalmazása
- elsősorban gyakorlati ismeretek oktatása
- a kommunikációs és szociális képességek folyamatos fejlesztése

2.3. Készségfejlesztő iskola feladata

Elsődleges, hogy alakítsa ki azokat a kompetenciákat, amelyek alapvetően befolyásolják a felnőtt élet minőségét, biztosítják a minél teljesebb önállóságot az életvitel során. Alakítsa ki a monotónia tűrést, hiszen az általuk végezhető munkák általában egyhangúak.

2.4. Készségfejlesztő évfolyamok kiemelt feladatai

A készségfejlesztő iskolában az egységesség és differenciálás elve az azonos életkori csoportokban történő oktatási rendszerben is biztosítja az egyéni haladási ütemnek, az eltérő képességeknek, a reális életlehetőségeknek a figyelembevételét, az adaptív oktatás alkalmazását. Az adaptív oktatás lehetőséget ad az eltérő képességű, másodlagos sérülésekkel is küzdő tanulók számára egyéni tanulási utak kijelölésére, a rehabilitációs és rehabilitációs foglalkozások támogató jellegének tervezésére. A fejlesztésben a fő hangsúly nem a műveltségterületek elsajátításán, hanem a meglévő képességelőnyökre építve az alapvető kompetenciák kialakításán van.

A közismereti évfolyamokon a tanulók felkészülnek az eltérő érdeklődés és kompetenciastruktúra szerint a gyakorlati tevékenységek kiválasztására.

A 9. és a 10. évfolyamon: általános és pályaaorientációs ismeretek, jártasságok, készségek elsajátíttatása zajlik.

Feladatok a 9-10. évfolyamon:

- a tanulók kommunikációs szintjének fejlesztése
- kulturált társalgás, magatartási szokások kialakítása
- ismeretek nyújtása a természeti – társadalmi környezetről
- egyszerű összefüggések feltárása, ok-okozati kapcsolat felismerése
- önismeret kialakítása, elmélyítése.

A 9-10. évfolyam, mint közismereti elméleti évfolyam működik. Kisebb óraszámú beépül a tevékenységekbe a gyakorlati tananyag is, szolgálva ezzel a szakmai gyakorlati alapok kialakítását. Ezen a két évfolyamon a tanulók az általános iskolában megszerzett műveltségi- és praktikus ismereteiket bővítik. A közismereti oktatásuk a sajátos nevelési igényeiket figyelembe véve történik, és mindezek tükrében készítik fel a tanulókat az egyszerűbb, előkészítő gyakorlatokra.

A képzés során a tanulók megismerik, fokozatosan magukévá teszik és elfogadják a reális, képességeiket, érdeklődésüket, lehetőségeiket figyelembe vevő, számukra elérhető életperspektívát, kialakítják életcéljaikat. Megismerik és alkalmazzák a segítségkérés és elfogadás aktuális helyzetéhez szükséges formáit, társas kapcsolataikban és kommunikációjukban kialakul a megfelelő önbizalomra épülő bátorság, a helyes önértékelésen alapuló közösségi magatartás. Az eltérő tanulási képességek miatt folyamatosan biztosított az egyéni megsegítés és bánásmód

alkalmazása, szem előtt tartva a gyakorlati felkészítés eredményességének megalapozását. Különösen nagy hangsúly helyeződik a gyakorlati tevékenységekre és a munkavállalással kapcsolatos kommunikáció fejlesztésére.

A **11.** és a **12.** évfolyamon: készségfejlesztő iskolai kerettanterv alapján egyszerű munkafolyamatok elsajátíttatása zajlik az életkezdéshez és a társadalmi integrációhoz. A gyakorlati évfolyamokon a felnőtt életben szükséges tevékenységek elsajátítása, és minél önállóbb gyakorlása, praktikus készségek, figyelem, fegyelem, motiváció, pontosság, türelem kialakítása a cél.

Feladatok a 11-12. évfolyamon:

- a kognitív képességek folyamatos szinten tartása, erősítése
- az elméleti ismeretek gyakorlatba ágyazott elsajátíttatása
- rendszeres, folyamatos munkavégzéshez szükséges személyiségjegyek (figyelem, pontosság, megbízhatóság, kitartás, fegyelem, felelősség, társaik és önmaguk munkájának megbecsülése) fejlesztése, erősítése
- egyszerűbb munkafogások elsajátításában, munkafolyamatok végzésében jártasság elérése
- erősíteni a tanulóknál a harmonikus munkakapcsolat kialakításának képességét
- az eszközök, szerszámok rendeltetésszerű használatának megismertetése, elsajátíttatása
- a rend iránti igény képességének kialakítása- a rend megteremtése, fenntartása, megóvása tekintetében
- a tanulók esztétikai érzékének fejlesztése.

A képzési szerkezet újabb 2 éves időszaka a 11. évfolyamtól kezdődően gyakorlati évfolyam működik. Két éven keresztül, az egyéni sajátosságokhoz igazodóan a képességeknek és érdeklődésnek megfelelő gyakorlati tevékenységeket állítja központba, moduláris jelleggel.

Az évfolyamok közismereti tantárgyai a 9-10. évfolyamokon elért tudásra építenek, azt megerősítik a gyakorlati képzés céljainak és feladatainak függvényében. A képzés célja, hogy kialakítsa a tanulóban az igényt a felnőtt életben szükséges tevékenységek elsajátítása, ellátása és minél önállóbb gyakorlása iránt, támogassa a gyakorlati műhelyekben elengedhetetlen praktikus készségek, figyelem, fegyelem, motiváció, pontosság, türelem kialakulását. A képzés feladata a munkafolyamat ellátásának, a munkatevékenységeket támogató készségeknek tudatos, célorientált fejlesztése, a kitartás megalapozása.

2.5. Tanulói összetétel

A készségfejlesztő iskolában értelmileg akadályozott, 8. illetve 10. osztályt végzett tanulók oktatása, képzése folyik. A képzésbe belépő tanulók nagyon eltérőek képességeik, készségeik fejlettségi szintje tekintetében.

2.6. A Készségfejlesztő iskolai képzésbe kerülés feltételei

A Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság javaslata alapján (8 általános iskolai évfolyam elvégzése után) kerül az értelmileg akadályozott tanuló a középfokú

oktatásba. A 9-10. évfolyam kerettanterve az értelmileg akadályozott tanulót oktató-nevelő általános iskolai kerettanterv koncepcionális és tartalmi folytatása. A 9-10. évfolyamot a szakképzés előkészítése, az általános műveltségi- és praktikus ismereteket közvetítő tartalmán túl, súlypontosan veszi figyelembe a szakképzési évfolyamokra való felkészítést.

Az a fiatal, aki eredményesen befejezte a 10. évfolyamot, tanulmányait a szakiskola gyakorlati/szakképzési évfolyamain folytatja.

Enyhe értelmi fogyatékos tanuló készségfejlesztő iskolába akkor vehető fel, ha a szakiskola előkészítő kilencedik évfolyamát sikertelenül teljesítette.

3. SZEMÉLYI FELTÉTELEK

A készségfejlesztő iskolában a közismereti elméleti és gyakorlati tantárgyakat gyógypedagógusok oktatják, valamennyien rendelkeznek, a törvény által előírt szakképesítéssel.

Elvárások a képzésben résztvevő szakemberekkel szemben

- speciális elemeket is tartalmazó módszerbeli felkészültség,
- derűs, bizalmat sugárzó személyiség,
- nagyfokú türelem, empátiás készség,
- konfliktusmegoldó képesség

4. TÁRGYI FELTÉTELEK

A gyakorlati képzés saját tanműhelyekben, saját gyakorlati helyeken (kertész kert, 24 hektáros park területe) folyik.

A gyakorlati képzés területén a feladatok teljesítéséhez szükséges gépekkel, szerszámokkal, berendezésekkel, a balesetmentes munkavégzéshez szükséges munkavédelmi eszközökkel, védőfelszerelésekkel a belső tanműhelyek rendelkeznek.

5. ÉRTÉKELÉSI RENDSZER

Az értékelés a konkrét teljesítményre vagy viselkedésre vonatkozik, tartalmában komplex, azonban mindig a pozitív értékeket emeli ki. Emellett a továbblépésre vonatkozóan konkrét javaslatokat fogalmaz meg, a címzettek számára differenciáltan és érthető módon. Az értékelés célja a tanuló folyamatos motiválása. Ennek érdekében az értékelés alapjának tekintjük a tanuló önmagához képest történő fejlődésének a mértékét.

5.1. Az értékelés tárgya

Magába foglalja az alábbiakat:

- az önmagukhoz mért fejlődést

- a feladatvégzéshez való pozitív hozzáállást
- a tantárgyi ismeretek elsajátításának mértékét
- az ismeretek alkalmazásának fokát
- a munkához, feladatvégzéshez való hozzáállást
- az elkészített munkadarab minőségét.

5.2. Elvárt teljesítmény

A képzés végére az általánosan elvárt teljesítmények a következők:

- A tanuló képességeihez mérten sajátítsa el a tanult képesítéseket.
- Legyen képes egyéni szükségleteihez mért differenciált támogatással egyre önállóbb életet élni (napközbeni foglalkoztatással, illetve védőmunkahelyi, vagy részmunkaidőben integrált munkában).
- Legyen képes egyszerű, betanítást igénylő munkákat ellátni. Jusson el az önkiszolgálás egyre magasabb fokára, lakhatási lehetőségének függvényében lakóközösségébe, lakókörnyezetébe történő integrálódásra.
- Legyen igénye és képessége kapcsolatok létesítésére és fenntartására, a kulturális értékek befogadására, egészséges életmódra, környezete megóvására.

5.3. Értékelés formái

A pozitív személyiségfejlődés érdekében a szakképzésben szerepet kapnak a motiváló hatású értékelési formák:

- tárgyi értékelés (dicsérő oklevél, jutalomkönyv, érem, serleg, programokon való részvétellel történő jutalmazás)
- szóbeli (dicséret, építő jellegű kritika és javaslatétel)
- írásbeli értékeléssel: félévkor értesítés ellenőrzőben, tanév végén a bizonyítványban és a törzslapokban, a tantárgyak elvárt teljesítményszintjének elsajátítási mértékét tükrözően.

6. A KÖZÉPSÚLYOS ÉRTELMI FOGYATÉKOS TANULÓK NEVELŐOKTATÓ MUNKÁJÁT ELLÁTÓ KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA 9-10. ÉVFOLYAMÁNAK KÖZISMERETI KERETTANTERVE

6.1. Célok és feladatok:

- A készségfejlesztő iskola 9-10. közismereti évfolyamai az általános iskolai nevelés-oktatás koncepcionális folytatása.
- A nevelés-oktatás célja az általános iskolában elsajátított életkezdéshez, pályaválasztáshoz kapcsolódó ismeretek megerősítése, a gyengébb vagy sérült funkciók fejlesztése, kompenzálása, a felnőtt életben elérhető munkatevékenységek iránti motiváció felkeltése, a gyakorlati tevékenységek elsajátításához szükséges kompetenciák, magatartásformák kialakítása, a gyakorlati képzés sikerének megalapozása.
- A tanuló megismeri a gyakorlati évfolyamok munkatevékenységeit, felkészül a gyakorlati ismeretek és tevékenységek elsajátításának megkezdésére.
- A képzés során a tanuló megismeri, fokozatosan magáévá teszi és elfogadja a reális, képességeit, érdeklődését, lehetőségeit figyelembe vevő, számára elérhető életperspektívát, kialakítja életcéljait.
- Megismeri és alkalmazza a segítségkérés és elfogadás aktuális helyzethez szükséges formáit, társas kapcsolataiban és kommunikációjában kialakul a megfelelő önbizalomra épülő bátorság, a helyes önértékelésen alapuló közösségi magatartás.
- Az eltérő tanulási képességek miatt szükséges az egyéni megsegítés és bánásmód alkalmazása, folyamatosan szem előtt tartva a gyakorlati felkészítés eredményességének megalapozását.
- Különösen nagy hangsúlyt kell helyezni a gyakorlati tevékenységekkel és a munkavállalással kapcsolatosan a kommunikáció fejlesztésére a beszéd értése és a beszédprodukció, illetve alternatív kommunikációs eszközök területén egyaránt.
- A tevékenységek elsajátításának érdekében fontos a nagymozgásos fejlesztés a megfelelő állóképesség kialakulásához, a finommotoros koordináció fejlesztése a sikeres munka- és feladatvégzéshez.
- A készségfejlesztő iskola olyan nyitott szellemiségű, befogadó intézmény, amelyben minden tanuló számára lehetővé válik a képességeinek megfelelő ismeretek elsajátítása, a munkatevékenységekben rejlő sikerélmény biztosítása, az eltérő adottságok elfogadása és a tanulói közösség ösztönző erejének, lendületének kiaknázása.

6.2. Tantárgyi struktúra és óraszámok 9-10. évfolyam:

https://www.oktatas.hu/kozneveles/kerettantervek/2020_nat/kerettantervek_sni_tanulok

Tantárgy	Heti óraszám		2 tanéves óraszám
	9. évfolyam	10. évfolyam	
Kommunikáció (Magyar nyelv és irodalom)	5	5	360
Számolás-mérés (Matematika)	5	5	360
Állampolgári ismeretek	1	1	72
Környezet- és egészségvédelem (Természettudomány)	2	2	144
Ének-zene	2	2	144
Ábrázolás-alkítás (Vizuális kultúra)	2	2	144
Digitális kultúra	2	2	144
Testnevelés	5	5	360
Osztályfőnöki óra (Közösségi nevelés)	1	1	72
Életvitel és gyakorlat	4	4	288
Gyakorlati képzés előkészítése		2	144
Rehabilitációs tanórai foglalkozás (Nkt. 6. számú melléklet alapján)	4	4	288
Szabad időkeret: életvitel és gyakorlat	3	3	216
Összesen	37	37	

A tantárgyankénti szabad időkeretet, valamint a szabadon tervezhető órákat (évfolyamonként 2 óra) gyakorlásra, az ismeretek elmélyítésére, differenciált képességfejlesztésre fordítjuk.

* A szabadon tervezhető órakeretet – a 9 és a 10. évfolyamokon évfolyamon az életvitel és gyakorlat tantárgy óraszámának növelésére fordítottuk.

A képzés speciális sajátosságai:

- Minimális elméleti ismeret, igényes tevékenység, - elsősorban tevékenységbe ágyazott ismeretszerzéssel történő elsajátítása.
- Folyamatos szoktatás a termelőmunkában megszokott munkaidő szerinti terheléshez, figyelembe véve a fogyatékos személyiség tűrőképességét és az egyes fogyatékosok egyéni terhelhetőségét.
- Az alapfokú iskolai képzésben megszerzett ismeretek szinten tartása, lehetséges fejlesztése.

- Az egyéni képességek figyelembevételével történő fejlesztés.
- Az irányelvek szerinti kompenzáló és rehabilitációs célú fejlesztés, gyógypedagógus aktív részvételével és irányításával.
- Munkavégzéshez szükséges alapvető szakmai ismeretek elsajátíttatása.

7. A KÖZÉPSÚLYOS ÉRTELMI FOGYATÉKOS TANULÓK NEVELŐ-OKTATÓ MUNKÁJÁT ELLÁTÓ KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA 11-12. ÉVFOLYAMÁNAK KÖZISMERETI KERETTANTERVE

7.1. Célok és feladatok:

- A készségfejlesztő iskola tanulói számára készült kerettanterv célja az egyéni sajátosságokhoz igazodóan a képességeknek és érdeklődésnek megfelelő gyakorlati tevékenységek kiválasztása, a minél teljesebb körű felkészítés az iskola utáni gyakorlati feladatok ellátására.
- Az évfolyamok közismereti tantárgyai a 9-10. évfolyamokon elért tudásra építenek, azt megerősítik a gyakorlati képzés céljainak és feladatainak függvényében.
- A képzés célja, hogy kialakítsa a tanulóban az igényt a felnőtt életben szükséges tevékenységek elsajátítása, ellátása és minél önállóbb gyakorlása iránt, támogassa a gyakorlati műhelyekben elengedhetetlen praktikus készségek, figyelem, fegyelem, motiváció, pontosság, türelem kialakulását.
- A képzés feladata a munkafolyamat ellátásának, a munkatevékenységeket támogató készségeknek tudatos, célorientált fejlesztése, a kitartás megalapozása.
- A képzés során törekedni kell az egyéni képességstruktúra feltérképezésére és minél teljesebb körű fejlesztésére az eltérő szükségletek alapján.
- A gyakorlati oktatás során szem előtt kell tartani a hétköznapi életben előforduló felhasználások bemutatását, a gyakorlatias elsajátítást, a tevékenységek szükségességének példáit a felnőtt életben előforduló helyzetekben.
- A képzés alatt minél több lehetőséget kell adni a szituációs helyzetekben történő megértésre, gyakorlásra.
- A készségfejlesztő iskola 11-12. évfolyamain a gyakorlati tevékenységek elméleti ismereteit, alapjait is a gyakorlatban, folyamatos bemutatás, ismétlés, gyakorlás keretében célszerű elsajátítani.
- Törekedni kell az egyéni különbségekből, sajátos nevelési igényből adódó tevékenységválasztásra és az egyéni életutak alakulásában szerepet játszó lehetőségek minél teljesebb körű felismertetésére és elfogadására.
- Kiemelt figyelmet kell fordítani a munkavégzéshez szükséges szociális készségek, kommunikáció, a közösségi magatartás, a kölcsönös segítség, a csapatszellem fejlesztésére. Mindezek eléréséhez fontos a tevékenykedésre, az aktív felnőtt életre ösztönző, cselekvéseken alapuló, a szellemi és fizikai aktivitásra ösztönző, motivált légkör megteremtése.

7.2. Tantárgyi struktúra és óraszámok 11. évfolyam

https://www.oktatas.hu/kozneveles/kerettantervek/2020_nat/kerettantervek_sni_tanulok

Tantárgy	Heti óraszám		2 tanéves óraszám
	11. évfolyam	12. évfolyam	
Kommunikáció (Magyar nyelv és irodalom)	2	2	144
Számolás-mérés (Matematika)	1+1	1+1	144
Környezet- és egészségvédelem (Természettudomány)	1+1	1+1	144
Testnevelés	5	5	360
Osztályfőnöki óra (Közösségi nevelés)	1	1	72
Rehabilitációs tanórai foglalkozás (Nkt. 6. számú melléklet alapján)	5	5	288
Készségfejlesztő kerettantervek: Gyakorlati tevékenység	20+2	20+2	1584
Összóraszám	39	39	2736

A tantárgyankénti szabad időkeretet, valamint a szabadon tervezhető órákat (évfolyamonként 2 óra) gyakorlásra, az ismeretek elmélyítésére, differenciált képességfejlesztésre fordítjuk.

* A szabadon tervezhető órakeretet

- a 11 és 12 évfolyamokon évfolyamon a számolás-mérés, a környezet és egészségvédelem, valamint a gyakorlati tevékenység tantárgyak óraszámának növelésére fordítottuk.

7.3. Tantárgyi struktúra és óraszámok 12. évfolyamon (kifutó jelleggel)

A nevelés - oktatás fejlesztés-területei	Tantárgy	11.	12.	2 éves
		heti	heti	
Anyanyelv és kommunikáció	Kommunikáció	2	2	144
Társadalmi környezet	Számolás-mérés	1,5	1,5	108
	Etika	1	1	72
	Osztályfőnöki	1	1	72
Természeti környezet	Környezet és egészségvédelem	1	1	72
Testnevelés	Testnevelés	5	5	360

Szabadon választott: számolás-mérés 0,5 óra, szakmai elmélet 1 óra		1,5	1,5	108
Közismeret összesen		13	13	936
Gyakorlati tevékenység	Készségfejlesztő ke- rettantervek	20 óra/ hét	20 óra/ hét	1440
Szabad készségfejlesztő időkeret		2	2	144
Készségfejlesztő időkeret összesen		22	22	1 584
Egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs óraszám		5	5	
Összesen		40	40	2 520

Szabadsáv magyarázata:

A 11. és a 12. évfolyamban a számolás-mérés megnevezésű tanóra 1,5 órájához 0,5 óra került a szabad időkeret felhasználásból, valamint szakmai elmélet megnevezésű tantárgyat tanulnak, heti 1 órában, a szabadon felhasználható időkeret terhére.

7.4. Készségfejlesztő iskolánkban a 2022/2023-as tanévben a következő szakmai képzések zajlanak:

- 11. évfolyamon: Kert- és parkápoló, valamint mézeskalács-sütő (felmenő jelleggel)
- 12. évfolyamon: Kert- és parkápoló, valamint háztartástan, életvitel (kifutó jelleggel)

7.5. Mézeskalács-sütő készségfejlesztő kerettanterv

Célok és feladatok:

- Fejleszteni a rendszeres, folyamatos és kitartó munkavégzéshez szükséges megismerő funkciókat, szociális készségeket és képességeket.
- A mézeskalács készítés elméleti ismereteinek elsajátítása, annak megfelelő alkalmazása a gyakorlati munkatevékenységek során.
- A mézeskalács készítéséhez szükséges anyagok, eszközök, technikák és azok alkalmazásának megismerése, begyakorlása az önálló munkatevékenységek során.
- Képességekhez mérten minél kevesebb segítséggel esztétikus, mutatós mézeskalács- produktumok létrehozása.
- A tanulók tanulják meg értékelni a saját és mások alkotómunkáját, illetve annak eredményeit.
- A képességek függvényében a mézeskalács készítés technikájának minél

teljesebb elsajátítása.

- A mézeskalács-készítés anyagainak, eszközeinek megismerése, adekvát használatának kialakítása.
- Mennyiségek és mérések gyakorlati alkalmazása a munkatevékenységek során.
- A mézeskalács-készítés műveleti sorrendjének megismerése, gyakorlása, elsajátítása.
- Jártasság kialakítása a díszítési technikák alkalmazásában és a kész termékek csomagolásában.
- A sütőberendezés biztonságos üzemeltetésének elsajátítása.
- A higiéniai, munka- és balesetvédelmi követelmények megismerése és betartása a munkafolyamatok végzése során.
- A manipulációs készségek, kreativitás, az ízlésvilág és esztétikai érzék fejlesztése.
- Lehetőségek biztosítása az egyéni ötletek megvalósítására és önkifejezésre.
- A munkavégzéshez szükséges monotónia tűrés és kitartás fejlesztése.

A mézeskalács-sütő készségfejlesztő kerettanterv oktatásának tárgyi feltételei:

1. A létszámnak megfelelően felszerelt világos, jól szellőztethető tanműhely.
2. A tanulók testméretének és ergonómiai szempontoknak is megfelelő kényelmes székek.
3. Munkaasztalok.

Eszközigény:

- tűzhely sütővel
- szagelszívó
- hűtőszekrény
- mosogató
- gyúrótábla, sodrófa, ütőfák, kiszúró formák
- tálak, tálkák, tányérok, szita,
- habverő (kézi- és gépi), írókás-zacskó,
- konyhai mérleg

Gyakorlati tevékenység óraszámjai

	11. évfolyam	12. évfolyam
Heti órakeret	10	10
Éves órakeret	360	360
Ebből kötött	259	259
Szabadon tervezhető órakeret	101	101

Gyakorlati tevékenység témáinak időkerete

Témakör	11. évfolyam	12. évfolyam
----------------	---------------------	---------------------

Heti időkeret	10	10
Anyag és eszköz ismeret	42	-
Mézeskalács készítés technikája	134	-
Mézesbábok készítése	83	-
Ütőfás mézeskalács készítése	-	100
Mézespuszedlik, mézescsemegék	-	30
Térbeli mézeskalács tervezése, elkészítése	-	129
Szabadon tervezhető órakeret	101	101
Összesen	360	360

7.6. Kert-és parkápoló készségfejlesztő kerettanterv

Célok és feladatok:

- A kert és parkápoló tevékenységek végzése közben a tanítás-tanulás folyamatában megmutatkozó gyengébb vagy sérült funkciók korrigálása, kompenzálása, a szakma tanuláshoz, munkába álláshoz szükséges motiváció megteremtése.
- A kompetenciák fejlesztésében megkülönböztetett figyelmet fordítani a személyes, a szociális, a kommunikációs és az életvezetési kompetenciákra; minden tananyagtartalmat a gyakorlati életben előforduló problémák, helyzetek megoldásához kapcsolva.
- Olyan elméleti és gyakorlati ismeretanyagot nyújtani és megtanítani, amelyek nélkülözhetetlenek a kert-és parkápolás munkafolyamatai során az adott feladatok közvetlen elvégzéséhez.
- A tevékenységközpontú tanulásszervezés segítségével a tanulók segítése szocializációjukban, a munkavégzéshez szükséges kötöttségek, szabályok elsajátításában, a későbbi rehabilitáció, illetve védett munkahelyen történő munkavégzés képességének elősegítésében.
- A tanulók figyelmének, érdeklődésének felkeltése saját és közvetlen környezetük igényes kialakítására.
- Kialakítani bennük a rend iránti igény, a rend megteremtésének és fenntartásának, valamint megőrzésének képességét.
- Szeressék a természetet, segítséggel tudják vonzóvá tenni környezetüket, szívesen tartózkodjanak, és dolgozzanak a jó levegőn, az időjárásnak megfelelő öltözködés felismerésével.
- A kert-és parkápoló munkák megismertetésével és gyakoroltatásával lehetőséget biztosítani a fiatalok számára a teljesebb élet, a társadalomba és a termelőmunkába való bekapcsolódáshoz.
- Ismerjék a parkot, kertet, mint munkaterületet, ahol tevékenykedniük kell, tudjanak tájékozódni a munkaterületen, és tudjanak utasításokat nehézségi fok szerint végrehajtani.

- Sajátítsák el, és irányítással, képességeikhez mérten minél önállóbban végezzék a házi kertek, közterületek, parkok gondozási, ápolási munkálatait.
- A munkavégzés során legyenek képesek a megfelelően előkészített szerszámokat, eszközöket, gépeket rendeltetésszerűen használni, figyeljenek önmaguk és társaik testi épiségére.
- Legyenek képesek családban, szociális ellátásban, esetleg munkavállalóként egyszerű konyhakerti és parkápolási munkák végzésére (konyhakerti növények ültetésére, ápolására, betakarítására, egyszerű feldolgozására, egy- és kétnyári virágok kiültetésére fák, cserjék gondozására, fűnyírásra, sövénynyírásra).
- Legyenek képesek kitartóan, huzamosabb ideig végezni a kijelölt munkát, vegyék észre a hibát és igyekezzenek azt korrigálni.
- Sajátítsák el minimális szinten a másokkal való együttműködést a feladatok végzése során.
- A képességek függvényében a szakma minél eredményesebb elsajátíttatása.
- Egyszerű feladatok esetében önálló munkavégzés elősegítése utasítások alapján. Amennyiben erre nem képes, akkor segítséggel tudja megoldani feladatait
- Képességekhez igazodó rendszeres gyakorlás biztosítása a mindennapi munkatevékenységekben.
- Balesetvédelmi és munkavédelmi ismeretek nyújtása a munkafolyamatok végzése során.
- A konyhakert és a gyümölcsöskert ápolási és gondozási tevékenységeinek megismertetése, gyakoroltatása.
- Dísnövények és parkok ápolási és gondozási tevékenységeinek megismertetése, gyakoroltatása.
- Vágott és cserepes növények gondozásának elsajátíttatása.
- Csoporton belüli együttműködési lehetőségek nevelési hatásának felhasználása a szocializáció érdekében.

Tárgyi feltételek:

A létszámnak megfelelően kényelmes székekkel, munkaasztalokkal berendezett szaktanterem, növényház, raktár, konyha- és gyümölcsöskert, park, melegágy, vagy melegház szükséges.

Eszközigény:

- vetőmagok, szaporítóanyagok
- műtrágyák, növényvédő szerek
- ásó, gereblye, kapa, sorkihúzó
- kézikocsi, talicska, komposztrosta, komposztáló
- ültetőfa, öntözőkanna, zsinag
- vödör, lapát, vasvilla, lombseprű
- műanyag rekesz, metszőolló
- sorkihúzó, aprómagvető
- ültető lapát, ültetőfa

- kézi és motoros fűnyíró, fűszegély nyíró
- kézi és gépi sövénynyíró
- fűrész, fejsze
- virágcserepek, köztéri edények
- különböző méretű létrák
- munkaruha, sapka, bakancs
- védőszemüveg, védőkesztyű
- gázmaszk, pormaszk, gumicsizma
- motoros kapa, kézi vetőgép
- a kert és a játszóterek berendezéseinek, műtárgyainak állagmegóvásához szükséges anyagok, eszközök
- tereprendezéshez szükséges eszközök: kitűzők, mérőszalagok, szintezők

Gyakorlati tevékenység óraszámjai:

	11. évfolyam	12. évfolyam
Heti órakeret	12	12
Éves órakeret	432	432
Ebből kötött	389	389
Szabadon tervezhető órakeret	43	43
Összesen	876	876

Gyakorlati tevékenység témáinak időkerete:

Témakör	11. évfolyam	12. évfolyam
Heti időkeret	12	12
Anyag- és eszközismeret	15	15
Éghajlati ismeretek, tanulmányi séta /szabadon tervezhető órakeret/	10	10
Talajtani ismeretek	10	10
A parkot, a kertet alkotó növények és szaporításuk	17	17
A parkot, kertet, díszkertet alkotó növények ápolása	20	20
Baleset megelőzése az iskolában	10	10
Baleset megelőzése a gyakorlatokon	12	12
Teendők balesetek bekövetkezésekor	6	6
Környezetünk védelme	8	8
Gyakorlati anyag- és eszközismeret	10	10
Park és kertfenntartási gyakorlatok	50	50
A parkokat, kertet, díszkertet alkotó növénye, ápolása gyakorlat.	204	204
A parkok, kertek műtárgyainak fenntartása	17	17
Szabadon tervezhető órakeret	43	43
Összesen	432	432

7.7. Háztartástan – életvitel készségfejlesztő kerettanterv

Célok és feladatok:

- Járuljon hozzá olyan ismeretek, készségek elsajátításához és szokások kialakításához, amelyekkel a tanulók - képességeikhez mérten kisebb irányítás mellett - képessé válnak a mindennapi életben előforduló egyszerű önellátó, konyhai, takarítási és a házimunkához tartozó feladatok elvégzésére.
- Az elméleti ismereteket minél teljesebben, pontosabban és körültekintően legyenek képesek alkalmazni a gyakorlatban.
- Ismerjék a munka- baleset- és környezetvédelmi szabályokat, azok betartásával kitarátóan végezzék a tevékenységeket.
- Ismerjék a háztartásban használt eszközök, gépek alkalmazási területeit és azokat tudják biztonságosan működtetni, rendeltetésszerűen használni.

- A tanulók legyenek képesek a takarítási, tisztítási, mosási munkafolyamatokhoz a megfelelő vegyszereket kiválasztani és azokat körültekintően használni.
- Alakuljon ki az igény az ápoltság megjelenésére, a tiszta, rendezett és harmonikus környezetre, erősítse a környezettudatos szemléletet és magatartásformát.
- Alakuljon és erősödjön meg az együttműködő, szabálykövető magatartás, a munkavégzés során felmerülő problémákat, nehézségeket ismerjék fel, megoldásukhoz hatékonyan kérjenek segítséget.
- Váljanak képessé az elsajátított ismeretek, tevékenységek iskolán kívüli alkalmazására.
- A szociális képességek fejlesztésével és a munkatevékenységek gyakorlásával növelje a fiatalok esélyegyenlőségét a társadalmi élet minden területén.
- A konyhai tevékenységek során alapanyagok és felhasználásuk megismerése, a konyhai eszközök, gépek rendeltetésszerű használatának elsajátítása, egyszerű ételek elkészítése, higiéniai szokások kialakítása.
- Vásárlással kapcsolatos teendők gyakorlása (tervezés, pénzhasználat, áru kiválasztása, a vásárlás során felmerülő problémák kezelése), kulturált viselkedési szokások elsajátítása.
- Takarítóeszközök hatékony használata, tisztítószeres fajtáinak megismerése, körültekintő, balesetvédelmi előírásoknak megfelelő használata, szelektív hulladékgyűjtés alapjainak elsajátítása.
- Ruhagondozási műveletek – mosás, vasalás, varrás – gyakorlása és elsajátítása, a textíliáknál tanult előzetes ismeretek alkalmazása, piktogramok helyes értelmezésének megtanulása.
- A varráshoz használatos eszközök, alapanyagok, öltésfajták megismerése, ruhajavítás és egyszerűbb munkadarabok készítése segítségével.
- Vágott és cserepes növények gondozásának elsajátítása.
- Lakáskultúrával kapcsolatos ismeretek bővítése, rendezett környezet iránti igény kialakítása.
- Balesetvédelem a munkafolyamatok végzése során.
- Képességekhez igazodó, rendszeres gyakorlás biztosítása a mindennapi munkatevékenységekben.

Tárgyi feltételek:

A létszámnak megfelelően kényelmes székekkel, munkaasztalokkal berendezett, háztartási gépekkel és eszközökkel felszerelt világos, jól szellőztethető tankonyha szükséges.

Eszközигény:

- konyhaszekrény felszerelve főző- és tálalóedényekkel, evő- és tálalóeszközökkel
- konyhai mérleg, mérőedények
- tűzhely sütővel, mikrohullámú sütő, szagelszívó
- hűtőszekrény fagyasztóval
- konyhai kisgépek – vízforraló, kenyérpíró, szendvicssütő, robotgép, turmixgép

- kéttálcás mosogató, mosogatógép
- takarítóeszközök, porszívó
- mosdótál, automata mosógép, ruháskosár, ruhaszárító
- vasalódeszka, vasaló
- varróeszközök
- kerti szerszámok

Gyakorlati tevékenység óraszámjai:

	11. évfolyam	12. évfolyam
Heti órakeret	8	8
Éves órakeret	288	288
Ebből kötött	259	259
Szabadon tervezhető órakeret	29	29

Gyakorlati tevékenység témáinak időkerete:

Témakör	11. évfolyam	12. évfolyam
Heti időkeret	8	8
Konyhatechnika	120	120
Takarítás	36	36
Mosás	16	16
Vasalás	16	16
Varrás	40	40
Virágápolás	16	16
Lakáskultúra	15	15
Szabadon tervezhető órakeret	29	29
Összesen	292	292

Tantervek bevezetésének ütemezése (Készségfejlesztő iskola)

Kerettanterv	2020/2021 tanév	2021/2022 tanév	2022/2023 tanév	2023/2024 tanév
A középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó készségfejlesztő iskola 9-10. évfolyamának közismereti kerettanterve	10. osztály			
A középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó készségfejlesztő iskola 11-12. évfolyamának közismereti kerettanterve	11. osztály 12. osztály	12. osztály		
A készségfejlesztő iskola gyakorlati kerettanterve	11. osztály 12. osztály	12. osztály		
A középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó készségfejlesztő iskola 9–10. évfolyamának közismereti kerettanterve https://www.oktatas.hu/koznevelas/kerettantervek/2020_nat/kerettantervek_sni_tanulok/kozepsulyos_sni_9_10	9. osztály	9. osztály 10. osztály	9. osztály 10. osztály	
Középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó készségfejlesztő iskola 11–12. évfolyamának közismereti kerettanterve https://www.oktatas.hu/koznevelas/kerettantervek/2020_nat/kerettantervek_sni_tanulok/kozepsulyos_sni_11_12			11. osztály	11. osztály 12. osztály
Készségfejlesztő (gyakorlati) kerettantervek a készségfejlesztő iskolák számára https://www.oktatas.hu/koznevelas/kerettantervek/2020_nat/kerettantervek_sni_tanulok/kerettantervek_keszsegfejleszto_iskolak_szamara			11. osztály	11. osztály 12. osztály

Pedagógiai program

4. sz. melléklet

**UTAZÓ GYÓGYPEDAGÓGUSI HÁLÓZAT
PEDAGÓGIAI PROGRAMJA**

UTAZÓ GYÓGYPEDAGÓGUSI HÁLÓZAT

A 2017/2018-as tanévtől intézményegységként kezdte el az utazó gyógypedagógusi hálózatunk a siófoki tankerület többségi intézményeiben az SNI tanulók ellátását.

Célja: a többségi nevelési, oktatási intézményekben javuljon az SNI gyermekek, tanulók óvodai, iskolai bevétele, hosszú távon a sikeres legyen a társadalmi integrációjuk.

Feladata: a tankerület együttnevelő intézményiben nevelődő sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók sérülésspecifikus ellátása, az inkluzív nevelés támogatása.

AZ UTAZÓ GYÓGYPEDAGÓGUSI HÁLÓZAT TEVÉKENYSÉGÉNEK JOGSZABÁLYI KÖRNYEZETE

- 2011. évi CXC törvény - A nemzeti köznevelésről
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet - A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények név-használatáról
- 32/2012. rendelet - A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és A sajátos nevelési igényű tanulók oktatásának irányelve kiadásáról
- 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet - A pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről

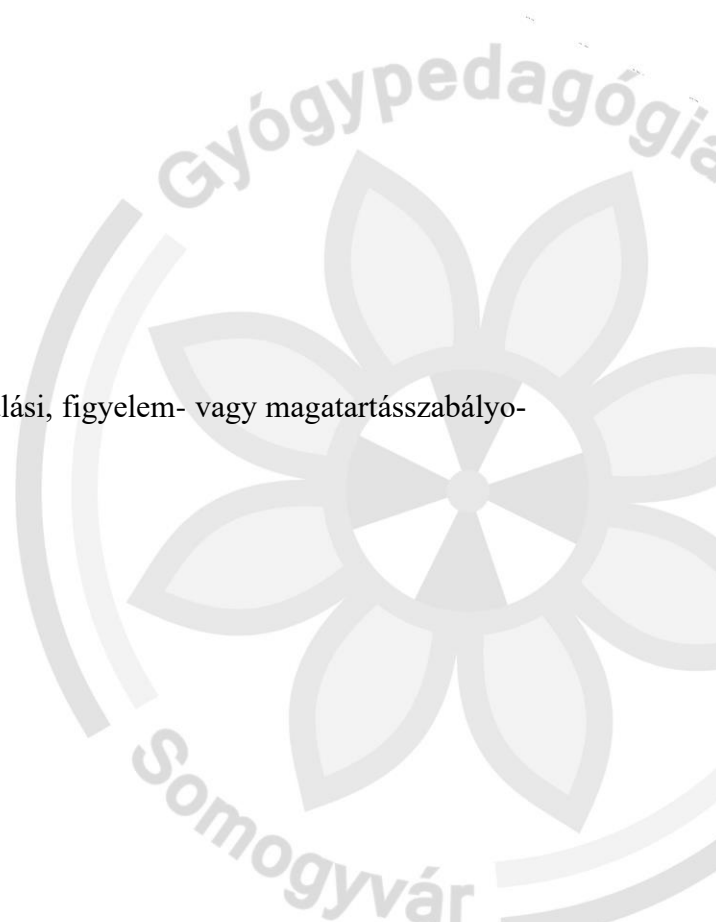
AZ ELLÁTÁSI KÖRZET

Utazó gyógypedagógusi hálózatunk ellátási körzete a Siófoki Tankerületi Központ (Fonyód, Marcali, Siófok, Tab járás) területén működő együttnevelő intézmények.

AZ ELLÁTOTTAK KÖRE

- autizmus spektrum zavarral küzdő,
- beszéd fogyatékos,
- egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdő gyermekek, tanulók
- értelmi fogyatékos,
- mozgásszervi fogyatékos,

AZ UTAZÓ GYÓGYPEDAGÓGUSI HÁLÓZAT FELTÉTELRENDSZERE

Személyi feltételek

Sérülésspecifikus szakember:

- autizmus spektrum pedagógiája szakos gyógypedagógus
- gyógytornász
- logopédus
- oligofrénpedagógia szakos gyógypedagógiai tanár
- pszichopedagógia szakos gyógypedagógus
- szomatopedagógia (mozgássérültek pedagógiája) szakos gyógypedagógus
- tanulásban akadályozottak pedagógiája szakos gyógypedagógus

Tárgyi feltételek

- eszközkölcsonzó eszköz- és könyvtárállománya
- terápiás termek és eszközeik
- személyautók
- nyomtatási és fénymásolási lehetőség
- laptopok
- fejlesztőszoba, melyet a többségi intézmények biztosítanak

Az ellátás formája

- egyéni fejlesztés
- kiscsoportos fejlesztés

Az ellátás időkerete

A 2011. CXCV. számú törvény a nemzeti köznevelésről 6. számú melléklete, valamint a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 138. §. alapján, a sérülés specifikumától és az ellátás komplexitásától függően kerül meghatározásra.

A fejlesztés kereteinek kialakításánál, az utazó gyógypedagógus órarendjének összeállításánál figyelembe vesszük a gyermekek:

- a szakértői véleményben meghatározott diagnózist,
- életkorát,
- napirendjét,
- órarendjét,
- sérüléséből adódóan a terhelhetőségét,
- a komplex fejlesztésben résztvevő más szakemberek időbeosztását a többségi intézmények helyi adottságait.

Minden tanév elején a gyermekkel foglalkozó szakemberek team megbeszélés keretében tájékoztatják a többségi intézmény vezetőjét a fejlesztésekről és egyeztetik órarendjüket.

A szolgáltatás feltételei és folyamata

A szakértői bizottság (országos vagy megyei) tájékoztatja a szülőt azokról a lehetőségekről, amelyek alapján sajátos nevelési igényű gyermeke az óvodai nevelésben részt vehet, tankötelezettségének eleget tehet. Az együttnevelő köznevelési intézményt a szülő választja ki a szakértői bizottság által javasolt intézmények közül.

Amennyiben az integráló intézmény rendelkezik sérülésspecifikus gyógypedagógussal, aki ellátja az SNI gyermeket, tanulót, az EGYMI szakmai konzultációt és az eszköztárát biztosítja a fejlesztéshez.

Ha a többségi intézmény nem alkalmaz sérüléstípusnak megfelelő szakembert, EGYMI szolgáltatásainak igénybevételével, utazó gyógypedagógusi hálózat gyógypedagógusaival láttatja el az SNI gyermekeket, tanulókat. Utazó gyógypedagógusi hálózatunk „UTAZÓ GYÓGYPEDAGÓGUSI HÁLÓZAT INTÉZMÉNYEGYSÉGÉNEK SZAKMAI PROTOKOLLJA” szerint végzi az ellátási körzetben szolgáltatását.

AZ UTAZÓ GYÓGYPEDAGÓGUSI HÁLÓZAT FELADATA

- az ellátás felmérése
- az SNI tanulók fejlesztésének megszervezése (szakember, időkeret, órarend, eszköz, stb.)
- eszközkölcsönző működtetése
- félévi, év végi statisztikák, beszámolók elkészítése
- beszámoló készítése az integráló intézmények részére az együttműködésről
- mulasztások jelzése a befogadó intézmény felé
- emlékeztető küldése az együttnevelő intézményeknek az esedékes szakértői bizottsági felülvizsgálatokról

Az utazó gyógypedagógus feladatai

A tanév elején:

- a szakértői vélemény értelmezése,
- aktív hospitálás, az SNI tanuló hatékony megismerése érdekében,
- együttműködik a többségi pedagógussal a diagnosztikus mérések végzésében, tantárgyi felmérők elkészítésében,
- a team (befogadó pedagógusok, gyógypedagógusok, terapeuták, pszichológus, szociális szakember, védőnő, szülő) tagjaival elkészítik a tanuló egyéni fejlesztési tervét,
- elősegíti az SNI tanuló befogadását a tanulók és a pedagógusok érzékenyítésével,
- a gyermek beilleszkedésének segítése megfigyeléssel, beszélgetéssel, tanuló párok kialakításával, egyéni foglalkozással

A tanév során:

- folyamatosan figyeli, nyomon követi a SNI tanuló fejlődését,
- javaslatot tesz, segítséget nyújt az eszköz, módszer, segédanyag kiválasztásában,

- koordinálja az egyéni fejlesztést, részt vesz benne, a rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység biztosításával,
- adminisztrációs feladatai közé tartozik az egyéni fejlesztési terv készítése, egyéni fejlődési lapok betétíveinek vezetése, konzultációs űrlapok kitöltése, tanulói portfólió (szakértői és kontrollvélemények, diagnosztikus mérések, egyéni fejlesztési terv, a fejlesztés eredményeinek rögzítése, konzultációs űrlapok, hivatalos iratok, feljegyzések, a SNI tanuló egy-egy jellemző munkája: rajz, fogalmazás, tantárgyi teszt, stb.) készítése, rendszerezése
- részt vesz az intézményközi gyógypedagógusi munkaközösség munkájában

A BEFOGADÓ PEDAGÓGUSOKKAL TÖRTÉNŐ KAPCSOLATTARTÁS FELADATAI

- a pedagógusok attitűd és szemléletformálása, bemutató órák, beszélgetések, esetmegbeszélések, stb. által,
- a gyógypedagógus javaslatot tesz a SNI típusához, egyéni igényeihez igazodó tanulási környezet kialakításához,
- segítséget nyújt a tanuló igényeinek megfelelő egyéni tanmenetek összeállításában, a szükséges eszközök kiválasztásában,
- javaslatot tesz a gyógypedagógiai módszerek alkalmazására, részt vesz a szakemberek team-munkájában,
- konzultál a többségi pedagógusokkal a differenciált óravezetésre való felkészülésben, az óravázlat elkészítésében,
- szakirodalmat ajánl a SNI tanulók sérülésspecifikus fejlesztésével kapcsolatban

SZÜLŐKKEL VALÓ KAPCSOLATTARTÁS FELADATAI

- tájékoztatás a fejlesztés eredményeiről
- a tanulási és nevelési problémákkal vagy pályaválasztással kapcsolatos tanácsadás,
- a többségi tanulók szüleinek érzékenyítő programok szervezése, illetve lebonyolítása

AZ EGYÜTTNEVELŐ INTÉZMÉNYEK FELADATAI

- az utazó gyógypedagógusi ellátás igénylése
- hospitálás feltételeinek biztosítása
- együttműködés a gyógypedagógussal, egyéb szakemberekkel
- rendszeresen, előre egyeztetett időpontban helyiség biztosítása
- egyéni fejlődési lap beszerzése, külvívének vezetése, tanuló személyi anyagának nyilvántartása

- a szakértői véleményben meghatározott javaslatok érvényesítése
- tájékoztatás a gyermekkel kapcsolatos információkról, változásokról
- befogadó, toleráns szemlélet

SZAKMAI FELKÉSZÜLTSG, KAPCSOLATTARTÁS

- folyamatos önképzés
- részvétel az intézményközi gyógypedagógusi munkaközösség munkájában
- szakmai konferenciákon való részvétel
- felkérés esetén előadások tartása külső partnereknek
- folyamatos kapcsolattartás, rendszeres team megbeszélések a gyermekkel foglalkozó más szakemberekkel (logopédus, pszichológus, terapeuta...), szülőkkel
- kapcsolattartás a pedagógiai szakszolgálatokkal (szakértői bizottságok)
- kapcsolattartás egészségügyi intézményekkel

Pedagógiai program

5. sz. melléklet
KOLLÉGIUMI PEDAGÓGIAI PROGRAM

BEMUTATKOZÁS

A kollégium alapfeladata

A Somogy Megyei Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Kollégium, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, illetve annak vonzáskörzetében élő értelmi fogyatékos, sajátos nevelés igényű gyermekek, tanulók nevelését, oktatását látja el.

A kollégium tárgyi feltételei

Az 55 gyermeket befogadni képes kollégium a park területén, különálló épületben kapott otthont. Az épületben 21 szoba található. A szobák jól felszereltek, fürdőszobával ellátottak. Van köztük akadálymentesített is. A kollégiumban konyha, társalgó, nevelői szoba és fejlesztő szoba is megtalálható.

A kollégium tanulói

Jelenleg két csoport működik, a kollégiumi nevelés legnagyobb kihívását a tanulói összetétel adja. Nagyok az életkori eltérések, óvodás kortól a szakiskolás korosztályig terjed. Értelmi képességeiket tekintve a súlyosan-halmozottan sérült növendékektől kezdve az enyhe értelmi fogyatékosokig terjed a tanulók állapota. A tanulók szükségleteinek ilyen mértékű különbözősége nehézkessé teszi a foglalkozások, programok kialakítását.

A KOLLÉGIUM NEVELÉSI ALAPELVEI, ÉRTÉKEI, CÉLKITŰZÉSEI

Nevelési alapelvek

- alapvető emberi szabadságjogok, a gyermekeket megillető jogok, demokratikus, humanista, nemzeti és európai nevelési elvek
- a tanulók iránti felelősség, bizalom, szeretet, tapintat
- az alapvető, fontos erkölcsi és együttélési normák betartása
- az egyéni és életkori sajátosságok figyelembevétele
- a nemzeti, etnikai kisebbségi azonosságtudat tiszteletbe tartása
- az intellektuális igényesség, kulturált stílus
- építés a tanulók önszervező képességére
- a szülőkkel és a kapcsolódó iskolákkal való konstruktív együttműködés
- a tanulók esélyegyenlőségének biztosítása
- az egészséges fejlődés érdekében: az egyéni és közösségi érdekek egyensúlyban tartása

A kollégiumban folyó nevelő munka értékei

- Kollégiumba beiratkozott diákok ellátásáról gondoskodik, étkezést, szállást, pedagógiai felügyeletet biztosít.
- A személyiségformálás meghatározó nevelési színtere a kollégium, mely a pedagógiai célkitűzések megvalósításában az iskola szerves egységet alkot.

- A kollégium saját érték-és normarendszerével önmaga is szocializál, nevel a közvagyon megbecsülésére, demokráciára, toleranciára, az egyéni –és közösségi értékek megbecsülésére.
- A kollégiumi pedagógiai munka során kiemelkedően fontos az egyéni bánásmód, a személyre szabott nevelési eljárások alkalmazása.
- A nevelők és a tanulók közötti személyes kapcsolat minősége, a felkínált tevékenységrendszerek tartalma és színvonala, a kollégium által kidolgozott értékelési rendszer és az alkalmazott jutalmazási –büntetési elvek és formák a társadalmi beilleszkedéshez szükséges képességek fejlesztését szolgálják.
- A kollégium törekszik a tanulók családi –és települési adottságaiból eredő hiányaik pótlására, ezzel mérsékelve a diákok közötti esélykülönbségeket.
- A tehetséggondozásban a személyiség teljes fejlesztésére figyelünk
- A pályaorientációs tevékenységek a továbbtanulást, a felnőtté válás folyamatát könnyítik

A kollégium nevelési célkitűzései

A kollégiumi nevelés általános céljai:

- az otthonteremtés biztosítása
- az esélyegyenlőség megteremtése
- a tanulók felzárkóztatása
- ismereteik kiegészítése, elmélyítése

A kollégiumi nevelés során szükségszerűen speciális eszközök és módszerek alkalmazásával a tanulók szocializációs képességeinek (együttműködés, alkalmazkodás, önállóság, önellátás, önkifejezés, pozitív önértékelés) fejlesztése történik.

A tanulók életrendje, tanulása, szabadideje szervezésének pedagógiai elvei

A tanulók tanulásának pedagógiai elvei:

- a tanulás a tanuló kötelessége
- a tanulási feltételek megteremtése a pedagógus kötelessége
- az egyéni adottságok és igények figyelembevétele
- a tudástöbblettel rendelkező tud segíteni
- a tanulásra motivált tanuló tud hatékonyan tanulni
- a kötelező foglalkozások alól - egyéni elbírálás alapján- felmentés kapható

A tanulók szabadidő szervezésének pedagógiai elvei

- szükséges szabadidőt biztosítani
- minden tanulót érdekel valami, színes programkínálat mellett a neki valót segíteni kell megtalálni
- a szabadidejével a tanuló – a jogi normák betartása mellett – rendelkezik.

A teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok

A 20/2012. EMMI rendelet 128-131§.- a rendelkezései alapján:

A teljes körű egészségfejlesztés célja, hogy a nevelési-oktatási intézményben eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki jóllétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, a nevelési-oktatási intézmény mindennapjaiban rendszerszerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben.

Az intézmény által működtetett teljes körű egészség fejlesztés olyan folyamat, melynek eredményeképpen a gyermek, a tanuló egészségi állapotának kedvező irányú változását idézi elő.

A gyermek, a tanuló egészséghez, biztonságához való jogai alapján a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok különösen az alábbi területekre terjednek ki:

- az egészséges táplálkozás
- a mindennapos testnevelés, testmozgás
- a testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése
- a bántalmazás és iskolai erőszak megelőzése
- a baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás
- a személyi higiéné

A teljes körű egészségfejlesztés figyelembe veszi a gyermekek, tanulók biológiai, társadalmi, életkori sajátosságait. A tanulók fejlődését, tehetséggondozását, felzárkóztatását, pályaválasztását, az önálló életkezdést elősegítő tevékenység elvei teljes mértékben megegyeznek az intézményi pedagógiai alapelvekkel.

Nem prognosztizálható, hogy az értelmi sérült tanuló az ismeretelsajátítás folyamatában milyen készség-képességszintre, milyen ismeret birtokába juttatható el.

A nevelést, oktatást meghatározó jellemzők miatt a tanuló fejlesztésének hosszú folyamatában az aktuális igényeknek megfelelően kell módosulni az ismeretek tartalmának és mélységének, a tevékenységformáknak, az alkalmazott módszereknek, a tanítás/ nevelés szervezeti kereteinek (egyéni, csoportos) valamint a pedagógiai folyamat korrekciós, kompenzáló jellegének.

A tanulók eredményes fejlesztése folyamatos, egymásra épülő gyógypedagógiai segítségnyújtást igényel. A nevelésnek támaszkodnia kell a tanulók pozitív tulajdonságaira, érzelmi kötődéseik gazdagságára.

A kollégiumi nevelés során alkalmazott változatos módszerbeli megoldások segítségével az egyes tanulók közötti (műveltségi – képességbeli felkészültségei, neveltségi- stb.) különbségeket kezelni lehet.

A tanulók felzárkóztatása, tehetséggondozása, pályaválasztását elősegítő tevékenységek rendszerét oly módon kell szervezni, irányítani, hogy a fejlődés, fejlesztés eredményesen megvalósuljon.

A HÁTRÁNYOS HELYZETŰ TANULÓKNAK SZERVEZETT FELZÁRKÓZTATÓ, TEHETSÉGGONDOZÓ, TÁRSADALMI BEILLESZKEDÉST SEGÍTŐ FOGLALKOZÁSOK TERVE

A foglalkozások célja az életminőség javítása. Lehetőséget kell teremteni az életminőség javítására, hogy tanulóink hasznosnak érezzék magukat a társadalomban, mely előítéletekkel viseltetik a fogyatékosok iránt. Tanulóink sérüléseiből és szociokulturális hátrányaikból adódóan fokozott megsegítést igényel:

- szociális beilleszkedésre nevelés
- önellátási funkciók fejlesztése
- érzelmi nevelés
- motorikus funkciók fejlesztése

A megsegítés elvei

- a szocializációs különbségek enyhítése, magatartási normák közvetítése, ösztönző követelmény rendszer kidolgozása
- hatékony kommunikációs formák, technikák kialakulásának segítése- a beilleszkedéshez szükséges hagyományos nyelvi formák gyakoroltatásának lehetősége
- a közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges hagyományos szerepekre való felkészülés biztosítása- tudatosan kialakított szituációk, interakciók segítségével.

A foglalkozások feladatai

- kognitív funkciók tréningje (emlékezet, figyelem, gondolkodás fejlesztése)
- szenzoros funkciók fejlesztése (érzékelés, észlelés fejlesztése)
- mindennapi élettevékenységek fejlesztése életszituációs helyzetekben (öltözködés, tisztálkodás, étkezés, takarítás, rendrakás, kommunikációs eszközök használata stb.)
- aktív életre felkészítés (kézműves gyakorlatok, háztartási teendők)

A foglalkozások szervezése szempontjai

- tanulás
- türelem
- szeretettel való megközelítés
- ismétlés (a sikertelenség esetén is adott újrakezdés biztosítása)
- rendszeresség
- értelmezni a feladatot
- tevékenység hasznosság élménye
- minden lépést megmutatni, elmagyarázni
- kreativitás fejlesztése

A kollégiumi közösségi élet fejlesztésének módszerei, eszközei, a művelődési és sportolási tevékenység szervezésének elvei

A kollégium a nevelési folyamat során hangsúlyt helyez a pozitív szokások és minták közvetítésére, az együttélési, szociális készségek fejlesztésére, fejlődésére

A közösség fejlesztéssel kapcsolatos feladatok

- a közösségi együttélés szabályainak elsajátítása, különös figyelemmel a nemzeti, etnikai kisebbségi és vallási sajátosságokra
- az intézmény falain kívül szervezett szabadidős programok lehetőséget adnak a szegregáció oldására
- a tanulók a hátrányos helyzetekből következően a kollégium közösség formáló, élményt nyújtó tevékenységrendszer, programja kompenzáló és egyben integráló funkciót is betölt

A gyermek- és ifjúságvédelemmel összefüggő tevékenységek

A kollégiumban az iskolával közös gyermek- és ifjúságvédelmi felelős látja el a kollégista tanulók esetében is a gyermek és ifjúságvédelmi feladatokat a nevelőtanárokkal és a kollégium vezetőjével együttműködően. A kollégista tanulóink hátrányos helyzetűek, többen veszélyeztetettek is, ezért minden nevelő magáénak kell, hogy érezze a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok folyamatos ellátását.

- jelzik, ha bármilyen jellegű szülő/ gondozó által okozott lelki vagy testi bántalmazást észlelnek
- egyéni és csoportos beszélgetéseken, egyéb foglalkozásokon felszínre került minden súlyos problémát továbbítanak a gyermek és ifjúságvédelmi felelősnek, az intézmény vezetőségének

A kollégium hagyományai és tovább fejlesztésének terve

Az intézményben az indulástól, 1946-tól kezdve működik kollégium. Az eltelt 76 esztendőben mindig nagy hangsúlyt kapott a munkára nevelés és a társadalmi értékek közvetítése, elfogadtatása a közös programok szervezése. Vannak külön kollégiumi rendezvényeink, amelyek évről évre megtartásra kerülnek, és immár részei lettek a kollégiumi hagyományoknak.

- őszi környezetvédő akció – takarítás, hulladékgyűjtés
- őszi jeles napok, sportversenyek
- tökfesztivál, egészségnap
- Mikulás buli
- karácsonyi ünnepség
- születésnapok
- farsang
- húsvéti tojásfestés

- tavaszi sportversenyek
- kerékpártúrák
- kirándulások
- mozilátogatás

AZ ISKOLÁVAL, A SZÜLŐVEL VALÓ KAPCSOLATTARTÁS ÉS EGYÜTTMŰKÖDÉS FORMÁI

A kollégium dolgozói rendszeres kapcsolatot tartanak az iskolában dolgozó pedagógusokkal, délutános nevelőkkel, tájékoztatják egymást a gyerekekkel / tanulóval kapcsolatos problémákról, illetve pozitív történésekről.

A szülőkkel való kapcsolattartás formái

- a kollégiumba való be és kiiratkozáskor kötelező a szülő/ gondviselő jelenléte.
- kollégiumi nyíltnapot, fogadóórát tartunk évente kétszer (az iskolai szülőértekezletek időpontjához igazítottan)
- a látogatási idő délután 16.00 -17. 30-ig
- a hazautazási napokon lehetőség nyílik a szülő tájékoztatására (dicséret, elmarasztalás, egyéb teendők stb.)

Az intézményi (Somogyvári EGYMI) Pedagógiai Program „*A szülő, tanuló, iskolai és kollégiumi pedagógus együttműködésének formái, az együttműködés továbbfejlesztésének lehetősége*” részrendelkezései érvényesek.

EGÉSZSÉGNEVELÉSI ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉSI ELVEK

Az egészségnevelés és környezeti nevelés magába foglalja a természet és az emberiség jövőjének fenntarthatóságát. A fenntarthatóságra nevelés azt jelenti, hogy az oktatás kapcsolatokat hoz létre a környezeti, a társadalmi és a gazdasági rendszer között a célból, hogy megértsük e kapcsolatok működési szabályait. Ennek központi gondolata a „környezeti polgárrá” nevelés, azaz a természeti, az épített, a társas- társadalmi környezeti fenntartósága ismeretek, magatartásminták, értékek és életviteli szokások megtanítása. A fenntarthatóságra neveléshez meg kell érteni az ember és a környezet kölcsönös összefüggéseit, egymásra utaltságát.

A program célja:

- egészségtudatos magatartás olyan gondolkodás és magatartásmód kialakítása és megerősítése mely képessé tesz az egészség megőrzésére, a betegség megelőzésére
- pozitív viszony megteremtése az interperszonális kapcsolatokban
- környezettudatos magatartás, a környezetért felelős életvitel megerősítése

A program megvalósításában nagy hangsúlyt kap a primer prevenció:

- a közösségi magatartás befolyásolása,

- az aktív részvételre a testi-lelki egészséghez szükséges készségek kialakításában.

A program fő területei

Személyiségfejlesztés célja: olyan pszichés kompetenciák kialakítása, melyek védő funkciót töltenek be a veszélyeztető helyzetekkel szemben:

- reális önismeret, pozitív énkép
- társas kapcsolati készségek
- mérlegelés és döntéshozás képessége
- együttműködési készség
- stressz kezelése
- konstruktív konfliktuskezelés, hatékony kommunikációs képesség
- kreatív gondolkodás

Közösségfejlesztés célja: olyan közösségek kialakítása, melyek „mi tudattal” rendelkeznek, csoportnormává válik az egymásért való felelősségvállalás, egymás segítése, ahol ismerik és megbecsülik egymás értékeit, a gondolkodás előítélet-mentes, nem működik a mobbing, ahol a csoport minden tagja biztonságban érzi magát, fontosnak érzi magát és lehetősége van sikerélményhez jutni.

Egészséges életmódra nevelés célja: az egészségtudatos magatartás kialakítása egyrészt a szükséges ismeretek megszerzése, másrészt a szükséges készségek begyakorlása révén. Nem elég, hogy tisztában legyenek a kockázati tényezőkkel, még fontosabb, hogy tisztában legyenek az egészséget szolgáló hétköznapi tevékenységekkel (mozgás, egészséges táplálkozás, pihenés stb.) igényeljék és gyakorolják azokat. a tanulás lényege nem a lexikális ismeretek gyarapítása, hanem a funkcionális tudásszerzés, mely a cselekvési képességekben nyilvánul meg.

A kollégiumi nevelés feladatai

- Egyéni bánásmód, személyre szabott nevelési eljárások alkalmazása annak érdekében, hogy a tanulók között meglévő képességbeli, neveltségi különbségeket eredményesen lehessen kezelni
- Természetes élethelyzetek megteremtésével hozzájárulni a kedvezőtlen szociokulturális háttér miatt hiányosságokat mutató tanulók felzárkóztatásához pozitív szokások és minták közvetítésével.
- Megfelelő életritmus, egészsége, kulturált étkezés, öltözködés, tisztálkodás, testápolás, rendszerének kialakítása.

A kollégiumi nevelés eszközei, eljárásai

A kollégium család pótló, gyakran kompenzáló funkciója miatt az egyéni tevékenységi formák és a személyre szabott nevelési eljárások alkalmazása a jellemző.

A tanulók szabadideje szervezése a következő szempontok figyelembevételével történik:

- segítik a személyiségfejlődésüket
- biztosítják a pihenést
- lehetőséget adnak a játékra ki

A tanulók személyiségének fejlesztése

A kollégiumban a lehetőségekhez mérten inger gazdag, védettséget, biztonságot nyújtó környezetet alakítunk ki, mely biztosítja a szociális és lelki komfortot a tanulók számára. A tanulási kultúra fejlesztése elsősorban az iskolai, és a napközis csoportokon belül történik.

A beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő tevékenységek feladatai

- meleg, pozitív légkör kialakítása a kollégiumban
- a tanulóknak a „fontos vagyok” érzésének kialakítása reális elvárásokkal annak érdekében, hogy minél több sikerélményhez jussanak
- kapaszkodó támasz biztosítása (barát, segítő tanár) kedvenc időtöltésére, hobbira megfelelő idő keret, nyugodt körülmények biztosítása
- lehetőség teremtés a konfliktuskezelési technikák elsajátítására
- kreatív, önkifejezést segítő tevékenységek biztosítása
- egyénre szabott motivációs rendszer

ÉVES TANULÓI FOGLALKOZÁSI TERV

A Kollégium Pedagógiai programja a „Kollégiumi nevelés országos alapprogramja”-nak megfelelően meghatározza.

- a Kollégiumi foglalkozások formái, megszervezésükre vonatkozó szabályok
- a Kollégiumi nevelés országos alapprogramja alapelvei
- a Kollégiumi foglalkozások keretterve
- a Kollégiumi foglalkozások keret programterve

A tanulók életrendje-, tanulása-, szabadideje szervezése az iskolai kötelező tanórai foglalkozások után elkezdődik a délutáni napközis és egyéb foglalkozások keretében, majd folytatódik a kollégium területén, főként szabadon választható tevékenységekben, a tanulókkal egyéni törődést biztosító foglalkozásokon, a tanulók fejlődését, tehetséggondozását, felzárkóztatását elősegítő elfoglaltságokkal, a beilleszkedési, magatartási nehézségek csökkentését, célkitűzését célzó tevékenységekkel.

A kollégium által szervezett foglalkozások 16 óra után

A kollégista tanulóknak az intézmény területén, a kollégiumban folytatódik a napja 16 órától, ahol a vacsoraidőig, illetve lefekvésig az alábbi foglalkozások, tevékenységek heti rendszerességgel ismétlődnek.

A foglalkozások jellegük szerint lehetnek:

- Felzárkóztató
- Tehetség kibontakoztató
- Speciális ismereteket adó
- Felkészítő
- Egyéni vagy csoportos foglalkozások

A foglalkozások megnevezése:

- Közösségi fejlesztést megvalósító foglalkozás
- A szabadidő eltöltését szolgáló csoportos foglalkozás
- A tanulókkal való törődést és gondoskodást biztosító egyéni foglalkozás
- A kollégiumi közösségek működésével összefüggő csoportos foglalkozás Az iskolai, kollégiumi foglalkozásokon részt nem vevő tanulók folyamatos pedagógiai felügyeletét gyermekfelügyelők látják el.

A kollégiumi foglalkozások heti rendszerességgel megjelenő témakörei

- szociális tevékenység (beszélgetések, élménybeszámolók, a házirend megbeszélése/ kialakítása, séta, stb.)
- manuális foglalkozások (rajzolás, színezés, kézimunkák különböző témákban stb.)
- játékfoglalkozás (babázás, legózás, szabadtéri játékok, sportolás, hintázás, kirakójátékok, kártyajátékok, társasjátékok stb.)
- kulturális foglalkozások (beszélgetések meghatározott témákban, mesehallgatás, zenehallgatás, illemkódex, illedelmes viselkedés, öltözködési szokások, hagyományok, elvárások, mesekönyvek, ill. művészeti könyvek nézegetése, filmvetítés stb.)
- informatikai foglalkozás (ismeretszerzés, internethasználat, számítógépes készségfejlesztő játékok, szövegszerkesztés, képmanipuláció stb.)

Kollégiumi csoportvezetői foglalkozás formái

- a közösségi fejlesztést megvalósító csoportos foglalkozás
- a kollégiumi közösségek működésével összefüggő csoportos foglalkozás

Minden tanuló számára heti 1 foglalkozás kötelező.

A Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása

A Kollégiumi Nevelés Országos Alapprogramja, mely a Nemzeti Alaptanterv kiemelt fejlesztési feladataihoz illeszkedve, azokat érvényesítve elősegíti a tanulók sokoldalú fejlesztését, nevelését, oktatását-által meghatározott tematikus csoportfoglalkozások keretterve témaköreit:

Tematikus csoportfoglalkozások témakörei

Témakör	Tartalmak, tevékenységek
A tanulás tanulása	Tanulást segítő foglalkozások: felzárkóztatás, tehetség-gondozás. (tanulási módszerek, ismeretszerzés, könyvtár nyújtotta lehetőségek)
Erkölcsei nevelés	Jó szokások kialakítása, az együttélés szabályai. Szerepgyakorlatok
Nemzeti öntudat, hazafias nevelés	Nemzeti ünnepeink, népi kultúránk értékeinek elmélyíté- tése.
Állampolgárságra, de- mokráciára nevelés	Tevékeny részvétel ösztönzése az iskolai diákönkor- mányzat munkájában. Hagyományaink ápolása.
Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése	Értelmi képességeink, érzelmeink, indulataink, belső mozgató erőink. Önismeret fejlesztő játékok Konfliktuskezelő játékok Beszélgető kör
A családi életre nevelés	A családi élet színtere a családi otthon. Munkamegosztás a családban. Szerep és szituációs játékok. Párkapcsolatok jelentősége. Életmód – életvitel szakkör.
Testi és lelki egészséges életmódra nevelés	Egészséges életmód és életvitel. A sport hatása a lelki egyensúly megerősítésében. Sportfoglalkozások (kosárlabda, futball, asztalitenisz) Egészségnap szervezésébe bekapcsolódás.
Felelősségvállalás máso- kért, önkéntesség	Önkéntes feladatvállalás a kollégiumban. Tisztségviselők rendszerének kiépítése, működtetése. Folyamatos ellenőr- zés, értékelés.
Fenntarthatóság, környe- zettudatosság	Közvetlen környezetünk alakítása, védelme. A kollé- gium, udvar, pálya, szobák rendbetétele. Természetfilmek megtekintése.
Pályaorientáció	Ismerkedés a különböző szakmákkal. Üzemlátogatások, pályaválasztási tanácsadás (iskolával együtt). Önismereti, személyiségfejlesztő játékok.
Gazdasági és pénzügyi ne- velés	Az életkornak megfelelő gazdasági ismeretek nyújtása. A zsebpénz felhasználása. Szerepjáték (vásárlási szokásaink) Banki műveletek gyakoroltatása (csekk kitöltése, pénzá- tutalás) Társasjátékok (Gazdálkodj okosan!)

Média tudatosságra nevelés	<p>A számítógép és az online média hatékony felhasználási lehetőségei. Közösségi oldalak veszélyei, játékfüggőség. Internetes ismeretterjesztő oldalak használatának gyakorlata. IKT-s eszközök helyes használata.</p>
-----------------------------------	--

A tematikus csoportfoglalkozások kerettanterve témakörei egyértelműen jelen vannak a délutáni egyéb foglalkozások és a kollégiumi foglalkozások egyéni és csoportfejlesztési tervekben. Minden kollégiumi tanuló délután az egyéb foglalkozásokon saját osztályközösségében életkori sajátosságait, készségeit, képességeit figyelembe véve, értelmi és más fogyatékoságát szem előtt tartva részesül a megfelelő fejlesztésben.

A kollégiumi foglalkozások megszervezésekor alkalmanként akár több témakört is érintve, azok tartalmát a csoport profiljához igazítva- a tevékenykedtetés sokféle lehetőségét kihasználva kollégiumi tanulóink komplex fejlesztését célozzuk meg.

A foglalkozások teljesítése, teljesülése

A kollégiumi nevelés országos alapprogramja szerint a tanuló:

- heti 13 órában köteles részt venni felkészítő-fejlesztő, illetve tematikus foglalkozáson
- heti 1 órában közösségi szintű csoportvezetői foglalkozásokon
- heti 1 órában a kollégium által biztosított és a kínálatból általa választott szabadidős foglalkozásokon

Boldogságóra program

Intézményünk a 2022 augusztusában a Boldog Iskola cím elnyerésére kiírt pályázaton sikeresen szerepelt.

Így a 2022/2023 tanévtől a helyi tanterv kiegészült a Jobb Veled a Világ Alapítvány által működtetett Boldogságóra program 10 témakörével, melyek a kollégiumi csoport szabadidős foglalkozásaiba épülnek be 10 hónapon keresztül, havi egy alkalommal.

A hatékony személyiségfejlesztés érdekében csatlakoztunk a Boldogságprogramhoz.

A Boldogságórák során a kollégium nevelője és az intézmény pszichológusa átadják a program kereteiben megszerzett tudást, módszereket – mind a tanulóknak, mind a kollégáknak.

A program a pozitív pszichológia eredményeire épít, fókuszában az áll, hogy hogyan lehet a negatív gondolkodásmódon változtatni és optimista hozzáállást kialakítani a tanulók körében. A program a diákok és a tanárok jól-létével foglalkozik, sőt lehetőség van szülőket is bevonni. Képesé teszi a gyerekeket, hogy könnyebben nézzenek szembe a kihívásokkal, képesek legyenek megbirkózni a problémákkal, pozitív attitűdöt alakít ki a testi-lelki egészségmegőrzés fontosságával kapcsolatban.

„Arra törekszünk, hogy a Boldogságórák derűs, élménygazdag feladatai, játéka, valamint gyakorlatai fokról fokra kibontakoztassák a derűt és az életszeretetet. Gyermekünk így a jövőbe vetett hittel, bátran járják végig a felnőtté válás vezető utat, majd a boldogságra képes emberré válhatnak.” (Prof. Dr. Bagdy Emőke)

Célunk, hogy a Boldogságprogram fővédnökének gondolatait kövessük a megvalósítás során.

A teljes Boldogságóra program 10 egymásra épülő témából áll, melyek fokról fokra ismertetik meg a boldogság különböző összetevőit, feltételeit.

Témakörök:

1. A hála gyakorlása
2. Az optimizmus gyakorlása
3. Társas kapcsolatok ápolása
4. Boldogító jócselekedetek
5. Célok kitűzése és elérése
6. Megküzdési stratégiák
7. Apró örömeik élvezete
8. A megbocsátás gyakorlása
9. Testmozgás
10. Fenntartható boldogság

Iskolánkban az első iskolai, azaz adaptációs hét keretein belül kerül bemutatásra a Boldogságóra.

Pedagógiai program

6. sz. melléklet

FEJLESZTŐ – NEVELÉS OKTATÁS PROGRAMJA

A program alapjául szolgáló engedély, koncepció és tartalom:

2009/2010-es tanévben az igényeknek megfelelően megkezdjük az intézményben a fejlesztő iskolai képzés alapozását. Szakmai rendezvényeken és tapasztalatcseréken vettünk részt és elkészítettük a Fejlesztő iskolai programot.

A Somogy Megyei Közgyűlés 2010. május 7-ei közgyűlésében határozati javaslattal elfogadta a fejlesztő iskolai intézményegység létrehozását. E határozatban felhatalmazta a közgyűlés elnökét és a megyei főjegyzőt az átszervezéshez kapcsolódó intézkedések megtételére.

A program megírásához az Oktatási Minisztérium 2/2005. (III.1.) OM rendelete - a sajátos nevelési igényű gyermekek tanulók óvodai nevelésének, iskolai oktatásának irányelvei – szolgált alapul. E rendelet 3. sz. melléklete tartalmazza a súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő oktatásának irányelveit.

A Fejlesztő iskolai programunk a Mozgáskorlátozottak Somogy Megyei Egyesülete Napsugár Gyógypedagógiai Tanácsadó, Korai Fejlesztő Központ, Óvoda és Fejlesztő Iskola (7400. Kaposvár, Béke u. 47.) hasonló programjának adaptációja.

A SÚLYOSAN ÉS HALMOZOTTAN FOGYATÉKOS TANULÓK FEJLESZTŐ NEVELÉSÉNEK-OKTATÁSÁNAK IRÁNYELVEI

1. A súlyos és halmozott fogyatékoság meghatározása

A súlyos és halmozott fogyatékoság az egész élet során fennálló állapot, amelyre jellemző, hogy a testi struktúrák károsodása következtében az alapvető humán funkciók – mint a kommunikáció, a mozgás, a megismerő funkciók, az érzékelés-észlelés és az önkiszolgálás – minimálisan két területén súlyos vagy legsúlyosabb mértékű funkciózavar tapasztalható. Ennek következtében az érintett személy pszichofizikai teljesítményei extrém mértékben eltérnek az átlagtól, így tevékenységeiben erősen akadályozottá válik, és társadalmi részvételében jelentősen korlátozott lehet. A súlyos és halmozott fogyatékoság hátterében rendszerint a korai életszakaszban bekövetkező, a központi idegrendszert érintő komplex károsodás áll. A különböző fogyatékoságok a legkülönbélebb kombinációkban és súlyossági fokozatokban, esetleg eltérő időben jelenhetnek meg.

A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók (továbbiakban: súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók) esetében a leggyakrabban a súlyos kommunikációs zavar, a különböző súlyosságú mozgásszervi fogyatékoság (mozgáskorlátozottság) és a különböző súlyosságú értelmi fogyatékoság (intellektuális képességzavar) igen változatos kombinációit találjuk. Ezek mellett előfordulhat látási fogyatékoság (látássérülés), hallási fogyatékoság (hallássérülés), figyelemzavar, magatartás-szabályozási zavar, autizmus spektrumzavar, továbbá egyéb társuló rendellenességek (pl. epilepszia). A fenti funkciózavarok egyedi kombinációinak köszönhetően egyénileg nagyon változó igényű személyiségekkel találkozunk. Ebből következően a tanuló-csoport összetétele rendkívül heterogén lehet.

A fenti fejlődésbeli eltérések és tevékenységbeli akadályozottságok a pedagógiai megsegítés, nevelés, oktatás, fejlesztés szempontjából sajátos nevelési igényként jelentkeznek. E tanulók speciális segítséget igényelnek szükségleteik kielégítése, egészségük megtartása, az emberi, a dologi és a természeti világhoz való viszonyuk kialakítása és a társadalom életében való aktív részvétel érdekében. Egész életükben a környezet fokozott mértékű és folyamatos, komplex segítségére, támogatására utaltak; személyiségük kibontakoztatása és életminőségük javítása érdekében komplex fejlesztő nevelésre-oktatásra van szükségük.

A fejlesztő nevelés-oktatás kialakításakor minden tanuló esetében figyelembe kell venni a *Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvei* egyes fogyatékoságokra vonatkozó releváns fejezeteit is.

A rehabilitációs pedagógiai program és az egyéni fejlesztési terv

A fejlesztő iskolai oktatás alapidokumentuma a rehabilitációs program és a tanulók egyéni fejlesztési tervei.

A rehabilitációs *program* elkészítésénél figyelembe vettük:

- a súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók pedagógiájának alapelveit, a gyógypedagógia tudományelméletét, filozófiáját, módszereit, eszközeit, gyakorlatát,
- a súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő oktatásának irányelvét,
- a szülők elvárásait, a nevelés és oktatás helyi célkitűzéseit és lehetőségeit.

A rehabilitációs pedagógiai program alapján készített *egyéni fejlesztési terv* célja, hogy a tanuló szükségleteit és fejlődéstörténetét figyelembe véve megalapozza a gyermek nevelésének, oktatásának személyre szabott tervezését, és meghatározza nevelésének, oktatásának és fejlesztésének súlypontjait. Az egyéni fejlesztési terv valamennyi fejlesztési terület feladataira kiterjed

2. A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztésének kiemelt céljai és sajátosságai

A Nemzeti alaptantervben meghatározott kiemelt fejlesztési feladatok a súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók nevelése, oktatása, fejlesztése során úgy értelmezhetőek, hogy azok a tanulók személyiségállapotához igazítottan, elsősorban a szükséges képességek és készségek megalapozása, kialakítása útján valósulnak meg. Ennek során az alábbiakat szükséges figyelembe venni:

2.1. Tanulás tanítása

A súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek fejlesztő iskolai oktatása során a tanulás és tanítás hagyományos felfogása nem alkalmazható. A tanuló és a gyógypedagógus *közös tanulási folyamaton* megy keresztül, amelynek során egymás jelzéseit, kettejük személyes viszonyát, egymás megértésének lehetőségeit tanulják, és a másikat önmaguk jelzéseinek megértésére, kifejezéseik helyes értelmezésére tanítják. Erre alapozva - ezzel párhuzamosan - válik lehetségessé a tanulás és tanítás olyan megközelítése is, amelynek célja az egyes képességek, funkciók fejlődésének elősegítése és adott tevékenységek megtanítása.

Ennek során folyamatosan szem előtt kell tartani:

- a súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek pedagógiájának alapvető tételeit, és
- a súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek tanulási sajátosságait.

A súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek pedagógiájának alapvetései:

- A tanulás és tanítás kezdeti lépéseinek a tanulók legalapvetőbb szintű - akár vegetatív, a fizikai állapotváltozás legelemibb szintjén zajló - megnyilvánulásainak értelmes közlésként való felfogása és értelmezése
- A tanuló és a gyógypedagógus közti partneri kapcsolat fokozatos kialakítása
- Következetes együttműködés,
- Kommunikációs lehetőségeik kipuhatólása, feltárása és kiaknázása

- Hétköznapi cselekvésekre alapozottság
- A tanulás része és színtere az alapszükségeitek kielégítése is

A súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek tanulási sajátosságai:

Kötődés a tárgyakhoz és a jelenhez

A gyermek figyelmét és érdeklődését elsősorban azok a tárgyak és jelenségek kötik le, melyek térben és időben közel vannak hozzá, tartalmilag pedig „testközeli”, azaz leginkább közvetlenül rá vonatkoznak. Elsődleges feladat a világ tárgyainak, jelenségeinek és személyeinek „elérhető” közelségbe vitele, a különböző tevékenységeknek a fogyatékos gyermek számára értelmessé, jelentőségteljessé tétele a tevékenység végrehajtásához elengedhetetlen motivációs szint megteremtése érdekében.

Cselekvéses tanulás és komplex (totális) kommunikációs beágyazottság

Minden élethelyzetben és minden tevékenység során biztosítani kell az aktív nagymozgásos vagy finommotoros részvétel lehetőségét, hogy lehetővé váljon a szemléletes-cselekvéses tanulás „megfigyelés-próba-szerencse-utánzás” útján. A tanulási szituációt és tartalmakat több oldalról megerősítő, szemléltető - nem verbális, metakommunikációs és verbális - jelzésekkel lehet kiegészíteni. A tevékenységek rögzítése és emlékezetbe idézése hatékonyabb, gyorsabb, ha az adott helyzetet és tartalmat – a gyermek számára a tevékenységet érthetőbbé, megragadhatóbbá, felfoghatóbbá tevő – komplex kommunikációs stratégiákkal erősítik meg. Az egyénileg kialakított gesztus vagy hangjelzésektől kezdve a különböző kép-, jel-, szimbólumrendszeren keresztül a verbális kommunikáció bármely formája használható.

Tevékenységtanulás kis lépésekben

A tevékenységeket kis lépésekre kell bontani. Egy-egy tevékenység elsajátítása során a gyermek apró részleteken akadhat el, mely lehetetlenné teheti az egész tevékenység végrehajtását. Nem célszerű az egyes mozzanatok izolált gyakoroltatása, mert a szituációhoz és a tárgyhoz való kötődés miatt azt a gyermek nem fogja tudni célzottan és tudatosan beépíteni a mindennapos tevékenységekbe. A mindenkori tevékenységláncolatot (például öltözködés, főzés, terítés, étkezés stb.) teljes egészében célszerű tanítani, s ebből érdemes kiemelni egy-egy részletet, amit aktuálisan célzottan lehet gyakoroltatni. Később építhetők fel a tevékenység további elemei. A tevékenység akkor nem veszíti el értelmét, jelentését és összefüggéseit a gyermek számára, ha a teljes folyamatot látja és tapasztalja.

Tevékenységtanulás segítséggel – speciális irányítás és vezetés biztosítása a problémás tevékenységelem aktív végrehajtásához

A pedagógus csak és kizárólag annyi segítséget nyújtson, amennyi feltétlenül szükséges. Első a verbális segítségadás, szükség szerint non verbális jelzésekkel - gesztusok stb. - kiegészítve. Ezt követi a bemutatás és az utánzásra ösztönzés. A komolyabb motoros problémákkal küzdő gyermekeknél a bemutatás utáni próbálkozás már kiegészül motoros segítségadással. A vezetett

aktív tevékenységen belül a segítségnyújtás fokozatai a határozott mozgásvezetéstől az „emlékeztető” jellegű kontrollig terjedhetnek. A személyes segítségadás mellett - szükség esetén – döntő jelentősége van a rehabilitációs segéd- és segítő eszközöknek, melyek kiválasztása személyre szabottan, a cselekvési kompetenciát és a tevékenység jellegét szem előtt tartva történik. A segítségnyújtást fokozatosan kell csökkenteni. A cél, hogy a gyermek a cselekvésláncolatot képes legyen néhány verbális vagy egyéb kommunikációs jelzésre végrehajtani.

A tanulási szándék gyengesége esetén a megfelelő tanulási motiváció kialakítása és fenntartása

Kiemelt jelentősége van a megfelelő tanulási motiváció kialakításának, melynek legfontosabb feltétele a jó kapcsolat kialakítása és a tanuló ismerete (hiányosságai, meglévő képességei, erősségei). Ez megalapozza a reális célok kitűzését, a túl alacsony elvárások tanulást lassító, a túl magas követelmények frusztráló hatását.

A tevékenységeket célirányosan, értelmes szituatív összefüggésekbe helyezve célszerű gyakoroltatni. A tanulási és cselekvési motiváció eredményes, ha a tevékenység elvégzésének hatása a gyermek által várt újabb tevékenység. Ehhez társul a pedagógustól kapott pozitív megerősítés, melynek közvetlenül a tevékenységmozgáson sikeres befejezése után kell következnie, mert a fejlődésnek ezen a szintjén a késleltetett jutalomnak nincs hatása a tevékenységre. Fontos, hogy összhang legyen a pedagógus verbális megnyilvánulásai és az azokhoz kapcsolódó nem verbális és metakommunikatív jelzések között. A megerősítés kezdetben intenzív, később - amikor a tevékenység végrehajtása már sikerélményhez juttatja a gyermeket - a külső megerősítés fokozatosan leépíthető, és csak a befejezés után kell nyugtázni a sikert.

2.2. Önismeret és a társas kultúra fejlesztése, felelősségvállalás másokért, önkéntesség, erkölcsi nevelés, családi életre nevelés

2.2.1. Az énkép, az önismeret kialakulása és a környezet fokozatos megismerése

A személyiség fejlődésének és kibontakozásának alapfeltétele, hogy a tanulóknál kialakuljon az identitástudat, önmagukat autonóm személyként, az emberi és dologi világ aktív résztvevőjeként tapasztalják meg. A személyes identitás elsőként a test megéltetéséhez, differenciált érzékeléséhez és észleléséhez, a saját személyiségnek a másiktól való elkülönítéséhez, önmaga egyedi, autonóm személyként való megtapasztalásához kötődik. Az önazonosság kialakulásában mindezen túl meghatározó szerepet játszanak a személyes élmények és történések, amelyek az érintett személy egyedi élettörténetének alkotóelemeit adják. A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók esetében az identitás kialakulásának pszichofizikai feltételei jelentős mértékben korlátozottak lehetnek.

Ezért a nevelés- oktatás kitüntetett és komplex feladata, hogy a tanulók pozitív tapasztalatokat szerezzenek saját testükről és legszűkebb környezetükről s e kettő egymáshoz való viszonyáról. Meg kell tanulniuk elkülöníteni magukat más személyektől, s a testséma kiépítése révén meg kell tapasztalniuk testük és – ezzel párhuzamosan – személyiségük határait. Mivel a súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók számára a környezet eleinte a másik ember testi jelenlétéként élhető meg, a tágabb emberi, dologi és kulturális jelenségekre tagolódó világ számukra fokozatosan válik megismerhetővé. Ezért a fejlesztő iskolai nevelés-oktatás során az egyes tartalmakat koncentrikusan, egymásra építve, egymásra vonatkoztatva és egymásból kifejtve kell tanítani úgy, hogy a gyermekek a tágabb környezet megismerése során mindig saját közvetlen tapasztalataikra és a már korábban megismert szűkebb környezetre támaszkodhassanak.

Lehetővé kell tenni számukra az eltérő szenzoros modalitások (látás, hallás, tapintás, ízlelés, szaglás) közötti összefüggések megtapasztalását, illetve az ugyanazon modalitások által közvetített eltérő tartalmak elkülönítését. Szükséges, hogy megtanulják felismerni az életük különböző szinterein, eltérő időpontokban szerzett tapasztalataik közötti kapcsolatokat, az azonosságokat és különbözőségeket, valamint megtapasztalhassák az események ok-okozati összefüggéseit.

2.2.2. Az önrendelkezés elismerése, a gyermekkor megélésének biztosítása és felkészülés a felnőtt lét szerepeire

Az a tény, hogy a súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók személyiségfejlődése jelentősen nehezített, és életük folyamán számos akadállyal kell megküzdeniük, nem változtat azon, hogy a növekedés és érés folyamatában megjelennek azok a szükségletek és igények, amelyek általában az egyes életszakaszok jellemzői. A tanulóknak a gyermek- és pubertáskort, az ifjú- és felnőttkort, végül az időskort jellemző tulajdonságok kibontakoztatásához segítségre van szükségük, hiszen számukra csak igen korlátozottan adottak a változó életszakaszokkal fellépő szükségletek és igények kielégítéséhez szükséges képességek.

Az önállósodás, az autonóm döntéshozatal, a szociális kapcsolatok kiszélesedése, a párválasztás és a szexualitás világba való belépés a tanulók emberi jogai közé tartoznak.

Mivel a kiszolgáltatottság mértéke nem értelmezhető az önrendelkezésre való képesség mutatójaként, a lehető legszélesebb körben - a mindennapi élet helyzetében is - biztosítani kell a tanulók számára a választás és önálló döntéshozatal lehetőségét.

2.3. Testi és lelki egészség

A testi és lelki egészség a személyes életminőség és jóllét egyik meghatározó eleme. A súlyosan és halmozottan fogyatékos emberek életében a károsodások komplex együttese, vala-

mint ezek pszichofizikai hatásai alapvető módon befolyásolják az életvezetést és az életkilátásokat, hiszen a meglévő szükségletek kielégítésének eszköztára csak korlátozottan áll rendelkezésre.

A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók pedagógiájának - különösen a fejlesztő iskolai oktatás kezdetén - központi feladata az alapszükségletek kielégítése, a jó testi és lelki közérzet megteremtése, amelynek minden eleme az iskolai nevelés-oktatás alapvető, pedagógiai jelentőséggel bíró feladata is.

Magában foglalja az elemi szükségletek kielégítését (a fejlesztési folyamatba épített ápolási és gondozási teendőket), a megfelelő testi és pszichés közérzet kialakulásának támogatását, az emberi alapszükségletek elismerését az élet minden területén. Hozzá tartozik e szükségletek megélését és differenciált kielégítését szolgáló alapfeltételek megteremtése, kielégítésük kommunikatív, pedagógiai és terápiás elősegítése, az önállóság és az egészséges életmódra nevelés feladatainak programba építése.

2.4. Médiatudatosságra nevelés

Az információs és kommunikációs technikák a súlyosan és halmozottan fogyatékos személyek életében és életvezetésében egyre nagyobb jelentőségre tesznek szert. A tanulóknak kommunikációjukban, a szabadidő eltöltése és a művelődés terén, valamint későbbi életük során egyaránt szükségük lehet a modern informatikai és számítástechnikai eszközökre, amelyeknek különösen nagy jelentőségük van az alternatív és augmentatív kommunikáció (a hiányzó kommunikációs készségek kompenzálása során) terén, a mindennapos helyzetekben való eligazodás, a személyi függetlenség és az önállóság biztosításában. Ezért különösen indokolt, hogy nevelés, oktatás, fejlesztés során kellő súlyt kapjon - a megfelelőképpen akadálymentesített, azaz hozzáférhetővé tett - informatikai és számítástechnikai eszközök megismerése, használata.

2.5. Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók a világot mindenekelőtt testi tapasztalataikon keresztül ismerik meg. Ezért fejlesztésükben kitüntetett helyet foglal el a kommunikáció, a szociális interakció, a másik ember megértésének és önmaguk kifejezésének kölcsönösen egymásra épülő fejlesztése. Ennek során számos tanuló számára lehetségessé válhat, hogy a kultúra alapvető fontosságú értékeit, annak számukra közelségbe hozható részeit megismerjék és megértsék.

A képzőművészeti alkotásokról, zeneművekről, irodalmi művekről szerzhető tapasztalatok a fejlesztő iskolai oktatás részét képezik. A súlyos és halmozott fogyatékosból fakadóan különös jelentősége van az európai kultúra számukra talán legfontosabb elemének: az alapvető emberi és állampolgári jogok megismerésének és megértésének. Ennek az ismeretkörnek az

elsajátítása előkészíti a tanulókat arra, hogy saját jogukat a lehető legmagasabb fokon tudják képviselni és érvényesíteni.

3. A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók nevelésének-oktatásának alapelvei

A kommunikáció és az interakció elve

A kölcsönös kommunikációs akadályozottság a súlyosan és halmozottan fogyatékos emberek egyik központi problémája. A fejlesztő tevékenységet áthatja a kommunikatív megközelítés. A nevelési folyamat kölcsönös párbeszédre alapuló interperszonális kapcsolatként épül fel. A kommunikáció és az interakció kiegészíti és erősíti egymást, csökkenti a pedagógus és a tanuló közti távolságot. A világ jelenségeit, tárgyait, személyeit, eseményeit *intenzív testi kontaktuson* keresztül kell a tanulóknak felé közvetíteni. Az emberi és dologi világ feltárulása, a tanulás, a fogalomalkotás kezdeti lépései és a gondolkodás elemi műveletei csak az érzékelés-szűrésen keresztül, a testtel megragadott tárgyak, személyek és élethelyzetek közegében, a kommunikatív szituációkra építve lehetségesek.

A nevelés-oktatás – személyes kapcsolatként értelmezett – folyamatában a gyógypedagógusnak fel kell fedeznie a fogyatékos személy legegyszerűbb életműködéseiben, vegetatív megnyilvánulásaiban is a kommunikatív szándékot.

Az interakció és a kommunikáció teszi lehetővé a szociális kapcsolatokat, a kommunikatív viszony emberhez méltó alakulását, hozzájárul a csoportban történő nevelés megvalósításához, és segít a tanuláshoz szükséges motiváció kialakulásában és fenntartásában.

A normalizáció és a participáció elve

A fejlesztő iskolai oktatásnak hozzá kell járulnia ahhoz, hogy a súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók számára olyan életfeltételek és életmodellek váljanak hozzáférhetővé, melyek a lehető legjobban megközelítik az életkoruknak megfelelő és társadalmilag érvényes mintákat.

Ezek:

- a napi, heti, éves ritmus, tapasztalatok az egyes életszakaszokról;
- az emberi méltóság tiszteletben tartása;
- a szexualitás világába történő belépés előkészítése a felvilágosítás és a visszaélésekkel szembeni védekezés megismertetése útján.

Mindez azt a pedagógiai tevékenységgel szemben a követelményt támasztja, hogy segítse elő a képességekhez mért lehető legjobb szintű társadalmi beilleszkedést. Ehhez nemcsak a fogyatékos tanuló hiányzó képességeit kell pótolni, hanem életkörülményeit szükséges úgy alakítani, hogy abban képességeinek maximumát nyújtva teljes emberi életet élhessen, illetve részt vehessen a társadalom életében. A részvételt, beilleszkedést befolyásolja a fogyatékos személy életkora.

A súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek nevelésének az általánosan elfogadott nevelési elveken kell nyugodnia. Ha a tanuló fejlődése során bebizonyosodik, hogy magasabb

követelmények teljesítésére is képes, lépéseket szükséges tenni a fogyatékoság típusának megfelelő gyógypedagógiai intézményben történő továbbhaladásra.

A komplexitás, a személyiségközpontúság, a szükségletorientáltság és a rehabilitáció elve

A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulóknak speciális, átfogó, egymást kiegészítő fejlesztő, támogató, valamint gondozó eljárásokra, komplex pedagógiai szolgáltatásra van szükségük. Komplex formában valósul meg a hagyományos értelmű oktatás, fejlesztés, nevelés, terápia, az ápolás és a gondozás. A pedagógiai tevékenység a személyiséget komplexen - minden megmaradt és akadályozott funkciót, a tanuló egyedi szükségleteit egyidejűleg figyelembe véve - közelíti meg.

Egyénileg történik a képességek, szükségletek és igények felmérése, a fejlesztési folyamat megtervezése, megvalósítása és értékelése. A pedagógiai tevékenység kiindulási, vonatkoztatási, összehasonlítási és ellenőrzési pontját a súlyosan és halmozottan fogyatékos tanuló személyisége jelenti. A sokoldalú, komplex fejlesztés, nevelés és oktatás megvalósításának alapfeltétele a szakemberek magas szintű felkészültsége (a szükséges egészségügyi, gyógypedagógiai, pszichológiai és más tudományterületekről eredő ismeretek szintetizálása, integrálása).

A fejlesztés figyelembe veszi a súlyosan és halmozottan fogyatékos tanuló élethelyzetét, a múltbeli tapasztalatokat, élményeket, a jelen állapotot és az érintettre váró jövőt: a múltat építve a jelenben a jövőre készít fel. Nem csupán az aktív fejlesztés és képzés számít nevelésnek, idesorolhatók a részvétel, az átélés, a befogadás, az élmény pedagógiai hatásai is.

A kooperáció és a tudatosság elve

A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók a legtöbb tevékenységben külső segítségre szorulnak, a cselekvés hibátlan és/vagy teljes kivitelezéséhez szükségük van egy partnerre. A kooperáció – együttműködés – legjellemzőbb sajátossága, hogy a pedagógus és a tanuló közösen vesznek részt a tanítási-tanulási folyamat eseményeiben.

Partnerek, akik egy közösen kitűzött cél érdekében, cselekvésük tervezését és kivitelezését egymástól függően és egymáshoz viszonyítva koordinálják.

A kooperáció elve vonatkozik a fogyatékos tanulókkal foglalkozó valamennyi személy (szülők, pedagógusok, segítők stb.) folyamatos információ- és tapasztalatcseréjére.

A mindennapos tevékenységek a fejlesztés alapját képező és az azt átfonó kommunikáció gyakorlása úgy eredményes, ha következetesek és egységesek az elvárások. Az egységes elvárások a tanulók számára könnyebben követhetők és biztonságérzetüket is növeli.

A differenciálás és az individualizáció elve

A súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek tapasztalati és aktivitási lehetőségeik szempontjából heterogén csoportot alkotnak, ezért a nevelés-oktatás folyamán megfelelő differenciálásra van szükség. A differenciálás egyrészt pedagógiai szemlélet: amely az érzékenységet fejezi ki az egyéni különbségek iránt; másrészt: pedagógiai gyakorlat, amely a különbségekhez való illeszkedést próbálja megvalósítani minden rendelkezésre álló eszközzel.

A differenciálás egyik formája az egyéni tanulás, az individualizálás. A tanítás-tanulás az egyéni gyógypedagógiai diagnosztizálás alapján, egyéni (individuális) tanulási terv - egyéni fejlesztési terv - szerint zajlik, amelyben egyénre szabott a célkitűzés, a didaktikai-metodikai elemek kiválasztása, a feladatok megvalósítása és az értékelés.

A csoportban differenciáltan zajlik a feladatok gyakorlati megvalósítása. Lehetőséget kínálnak erre a kreatív, a zeneterápiás, a játék-foglalkozások, a közös étkezések, kirándulások, szabadidős és más programok, melyek során a fogyatékos tanulók olyan ismereteket szereznek, képességeket és készségeket sajátítanak el, olyan élményekhez és tapasztalatokhoz jutnak, amelyeknek a szociális kapcsolatok fejlődésére is hatásuk van.

4. A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók kiemelt tanulási és nevelési-oktatási feladatai és területei

A súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek sajátos nevelési és terápiás szükségleteiből, igényeiből adódóan nem lehet a nevelést és oktatást, sem a tananyag struktúrája, sem tér- és időbeli elrendezése szempontjából egységesen kialakított szerkezetbe rendezni. A differenciált tervezőmunka ezért a nevelés-oktatás fontos elemét képezi. A pedagógiai munka szakaszolása a gyógypedagógiai tevékenység tartalmi kínálatának életkori sajátosságokhoz alkalmazkodó strukturálását, valamint koncentrikus bővítését jelenti, mindenkor szem előtt tartva a gyermek, tanuló adottságait, képességeit, sajátos nevelési igényét.

Állapotmegismerés-szakértői vélemény

A tervezés legfontosabb lépése a *tanulók* alapos ismerete, az egyes tanulók, illetve a tanuló-csoport *képességstruktúrájának* pontos vizsgálata, *feltérképezése*. A pedagógiai diagnosztikához számos eszköz (fejlődési skálák, felmérő lapok, kérdőívek) áll rendelkezésre, de a gyógypedagógus saját maga is összeállíthat olyan kérdéssort vagy kérdőívet, amelyet a fejlesztést szolgáló nevelés, oktatás megkezdése előtt minden gyermekről felvesz. A tervezőmunka kezdetekor fontos a szülő és az iskolai nevelést megelőzően a gyermekkel foglalkozó intézmény szakemberei megfigyeléseinek, tapasztalatainak megismerése is. A tanulók diagnosztikus értékelése minden esetben a *pozitívumokra koncentrál*, kiemeli a megmaradt, illetve a meglévő képességeket, funkciókat, ugyanakkor számba veszi a gyermek képességstruktúrájában található hiányosságokat, funkciózavarokat is. A hiányok, zavarok számbavétele a reális célkitűzések megfogalmazását kell, hogy segítse.

A pedagógiai diagnózis célja annak feltérképezése, hogy *mit tud a gyermek*, és azt *hogyan tudja*, illetve *melyek személyes szükségletei*.

Nagyon fontos alapos információk gyűjtése a gyermek megelőző élethelyzetéről, kialakult szokásairól, családi vagy intézményes nevelésük eddig elért eredményeiről és kudarcairól. A tervezés során elengedhetetlen annak figyelembevétel, hogy a tanuló maga és közvetlen környezete mit jelöl meg elsődleges hiányként, illetve milyen igényeket fogalmaz meg. A gyermek

korábbi tapasztalatai mellett a diagnózis kitér a tanuló viselkedésének, tanulási és tevékenységi képességeinek elemzésére is természetes és „mesterséges” helyzetben.

A pedagógiai diagnosztika a súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók esetében nem egyszeri vizsgálatot, hanem folyamat-diagnosztikát jelent: a korábbi életszakaszra vonatkozó információk megszerzése mellett 8-12 hetes megfigyelési időszaknak kell eltelnie ahhoz, hogy alapos információkat szerezzünk a gyerekekről, képességeiről az egyéni nevelési-oktatási terv és pedagógiai program elkészítéséhez, a célok, feladatok meghatározásához, a pedagógiai és terápiás módszerek, eljárások kiválasztásához. Különösen a csoportba, osztályba újonnan érkező tanuló esetében szükséges hosszabb megfigyelési időt szánni az egyéni tervezés előtt. A korábban már ismert tanuló esetében a következő évi egyéni nevelési-oktatási terv összeállítása előtt elegendő lehet rövidebb megfigyelési időszak a tanév kezdetén.

A gyermek folyamat-diagnózisa alapján elkészített *felvételi pedagógiai vélemény* a tanulóról szerzett tapasztalatokat, megfigyeléseket, esetleg teszteredményeket tartalmazza. A pedagógiai vélemény az első megfigyelési időszak alkalmával a legrészletesebb, ez szolgál majd a félévi vagy év végi értékelés elkészítésének alapjául, mely a kiindulási helyzethez viszonyítva tartalmazza a változásokat. A pedagógiai véleményt célszerű minden tanév kezdetén kiegészíteni, hogy a gyermek fejlődése következtében megváltozott kiindulási helyzet alapján kerüljön sor az adott tanévre vonatkozó célkitűzések meghatározására.

A pedagógiai diagnózis és vélemény szolgáltatják az alapot a *hosszú távú célkitűzések* megfogalmazásához. A hosszú távú tervezés komplex és általános célkitűzéseket tartalmaz, alkalmazkodva a gyermek képességeihez, szükségleteihez, igényeihez, érdeklődéséhez. A hosszú távú célokat *általában egy tanévre* célszerű megadni, de az időintervallum gyermekenként változhat. A célok a gyermek fejlődése alapján módosíthatóak.

Az *egyéni (individuális) nevelési - oktatási - fejlesztési terv* a gyermek pedagógiai diagnózisának eredményeiből, az individuális célkitűzésekből, valamint az egyes tartalmi egységek megvalósítása során alkalmazandó speciális didaktikai-metodikai lépések konkrét megfogalmazásából áll. Az egyéni fejlesztési terv szoros összhangban áll a csoport számára kidolgozott éves és heti tervvel, csupán a módszerek, eszközök tekintetében jelennek meg az eltérések.

Az *éves terv* a nevelés tartalmait szem előtt tartva készül, a *csoport tevékenységeit* tartalmazza. Egy-egy tartalom megtartása legalább két egymást követő évben indokolt, az új elemek bevezetésekor a fokozatosság - egy-egy apró mozzanatot cseréje a programban - szem előtt tartása szükséges. Az éves terv tartalmazza az ünnepeket és az iskola által - de lehetőség szerint a szülők bevonásával - szervezett közös programokat (kirándulás, farsang, nyaralás, múzeum látogatása stb.).

Az éves (helyi döntés alapján féléves, negyedéves szakasztervekre bontható) tervek alapján készül a *hetiterv* vagy *órarend*. Kialakítását meghatározza a *csoport napirendje*, amelyben egyes tevékenységek – pl. reggeli köszöntés, étkezések, a testápolás tevékenységei, pihenőidők – rendszeresen ismétlődnek. Mindez szükséges ahhoz, hogy a gyermekek tájékozódási biztonságérzete kialakuljon, mindig tudják, hogy az egyes tevékenységek hogyan következnek egymás után. Az étkezések és a testi higiénia tevékenységei is a fejlesztési időszak szerves részét képezik. A rendszeresen ismétlődő tevékenységek mellett a hét egyes napjain kerül sor a *tematikus tervezés alapján* kitűzött, különböző tartalmi egységek feldolgozására.

A fejlesztő nevelés-oktatás területei:

- Kommunikáció (alapkompenciák, a tanulás és a gondolkodás kompetenciái, kommunikációs és digitális kompetenciák, személyes és társas kompetenciák, társadalmi részvétel kompetenciái)
- Mozgásnevelés (alapkompenciák, kommunikációs kompetenciák, személyes és társas kompetenciák)
- Az érzékelés-észlelés és az értelem fejlesztése, a valóság kognitív birtokbavétele. A dologi, az emberi és a természeti világ jelenségeinek megértése (alapkompenciák, a tanulás és gondolkodás kompetenciái)
- Kreativitásra, játékra, szabadidős tevékenységre nevelés. Az emberi lét esztétikai dimenziójának megtapasztalása és a kreatív tevékenységek ösztönzése (alapkompenciák, kreatív alkotás és önkifejezés kompetenciái, munkavállalás kompetenciái)
- Érzelmi és szociális nevelés, az én pozitív megtapasztalása, megnyílás a közösség felé, a kommunikáció kulturált formáinak elsajátítása (alapkompenciák, társadalmi részvétel és felelősségvállalás kompetenciái, személyes és társas kompetenciák)
- Fejlesztő gondozás – Önkiszolgálásra, egészséges életmódra nevelés, a megfelelő támogató környezetben az egyéni képességszint figyelembevételével a lehető legmagasabb szintű önállóság és önellátás képességének elsajátítása (beleértve a részvétel különböző szintjeit), az emberiszükséglet-kielégítés kultúrájának megismerése (alapkompenciák, kommunikációs kompetenciák, személyes és társas kompetenciák, a tanulás kompetenciái).

5. A tanítás és tanulás szervezeti keretei, formái

A súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek fejlesztése, nevelése és oktatása során egyaránt teret kap a *csoportközösségben*, *kiscsoportban*, illetve *egyénilag* megvalósuló fejlesztés. A csoportban végzett nevelésre, oktatásra, fejlesztésre a tematikus egységek feldolgozása, a szociális kapcsolatok kialakítását segítő reggeli találkozások, valamint a szabadidős és kreatív foglalkozások (művészeti jellegű alkotótevékenység, zene stb.) során nyílik alkalom.

A csoportban végzett tevékenységek szükségesek a közösségi élmények átéléséhez, a közösséghez tartozás megéléséhez, a társakkal való együttműködés megtapasztalásához és gyakorlásához, azaz a szociális és érzelmi nevelés alapvető feladatainak megvalósításához. A csoportban és a csoportért végzett tevékenység az egyes tanulók kompetenciaérzését is növeli.

A kiscsoportos és egyéni foglalkoztatás az egyéni képesség- és készségfejlesztéskor indokolt, biztosítani kell azonban, hogy a tanulók egyénilag elsajátított képességeiket, készségeiket közösségi szituációban is kipróbálhassák, gyakorolhassák.

A gyermek egyéni képesség- és készségfejlődése határozza meg, hogy a heti óraszámából milyen arányban vesz részt egyéni és milyen arányban, csoportos foglalkoztatásban. Az *egyéni*

fejlesztő foglalkozások nyújtanak lehetőséget arra, hogy *speciális gyógypedagógiai és/vagy terápiás segítséget* nyújtsunk a tanulóknak (pl. beszéd- és kommunikációfejlesztés, mozgásnevelés, gyógy lovaglás, bazális stimuláció, rehabilitációs foglalkoztató terápia stb.).

A különböző terápiák alkalmazásának lehetősége a tanulók sajátos nevelési igényének, a helyi körülményeknek, valamint a terápiás ellátásokhoz szükséges meglévő, illetve igénybe vett szakembereknek is függvénye. Az egyes tanulók esetében a szakértői bizottság és szükség esetén a szakorvos javaslata alapján - a szülők véleményének ismeretében - az intézmény szakemberei közösen határoznak.

6. A fejlesztő iskola szakmai irányelvei

Sajátos nevelési igény, mint különleges gondozáshoz, (re) rehabilitációs célú foglalkoztathoz való jog

Az épen maradt és sérült funkciók korrekciós jellegű fejlesztésével a tanulókat olyan szintre juttatjuk el, mely az adottságaikhoz és korlátaikhoz mért legteljesebb rehabilitációt vagy rehabilitációt teszi lehetővé.

Hangsúlyt fektetünk a speciális segédeszközök következetes használatára, azok elfogadtatására.

Elfogadó környezet elve

A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulókhöz méltó bánásmóddal közeledünk, elfogadjuk másságukat, pozitívan értékeljük önálló megnyilvánulásait, erőfeszítéseiket. A hétköznapi élet során elérhetővé tesszük számukra a lehető legnagyobb önállóságot.

Megtanítjuk a gyermekeket a saját és a többi gyermek másságának megismerésére, elfogadására, valamint törekszünk szűkebb és tágabb környezetükkel megismertetni, elfogadtatni azt.

Fejlesztés-gondozás, nevelés-oktatás egységének elve

A súlyosan és halmozottan sérült tanulók olyan emberek, akiknél átfogó, egymást kiegészítő fejlesztéssel-gondozással, neveléssel-oktatással rehabilitációs/rehabilitációs tevékenységgel kell az adottságaikhoz és korlátaikhoz képest, életminőségükben a lehető legteljesebb javulást elérnünk.

Komplexitás elve

A súlyos és a halmozott fogyatékoság sajátos megjelenése indokolja a fejlesztés komplexitását, amely a mozgásnevelés, kommunikáció, megismerő funkciók, személyiségfejlesztés, munkatevékenység együttes, egymást erősítő és kiegészítő alkalmazását öleli fel.

Individualizáció, egyéni differenciált bánásmód elve

A nevelés-oktatás, fejlesztések során mindig az egész személyiséget vesszük figyelembe, ezért fontos az egyéni odafordulás. A gyermeket, mint individuumot tekintjük, elfogadva, nem

előtérbe helyezve sérülését. A tanulók különböző adottságai miatt nagymértékű a differenciálás, amely főként azonos típusú feladatokon belül, az elvégzett munka mennyiségében, minőségi szintjében és a segítségnyújtás mértékében nyilvánul meg.

Viszonylagos önállóság kialakításának elve

A súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermeknek és fiatalnak megvan a lehetősége, hogy szükségleteit, saját akaratát, elhatározását átélhesse, s amennyiben lehetséges, meg is valósítsa. Kiemelkedő szerep jut a pedagógus, gyermekfelügyelő, személyi segítő éberségének, érzékenységének, hogy az önállóság megvalósulhasson.

Interakció és kommunikáció elve

Az interakció és kommunikáció legfontosabb jellemzője a kölcsönösség.

Testközelbe kell kerülnünk, a világ jelenségeit, tárgyait, személyeit, eseményeit testi kontaktuson keresztül kell közvetítenünk.

Olyan kommunikációs stratégiákat kell kialakítanunk, melyben létrejöhet a kölcsönös megértés, azaz szavak nélkül is értelmeznünk kell tudni a gyermek, fiatal által közvetített üzeneteit, s adekvátan kell azokra válaszolnunk.

Prevenció és (re) habilitáció elve

A fejlesztő iskolai munka során a nevelő-oktató, fejlesztő tevékenységünket áthatja a preventív, (re) habilitációs, terápiás szemlélet.

Kompenzáció és korrekció elve

Kompenzációs és korrekciós eljárásokat alkalmazunk a kívánt funkciók eléréséhez, megtartásához.

Kooperáció elve

A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók esetében minden probléma megoldásához együttműködés szükséges. Az együttműködés azt jelenti, hogy a szakemberek a tanulókkal együtt vesznek részt a tanulási-tanítási folyamatok eseményeiben. Egy tevékenységi folyamat akkor nevezhető kooperatívnak, ha a résztvevő partnerek egy előre közösen kitűzött cél érdekében, cselekvésük tervezését és kivitelezését egymástól függően és egymáshoz viszonyítva koordinálják.

A kooperáció elve vonatkozik ezen felül a különböző szakterületek szoros együttműködésére, valamint a gyermekekkel (fiatalokkal) foglalkozó valamennyi személy folyamatos információ és tapasztalatcseréjére (szülők, pedagógusok, fejlesztő-gondozónők, gyógypedagógiai asszisztensek, szakorvosok, segítőik).

A normalizáció és participáció elve

A normalizáció és participáció elve alapján a képességekhez mért lehető legjobb szintű társadalmi beilleszkedést érjük el, s ehhez nem a fogyatékos személy hiányzó képességeit kell

pótolni, hanem életkörülményeit úgy alakítani, hogy abban képességeinek maximumát nyújtva teljes emberi életet élhessen, részt vehessen a társadalom életében.

7. A fejlesztő iskolai oktatás, rehabilitációs pedagógiai programjának céljai, feladatai

A rehabilitációs pedagógiai program a tanköteles korú sajátos nevelési igényű súlyosan és halmozottan sérült gyermekeknek, fiataloknak (tanulóknak) nyújt fejlesztési lehetőséget fejlesztő iskolai oktatás keretei között.

Célcsoport: 6-23 éves korú, sajátos nevelési igényű súlyosan és halmozottan sérült gyermekek, fiatalok, akik csoportos keretek között, egyénre szabott terápiás fejlesztő eljárások segítségével fejleszthetők eredményesen.

Célja:

- szűkebb-tágabb környezet megtapasztalása, bővülő megismerése
- saját életük mindennapi élményeinek megélése
- egyszerű társas kapcsolatok kialakítása és fenntartása

Feladatai:

- egyéni fejlesztési tervek alapján, a sérült funkciók fejlesztése egyéni lehetőségeik szerint
- elemi szintű ismeretek elsajátíttatása szűkebb és tágabb környezetük jelenségeiről
- kommunikációjuk fejlesztése, önkifejezési módjuk tudatos alkalmazása, gyakorlása
- mozgásállapotuk javítása, illetve állapotromlás megakadályozása
- szabadidős és játéktevékenységben való aktív részvétel elősegítése

Csoportlétszám

A csoportok létszáma maximum 6 fő lehet.

8. A fejlesztő nevelés-oktatás fejlesztési területei

A. Érzelmi és szociális nevelés – Az én pozitív megtapasztalása, megnyílás a közösség felé, a kommunikáció kulturált formáinak elsajátítása

Szocializáció

A gyermekek társas élete akkor kezdődik, amikor megszületnek, és később is állandó társas kapcsolatok között élnek.

A környezetük felé irányuló reakciókból visszajelzést kapnak önmagukra vonatkozóan. A gyermekek környezetükkel való kapcsolata mindig a felnőttek közvetítésével valósul meg. A

súlyosan halmozottan sérült gyermekek állapota számos probléma- és konfliktushelyzet forrása. Ezeknek egy részét a gyermekek felismerik, megélik, de mivel e válságok kifejezése, megoszlása és kezelése akadályokba ütközik, súlyos lelki terhet jelentenek számukra. Az elsődleges szocializáció színtere a család. Intézményünk felvállalja a 6-23 évesek szocializációs folyamatának tudatos irányítását, így a másodlagos szocializáció színtere.

A gyermekek énközpontúságából adódóan elsősorban önmagukra képesek figyelni. A megfelelő biztonságot, szeretetet, elfogadást közvetítő környezetben képessé válnak az együttéléshez szükséges erkölcsi normák betartására, a közösségi élet normáinak, szabályainak elfogadására és alakítására. Amikor a gyermekek a többiek közé kerülnek, még nem érzik magukat csoporttagoknak. A szakemberek feladata a közvetlen testi, érzelmi kapcsolat megteremtésén, példadémonon kívül a csoport közös életének megszervezése, a szokás- és szabályrendszerek gyermekekhez alkalmazkodó kialakítása. Ezek közül elsődleges a tevékenységi lehetőségeket időben és térben is behatároló napirend, hetirend kialakítása. A kontaktus kialakítása során szerepet kapnak a tárgyak. Az emberi érintkezésben gyakran a tárgyak a társadalmi interakciók közvetítői. A gyermekek is megpróbálják az általuk kedvelt tárgy átadásával az érintkezést felvenni, vagy ha a kapcsolat megszakad, azt újra feléleszteni. Ezen interakciók következtében kialakulnak baráti kapcsolatok. E kapcsolatok megtanítják a gyermekeket valaminek az odaadására és elfogadására, fokozatosan megtanulják megérteni, hogy van, amit nem szabad megtenni és van, amit szabad és kell tenniük. Ezen interakciók közben a gyermekek énképe erősödik, megtanulják figyelembe venni a másikat, szocializációjuk felgyorsul.

Érzelmek

A súlyosan és halmozottan sérült gyermekek esetében az érzelmek erősebb befolyásolást gyakorolnak a személyiségre.

Az érzelmek szorosan összefüggnek a szükségletek kielégítésével.

Személyiségük éretlensége elsősorban a szükségletek és az intellektus fejletlenségének következménye, az érzelmi élet különböző sajátosságait hozza magával.

Érzelmeik egysíkúak, hiányoznak az érzelmi átélés finom árnyalatai, nehezen alakulnak ki magasabb rendű érzelmek (kötelesség és felelősségérzet, mások iránti baráti érzés, a lelkiismeret). Egyes esetekben feltűnnek az érzelmek kóros megnyilvánulásai is.

Célok

- a gyermekek nyitottá válása a környezetükben élők felé
- mások megnyilvánulásainak értelmezése és tolerálása
- pozitív és reális énkép kialakulása a gyermekek értelmi szintjének megfelelően
- alapérzelmek felismerése, megélése, kifejezése
- érzelmeik, akaratuk legdifferenciáltabb, legérthetőbb kifejezésének megtanulása
- mások megnyilvánulásainak értelmezése és tolerálása
- vágyaik késleltetésének, a várakozás képességének kialakulása, türelmessé válás

Feladatok

- az önkifejezés lehetőségeinek megismertetése
- az én tudat fejlődésének segítése, az „én” és a „nem én” elkülönülése, a másik személy valóságának és egyediségének megtapasztalása
 - az anyáról való leválás kísérése, segítése
 - az emberi viszonyok kialakításának segítése
 - a különböző élethelyzetekre adott érzelmi reakciók gazdagítása
- az „én” pozitív megélésének segítése, a szociális kapcsolatok megnyílásának támogatása
 - minden megnyilvánulás megválaszolása
 - a tanuló néven szólítása
 - saját testiség megélése és az én megtapasztalásának segítése
 - az én megélése az önindította mozgásban és a passzív mozgás során keletkező élményekben
 - a környezet aktív felfedezésének (explorációs tevékenység) segítése
- a motiváció erősítése
- az együttműködési készség fejlesztése
- kapcsolatfelvétel és közös tevékenység, a szociális kapcsolatok pozitív jellegének megélése, a kommunikáció közösségi formáinak ösztönzése
 - az örömteli szociális kapcsolatok megtapasztalásának elősegítése
 - a spontán kapcsolatfelvétel alkalmainak megteremtése
 - a szociálisan elfogadható jelzések megerősítése, a nem elfogadhatók leépítése
 - a tanulók egymás közti kommunikációjának ösztönzése
- a közösségi kommunikációs formák megtanulása, alkalmazása
 - a figyelemfelkeltés lehetőségének biztosítása
 - az üdvözlés formáinak tanítása
 - a kommunikáció fenntartásának segítése
 - az érzelmek kinyilvánításának segítése, a konfliktusok kezelése
 - csoporton belüli aktivitás ösztönzése
- a közösségi magatartás kialakítása (felnőtt-gyermek, gyermek-gyermek viszonylatban)
- a helyes viselkedési formák megismertetése, elsajátíttatása
- a csoportos és az egyéni tevékenységek arányának helyes megválasztása az életkor, a szociális érettség, a fogyatékoságok és a pillanatnyi szükségletek szempontjainak figyelembevételével és mérlegelésével
- a közösséghez való tartozás élményeinek közvetítése a csoportos foglalkozásokon keresztül, például: közös éneklés, zenélés, játék öröme; mások sikerének öröme; a „mindenki egyformán fontos” élménye; a „valamint közösen létrehozni” élménye; a kortársakkal való kapcsolat öröme
- a közösségi alkalmakon való aktív részvétel segítése
- kétszemélyes helyzetekben a „most egyedül én vagyok a fontos”; a teljes elfogadottság; az osztatlan figyelem
- pozitív, reális énkép kialakítása a tanulók értelmi szintjének megfelelően

- döntési helyzetek teremtése, melyekben a tanulók szabadon választhatnak tevékenységek, játékok, ételek stb. közül, valamint ezek biztosítása
- reális és egységes, a tanulók állapotához, ugyanakkor életkorához is a lehető legjobban igazodó elvárások kialakítása, megismertetése
- kommunikációs eszközök és technikák biztosítása és alkalmazása
- lehetőség biztosítása a különféle élmények és érzelmek megélésére, kifejezésére.
- az élmények és a velük kapcsolatos érzelmek értelmezésében, kezelésében való segítségnyújtás.
- a gyerekek képessé tétele más emberek hangulatának, érzelmeinek felismerésére, és az arra való reagálásra (pl. együtt örülés, vigasztalás).
- a motiváció erősítése.
- az együttműködési készség fejlesztése.

Követelmények

Tudják elfogadni és alkalmazni a mindennapi életben az alapvető közösségi normákat (pl.: köszönés alternatív formái, tiszta étkezés). Tudjanak alkalmazkodni a környezet elvárásaihoz, az értelmi- és mozgásállapot függvényében, egyéni elbírálás alapján.

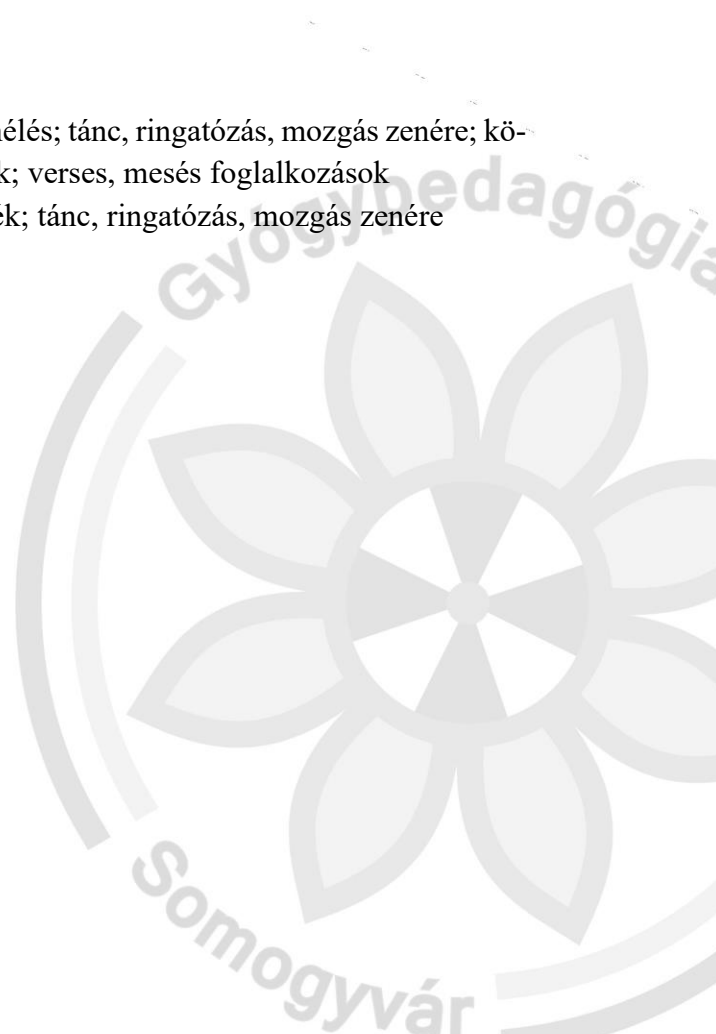
Tudják elfogadni-, befogadni-, kezdeményezni-, viszonzni a mindennapi életben előforduló érzelmi megnyilvánulásokat.

Módszerek (és tevékenységi, foglalkoztatási formák)

- beszélgetés
- dramatizálás: bábjáték; szerepjáték
- csoportos foglalkozások: közös játék; éneklés-zenélés; tánc, ringatózás, mozgás zenére; közös alkotás; közösen átélt élmények; kirándulások; verses, mesés foglalkozások
- kétszemélyes helyzetek: beszélgetések; páros játék; tánc, ringatózás, mozgás zenére

Eszközök

- üzenő füzet
- bábok
- jelmezek
- játéktárgyak, társasjátékok
- fejlesztő játékok
- hangszerek
- papírok, festékek, ecset,
- agyag, gyurma
- CD lejátékos, CD-k
- fényképek

B. Fejlesztő gondozás – Önkiszolgálásra, egészséges életmódra nevelés, az önállóság és önellátás képességének elsajátítása, az emberiszükséglet-kielégítés kultúrájának megismerése

Nevelésünk egyik alapvető feladata a gyermekek testi, lelki szükségleteinek kielégítése, a testi-lelki harmónia megteremtése.

Gyermekek nevelésében különös hangsúlyt kap az önkiszolgálásra nevelés, melybe a táplálkozás, az öltözködés az egészségügyi higiénés szokások is beletartoznak.

Nehezen szerzik meg ezeket a készségeket, és tudatos, ellenőrző gyakorlásra van szükség, hogy a készségek fennmaradjanak.

Az önkiszolgálásra nevelést általánosan érvényesítendő nevelési feladatnak kell tekinteni, melynek megvalósításában a család és az intézmény szoros együttműködésére van szükség.

A helyes életritmus – amely a normalizációs elv értelmében nem különbözik az épen fejlődő gyermekek életritmusából – a gyermekek nevelésének alapvető eleme. Ez biztosítja az étkezéshozzáértés-tevékenységek időközzeit viszonylagos állandóságát, a gyermekek jó közérzetét, biztonságérzetét. Alapvető feladat a higiénés szokások kialakítása (testápolás, kondicionálás, szobatisztaság, öltözködés, evés).

A fentiek megvalósulása hozzájárul olyan igény kialakulásához, amely a későbbi egészséges életvitel alapja.

Célok

- megfelelő, helyes életritmus kialakításával a szokások alakítása, megalapozása
- a lehető legmagasabb szintű önállóság kialakítása

Feladatok

- egészséges testi- és pszichés fejlődés tárgyi, környezeti feltételeinek biztosítása
- a kiválasztási folyamatok (vizelet- és székletürítés) érzékeltetése, együttműködés kialakítása az ehhez kapcsolódó tevékenységekben (pelenkázás), szobatisztaságra nevelés
 - megfelelő táplálék biztosítása
 - pozicionálás és masszázs
 - szobatisztaság előkészítése és kialakítása
- a testápolás, mint örömet adó élmény, a külső segítség elfogadása, az együttműködés kialakítása, az alapvető tisztálkodási szokások kialakítása (fürdés, zuhanyozás, hajmosás, mosakodás, fogmosás, körömvágás), a tisztálkodás helyzeteiben a testi érzékelés, a dologi és emberi világról szerzett tapasztalatok biztosítása
 - ❖ a tisztálkodási szituációk kialakítása
 - ❖ pozicionálás és segítő eszközök alkalmazása

- ❖ a testápolás kihasználása az egészség megőrzésében, az egészséges életmód kialakításában
- az öltözés, vetkőzés tevékenységeiben való együttműködés kialakítása és az önállóságra nevelés
 - ❖ az öltözés, vetkőzés optimális körülményeinek biztosítása
 - ❖ pozicionálás és segítő eszközök alkalmazása
 - ❖ az öltözés, vetkőzés kihasználása az egészség megőrzésében, az egészséges életmód kialakításában
- az étkezés (evés, ivás) tevékenységeiben való együttműködés kialakítása és önállóságra nevelés
 - ❖ az étkezés optimális körülményeinek biztosítása
 - ❖ pozicionálás és segítő eszközök alkalmazása
 - ❖ az étkezés jelentősége az egészség megőrzésében, az egészséges életmód kialakításában
- az egészséges életmódra való igény belsővé válása, az egészségtudatos tevékenységek előnyben részesítése, a szexualitással kapcsolatos ismeretek elsajátítása
 - ❖ az egészséges életmódra való igény belsővé válásának elősegítése
 - ❖ rendszeres mozgás és sportolás
 - ❖ segítségnyújtás a szexualitás megértése terén

Követelmények

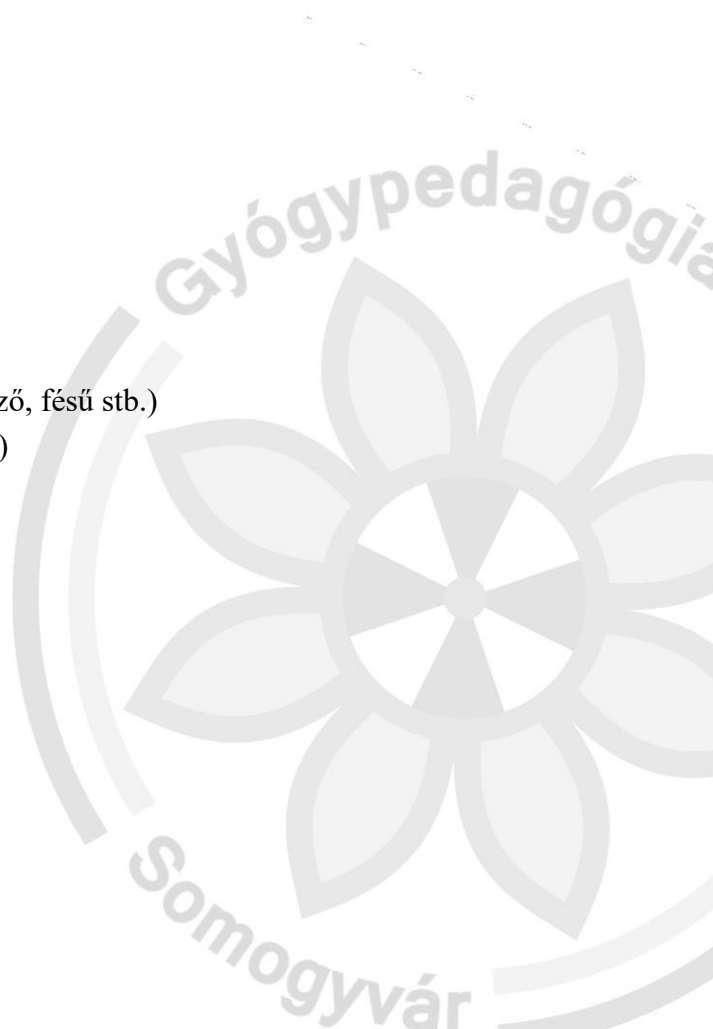
Minden gyermek a diagnózisának, sérülésének megfelelő lehető legmagasabb önkiszolgálási szintre jusson el.

Módszerek

- beszélgetés
- gyakoroltatás
- bemutatás
- folyamatos szóbeli irányítás

Eszközök

- tisztálkodás eszközei (fogmosó, szappan, törülköző, fésű stb.)
- étkezés eszközei (tányérok, kanalak, poharak stb.)
- higiénés eszközök (bili, WC, ülőke stb.)

C. Kreativitásra, játékra, szabadidős tevékenységre nevelés – Az emberi lét esztétikai dimenziójának megtapasztalása és a kreatív tevékenységek ösztönzése

A súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók számára a műalkotások hozzáférhetővé tétele és azok önálló létrehozása, illetve az ehhez kapcsolódó feladatok a fejlesztő nevelés-oktatás integráns részét képezik. A zenei, mozgásos, képzőművészeti és irodalmi alkotások megtapasztalása és önálló létrehozása lehetővé teszi a tanulók számára a befogadás, a megértés komplex emocionális és kognitív formáinak megtapasztalását, valamint a kreatív alkotás, létrehozás lehetőségét nyújtja számukra. Fontos, hogy a tanulók megtapasztalják, hogy maguk is képesek pozitív módon adni valamit a világnak.

Az esztétikai nevelés fő eszköze a művészet: a zene, az irodalom és képzőművészet

A közvetlen környezet a spontán vizuális hatások közül a legjelentősebb, hiszen mindennapos állandó inger jelent. Ezért tartjuk fontosnak, hogy a gyermekeket esztétikus, funkciójukban is szép, ugyanakkor egymással is minél inkább harmonizáló tárgyak vegyék körül.

A gyermekeket a környezetből jövő spontán vizuális ingerek és szervezett foglalkozások hatása egyaránt fejleszti, tapasztalatokkal gazdagítja.

Az őket körülvevő tárgyi világról egyre pontosabb ismereteket szereznek.

Az esztétikai nevelés mind alkotó, mind pedig befogadó tevékenységeket felölel, melyek sokszor szétválaszthatatlanul egymásba fonódnak.

Célok

- Az önkifejezésre lehetőséget adó technikákkal, mint újabb kommunikációs eszközökkel való megismerkedés.
- Passzív befogadóból aktív résztvevővé válás.
- Alapérzelmek megélése, felismerése, kifejezése
- A tanulókat körülvevő jelenségek élményeinek, hangulatainak felidézése és kifejezése.
- A környezet jelenségeiről szerzett tapasztalatok, és ezek vizuális tevékenységekkel, eszközökkel történő összekapcsolódása
- Egy-egy alkotás láttán, vagy zenedarab hallatán képzeletük megindulása.
- A rendelkezésre álló technikák, alapanyagok, eszközök közül választás képességének kialakulása.
- Az esztétikai fejlesztésen keresztül a szűkebb és tágabb környezet alaposabb megismerése, elemzése.

Feladatok

- Esztétikus környezet biztosítása
- Nyugodt, biztonságos légkör teremtése.
- Az alkotáshoz, önkifejezéshez szükséges helyzetek, alapanyagok, eszközök biztosítása.
- Elemi esztétikai élmények biztosítása, örömforrásként való megélésének segítése
- A tevékenységekről felerősített szenzoros visszajelzések adása

- Az alapvető festészeti, vegyes technikák és a mintázás megismertetése, használatuk gyakoroltatása.
- A közös alkotó folyamatba való bekapcsolódás lehetőségének biztosítása, aktív cselekvésre ösztönzés, elemi művészi tevékenységek végzése, közös kreativitás élményének megtapasztalása
- A színek szerepének megfigyeltetése, az alapformák megismertetése, különféle eszközökkel történő megjeleníttetése.
- A vizuális kifejezési formák az irodalom, a zene és egyéb művészeti ágak kapcsolatának megismertetése, az ebből adódó lehetőség kiaknázása.
- Dramatikus technikákban való minél aktívabb részvétel lehetőségének megteremtése (bábjáték, jelmezes megjelenítés, zenei megjelenítések, egyszerű mondókák eljátszása).
- Fényképek, műalkotások, a természet hangjai, zenei darabok megfigyeltetése. A hangulati, érzelmi megjelenítés elősegítése.

Követelmények

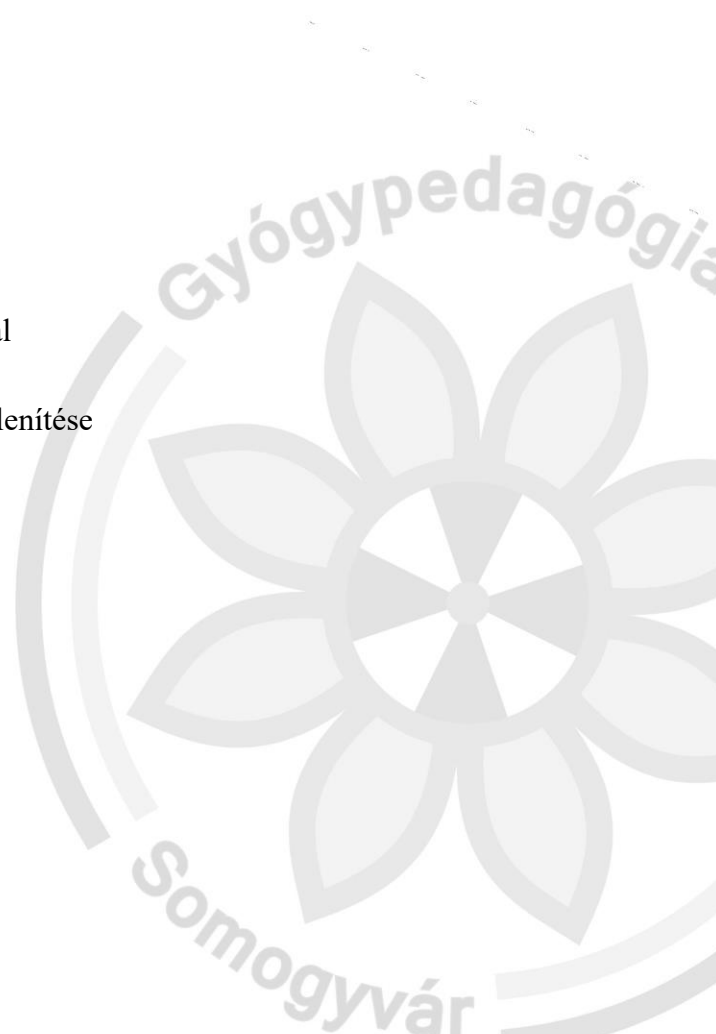
A gyermekek szívesen, aktívan vegyenek részt az ábrázoló tevékenységben. Legyenek képek bekapcsolódni az alkotási folyamatokba.

Módszerek, technikák

- Maszatozás
- Szabad festés különféle festékekkel
- Vizes, ragasztós alapon festés
- Festékfolytatás
- Festés versre, zenére, kötött témára
- Montázs-technikák
- Ragasztások
- Bábozás
- Formázás gyurmával, só-lisztgyurmával, agyaggal
- Barkácsolás
- Mondókák, énekek, versek meghallgatása, megjelenítése

Eszközök

- A természet kincsei:
 - ágak
 - levelek
 - termések
 - kövek stb.
- Festékek:
 - tempera

- ujjfesték
- vízfesték
- textilfesték
- ruhafesték
- Papírok:
 - karton
 - rajzlap
 - selyempapír
 - A0-s papírok különféle színekben
 - színes papír
 - újságpapír
- Textildarabok különféle színekben, minőségben, filc
- Ecsetek:
 - különféle méretű és jellegű ecsetek
 - szivacsok
 - hengerek.
- Különféle tulajdonságú gyurmák, agyag
- Dobozok, hurkapálca, különféle ragasztók, gombok
- Arcképek, fényképek
- Művészeti albumok, verseskötetek, mesekönyvek, CD-k, gyertyák
- Audiovizuális eszközök
- Ritmushangszerek, zajkeltő tárgyak:
 - xilofon
 - metallofon
 - csőhangsor,
 - esőcsináló
 - kereplő
 - kasztanyetta stb.

Furulya, dob, konga, zongora, cintányér, triangulum stb.

D. Az érzékelés-észlelés és az értelem fejlesztése, a valóság kognitív birtokbavétele – A dologi, az emberi és a természeti világ jelenségeinek megértése

D1. Az érzékelés, észlelés fejlesztése, szenzomotoros integráció

A megismerő funkciók fejlesztése az értelmi nevelés központi feladata. Nem külön képességek fejlesztésére törekszünk, hanem a megismerési folyamat egészének fejlesztésére.

A csoportba járó gyerekeknél a súlyos agykárosodás miatt az érzékelés, észlelés is nehezített. Biológiai károsodás történhetett az érzékszervben, az érzőideg mentén és az ingereket feldolgozó agyi központokban. A szintén az agykárosodás következtében kialakuló mozgáskorlátozottság tovább nehezíti az érzékelést, a mozgásos tapasztalatszerzést. Gyakran rontja a teljesítményt a megláthatóbbodott pszichés tempó és az aktivációs szint ingadozása. Gyakori a figyelem és a motiváció gyengesége.

Mivel az érzékelés-észlelés a megismerő funkciók alapját képezi, a fent említett tényezők miatt az érzékelés-észlelés fejlesztése kiemelt jelentőségű.

A csoport legsúlyosabban sérült tanulói önállóan végzett tevékenységre csak nagyon korlátozott mértékben képesek, s ezen tevékenységek száma is nagyon kevés. Beszédképtelenségük miatt a beszéd kapcsolatteremtő, információkérő, aktivitást adó lehetőségeivel sem rendelkeznek. Ezért ahhoz, hogy ők is minél gazdagabb életet élhessenek, nagyon nagy szükségük van az őket körülvevő világ érzékszerveken keresztül megragadható tartalmaira.

Célok

- Érzékelés – észlelés útján az önmagukról és a szűkebb környezetükről való ismereteik bővüljenek.
- A világ érzékszerveken keresztül megragadható tartalmainak segítségével a gyermekek gazdagabb, intenzívebb, a környezettel interaktívabb, ahhoz jobban alkalmazkodó, jobb minőségű életet élhessenek.

Feladatok

- A gyermekek hozzásegítése ahhoz, hogy önmagukról és a szűkebb értelemben vett személyi, tárgyi és természeti környezetükből érzékelési – észlelési tapasztalatokat szerezzenek.
- A közös irányultság elősegítése egy közös világra.
- Ösztönzés az aktivitásra, a külvilág aktív felfedezésére, a természeti világ megismerésére.
- Az önindított, célirányos, akaratlagos mozgás elősegítése és annak következményei megélésének támogatása.
- Szenzomotoros integráció fejlesztése
- Ezek segítségével az önmagukról és a környezetükről való ismereteik bővítése.

Részfeladatok

- A tapasztalt érzékelési – észlelési zavarok mögött rejlő okok társszakemberekkel (pl.: szemész, audiológus, neurológus) együtt történő feltérképezése, és a velük közösen történő kezelése.
- Az aktiváció, a motiváció erősítése.
- A mozgásfejlesztés feladataihoz tartozóan az érzékelés, észlelés mozgásos feltételeinek javítása (a fejkontroll javítása a fixálás elősegítésére, kóros reflexek gátlása, leépítése; a manipuláció mozgásos feltételeinek javítása.), megfelelő testhelyzet biztosítása.
- A szenzoros funkciók fejlesztése:

- látás
- hallás
- bőrérzékelés (tapintás, hő- és fájdalomérzékelés)
- szaglás
- ízlelés
- egyensúlyérzékelés
- kinesztetikus, proprioceptív érzékelés
- testérzékelés
- térérzékelés
- az idő érzékelése

Ezek részeként az észlelési figyelem fejlesztése.

- A fejlettségi szintet figyelembe vevő mennyiségű és minőségű inger biztosítása.
- A gyerekek a saját testükből és a külvilágból érkező ingerek iránti érzékenységének felkeltése, kialakítása.
- Az ingerek felé való odafordulás, az azok megragadására irányuló képesség fejlesztése.
- A lényeges ingereknek a lényegtelenektől való elkülönítése képességének kialakítása.
- Az érzékletek, észleletek értelmezésének elősegítése az aktuális fejlettségi szintnek megfelelően.
- A különböző érzékelési területek összekapcsolódásának, együttműködésének elősegítése, fejlesztése.
- Az érzékletek, észleletek integrálódásának elősegítése.
- Az érzékelési és mozgási folyamatok összerendeződésének elősegítése.

Követelmények

A gyermekek egyéni érzékelési – észlelési, mozgásos lehetőségeihez mért aktív részvétel, interakció a környezettel.

Módszerek

Egyéni és csoportos foglalkozások keretében:

- szomatopedagógiai, logopédiai módszerek
- állatasszisztált terápia
- bazális stimuláció
- alternatív kommunikációs technikák
- gondozási feladatok végzése
- tanulmányi séták, kirándulások
- bemutatás, valós és valóság-hű szemléltetés
- egyénre szabott segítségnyújtás
- játékba ágyazott cselekvés, cselekedtetés
- gyakoroltatás

- beszélgetés
- értékelés alkalmazása

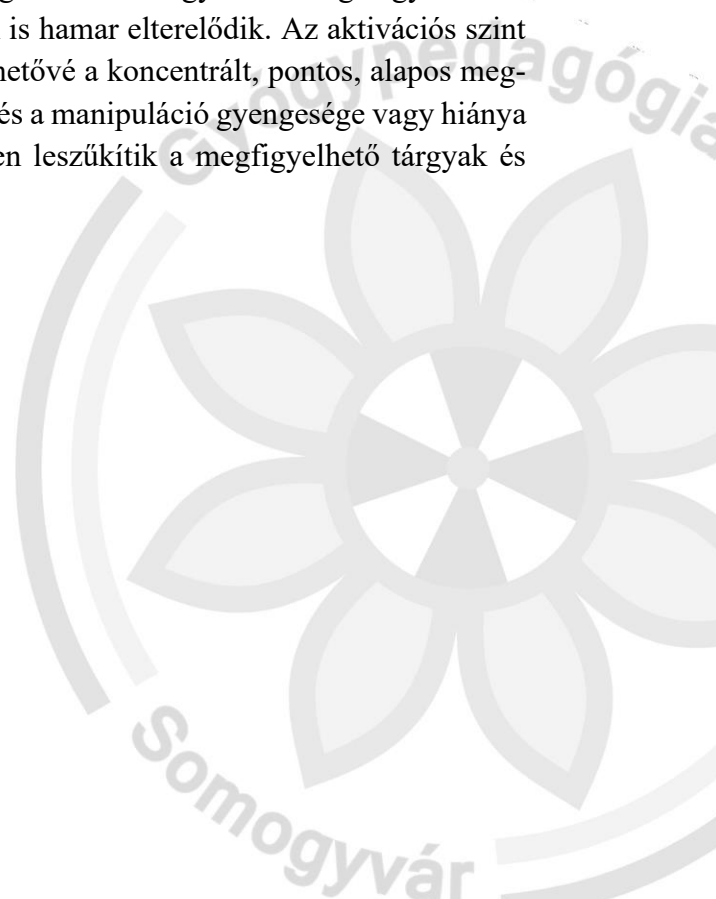
Eszközök

- a szűkebb és tágabb környezet élőlényei, tárgyai
- a természet erői, jelenségei
- képek (fénykép, diakép, grafika, jelkép...)
- könyvek
- kommunikációs táblák
- játéktárgyak
- hangfelvételek (személyek, tárgyak, cselekvések, jelenségek hangjai)
- hangszerek, zene
- festékek, zsírkréták, színes ceruzák, színes papírok
- gyurma, agyag
- diavetítő, magnetofon, CD
- tükör
- mozgásfejlesztő eszközök (pl.: hinta, billenődeszka)

D2. A figyelem, a megfigyelőképesség fejlesztése

A figyelem a megismerés tárgyára való beállítódást, annak mások közül való kiemelését és éber, tudatos felfogásának megalapozását szolgálja.

A központi idegrendszer sérülése mind a spontán, mind az akaratlagos figyelem működésére kihat. A környezet ingereire történő spontán odafigyelés csak nagy intenzitású, hosszantartó és a gyermekek számára kifejezetten felszólító jellegű ingerek esetén figyelhető meg. Ugyanakkor az akaratlagos figyelem még egyéni foglalkozásokon is hamar elterelődik. Az aktivációs szint ingadozása és a motiváció gyengesége nem teszik lehetővé a koncentrált, pontos, alapos megfigyelést. A fejkontroll, a fixáció, a célirányos nyúlás és a manipuláció gyengesége vagy hiánya és a társuló érzékelési és észlelési zavarok jelentősen leszűkítik a megfigyelhető tárgyak és jelenségek körét.

Célok

- A gyermekek környezet iránti érdeklődésének kialakulása.
- Új és régi, megszokott ingerek közötti különbségtétel képességének kialakulása.
- Új inger jelentkezésekor spontán odafordulás kialakulása.
- Egy-egy tevékenységnél való elidőzés.
- Lehetőség szerint az összes érzékszerv használata egy-egy dolog alapos megfigyelésekor.
- Az adott helyzet, tevékenység szempontjából fontos és jelentéktelen ingerek elkülönítése.

Feladatok

- A megismerési kedv felkeltése.
- A figyelem tartósságának, elmélyültségének, terjedelmének fejlesztése.
- Az akaratlagos, szelektív figyelmi funkciók fejlesztése.

Követelmények

A gyermekek legyenek képesek megfigyelni az őket körülvevő világ személyi és tárgyi elemeit.

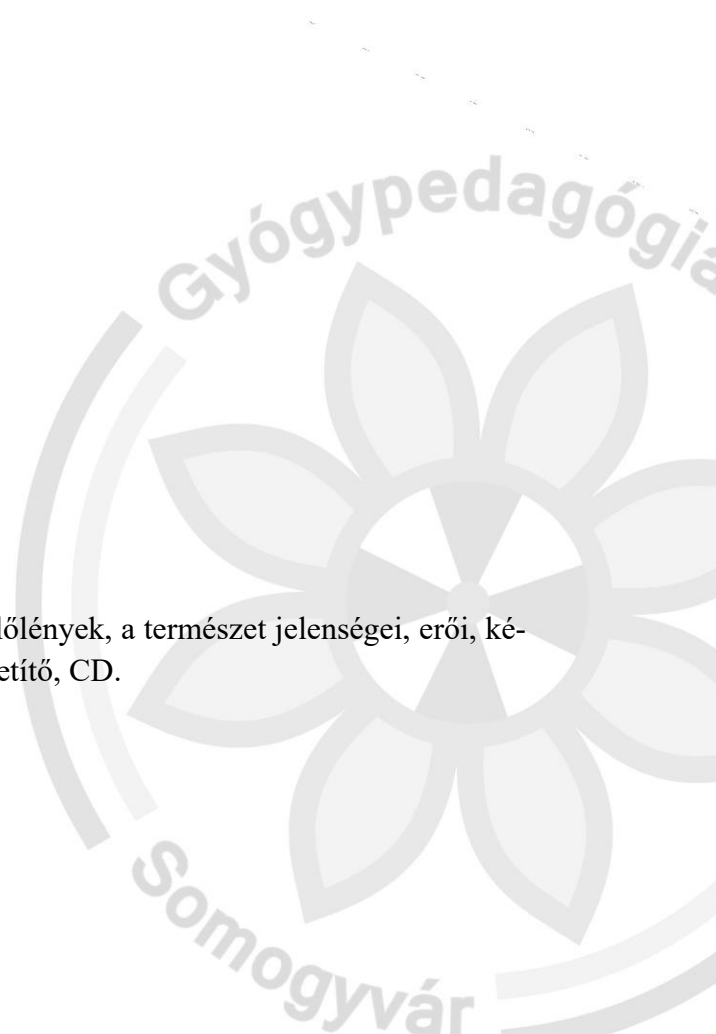
Módszerek

Egyéni és csoportos foglalkozások keretében:

- szomatopedagógiai, logopédiai módszerek
- állatasszisztált terápia
- a bazális stimuláció elemei
- alternatív kommunikációs technikák
- kompenzáló technikák
- gondozási feladatok végzése
- tanulmányi séták, kirándulások
- bemutatás
- valós és valóság-hű szemléltetés
- egyénre szabott segítségnyújtás
- játékba ágyazott cselekvés, cselekedtetés
- gyakoroltatás
- beszélgetés
- értékelés alkalmazása

Eszközök

A szűkebb-tágabb környezet tárgyai, személyek, élőlények, a természet jelenségei, erői, képek, hangfelvételek, festékek, hangszerek, zene, diavetítő, CD.

D3. Emlékezet

A gyermekek személyiségének alakulásában, tudásának gyarapításában az emlékezés alapvető szerepet tölt be.

Segítségével rögzíti a tapasztalatait, szerez ismereteket.

A súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekeknél az emlékezés alapvető funkciói lényegesen gyengébbek: a bevésés jelentősen meglassúbbodik, a megőrzés gyakran bizonytalan, a felidézés pontatlan.

Az emlékezet sérülése a gyengébb, halványabb, hiányos, nehezen felidézhető és hamar elhalványuló emlékképekben nyilvánul meg. Mivel a beszéd hiánya és a manipuláció, valamint a fixálás gyengesége miatt a kommunikáció jelentősen akadályozottá válik, az emlékezet működésének objektív megítélése nehéz.

Célok

Olyan fejlettségi szint elérése, hogy emlékezzenek:

- a mindennapos események egymást követő mozzanataira,
- kialakult szokásokra a családban, a csoportban,
- a begyakorolt korrekciós mozgásformákra, a testhelyzetekre,
- korábbi élményekre, tapasztalatokra,
- a napirendre
- egy adott dolog (szűkebb–tágabb környezetünk tárgya, jelensége, stb.) megismerése során szerzett különböző érzéletekre, észleletekre.

Feladatok

- A bevésés és a felidézés elősegítése
- A rövid és a hosszú távú emlékezet fejlesztése.
- A különböző ingerek megőrzésének elősegítése:
 - látás
 - hallás
 - bőrérzékelés
 - szaglás
 - ízlelés
 - egyensúly
 - kineztiázia
 - térészlelés
 - az idő észlelése terén.
- A különböző érzéletek és észleletek összekapcsolódásának, integrálódásának elősegítésével a felidézés megkönnyítése.
- Egyszerű összefüggések felismertetése, megtanítása a felidézés elősegítése céljából.
- A kommunikáció fejlesztése, amely lehetővé teszi az emlékképek kifejezését.

- A cselekvések mozgásos feltételeinek javítása, amelyek szintén az emlékképek kifejezését szolgálják.
- Jelek, szimbólumok kialakítása, melyekkel bonyolultabb eseményeket, történéseket idézhetünk fel egyszerűbben.
- Szoros kapcsolattartás a szülőkkel az üzenő füzetten keresztül az iskolai és a hétfégi eseményekről, hogy ezek később is felidézhetőek legyenek.

Követelmény

A gyermekek legyenek képesek arra, hogy emlékezzenek mindennapos eseményekre, kialakult szokásokra, begyakorolt testhelyzetekre, tapasztalatokra.

Módszerek

A bevésés és a felidézés módszerei:

- bemutatás
- szemléltetés
- cselekedtetés
- gyakoroltatás
- beszélgetés
- és ezek ismétlései, felidézései
- megfelelő testhelyzet és kommunikációs eszközök, módszerek biztosítása

Eszközök

- szűkebb és tágabb környezetünk tárgyai, élőlényei, erői, a természet jelenségei
- modellek
- képek (fénykép, grafika, jelkép...)
- fotóalbum
- üzenő füzet
- tárgyi emlékek pl.: nyaralásról, sétáról, stb.
- hangfelvételek

D4. Gondolkodás

A gondolkodás olyan pszichikus tevékenység, amely problémahelyzetben lép fel, s melynek során tényleges tárgyak, helyzetek, viszonyok helyett azok verbális vagy képi szimbólumaival történik a műveletek végzése.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében a gondolkodás kialakulásának elengedhetetlen feltétele a mozgás, mivel a gondolati síkon való műveletvégzés csak a konkrét tárgyakkal történő cselekvés és sok-sok gyakorlás talaján alakulhat ki. A tárgyi tevékenykedések közben jelentkező problémák megoldása csak fokozatosan függetlenedik a cselekvéstől, és a szavakban

történi kifejeződésen keresztül vezet a képzeletben történő megoldások kereséséhez, a gondolkodáshoz. A beszéd, a mozgás és az értelmi képességek sérülésének következtében a gondolkodási műveletek kialakítására és gyakoroltatására még a cselekvés szintjén van szükség.

Célok

- Önmaguk megismerése, azonosságtudatuk és én identitásuk kialakulása.
- Szűkebb és egyre bővülő környezetükben való eligazodás.
- Tárgyi környezetük birtokba vétele.
- Személyi és tárgyi környezetükre való hatás gyakorlása.
- A környezet változásaihoz való alkalmazkodás.
- Egyszerű probléma-megoldási módozatok megismerése és alkalmazása (kommunikációs problémáikra, céljaik elérésére, akaratuk keresztülvitelére, stb.).

Feladatok

- A környezet megismertetése, felfedeztetése.
- Elemi fogalomrendszer kialakítása, ismereteik rendszerezése, új ismeretek elhelyezése, színek, formák megismertetése.
- Főfogalom alá rendelés.
- Különbségek megfigyeltetése.
- Változás megfigyeltetése.
- (Logikai)- funkcionális összefüggések megfigyeltetése.
- Analizáló - szintetizáló képesség fejlesztése.
- Hiányok pótlása
 - szimmetria
 - rész-egész viszony.
- Általánosítás, konkretizálás.
- Analógiás gondolkodás fejlesztése.
- Téri, idői tájékozódás fejlesztése, téri megismerés interiorizálásának elősegítése.
- Testfogalom fejlesztése.
- Szám- és mennyiségfogalom fejlesztése.
- Társadalmi szokások, elemi szabályok megismertetése, elsajátíttatása.
- Hangulatok, érzelmek felismertetése.
- Kreatív gondolkodás, képzelet fejlesztése.
- Több szempontú gondolkodás elősegítése, decentráció

Követelmények

Váljanak képessé önmaguk, szűkebb és egyre bővülő környezetük megismerésére, egyszerű problémamegoldás alkalmazására.

Módszerek

Egyéni és csoportos foglalkozások keretében:

- szomatopedagógiai, logopédiai módszerek
- állatasszisztált terápia
- alternatív kommunikációs technikák
- kompenzáló technikák
- gondozási feladatok végzése
- tanulmányi séták, kirándulások
- bemutatás
- valós és valóságmű szemléltetés
- egyénre szabott segítségnyújtás
- játékos cselekedtetés
- gyakoroltatás
- beszélgetés
- értékelés alkalmazása

Eszközök

- a környezet tárgyai, személyek, állatok, növények, jelenségek (pl.: időjárás)
- játéktárgyak
- mesekönyvek, fényképek, diaképek, rajzok, jelképek, feladatlapok
- kommunikációs táblák
- festékek, ceruzák, papírok
- magnetofon, CD, hangfelvételek a környezetünkről, zene

D5. A szemiotikai funkciók (a jelek és jelenségek értése és megértése) megjelenésének, a valóság ábrázolásának segítése

A világot alkotó tárgyak és jelenségek rendszeres és gyakori megtapasztalásával a tanulóknál először emlékezeti képek alakulnak ki, majd állandósuló sémák, melyek a képzelet segítségével előkészítik a fogalmak kialakulását. A fogalmak lehetnek konkrét, illetve a kognitív fejlődés magasabb szintjén elvont fogalmak és az ezekkel történő gondolkodási műveletek. A súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók, különösen, ha az értelmi fogyatékos súlyos fokban van jelen, rendszerint ezen a konkrét fogalmi szinten tudnak leginkább értelmi műveleteket végezni. Ha a kognitív fejlődés magasabb szintjére eljutottak, utalni tudnak a jelen lévő, a jelen nem lévő, az elmúlt vagy még meg sem történt eseményekre, dolgokra. A valóság ábrázolását mozdulatokkal, szimbolikus játékkal, tárgyakkal, képekkel, taktilis jelzésekkel és verbalitással szükséges elősegíteni.

Célok:

- Konkrét és elvont fogalmak megértése, és a velük történő gondolkodási műveletek.
- A valóság ábrázolása mozdulatokkal, szimbolikus játékkal, tárgyakkal, képekkel, taktilis jelzésekkel és verbalitással.

Feladatok:

- az utánzás tanítása, utánzásra készítés
- szimbolikus játékok alkalmazása
- a rajzolás elősegítése, a rajz fejlesztő hatása
- a szóbeli (verbális) – vagy alternatív és augmentatív (szóbeli kommunikációt helyettesítő vagy kiegészítő) eszközökkel segített – önkifejezés

Követelmények:

Váljanak képessé konkrét fogalmi szinten értelmi műveletek végzésére.

Módszerek

Egyéni és csoportos foglalkozások keretében:

- szomatopedagógiai, logopédiai módszerek
- állatasszisztált terápia
- alternatív kommunikációs technikák
- kompenzáló technikák
- gondozási feladatok végzése
- tanulmányi séták, kirándulások
- bemutatás
- valós és valóság-hű szemléltetés
- egyénre szabott segítségnyújtás
- játékos cselekedtetés
- gyakoroltatás
- beszélgetés
- értékelés alkalmazása

Eszközök

- a környezet tárgyai, személyek, állatok, növények, jelenségek (pl.: időjárás)
- játéktárgyak
- mesekönyvek, fényképek, diaképek, rajzok, jelképek, feladatlapok
- kommunikációs táblák
- festékek, ceruzák, papírok
- magnetofon, CD, hangfelvételek a környezetünkről, zene
- IKT eszközök

E. Kommunikáció, beszéd

A súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók az iskolai oktatás kezdetén alig rendelkeznek kommunikációs eszközökkel, gyakran elszigeteltek saját környezetüktől is, és rendkívül nagy nehézséget jelent számukra önmaguk kifejezése. Ezért a fejlesztés elsődleges célja a tanulók és

környezetük közötti kapcsolat kialakítása, a kommunikációs lehetőségek alapfeltételeinek feltárása és megteremtése, az önálló kommunikációs repertoár fokozatos kiépítése, amely által képesek lesznek kifejezni szükségleteiket és igényeiket, kapcsolatba léphetnek más emberekkel, és hatást gyakorolhatnak környezetükre.

Beszédfejlesztés

A súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek nevelésében az anyanyelv – és főképpen az élőbeszéd – fejlesztése központi nevelési feladat.

A központi idegrendszer sérülése következtében a mozgás, az érzékelés-észlelés, és a megismerő funkciók mellett legtöbbször a beszéd is károsodik. Ez a károsodás egyénenként különböző mértékű lehet, melytől függően részesülnek beszéd- és/vagy augmentatív kommunikáció fejlesztésben. Utóbbit a következő fejezetben tárgyaljuk.

A súlyosan és halmozottan sérültek világában kiemelt jelentőséget kap a közlésnek a beszédn kívüli része, a metakommunikáció.

A nonverbális kommunikáció azért fontos, hogy a nonverbális jelentéshordozókat felismerjék a gyermekek, és ez segítse mások beszédének megértését.

Beszédnevelésük kommunikációs irányultságú beszédnevelés legyen, melyben a nonverbális jelentéshordozók gyakran és hangsúlyozottan jelenjenek meg.

Célok

A **beszédfejlesztés** célja, hogy a gyermekeket eljuttassa az általuk elérhető legmagasabb szintre a beszédmegértés, a beszéd- és metakommunikáció területén, és ezzel elősegítse az őket körülvevő szűkebb és tágabb környezetbe való beilleszkedésüket.

Feladatok

- Az akusztikus észlelés fejlesztése:
 - a gyermekek érdeklődésének felkeltése környezetük hangjai és hangforrásai iránt
 - a hallási figyelem fejlesztése
 - az akusztikus differenciálási képesség fejlesztése
 - a hangok irányába való odafordulás kialakítása
 - a hangforrás, hangok azonosításának kialakítása
 - a sorrend, ritmus, hangsúly, hanglejtés megfigyeltetése
 - zenehallgatás, a zene és a mozgás összekapcsolása.
- A mellkas, a vállöv és a szájkörüli izmok lazítása a foglalkozások megkezdésekor.
- A gyermekek közlési, önkifejezési vágyának felkeltése és folyamatos ébrentartása.
- A beszédhez szükséges motoros képességek tréningje és a nyálzás befolyásolása:
 - a száj akaratlagos nyitásának és zárásának kialakítása
 - a szopó, harapó reflexek kialakítása, majd gátlása
 - a rágás facilitálása
 - a szívás, fújás, köpés kialakítása és gyakoroltatása

- A hangképzés fejlesztése:
 - a légzés és a hangadás egyidejű fejlesztése
 - a hangadás és a mozgás összekapcsolása
 - egyes hangok, illetve szótagok kialakítása az egészséges fejlődés sorrendjének megfelelően
 - a hangok megtartásának kialakítása
 - majd egyszeri kilégzés során egyik magánhangzóról a másikra való áttérés kialakítása
 - a hangadás megszakításának kialakítása.
- Artikulációs mozgásügyesítés, az ajkak és a nyelv differenciált mozgásának kialakítása és gyakoroltatása.
- Az egészségi állapotban bekövetkező változások kommunikatív megközelítése.
- Testi kommunikáció.
- A beszédmegértés és a szókincs fejlesztése a fogalmak körének fokozatos kialakításával és bővítésével az ismerttől a kevésbé ismert felé, a közvetlen környezettől a tágabb környezet felé haladva.
- Folyamatos lehetőség biztosítása az önálló megnyilatkozásokra a legkülönbözőbb helyzetekben.
- A beszédképtelen gyermekek megnyilvánulásainak értelmezésével a jobb megértés, az egymásra való odafigyelés elősegítése, a megnyilvánulások közlésként való értelmezése.
- Minden lehetséges helyzetben és módon a gyermekek készítése az egymással és a felnőttekkel való (kölcsonös) kommunikációra, a kommunikációs igény felkeltése, megerősítése.
- Bizalmas és bensőséges kapcsolat kialakítása, lehetőségének biztosítása a gyermek és a vele foglalkozó szakemberek között.
- A tanulók szükségleteinek kommunikációval (hangdialógussal, beszéddel, jelekkel, tárgyakkal, gesztusokkal, testkontaktussal) kísért kielégítése, a gondozási folyamatokban a pedagógiai és terápiás szempontok érvényesítése (fejlesztő gondozás).
- Az elemi kapcsolatfelvétel formáinak kialakítása, a mindennapos rutinhelyzetekben való tájékozódás elősegítése, a választás lehetőségének felkínálása, az igen-nem elkülönítése és alkalmazása.
 - kapcsolatfelvétel és üdvözlés
 - mindennapos rutinhelyzetek egyezményes kifejezése
 - a kommunikációs alapszabályok elsajátításának elősegítése
 - az önálló döntéshozatal előkészítése
- A kifejezőkészség fejlesztése:
 - a meglévő szókincs aktivizálása, a szókészlet bővítése
 - a nyelvhelyesség fejlesztése
 - összefüggő beszéd kialakítására való törekvés
 - mondókák, versek mimetizálása
- A nyelvi kommunikáció bevonása a nevelés-oktatás folyamatába, ezzel a valóság nyelvi birtokbavételének, a beszélt és írott kommunikációs formák elsajátításának előkészítése.

- A szóbeli közlések, instrukciók mindig rövidek és a gyermekek számára érthetőek legyenek.
- A tágabb – idegen – környezetben való kommunikáció megtanulása, a nagyobb önállóság és a szélesebb kulturális közösség életében való aktív részvétel lehetőségének megteremtése.
 - A tágabb világra vonatkozó tartalmak közvetítése
 - Iskolán kívüli foglalkozások szervezése
 - Integrált programok szervezése
- A gyakorlás, ismétlés a már meglévő ismeretek szinten tartását, elmélyítését szolgálja.
- Az új ismeretek közlése mindig a már meglévők ismétléséhez kapcsolódva, az ismeretek körét apró lépésekkel bővítve történjen.
- A gyermekek értékelése folyamatosan, minden megnyilvánulásuk azonnali – lehetőleg pozitív – minősítésével történjen.

Követelmények

- Alakuljon ki a spontán hangadás.
- Lehetőség szerint induljon meg a differenciált hangadás.
- A gyermekek ismerjék társaik, családtagjaik és a velük dolgozó felnőttek nevét.
- Egyszerű felszólításokat értsenek meg, és – képességeik függvényében – hajtsanak végre.
- Szükségleteiket, akaratukat, véleményüket valamilyen, a többiek számára is érthető formában jelezzék.
- Legyenek képesek egymás és a pedagógusok közléseire rövid ideig figyelni és adekváтан reagálni.
- Legyenek alapvető ismereteik közvetlen környezetük tárgyairól, személyeiről, jelenségeiről.
- Fogadják örömmel az ünnepeket, legyenek képesek elemi magatartási szabályok betartására az ünnepélyek alkalmával.
- Aktívan alkalmazzák a metakommunikációt.

Módszerek

- bemutatás
- motiválás
- gyakoroltatás
- cselekedtetés
- értékelés
- valós és valóság-hű szemléltetés
- beszélgetés
- tanulmányi kirándulás
- egyénre szabott segítségadás

Eszközök

- Képanyag a megkésett beszédfejlődés terápiájához
- Bobath-labdák (különböző méretű és formájú)
- ékpárnák, matracok
- zsámolyok
- speciális székek
- speciális poharak: kétfülű, átalakítható fülű, puha, összenyomható, orrnál kivágott
- speciális evőeszközök: hajlított nyelű (jobbra, balra kanyarodó)
- vastagított, formált, cserélhető nyelek az evőeszközökre
- rágókák
- tapadó alátétek
- terápiás fogkefék: puha szőrű, szivacs
- jeges tömlők, jég
- gumikesztyűk
- szívószál
- gyertyák
- könnyű labdák: szivacs, hungarocell, papír, pingpong
- „pipa”
- tollpéhely
- szappanbuborék, buborékfúvók
- sípok, körtemuzsika
- „ördögnyelv”
- lufi, stb.
- tükör
- játéktárgyak
- tárgyképek, rajzok, fotók
- didaktikai játékok (lottó, memória, puzzle, dominó, stb.)
- bábok
- különböző logopédiai segédkönyvek és segédanyagok (Logopédia Gmk. kiadványai, egyéb kiadványok)
- a szűkebb-tágabb környezetünk tárgyai, jelenségei
- mesekönyvek, vers-, mondóka-, énekgyűjtemények

Augmentatív kommunikáció

A beszédképtelen gyerekek az iskolás kort elérve még alig rendelkeznek valamilyen kommunikációs eszközzel, és kommunikációs lehetőségük – jó esetben is – a passzív igen-nem feleletig terjed. Kiszolgáltatottságuk miatt alig vagy egyáltalán nem kerülnek döntéshelyzetbe, és ezáltal akarataik, gondolataik véghezviteléhez sincs lehetőségük. Súlyos mozgáskorlátozottságuk és értelmi problémáik miatt sokszor az adekvát igen-nem jelzés sem alakult ki. Az információszerzés, a tanulás alapvető feltétele az oda-vissza működő kommunikációs kapcsolat. A

személyiség egészséges fejlődéséhez, gondolkodáshoz, a passzív befogadó szereptől az aktív részvételig való eljutáshoz az augmentatív és alternatív kommunikáció adja meg számukra a lehetőséget. Az augmentatív és alternatív kommunikáció magába foglalja mindazokat az eszközöket, módszereket, technikákat, amelyek kiegészítik vagy helyettesítik a beszédet. Ebből kifolyólag egyénre szabottak a módszerek és eszközök.

Célok

- A beszédképtelen gyermekek kívánságainak, gondolatainak mások számára is érthető közlése.
- Saját életük cselekvőbb részesévé válás.
- Augmentatív kommunikációs eszköz segítségével egyenlő esély elérése a többi gyerek között, a szűkebb és tágabb környezetükben egyaránt.
- Beilleszkedés az őket körülvevő emberek közösségébe.
- Személyiségük minél teljesebb kibontakozása.
- A lehető legteljesebb beilleszkedés a társadalomba.

Feladatok

- A kommunikáció iránti igény felkeltése.
- Kommunikációs csatornák és módok, eszköztár megismertetése, erősítése, bővítése (eszköz nélkül vagy eszközigényes augmentatív kommunikáció segítségével).
- Konkrét helyzethez kötődő eszközök és elvont kommunikációra alkalmas eszköztárak alkalmazása.
- Alapkommunikáció kialakítása:
 - kapcsolatfelvétel, szemkontaktus kialakítása
 - ránézéssel való kiválasztás, döntés
 - adekvát igen-nem válaszadás
 - köszönés.
- Önálló akaratközlés, vélemény, szükséglet, döntés kifejezésének megtanítása
- Az önkifejezéshez személyes kapcsolat és megfelelő mennyiségű idő biztosítása.
- A szülőkkel való szoros együttműködés feladatuként üzenő füzet vezetése a gyerekekkel történekről, melyek többek között a kommunikáció tartalmát képezik.
- Az augmentatív és alternatív kommunikációs rendszer, illetve eszköz kiválasztását megelőző körültekintő megfigyelés

Meg kell figyelni:

- a gyermekek
 - mozgásképeségét
 - értelmi képességeit
 - kommunikációs igényét

- családi helyzetét
 - a gyermekek, a szülők, a közösség igényeit
 - hogyan kommunikálnak a gyermekek otthon, ismeretlen helyen kétszemélyes helyzetben és csoportban
 - mit szeretnek csinálni, mik a kedvenc játékaik, mivel lehet jól motiválni őket.
- A fenti ismeretek alapján a kommunikációs eszköz és rendszer kiválasztása.
A gyermekek már meglévő jelzéseire építve és azokat erősítve további jelzések kialakítása.

A fejlesztés tartalma, területei:

Egyénenként változó, meghatározza a gyermekek értelmi szintje, mozgáskészsége, szemé-
lyisége, szociális helyzete, életkora, a család és az iskola elvárásai.

Ennek megfelelően:

- szemkontaktus felvétele
- adekvát igen-nem kialakítása
- szemmel mutató, kiválasztás megtanulása
- mutató módok megtanulása
- választás, mint kifejező eszköz megtanulása
- döntés, mint megtapasztalás megtanulása
- akarat kifejezése, az események cselekvő részesévé válás
- tárgy-fotó-grafika egyeztetés
- alapvető általános kifejezések elsajátítása, alkalmazása
- ok-okozat felfedezése, tudatosítása
- szituációs kifejezések, élethelyzetekkel kapcsolatos kifejezések, kérések, stb.
- szókincs növelése

Követelmények

- A gyermekek legyenek képesek a mozgásos és értelmi lehetőségeikhez képest aktívan kommunikálni.
- Tudják adekvátan jelezni szükségleteiket, kéréseiket.
- Legyenek képesek érzelmek, élmények, pozitív-negatív tapasztalatokkal kapcsolatos kifejezések használatára.
- Fel tudják hívni magukra a figyelmet.
- Értsék az egyszerű megszólításokat, kérdéseket, utasításokat, és egyértelmű választ adjanak.
- Legyenek képesek a társas együttlétekbe bekapcsolódni és azokban részt venni.

Módszerek

- Egyéni és kiscsoportos foglalkozás.
- Egyénre szabott multikommunikációs forma alkalmazása. Ez magába foglalja és kombinálja a gesztust, a jelbeszédet, a maradék beszédet vagy hangokat, a mimikát, a kommunikációs rendszereket és eszközöket.

- Pozitív élmények alapján történő inspiráció. (A beszéd tartalma: itt és most, arról beszélek, amit teszek, vagy amit tenni fogok, amit a másik cselekedeteiből, érzéseiből, kívánságaiból, szándékaiból, jelzéseiből érzékelek. Egyszerű mondatok, szavak, fogalmak.)
- Élethelyzetek játékos modellálása, reprodukálása.

Eszközök

- fejlesztő játékok
- kép-kommunikációs rendszerek
- jelkép-kommunikációs rendszer
- kézjelek
- kommunikátorok
- számítógép, oktatási programok

Az eszközök kiválasztásánál figyelembe kell venni a gyermekek mozgásállapotát, értelmi szintjét, életkorát, kommunikációs igényét és szintjét, kognitív képességeit, vizuális észlelését, a foglalkozások témáját.

F. Mozgás

A központi idegrendszer sérülése okozhat különböző fokú mozgáskorlátozottságot, melyet nemcsak az ép mozgásformák részleges vagy teljes hiánya jellemez, hanem a mozgásállapotot jelentősen befolyásolják a különböző kóros tartási- és mozgásminták, valamint az idő folyamán kialakult deformitások, kontraktúrák is (lásd Források 2. pont). Általában a nagymozgások mellett a kézfunkciók, a finommotoros tevékenységek is – különböző mértékben – sérülnek.

A mozgásnak kiemelt jelentősége van a gyermekek fejlődésében, képességeik kibontakozásában. A mozgás nagymértékben segíti az észlelést, a tapasztalatszerzést, alapját képezi a magasabb szintű gondolkodási funkcióknak, a beszéd egyik feltétele, a beszédképtelen gyermekek esetében az alternatív augmentatív kommunikációhoz is szükség van a mozgás valamilyen formájára.

Az aktivitás, a tevékenykedés, az önállóság is összefüggésben vannak a mozgásos képességekkel.

A mozgástevékenység két nagy csoportra osztható:

Nagymozgás olyan célzott mozgásfolyamatokat közvetítünk a gyermekeknek, amelyek helyzet, illetve helyváltoztatásra irányulnak (fordulás, kúszás, mászás, ülés, állás, járás)

Finommozgás magasabb szervezettségű szintű mozgáskoordinációk igénylő, célirányos, a kisizmokkal végzett tevékenység (szem-kéz koordináció, szem-kéz-láb koordináció).

Célja

- a gyermek életkori sajátosságainak, sérülésének függvényében a lehető legmagasabb szintű mozgásos önállóság elérése

- a diagnózissal járó másodlagos deformitások kialakulásának, illetve progressziójának megelőzésére való törekvés

Feladat

- A gyermekek mozgásélményhez juttatása sok játékkal és motiválással.
- A mozgásszervek optimális működőképességének biztosítása.
- Állapotromlás, másodlagos károsodások megelőzése.
- Motoros képességek fejlesztése.
- A szenzomotoros depriváció (az érzékelés-észlelés és mozgás nehezítettségéből adódó ingerhiányos állapot) csökkentése, a szenzomotoros területen kialakult fejlődési elmaradások pótlása célzott ingerléssel, passzív mozgatással (mozgásérzékelés), mozgásvezetéssel kiváltott (facilitált) mozgásokkal; az önindította mozgások ösztönzésével, a célirányos, akaratlagos mozgások optimális feltételeinek megteremtése érdekében a testkép, testséma kialakítása és fejlesztése.
 - A saját test megélése és a testséma kialakítása.
 - A tér és a téri viszonylatok megélése és tudatosítása.
 - Testi kommunikáció alkalmazása.
 - Aktivitás felkeltése, motoros válaszadás ösztönzése.
- Pozicionálás, testhelyzet-korrekción, a helytelen testtartás és testhelyzet megszüntetése, a kóros mozgásminták gátlása, a különböző tevékenységekhez szükséges stabil és biztonságos testhelyzetek kialakítása.
 - Helyes testhelyzetek felvétele.
 - Gyógyászati és rehabilitációs segédeszközök alkalmazása.
- A mozgásfejlődés elősegítése a fiziológiás mozgássor szem előtt tartásával (a fejkontrolltól a felállásig).
 - Fej- és törzskontroll, testhelyzetek kialakítása, megtartása.
 - Helyzet- és helyváltoztatás.
- A kézhasználat, a manipuláció motoros feltételeinek javítása, kialakítása és fejlesztése.
 - A manipuláció fejlesztéséhez szükséges előfeltételek
 - A kézfelület érzékelésének-észlelésének fejlesztése
 - Koordináció fejlesztése
 - Kézhasználat gyakorlása szituációhoz kötötten
 - Segédeszközök
- A kommunikáció motoros feltételeinek javítása, kialakítása és fejlesztése.
 - Pozicionálás
 - Mozgásgyakorlatok végzése a kommunikáció kialakítása érdekében

Követelmény

A gyermek aktuális egészségi-mozgásállapotának megfelelően vegyen részt a mozgásos foglalkozásokon.

Módszerek

- komplex mozgásterápia módszerei
- adaptált testnevelési játékok
- passzív segítségnyújtás
- aktív mozgáskiváltás
- bemutatás
- folyamatos szóbeli irányítás
- gyakorlás
- korrigálás
- motiválás
- játékoság
- differenciálás

G. Munkatevékenység, mint közösségért végzett munka

A gyermekek munkajellegű tevékenységek során megtapasztalják, hogy az ember folyamatosan alakíthatja, változtathatja, kellemesebbé, célszerűbbé teheti környezetét. Eközben természetes módon alakul szociális magatartásuk, társas kapcsolatuk.

A sérült gyermekek esetén az önálló egzisztenciát biztosító munka elérhetetlen. Ennek ellenére azonban a munka sok segítséggel értelmes, környezetet alakító, gazdagító tevékenység, ami náluk rendkívül fontos funkciót tölt be.

A közösségért végzett munkatevékenység a legtöbbször a kertészeti és a konyhatechnikai foglalkozások, fa és fémmunkák során valósul meg.

Célok

- A lehető legnagyobb önállósággal vegyenek részt egyszerű munkafolyamatokban, tevékenységekben egyéni képességeikhez mérten.
- A munkatevékenység során jussanak el a munkafegyelem, a kötelességérzet, monotónia tűrés képességéhez.

Feladatok

- a munkatevékenységek során alkalmazott eszközök megismertetése
- önmagukkal és környezetük rendjével kapcsolatos tevékenységek megismertetése, megtanítása
- munkafolyamatok mozzanatainak megismertetése
- a tevékenységek folyamatos végzésének begyakorlása

Követelmény

Váljanak képessé a lehető legnagyobb önállóságra a munkatevékenységek végzésében és munkafolyamatokban.

Módszerek

- egyéni és kiscsoportos foglalkozás

- bemutatás
- egyénre szabott segítségnyújtás
- cselekedtetés
- folyamatos szóbeli irányítás
- gyakoroltatás
- beszélgetés
- ellenőrzés, értékelés

Eszközök

- játéktárgyak
- rajzok, fotók
- szűkebb, tágabb környezet tárgyai
- kertészeti foglalkozás eszközei
- konyhatechnikai foglalkozás eszközei
- fa- és fémmunkák eszközei
- önkiszolgálás eszközei

9. A fejlesztő iskolai oktatás képzési rendszere

A tanköteles korú, súlyosan és halmozottan sérült gyermekeknek, fiataloknak nyújt fejlesztési lehetőséget fejlesztő iskolai oktatás keretei között.

Pedagógiai szakaszok:

Bevezető szakasz:

- 5-9 éves súlyosan és halmozottan sérült tanulók készség- és képességfejlesztésének kezdeti szakasza
- A természeti-társadalmi környezet elemi szintű megtapasztaltatása fejlesztési területeken (szocializáció, megismerő funkciók, kommunikáció, mozgás, munkatevékenység) keresztül
- a súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók elsősorban az érzékelés-észlelés és a mozgáson keresztül tudják birtokba venni a világot. E készségek során a meglévő képességekből indulunk ki, és erre építünk

Alapozó szakasz:

- 10-14 éves súlyosan és halmozottan sérült tanulók készség- és képességfejlesztésének alapozó szakasza
- A szűkebb-tágabb környezet megismertetése során önálló cselekvésre ösztönzi a tanulókat, amely elősegíti a megismerő funkciók fejlődését

Fejlesztő szakasz:

- 15-(18)-23 éves súlyosan és halmozottan sérült tanulók készség- és képességfejlesztésének szakasza

- A megszerzett tapasztalatok, a koncentrikusan bővülő ismeretanyag beépül a tanulók mindennapjaiba, és így aktív részeseivé válnak a világnak
- A megszerzett cselekvéses tapasztalatokat továbbfejlesztjük, differenciáljuk

10. A bekerülés feltételei – továbbhaladás – tanulói jogviszony megszüntetése

A bekerülés feltételei:

A fejlesztő iskolába való bekerülésről a Somogy Megyei Beszéd és Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság, a Mozdásvizsgáló Országos Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakvéleménye és a szülők ez irányú kérése alapján a Somogy Megyei Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Kollégium, EGYMI igazgatója dönt.

A továbbhaladás

A programban rögzített témakörök szerint történik a tanulók fejlesztése. Az ismeretek évről évre koncentrikusan bővülnek, melyek elsajátításában a tanulók egyéni tempójuk szerint haladnak. Az évfolyamok között a továbbhaladás automatikus.

Egységes követelményként fogalmazódik meg, hogy a tanulók lehetőségeikhez mérten a lehető legtöbbet vegyenek részt a foglalkozásokon.

Tanulói jogviszony megszüntetése

A fejlesztő iskolából a tanulók csak a szakértői bizottságok javaslatára vagy szülői kérésre kerülhetnek más intézménybe. A tanulói jogviszony egyéb esetekben a Köznevelési Tv-ben meghatározott tankötelezettségi korhatár elérésekor szűnik meg, azaz 18-23 éves korban.

11. EFOP-3.1.6-16-2017-00039 számú, „Másnak lenni, ugyanúgy élni” című projekt

Az EFOP-3.1.6-16-2017-00039 számú, „Másnak lenni, ugyanúgy élni” című projekt keretében kidolgozásra került „Mozdulj, indulj, hogy ügyesedj!”- Segédanyag a súlyosan és halmozottan sérült gyermekek, fiatalok nagymozgásainak fejlesztéséhez és IKT segédanyag súlyosan és halmozottan sérült tanulók számára című módszertani segédanyagokat intézményünk a pedagógiai munka megvalósítása során alkalmazza a súlyos és halmozottan sérült gyermekek fejlesztéséhez. A Somogy Megyei Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Kollégium és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény szakemberei által készített módszertani fejlesztés a pedagógiai program melléklete.

12. Módszertani segédletek

Barcsi Szivárvány Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Fejlesztő Nevelést-Oktatást Végző Iskola, Kollégium, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény

EFOP-3.1.6-16-2017-00015 „Együtt-működik”

- Fejlesztő nevelés-oktatás habilitációs és rehabilitációs pedagógiai programja
- Haladási ütemterv Fejlesztő nevelés-oktatásban résztvevő osztályok számára
- Szemléltető eszközcsomag fejlesztő iskolai osztály részére – használati útmutató
- Fejlesztő nevelés-oktatás szakmai protokollja

Mozgáskorlátozottak Somogy Megyei Egyesülete által fenntartott Napsugár Gyógypedagógiai Módszertani Központ

EFOP-3.1.6-16-2017-00014

I. kötet - KOMPLEX GYÓGYPEDAGÓGIAI FEJLESZTÉS FOGLALKOZÁSAINAK MUNKATERVE ÉS MÓDSZERTANA

II. kötet - MOZGÁSNEVELÉS, MOZGÁSFEJLESZTÉSM ÖNKISZOLGÁLÁSI KÉPESÉG FEJLESZTÉSE, HIDROTERÁPIÁS HABILITÁCIÓS GIMNASZTIKA MUNKATERVE ÉS MÓDSZERTANA

III. kötet - POZÍCIONÁLIS ESZKÖZEI ÉS AZOK HASZNÁLATÁRA VONATKOZÓ ÚTMUTATÓ

IV. kötet - MONDÓKA-, VERS-, ÉNEK- ÉS JÁTÉKGYŰJTEMÉNY

Magyar Máltai Szeretetszolgálat

EFOP-3.1.6-16-2017-00044 Színekre tagolt szivárvány – Súlyosan-halmozottan sérült gyermekeket célzó fejlesztési program a Dél-dunántúli régióban

FELADATOK TÁRHÁZA - feladatgyűjtemény

A felsorolt módszertani segédletek intézményünk eszközkölcsönzőjében érhetőek el.

Pedagógiai program

7. sz. melléklet

ÓVODAI NEVELÉSI PROGRAM

Törvényi hivatkozás

- Az intézmény alapidokumentuma
- 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről
- A 363/2012. (XII. 17.) Kormányrendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- A 137/2018. (VII. 25.) Kormányrendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló
- 363/2012. (XII. 17.) Kormányrendelet módosításáról
- A gyermekek jogairól szóló egyezmény (1991. évi LXIV. törvény)
- 1997. tv. XXXI. törvény A gyermekek védelméről és jogairól . Az egészségügyi válsághelyzet ideje alatt eltérő rendelkezéseket kell alkalmazni. Lásd: 2020. évi LVIII. törvény 235. §.
- 1998. évi XXVI. Törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról
- 19/2002. (V. 8.) OM rendelet a közoktatási intézmények elhelyezésének és kialakításának építészeti és műszaki követelményeiről. A közoktatási intézmények elhelyezésének és kialakításának építészeti – műszaki követelményeiről szóló 19/2002. (V. 8.) OM rendelet 1-6. számú mellékleteiben a „2. Településrendezési követelmények” című rész hatályát veszti.
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények kötelező (minimális) eszközeiről és felszereléséről
- 2003. évi CXXV. törvény az Egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség elmozdításáról
- 2007. évi I. tv. A szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek beutazásáról és tartózkodásáról. A veszélyhelyzet ideje alatt eltérő rendelkezéseket kell alkalmazni. Lásd: 85/2020. (IV. 5.) Korm. rendelet 4-7. §. Az egészségügyi válsághelyzet ideje alatt eltérő rendelkezéseket kell alkalmazni. Lásd: 2020. évi LVIII. törvény 90. §.
- https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/kerettanterv/A_Sajatos_nevelési_igenyu_gyermekek_ovodai_nevelésnek_iranyelve.docx

HELYZETKÉP

Az óvodai intézményegységünk a 2020/2021-es tanévben kezdte meg működését. A Ficánka csoportban különböző életkorú sajátos nevelési igényű kisgyermek gyógypedagógiai ellátása történik. A gyógypedagógiai óvoda nevelésében részt vevő pedagógusok és pedagógiai munkát segítők száma három fő, ebből egy fő gyógypedagógus, egy fő óvodapedagógus és egy fő dajka. A személyre szabott nevelést az intézményben dolgozó állatasszisztált terapeuta, gyógytornász/mozgásterapeuta is segíti.

A Pedagógiai programunkat meghatározza az a tény, hogy a sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésénél figyelembe vettük a nemzeti köznevelési törvényen túl az Alapprogramot, a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelveit, a gyermekek speciális nevelési szükségleteit, valamint a szakma autizmus spektrum zavarról alkotott legkorszerűbb ismereteit.

PEDAGÓGIAI ALAPELVEINK

- A speciális nevelésünk alapeszménye, hogy olyan elfogadó környezetet alakítsunk ki, ami a sérült gyermek erényeit, sikeres próbálkozásait értékeli, másságát elfogadja, a sajátos értelmi és személyiségállapotához igazodó nevelést-oktatást helyezi előtérbe, és ez a sérült gyermek harmonikus személyiségfejlődését eredményezi.
- Óvodánkban a gyermekek természetes, biztonságot nyújtó, elfogadó, befogadó környezetben szerveződnek úgy, hogy valamennyi gyermek képességeinek, egyéni és kulturális sajátosságainak megfelelően biztosítjuk a személyiség teljes kibontakoztatását.
- A nevelőtestületünk tagjai meleg nevelői attitűddel érzelmi támaszt nyújtanak a gyermekeknek és szüleiknek, akikkel folyamatos kapcsolatot igyekeznek tartani. Odafigyelnek rájuk, megértik, segítik őket. **Fő nevelési módszereink** a pozitív példaadás, a buzdítás, dicséret, bátorítás és a segítségadás. Az óvodai csoportunkban az érzelmi biztonság megteremtésével és a gyerekek tevékenység-szükségleteinek kielégítésével gazdag tapasztalatszerzést és szociális tanulást teszünk lehetővé, **mindenkor szem előtt tartva a gyermekek családi háttérét, egyéni fejlettségét, az egyéni fejlődési ütemét.**

Óvodánkban a nevelés-fejlesztés, a gyermeki szükségletek kielégítése családias, érzelmi biztonságot nyújtó, óvó-védő, gondoskodó légkörben, következetes, rugalmas szokásrendszer keretében folyik, ahol a felnőttek magatartásukkal sugározzák a feltétel nélküli elfogadást, megbecsülést, bizalmat, a szeretetteljes odafordulást, megszólíthatóságot, mely optimális feltételeket biztosít a gyermek fejlődésének és nevelésének.

Alkalmazott pedagógiai intézkedéseinket differenciált egyéni bánásmóddal, a gyermek személyiségéhez igazítjuk.

Pedagógiai tevékenységrendszerünkkel és tárgyi környezetünkkel segítjük a gyermekek megfelelő életmód, egészséges életvitel iránti igényének, környezettudatos magatartásának kialakulását. Segítjük azon személyiségvonások kifejlődését, mely alapján a gyermek megtalálja helyét az óvodai közösségben és a későbbiekben alkalmassá válik az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez. Tudatosan törekszünk az egyéni értékek kibontására, a készségek, képességek, kompetenciák kiteljesítésére komplex nevelésen keresztül, mindennekfelett a szabad játék, mozgás, a tevékenységben megvalósuló tapasztalásos tanulás módszereivel, és az egyéni képességekhez igazodó műveltségtartalmak közvetítésével.

Minden gyermek számára biztosítjuk az emberi jogok és alapvető szabadságjogok védelmét, az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, nyelvi nevelését, és a multikulturális, interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

Nagy hangsúlyt fektetünk a család, óvoda nevelőpartneri kapcsolatának, együttműködésének erősítésére, tartalmi gazdagítására.

GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP

Gyermekképünk a jövő társadalmának elvárásait tükrözi.

A gyermekek fizikai (testi), pszichikai (lelki), mentális (érzelmi) és kognitív (értelmi) fejlettsége eltérő. A fogyatékos gyermek joga, hogy különleges gondozás keretében, állapotának megfelelő gyógypedagógiai ellátásban részesüljön attól a pillanattól kezdődően, ahogy fogyatékoságát megállapították. (1998. Évi XXVI. Törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról) Intézményünk óvodai nevelés keretében biztosítja a sajátos nevelési igényű gyermekek harmonikus személyiségfejlődését, családi nevelésének segítségét.

Olyan gyermekeket szeretnénk nevelni, akik:

- nyitottak, bátran, szeretettel fordulnak a felnőttek és társaik felé,
- koruknak, sérülésüknek megfelelő mértékben empatikusak, szolidáris játszótársak, csoporttársak,
- sikeres együttműködésre képesek,
- tapasztalatokat szereznek, amelyek hozzájárulnak testi, szociális, emocionális és intellektuális fejlődésükhöz,
- tisztelik, óvják környezetüket, benne eligazodni képesek,
- ismerik és szeretik gyökereiket, saját és társaik kultúráját és büszkék magyarságukra.

AZ ÓVODAI NEVELÉS CÉLJA, FELADATA

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése, ezen belül:

- az egészséges életmód kialakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés,
- az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

Az óvoda általános és speciális feladatai

- A fogyatékból eredő hátrányok megelőzése, csökkentése, kompenzálása, a képességek kibontakoztatása, társadalmi beilleszkedésük sérülésspecifikus szempontú támogatása.
- A hátrányos szociokulturális környezetből érkező gyermekek beilleszkedési, magatartási nehézségeinek leküzdése. HHH gyermekek speciális fejlesztése.
- A speciális nevelési szükségletekhez, életkori, érési sajátosságokhoz igazodó támasznyújtás, az érzelmi biztonság nyújtása.
- Az interperszonális kapcsolatok, az énkép kialakítása, az önismeret fejlesztése, attitűdök, normák, szokások, az önállóság folyamatos fejlesztése és kialakítása.
- Speciális módszerek, terápiák alkalmazásával segítjük az egyre pontosabb észlelést, fejlesztjük a figyelmet, a gondolkodást, az emlékezetet, elősegítjük a verbális és nonverbális kommunikáció kialakulását.
- A mozgásra alapozunk a tanulási képességeket meghatározó struktúrák fejlesztésénél.
- Programunk a gyógypedagógiai hagyományokra, a legújabb szakirodalomra, a gazdag tapasztalatokra támaszkodik, a sérült gyermek egyéni szükségleteihez, eltérő fejlődésű üteméhez igazodik.
- Differenciált, a szükségletekhez igazodó segítségnyújtással szolgáljuk a képességfejlesztést, törekszünk a hiányosan működő képességek korrekciójára valamennyi területen.
- Készségfejlesztés, pedagógiai intézkedések gyermeki személyiséghez igazítása, gyermeki szükségletek kielégítése. Ezen belül:
 - az egészséges életmód kialakítása, a nagymozgások kialakítása, korrigálása, az egyensúlyérzék fejlesztése
 - egyéni bánásmód differenciált képességfejlesztés és készségfejlesztés alkalmazásával
 - a gyermeki személyiség fejlődésének nyomon követése
 - a beszédszervek ügyesítése, a beszéd indítása, anyanyelvi nevelés
 - az érzelmi nevelés és a szocializáció biztosítása, a gyerekek bevonása a munka jellegű tevékenységekbe
 - befogadó (inkluzív) pedagógia alkalmazásával multikulturális, interkulturális nevelés: a nemzeti, kisebbségi kultúra megismerése, hagyományörzés és hagyományteremtés

- a beszédértés, beszédbátorság, alkalmazkodóképesség szituációs helyzetekben való fejlesztése (szükség esetén megfelelő szakember bevonása a prevenció és korrekció feladatok ellátásához)
- a fejlesztés tervezése – egyéni és csoportos fejlesztő tevékenység keretében speciális pedagógiai segítségnyújtással – a gyógypedagógus által biztosított speciális foglalkozások tervére építetten.
- a sérült gyermek megfigyelése, fejlesztésének, lehetőségeinek, korlátainak értelmezése teammunkában a fejlesztés és terápiás ellátást biztosító szakemberekkel, a szakértői vélemény alapján.

A FEJLESZTÉS LEGFONTOSABB TERÜLETEI

Az egészséges életmód kialakítása

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű.

Feladataink:

- A gyermek gondozása, testi- lelki szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése.
- A gyermek harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.
- A gyermek testi képességek fejlődésének elősegítése.
- A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.
- Az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.
- A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet kialakítása.
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.
- Speciális gondozó, prevenció és korrekció testi, lelki nevelési feladatok ellátása a megfelelő szakemberek bevonásával, a szülővel, óvodapedagógussal együttműködve.

Ezek megvalósulási területei

Testápolás: a tisztaság igényének felkeltése, a fokozatos önállóság: tudják a csapot kinyitni, elzárni, saját törölközőt felismerni, kis segítséggel kezet törölni.

WC-használat után, étkezés előtt kezet mosni, segítséggel fogat mosni, túrni a fésülést, kérjenek zsebkendőt, tudjanak orrot fújni, üljenek helyes testtartással.

Étkezés: esztétikus környezetben fokozatosan alakuljanak ki az étkezési szokások az etetés-től az önálló kanalazáson át tanulják meg a villa használatát, a szalvéta használatát, a pohárból ivást, a rágást.

Ügyesebb gyermekek segítsenek teríteni, az asztalt leszedni, letörölni, szemetet kivinni, kancsóból tölteni stb.

Fontos az étkezéskor a helyes mérték, a tempó megtanulása is.

Öltözés-vetkőzés: a könnyen le- és felvehető kényelmes ruhadarabok segítik az önállóságra nevelést. Fontos, hogy igényelje a gyermek a tiszta, ápoltság, a rendet.

A fokozatosság elvét betartva tanulja meg az egyes ruhadarabok levételét, majd kis segítséggel az öltözködés fázisait, a saját ruhadarabok felismerését.

WC használat, szobatisztaságra nevelés: a pelenka nélkül rendszeres ültetés mellett nappal „száraz maradjon” állapottól el kell jutni az utánjelzés, majd szükséglet jelzéséig. A bilitől a WC használatig, a WC- papír használatban nyújtunk segítséget az óvodásoknak.

Testedzés: a teremben vagy szabad levegőn való tornázás, kirándulás, séta, sok-sok mozgás legyen igénye minden gyermeknek.

A szokások kialakítása

- Meghatározott számú gyakorlás, ismétlés.
- Sérülésüknek, életkoruknak megfelelő élethelyzetek teremtése.
- Kialakult szokások azonos módon történő elvégzése.
- Utánzás, modellkövetés.
- A helyes viselkedés megerősítése.
- Állandó ellenőrzés.
- Pozitív példa mutatása.
- Jól megválasztott napirend, a határozott, de szeretetteljes követelés, az értelmes rend segíti a szokások kialakítását.

Az érzelmi- az erkölcsi nevelés és a szocializáció biztosítása

A gyermekeket az óvodában *érzelmi biztonság*, otthonosság, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül. Olyan óvodai életet szervezünk a gyerekek számára, amely segíti a lemaradásokat behozni és megalapozza a szokás- és normarendszer kialakulását.

Feladataink

- Modellértékű befogadó attitűd, a különbözőségek elfogadásának természetessé tétele a gyermekek számára.
- A különbözőségek tisztelete, elfogadása, sajátosságainak megismerése, kezelése egymáshoz való alkalmazkodással, egyénhez igazított fejlesztéssel.
- A nemi identitás kialakulásának támogatása mellett, a tradicionális nemi szerepek határainak tágítása, a sztereotípiák merevségének oldása.
- Az óvodapedagógus (gyógypedagógus)- gyermek, dajka-gyermek és gyermek-gyermek kapcsolat, pozitív attitűd kialakítása.
- Önkifejező, önérvényesítő gyermeki törekvések segítése.

- Az erkölcsi tulajdonságok, szociális készségek és képességek, attitűdök, azaz kompetenciák (együttműködés, önállóság, segítőkészség önkifejezés, önérvényesítés, önfegyelem, a közös értékek óvása, védelme, kitartás, akarat, feladat, szabálytudat, együttérzés, önzetlenség, figyelmesség stb.) fejlődéséhez, a szokások gyakorlásához szükséges tevékenységi és értékelési rendszer, interakciós kultúra biztosítása az értékrend megalapozása érdekében. Az erkölcsi normarendszer megalapozásában a helyi program szellemiségével összhangban kiemelten fontos értékek hangsúlyozása.
- Szülőföldhöz való kötődés alapjaként a gyermek ismerje meg szűkebb és tágabb környezetét.
- Modell értékű a gyermekek számára az óvoda más dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja.
- Az óvoda segítse a gyermek szociális érzékenységének fejlődését, én-tudatának alakulását és engedjen teret önkifejező, önérvényesítő törekvéseinek.
- A szülő és pedagógus türelmes kivárása, egyszerű gesztussal megerősített beszéde.
- A napirend, a tevékenységek változatos ismétlődése, a pihenés, a szabad játék számtalan lehetőséget ad az elemi illemszabályok megismerésére.
- A készülődés, az ünnepi hangulat, majd a rá való emlékezés, fényképek, filmek nézése sok közös élmény forrása lehet.
- Alvás előtti rövid mese, a reggeli köszöntés, a közösen megünnepeelt születésnapok, névnapok, a játékház, akadályverseny egy-egy ünnephez kapcsoltnak.
- Legjelentősebb ünnepek: Mikulás, Karácsony, Farsang, Húsvét, Anyák Napja, Gyermeknap, Tanévzáró,

Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére való nevelés. A gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző élethelyzetekben való gyakorlása.

Feladataink

- A gyermekek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése beszélő környezettel.
- A beszédészlelés, beszédértés, szóbeli emlékezet fejlesztése.
- Szókincs (relációs és általános) gyarapítása, szófaji gazdagság megalapozása.
- Folyamatos, összefüggő, tiszta beszéd, nyelvi kifejezőkészség kialakítása.
- Nyelvi készség (társalgási, vagy kontextusos és elbeszélő, vagy összefüggő beszéd) fejlesztése.
- Kommunikációs (verbális, nem verbális) jelzések felismerésének, használatának gyakorlása, egyéni bánásmód, differenciált fejlesztés alkalmazásával.
- A szociokulturális háttér figyelembevételére épülő differenciált készség, képességfejlesztés megvalósítása.

- A gyermek meglévő tapasztalataira, élményeire, ismereteire építés. A spontán szerzett tapasztalatok rendszerezése bővítése mellett ezek különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlásának biztosítása.

AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI

Sajátos nevelési igényű óvodásaink közös vonása, hogy pszichés aktivitási szintjük alacsony, ezért minden területen nehezebben induló, lassúbb ütemű fejlődést mutatnak, motivációs bázisuk alacsony szintű, figyelemtartási problémákkal küzdenek. Tanulási tempójuk lassú, nehezen terhelhetőek. A fejlődés során a funkciók egymásra épülése bizonytalan, az egyes funkciók széles életkori határok között jelennek meg. Hatékony gyógypedagógiai fejlesztőmunkánk során azonban a kis lépésekkel, sok gyakorlás útján eljuttathatók saját egyéni lehetőségeik csúcsára. A fejlesztés akkor hatékony, ha a gyermek biztonságban érzi magát, ha tudja, hogy a környezete elfogadja, megérti.

A foglalkozások

A foglalkozások rendszerének kialakítását, az egyéni, kiscsoportos és csoportos fejlesztési formák kialakítása, a pedagógiai vizsgálatok alapján meghatározott fejlettség határozza meg. Az óvodai tevékenységek tervezése és megvalósítása során a játékba integrált tanulás szervezési formáival és terápiás módszerek alkalmazásával tesszük lehetővé, hogy az óvodai élet minden területén érvényesüljön a differenciált egyéni fejlesztés.

Az óvodánkba kerülő gyermek a tanulási képességet vizsgáló szakértői bizottságtól szakértői véleménnyel érkezik. A szakértői vélemény tartalmazza a komplex gyógypedagógiai-orvosi-pszichológiai vizsgálat megállapításait a gyermekről, és fejlesztési javaslatokat sorol fel. A gyermekeknél a fogyatékosági típusok függvényében más-más terület kap nagyobb hangsúlyt. Az autizmussal élő gyermekek óvodai nevelésének célja az elemi adaptív viselkedések kialakítása. A zavar természetéből adódóan a sérült területekre irányuló fejlesztés, szociális, kommunikációs és kognitív fejlesztés áthatja az óvodában eltöltött idő minden percét.

Az óvodai fejlesztés minden esetben formális és informális, strukturált és kevésbé strukturált környezetben és helyzetekben létrejövő felméréseken alapuló, egyéni fejlesztési terv alapján történik. A sajátos nevelési igényű gyermekek részére a szakértők által leírt fejlesztési javaslatok alapján és az azt kiegészítő pedagógiai felmérések eredményei alapján a gyógypedagógusok egyéni fejlesztési terveket készítenek a tanév elején és félévkor. Az egyénre szabott, komplex egyéni fejlesztési terveket az egyéni fejlesztő készíti el, míg rehabilitációs terveket a csoport gyógypedagógusai írják.

Az Egyéni fejlesztési terv tartalmazza

- A szakértői bizottság vizsgálata nyomán, a fejlesztésre javasolt fejlesztési területekre irányuló, a pedagógus által kijelölt rövid és középtávú célokat, a pedagógiai felmérések

- eredményei alapján kitűzött rövid, közép és hosszú távú célokat, és a célok eléréséhez tervezett feladatokat, a terápiás eljárásokat, tréningeket,
- A fejlesztés során használt módszereket és az egyéni szükségletekhez igazodó speciális eszközöket, segédeszközöket.
 - A fejlesztés szervezeti keretének megválasztását, az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert minden esetben a gyermek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg. Autista óvodásaink esetében a fejlesztésben és a viselkedésproblémák kezelésében alapvető a kognitív- viselkedésterápiás módszerek alkalmazása.
 - Az egyéni fejlesztésről a visszajelzést félévkor, a pedagógiai vizsgálat és megfigyelés mellett, a mérés-értékelés biztosítja. Az egyéni fejlesztési tervet ezek alapján a gyógypedagógus módosíthatja, kiegészítheti. A gyermek egyéni fejlesztési tervét a csoportnapló tartalmazza.
 - A fejlesztés folyamatában a gyermek fejlődéséről folyamatosan tájékoztatjuk a szülőt szóban és évente legalább kétszer írásban is.
 - Az egész napos tevékenységünk is a speciális nevelési szükségletű gyermek igényeit szolgálja, hiszen a sérülés specifikus módszerek, a fejlesztés egyéni, kiscsoportos és csoportos formában jól alkalmazkodik a fejlődés egyéni üteméhez. A speciális nevelési szükségletekhez, életkori, érési sajátosságokhoz igazodó támasz nyújtásával hozzájárulunk az érzelmi biztonság kialakulásához.

Játékra nevelés (Játék): az adekvát játékhasználat elsajátíttatása, a gyakorló, konstruáló és elemi szerepjátékok megismertetése. A játéknevelés folyamatosan jelen van a szabad játék és a komplex tevékenységek alkalmazásánál. Az egymás melletti és együttes játék megvalósítása énekes-verses népi játékok játszása.

Játékajánlóból kiemelt játékokkal változatosabbá tehetjük a nevelési módszereket, a gyermekek számára pedig érdekesebbé válnak a foglalkozások, befogadóbbá válnak a külső világ ingereire.

Anyanyelvi nevelés – mese, vers (Verselés, mesélés): a mindennapos mesélés, mondókázás és verselés elengedhetetlen az óvodáskorú gyermekek esetében. Játékos mozgásokkal összekapcsolt mondókák, dúdoló, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságának kialakításához.

Zenei nevelés (Ének, játék, énekes játék, gyermektánc): egyszerű ritmusú versek, dalok, mondókák, zenehallgatások segítségével a ritmus, a zenei hallás fejlesztése. Néphagyományok felelevenítése.

Vizuomotoros fejlesztés- vizuális nevelés- (Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka): a vizuális és taktilis észlelés, a testséma fejlesztése a szem-kéz koordináció, alakállandóság, alakhátter felismerő képesség fejlesztése, a téri tájékozódás fejlesztése, a helyes ceruzafogás megtanítása, az ábrázoló kedv felkeltése, technikák, eszközök megismertetése.

Mozgásfejlesztés (Mozgás): az alapmozgások kialakítása, korrigálása, a koordinációs zavarok, a mozgásos ügyetlenség csökkentése, a testi-lelki harmónia, a jó pszichomotoros állapot elősegítése.

Munka jellegű tevékenységek – önkiszolgálás: A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és munka jellegű játékos tevékenység – önkiszolgálás, segítség, alkalmi megbízatások teljesítése stb.

A tevékenységekben megvalósuló tanulás: folyamatos, részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Az egész óvodai nap folyamán különböző helyzetekben, természetes és szimulált környezetben valósul meg.

Egyéni fejlesztés: az adott gyermek fejlettségi szintjének megfelelő képességfejlesztés. A lassabban haladó és a csoport átlagánál jobb képességű gyermek egyénre szabott terápiáját is jelenti.

Kiegészítő terápiák, fejlesztések:

állatasszisztált terápia, mozgásterápia, gyógytestnevelés

A foglalkozások heti rendszeressége:

A foglalkozás neve	Heti előfordulás	Időtartam	A foglalkozás formája
Anyanyelv- és kommunikációfejlesztés	5	25-30 perc	csoportos, egyéni
Mozgásfejlesztés	5	25-30 perc	csoportos
Játékra nevelés	3	15-20 perc	csoportos, mikrocsoportos vagy egyéni
Vizuomotoros fejlesztés	3	15-20 perc	mikrocsoportos vagy egyéni
Zenei nevelés alapjai	2	15-20 perc	mikrocsoportos
Önkiszolgálás (habilitáció)	2 (év elején 5)	5-25 perc	egyéni, mikrocsoportos
Egyéni fejlesztés	5	20-45 perc	egyéni, páros
Összesen:		25 fejlesztő foglalkozás	

Az egyes foglalkozások időtartama függ az adott gyermekcsoport fejlettségétől, a témától, illetve az egyes gyermekek aznapi állapotától. Az értelmi fogyatékos és/vagy autizmussal élő kisgyermek életben a napi ritmuson túl a megszokott kereteknek is nagy jelentősége van. A

foglalkozások azonos rítusok szerint indulnak (teremrendezés, egymás köszöntése, hiányzók felismerése, időjárás megfigyelése stb.).

A gyógypedagógus törekszik a játékosásra, a gyermek életkori, fejlődésbeli különbségeinek figyelembevételére már a tervezés idején is. A fejlesztés során folyamatos ellenőrzéssel győződik meg az eredményességről. Lehetőséget biztosít az elmélyült tevékenységre, biztosítja az értő figyelmet, differenciált feladat adással, sokoldalú megközelítéssel, sok gyakorlással segíti az ismeret elsajátítást. Ez cselekedtető tanulásirányítás.

A csoportos és egyéni foglalkozások, a pihenésre, nyugodt étkezésre, tisztálkodásra, az önállóságra fordított idő megfelelő aránya biztosítja a gyermek optimális fejlesztésének, s a túlterhelés illetve üresjárat kiküszöbölésének. A tevékenységi formák ritmikusan ismétlődnek, a gyakorlásra, az ismétlésre kellő időt biztosítva, a gyermek spontán megnyilvánulásait is figyelembe véve.

A tematikus feldolgozásnak megfelelően az egyes témák feldolgozási ideje egy hét, vagy ennél hosszabb ideig is tarthat. Figyelembe veszi a pedagógus azt a tényt, hogy a tanulás az óvodások számára kapcsolatfelvétel, és a világgal való együttműködés kiegészítését jelenti. Ez a világ számukra mérték és tükör, mely személyiségük épülése szempontjából és, mint tananyag az életben való eligazodáshoz feltétlen és egyaránt szükséges.

Képességfejlesztés a célzott foglalkozásokon

Játékra nevelés

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, így az óvodai nevelésünk leghatékonyabb eszköze. A **szabad játék** a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, mely mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul történik. A játék kreativitást fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenység.

Az első játszótárs általában egy felnőtt. A felnőtt jelenléte teszi lehetővé a gyerekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.

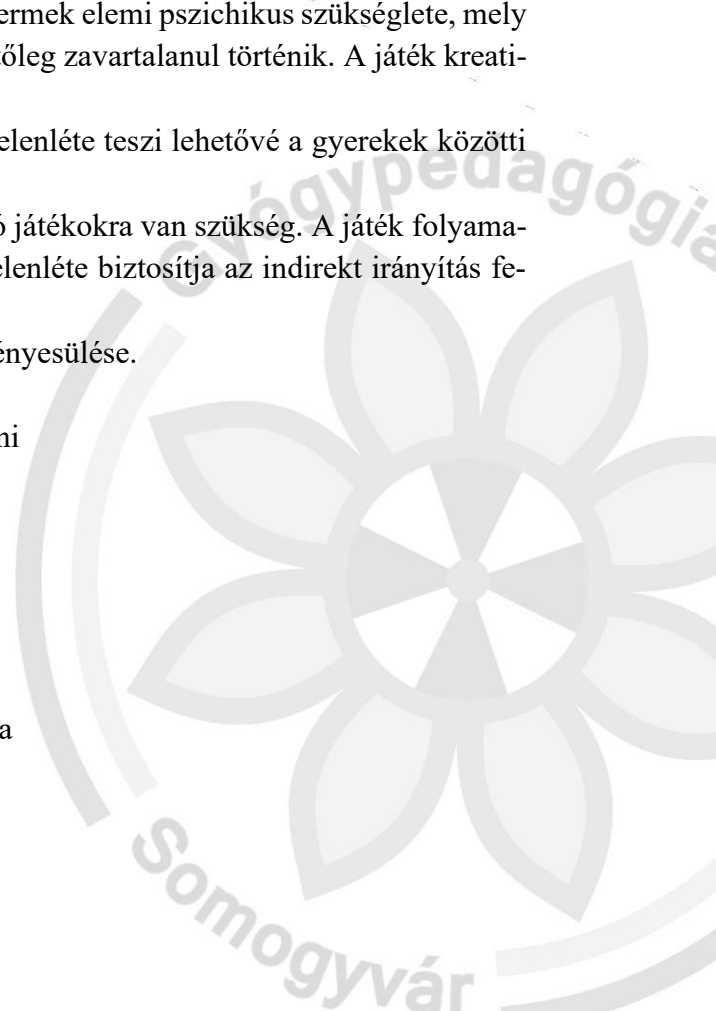
A játékhoz megfelelő helyre és egyszerű, alakítható játékokra van szükség. A játék folyamatában a gyógypedagógus, óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felölősségét.

Óvodánkban fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése.

Formája: mikrocsoporthoz, csoportos, esetleg egyéni

Célunk:

- a játékkedv felkeltése
- az adekvát játékhasználat megtanítása
- az egymás melletti tevékenység támogatása
- az együttes játék örömeinek felfedeztetése
- elemi szerepjátékok, a konstruálás megtanítása

- a mozgás, a megfigyelőképesség, a figyelem, az emlékezet, a beszéd, a képzelet fejlesztése
- a különböző minőségű, színű, formájú, nagyságú anyagok segítségével ismeretnyújtás a környezet tárgyairól
- népi játékok, mondókák, énekes játékok segítségével elemi szabályok megtanítása, a zenei hallás, a ritmusérzék fejlesztése
- a játéktevékenység örömforrásának biztosítása
- az önálló, elmélyült, kitartó játék segítése
- a mintakövetés, modellkövetés, az interakció támogatása.

Feladataink:

- A szabad játék és játszótárs választás biztosítása, kreativitást fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenység keretében
- Gyakorló játékhoz, szimbolikus-szerepjátékhoz megfelelő feltételek biztosítása
- A játék folyamatában gyógypedagógusaink, óvodapedagógusaink tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelősségét: tudatosan megengedő, elfogadó, biztonságot és bizalmat adó, segítő, támogató jelenlét megvalósításával
- Reflektív szemlélet: a gyermekek játékkal kapcsolatos jelzéseinek szinkronizálása, majd a gyermekek játékhoz szükséges döntéseinek előkészítése.
- A gyermekek aktuális fejlettségi szintjének nyomon követése, egyénre és csoportra szabott fejlesztési feladatok tervezése és megvalósítása elsősorban indirekt módszerekkel (pl. társas kapcsolatok formálása, az együttműködés fejlesztése, az interakciók tartalmának fejlesztése, a kezdeményezőkésszeggel, önértékeléssel, önérvényesítés, önbizalom formálásával kapcsolatos feladatok).
- A szabad játék elsődlegességének biztosítása a szülővel, pedagógus és a nem pedagógus kollegákkal való együttműködésben: mintaértékű kommunikáció, az éppen aktuálisan csoportra és egyénre szabottan formálendő szokások, normák hangsúlyozásával, a szerepjátékba való bekapcsolódáskor az adott játzócsoportra hangolódó szerepformálás.
- Pozitív visszajelzések. A megfelelő csoportlégkör biztosítása elfogadó, segítő, támogató attitűddel, differenciált módszerekkel, multikulturális – interkulturális szemlélettel.
- A közösségi élet, a játék szabályainak, normáinak gyerekekkel és szülővel közös formálása, a gyermeki véleménynyilvánítás és döntési képesség erősítése különös tekintettel a konfliktus helyzetek megoldási lehetőségére
- Gyógypedagógusaink, óvodapedagógusaink tanítsák meg a gyereket játszani
- Ismertessék meg a gyerekeket a játékeszközök rendeltetészerű használatával
- Biztosítsanak élményszerzési lehetőségeket

Elvárások az óvodáskor végén:

- ismerjék az alapvető játékokat
- legyenek képesek rövid ideig adekvátan játszani
- válasszanak maguknak eszközt, használat után tegyék helyre
- tanulják meg elkérni a játékot, tudjanak várni
- tudjanak egyszerű építményt konstruálni
- a szerepjátékok elemei jelenjenek meg játékaikban
- ismerjenek dalos játékokat, kapcsolódjanak be a körjátékokba
- legyenek képesek rövid ideig együtt játszani
- ismerjék a játszótéri játékokat, használják azokat rendeltetésszerűen
- ha kell, játékaikat kísérik beszéddel
- a tanult játékokat próbálják továbbfejleszteni.
- ismerjenek néhány hagyományos népi játékot

Az anyanyelvi nevelés feladatai a szabad játék tevékenység területén

Az óvónő

- biztosítson lehetőséget, nyugodt légkörben, életszerű helyzetekben a játék során a párbeszéd kialakítására,
- a bábjáték segítségével törekedjen a nem beszélő gyermek megszólítására is,
- anyanyelvi játékok kezdeményezésével játékos mozgásra, cselekvésre ösztönözzön, a gyermek érzelmi meghatározottságára építve adjon teret az artikuláció, a szókincs, a kifejezőkészség fejlődésének,
- használja a hangfejlesztést szolgáló játékokat a beszédhangok megkülönböztetésére a kialakult hangok rögzítésére,
- beszéde legyen modellértékű a szóhasználat, a non verbális jelzések (mimika, gesztus), hanglejtés, hangszín, hangerő, hangsúly tekintetében,
- biztassa és dicsérje a bátoralanabb gyermekeket, serkentve őket a beszédre,
- a gyermek anyanyelvi fejlettségét folyamatosan kísérje figyelemmel,
- ne vegye el a gyermek kedvét a beszédétől, állandó figyelmeztetéssel, javítással.
- Beszédalkalmakkal az új szavak, szófajok, különböző igeidők, módok, ragozás tanulásának, fogalmak megértésének, a magyaros mondatalkotás, kontextusos beszéd, szóbeli kapcsolatteremtés kialakulásának segítése.
- Érdeklődés, komoly figyelem kifejezése a gyermeki közlések iránt, készséges válaszok a kérdésekre, gyermeki üzenetek dekódolása, metakommunikációs jelzések küldése, játszótársaként nyelvi kifejezésminták adása

Anyanyelvi nevelés – mese, vers (Verselés, mesélés)

Az óvodában többnyire játékos mozgásokkal összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez. A gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak a ritmusukkal, a mozdulatokkal és a szavak erejével. A magyar gyermekköltészet a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének kialakítására. A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás elengedett intim állapotában eleven, belső képi világot jelenít meg.

Célunk:

- a gyermek beszéd iránti érdeklődésének felkeltése, utánzó képesség fejlesztése; kommunikációs igény felébresztése, ösztönzése;
- a verbális kommunikáció gazdagítása, a jelzések differenciálása;
- a beszédszervek ügyesítése;
- a beszéd indítása, a passzív, illetve aktív szókincs bővítése;
- a hallási figyelem, hallási diszkriminációs képesség fejlesztése;
- a közvetlen környezet tárgyai, élővilága, cselekvései, történéseiről tapasztalatok, ismeretek szerzése;
- a kognitív funkciók, a figyelem, az emlékezet fejlesztése.

Feladatunk:

A mesélés, verselés, mondókázás mindennaposágával az esztétikai, irodalmi fogékonyság megalapozása, anyanyelvünk, szülőföldünk szeretetére nevelés.

Érzelmi biztonság megadása játékos mozgásokkal összekapcsolt mondókákkal, versekkel.

Az érzelem-értelem-erkölcsi fejlődés elősegítése a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyainak megismertetésével, megfelelő viselkedésformák átadásával.

Az anyanyelvi nevelés feladatai a vers, mese, dramatikus játék tevékenység területén

Az óvónő:

- megfelelő anyagválasztással, kifejező előadásmóddal, az irodalom nyelvi-stilisztikai eszközeinek kihasználásával fejlessze a gyermeki beszéd-kommunikációját,
- teremtsen olyan feltételeket, hangulatot, hogy minél több élőszóban előadott élményhez juttassa a gyerekeket,
- a mondókák, versek, történetek szövegének megismertetésével gyarapítsa a gyerekek szókincsét,

- az irodalmi élmény együttesből fakadó beszédfejlesztő módszerek változatos alkalmazását biztosítsa (mesereprodukció, drámajáték és dramatizálás, bábjáték, elbeszélés, képolvasás, anyanyelvi játékok),
- a tevékenységformában az anyanyelv gazdagságának ismertetésével fejlessze a beszédészlelés/megértés/reprodukció képességét,
- a mesékben előforduló kifejezésekkel, nyelvi fordulatokkal gazdagítsa a gyerekek nyelvi kifejezőkészségét,
- magyarázza meg a népi szövegekben található ritka, régies vagy tájnyelvi szavakat, szókapcsolatok jelentését,
- mese-vers előadása mindig példaértékű legyen,
- teremtsen lehetőséget a mesék, versek feldolgozása során az összefüggő beszéd, párbeszéd gyakorlására.

Az anyanyelvi nevelés feladatai a külső világ tevékeny megismerésében

A spontán és irányított beszélgetés, a verbális fejlesztés a környezet megismerésének komplexintegrált tevékenységsoraiban célként és eszközként egyaránt megvalósítandó.

A megtapasztaláson alapuló megismerés, információszerzés sokoldalú biztosításával a gyermek aktív, passzív szókincsének mennyiségi és minőségi gyarapítása, ezzel párhuzamosan a fogalmak körének és tartalmának bővítése, új fogalomrendszer kialakítása, a beszéd, a mondatalkotás aktivizálása, a kontextusos beszéd gyakorlása

Az érzelmi biztonság megadásának és az **anyanyelvi nevelésnek** egyaránt fontos eszközei a többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolóok, versek. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermekeknek érzéki-érzelmi élményeket adnak. A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok gazdag és sok alkalmat, jó alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi-értelmi és erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője.

A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek életének elmaradhatatlan része.

Formája: csoportos, egyéni, esetleg mikrocsoportos.

Célunk:

- a gyermek beszéd iránti érdeklődésének felkeltése, utánzó képesség fejlesztése; kommunikációs igény felébresztése, ösztönzése;
- a verbális kommunikáció gazdagítása, a jelzések differenciálása;
- a beszédszervek ügyesítése;
- a beszéd indítása, a passzív, illetve aktív szókincs bővítése;

- a hallási figyelem, hallási diszkriminációs képesség fejlesztése;
- a grammatikai rendszer kiépítése;
- a közvetlen környezet tárgyai, élővilága, cselekvései, történéseiről tapasztalatok, ismeretek szerzése;
- a kognitív funkciók, a figyelem, az emlékezet fejlesztése.

Feladatunk:

- A gyermeki önkifejezés fejlődésének segítése, megalapozása változatos módszerek, valamint ábrázolással való kombinálás alkalmazásával.
- A mesélés, verselés, mondókázás mindennaposságával az esztétikai, irodalmi fogékonyság megalapozása, anyanyelvünk, szülőföldünk szeretetére nevelés.
- A klasszikus és kortárs irodalmi művek alkalmazása mellett, a csoportösszetétel figyelembevételével, a mese, vers, anyag megválasztásával a multi és interkulturális nevelés megvalósítása. – Érzelmi biztonság megadása játékos mozgásokkal összekapcsolt mondókákkal, versekkel.
- Az érzelem-értelem-erkölcsi fejlődés elősegítése a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyainak megismertetésével, megfelelő viselkedésformák átadásával.
- A beszédfejlesztés jelen van a gyermek egész napos tevékenységében, tehát nem tekinthető egyetlen foglalkozás megvalósítandó feladatának. A **beszéd fejlesztése** szorosan kapcsolódik a **mentális képességek**, a **szocializáció**, a **mozgás és játék fejlesztéséhez**, mintegy összefonódik ezekkel.

A megkésett mozgásfejlődés hátráltatja a beszéd fejlődését. Megzavarja azt a folyamatot, amelyben a gyermek közvetlen közlőről ismerkedik meg a környezettel, gátolja a képzetek kialakulását és érezteti hatását az artikulációban, amely a beszédszervi mozgások magasabb fokú koordináltságát igényli.

A verbális fejlesztés nemcsak célként, hanem eszközként is megjelenik a megismerési folyamatban. Ezért az értelmi fejlődésükben közepesúlyos fokban sérült, beszéd fogyatékos, súlyos mozgásfogyatékos és súlyosan, halmozottan fogyatékos gyermekeket nevelő óvodákban szorosan összekapcsolódva, egymást kiegészítve, egy foglalkozáson belül szerepel a beszédfejlesztés és környezetismeret, vagyis az anyanyelvi fejlesztés.

A környezet megismerésének feladata, hogy a gyermekek képességeihez mérten minél több tapasztalatot szerezzenek (bekapcsolva a mozgást és a különböző érzékszerveket) az őket körülölelő természeti és társadalmi környezetből. Ehhez inspiráló, segítő, megértő, befogadó környezetet biztosítunk.

A gyermekek tapasztalataira, élményeire, a már meglévő ismereteire támaszkodunk ahhoz, hogy új ismereteket tudjanak elsajátítani, illetve a meglévőket bővítsék. Ehhez egy sokat beszélő, megértő környezet megteremtése szükséges, amely a gyermek minden rezdülésére, különösen akarására azonnal reagál és megfogalmazza azt.

Fontos a pedagógus – mint modellértékű személy – érdeklődése, empátiás készsége, színes egyénisége, hiszen ez biztosítja a gyermekkel való jó érzelmi kapcsolat kialakulását.

A családdal való együttnevelés olyan pozitív élményeket nyújt, ami biztosítja a környezetében való biztos eligazodást is.

A környezetismeret témakörei szoros kapcsolatban vannak a többi nevelési területtel, pl. a “testünk” témakör kiemelten szerepel a mozgás foglalkozáson és minden nap megjelenik az önkiszolgálásban is.

A környezet megismerésére szolgáló témakörök lehetőséget nyújtanak a pedagógusnak arra, hogy a gyermekcsoport fejlettségi szintjének, életkori sajátosságainak megfelelő tartalommal töltsen meg.

Speciális feladataink:

- az érdeklődés felkeltése;
- a kérdés, kijelentés rövid, egyszerű megfogalmazása;
- nonverbális elemek támogató alkalmazása;
- a beszédmegértés fejlesztése;
- az otthonról hozott közlési formákra támaszkodás;
- az ismeretek tevékenységbe ágyazott nyújtása;
- a környezet megismerése érdekében a kognitív funkciók célzott fejlesztése az észlelés (látás, tapintás, szaglás, hallás, ízlelés), a figyelem, a megfigyelőképesség, az emlékezet, a gondolkodás fejlesztése;
- a figyelem tartósságának, terjedelmének, akaratlagosságának növelése; – a gondolkodás és a nyelv fejlesztésének összekapcsolása.

Zenei nevelés (Ének, zene, énekes játék, gyermektánc)

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbéli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermekeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődésüket, formálják zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermekek felfedezik a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös tevékenység örömét. Mindez lehetőséget nyújt a zene, a ritmus személyiségformáló szerepének megalapozására.

Formája: csoportos, mikrocsoportos

Célunk:

- zenei érdeklődés felkeltése
- a környezet hangjainak felismerése, differenciálása
- utánzásra készítés
- a ritmusérzék fejlesztése
- a gyermek érzelmi életének alakítása, a gátlások oldása
- a zenei hallás fejlesztése
- hangulatkeltés, motiválás

- a beszéd, mozgás, zene, játék összekapcsolása, egymás hatásának erősítése
- a nagyon egyszerű népi mondókák, versek, énekek megtanítása
- a zenehallgatás megszerettetése
- a csend, a zörejek, a zene szerepének értékelése.
- a környezet zajainak elfogadása

Feladataink:

- Az ölbeli, énekes játékokkal, népi gyermekdalokkal a zenei ízlés formálása, esztétikai fogékonyság és zenei érdeklődés felkeltése
- A gyermek zenei képességeinek (ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakítása érdekében énekes népi játékok, igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások alkalmazása.
- A zenehallgatási anyag megválasztásánál a nemzeti, etnikai kisebbségi nevelés esetében a gyermekek hovatarozásának figyelembevétele.
- A gyermek fedezze föl önmaga és a világ kapcsolatát, rejtélyeit és azok szavak nélküli kifejezését.

Gyermeki tevékenység:

Éneklés, mondókázás, kiszámolók mondása, mozgásos énekes játékok, néptánc, hangszeres játék, ritmus-és hallásfejlesztő gyakorlatok végzése.

Elvárások az óvodáskor végére:

- ismerjék fel a tanult énekeket
- szívesen vegyenek részt dalos játékokban
- szívesen énekeljenek, ismerjenek néhány hangszert
- tudjanak egyetlenes lüktetéssel mondókát, éneket kísélni

Az ének zene, énekes játék nyelvi-kommunikációs nevelési feladatai:

- Az attitűdök, gondolkodásbeli és kommunikációs tulajdonságok kiteljesítése zenei élményekkel.
- Beszéd- és zenei hallás fejlesztése. Különböző grammatikai megoldások, választékos kifejezések, párbeszéd, dramatizálás gyakorlása.
- A beszédszervek koordinált mozgásának fejlesztése, a hangzók helyes formálásának gyakorlása, beszédtechnika fejlesztése, fogalomalkotás, szókincsbővítés, beszédhibák javulása.
- Az egyéni megszólalás bátorítása természetes játékhelyzetekben (felelgetős, énekes játékok).
- A mondókák, énekek ismételtetésével segítségével a helyes artikuláció, a szavak pontos kiejtésének segítése, szókincsbővítés.
- Nyelvi kifejezőerő megerősítése a mondókák, énekek szövegének hangsúlyával, ritmusával, hangerejével, az éneklési készséget szolgáló hangutánzó szavakkal a magán-és mássalhangzók pontos kiejtésének, kiejtésének megsegítése.

Vizuomotoros fejlesztés (Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka)

Nagymozgás-fejlesztés folyamatos biztosítása mellett a finommozgás megalapozása. A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalkotás, a kézi munka, ábrázolás különböző fajtái, a műalkotásokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszközei a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Maga a tevékenység a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

E tevékenység kettős feladatot lát el: alkalmassá teszi a gyermeket egyre pontosabb célzott manipulálásra- az érzékelés – észlelés – tapintás az ujjak ügyesítésével; másrészt az ábrázoló kedvet igyekszik felkelteni, támogatja a gyermek önkifejezését.

Formája: mikrocsoportos, egyéni

Célunk:

- kéz és ujjak ügyesítése, mozgékonyáguk fokozása
- a kéz izomerejének szabályozása
- a célirányos kézmozgások kialakítása
- a szem és kéz közti koordináció kialakítása
- az ujjak tapintásérzetének fokozása
- a csukló, az ujjak laza mozgatása
- a látás – tapintás – mozgásérzet együttes szabályozása
- a dominancia kialakításának segítése
- a testséma fejlesztés
- az ábrázoló kedv felkeltése
- az ábrázolás eszközeinek, a különböző technikáknak megismertetése
- a helyes ceruzafogás kialakítása
- a figyelem, az emlékezet, az ügyesség fejlesztése
- a téri tájékozódás fejlesztése
- az analízis, szintetizáló készség kialakítása
- egyszerű ok – okozati összefüggések felismertetése
- a beszéd-készség fejlesztése
- alapszínek és egyszerű formák megismertetése.

Feladatunk:

- A belső képek gazdagítása a mese, vers, ének, énekes játék eszközeivel, a gyermeki ábrázolás ösztönzése alkotó légkör teremtésével, változatos lehetőségek felkínálásával.
- A gyermeki élmény és fantázia világ gazdagításával a saját formanyelv, az alkotásra, önkifejezésre való igény.
- Az esztétikai érzékenység, a szép iránti nyitottság, környezet esztétikai alakítására és a vizuális esztétikai élmények befogadására való fogékonyság megalapozása.

- Az eszközök célszerű, biztonságos, takarékos, kreatív használatára szoktatás.
- Az egyes technikákhoz kapcsolódó munkafogások, megoldások, az eszközök bemutatása, használatuk megnevezése, a gyakorlásra való ösztönzés.
- Különböző eszközök fogásának megismertetése.
- Fejlesztő játékok, eszközök kiválasztása.
- Pontos illesztés gyakorlása.
- Azonos tárgyak csoportosítása.
- Egyszerű mértani formák osztályozása.
- Egyre pontosabb célzott manipulálás, érzékelés, észlelés, tapintás.
- Az ujjak ügyesítése.
- Ábrázoló kedv felkeltése.

Gyermeki tevékenységek:

A vizuomotoros fejlesztés önmagában is egy összetett, sokszínű nevelési terület, ahol szívesen tevékenykednek a gyerekek: rajzolnak, festenek, mintáznak, építenek, vágják, ragasztanak, konstruálnak stb.

Elvárások az óvodáskor végén:

- tudjon rövid ideig helyhez kötötten tevékenykedni
- alakuljon ki kétujjas fogása
- tudjon pontosan illeszteni
- alakuljon ki a megközelítőleg helyes ceruzafogása
- tartsa be a papírhátart
- szívesen ábrázoljon
- rajzában jelenjen meg a kezdeti emberalak ábrázolás
- használja az ábrázolás-foglalkozáson megismert eszközöket
- rajzában alakuljon ki a helyes nyomaték
- tudjon egyszerű ábrát, ritmikus sort kirakni
- munkájában balról – jobbra haladjon
- alakuljon ki kezessége, testsémája

Az anyanyelvi nevelés feladatai a rajz, mintázás, kézi munka tevékenységben:

A vizuális tevékenységekhez kapcsolódó verbális és nem verbális megnyilatkozásokkal a spontán beszéd formáinak fejlesztése (megszólítás, szándéknyilvánítás, kérdés, tudakozódás, különböző mondatfajták használata, aktív és passzív szókinccs bővítése, véleménynyilvánítás, döntés, az ábrázoltak szóbeli elmondása, formák, színek magyarázata, a barkácsoláshoz szükséges eszközök, anyagok megnevezése, kiállítás látogatáshoz kapcsolódó élmények megbeszélése. stb.)

Mozgásfejlesztés

A torna, a mozgásos játékok fejlesztik a gyermekek természetes mozgását (járás, futás, ugrás, egyensúlyozás, dobás) és a testi képességeit, állóképességét, gyorsaságát és megtanítja a társára való figyelést. Mozgásra az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani. Ez a tevékenység a nagymozgások kialakítását, begyakorlását, korrigálását szolgálja. A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hat a kondicionális képességek közül, különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek.

Formája: csoportos vagy egyéni

Célunk:

- a motoros tanulás elősegítése;
- nagymozgások megalapozásával az alapképességek kialakítása
- az alapmozgások kialakítása, korrigálása, az értelmes, célirányos mozgás kialakítása;
- a biztos egyensúly kialakítása;
- ügyesség, állóképesség, erő fejlesztése;
- a teljesítőképesség növelése;
- a mozgásos gátlás oldása;
- az utánzókézség fejlesztése;
- a testséma fejlesztése;
- a légzéstechnika javítása;
- a ritmusérzék fejlesztése;
- a szervezet sokoldalú, harmonikus, arányos fejlődésének biztosítása, az egészség megőrzése;
- a figyelem, emlékezet, beszéd, mozgás összekapcsolása;
- a szenzomotoros ismeretszerzés lehetőségeinek javítása;
- a mozgáskoordináció fejlesztése;
- a téri tájékozódás fejlesztése.

Feladatunk:

- A társakkal végzett együttmozgás tapasztalatainak gazdagításával a gyermek én-határainak, a másik észlelésének, az önfegyelem, alkalmazkodás, kooperáció képessége fejlődésének elősegítése.
- A mozgásigény, fejlettség, terhelhetőség megismerése.
- A mozgás és mozgásigény különbözőségének figyelembevételével az egészséges életmód erősítése, mozgásigény kielégítése, illetve ösztönzés a mozgásra az egyéni lemaradásokat kompenzáló mozgásos játékok ajánlásával.

- Változatos, differenciált, párhuzamosan végezhető lehetőségek biztosítása a mindennapos mozgásra, valamennyi gyermek számára (mindennapos testnevelés, testnevelés szabad mozgáslehetőségek kihasználásának nyomon követése).
- Fejlessze az erőt, ügyességet, gyorsaságot, állóképességet.
- Fejlessze a biztos egyensúly kialakítását.
- Növelje a teljesítőképességet.
- Javítsa a hibás, összerendezetlen mozgásokat.
- Tanítsuk meg a gyermeket a célirányos mozgásra.
- Az utánzókézség fejlesztése a nagymozgások utánzásával (passzív tornáztatás).
- Alapmozgások kialakítása, gyakorlása.
- Mozgásos mondókák tanulása.

A mozgásfejlesztés területei:

- játékos utánzó gyakorlatok
- alapmozgások kialakítása, korrigálása, gyakorlása
- mozgásos játékok.

Játékos utánzó gyakorlatok:

Az utánzókézség fejlesztése, sikerélmény biztosítása, közös tevékenység, kapcsolatteremtés, az egyes testrészek átmozgatása, ráhangolódás a foglalkozásra, testséma fejlesztése, a beszédmegértés és beszédkésztetés, a figyelem, az emlékezet fejlesztése.

A játékos utánzó gyakorlatokat kezdetben segítséggel, majd egyre önállóbban végzik a gyerekek. A mondókával, verssel, énekkel kísért gimnasztikai gyakorlatok az egész test átmozgatását célozzák. Az énekek, versek megadják a mozgások ritmusát, az egyszerű, könnyen utánzóhatók, felkeltik a gyermek érdeklődését. Általuk megismerik az egyes testrészeket, megtanulják, hogy melyik a páros, és azt, hogy azok egymástól függetlenül is mozgathatók. Testszámjuk, testtudatuk, testfogalmuk fejlődik.

Az alapmozgások kialakítása, korrigálása:

A pontos mozgás-kivitelezés segítése, a hibás, összerendezetlen mozgások javítása, a mozgásos gátlások oldása, a mozgásigény kiélésének segítése, az erő, ügyesség, állóképesség, gyorsaság, teljesítőképesség növelése, az érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, gondolkodás, beszéd fejlesztése.

A foglalkozások fő részét ezek a gyakorlatok töltik ki. A csoportos együttlét alatt megtanulnak a gyermekek egymásra figyelni, egymást megvárni, segíteni egymáson. Megtanulnak egyszerű verbális utasításokat végrehajtani. Viselkedésük fegyelmezett lesz.

A foglalkozás e része alatt hely- és helyzetváltoztató mozgásokat végeznek. A különböző minőségű talajon, színen, szabadban végzett, sokoldalúan begyakorolt mozgások hatására gazdagodnak ismereteik önmagukról. A páros gyakorlatok a kapcsolatteremtést is segítik. A hibás mozgás korrekcióját az új dinamikus sztereotípiák kialakítása szolgálja.

A foglalkozások e részének tervezésekor különös figyelmet kell fordítani a gyermek biológiai állapotára, az esetleges társuló fogyatékoságára.

Gyermeki tevékenységek:

Szabad mozgástevékenység, koncentrációs mozgásgyakorlatok, foglalkozások a szabadban: hógolyózás, szánkózás.

Elvárások az óvodáskor végén:

- alakuljon ki a természetes mozgásigény
- örömmel, szívesen mozogjanak
- tudjanak mozgást utánozni
- alkalmazkodjanak a foglalkozások rendjéhez
- értsék az egyszerű verbális utasítást
- az alapmozgásokban szerezzenek jártasságot
- lépcsőn kapaszkodva, váltott lábbal közlekedjenek
- biztosan mozogjanak tornaszeren, játszótéri játékokon – tudjanak rövid ideig figyelni a felnőttre és egymásra
- elemi szabályokat ismerjenek, tartsanak be.

Az anyanyelvi nevelés feladatai a mozgás tevékenységekben:

A konkrét mozgásos tapasztalatok beépülésének a szókincs, az elvont gondolkodás, a keresztcsatornák fejlődésének segítése a mozgásformák megnevezésével. – Világos, konkrét értékeléssel a pozitív énkép alakulásának támogatása.

A beszédfunkciók fejlesztése és korrekciója:

A beszédfejlesztés egyéni és csoportos formában zajlik. Természetesen egy-egy gyermek sérülésének súlyossága, milyensége nagymértékben meghatározhatja a vele való foglalkozás formáját. **A beszédfejlesztés bizonyos elemeit csak egyéni foglalkozás keretében lehet jól begyakorolni. Ebben a munkában elengedhetetlen a logopédus aktív közreműködése.**

Fontos tudnunk, hogy az aktív beszéd elsajátításának alapja a nonverbális és verbális kommunikáció elemeinek egymásra épülése, ezek tudatos fejlesztése, a kommunikációs igény felkeltése. Vannak olyan gyermekek, akik egyáltalán nem figyelnek a beszédre, nehezen értelmezik a közléseinket, nemegyszer saját nevükre sem figyelnek fel.

Mindezért a beszédfejlesztő munkánk igen fontos lépése a kommunikációs igény felkeltése, a hallásfigyelem fejlesztése, amit a következők segítenek:

- a gyermek aktivizálása, motiválása ritmus, dal segítségével;
- állathangok, állatmozgások utánzása;
- az akusztikus figyelem felkeltése: hosszú-rövid, gyors-lassú, magas-mély hangok megkülönböztetése;
- felszólítások, felkiáltások élénk gesztussal, mimikával való kísérése;
- a beszédszervek ügyesítése tornáztatással, játékos gyakorlatokkal (a beszédszervek passzív tornáztatása, ajak-, nyelv-, fúvó-, légző gyakorlatok);

- a beszéd indítása, a passzív és aktív szókincs bővítése, játékos formában ismerkedés a tárgyakkal, ezek beépítése a szókincsbe;
- a tárgyak mellett a képek megnevezése, mondatalkotás segítése.

Az SNI-s gyermekek beszéde az óvodáskor végén:

- Általános követelményeket nem lehet meghatározni, hiszen a gyermekek fejlődésbeli sajátosságai, jellemzői nagymértékben meghatározzák a fejlesztés menetét, eredményeit.
- Egy részük az óvodai évek végére megtanítható szavakban, egyszerű mondatokban beszél. Közlésük azonban a különféle artikulációs hibák miatt nehezen érthető.
- Vannak, akiknél később indul a beszédfejlődés, szavakban, szótöredékekben beszélnek.
- Egy kis részük pedig ugyan eljut a beszédmegértés bizonyos szintjére, szituációhoz kötötten viszonylag jól érti a közléseket, kérdéseket, utasításokat, de szavakat még nem mond, csak hangokat hangoztat.

Munka jellegű tevékenységek – önkiszolgálás

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és munka jellegű játékos tevékenység – önkiszolgálás, segítség a pedagógusnak és más felnőtteknek, csoporttársaknak, kisebb önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízatások teljesítése, naposi munka végzése.

Mindennapos tevékenységi forma. Fontos, hogy kellő időt adjunk a gyakorlásra, fokozatosan, kis lépések elvét alkalmazva végezzük a különböző részfeladatokat. A munka jellegű tevékenységeket a gyermek örömmel végezze, a tapasztalatszerzés fejlessze a személyiségét, önállóságát, felelősségérzetét és feladattudatát.

Formája: egyéni, illetve mikrocsoportos

Célunk:

- a gyermek szükségleteinek megfelelő komfortérzés biztosítása, gondozás, gondoskodás
- nagyon apró lépésekkel az önállóság elérésének segítése
- verbális utasításokkal a beszédmegértés, a figyelem, az emlékezet, a gondolkodás fejlesztése
- a testséma fejlesztés, tájékozódás a saját testen, a testrészek ruhadarabok viszonyának felismerése
- alapvető higiénés szokások kialakítása
- az ápoltság, tisztaság igényének felkeltése
- helyes viselkedési formák elsajátítása
- a rászorultság, kiszolgáltatottság helyett az „én is tudom” függetlenség érzésének segítése
- a téri tájékozódás elősegítése.

A gyermekek az önállóság terén is különböző fejlettséget mutatnak. Önállóságuknak gátja lehet az esetleges társuló fogyatékoság (pl. mozgáskoordinációs zavar). Ahhoz, hogy e téren eredmények szülessenek, alkalmat és időt kell adni a gyermeknek, s amit már önmaga el tud végezni, azt nem szabad helyette megtenni még akkor sem, ha sürget az idő, s a felnőtt gyorsabban, komfortosabban végezné el a feladatot.

Az a gyermek, aki korai életszakasztól kellő alkalmat és segítséget kap, hagyják és elismerik próbálkozásait, felnőttként is természetesen tesz azért, hogy önmaga és környezete élete jobb legyen. Az óvodáknak tehát alapozó szerepe van e téren. Az önállóság bizonyos területei nemcsak a gyermek életkorától függenek, hanem fiziológiai érettségétől (pl. szobatisztaság), mozgásos ügyességétől (pl. öltözés), s nem utolsó sorban értelmi állapotától.

A túl bonyolult, a gyermek pillanatnyi képességeit meghaladó feladat sikertelenséghez, elbizonytalanodáshoz vezet. Elbátortalanítja a gyermeket. Ezért fontos, hogy a gyermekek apró lépésekben, rövid gesztussal kísért utasítások, illetve utánpótlás alapján tanuljanak.

Az óvodai nevelés feladata, hogy a pozitív szociális szokások kialakulását, gyarapodását segítse. A fejlett szociális kompetencia nagyrészt tanult elemekből tevődik össze, tehát tanítható, ha megfelelő mennyiségű tapasztalattal, lehetőséggel segítik.

Feladataink:

Étkezésnél:

- kanalazás megtanítása (merítés, szájhoz vitel, az étel megrágása, nyelés)
- a poharazás: a pohár felemelése kortyolás, nyelés, a pohár letétele
- a szalvéta használata
- a villával való ismerkedés (felszúrás vagy merítés)
- kérés, megköszönés
- ügyesebb gyermekeknél az ételből való szedés
- a rágás megtanítása
- a helyes tempó elsajátíttatása
- kenyér vagy kifli fogása, leharapás, a kenyér és a rajta levő együttes elfogyasztása
- a terítés folyamatának megismerése (pl. szék, tányér, kanál, pohár, szalvéta egymáshoz rendelése). Az étel és a hozzávaló eszközök felismerése
- étkezés utáni teremrendezésben közreműködés.

Tisztálkodás terén:

- a vízcsap kinyitása, elzárása
- szappan használat, utána kézöblítés
- a saját törülköző felismerése
- a kéz, arc szárazra törölése segítséggel
- önálló kéz- és arcmosás
- fogmosásnál együttműködés (száraz, majd nedves fogkefe, fogkrémes fogkefe elfogadása, szájöblítés megtanítása)

- önálló fogmosás
- „baleset” vagy kirándulás esetén a zuhanyozáskor együttműködés (kéz, láb felemelése stb.)
- a fésülés tűrése, önálló próbálkozás
- igény a tiszta, ápolts külsőre
- étkezés előtti, utáni, bizonyos munkafolyamatok (pl. festés) utáni kézmosás igényének felkeltése
- orrfújás megtanítása, zsebkendő használatának igénye, a piszkos zsebkendő szemébe dobása.

Szobatisztaságra nevelés terén:

- rendszeres ültetés mellett a szükséglet megfigyelése
- a jelzés megtanítása (utánjelzés, majd mutató, hangadás stb.)
- WC, vagy bili és a szükséglet elvégzése közti kapcsolat felismertetése
- kérdésre jelezze szükségletét
- önmagától jelzi szükségletét, képes visszatartani addig, míg a WC-re ér
- a biliről a gyermek WC-re szoktatása
- fiúk állva pisiltetésének megtanítása
- WC papír használata segítséggel
- „baleset” jelzése
- a WC használatához szükséges ruhadarabok le-, felhúzása
- WC használat utáni kézmosás megtanítása
- ajtó nyitás-csukás megtanítása.

Öltözés, vetkőzés:

- együttműködés az öltözésnél, vetkőzésnél
- sapka, sál levétele
- zipzár lehúzása
- egyszerű ruhadarabok levétele (cipő, zokni, nadrág stb.)
- vetkőzésnél kis segítségnyújtás (kigombolás, kikötés, cipőfűző meglazítása stb.)
- egyszerű ruhadarabok felvétele, pl. sapka, bugyi stb.
- kis segítséggel öltözés (ruha elejének megmutatása, jobb-bal oldalnál segítség, befűzés, gombolás stb.)
- bizonyos ruhadarabok teljesen önálló felvétele

Önálló munkafeladatok:

- saját hely felismerése (öltözőben, étkezésnél, alvásnál stb.)
- székek helyre rakása
- játékok közös elrakása
- szőnyeg feltekerése (pl. mozgásfoglalkozáshoz)
- közös teremrendezés
- eszközök bevitele, kiosztása

- egyszerű tárgyak kivitele (pl. konyhába)
- egyszerű üzenet közvetítése óvodán belül
- társak segítése
- asztal letörlése
- szemét összeszedése
- székek felrakása
- saját ruhadarabok, eszközök felismerése, elrakása
- közös ágyazás, ágynemű, ágyak elrakása
- naposi feladatok

A kis lépések elvének e tevékenység során igen nagy szerepe van. Mindig az adott viselkedésmódot, annak minden szakaszát kell magunk elé képzelve felbontani annak összetevőire pl.:

- zokni felhúzója: – megfogni a zoknit
- sarkát alulra fordítani
 - a zoknit „összeszedni”
 - a lábat felemelni
 - belebújtatni a lábat a zokniba
 - felhúzni a lábfejre, a sarokra, majd a bokára
 - megigazítani, hogy a boka fölötti részt is takarja.

Kezdetben a gyermekkel együtt végezzük a cselekvést, majd a könyökénél irányítjuk, aztán csak szükség esetén segítünk, míg önálló nem lesz.

Ezzel a példával a felnőtt számára automatikusan végzett mindennapi tevékenységek összetett voltára akartuk felhívni a figyelmet.

Értelemszerűen minden fejlesztést az adott gyermek fejlettségi szintjéhez mérnek, s arra építenek, amit már tud.

Fontos, hogy az ügyetlen próbálkozást is értékeljék, jutalmazzák. Szociális megerősítés, de gyakran maga a feladat elvégzése is jutalomértékű a gyermek számára.

Az anyanyelvi nevelés feladatai az önkiszolgáló tevékenységek során:

A tevékenységekhez kapcsolódó spontán beszédhelyzetekben különböző beszédformák (udvarias megszólítás, cselekvésre szólítás, utánzásra készítés, kérés, buzdítás, dicséret verbális kifejezései) gyakorlása, önkiszolgálással kapcsolatos fogalmak, ok-okozati összefüggések, műveletek megnevezése, mondatba foglalása

A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap során különböző formákban valósul meg.

Célunk:

A komplexitás érvényesítése a nevelés-oktatás folyamatában. A gyermeki kíváncsiság, aktivitás ébrentartása és kielégítése, a kreativitás elősegítése, a kompetencia fejlesztése, attitűdök erősítése, képességek kibontakoztatása.

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

Az óvodapedagógus/gyógypedagógus a tanulás irányítása során személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermeki személyiség kibontakoztatását.

A tanulás formái az óvodában:

- Utánzásos minta- és modellkövetés magatartás- és viselkedéstanulás, szokások kialakítása – Spontán játékos tapasztalatszerzés
- Cselekvéses tanulás
- Gyógypedagógus, óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés

Egyéni fejlesztés

A gyermek speciális nevelési szükségletéhez, a képesség-struktúra egyenetlenségéhez igazodó, sérülésspecifikus fejlesztés.

Formája: egyéni

Célunk:

- hatásfokozó, erősítő, támogató, kiegyenlítő – esetleg tehetséggondozó tevékenység a tanulási munkatevékenység, illetve a közösségi élet nehézségeinek leküzdése érdekében;
- esetleges társuló sérülésekből adódó problémák kiküszöbölése;
- taktilis, kinezetikus, vizuális, auditív ingerléssel, a játékok, eszközök felhívó jellegét kihasználva növelni az együttműködő készséget, a kitartást, feladattartást, fejleszteni a modális, intermodális, szeriális észlelést;
- a figyelem, az emlékezet fejlesztése a nyelvi zavarok kiküszöbölése, a beszédszervek ügyesítése, a beszédindítás;
- a formaészlelés, alak-háttér differenciáló képesség, a látási-hallási diszkriminációs készség fejlesztése;
- a finommotoros készség, a formakivitelező készség fejlesztése;
- a megfigyelőkészség fokozása;

- a kognitív funkciók közül a válogatás, csoportosítás, rendezés (nagyság, szín, forma szerint), analógiák, a rész-egész viszony észrevétele. Az analizáló- szintetizáló készség, a szerialitás fejlesztése.

Az egyes részterületek fejlesztését szolgáló gyakorlatok rendszerezése

A mozgásfejlesztésre irányuló gyakorlatok

- a testkép, testfogalom, testséma fejlesztése
- a vestibuláris rendszer fejlesztése; statikus, illetve dinamikus -
- egyensúlyt fejlesztő gyakorlatok (kitámasztás erősítése);
- a két testfél mozgásának összerendezése, pozitúra utánzás,
- téri tájékozódás fejlesztése;
- a mozgás- és beszéd (ritmus) összekapcsolása, – bizalomerősítés.

A beszédindítást segítő gyakorlatok

- a beszédre való figyelmesség fejlesztése
- a beszédszervek ügyesítése
- aktív szókinés bővítése
- a verbális és nonverbális jelzések megtanítása
- a grammatikai rendszer kiépítése
- a szerialitás gyakorlása, analógiák alkalmazása
- beszédmegértés segítése
- színek egyeztetése, megnevezése, osztályozás, válogatás, – csoportosítás, fő fogalom alá rendezés, jelzők megismertetése – ritmikus sorok kialakítása.

A megismerő tevékenység fejlesztését szolgáló gyakorlatok:

- az érzékelést, észlelést fejlesztő gyakorlatok (modális, intermodális, szeriális észlelés fejlesztése),
- a figyelem, megfigyelőképesség fejlesztése,
- a figyelem tartósságának fokozása, a lényeges-lényegtelen dolgok megkülönböztetése, késleltetett figyelem kialakítása,
- az emlékezet fejlesztése, a felidézés segítése az azonosság-különbség felismerése, összehasonlítás
- a rész-egész viszony érzékeltetése
- hiány felismerése, változás észrevétele
- analizáló-szintetizáló készség fejlesztése
- fő fogalom alá rendelés
- analógiás gondolkodás fejlesztése
- a szerialitás fejlesztése.

A vizuomotoros koordináció fejlesztését szolgáló gyakorlatok:

- ujjak ügyesítése

- kézügyességet fejlesztő gyakorlatok
- fixációs gyakorlatok
- a szem – kéz koordináció fejlesztése
- a szenzomotoros koordináció fejlesztése
- az ábrázoló készség fejlesztése, helyes ceruzafogás, kellő nyomaték kialakítása, a rajz-készség fejlesztése
- – a téri orientáció, alak-háttér differenciáló készség fejlesztése.

AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK FELTÉTELEI

Személyi feltételek:

1 fő gyógypedagógus

1 fő óvodapedagógus

1 fő dajka

Óvodánk pedagógusai rendelkeznek a gyermekek ellátásához feltétlenül szükséges, törvényben előírt felsőfokú végzettséggel; az óvoda szükségletei szerint önképzéseken, tanfolyamokon, továbbképzéseken vesznek részt, melyek során újabb képesítéseket szereznek.

A speciális feladatok ellátására logopédus, mozgásterapeuta, gyógytestnevelő, állatasszisztált terapeuta is foglalkozhat a gyermekekkel.

Tárgyi feltételek

A szokásos óvodai berendezésen túl szükséges, alapvetően fontos, hogy a tárgyi környezet biztonságos legyen a sajátos nevelési igényű gyermek számára is. Esetükben nem mindig elégedhetünk meg azokkal a biztonsági óvintézkedésekkel, melyeket tipikusan fejlődő óvodások számára dolgoztak ki. Gyermekeként, személyre szabottan szükséges végiggondolni a lehetséges veszélyforrásokat. Érdemes gondolni a szenzoros érzékenységekre, vagy éppen a túl magas ingerküszöbötől adódó veszélyekre is.

A tárgyi környezet megfelelő struktúrája, felépítése, áttekinthetősége vizuális támpontokkal szolgálhat a gyermekeknek. A terem bútorainak elrendezése segítheti a gyermekek önálló tevékenységét, a szabályok és határok felismerését és azokhoz való alkalmazkodást. A különböző tevékenységekhez igazodó helyszínek kijelölése, határvonalak világos jelölése, az eszközök adott helyszínen való alkalmazása elősegíti, hogy a gyermekek önállóan felismerjék, hol tartózkodnak, milyen viselkedést vár el a környezet. A környezet érthetővé tétele és a szokások együttes kialakítása biztonságot ad az autizmussal élő gyermekeknek is.

Gyógypedagógiai óvodánk az EGYMI földszintjén található. Egy csoportszobával, egy fejlesztő szobával, és egy nevelői szobával rendelkezik. A csoportszoba világos, megfelelően és ízlésesen berendezett, a gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodik bútorzatban, eszközeiben, valamint a berendezés során a zavar természetéhez igazodik.

Óvodánk csoportszobájában az alábbi berendezés van: zárható szekrények az aktuálisan nem használt fejlesztési és egyéb tevékenységekhez használatos eszközök részére, nyitott polcok a játékok részére, fa asztalok és székek, műanyag, egymásra rakható fektető ágyak a délutáni pihenéshez, kisméretű tanuló asztalok az egyéni munkához. A polcokon elegendő eszközt, játékot biztosítunk ahhoz, hogy óvodásaink kedvük, érdeklődésük szerint választhassanak közülük a szabad játéktevékenység során. Gondot fordítunk arra, hogy az eszközök, játékok esztétikusak, tartósak és könnyen tisztíthatók legyenek. Lehetőségeinkhez mérten folyamatosan pótoljuk, és bővítjük készségfejlesztő eszközeink, fejlesztőjátékaink meglévő készletét.

Bútoraink megfelelnek a gyermekek testméreteinek és mozgásigényének, jól tisztíthatóak.

Csoportszobánk családias légkört sugároz, ahol elegendő tér van a mozgáshoz is.

A csoportszoba több funkciót tölt be: az óvodai tevékenységek, a játék, a különböző foglalkozások és a pihentetés színtere is.

Az óvoda előterében a gyermekek ruháit jellel és névvel ellátott, fa öltözőszekrényekben tároljuk. A Ficánka csoport az óvodán belül rendelkezik még külön mosdóhelyiségekkel, zuhanyzóval.

Az intézmény udvarán a gyerekek tavasztól ősziig szabadon játszhatnak, tevékenykedhetnek.

Az óvodai élet megszervezése

Az a három-négy éves sajátos nevelési igényű kisgyermek, aki eddig nem vagy alig volt távol szüleitől, a szülői háztól, csak fokozatosan illeszthető be a közösségbe. Ezért lehetővé tesszük újonnan érkező óvodásainknak, hogy édesanyjukkal és/vagy gondozójukkal együtt látogathassák az első héten óvodánkat.

Az óvodai foglalkozások megkezdése után is csak fokozatosan szoktatjuk hozzá a kisgyermeket a foglalkozásokon, a tevékenységekben való részvételhez. A nyolchetes próbaidő alatt alkalom kínálkozik arra, hogy a gyermek – szülő/gondozó kapcsolatát is megfigyelhessük. A korrekciós munka, az egyéni fejlesztések tervezésénél ezt figyelembe vehessük és az otthoni fejlesztési lehetőségek keresésére tanácsokkal szolgálhassunk a szülő, a család részére.

A beszoktatás során a beilleszkedéshez óvodánk minden dolgozója törekszik arra, hogy optimális segítséget nyújtson a családoknak. Speciális esetekben támogatjuk a hosszabb, esetenként elnyúló beszoktatást is.

Az óvoda napirendje

A megfelelően berendezett csoportszoba, a szokásrendszer, a lehetőségek megteremtése mind feltétele a tanulásnak. A kisgyermek, köztük különösen az autizmussal élő gyermekek igénylik az ismert és jól tagolt napirendet.

Az óvoda életét ezért úgy szervezzük meg, hogy a napirend ritmusát lehetőség szerint ne zavarjuk meg. A foglalkozásokat megfelelő helyen, naponta általában azonos időben szervezzük. Közben kialakítjuk a szükséges munkafegyelmet, segítjük a minél önállóbb feladatvégzést,

kivárára, a szükséges türelmes várakozásra szoktatjuk a gyermekeket. Az ismétlődés kiszámítható, és biztonságot ad, ezért ügyelünk a tevékenységek megfelelő ritmusára, az egyénenként optimális terhelés és a megfelelő pihenés egyensúlyára.

A csoport napirendje

Az óvoda reggel 7:30 órától 16 óráig tart nyitva.

7:30-8:30: gyülekező, játék, szabadidős tevékenység

8:30-9:30: foglalkozások, egyéni fejlesztések, terápiák

9:30-10:00: tízórai

10:00-11:00: foglalkozások, egyéni fejlesztések, terápiák

11:00-11:45: séta, levegőzés, játék

11:45-12:30: önkiszolgálás, ebéd

13:00-14:30 csendes pihenő

14.30-15.00: szabadidős tevékenység, játék

15.00-15.30: önkiszolgálás, uzsonna

15.30-16:00: levegőzés, játék

Ez a napirend és tevékenység elosztás csupán egy keret. Rugalmasan változik az adott igényeknek megfelelően.

SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉG

Célunk a szociálisan hátrányos helyzetben lévő gyermek felzárkóztatása, differenciált fejlesztése.

Feladat

- Korszerű óvodapedagógiai módszerek, differenciált foglalkozások, tevékenységközpontú pedagógiák alkalmazása.
- Az intézményes nevelésbe illesztés elősegítése, bizalom, elfogadás, együttműködés elősegítése.
- Az egészséges életmód szokásainak (táplálkozás, tisztálkodás), és viselkedéskultúrájának alakítása, az egészségtudat kialakítása.
- Társadalmi érzékenység tudatos fejlesztése.
- Gyermejkölési szolgáltatások kezdeményezése (játékok, ruhák, könyvek gyűjtése, adományozása, kirándulások szervezése, rendezvények látogatása).

A szociális hátrányok enyhítését szolgáló tevékenységformák

- Családlátogatás

- Szülői konzultáció biztosítása az óvónővel, a gyógypedagógussal, gyermekvédelmi felelőssel
- Szülőknek tartott óvodai előadások
- Anyagi gondokkal küzdő családok felvilágosítása az igényelhető támogatásokról
- Pályázatok figyelése
- Térítési díjkedvezmény, rendkívüli gyermekvédelmi támogatás, óvodáztatási támogatások kezdeményeztetése

A gyermek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Az óvodai nevelés gondoskodik:

- a gyermeki szükséglet kielégítéséről,
- az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről,
- a testi, szociális és értelmi képességek egyéni és életkor specifikus alakításáról,
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi és tárgyi feltételekről,
- szociális helyzetből eredő hátrányok ellensúlyozásáról,
- a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzéséről, megszüntetéséről,
- differenciálásról a gyermek képességeinek figyelembevételével, megfelelő szakemberek biztosításával
- a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók szociális helyzetéből eredő hátrányok ellensúlyozásáról

Gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenység

A nemzeti köznevelési törvény előírja a nevelési intézmény feladatai között a gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos ellátását:

- a gyermekek fejlődését veszélyeztető okok feltárását
- a káros hatások megelőzését és ellensúlyozását

A szülőnek biztosítani kell a rendszeres óvodába járást. Ennek elmulasztását jelezni kell. Ha valamelyik gyermek éhezik vagy nem megfelelő ruházatban jár óvodába, ebben az esetben is intézkedni kell.

A gyermekvédelmi törvény alapján óvodánk közreműködik a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatok ellátásában. Az intézményünk gyermekvédelmi felelősének kapcsolattartási kötelezettsége van a gyermekjóléti szolgálattal, valamint indokolt esetben a gyermekvédelemmel foglalkozó hatóságokkal.

Óvodánk előtt álló legfontosabb feladat az, hogy megfelelően megismerjük az óvodások családi hátterét, szociokulturális, szükség esetén anyagi helyzetét.

AZ ÓVODA MŰKÖDÉSI RENDJE

A szorgalmi idő szeptember 1-től június közepéig tart, működési rendje igazodik a Somogy Megyei Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Kollégium, EGYMI működési rendjéhez. Évenként meghatározott munkanapokon az intézmény nevelőtestülete által jelölt napokon, tanítás vagy nevelés nélküli munkanapot tartunk.

AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

A családdal való kapcsolat

A köznevelési törvény értelmében gyógypedagógiai óvodánk nem különálló intézmény, ezért élén a legmagasabb vezetői beosztásúként az intézmény igazgatója áll. Az óvoda életét, szervezeti felállítását, belső rendjét, működését az intézmény nevelőtestülete és vezetése határozza meg.

A fejlesztési követelményeket, a mindennapi működést az óvodai-iskolai házirend, az éves munkaterv és ütemterv segíti.

A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, az óvoda ezt hatékonyan segíti, erre épül, kiegészíti azt. A családdal való jó kapcsolat elengedhetetlen feltétele a gyermek harmonikus fejlődésének. A kapcsolattartás alapja a kölcsönös bizalom és őszinteség. A gyermek lelki állapotának, hangulatainak, fejlődésének figyelemmel kíséréséhez elengedhetetlen az élő mindennapi kapcsolat.

Ha a családok érzik a feljűk forduló figyelmet, megértést, az őszinte segíteni akarást, akkor elfogadóbbak, nyitottabbak lesznek az óvodával szemben. A családdal való partnerkapcsolat kialakításában kezdeményező szerepet vállalunk, de csak addig a pontig, ameddig a szülő elfogadja azt.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

Óvoda-iskola átmenet

Az óvoda iskola kapcsolatában arra törekszünk, hogy az iskola megismerje azt a szándékunkat, hogy a gyermekeket egyéni képességeiknek megfelelően neveljük és fejlesztjük, hogy a környezetükben jól eligazodjanak, együttműködők, kapcsolatteremtőkkel váljanak és legyenek képesek, az iskolai tanulmányok megkezdésére. Fontosnak tartjuk, hogy az átmenetet minél zökkenőmentesebbé tegyük. Az óvodánk azt vállalja, hogy a kisgyermeket az iskolára alkalmassá teszi. Az óvodás gyermekeink ismereteit saját tapasztalatai, és emlékei alapján szerzi. Az óvodánknak a tanuláshoz szükséges alapkészségek alapjait kell lerakni, oly módon, hogy az óvodás, óvodás maradjon.

Ennek érdekében folyamatos, rendszeres, hagyományteremtő és megtartó kapcsolatra törekszünk az iskolával. A jó kapcsolat alapja a tisztelet és megbecsülés egymás munkája iránt.

Az iskolára alkalmassá tétel folyamatában az alábbiakat érvényesítjük:

- A feladat folyamat jellegű, a gyermek óvodába fogadásával veszi kezdetét.
- A 3-7 éves életszakasz feladatainak megoldása az életkori és egyéni sajátosságokból kiindulva, a gyermekek ismeretében történik úgy, hogy előkészítik a következő életszakaszt.
- A gyermek adottságainak, képességeinek, készségeinek figyelembevételével kerül megtervezésre a gyermekek fejlesztési programja.
- Az érés és a tanulás együtt alkotják a fejlődést.
- A célirányos fejlesztés a gyermek érési folyamatainak, sérülései, és pszichikus fejlődési jellemzőik figyelembevételével történik.
- A fejlesztés során prioritást élvez a gyermek elemi szükségleteinek kielégítése, a játék feltételeinek biztosítása, és a mozgás elsődlegessége.

Feladatok

- Az átmenet megkönnyítése érdekében az iskola alapidokumentumainak, az alapozó szakasz moduljainak, készség-képességfejlesztési feladatainak megismerése.
- A kompetencia alapú óvodai programcsomag gyakorlati programelemeinek alkalmazása az alapozó szakasz előkészítéséhez.
- Szakmai együttműködés kezdeményezése a gyógypedagógusokkal, tanítókkal a nevelés folyamatosságának biztosítása érdekében.
- Gyógypedagógusok, tanítók fogadása az óvoda személyiség-képességfejlesztő tevékenységének megismertetése érdekében.
- Hospitálás iskolai tanórákon.
- A gyermekek előkészítése az iskolai látogatásra.
- Iskolalátogatás a gyermekcsoporttal.
- Felelősségteljes, szakmailag kompetens döntéshozatal az egyes gyermek iskolai alkalmasságáról.
- Információs segítségnyújtás a szülőknek az iskolára való alkalmasságról.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek szükségesek: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához.

- Testi fejlettség, mozgását, szükségleteinek kielégítését irányítani tudja
- Nyitott, érdeklődő, a tanuláshoz szükséges képességei nagyrészt kialakultak.
- Beszéde megfelelő, kommunikál, gondolatait, érzéseit, kívánságait ki tudja fejezni.
- Alapvető szabályokat be tud tartani, kapcsolatot tud teremteni felnőttekkel és társakkal.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében ezek a feltételek általában csak részben valósulnak meg, folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munkával.

Nyomon követés, mérés-értékelés az óvodában

Olyan folyamatos nyomon követést alkalmazunk, amely a gyermekek fejlődéséhez jól igazodik, mivel a jól fejlődő és a kevésbé fejlődő jegyek együtt vannak jelen a személyiségben és a különböző képességek nem egyszerre és nem egyenletesen fejlődnek.

Bárhonnan, bármilyen állapotról el lehet indulni, mindenki fejleszhető valamilyen mértékig. A mérés az óvodapedagógus tapasztalatai és jegyzetei alapján történik. A megfigyelési szempontokat a nap bármely szakában felhasználhatjuk, esetleg kis cédulákra írhatjuk az észrevételeket, amelyeket az értékelés időszakában felhasználunk.

Alkalmazott mérési anyagok:

- pedagógiai megfigyelések strukturált és strukturálatlan helyzetekben (folyamatos megfigyelés)
- Kathleen Ann Quill –féle szociális és kommunikációs készségek felmérésére szolgáló kérdőív
- TARC

Minden gyermekről az óvodába lépéskor részletes anamnézist veszünk fel a szülők segítségével. Évente háromszor felmérjük a fejlődési szintet, amelyhez a már megnevezett mérési anyagokat használjuk fel. Az egyéni fejlesztési tervek a szakértői vélemények és a saját mérési anyagunk alapján készül, melyet három havonta felülvizsgálunk és szükség szerint módosítunk.

Egyéni fejlesztési terv

A GYERMEK ADATAI:

Név:

Szül.hely, idő:

Anyja:

Gondviselő:

Lakcím:

A szakvéleményt kiadta:

A szakvélemény kelte, kontroll:

A szakértői bizottság / szakvélemény megállapításai:

Készült:

Nevelési program

Fejlesztési terület	Fejlesztési cél	Fejlesztés Időtartama	Tevékenység	Alkalmazott módszerek, eszközök	Eredmény
mozgásfejlesztés	<ul style="list-style-type: none"> – testtudat megerősítése, – testvázlat bővítése, – testrészek megismerése – testrészek funkcióinak megismerése 	folyamatos	<ul style="list-style-type: none"> – testünk megismerése tükörben – test körberajzolása – fa test puzzle kirakása – testrészes mondóka tanulása – babázás közben testrészek felismerése, megnevezése 	<ul style="list-style-type: none"> – bemutatás, utánzás, – vers tanulás – tükör – csomagolópapír – zsírkréta – fa test puzzle 	
nagymozgások fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> – járás biztossá tétele – futás fejlesztése – kúszás, mászás, csúszás technikájának elsajátítása – egyensúlyfejlesztés – mozgáskoordináció fejlesztése – labda dobás, elkapása – térészlelés, térérzékelés fejlesztése – saját test elhelyezkedése térben – meglévő nagymozgásos tevékenységek megerősítése mozgásutánzással 	folyamatos	<ul style="list-style-type: none"> – egyenletes járás gyakorlása – járás különböző minőségű talajon-járas különböző szélességű sávok között – futás egyenesen, körbe, akadályok között – labdadobás, elkapás, labdagurítás különböző minőségű labdával – egyszerű irányok követése – egyszerű gyakorlatok mozgással kísért versikékkel 	<ul style="list-style-type: none"> – bemutatás, utánzás, bemutatás, modellkövetés – szőnyegek – akadályok – labdák – szalagok – babzsákok – wesco elemek – karikák – botok 	

Fejlesztési terület	Fejlesztési cél	Fejlesztés Időtartama	Tevékenység	Alkalmazott módszerek, eszközök	Eredmény
finommotorika és grafomotoros fejlesztés	<ul style="list-style-type: none">– kézhasználat ügyesítése– koordináció fejlesztése– pontos kivitelezésre való törekvés– szem-kéz koordináció fejlesztése– helyes ceruzafogás alakítása, kialakítása, javítása– vizuális tevékenységekhez használatos eszközök helyes használatának elsajátítása– ceruza nyomaték alakítása, fejlesztése	folyamatos	<ul style="list-style-type: none">– rakosgatás– válogatás– fűzés: rúdra, hurkapálcára, zsinórra– gyurmázás– tépés– ragasztás– gyöngyfűzés– pötyizés– különböző építőkockákkal való építés– fűzőtábla fűzése– egyszerű hajtogatások– mozgásos mondókák, versek tanulása– ceruzafogás gyakorlása– zsírkréta, színes ceruza fogása– színezés– vágás– festés– kéz-ujjtorna	<ul style="list-style-type: none">– bemutatás, utánzás, modellkövetés– rudak– hurkapálcikák– zsinórok– gyurma színes papír– különböző fajtájú és anyagú gyöngyök– pötyik– különböző építőkockák– fűzőtáblák és zsinórok	

Fejlesztési terület	Fejlesztési cél	Fejlesztés Időtartama	Tevékenység	Alkalmazott módszerek, eszközök	Eredmény
kommunikáció fejlesztése	<ul style="list-style-type: none">– preverbális készségek fejlesztése– beszédértés, irányíthatóság fejlesztése– beszédhasználat, metakommunikáció fejlesztése– augmentatív kommunikáció fejlesztése– alternatív kommunikáció fejlesztése (beszédet nem használó tanulóknak)– a kommunikáció igényének felébresztése– hallási diszkriminációs képesség fejlesztése– szókincs, szövegalkotás (szóbeli, írásbeli) fejlesztése– helyes grammatikai kifejezőkészség alakítása	folyamatos	<ul style="list-style-type: none">– beszédszervek ügyesítése tornáztatással, játékos gyakorlatokkal (a beszédszervek passzív tornáztatása, ajak-, nyelv-, fúvó-, légző gyakorlatok)– gyermek aktivizálása, motiválása beszéddel, mondókákkal, énekekkel, hangot adó eszközökkel, zenehallgatással– hangszerek megszólaltatása– kérdésekre válaszadás provokálása– kommunikációs kártyák használata– játékok, tárgyak megmutatása, megnevezése– képolvasás– mesehallgatás, mesemondás– hallásfejlesztő játékok– beszédindítás	<ul style="list-style-type: none">– vattagombóc– lufi– papír zsebkendő– gyertya– szívószál– tárgyak, játékok– CD lejátszó, CD– képek, eseményképek– fényképek– hangszerek– kommunikációs kártyák	

<p>percepció fejlesztése</p>	<ul style="list-style-type: none"> – vizuális percepció fejlesztése – auditív percepció fejlesztése – taktilis percepció fejlesztése – szaglási percepció fejlesztése – időszakaszok (időtartam) észlelési képességének fejlesztése – időorientáció fejlesztése – téri orientáció fejlesztése 	<p>folyamatos</p>	<ul style="list-style-type: none"> – minél többféle szaglás, tapintás, ízlelés játékos formában – vizuális ingerre való válaszadásra készítő játékok – vizuális érdeklődésre készítő játékok – képek megkülönböztetése, azonosítása minta, forma, szín alapján – puzzle játékok kirakása – azonos formájú, de eltérő színű, mintájú, méretű tárgyak, képek stb. összehasonlítása, különbözők között az azonos keresése, hasonlók között a különbségek megállapítása – eligazodás kusza vonalak között, egymásra rajzolt ábrák felismerése, egyedeire bontása – háttérzörejeiből egy-egy zöreij forrásának megnevezése – CD-ről hallott zörejek megkülönböztetése – hangoztatás, hangutánzás, ritmizálás, utánmondás – hangoztatás: a gége érintésével vagy a tenyérnek a fülekre helyezésével – téri irányok gyakorlása, személyi zónák – téri tájékozódás a síkban 	<ul style="list-style-type: none"> – bemutatás, utánzás, modellkövetés – anyagok – szövetek – fűszerek – illataromák – virágok – ételek – elemlámpa – különféle fényforrások – képek, kártyák – gyöngyök – gombok – puzzle játékok – CD lejátszó, CD – hangszerek – hangutánzó játékok – feladatlapok 	
------------------------------	--	-------------------	--	--	--

Fejlesztési terület	Fejlesztési cél	Fejlesztés Időtartama	Tevékenység	Alkalmazott módszerek, eszközök	Eredmény
gondolkodási funkciók fejlesztése	<ul style="list-style-type: none">– gondolkodási alpműveletek fejlesztése (soralkotás, csoportosítás, válogatás, kiegészítés, rendezés)– gondolkodási műveletek fejlesztése (analizálás-szintetizálás, általánosítás-konkretizálás, összehasonlítás-ifferenciálás, kauzális gondolkodás (ok-okozat) asszociativitás)– a gondolkodás egyéb területeinek fejlesztése (megértés dinamika tempózavar (túl gyors, lassú) a gondolkodás színvonalának egyenetlensége (labilitás)– rugalmasság– transzfer képesség– problémamegoldó képesség– kritikai gondolkodás, képzelet	folyamatos	<ul style="list-style-type: none">– manipuláció tárgyakkal valamilyen hatás, cél elérése érdekében– a gyermek kísérletezik az eszközökkel– eltűnt tárgyak keresése– részlegesen letakart tárgy keresése– a környezet megismertetése, felfedeztetése– társadalmi szokások, elemi szabályok megismertetése, elsajátítása– hangulatok, érzelmek felismeretése– elemi fogalomrendszer kialakítása, ismereteik rendszerezése, új ismeretek elhelyezése, színek, formák– fő fogalom alá rendelés– változás megfigyeltetése– funkcionális összefüggések megfigyeltetése– hiányok pótlása (rész-egész viszony, szimmetria)– különbözőség, az ugyanolyan fogalmának megértése	<ul style="list-style-type: none">– környezet– tárgyak– játékok– képek– feladatlapok	

Fejlesztési terület	Fejlesztési cél	Fejlesztés Időtartama	Tevékenység	Alkalmazott módszerek, eszközök	Eredmény
			<ul style="list-style-type: none">– egyeztetések és differenciálások egy illetve több szempont alapján (pl. szín, forma, méret)– csoportosítások adott szempont szerint válogató feladatok		
személyiség-fejlesztés	<ul style="list-style-type: none">– önellátás fejlesztése– kitartóbb, hosszabb ideig tartó feladatvégzés– munkavégzésre törekvés– önismeret kialakítása	folyamatos	<ul style="list-style-type: none">– tisztálkodás,– öltözködés,– étkezés– motiváció,– feladattudat alakítása,– aktivitás,– önálló munkavégzés,– kitartás,– szabálytudat,– munkatempó	<ul style="list-style-type: none">– bemutatás, utánzás, modellkövetés– tisztálkodáshoz használatos eszközök– ruhadarabok– babák– étkezéshez használatos eszközök,– egyszerű feladatlapok– matricák,– bábok	

Pedagógiai program

8. SZ. MELLÉKLET EGYÉNI MUNKAREND SZABÁLYZATA

Jogsabályi háttér

A nemzeti köznevelésről szóló **2011. évi CXCV. törvény** (a továbbiakban: Nkt.)

A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló **20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet** (a továbbiakban: R.)

Egyéni munkarend státusza

Az Nkt. 45. § (5) A tankötelezettség iskolába járással teljesíthető. Ha a tanuló egyéni adottsága, sajátos helyzete indokolja, és a tanuló fejlődése, tanulmányainak eredményes folytatása és befejezése szempontjából előnyös, a tankötelezettség teljesítése céljából határozott időre **egyéni munkarend** kérelmezhető.

Egyéni munkarend létesítése

Az Nkt. 45. § (5) A **szülő, nagykorú tanuló esetén a tanuló** a kérelmet a tanévet megelőző június 15-éig nyújthatja be a felmentést engedélyező szervhez. Ezen időpontot követően csak abban az esetben nyújtható be kérelem, ha a tankötelezettség iskolába járással történő teljesítését megakadályozó körülmény merül fel. Jogsabályban meghatározott esetben az egyéni munkarendet biztosítani kell.

Az Nkt. 45. § (6) A **felmentést engedélyező szerv dönt** arról, hogy a tanuló a tankötelezettségének egyéni munkarend keretében tehet eleget. Az eljárás során a felmentést engedélyező szerv megkeresheti a gyámhatóságot, a gyermekjóléti szolgálatot, az iskolaigazgatót, gyermekvédelmi gondoskodásban részesülő tanuló esetén a gyermekvédelmi gyámat. Az eljárásban a függő hatályú döntésben nem kell rendelkezni a kérelmezett jog gyakorlásáról.

Az Nkt. 45. § (3) A **tankötelezettség** annak a tanévnek a végéig tart, amelyben a tanuló a tizenhatodik életévét betölti. A sajátos nevelési igényű tanuló tankötelezettsége meghosszabbítható annak a tanítási évnél a végéig, amelyben a huszonharmadik életévét betölti. A tankötelezettség meghosszabbításáról a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az iskola igazgatója dönt.

Az Nkt. 50. § (1) A tanuló - beleértve az egyéni munkarenddel rendelkezőt is - az iskolával **tanulói jogviszonyban** áll. A tanulói jogviszony felvétel vagy átvétel útján keletkezik. A felvétel és az átvétel jelentkezés alapján történik. A felvételtől vagy átvételtől az iskola igazgatója dönt. A tanulói jogviszony a beiratás napján jön létre. A tanuló a tanulói jogviszonyon alapuló jogait az előbbi időponttól kezdve gyakorolhatja.

Az Nkt. 99/J. §-E törvénynek a közneveléssel összefüggő egyes törvények módosításáról és a nemzeti köznevelés tankönyvellátásáról szóló 2013. évi CCXXXII. törvény hatályon kívül helyezéséről szóló 2019. évi LXX. törvénnyel megállapított

a) 45. § (5) bekezdésének hatálybalépését megelőző napon magántanulói jogviszonyban álló tanuló magántanulói jogviszonyának egyéni munkarendre történő módosítását a Kormány által kijelölt hatóság a hatálybalépéstől számított egy éven belül felülvizsgálja.

Az R 75. §(3) A tanuló egyéni munkarend keretében teljesíti tankötelezettségét, ha szakorvosi vélemény alapján részesül tartós gyógykezelésben.

Felmentés kötelező tanórai foglalkozásokon való részvétel alól

Az Nkt. 55. § (1) Az **igazgató** a gyakorlati képzés kivételével a tanulót kérelmére - kiskorú tanuló esetében a szülő kérelmére – **felmentheti** az iskolai kötelező tanórai foglalkozásokon való részvétel alól, ha a tanuló egyéni adottságai, sajátos nevelési igénye, továbbá sajátos helyzete ezt indokoltá teszi. Ha a kérelem az összes tanórai foglalkozás alóli felmentésre irányul, akkor a 45. § (6) bekezdése szerinti eljárást kell lefolytatni. Az igazgató a tanulót kérelmére mentesítheti a készségi tárgyak tanulása alól, ha azt egyéni adottsága vagy sajátos helyzete indokoltá teszi. Az igazgató az általános iskolában a tizenhat óra előtt megszervezett egyéb foglalkozás alól a szülő kérelmére felmenti a tanulót, ha másik köznevelési intézménnyel is tanulói jogviszonyban vagy vendégtanulói jogviszonyban áll, az ott szervezett tanórai és egyéb foglalkozásokon történő részvétel érdekében, egyéb esetekben – kivéve, ha az intézmény e törvény rendelkezéseinek megfelelően egész napos iskolaként működik – felmentheti.

Egyéni munkarendű tanulók felkészítése

Az R. 75. §(1) Ha a **tanuló** a tanulmányi kötelezettségének a szülő kérelme alapján egyéni munkarend keretében tesz eleget, **felkészítéséről** a szülő gondoskodik, a tanuló egyénileg készül fel. Az egyéni munkarend keretében tanuló magatartását és szorgalmát nem kell minősíteni. Az iskola igazgatója köteles tájékoztatni a tanulót és a szülőt az egyéni munkarenddel rendelkező kötelezéseiről és jogairól. Az egyéni munkarenddel rendelkező kérelmére részt vehet a tanórai vagy egyéb foglalkozásokon, valamint felvehető a napközibe és a tanulószobai foglalkozásra. Ezen kérelmekről az iskola igazgatója dönt.

Az R. (2) Ha a sajátos nevelési igényű tanuló, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanuló a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján tanulmányait egyéni munkarend keretében folytatja, iskolai neveléséről és oktatásáról, felkészítéséről, **érdemjegyeinek és osztályzatainak megállapításáról**, a felkészítést végző pedagógusokról a szakértői véleményben foglaltak szerint az az iskola gondoskodik, amellyel a tanuló tanulói jogviszonyban áll.

Az Nkt. 27. § (7): A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézség vagy a sajátos nevelési igény miatt a szakértői bizottság véleménye alapján, vagy súlyos betegség miatt egyéni munkarend keretében tanulmányokat folytatók egyéni foglalkozás keretében történő felkészítésére az iskolának tanulóként az osztályok heti időkeretén felül átlag heti tíz óra áll a rendelkezésre. A sajátos nevelési igény miatt egyéni munkarend keretében tanulmányokat folytató tanulók esetében az e bekezdésben meghatározott időkereten belül kell biztosítani az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs foglalkozásokat. Az időkeret az egyes hetek és tanulók között átcsoportosítható.

Egyéni munkarendű tanulók értékelése

Az Nkt. 55. § (3) Az, akit felmentettek a kötelező tanórai foglalkozásokon való részvétel alól, az igazgató által meghatározott időben, és a nevelőtestület által **meghatározott módon** ad számot tudásáról. Évente kétféle alkalommal (félév és tanév végi osztályozó vizsga) beszámolnak -szóban és írásban- a tanulmányi előrehaladásukról.

Az Nkt. 45. § (6a) Ha az egyéni munkarendben tanuló neki felróható okból két alkalommal nem jelenik meg az osztályozó vizsgán, vagy két alkalommal **nem teljesíti a tanulmányi követelményeket**, az iskola igazgatója értesíti a felmentést engedélyező szervet, és a tanuló a következő félévtől csak iskolába járással teljesítheti a tankötelezettségét.

Az Nkt. 57. § (1) A **tanuló** az iskola **magasabb évfolyamába** akkor léphet, ha - az e bekezdésben foglalt kivétellel - az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette. Az egyéni előrehaladású nevelésben és oktatásban részt vevő tanuló esetében az előírt tanulmányi követelményeket az e törvény felhatalmazása alapján kiadott miniszteri rendeletben meghatározott évfolyam végéig kell teljesíteni. Az iskola igazgatója a szülő kérésére legfeljebb egy alkalommal engedélyezheti az iskola első évfolyamának megismétlését, akkor is, ha a tanuló az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette. Ebben az esetben csak a megismételt évfolyamról kap bizonyítványt a tanuló.

Az R. 78. § A tanuló bizonyítványának kiadását az iskola semmilyen indokkal nem tagadhatja meg.

Somogyvár, 2019. 09. 02.

Hódy Edit
Intézményvezető

Pedagógiai program

9. sz. melléklet
LÁZÁR ERVIN PROGRAM

A nemzeti identitás erősítését célzó programokról szóló 1042/2019. (II. 18.) Korm. határozat alapján Magyarország Kormánya egyetértett azzal, hogy az ezeréves magyar kultúra a jelen állampolgárainak és a jövő nemzedékeinek művelődése, önkifejezése és nemzeti identitása, valamint Magyarország kulturális fennmaradása szempontjából fundamentális jelentőségű érték, enél fogva kiteljesítése az állam kiemelt felelőssége.

A Kormány fenti határozata alapján a Lázár Ervin Program szociális helyzetű és lakóhelytől függetlenül minden, az 1–8. évfolyamon tanuló általános iskolai diák részére tanévenként egyszeri alkalommal ingyenesen biztosítja a színházi, tánc- és cirkuszi előadások, komolyzenei hangversenyek, illetve az őshonos állatok bemutatóhelyei látogatásának élményét.

Intézményünk (*Somogy Megyei Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Kollégium, EGYMI*) a kormányrendeletben foglaltak figyelembevételével a 2021/2022-es tanévben a következő programokon vett részt:

1. évfolyam: Bábélművészet bemutatója oktatási intézményekben
2. évfolyam: Előadó-művészeti produkció bemutatója oktatási intézményekben
3. évfolyam: Színházi előadás bemutatója saját játszóhelyen (köszínház)
4. évfolyam: Komolyzenei vagy népzenei koncert bemutatója oktatási intézményekben vagy koncerttermekben
5. évfolyam: Színházi előadás bemutatója saját játszóhelyen (köszínház)
6. évfolyam: Cirkuszművészeti előadás bemutatója saját játszóhelyen (Fővárosi Nagycirkusz)
7. évfolyam: Előadó-művészeti produkció bemutatója oktatási intézményekben
8. évfolyam: Színházi előadás bemutatója Budapesten – (köszínház)

A Program keretében a Siófoki Tankerületi Központ kapcsolattartói és koordinációs feladatokat lát el. A tankerület feladata a Lázár Ervin Program koordinációja és az előadásokra való eljutás megszervezése.

A tanulók előadásokra történő jelentkezése minden esetben a KRÉTA felületen történik. A jelentkezések, jegyek foglalása kizárólag a tankerületi LEP (Lázár Ervin Program) programkoordinátor jóváhagyását követően történhet meg.

Alapszabályként minden 10. tanuló után 1 fő kísérőt lehet számítani, a kijelölt pedagógus mellett szülők bevonására is van lehetőség.

Az intézmény a szülőket tájékoztatja a látogatások és utazások részleteiről.

A hiányzó tanulók színházlátogatásának pótlólagos megszervezésére van lehetőség.

Intézményünkben a kijelölt programkoordinátor segíti a program megvalósulását és megvalósítását.

A 2022/2023-as tanévben még nem kerültek kijelölésre a programok.

Pedagógiai program

10. sz. melléklet

**„MOZDULJ, INDULJ, HOGY ÜGYESEDJ!” – SEGÉDANYAG A SÚLYOSAN ÉS
HALMOZOTTAN SÉRÜLT GYERMEKEK, FIATALOK NAGYMOZGÁSAINAK
FEJLESZTÉSÉHEZ**

“Mozdulj, indulj, hogy ügyesedj!”

Segédanyag a súlyosan és halmozottan sérült gyermekek, fiatalok nagymozgásainak fejlesztéséhez

Sándorné Pál Aranka- Kálmánné Gubián Anett

2018.

EFOP-3.1.6-16-2017-00039
„Másnak lenni, ugyanúgy élni”
– Súlyos és halmozottan fogyatékos
gyermekek esélyeinek javítása
komplex programmal Somogyváron

316

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Nagymozgások

A mozgásos ügyességi, egyensúlyozó, utánzó játékok változatos fejlesztési lehetőséget biztosítanak a gyermekeknek. Mondókázással és énekkel egybekötve még érdekesebbé tehetjük ezt a tevékenységet.

A mondókák, énekek és a mozgás egymást segítik, erősítik. A sok-sok gyakorlással a mozgásmintákból felépülnek a motoros készségek.

Az egész testet átmozgató gyakorlatok alkalmasak az együtt játszásra, az együttes mozgásra, a közös örömeik átélésére. A mondókákat és az énekeket együtt mutathatják és mondhatják a gyerekek a felnőttel, a hosszabbakat utánozhatják.

A csoportos mozgásfejlesztés célja:

- a mozgáskészség kialakítása
- egyensúlyérzék fejlesztése
- szem-test és szem-kéz koordináció fejlesztése
- izomerősítés és nyújtás
- helyes testtartás kialakítása
- ritmusérzék fejlesztése
- testséma fejlesztése
- térérzékelés, térirányok fejlesztése
- az állóképesség növelése
- jobb beszédmegértés elősegítése, utasítások követése
- az utánozási készség fejlesztése
- a feladathelyzet elfogadtatása, feladattudat kialakítása
- kitartás növelése
- figyelem és emlékezet célzott fejlesztése
- auditív és vizuális figyelem fejlesztése

A mozgásfejlesztés területei:

A játékos utánzás a kapcsolatteremtés eszköze az első kommunikációs lépés.

A mozgással kísért beszéd támogatja a beszéd megértését, javítja a mozgáskoordinációt, fejleszti a figyelmet. A csoportos foglalkozások során segíti a gyermek-gyermek-szakember közötti kapcsolat kialakítását.

A fejlesztés lépései:

- alapmozgások utánzása
- beszédértés fejlesztése utánzással és utánmondással
- mozgásutánzás szereppel
- egyszerű mondókák utánzással történő eljátszása, elmutogatása.

Ezeket a lépéseket betartva, következetes gyakorlással, tudatos tervezéssel, és a spontán érzelmileg motivált helyzet megtalálásával szeretném elérni a célokat.

A foglalkozások rendszeresek, heti 5 órában történnek. Mindig alkalmazkodom a teherbíró képességükhöz, figyelmi állapotukhoz. Igyekszem nyugodt helyzetet teremteni. Folyamatosan bátorítom a gyereket, sokat dicsérek. Szeretném elérni, hogy minél több sikerélményük legyen. A képességeiket változatos feladatokon keresztül fejlesztem. Az ingergazdag környezet megteremtésével és megfelelő motivációval igyekszem fenntartani a figyelmüket.

A feladatok összeállításánál mindig figyelembe veszem az életkort, a mentális és testi fejlettséget, mozgáskoordinációjukat.

A produktum, amelyet kipróbálásra ajánlok a kapcsolódó intézményeknek, hosszú folyamat eredménye. Mint írtam, a fejlesztés első lépéseitől az alapmozgásoktól jutottam el az eredményhez.

A testi erő, a mozgáskoordináció, az egyensúly, az állóképesség a napi gyakorlás hatására lassan fokozatosan fejlődik.

Nagymozgások a súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek fejlesztő nevelésében

„A súlyosan és halmozottan fogyatékos az egész élet során fennálló állapot, amelyre jellemző, hogy a testi struktúrák károsodása következtében a speciálisan humán funkciók, – mint a kommunikáció, a beszéd, a mozgás, az értelem és az érzékelés-észlelés – minimálisan két területén súlyos vagy legsúlyosabb mértékű zavar mutatható ki. Ennek következtében az érintett személy pszichofizikai teljesítményei extrém mértékben eltérnek az átlagtól, így tevékenységében erősen akadályozottá válik, és társadalmi részvételében jelentősen korlátozott lehet. A súlyos és halmozott fogyatékoság hátterében rendszerint a korai életszakaszban bekövetkező, a központi idegrendszert érintő komplex károsodás áll. A fogyatékoságok, a legkülönbözőbb kombinációkban és súlyossági fokozatokban, esetleg eltérő időben jelenhetnek meg.” (32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról, 3. melléklet)

„... A súlyosan/halmozottan fogyatékos emberek azok, akiknek sokrétű és extrém sérülésük miatt várniuk kell a társadalom részéről érkező integratív, kommunikatív és szociális kezdeményezésekre és kapcsolatokra. Ezért elsősorban a társadalmat kell képessé tenni a súlyosan akadályozott emberekkel végzett munkára, s a velük való együttélésre.”- Franziska Schiffer

A súlyosan-halmozottan fogyatékos gyermekek fejlődésében (mind mozgásfejlődésben, mind érzelmi-akarati, érzékszervi, stb..) ép fejlődésmentű társaikhoz képest mutatkozhatnak eltérések, mozgásfejlődésükben egyes lépések késhetnek, akár ki is maradhatnak. Ezek az eltérések a mozgás tekintetében megmutatkozhatnak az egyensúly, a koordináció, a téri orientáció, a kommunikáció motoros feltételei, a testséma zavarában valamint a mozgás összehangoltságának, szerveztségének kuszaságában is. Mivel a késések, kimaradások miatt a bizonyos mozgásformák rosszul rögzülnek, ezek nehezebben is lesznek a későbbiekben javíthatók.

A súlyosan- halmozottan fogyatékos tanulók mozgásos foglalkozásainak megtervezésében a szomatikus állapot mellett, lényeges szerepe van néhány olyan tényezőnek, amelyek testi higiéniára (vizelet- és/vagy székletinkontinencia, nyálfolyás, orrváladék folyása) vonatkoznak. Ezen tényezők optimalizálására nagyon nagy gondot kell fordítanunk, mert befolyásolják a

pedagógus, a segítő hozzáállását, a tanuló komfortérzetét, emberi méltóságát. Fontos szerepe van a tanuló hangulatának, hozzáállásának, éberségi fokának, bizalmának a pedagógus/segítő/használandó eszköz felé és nem elhanyagolható szempont az időjárás is, mely nem hangzik komoly befolyásoló tényezőnek, tapasztalataim szerint mégis befolyással bír a tanulók teljesítőképeségére, figyelmére, hangulatára, stb...

Jelen esetben a nagymozgások lehetséges feladatait és hatásait tárgyaljuk, figyelembe véve a tanuló saját kívánságait, jelzéseit is. - Például, ha egy tanuló a bemelegítő feladatok helyett a trambulínon való ugrálást választja bemelegítésként, meg kell adnunk a lehetőséget neki. Ezzel is megtapasztalhatja a választás lehetőségét. Ez nem azt jelenti, hogy mindent ráhagyunk, csak azt, hogy felkínáljuk az óra adott részének „kiváltását”.

Bemelegítő feladatok (egyéni és csoportos foglalkozások esetén is alkalmazhatóak)

- ∴ mozgáskedv felkeltése, motiválás, játékosság, a test felkészítése a munkára, izmok, izomcsoportok, ízületek bejáratása, bemelegítése
- ∴ a gyermekek különböző diagnózisainak figyelembe vétele is meghatározó szempont kell legyen (kontraindikációk)
- ∴ a foglalkozásokat vezető pedagógus a feladatokat érthetően, egyszerűen közölje, és lehetőleg mutassa is be

Járások

A járás tulajdonképpen az egyensúly elvesztésének és visszanyerésének állandó folyamata. Befolyásoló tényezői lehetnek: életkor, nem, értelmi állapot, mozgásszervi állapot, betegség, stb.. Amennyiben csecsemőkorban a mozgásfejlődés szakaszai (törzskontroll, helyzet-és helyváltoztató mozgások) a megfelelő időszakban következnek be, az a járás feltételeit teremti meg (izomerő, egyensúly, koordináció).

A járáshoz szükséges izmok megfelelő működése esetén a járás összerendezett, ritmikus és összeségében harmonikus látványt nyújt. A lépés két részből tevődik össze a lengés fázisából és a támaszkodás fázisából. A támaszkodás fázisában a talp, vagy annak egy része érintkezik a talajjal, a lengés fázisában a talp az alsó végtag mozgása révén előre kerül, hogy újabb támaszkodó fázisba kerülhessen. Mivel ezek a fázisok ritmikusan és ciklikusan követik egymást

folyamatos előre haladó mozgást eredményez. (Dr. Farkas Judit: Normál és deformált ízületek biomechanikai viszonyai és vizsgálata)

A járások erősítik az alsó végtagok izomzatát, javítják a koordinációs képességeket, fejlesztik a ritmusérzékét, egyensúlyt. (Dr. Bernolák Béláné Funkcionális Diagnosztika és Dokumentáció, 2010.)

- vonatozás: a társhoz való alkalmazkodás, a lépések összehangoltsága, a ritmus mind megjelennek ebben a fajta járásban, melyben összetetten működik, és sok gyakorlást igényel. Másokkal együtt lépni, és igazodni hozzájuk az egyik legnehezebb feladat a tanulók számára, mégis pozitív hatással van a mozgás összehangoltságának fejlődésére
- helyben járás: nehezebb, mint a járás, mert a lépések egymás utánisága nem látja el a funkcióját, minden lépés alkalmával figyelni kell arra, hogy közel ugyanoda érkezzen a talpunk.

Gurulás

Az egészséges mozgásfejlődésű csecsemő már életének 4-6. hónapjától képes a gurulásra. A fej megemelését a váll követi, majd a törzs és az alsó végtag. Ekkor az alsó végtag kinyúlik, a felső és alsó végtag támaszt és tol, valamint emelkedik a fej. Ez az eltérő mozgásfejlődésű gyermekeknél késhet, eltérő lehet vagy ki is maradhat. A mozgásnevelésben fontos szerepet játszik, mert megtapasztaltatja a test rotációs mozgását a hossz tengely körül. Ezen kívül pedig előkészíti a kúszás-mászás folyamatát. Természetesen, ahhoz, hogy ez a mozgás létrejöhessen megfelelő fejkontroll szükséges valamint a nyak- és törzsizmok megfelelő működése, hiszen a fej súlyát emeléskor meg kell tartani. A törzs izmai, a felső- és alsó végtagok izmai is jelentős szerepet vállalnak ebben a feladatban.

Utánzás

Az utánzó gyakorlatok lényege, hogy valamilyen állat mozgását lemásoljuk, megpróbáljuk mozgásukat leutánozni. Ezek a feladatok különösen hasznosak, a gyerekek igazán jól szórakoznak, könnyen motiválhatók, több érzékszervük is bevonható a játékba és nagyon

szívesen végzik a gyakorlatokat. Összetettsége miatt számos gyakorlatban felhasználható és szinte bárhogyan változtatható. Minden testrészt munkára lehet fogni, bármely mozgásformát bele lehet venni a gurulástól az ugráláson át a járásig. Mi magunk is kitalálhatunk mozgásokat, mondókákat, verseket mondhatunk közben és énekelhetünk is az utánzások alkalmával. Lényegében, a fejlesztő nevelésben a gyakorlatok végzése szinte csak utánzással történik, mivel a verbális közlés ebben az esetben nem elegendő. Az utánzó mozgások fejlesztik a koordinációt, erőnlétet, egyensúlyt, testképet, téri orientációt, testsémát, tájékozódást a saját testen (főleg, ha tükör előtt is elvégezzük a gyakorlatokat), mozgáskultúrát, szinkinéza alakulását.

- kúszások
- mászások
- ugrások
- utánzó járások

Ezekben a gyakorlatokban a gyermekeknek meg kell tanulniuk az izmaikat használniuk. A gyakorlatok megkezdése előtt ajánlott az optimális testhelyzet felvétele.

Hangsúlyt kell kapnia az *egyensúlyozó* feladatok is, mert a mindennapi élet során is nagyon fontos szerepe van az ülésben, állásban, járásban. A nem megfelelő fejkontroll valamint fejtörzskontroll miatt az egyensúlyozás és koordináció is sérült lehet. Az egyensúlyozó feladatoknál tehát először a biztos fejkontroll, majd a fej-törzskontroll kialakítása (amennyiben hiányos) elsődleges.- Nem kezdhetjük a feladatokat rögtön padon, ha a gyermek járása nem biztonságos.- Ilyenkor először a nyak és a törzs izmainak erősítése, valamint a koordináció fejlesztése a cél. Ezután kezdhetjük meg az egyensúly fejlesztését. Az egyik legjobb módszerek az egyensúly fejlesztésére hintázás, hintáztatás, hengerben gurulás, takaróba csavarodás-kitekeredés, golyófürdő, Bobath-labda, trambulin és még sorolhat-

Felhasznált irodalom:

- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról, 3. melléklet
- Csávás Dezsőné (1976): *A Bobath-módszer* In Huba Judit: Gyógytorna az ideg- és elmebetegségben, Medicina, ELTE BGGYFK
- Dr. Bernolák Béláné (2010): *Funkcionális Diagnosztika és Dokumentáció.*
- Farkas Judit (1986): *Normál és deformált ízületek biomechanikai viszonyai és vizsgálata* (Vasútegészségügy, 1986.1-2.2-170.XXI.évf.)
- *Inkluzív nevelés* (2006) In Szabó Borbála (szerk.) Ajánlások értelmileg akadályozott gyermekek, tanulók kompetencia alapú fejlesztéséhez . Budapest, 14-21. oldal

Összetett nagymozgásos gyakorlatok

A nagymozgásokat történetbe ágyazva keltettem életre.

Gyere velünk te is egy jó erdei kirándulásra!

- A gyerekek félkörben ülnek.
- Képzeljétek, álomban egy erdőben jártam és sok-sok állattal találkoztam. Hogy mit láttam? Elmondom, figyeljétek! Álomban című vers elmondása gyerekeknek.

Álomban

Álomban hol jártam?
Erdőben. S mit láttam?
Két nyulat, két szarkát
Kop-kop-kop, víg harkályt.

A nyulak füleltek,
Két lábra leültek.
A szarkák csörgtek,
Csörögve pöröltek.

A harkály, kop-kop-kop

Koppantott egy nagyot.
Elillant az álmom,
Még most is sajnálom.

- Szeretnétek ti is velem jönni?
- Vonattal fogunk utazni.

Megy a gőzös lefelé *vonatozás vállfogással*
Bodor füstje felfelé
Vizet iszik meg is áll *nevek gyakorlása*
Míg a Levi fel nem száll.

- Annyiszor mondjuk el, ahány gyerek van.
- Ha mindenki felszállt, mondókát válltunk:

Megy a vonat kereke
Felfele meg lefele *vonatozás vállfogással*
Nyikorog és nyekereg *ritmikus járás*
Örülnek a gyerekek *ismétlés egyszer*

- Megérkeztünk! Kiszállás!
- Kört alakítunk és a következő mondókéval folytatjuk:

Hipp-hopp, haja hopp
Erre van a haja hopp. *ritmikus járás*
Erre ki, erre be, *ugrás*
Erre kanyarodjunk be! *fordulás*

- Helybenjárás következik.

Megyek, megyek mendegélek
Kerek erdőt keresgélek
Vackort, vadrózsát, *helyben járás, menetelés*
Virágszagú szamócát.
Nagy Kalapú gombát
De nem a bolondját.

- Rátalálunk a gombára.

Gomba, gomba, gomba *az öklök ütögetése*
Nincsen semmi gondja *a kezek forgatása*
Ha az eső esik rája *az ujjak mozgatása*
Nagyra nő a karimája *karkörzés a fej felett*

Az esőt csak neveti
Van kalapja, teheti

a szájra mutató
a fej ütögetése

- Sétálunk tovább!

Sétálunk, sétálunk
Erdőt mezőt bejárunk
Dimbet, dombot megmászunk
Mikor aztán elfáradunk
Egy kis dombra lecsücsülünk
Csüccs!

séta

leülés

- Lecsücsülünk. Nézzétek mit találtam! Diót.

Dombon török a diót
Völgyben meg a mogyorót
Zajuk ide csattog

az öklök ütögetése

tapsolás

- Guruljunk le a völgybe!
- Egyenként gurulás, kezek nyújtva a fej mellett.
- Milyen sok levél van a fák alatt!

Találtam egy falevelet
Gesztenyefa levelét

lehajlás egyik
majd másik nyújtott karral

Míntha megtaláltam volna
Egy óriás tenyerét

kezek magastartásban
karkörzés

Ha az arcom elé tartom,
Látom, nagyobb, mint az arcom
Ha a fejem fölé teszem
Látom, nagyobb, mint a fejem.

két tenyér az arc felé kifordítva

mindkét kéz
fej fölé emelése

Hogyha eső cseperegne,
Nem bánám, hogy csepereg
Az óriás nappal éjjel
Óriás tenyerével
Befödne a fejemet.

a két kéz felemelése
az ujjak mutogatásával
lefelé moztatás

két kézzel a fej megsimogatása

- Menjünk tovább!

Jártunk az úton
Kip-kop, kip-kop,
Még meg is állok
Itt-ott, itt-ott.

járás lábkopogtatással

- Itt van egy híd. Menjünk át rajta!
- Egyensúlyozó járás padon. Segítségadás a bátortalanabbaknak. Egyenként átmennek.
- Nézzünk körül! Milyen állatokkal találkozhatunk az erdőben?

Madarakkal

Két kis madár ül a fán *térd ütögetése*
Egyik Péter másik Pál
Szállj el Péter, szállj el Pál *karok felemelése külön*
Gyere haza Péter, gyere haza Pál *karok leengedése külön*

- Hogyan repülnek a madarak? Mutassátok meg!

Repülnek a madarak, *kezek oldalsó középtartásban*
Csattog a szárnyuk. *tapsolás a fej fölött*

- Most pedig ugráljunk, mint a verebek!

Ugráljunk, mint a verebek, *ugrálgatás helyben*
Rajta gyerekek. *csípőre tett kézzel*

- Nini! Ott egy bagoly!

Baglyocska hunyorog *ujjakkal szemüveg formálása*
Farönkön kuporog *összekuporodunk*
Nagy fejét forgatja *fej forgatása*
Hol erre, hol arra *mindkét irányba*
Izeg, mozog, toporog
Tipi topi top-top-top. *topogás helyben*

- Itt sziszeg egy kígyó. Utánozzuk a hangját és a mozgását! Szszszsz
- Közben énekeljük is!

Tekeredik a kígyó
Rétes akar lenni
Tekeredik a rétes *járás csigavonalban*
Kígyó akar lenni.

- Ott les a ravaszdi róka! Utánozzuk a mozgását!

Jár a róka lába
Előre meg hátra *láblengetés*
Tipe- topog a talpa. *topogás*

Láblengetés

- Itt fülel a nyuszi. Hogyan hegyezi a fülét? Mondjátok velem!

Nyuszi fülét hegyezi	<i>nyuszifül mutatás</i>
Nagy bajuszát pödöri	<i>bajuszpödrés</i>
Répát eszik ropp-ropp-ropp	<i>két ököl a száj előtt</i>
Nagyot ugrik hopp-hopp-hopp	<i>páros lábon szökdelés</i>

- Melyik állat megy ilyen lassan? A csigabiga. Legyünk mi is csigák! Babzsák lesz a hátunkon a házikó.

Lassan jár a csigabiga	<i>térden járás kéztámasszal</i>
Táskájában eleség	
Várja otthon lánya, fia	<i>babzsákkal a háton, karikán átbijunk</i>
Csiga-biga feleség.	

- Elszaladt az idő gyerekek induljunk vissza a kanyargós úton!

Fut az út, kanyarog	
Jobbra- balra csavarog	<i>járás S vonalban</i>
Ott az úton mi topog?	<i>helyben topogás</i>
Egy kis hangya lépeget	
Kenyérmorzsát visz a hangya	<i>tenyérből két ujjal csipegetés</i>
Segít neki apja anyja	
Sietnek, most fúj a szél	
Fújó szélből eső kél	
Ha én szél lehetnék	
Felhő elé kerülnék	<i>hajlongás, fújás</i>
Szétfújnam a tájon	<i>karok lengetése</i>
Hangya meg ne ázzon!	<i>két kéz a fej tetején</i>

- Nicsak egy alagút! Másszunk át rajta!
- Egyenként átkúsznak az alagúton. Amikor mindenki kiér, félkörben lecsücsülünk.
- Elfáradtunk, elálmosodtunk, a Katica is álmos.

Hol alszik a katica?	<i>kezek összekulcsolása, fej ráhajtása</i>
Erdőben, mezőben	
Megpihen a levélen	
Elbújik a fűben.	

Egész nap csak repdesett,	<i>karok lengetése oldalsó középtartásba</i>
Fáradt már a szárnya,	
Megmossa pettyeket,	<i>karok simogatása</i>
Könnyű lesz az álma	

Ott alszik a katica, *kezek összekulcsolása, fej ráhajtása*
Erdőben, mezőben
Hintázik a levélen,
Álmodik a fűben.

- Ti hol alszotok? A válasz után hazaindulunk.

Most jöttünk az erdőből *séta*
A zöld erdő mezőből.
Addig szökdécseltünk, *szökdécselés*
Míg haza nem értünk.

- Jól éreztétek magatokat? Remélem mindenki kellemesen elfáradt.
- Megdicsérem a gyerekek teljesítményét.

Eszközök: Babzsák
Tornapad
Alagút
Hullahopp karika
Állatok és növények képei

Gyakorlatok testsémára

A gyerekeket a nagy tükör elé ültetem, hogy mindenki jól lássa magát.

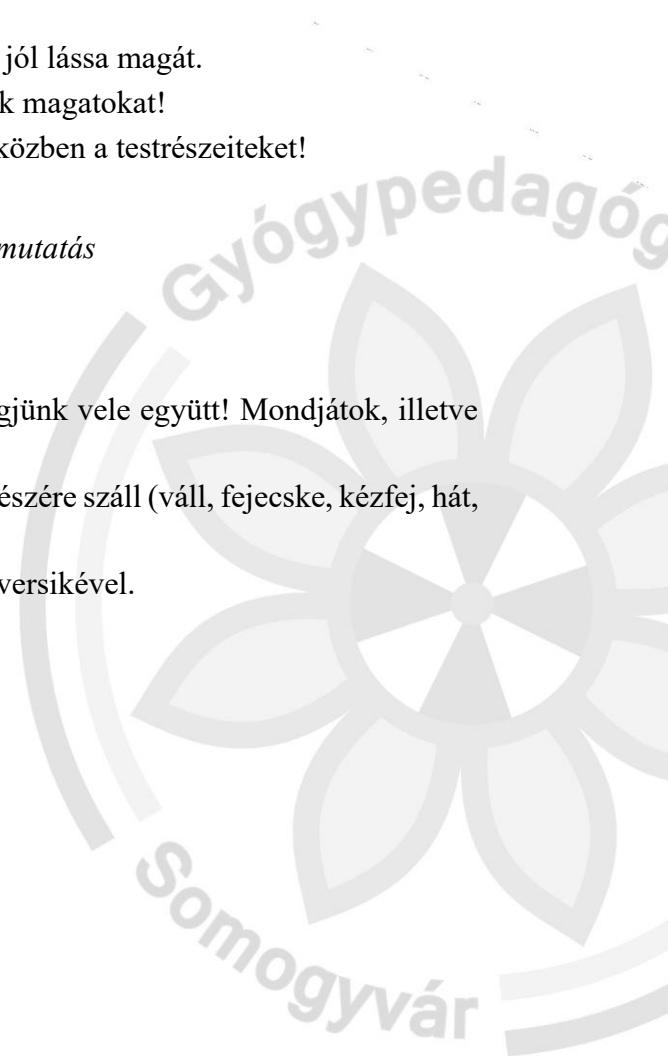
- Kézfelemeléssel jelezzétek, ha megtaláltátok magatokat!
- Mondjátok velem a versikét és mutassátok közben a testrészeiteket!

Itt a fejem itt van ni,
Tessék jól megfigyelni. *testrészekre mutató*
Itt a fülem, szemem, szám,
Ez meg a kis orrockám.

- Nicsak! Egy zümmögő méhecske! Zümmögjünk vele együtt! Mondjátok, illetve mutassátok, hol csípett meg benneteket!
- A méhecske minden gyermek más-más testrészére száll (váll, fejecske, kézfej, hát, stb.)
- Itt repked egy pillangó! Ide hívom egy kis versikével.

Lepke, lepke szállj le
Szállj le a kezemre,
Mézem is van, cukrom is van
Válogathatsz benne!

- Hová szállt a lepke?

- Mondjátok, mutassátok meg, hová szálljon a lepke!
- A gyerkeket egyenként kérdezem.
- Mindenki kezébe babát adok. Fürdés imitálása, közben mondjuk a versikét:

Gyere, baba megfürdetlek	<i>hívogató mozdulat</i>
Szép tisztára moslak	
Langyos vízbe ültetlek	<i>hullámzó mozdulatok két kézzel</i>
Jól beszappanozok	<i>két kéz összedörzsölése</i>
Megmosom a fejedet	<i>a fej simogatása</i>
A lábadat, a kezedet	<i>testrészek simítása</i>
A hátadat, a hasadat	<i>hát, has megmutatása</i>
Máris tiszta vagy!	

- Versikéket mondok nektek. Mutassátok meg magatokon, melyik testrészt halljátok a versben!

Kicsi csacsi baktat
Tejet visz a papnak
Patkó van a lábán
Én ülök a hátán.
Tarkabarka papagáj,
Tenyeremen álldogál
Fejemre ül, nézeget
Figyeli a kék eget.
Hípp- hopp, kipp-kopp!
Dobban a talpam,
Száz kis szöcske
Mind felpattan.

Lábad ide, nem oda
A két karod kaloda.

Gimbes- gombos
Cimbes- combos
Apró ezüstgombos
Ki látott még,
kisfiúnak,
Ilyen vastag combot!

Tasi baba, tapsi
Mít fog mama hozni?
Piros csizmát, paucsot
A hajába szép csatot!

Tenyerem kicsike fészek

Öt ujjam igazi ág.
Madarat nevelek benne
És teneked adom át.

Akinek a szeme barna
Eledele piros alma
Akinek meg fekete,
Liliom a tenyere.

Réti csiga, réti csiga
fejeden a hegyes iga,
Hátadon a héj-kupola
hova visz a nyár?

Van két fürge kicsi szem,
Szétnézeget idebenn.
Van két fürge kicsi láb,
Végig szeli a szobát.

- Most pedig játszani fogunk! Levi lesz a doktor bácsi, akit Elemérnek hívnak és megvizsgálja a gyerekeket! Én mondom a versikét, Levi azt a testrészt vizsgálja, ami elhangzik.

Elemér doktor segít, hogyha baj van,
Meggyógyít, ha tüsszögsz, hideg téli fagyban.
Elemér doktor hoz egy szürke táskát
Táskájában kötszert, lázmérőt és lámpát.
Elemér doktor beköti a térded,
Mindig jó a kedve, nem kell tőle félned.
Elemér doktor tudja, mi a gondod,
Nagyra nyisd a szádat, megnézi a torkod.
Elemér doktor megméri a lázad,
Hallgatja a szíved, kocogtatja hátad.
Elemér doktor füleidet nézi,
Mefogja a csuklód, pulzusodat méri.
Elemér doktort sok betege várja,
Minden gyerek mélyen kis szívébe zárja.

- Két csoportban fogunk dolgozni. Összekeveredtek a kisfiú és a kislány testrészei. Rakjátok a helyére őket! – Puzzle kirakása
- Ha kirakták az összekeveredett testrészeket, kérem, hogy nevezzék meg őket, illetve mutogassák el.
- Mozogjunk egy kicsit! Csináljátok utánam, közben érintsetek meg az elhangzó testrészeket!

Comb-térd-boka-fül!
Comb-térd-boka-fül!
(többször ismételtető)

- Befejezésül egy versikét tanítok nektek. Hallgassátok meg, majd többször elmondjuk együtt és mozgunk rá!

Orrom krumpli, szemem szén,
Szeretném, ha szeretnél!
Mozgatja a fejecskéjét,
és a két kis kezecskéjét.
Hajlik jobbra, hajlik balra
Gyertek, gyertek, kezdjük újra!

Állatok utánzása nagymozgásokkal

Az asztalnál ülünk és képeket nézegetünk a mező állatairól, és meg is nevezzük őket.

- Menjünk mi is a rétre! Lovagoljunk ki! Hívjuk a lovacskát!

Gyí, te lovam a mezőre
Mit hozzunk a kis szütyőbe?
Pogácsát, mogyorót,
Jó gyermekeknek valót.

Dini Dani lovagolna,
Igen ám, ha lova volna.
De ha ló nincs, van botocskája,
Kapja magát, felül rája.

- Lovagló botocskák kiosztása, comb közé rakása. Lovagló mozdulatokkal körben járás, közben mondogatjuk:

Hóc, hóc katona
Kinek deres a lova?
Lám az enyém fekete,
Mégsem vagyok remete.

Trapp, trapp, trapp,
Lovam trappolgat
Hegyen, völgyön, alagúton,
Nem tévedünk el az úton!

Gyí, te fakó, előre,
Vigyél engem mezőre,

Rovarokat nézegetünk
Aztán szépen hazamegyünk!

- Megérkeztünk! Szálljatok le a lovacskáitokról, állítsátok egymás mellé őket!
- Induljunk el a felfedező úton! Rovarok, bogarak képeit keressük, melyeket előzőleg ki-raktam. Mindenki megnevezi majd a talált képet. Én mondom, illetve közösen mondjuk a verseket, dalokat, együtt mozgunk rájuk!

Tücsök

A kis tücsök ciripel, hátán semmit sem cipel. Balra dül, meg jobbra dül. Talán bizony hegedül?	<i>száj berregtetése</i> <i>törzsfordítás jobbra, balra</i> <i>hegedülés imitálása</i>
---	--

Szöcske

Ugrik a szöcske Rugó a lába ugrálás Zöld levelet eszik Mindig vacsorára	<i>evés imitálása</i>
Hipp-hopp, hipp-hopp Ugrik a szöcske, Nyáron a nagy rét Hemzseg tőle!	<i>ugrálás</i> <i>helyben, előre</i>

Szitakötő

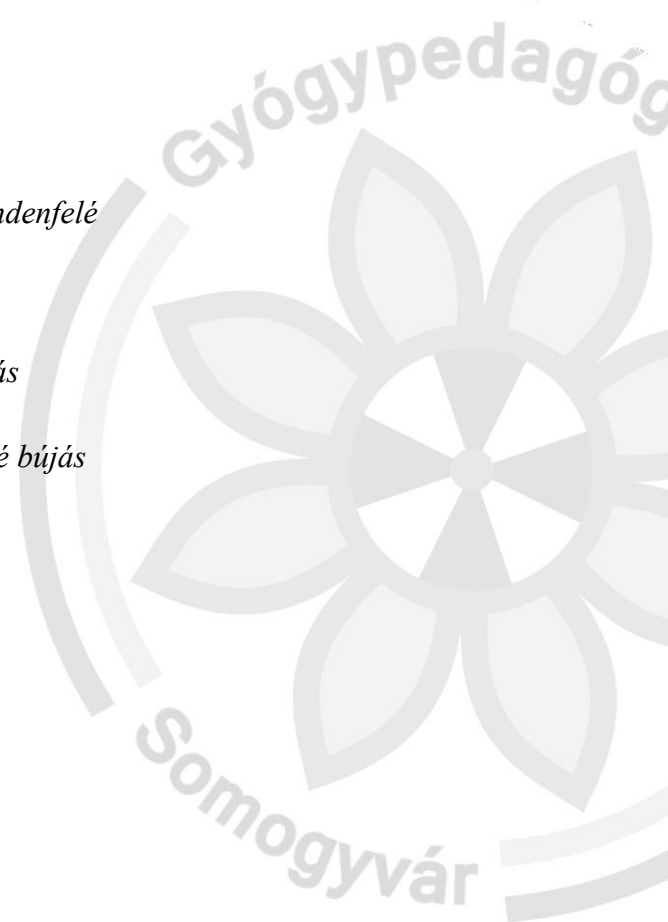
Szitakötő ül a fűben Égszínkék a karcsú teste Szárnya mintha üveg lenne. Felrepül a gyékényszárra aztán szálldos ágról-ágra. A nagy rétet körbejárja.	<i>leülés</i> <i>felállás</i> <i>repkedés mindenfelé</i>
--	--

Gólya

Gólyamadár a tó szélén fél lábon áll, kelepel, Békaporonty, bújj el hamar! Ne légy gólyaeledel!	<i>fél lábon állás</i> <i>egymás mögé bújás</i>
--	--

Béka

Pattan a béka, Csattog a lába, Ide-oda szálló Legyeket várja.	<i>békaugrás</i>
--	------------------

Csiga

Házából a csiga-biga
kiváncsian kitekint.
Hadd látom csak, igaz-e,
hogy ég a házam idekint.

*babzsákkal a háton mászás térden
kéztámasszal*

Katicabogár

Katalinka, szállj el
Jönnék a törökök
Sós kútba tesznek
Onnan is kivesznek
Kerék alá tesznek
Onnan is kivesznek
Ihol jönnek a törökök
Mindjárt agyonlőnek.

*oldalsó középtartás, repülő mozdulat
helyben járás
guggolás
kiemelés utánzása
forgás
kiemelés utánzása
járás*

Hernyó

Araszol a hernyó
araszol.
Hamarosan a fa tetejére.

kispad megemelve, felkúszás a végéig

Szarvasbogár

Szarvasbogár megy az úton
Lassan halad, meg-megáll,
Piros meggyet visz a fején,
Roppant éhes, enne már.

séta babzsákkal a fejen

Lepke

Lepke, lepke, tarka lepke
Itt pihen az ujjamon,
Szépségét egy pillanattig,
ily közletről láthatom.

*ujj mutatása
nézegetése*

Pici bogár, pillangó,
Repked ágról-ágra.
Bodzabokor, kis pitypang
Vár a beporzásra.

*repkedés
forgás*

Kígyó

Kígyó, kígyó kicsi kígyó
Tekereg és kanyarog
Olyan, mintha hullám lenne
Félni tőle nem fogok.

*mászás
hullámvonalban*

Gyík

A gyíkcocská nagyon fürge
Kergetőzik a zöld fűben.
Kergeti a legyecskét
Tarka réten jól megél.

fogócskázás négykézláb

Nyuszi

Két lábon is szoktam állni,
Fülem folyton hegyezem.
Hogyha jönnek a vadászok,
Cikk-cakkban elszaladok.

fülmutatás

futás cikk-cakkban

- Ezek az állatok nagyon jól érzik magukat a mezőn. Ugrándoznak, röpködnek, vígadnak.

Mulatnak a bogarak
Jaj, de víg majális
Kettőt-hármat ugrik ám
A szarvasbogár is. ugrás,
Tarkaszárnyú pillangó
Körbe karikázik
Nagybajuszú cincér úr
Ugyancsak bokázik
Sej-haj, dínom dánom
Húzzad muzsikásom.
Sorba felálltok kis tanulók
Lökni előre két karotok
Fel a magasba, aztán le
Csípőre téve végezve.
Fejjel előre, meg hátra
Állj egyenesen, mint a pálca
Karforgatással együtt jár,
Tapsoljunk egyet kis pajtás!

törzsfordítás csípőre tett kézzel

szarv mutatása

repkedés a karokkal

forgás

bajusz mutatása

ugrálás

hegedülés utánzása

állás zárt lábbal

karok felemelése

karok leengedése

állás csípőre tett kézzel

fejbólintás előre, hátra

állás zárt lábbal

karok forgatása

tapsolás

- Elkezdett fújni a szél.

Fújja szél a fákat,
Letöri az ágat.
Reccs!
Hajlik az ág,
Fúj a szél
Nyírfa lombja
Összeér
Újra vissza

hajladozás

taps

karok nyújtása a fej mellett

hajlongás

kézfej összeérintése

karok kitárása

Újra szét
Rajta, rajta
Most elég!

- Mi is induljunk haza! Üljetek fel a lovacskáitokra!

Gyí, te gyí, te hopp
Megy a paci, kopp
Kopp, kopp, kopp!
Nagyot ugrik, hopp!

Hopp, hopp, hopp
Így megy a galopp!
Így fut a ló tuskén, bokron
Tudja, jó abrak van otthon.
Így megy a galopp!
Hopp, hopp, hopp

Körjátékok

- Énekkel játékokra hívom a gyerekeket:

Mit játszunk lányok?
Azt játszuk lányok,
Csücsöréket, bugyboréket
Csücsülünk le lányok!

- Tovább hívom őket a körbe:

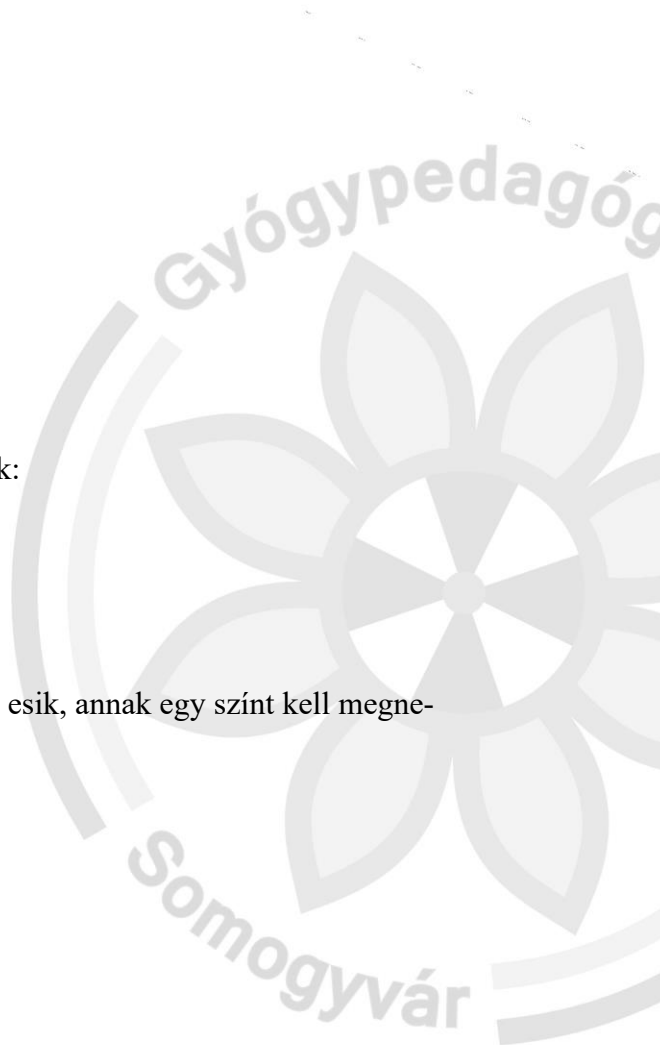
Mit játszunk lányok:
Azt játszuk lányok,
Bricket, brackot, hat barackot
Csücsülünk le lányok!

- Amikor már mindenki beállt a körbe, ezt énekeljük:

Kör, kör ki játszik?
Már senki sem hiányzik,
Mindenki játszik.

- A következő mondókákban, akire az utolsó szótag esik, annak egy színt kell megneveznie, vagy mutatnia:

Klics, klocs, koszorús
Eredj ki te kis piros!

Ha nem piros színtelen.
Fáj a szívem kegyetlen.

- Párválasztó játékot játszunk. Körbe járunk és énekelünk. Akinek nem jut pár, az áll be középre:

Hatan vannak a mi ludaink
Három szürke, három fekekte.
Gúnár, gúnár, liba gúnár
Gúnár az eleje
Akinek nincs párja,
Válasszon magának!

- Annyiszor ismétljük, ahány gyerek áll a körben

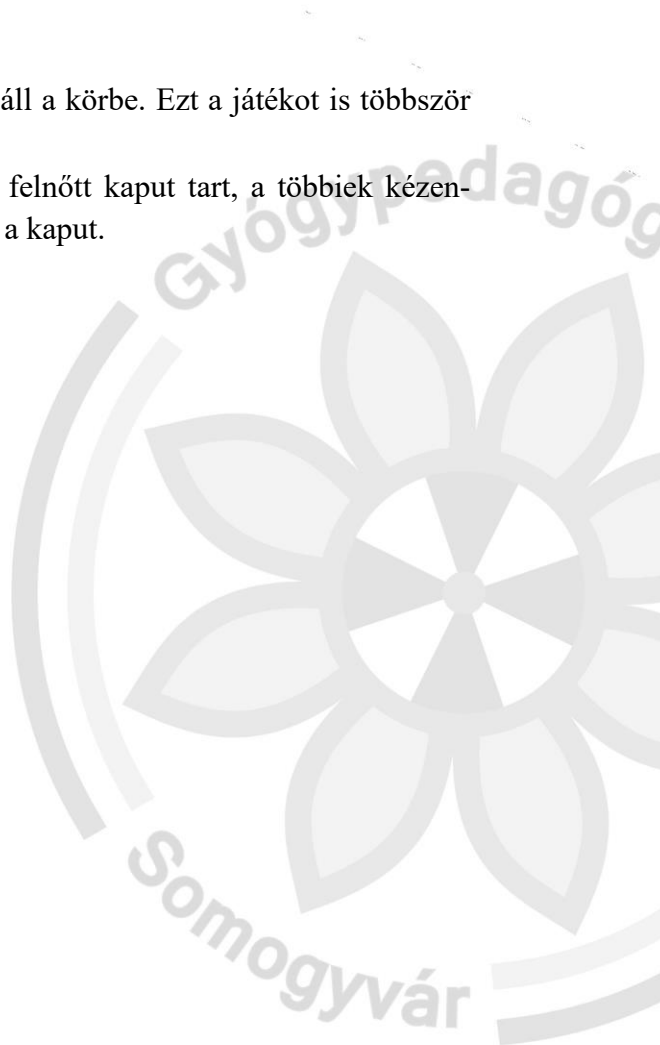
Ennek a kislánynak
nem jutott párja
jaj, de megharagszik.
Majd máskor jut neki
jobban iparkodik.
Kácsa, kácsa özvegy kácsa
Ki a párját nem találja,
Keressen magának!

- A kácsa, kácsától páros forgó, akinek jut pár, beáll a körbe. Ezt a játékot is többször ismétljük.
- Vonulós játék következik. Két kisgyermek vagy felnőtt kaput tart, a többiek kézenfogva, vonulva bújnak át alatta. Mindig más tartja a kaput.

Bújj, bújj zöld ág,
Zöld levelecske.
Nyitva van az aranykapu
Átbújhattok rajta.
Rajta, rajta, beszakadt a pajta.
Bent maradt a macska,
Húzz ki a szabadba,

- Ki-és befordulós játékot játszunk.

Lánc, lánc, eszterlánc
eszterlánci cérna.
Cérna volna, selyem volna
Mégis kifordulna.
Pérez volna karika, karika,

Forduljon ki Fannika,
Fannikának lánca.

- Addig játszunk, míg minden gyermek kifordul, illetve visszafordul.
- Párcserélő játék következik.
- A körben álló gyermek ellentétesen hald a kör menetirányával, és a kiválasztott gyermek elé dobaj a zsebkendőjét. Együtt forognak, puszit adnak egymásnak és helyet cserélnek.

Elvesztettem zsebkendőmet,
Szidott anyám érte.
Annak, aki megtalálja,
Csókot adok érte.
Szabad péntek, szabad szombat,
Szabad szappanozni.
Szabad az én galambomnak
Egypár csókot adni.

- Ügyelnünk, hogy minden gyermekre sor kerüljön.

Szoknyafogó játék

- Kört alakítunk, két gyermek a körben keresztfogással forog, a többiek haladnak körbe. Kapd el kislánynál, akinek sikerül megfogni a szoknyát, helyet cserél a fogó gyermekkel.

Kocsit, kocsit komámasszony!
Lovat, lovat sógorasszony!
Szél fújja pántlikáját
Kapd el kislány a szoknyáját!

Labdajátékok

- A mai foglalkozáson labdázni fogunk. Elmondok nektek egy verset róla.

Pattog a labda
Gömbölyű, tarka.
Fuss ki a porba,
Dobd a magasba!

Itt van a csikos,
Ott meg a pötytös,
Pattan a földön,
Messzire röpdös!

Elgurul újra,
Gördül a rétre,

Repked a labda
Kézből a kézbe!

- Mi is menjünk ki a parkba! Mindenki hozzon magával egy labdát!
- Alakítsunk egy nagy kört, és adogassuk körbe a labdát. Közben mondjuk a verset.

Megy a labda vándorútra,
Egyik kézből, a másikba. *labda körbeadogatása*
Aki tudja, meg ne mondja, *állva, ülve*
Merre van a labda útja.
Csili csalamádé, csili csalamádé,
Csili csalamádé, Sári hopp!

- Ismételjük meg ülve is!
- Maradjatok ülve, terpesszétek ki a lábaitokat és gurítsuk egymásnak a labdát. Hova gurul a labda?

Gurul a, Gurul a, gurul a labda
Levihez furul a, gurul a labda. *minden gyermekhez többször guruljon a labda*

- Álljatok fel! Ütögezzük a labdát a földhöz, közben mondjuk:

Pattog a labda,
Gömbölyű, tarka,
Pattan a földön,
Messzire röpdös. *többször ismételjük*

- Válasszatok magatoknak párt! Álljatok egymással szembe és dobáljátok kézből-kézbe a labdát!

Röpül, de nem ágról ágra,
Csupán kézről kézre száll,
Szárnya nincsen, mégis szálldos,
Labda ez és nem madár.

Száll a labda, röpp, röpp,
Száll rajta a pötty, pötty.
Kislány dobja, fiú kapja
Itt a labda, ott a labda.

- Most dobáljuk a magasba a labdát, próbáljátok meg elkapni.

Dobd a labdát le-fel,
Kapt el a kezeddél!
Itt a labda, hol a labda

Vigyázz, le ne essen!

többször ismételjük

- Célbagurítás következik. Megadott célba labda gurítása.

Gurul a, gurul a, gurul a labda

Gurul a, gurul a, gurul a célba.

mondogatjuk közben

- Célbadobás lesz a következő feladat. “Kerek tavacska” kijelölése, labda bele dobása.

Röpül a, röpül a, röpül a labda

Röpül a, röpül a, röpül a célba.

mondogatjuk közben

- Végül egy labdajáték következik. Újra körbeadogatjuk a labdát egymásnak, közben egy-egy gyermek dobol.
- Együtt mondjuk a mondókát:

Dínom, dánom dobot vesznek,

Most egy kislányt öltöztetnek.

Jár a labda, jár,

Mindenfelé jár.

A következő összeállítással segítséget szeretnék nyújtani azoknak a kollégáknak, akik nap, mint nap harcolnak egy kis sikerért, mosolyért, visszajelzésért. Igyekeztem változatos mondókákat énekeket, verseket összegyűjteni, hogy a legkisebbektől a felnőttekig képességeiktől függően válogatni lehessen belőle: a ringatóktól, az összetett gyakorlatokig. Én már kipróbáltam és nagyon élvezik a gyerekek.

Jó válogatást, jó munkát kívánok hozzá!

Melléklet

Altatók, ringatók

Ezeket a mondókákat a gyermek altatásakor mondogatjuk halkán dalolgatjuk

Tente, baba, tente,
Eljött már az este
Körözgetnek szépen
Csillagok az égen.

Álmodj diót mogyorót,
Cukros, habos tortát.
Te meg nyuszi álmodjál
Leveles káposztát!

Kicsi baba aludjál
Sok szépeket álmodjál.
Majd felkel a hajnal,
Fülemüle dallal.

Csicsija babája
Régi dunna
Kis katona,
ugorj a Dunába.

Aludj baba, aludjál
Csillagporról álmodjál.

Aranyszárnyú pillangó,
Hol vagy te kis csapongó?
Minek szállsz oly messzire?
Szállj a baba szemire!

Tente, baba, tente,
itt van már az este.
Aludj, aludj, kicsi baba,
a szemedet hunyd be.
Álmodjál rózsával,
rózsa bimbójával,
Az angyalkák rengő- ringó aranyhintójával.

Cirógatók

Miközben a mondókákat mondogatjuk, a gyermek arcát cirógatjuk, simogatjuk, majd a végén a nyakát, vagy a hónalját megcsiklandozzuk.

Kerekecske dombocska,
Itt szalad a nyulacska!
Itt a nyoma, itt a nyoma,
Itt megvan a csiklandója!
Kuc-kuc-kuc!

Ciróka, maróka,
Mit főztél, cicuska?
Csontot, cserepet,
Mindenféle egeret!

Gimbes-gombos,
Cimbes-combos,
Apró ezüstgombos.
Ki látott még
Kisfiúnak
Ilyen vastag combot?

Hadd nézzek a tenyeredbe,
Kukk-kukk, kukk-kukk, mi van benne?
Erre, arra, zöld mezőre,
Jó forrásra, legelőre,
Itt megbújik, itt elbújik,
Itt nem látja meg a kuvik!

Én is pisze,
Te is te is pisze,
Gyere pisze,
Vesszünk össze!

Keze, lába van neki,
szeme, füle van neki,
orra, szája van neki,
és hol fut a kisnyuszi?

Tapsolók, ökölütögetők

A gyerekek két tenyerét játékosan összeütögetjük a mondóka ütemére.

Tapsi, baba tapsi,
Mit fog mama hozni?
Piros csizmát, papucsot,
A hajában szép csatot.

Süti, süti pogácsát,
Apának, anyának.
Tejbe, vajba apának,
Édes mézbe anyának
Sárba-vízbe babának!

Süssünk, süssünk pogácsát,
Ide veled lisztes zsák!
Hol a tojás meg a vaj?
Tejfölünk nincs, ez is baj!
A kemence meleg már,
Belevetjük ugyebár?

Április, kerek,
Útifüves, leveles.
Bíbola bíbola,
Pacs, pacs, pacs!

Süssünk, süssünk valamit,
Azt is megmondom, hogy mit!
Kerek legyen édes, túróval bélelve.

Töröm, töröm, a mákot *öklök ütögetése*
Sütök neked kalácsot. *tapsolás*

Töröm, töröm, a mákot, *öklök ütögetése*
Mint a mézeskalácsot.

Ica tolla motolla,
Neked adom kis Kata. *nyitott tenyér nyújtása*

Dombon törik a diót,
Hegyormon a mogyorót, *öklök ritmikus összeütögetése*
Völgyben meg a makkot.

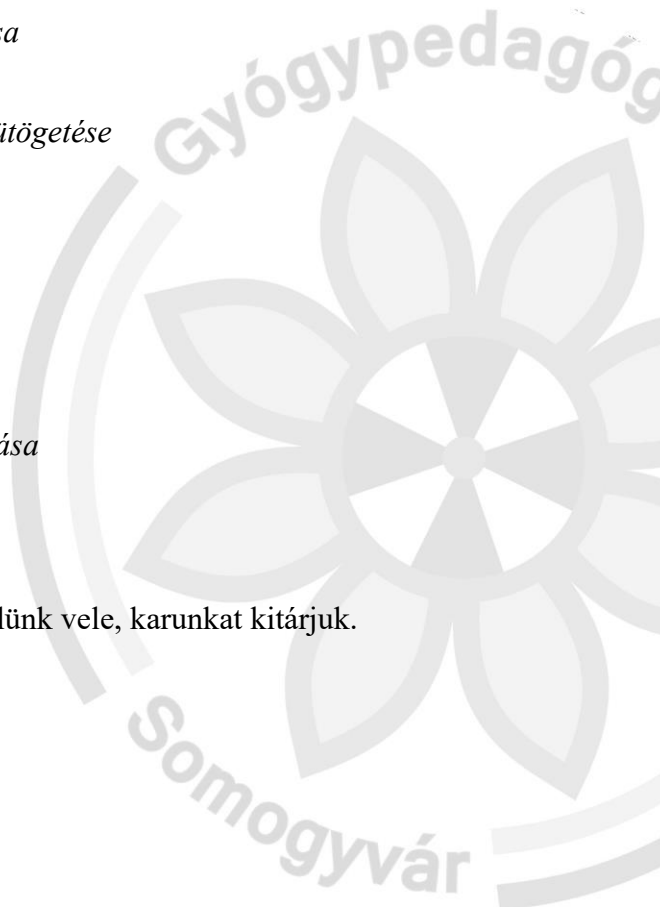
Zajuk ide csattog.
Három diót feltörtem,
Négy mogyorót megettem.
Letettem egy zsák makkot.
Ebből ti is kaptok.

Tekerem, tekerem az orsót *tekerő mozgás utánzása*
töröm, töröm a borsót. *öklök összeütögetése*

Járatók, sétáltatók

Amikor a gyermek járni kezd szemben állunk, vagy térdelünk vele, karunkat kitarjuk.

Jár a baba, jár,
Mint a kismadár,

Lépked ide, lépked oda,
Ide is ért már.

Jár a baba, jár,
Egymagában jár,
Ide topog, oda topog,
Pici lába már.

mikor odaér, megöleljük

Lábad ide, nem oda
A két karod kaloda.

Jár a baba, jár,
Mint a kismadár,
A madár is arra száll,
Amerre a baba jár.

a gyerek kezét fogjuk és lépegetünk vele

Jár a baba, jár,
Megtanulta már,
Elöl tipeg a kis Kató,
Utána meg a nagyanyó.

Jár a baba, jár,
Soha meg nem áll,
Addig tipeg, addig topog
Egyszer csak megáll.

Jár a baba, jár,
Mint a kiskirály,
Szedegeti a lábát,
Koptatja a bocskorát.

Jár, jár, jár,
Járni tanul már.
Tipeg-topog bocskorában,
Pici baba szép korában,
Járni tanul már.

Gyere, pici, az ölembe,
Itt a cukor a zsebmbe.
Nem adok én a picinek:
Aki engem nem szeret,
Egye meg az egeret.

Erre, erre, na
Erre terem az alma.

járni tanuló gyermek hívogatása

Jár bizony a kisbaba
Édesanya csillaga,

*vagy a gyerek neve
gyerek kezét megfogjuk lépegetünk vele, közben mondjuk*

Uccu már meg sem áll,
Szállna, mint a kismadár.

mondókákat

Egy, kettő, három, négy,
Kicsi cipő hová mégy?
Kipp-kopp, kopogok,
Óvodába indulok.

Séta, séta, sétálunk,
Farkast látunk, elfutunk!

Egy, kettő, három, négy,
Gyöngyi, Gyurka, arra lépj!

Dundi dongó lépeget,
Ide-oda nézeget,
ide lép, odalép,
Virágporon, mézen él.

Nézzétek csak emberek!
Nagy csizmában kisgyerek.
Komoly képpel lépeget,
hátrafelé nézeget.

Menjünk, menjünk, mendegéljünk,
míg sűrű erdőben nem érünk.
A fák között mókus ugrál,
az ágakon nyuszi bújkál.

Aki nem lép egyszerre,
nem kap rétest estére.
Mert a rétes igen jó,
katonának az való.

járás ritmusra

Nem megyünk mi messzire,
csak a világ végére.
Ott sem leszünk sokáig,
csak tizenkét óráig.

Futtatók

A gyermeket tréfásan kergetjük, ahogy ő tipeg, úgy futunk utána.

Fussunk, fussunk, szaladjunk,
Hadd lobogjon a hajunk.

futás meghatározott cél felé

Uccu bizony, szaladjunk,
Hadd lobogjon a hajunk.

Égszakadás, földindulás,
A fejemen egy koppanás,
Szaladj te is, pajtás.

Ki ér ide hamarább?
Annak adok cukorkát.
Ki jön ide hamarább?
Annak adok ciberét.

Egyedem begyedem vaskampó, *meghatározott cél felé futás, például jel keresése*
Volt egyszer egy kis Jankó
Egyet, gondolt magába,
Elszaladt a világba.

Tányér-talpas lompos farkas, *lassú, lopakodó mozdulat*
Huss el innen, huss!
Nem engedjük ki a bárányt, *az elutasítás imitálása*
Fuss el innen, fuss! *átkaroló mozdulat*
lépegetés

Árok szélén gödörbe,
Lyukat ásott az ürge.
Megállj, ürge, megfoglak,
Gatya szárába duglak,
Dirr-durr lakatos,
Fogó elől arra fuss!

Csücsültetők

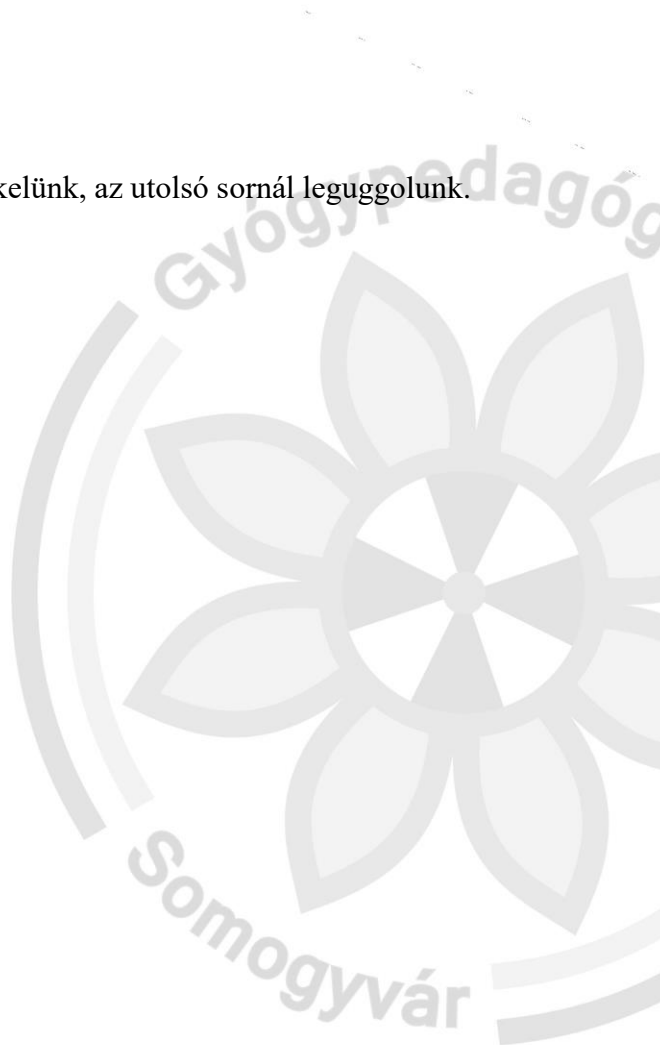
Megfogjuk a járnai tanuló gyermek kezét, séta közben énekelünk, az utolsó sornál leguggolunk.

Sétálunk, rosszul sétálunk,
Egy kis dombra lecsücsülünk,
Csücscs!

Mi csak mindig megyünk,
megyünk,
Egyszer aztán lecsücsülünk,
csücscs!

Ég a gyertya, ég,
El ne aludjék, *mutatóujj egyenesen felfelé*
Lobot vet a kősziklába, *fújás*
Guggoljunk le mind! *leguggolás*

Ég a gyertya, ég,
El ne aludjék,
Aki lángot látni akar

Mind leguggoljék!

Sétálunk sétálunk
erdőt, mezőt bejárunk.
Dimbet, dombot megmászunk,
Mikor aztán elfáradunk,
egy kis dombra lecsücsülünk,
csüccs!

Ilyen nagy az óriás:
nyújtózkodjunk kispajtás! *nyújtózkodás*

Ilyen kicsi a törpe:
guggoljunk le a földre! *guggolás*

Kicsi vagyok én,
Majd megnövök én, *guggolás*
Mint a tüdő a fazékból, *nyújtózkodás*
Kidagadok én!

Napsugaras nyárban
Nyújtózkodik a nyárfa *nyújtózkodás*

Kati, Feri, Böske,
Guggoljatok, csüccs le! *guggolás*

Fújja szél a fákat, *törzshajlítás nyújtott karral a magasba*
Letöri az ágat, reccs! *guggolás*

Táncoltatók

A mondókák ritmusára hónaljánál megfogjuk és emelgetjük táncoltatjuk, jobbra balra dülöngélünk.

Tánci, baba, tánci,
Meg tudsz te már állni.

Cini-cini muzsika,
tánci, tánci Jucika!

Cini-cini muzsika
Táncol a kis Zsuzsika.
Jobbra dül, meg balra dül,
Tücsök koma hegedül.

Cini-cini muzsika,
Adjad kezed Zsuzsika.
Ha nem adott kezedet,
Nem táncolok teveled.

Táncoltasd meg Sárikát,

Ad az anyja kalácskát!

Cini-cini muzsika,
Táncol a kis fiúcska,
Szépen szól a muzsika.

Cini-cini muzsika,
neked húzza Józsika!

Ez a lábam, ez, ez, ez,
Jobban járja, mint emez,
Vigyázz lábam, jól vigyázz,
Mert a másik meggyaláz.

Cini-cini muzsika,
törökbúza-csutika.

Zsófi, Zsiga, Zsuzsika,
Zendül a víg muzsika,
Zsiga Zsófit táncoltatja,
Zsuzsikát is megforgatja.

Cini-cini muzsika,
Táncolj te is Zsuzsika,
Harsanjon a trombita,
Fújjad te is Janika!

Uccu lábam, járd ki most,
nem parancsol senki most!

Láblógatók

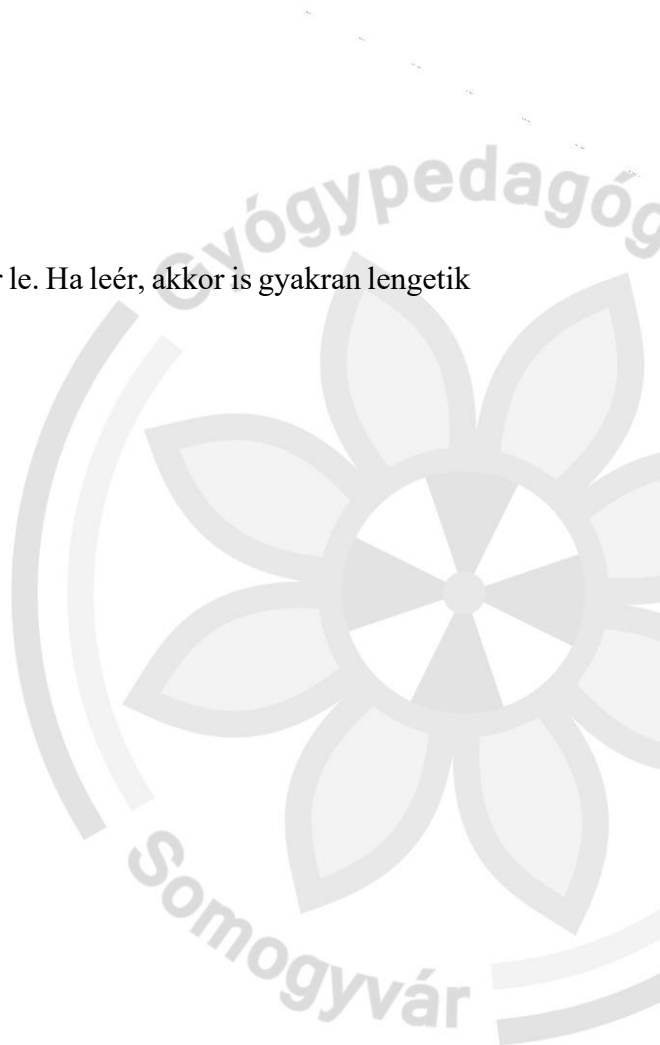
A gyerekek szívesen lógatják a lábukat, ha a széken nem ér le. Ha leér, akkor is gyakran lengetik és olyankor mondogatjuk nekik ezeket a mondókákat.

Lóg a, lába, lóg a,
Nincsen semmi dolga,
Mert ha dolga volna,
A lába nem lógna.

Lába, lába, kicsi lába,
Azzal megy az óvodába.

Lába, lába, lába,
Kicsi piskótája.

Hej, labda, labda, labda,
Lábad ide, amoda.

Tornáztatók

Tornára fel, picinyek,
hogy jó nagyra nőjetek!
Mozgatja a fejecskejét,
Aztán a kis kezecskejét,
Hajlik jobbra,
Hajlik balra,
Gyere, baba kezdjük újra!
Tornász baba, tornásszál,
Nőjél nagyra, mint egy vár!

Lovagoltatók

A gyermeket a térdünkre vagy lábfejünkre ültetjük és höcögtetjük, lovagoltatjuk a mondókákra.

Van paripám takaros,
Kurtafarkú pejpiros.
Gyí, paci, paripa,
Nem messze van Kanizsa.
Odaérünk délre,
Libapecsenyére!
Baba, ülj a térdemre,
Lovagoljunk Szegedre.
Ott árulják a rózsát,
Kapsz belőle bokrétát!
Gyí, Te lovam a vásárba!
Mit hozunk a tarisznyába?
Pogácsát, mogyorót,
Jó gyermekeknek valót.
Dini Dani lovagolna,
Igen ám, ha lova volna.
De ha ló nincs, van pajtája,
Kapja magát, felül rája!
Gyere Dani a térdemre,
Lovagoljunk Debrecenbe.
Veszünk ottan vásárfiát,
Szépen szóló kis muzsikát.
Trapp, Trapp, Trapp,
Lovam trappolgat,
Hegyen, völgyön, alagúton,

Nem tévedünk el az úton!

Kicsi kocsi három csacsi,
döcögő, döcögő.

Benne gyerek, kicsi gyerek,
Göcögő, göcögő.

Hóc, hóc, katona,
Kinek deres a lova?
Lám az enyém fekete,
Mégsem vagyok remete.

Kipp-kopp kalapács,
Kicsi kovács mit csinálsz?
Aranypatkót szegelek
aranyszegecsekkel.
Uccu pajtás, kapj fel rája,
Úgyis te vagy a gazdája.

Hopp, hopp, hopp,
Így megy a galopp!
Így fut a ló tuskén, bokron,
Tudja jó abrak van otthon.
Így megy a galopp,
Hopp, hopp, hopp, hopp.

Gyí, te fakó előre,
Vigyél engem mezőre,
Virágokat szedegetünk,
Aztán szépen hazamegyünk.

Gyí, te gyí, te hopp,
Megy a paci, kopp.
Kopp, kopp, kopp!
Nagyot ugrik, hopp!

Körjátékok

A megszokott módon játszunk ezeket a körjátékokat.

Nyuszi ül a fűben,
szépen szundikálgat,
nyuszi talán beteg vagy?
Hogy már nem is ugorhatsz?
Nyuszi hopp, nyuszi hopp, máris egyet elkapott!

Én kis kertet kerteltem,
Bazsarózsát ültettem
Szél, szél, fújdogálja,
Eső, eső, veregeti, hú.

Hopp Juliska, hopp Mariska,
Hej, gyere vélem egy pár tánra,
Hej, gyere vélem egy pár tánra.
Így kell járni, úgy kell járni,
Sári, Kati tudja, hogy kell járni,
Sári, Kati tudja, hogy kell járni!

Lánc, lánc, Eszterlánc,
Eszterlánci cérna,
Cérna volna, selyem volna,
Mégis ki fordulna,

Pénz volna karika, karika
Forduljon ki Katika,
Katikának lánc.

Páros gyakorlatok

Húzz-húzz engemet,
Én is húzlak tégedet,
Amelyikünk elesik,
Az lesz a legkisebbik.

terpeszülés, húzogatós

keresztfogással

Pista bácsi fát fűrész,el,
Eldolgozgat a fűrész,el.
Húzza-tolja, húzza-tolja,
most a bükköt darabolja.

terpeszülés, húzogatós

keresztfogással

Húzzad, húzzad, magadat
Én is húzom magamat.
Szél fújja szoknyámat.
Lobogtatja ruhámat, hopp!

kézfogás állva

tapsolás

Én vagyok a fűrész,
Addig vágok, nyiszitelek,
Míg egyből két rész lesz.

terpeszülés, húzogatós

keresztfogással

Az ő nyári kalapjuk,
Elöl, hátul csupa lyuk.
Árpszalma, kenderzsúp,
Ha szél viszi, elfogjuk.

zsipp-zsuppoló lóbálás

Pétom, pétom, pappadérom,
Nem messze van Szilágyérom,
Szél fújja, pántlikáját,
Kapt el kislány a szoknyáját!

páros forgás

Labdajátékok

Dínom, dánom, dobot vesznek,
Most egy kislányt öltöztetnek.
Jár a labda, jár,
Mindenfelé jár.

labda körbeadogatása

Megy a labda vándorútra,
Egyik kézből, a másikba.
Aki tudja, meg ne mondja,
Merre van a labda útja.
Csili csalamádé, csili csalamádé,
Csili csalamádé, Sári hopp!

*labda körbeadogatása
állva, ülve*

Röpül, de nem ágról ágra,
Csupán kézről kézre száll,

labda dobása

Szárnya nincsen mégis szálldos,
Labda ez és nem madár.

Száll a labda, röpp, röpp,
Száll rajta a pötty, pötty.
Kislány dobja, fiú kapja
Itt a labda, ott a labda.

labda dobása társnak

Dobd a labdát, le-fel,
Kapt el a kezeddél,
Itt a labda, hol a labda
Fiú dobja, kislány kapja.

*labda földhöz pattintása
labda feldobása
labda dobása társnak*

Száll a labda, röpp, röpp,
Száll rajta a pötty, pötty.
Jobbra-balra és forgatva,
Sose essen le a labda.

labda feldobása

labda oldalra dobása

Járások

Járunk az úton, kipp-kopp. kipp-kopp,
Még meg is állunk itt-ott, itt-ott.

sétálás párosával

Megyek, megyek, mendegélek,
Kerek erdőt keresgélek.

Vackort, vadrózsát,
Virágszagú szamócát. *helyben járás, menetelés*
Nagykalapú gombát,
De nem a bolondját.

Egy, kettő, három, négy,
Körbe járni nem nehéz. *ritmikus járás*
Zárd a sarkad, most elég. *megállás*

Mennek a katonák,
Fújják a trombitát. *ritmikus járás*
Gyere haza katona,
Készen van a vacsora.

Lassan jár a csiga-biga, *lassú és gyors járás*
Táskájában eleség.
Várja otthon lánya, fia,
Csiga-biga feleség.

Zireg-zörög, nyikorog,
Országúton mi forog?
Kicsi kocsit meg a kútra. *ritmikus járás*
Csak egy kicsi csacsi húzza.

Csacsi húzza kicsi kocsit,
Kicsi kocsit nyekereg.
Hej, te gomba, lusta gomba, *ritmikus járás*
Zsírozd meg a kezedet! *lassan, gyorsan*

Tekeredik a kígyó, rétes akar lenni,
Tekeredik a rétes, kígyó akar lenni. *járási hullámvonalban*

Kicsi járom, kisökör,
Most fogták be először. *lassú járás*
Most fogták be először,
Még ma mindent összetör.

Ugrások

Levendula ágastul,
Ugorj egyet párostul. *két gyerek együtt körbejár, majd ugrik egyet*
Azért adtam egyszer meggyet, *szembefordulás*
Hogy velem is ugorj egyet! *kézfogással ugrálás*

Ugráljunk, mint a verebek,
Rajta gyerekek! *ugrálás páros lábbal*

Hopp mókuska, mókuska,

Vékony karcú Mariska

A verebek tánca, *ugrálás*
Szoknyátoknak ránca.

Mackó, mackó ugorjál, *páros lábon ugrálás*
Mackó, mackó forogjál *forgás*
Tapsolj egyet, ugorj ki! *tapsolás, ugrás*

Nyuszi fülét hegyezi *nyuszifül mutatása*
Nagy bajuszát pödöri *bajuszpödrés utánzása*
Répát eszik ropp, ropp, ropp *összezárt ököllel répa evés utánzása*
Nagyot ugrik: hopp, hopp, hopp. *ugrálás*

Két kis kakas összeveszett
A verembe bele esett. *ugrálás*

Szil-szál szalmaszál
Eredj pajtás te hunyjál!

Hosszú lábú golya bácsi *magas térdemelés csípőn a kéz*
Mít akar kend vacsorázni? *karok széttárása*

Békahúst, brekeke *páros lábon ugrálás*
Ugye bizony jó lenne? *karok előre nyújtása*
Tessék hát belőle!

Most jöttünk az erdőből.
A zöld erdő mezőből.
Addig szökdécseltünk, *ugrálás*
Míg idáig értünk.

Vonatozás

Megy a gőzös, megy a gőzös Kanizsára
Kanizsai, Kanizsai állomásra. *vonatozás vállfogással*

Elöl ül a masiniszta
Ki a gőzöst, ki a gőzöst igazítja. *ritmikus járás*

Megy a gőzös lefelé,
Bodor füstje felfelé. *vonatozás vállfogással*
Vizet iszik meg is áll, *nevek, jelek gyakorlása*
Míg a Peti fel nem száll.

Megy a vonat kereke
Felfele meg lefele,
Nyikorog és nyekereg, *járas, vonatozás*
Örülnek a gyerekek.

Kicsi Járom, kis ökör,

Most fogták be először,
Most fogták be először,
Még ma mindent összetör.

járás, vonatozás

Megy a Zsuzsi vonat
Kattognak a kerekek
Vígán integetnek a
fejlesztős gyermekek.
Lalalala,lalalala, lalalala, hu!

vonatozás

Sárgarépa, ez a busz
Csont a vezetője,
Petrezselyem kalauz.
Kiabál belőle!
Karfiol Karcsi,
Karalábé Klári!
Leves-város
Végállomás,
Tessék már kiszállni!

vonatozás

Jön a kocsi, fut a kocsi:
patkó-dobogás
Jön a vonat fut a vonat:
Zúgó robogás
Vajon hova fut a kocsi?
Három falun át
Vajon hova fut a vonat?
Völgyön-hegyen át!

vonatozás

S szh beh!
Sok súly,
Megsem mozdul,
Friss szentet ha bekapok
Messze-messze szaladok
szaladok.

lassú járás

vonatozás

lassan, gyorsan

Csacsi húz
kicsi kocsit,
Kicsi kocsi
Nyekereg
Hej, te gazda
Lusta gazda,
Zsírozd meg a
Kereket!

vonatozás

Zireg- zörög

Nyikorog
Országúton *vonatozás vállfogással*

Mi forog?
Kicsi kocsi
Megy a kútra,
Csak egy kicsi
Csacsi húzza.

Megy a vonat fölfelé
Zakatol a kereke,
Megy a vonat lefelé, *ritmikus járás*
dübörög a kereke, *vonatozás vállfogással*
Hegyen át,
füstfelhőből ki se lát.

Kar és törzsgyakorlatok

Fújja a szél a fákat *terpeszállás, törzshajlítás*
Letöri az ágat *nyújtott karral, reccsnél guggolás*
Reccs!

Kaszálj Pista, kalapálj,
Holnap délig meg se állj! *törzsfordítással karlengetés jobbra és balra*

Esik az eső,
Hajlik a vessző *az ujjak mozgatása hajladozás jobbra, balra*

Haragszik a katona
Mert megázik a lova *dobogás, lovaglás utánzása*

Ne haragudj katona
Majd kisüt a napocska *karkörzés*
Majd játszhatunk alatta
Megszárad a lovacska.

Süss fel nap *karkörzés*
Fényes nap *karlengetés*
Kertek alatt a ludaim *karok keresztezés vállfogással a törzs előtt*
Mefagynak.

Lassan forog a kerék,
mert, a vize nem elég. *karkörzés a test előtt lassan*

Gyorsan forog a kerék,
mert a vize már elég. *karkörzés test előtt gyorsan*

Így forog a busz kereke, körbe, körbe *karkörzés a test előtt*
körbe, körbe, körbe, körbe, *lassan, gyorsan*
Így forog a busz kereke,

Mindig körbe, körbe

Jaj de nagy az elefánt!
Hát még az ormánya
Meg az óriás nagy füle
Csak a szeme picike.

nyújtózás
ormány mutatása
karkörzés a fej mellett
leguggolás, szem mutatása

Alma, alma piros alma
Odafenn a fán
Ha elérném isten bizony
leszakítanám.

nyújtózás
lábujjon karnyújtás

De elérnem nincs reményem
Várom, hogy a szél
azt az almát, piros almát
lefújja elém.

karok széttárása
karlengetés
leguggolás

Jöjj ki napocska
Itt apád, Itt anyád
Sót törünk, borsot törünk
Tökkel harangozunk.

hívó mozdulat
ujjal mutató
törő mozdulat
összekulcsolt felemelt kézzel törzsdöntés előre, hátra

Itt a kezem, jobb és bal,
Összeverem megszólal.
Itt a kezem, bal és jobb
Most kell vele tapsolnom

kezek előre nyújtása megnevezés szerint
ökölbe szorított kéz ütés
kezek előre nyújtása
tapsolás

Madarak voltunk, földre szálltunk
Búzaszemet csipegetünk

oldalsó középtartás
guggolás

Mérleg vagyok billegek
Kezeimbe súlyt viszek

oldalsó középtartás
billegés jobbra-balra

Szól a harang, bimm-bamm
bimm-bamm

kezek összekulcsolva

Szól a harang bimm-bamm
bimm-bamm

hajlás előre, hátra

Pici bogár, pillangó
Repked ágról-ágra,
Bodzabokor, kis pitypang

leguggolás
felállás, karok lengetése oldalt

Vár a beporzásra

forgás

Hajlik az ág,
Fúj a szél

karok nyújtása a fej mellett
hajlongás

Nyírfa lombja
Összeér
Újra vissza

kézfej összeérintése
karok kitérése

Újra szét
Rajta, rajta
Most elég!

Kipp kopp kalapács
Mít kalapál a kovács?
Kalapálja a vasat,
Fölszítja a parazsat.

két kéz a törzs, összeütögetése
karok széttárása
két kéz összeütése
ritmusra

Testséma

Itt a fejem itt van ni,
Tessék jól megfigyelni.
Itt a fülem, szemem, szám,
Ez meg a kis orrocskám.

testrészekre mutató

Ajkam alatt az állam
Rajta csinos szakállam
Nyakam alatt kétfelől
Széles vállam hegedül.

testrészekre mutató

A vállamon két karom,
Két karommal dolgozom.
A kezemen az ujjak,
Markolnak és dolgoznak.

testrészekre mutató

Itt a hátam, derekam,
Itt a mellem, kis hasam
A lábamon megállok,
Táncolok és ugrálok.

testrészekre mutató

Kicsi orr, kicsi száj
Keretezi kicsi áll
Kupolája homlok.
Piros arc, piros nyár
Áfonyakék szembogár
A pillái lombok.

mutató orra, szájra
mutató állra, homlokra

Madaras Gergőnek
Két szép füle van
Két szép füle mellett
Göndör haja van.

az arc simogatása
a szem lecsukása
a szempilla megcsiklandozása

Hej Gyula, Gyula, Gyula
Szól a duda, duda, duda
Pest, Buda, Buda, Buda
Pattogatott kukorica

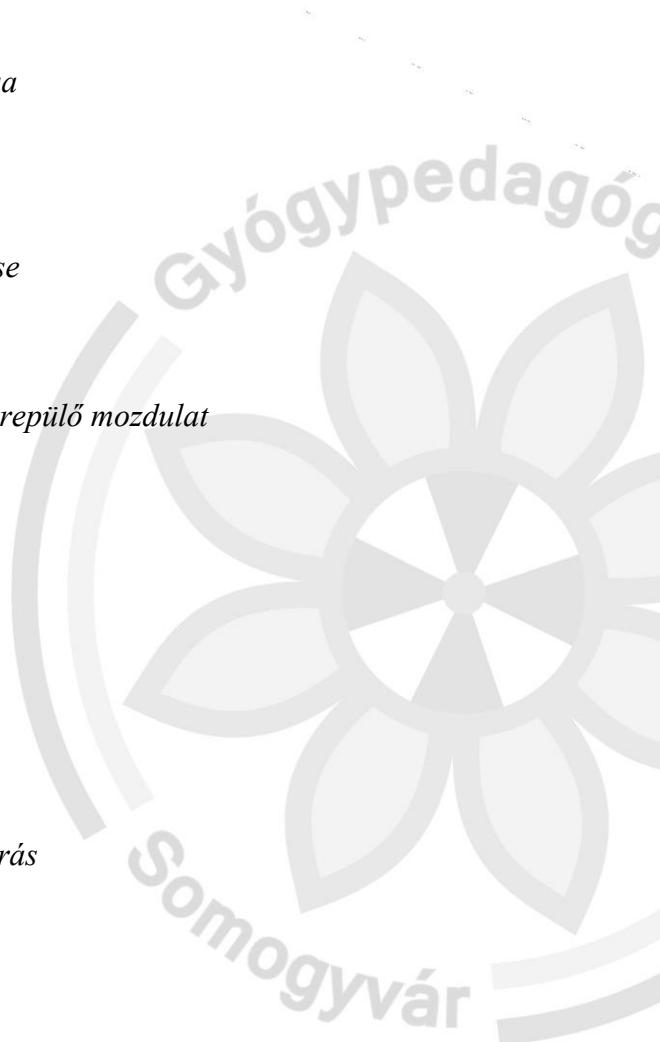
a fülek húzogató
a haj borzoló
combok ütögetése
has ütögetése
vállak ütögetése
fej ütögetése

Simogatom a hajam Hogy ne álljon kócosan.	<i>haj simogatása</i>
Hüvelykujjam almafa, Mutatóujjam megrázta Középső ujjam felszedte Gyűrűs ujjam hazavitte A kisujjam mind megette Megfájdult a hasa tőle.	<i>ujjak mutogatása</i> <i>has simogatása</i>
Tenyerem kicsike fészek, öt ujjam igazi ág, madarat nevelek benne, és teneked adom át!	<i>tenyér simogatása</i> <i>öt ujj mutatása</i> <i>két kézzel madárszárny billegtetés</i> <i>kézfogás</i>
Gyere Fanni megfürdetlek Szép tisztára moslak Langyos vízbe ültetlek Jól beszappanozlak Megmosom a fejedet A lábadat, a kezedet A hátadat, a hasadat hát, Máris tiszta vagy!	<i>hívogató mozdulat</i> <i>hullámozó mozdulatok két kézzel</i> <i>két kéz összedörzsölése</i> <i>a fej simogatása</i> <i>testrészek simítása</i> <i>has megmutatása</i>
Nyisd ki kezed, zárd ökölbe Forgasd csuklód, körbe, körbe Tapsolj kettőt, csapj a térdre Engedd kezed le a mélybe!	<i>kézfej nyitása zárása</i> <i>csukó körbe forgatása</i> <i>tapsolás, térdre ütés</i> <i>a két kéz leengedése</i>
Üssed kovács a vasat Én meg ütöm a hasad.	<i>has ritmikus ütögetése</i>

Összetett gyakorlatok

Katalinka, szállj el Jönnék a törökök Sós kútba tesznek Onnan is kivesznek Kerék alá tesznek Onnan is kivesznek Ihol jönnek a törökök Mindjárt agyonlőnek	<i>oldalsó középtartás, repülő mozdulat</i> <i>helyben járás</i> <i>guggolás</i> <i>kiemelés utánzása</i> <i>forgás</i> <i>kiemelés utánzása</i> <i>járas</i>
Fut az út, kanyarog Jobbra, balra csavarog Ott az úton mi topog?	<i>járas S alakban</i> <i>megállás, helyben járás</i>

Egy kis hangya lépeget. Kenyérmorzsát visz a hangya Segít neki apja, anyja Sietnek, most fúj a szél Fújó szélből eső kél. Ha én szé lehetnék, Felhő elé kerülnék Szétfújnam a tájon Hangya meg ne ázzon.	<i>tenyérről két ujjal csipegetés</i> <i>törzshajlítás nyújtott kézzel</i> <i>eső imitálása</i> <i>gyors hajlongás, kar lengetése</i> <i>két kéz a fej tetején</i>
Lassan kocog a csacsi Diceg-döcög a kocsi Árok partján a liba Azt gágogja: galiba De csak kocog a csacsi Diceg-döcög a kocsi Kerék mondja: kitty-kotty Ha liba vagy csak totyogj.	<i>lassú, billegő, dülöngelő helyben járás</i> <i>karkörzés</i> <i>ugrás terpeszbe, két tenyér a fenék mögött</i> <i>billegő helyben járás</i> <i>óriás karkörzés</i> <i>két mutatóujj billegetése</i> <i>lábfej befordítása, totyogás</i>
Én kis kertet kerteltem Bazsarózsát ültettem Szél, szél fújdogálja Eső, eső veregeti, fuss!	<i>karkörzés</i> <i>törzsdöntés előre</i> <i>törzshajlítás jobbra-balra</i> <i>az ujjak mozgatása, leguggolás</i>
Mulatnak a bogarak Jaj, de víg majális Kettőt-hármat ugrik ám A szarvasbogár is. Tarkaszárnyú pillangó Körbe karikázik Nagybajuszú cincér úr Ugyancsak bokázik Sej-haj, dínom dánom Húzzad muzsikásom.	<i>törzsfordítás csípőre tett kézzel</i> <i>ugrás, szarv mutatása</i> <i>repkedés a karokkal</i> <i>forgás</i> <i>bajusz mutatása</i> <i>ugrálás</i> <i>hegedülés utánzása</i>
Sorba felálltok kis tanulók Lökni előre két karotok Fel a magasba, aztán le Csípőre téve végezve Fejjel előre, meg hátra Állj egyenesen, mint a pálca Karforgatással együtt jár, Tapsoljunk egyet kis pajtás!	<i>állás zárt lábbal</i> <i>karok felemelése</i> <i>karok leengedése</i> <i>állás csípőre tett kézzel</i> <i>fejbólintás előre, hátra</i> <i>állás zárt lábbal</i> <i>karok forgatása</i> <i>tapsolás</i>

A fejlesztés célja:

- Alakuljon ki a természetes mozgásigényük, örömmel, szívesen mozogjanak.
- Tudjanak mozgást utánozni, értsék az egyszerű verbális utasítást.
- Az alapmozgásban szerezzék a jártasságot.
- Lépcsőn kapaszkodva vagy anélkül váltott lábbal közlekedjenek.
- Biztosan mozogjanak tornaszeren, játszótéri játékokon.
- Alakuljon ki a biztos egyensúlyuk, növekedjen teljesítő képességük.
- Fejlődjön a téri tájékozódásuk, oldódjanak a mozgásos gátlások.
- Fejlődjön ritmusérzékük, alakuljon ki a testsémájuk.
- Fokozódjon állóképességük, izomerejük és teljesítőképességük.
- Kapcsolódjon össze a mozgás és a beszéd.

Felhasznált irodalom:

- Bartos Erika (2009): Százlábú versek óvodásoknak. Alexandra Könyvesház Kft. Alexandra Kiadója, Pécs
- Bozsikné Vig Marianna, Tariné Beregi Judit, Gonda Szilvia, Gazdász Elasztik Kft (2008) Fejlesztő tevek gyűjteménye. Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Pedagógiai Szakmai, Szakszolgálati és Közművelődési Intézet, Miskolc
- Dancs Lajos (1982): Kör, kör, ki játszik? Megyei és Városi Művelődési Központ, Nyíregyháza
- Imre Zsuzsanna és Péter Kinga (2009, 2010): Kerekecsék, dombocskák –mondókák, versek, játékok óvodásoknak. Társ Kiadó, Sepsiszentgyörgy
- Imre Zsuzsanna és Péter Kinga (2009, 2010) Ákombák – mondókák, versek, játékok kisiskolásoknak. Társ Kiadó, Sepsiszentgyörgy
- Imre Zsuzsanna és Péter Kinga (2009, 2010): Ciróka-maróka – mondókák, versek, játékok kicsiknek. Társ Kiadó, Sepsiszentgyörgy
- Kisgyermek nagy képeskönyve – állatok és versikék Aranyhal Könyvkiadó, Budapest
- Lázár Katalin(1997): Népi játékok. Planétás Kiadó, Budapest
- Pósa bácsi – mondókák, készségfejlesztő versikék. Táltoskönyvek Kiadó
- Rosta Katalin – Rudas Zsuzsanna – Kisházi Gergely (1995): Hüvelykujjam. Logopédia Kiadó Gmk, Budapest
- Szabó Borbála (2017): Mozdulj rá!. Harmadik, átdolgozott kiadás Logopédia Kiadó, Budapest
- Szőlősi Ágnes: Rengő-ringó aranyhintó. Lupuj-Book Kft Szerkesztette

Az eltérő életkorú, mozgásállapotú, diagnózisú és beszédű tanulók részére kidolgozott foglalkozástervezetek tapasztalatai a fejlesztő iskolában.

A feladatok kidolgozásánál igyekeztünk természetes mozgásigényüket kielégíteni, majd ezeket összekapcsoltuk irányított játékos feladatokkal. Heti egy alkalommal, felváltva végeztük ezeket a mozgásformákat. A foglalkozásokon általában 4-6 tanuló vett részt. A mondókák, dalok egy részét már ismerték a tanulók, az újakat lehetőség szerint gyakoroltuk.

A megtervezett gyakorlatok tartalmazzák az elemi mozgássor alkotó elemeit. A tanulók képességeik szerint hajtották végre az egyes feladatsorokat. Folyamatos irányításra és segítségnyújtásra volt szükségük. A bizonytalan mozgások egyre biztosabbá váltak a fejlesztés hatására az ügyesebb tanulóknál. A gátlásos mozgások lazultak, néha önfeledten ugrándoztak, futkostak. Téri tájékozódásuk javult, állóképességük, izomerejük észrevehető növekedést mutat. Figyelmük koncentráltabb. A mozgás és a beszéd összekapcsolása még sok gyakorlást igényel. Nehéz volt számukra a feladatok összehangolása, váltás a gyakorlatok között. A feladatok végzése során kellemesen elfáradtak, a megfelelő motiváció átlendítette őket a bonyolultabb tevékenységeken.

Összetett nagymozgások

Összefoglalója az eddig megismert mozgásformáknak, mondókáknak, daloknak. Legösszetettebb mozgásformákat tartalmazza. Erős motivációval, irányítással élvezik a tanulók.

Gyakorlatok testsémára

A legkevesebb segítséget igénylő feladatsor. A tanulók önállóan, aktívan tevékenykednek, önálló eszközhasználattal, megfelelő instrukciók mellett.

Állatok utánzása nagymozgással

Sok új verset, mondókát tartalmaz, melyeknek memorizálása hosszabb időt vesz igénybe. Utánzással, segítségadással végeztük.

Körjátékok

Egyszerűnek tűnik a körbejárás, de a feladatok megértése nehézkesnek bizonyult. További gyakorlás szükséges.

Labdajátékok

Ennél a feladatsornál fejeződtek ki legjobban a különbségek a tanulók között. A labda fogása majd elengedése jelentett problémát néhány tanulónál. Ennél a feladatnál is további gyakorlás szükséges.

Összeségében a tanulók nagyon motiváltak voltak a feladatok elvégzésében, a foglalkozások jó hangulatban teltek. A következő tanév egyik fő feladata lesz számunkra a feladatsorok tökéletesítése.

Legitimációs záradék

A Pedagógiai Program elfogadása és jóváhagyása

A Diákönkormányzat képviselőjében és felhatalmazása alapján aláírással tanúsítom, hogy Pedagógiai Programban foglaltakkal egyetértünk, illetve elkészítéséhez előírt véleményezési jogunkat gyakoroltuk.

Kelt: Somogyvár, 2022. szeptember 1.

Horváth-Jakabfi Anita

Diákönkormányzat segítő pedagógus

A Szülői munkaközösség képviselőjében és felhatalmazása alapján aláírással tanúsítom, hogy Pedagógiai Programban foglaltakkal egyetértünk, illetve elkészítéséhez előírt véleményezési jogunkat gyakoroltuk.

Kelt: Somogyvár, 2022. szeptember 1.

Slezákné Berdó Ágnes

Szülői szervezet képviselője

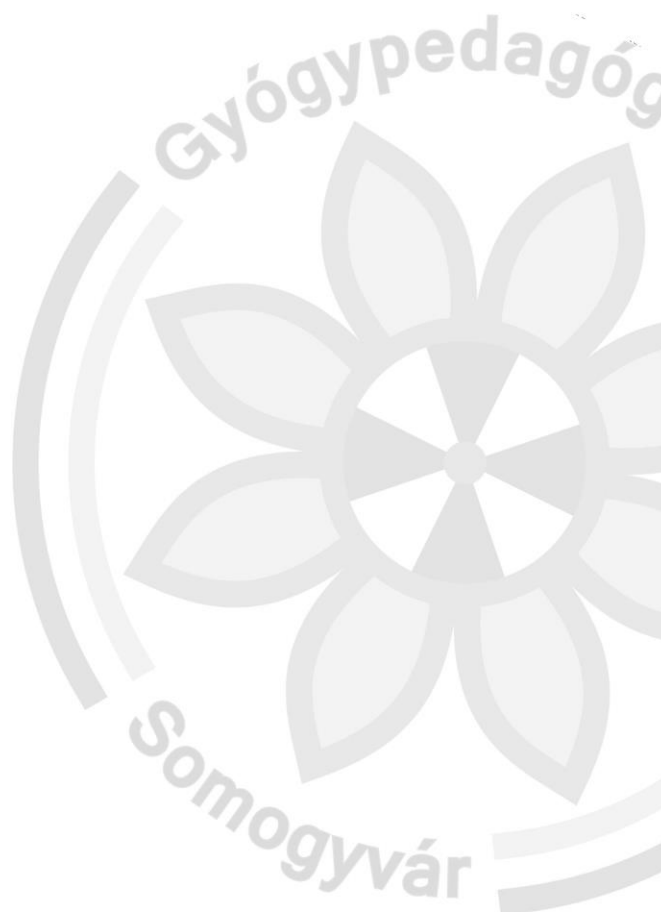

A Pedagógiai Program elfogadása és jóváhagyása

A Somogy Megyei Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Kollégium és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény Pedagógiai Programját 2022. év augusztus hó 30. napján Hódy Edit intézményvezető jóváhagyta.

Kelt: Somogyvár, 2022. augusztus 30.

Siófoki Tankerületi Központ, 8600 Siófok, Szépvölgyi u. 2.
SB3401 Somogy Megyei Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola,
Kollégium, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Somogyvár

Sz.	Teljesítmény neve	OM	KIR Azon.	Cím	Költség megnevezése	Költség kategóriája	Feladás megnevezése	Időpont	Helyszín (amennyiben releváns)	Összeg	Hozzájárult dokumentum (ábrák, felvételek)	Helyettesítés felmerülő többletköltség indoklása a tartalmazott dokumentum Helyettesítés (táblázat: táblázat) (pl.: 2 x 2-as pont)	Megjegyzés
1.	Somogy Megyei Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Kollégium, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény	038556	001	8698 Somogyvár, Kapossári utca 4.	Újrahasznos	Intézményi rendezvény (pl.: farsang)	Őszi munkaközponti találkozó	2022. szeptember 20.	Általános Iskola intézményvezető	20 000,00 Ft		146-148, 169. oldal	
2.	Somogy Megyei Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Kollégium, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény	038556	001	8698 Somogyvár, Kapossári utca 4.	Pályaválasztási kiállítás	Intézményi rendezvény (nem tanulmányi vagy sportesemény)	Nyírt Márta, Balatoni taván, Bőrös János	2022. szeptember 22-23.	Kapossári	30 000,00 Ft	PP	173-174. oldal	
3.	Somogy Megyei Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Kollégium, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény	038556	001	8698 Somogyvár, Kapossári utca 4.	Egyéb sportesemény az intézményen belül	Egyéb sportesemény az intézményen belül	Győr's Bácsa, Horváth-Jakab Ánta	2022. szeptember 30.	Általános Iskola intézményvezető	20 000,00 Ft	PP	33-36, 79-79, 146, 150-153. oldal	
4.	Somogy Megyei Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Kollégium, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény	038556	001	8698 Somogyvár, Kapossári utca 4.	Tanítványi társas foglalkozás	Intézményi rendezvény (pl.: farsang)	Tornóc Huber Éva, Kolágmányi degenok	2022. szeptember 22.	Kollégium	15 000,00 Ft	PP	208-211. oldal	
5.	Somogy Megyei Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Kollégium, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény	038556	001	8698 Somogyvár, Kapossári utca 4.	Rajzkiállítás	Intézményi rendezvény (pl.: farsang)	Bán Anita Katalin, Kálmán Gábor Anett	2022. október 17-23.	Intézmény	10 000,00 Ft	PP	33-36, 38. oldal	
6.	Somogy Megyei Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Kollégium, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény	038556	001	8698 Somogyvár, Kapossári utca 4.	Kérdőívkitöltést pályázat	Intézményi rendezvény (pl.: farsang)	Horváthné Csaba Tímea, Gyödi András, Dóczy Béla	2022. október 20.	Intézmény	20 000,00 Ft	PP	33-36, 79-79, 150-153. oldal	
7.	Somogy Megyei Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Kollégium, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény	038556	001	8698 Somogyvár, Kapossári utca 4.	Őszi ajándékgyűjtés	Intézményi rendezvény (pl.: farsang)	ÉRTAK munkaközpont	2022. november	Értéktárgy Alakítóközpont tagpont	20 000,00 Ft	PP	33-36, 38-40, 79, 150-153, 170. oldal	
8.	Somogy Megyei Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Kollégium, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény	038556	001	8698 Somogyvár, Kapossári utca 4.	Statisztikai felkészítő nap	Intézményi rendezvény (pl.: farsang)	Bőrös János	2022. november	Szakkola	20 000,00 Ft	PP	33-36, 38-40, 79, 150-153, 170. oldal	
9.	Somogy Megyei Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Kollégium, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény	038556	001	8698 Somogyvár, Kapossári utca 4.	Egy vidék felkutatás a mezők világában	Intézményi rendezvény (pl.: farsang)	Tornóc Huber Éva, Kolágmányi degenok	2022. november	Kollégium, Kapossári (Rovinnák)	30 000,00 Ft	PP	206, 208-211. oldal	
10.	Somogy Megyei Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Kollégium, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény	038556	001	8698 Somogyvár, Kapossári utca 4.	Általános iskolai felkészítő nap	Intézményi rendezvény (pl.: farsang)	Szabó Mária, Gyurkovics István	2022. november	Általános Iskola intézményvezető	30 000,00 Ft	PP	33-36, 38-40, 79, 150-153, 170. oldal	
11.	Somogy Megyei Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Kollégium, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény	038556	001	8698 Somogyvár, Kapossári utca 4.	Karácsonyi vásár	Intézményi rendezvény (pl.: farsang)	Ryten Márta, Balatoni taván,	2022. december	Szakkola	20 000,00 Ft	PP	33-36, 38. oldal	
12.	Somogy Megyei Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Kollégium, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény	038556	001	8698 Somogyvár, Kapossári utca 4.	Adventi vers-játékos	Intézményi rendezvény (pl.: farsang)	Tornóc Huber Éva, Kolágmányi degenok	2022. december 14.	Kollégium	20 000,00 Ft	PP	206, 208-211. oldal	
13.	Somogy Megyei Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Kollégium, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény	038556	001	8698 Somogyvár, Kapossári utca 4.	Karácsonyi karmelés foglalkozás	Intézményi rendezvény (pl.: farsang)	Horváth Jakab Ánta, Szemes Rézsi	2022. december	Általános Iskola intézményvezető	30 000,00 Ft	PP	33-36, 38. oldal	
14.	Somogy Megyei Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Kollégium, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény	038556	001	8698 Somogyvár, Kapossári utca 4.	Adventi projekt nap	Intézményi rendezvény (pl.: farsang)	Kálmán Gábor Anett, Adám Edit	2022. december	Felkészítő Iskola	30 000,00 Ft	PP	33-36, 38. oldal	
15.	Somogy Megyei Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Kollégium, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény	038556	001	8698 Somogyvár, Kapossári utca 4.	Téli baricsonis	Intézményi rendezvény (pl.: farsang)	ÉRTAK munkaközpont	2023. január 19-20.	Értéktárgy Alakítóközpont tagpont	5 000,00 Ft	PP	33-36, 38. oldal	
16.	Somogy Megyei Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Kollégium, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény	038556	001	8698 Somogyvár, Kapossári utca 4.	Magyar Kultúra Hétje	Intézményi rendezvény (pl.: farsang)	Vörös Anita, Horváth Rebeka	2023. január 23.	Intézmény	10 000,00 Ft	PP	20, 38. oldal	
17.	Somogy Megyei Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Kollégium, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény	038556	001	8698 Somogyvár, Kapossári utca 4.	Szépművészeti verseny	Intézményi rendezvény (pl.: farsang)	Borcsod Irén, Borcsod Judit, Borcsod Éva	2023. január	Általános Iskola intézményvezető	15 000,00 Ft	PP	33-36, 38, 47, 49. oldal	
18.	Somogy Megyei Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Kollégium, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény	038556	001	8698 Somogyvár, Kapossári utca 4.	Farsangi népszokások, badminton verseny, borcsod, felkészítő	Intézményi rendezvény (pl.: farsang)	Munkaközpontok vezetői és Honvédelmi Csoma Tímea	2023. február	Intézmény	10 000,00 Ft	PP	33-36, 38. oldal	
19.	Somogy Megyei Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Kollégium, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény	038556	001	8698 Somogyvár, Kapossári utca 4.	SZTV verseny	Tanulmányi verseny az intézményen belül	Hornáth Zsuzsanna, Szabó Judit	2023. március	Szakkola	15 000,00 Ft	PP	48-49. oldal	
20.	Somogy Megyei Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Kollégium, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény	038556	001	8698 Somogyvár, Kapossári utca 4.	Szevasztély verseny	Intézményi rendezvény (pl.: farsang)	Borcsod Mária, Borcsod Judit, Borcsod Éva	2023. március	Általános Iskola intézményvezető	15 000,00 Ft	PP	30, 36, 47. oldal	
21.	Somogy Megyei Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Kollégium, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény	038556	001	8698 Somogyvár, Kapossári utca 4.	Megyei Komplex Találkozó Verseny	Tanulmányi verseny az intézményen belül	Vezető, Ábr. Irén, munkaközpont tagjai	2023. március 30.	Általános Iskola intézményvezető	60 000,00 Ft	PP	33-36, 47. oldal	
22.	Somogy Megyei Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Kollégium, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény	038556	001	8698 Somogyvár, Kapossári utca 4.	Húsvéti alkalmi díjazás	Intézményi rendezvény (pl.: farsang)	ÉRTAK munkaközpont	2023. április 4.	Intézmény	5 000,00 Ft	PP	33-36, 47. oldal	
23.	Somogy Megyei Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Kollégium, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény	038556	001	8698 Somogyvár, Kapossári utca 4.	Tavaszközpont	Intézményi rendezvény (pl.: farsang)	Tornóc Huber Éva, Kolágmányi degenok	2023. április	Kollégium, Bella Alakítóközpont	30 000,00 Ft	PP	206, 208-211. oldal	
24.	Somogy Megyei Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Kollégium, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény	038556	001	8698 Somogyvár, Kapossári utca 4.	Föld napja	Intézményi rendezvény (pl.: farsang)	Hornáthné Csoma Tímea és Őszi munkaközpont	2023. április	Intézmény	30 000,00 Ft	PP	146-149, 169. oldal	
25.	Somogy Megyei Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Kollégium, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény	038556	001	8698 Somogyvár, Kapossári utca 4.	Farsangjátékos munkanap	Intézményi rendezvény (pl.: farsang)	Hornáthné Csoma Tímea, Benczák Nóra, Dóczy Béla	2023. április 24-28.	Intézmény	30 000,00 Ft	PP	146-149, 169. oldal	
26.	Somogy Megyei Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Kollégium, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény	038556	001	8698 Somogyvár, Kapossári utca 4.	Sportnap	Egyéb sportesemény az intézményen belül	Szabó István, Papp József, Székely Ferenc	2023. május 10.	Értéktárgy Alakítóközpont tagpont	10 000,00 Ft	PP	33-36, 38-40. oldal	
27.	Somogy Megyei Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Kollégium, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény	038556	001	8698 Somogyvár, Kapossári utca 4.	Gyógytorna és tanulóverseny	Tanulmányi verseny az intézményen belül	Ostffy Péter	2023. május	Általános Iskola intézményvezető	30 000,00 Ft	PP	33-36, 47. oldal	
28.	Somogy Megyei Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Kollégium, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény	038556	001	8698 Somogyvár, Kapossári utca 4.	Projekt nap: Természet érzékelés	Intézményi rendezvény (pl.: farsang)	Németh Zsuzsanna, Mészáros Mária	2023. május	Óvoda	30 000,00 Ft	PP	265, 267-268. oldal	
29.	Somogy Megyei Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Kollégium, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény	038556	001	8698 Somogyvár, Kapossári utca 4.	Műsorok - Fák napja	Intézményi rendezvény (pl.: farsang)	Munkaközpontok vezetői és Honvédelmi Csoma Tímea	2023. május 24.	Intézmény	25 000,00 Ft	PP	33-36, 150-153. oldal	
30.	Somogy Megyei Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Kollégium, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény	038556	001	8698 Somogyvár, Kapossári utca 4.	Szakkörök országos sportalkotója	Dükköny	Hári Szabolcs, Bó-Gyöngyi, Pákozti Kriszta	2023. május	Szakkola	40 000,00 Ft	PP	173-173. oldal	
31.	Somogy Megyei Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Kollégium, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény	038556	001	8698 Somogyvár, Kapossári utca 4.	Szakkörök országos sportalkotója	Intézményi rendezvény (nem tanulmányi vagy sportesemény)	Hódy Edit	2023. május	Folyamatos	65 000,00 Ft	PP	204. oldal	
32.	Somogy Megyei Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Kollégium, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény	038556	001	8698 Somogyvár, Kapossári utca 4.	Szakkörök országos sportalkotója	Intézményi rendezvény (pl.: farsang)	Hódy Edit	Folyamatos	Intézmény	65 000,00 Ft	PP	15. a, 205. oldal	
33.	Somogy Megyei Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Kollégium, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény	038556	001	8698 Somogyvár, Kapossári utca 4.	Szakkörök országos sportalkotója	Intézményi rendezvény (pl.: farsang)	Igdi Edit	Folyamatos	Intézmény	200. a, 205. oldal		Intézményi utcai gyógypedagógiai feladat szervezésében megvalósuló rendezvény	
34.	Somogy Megyei Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Kollégium, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény	038556	001	8698 Somogyvár, Kapossári utca 4.	Online felkészítő	Intézményi rendezvény (nem tanulmányi vagy sportesemény)	Igdi Edit	Folyamatos	Intézmény	200. a, 205. oldal		Intézményi utcai gyógypedagógiai feladat szervezésében megvalósuló rendezvény	

Somogy Megyei Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Kollégium EGYMI

Fenntartói záradék

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 26. §. (1.) alapján a fenntartó az intézmény pedagógiai programjában szereplő többletkötelezettségek vonatkozásában az évente felülvizsgált táblázatban elfogadott tételek összegével egyetért.

Siófok, 2022.10.07.

Dr. Gruberné Kis-Pál Andrea
tankerületi igazgató

